Gaddo Teyya

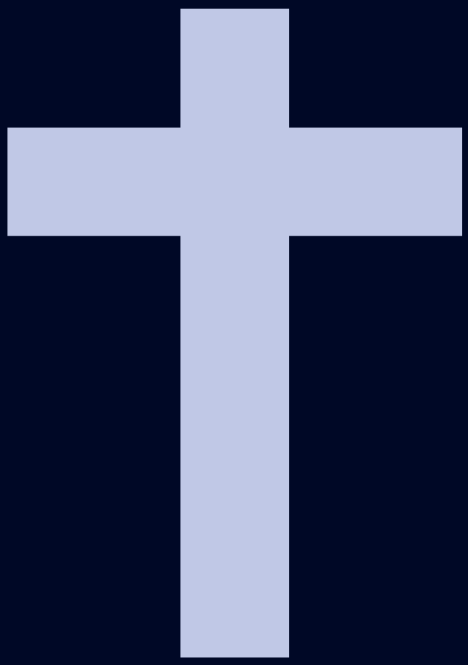

The New Testament in the Yemsa language of Ethiopia, Latin script

Gaddo Teyya

The New Testament in the Yemsa language of Ethiopia, Latin script

copyright © 2025 The Word for the World International

Language: (Yemsa)

Contributor: The Word for the World International

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.
You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.
- If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.
Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 5 May 2025 from source files dated 6 May 2025
7608a66e-9602-5623-89f0-436ebf008df3

Contents

Matiwos 1
Marqos 50
Luqas 81
Yohannis 132
Wosini meya 169
Rooma 216
1 Qoronxos 238
2 Qoronxos 259
Galatiya 273
Efeson 281
Filiphisiyus 289
Qolasiyas 295
1 Teselonqe 300
2 Teselonqe 305
1 Ximotiyos 308
2 Ximotiyos 314
Tiito 319
Filmona 322
Ibrawi 324
Yaqob 340
1 Phexiros 346
2 Phexiros 352
1 Yohannis 356
2 Yohannis 362
3 Yohannis 363
Yuuda 365
Yohannisni Raa'i 367

Matiwos Tichina
Daamni Yesus Kiristoosni Misirachchuni Kaama
Gachgiru

Matiwosni misirachchuni kaama: Yesus yoobaasi abdi zeemma maktena fatunir sinbaasonnawa Ha'oos kur'u teyyaassi daraasik imna abdini kaamaason koi'sinaas barki kamo sinbaason makefa misirachchuni kaamaason ephowa. Es misirachchuni kaamaas Yesus baasso ganeyaassi koontere dichna Ayhudnik koi'ba sinnoynaron daa zuuttambaase asiknengwa.

Matiwosni misirachchuni kaamaas ma'a hoorok tichche matsafawa; Yesusni koontoostan kabifaat basa haphuktoosi chowanonnawa basa fattantoosi chowanonna kotta makenanneen orfo Galiilak zagina kaambaasi makonon; assuusonnawa merosin fatubaasi wostononnatu besifa. Estan tusira dey Yesus Galiilan Yerusalem zagina kutuuson han daasta feena neyaasi koi'ni torbaniissi sina wuzasikitonon isarba isarbaasik makefa. Es wuzaasikito dey suuttobaason, kitubaasonnawa kitun kabubaasonna koor'uba zagifa.

Han Misirachchuni kaamaas Yesusnin: Ha'oosi tumanon kotte makok ha'suni hugnaba faana dey Ha'oosi taatoni chowanon assuni arto assinynya sinnamato zagiratu besifa. Basa assusi ganesin arki sinaas showo gitok hoore uuch kifilitu maddabtefa:

1. Ha'oosi taatoni asuni meeni amala, wosto, mabti, zagsonek sholsusewa koi'ni ixabesiise asin assifa aamaastaki kaambaassi make; (Edde 5-7).
2. Asire heppe nawoni meya Misirachchuni kaamaasi makok wostesere hamefe kabaasik baassok imte zoonsiyaasikito; (Edde 10).
3. Ha'oosi taatoni chowak imte showo tesa beso; (Edde 13).
4. Nawo sinni wuzaas awu sinnamato assifa assu; (Edde 18)
5. Hashti fa neyaasi koi'newa Ha'oosi taatoni yoone asik imte assu; (Edde 24-25).

Matsafaasi Koor'uba

Yesus Kiristoosni zalaasi tuznewa koontone; *1:1—2:23*
Haphquni Yohannisni wosto; *3:1-12*
Yesusni haphuktonewa fattantone; *3:13—4:11*
Yesus wostobaason Galiilak jammarobaas; *4:12—18:35*
Galiilan Yerusalem; *19:1—20:34*
Koi'ni torbaniis Yerusalemniissinawa biratobaastana; *21:1—27:66*
Daamniisa kitun kabunewa ammanon bestobaase; *28:1-20*

Yesusni Koontoni Tuza
(Luqa. 3:23-38)

1 Dawitni zalaassin; Abrahamni zalaassin koonte Yesus Kiristoosni koontoni tuzaas haniiswa:
2 Abraham Yisaqnin kooni. Yisaq Yaqobnin kooni. Yaqob Yuudanawa Aybaasakitoninna kooni.
3 Yuuda Faaresninnawa Zaaraninna Tiimar sinfa asuskin kooni. Faares Esromnin kooni.
4 Esrom dey Aaramnin kooni. Aaram Aminadabni kooni. Aminadab dey Ne'asonnin kooni. Ne'ason dey Selimonnin kooni.
5 Selimon Rakeb yistefa asuskin Boyeznin kooni. Boyez Rut yistefa asuskin Iyyobednin kooni. Iyyobed Isseynin kooni.
6 Issey dey taato sina Dawitnin kooni. Taato Dawit Ooriyonni asuskin Solomonnin kooni.
7 Solomon dey Robiyamnin kooni. Robiyam Abiyanin kooni. Abiyan Asafnin kooni.
8 Asaf Iyyosafixnin kooni. Iyyosafix Iyyuramnin kooni. Iyyuram Ooziyanin kooni.

9 Ooziyan Iyyuatamnin kooni. Iyyuatam Akaaznin kooni.
10 Akaaz Izqiyasnin kooni. Izqiyas Minasenin kooni. Minaase Amosnin kooni.
11 Amos Iyyusiyasnin kooni. Iyyusiyas Baabilonni boojoni neyaasik Ikoniyonnawa Aybaasakitoninna kooni.
12 Baabilonni bochoneen orfo Ikoniyon Selatiyalnin kooni. Selatiyal Zerubabelnin kooni.
13 Zerubabel Abiyudnin kooni. Abiyud Eeliyakemnin kooni. Eeliyakem Azarnin kooni.
14 Azar Sadoknin kooni. Sadok akimnin kooni. Akim Eeliyudnin kooni.
15 Eeliyud Alazarnin kooni. Alazar Maatanin kooni. Maatan Yaqobnin kooni.
16 Yaqob Kiristoos yiste Yesusnin kooni Maaraminon teege Yosefnin kooni.
17 Ese Abrahamniistan kabira Dawitniista kar'ananneen asire acheechche koonto. Dawitniistan kabira Baabilonni boojo kar'ananneen asire acheechche koonto. Baabilonni boojoostan kabira Kiristoosni koontoosta kar'ananneen asire acheech koontowa.

Yesus Kiristoosni Koonto (Luqa. 2:1-7)

18 Yesus Kiristoosni koontoni tochoos haniiswa; intoba Maarami Yosefnik teegtera diis girunoy Korto Ayyanak naanertera beste.
19 Teegere duusi Yosef ooko asu sinna boor'a Maaraminon asuni sina kisire makok aane sholowe. Baak aachok beyanak shole.
20 Sinuntano bar ekka safarefeen Daamiisa wosiya miitok bestera: «Dawitni naa Yosefno! Teegera duusita nawaas naanertenaas Korto Ayyanakin sinna boor'a Maaraminon ephak digotaatawa.
21 Bar naanin tanonir; es naas darabaasin boor'besiissin fatunir sinna boor'a sunbaason ‹Yesus› yiratu sunsuta.»
22 Es bar dey sinnaas Daamiis raajjusik:
23 «Esenu durbaas naanertona; naanin dey tanona; Sunbaason dey ‹Amanuel› usone yiste bar sinanaktu han bar zuuttera sini. Kotbaas dey: ‹Ha'oos innoneen anetu fawa› uwa» yi.
24 Yosef afay'nitan guzire Daamiisa wosiya makenaasimato zagi. Teegere duusina Maaraminon ephphe keeba hami.
25 Uzun nawubaasin tanonanneen Yosef barneen ane aane kune. Koonte naasa sunanon «Yesus» yire sunsi.

2

Awkesan Yeese Aruni Meya

1 Yesus Yuuda Betelemuk taato Herodisni neyaasik koontefena kabaasik aruni meya awakesna diman Yerusalem yeesete.
2 Ekka yit mamussete: «Koonte Ayhudni taatoski ayinso? Baakuraason awukesan biyaat barik kaa'nonik yaaniwa» yisete.
3 Taato Herodis es baron odenaase naye. Yerusalemuk feese asuni meya zuuttere barneen ane nayesete.
4 Maagni gaanynye meenawa daraasa tumani assinynyani meena asin zuutire Kiristoos ay koontonamato mamsi.
5 Baasso dey: «Yuudani daasta fa Betelemuk raajjuus ekka yire tichinar faar.
6 ‹Yuudani daastaki fa katama Betelemne! Ta dara sina Israelnon oodni ha'sinynya neekin kesnir sinna boor'a inya inya katamaassin ne aafa hatota wuza› yistera maktera faar» yisete.

1:23 Isay. 7:14.

7 Esseen orfo Herodis aruni meyanon aachok teegere baakuraas baassok bestena
wonaason mamsire ari.
8 Baassotin ekka yit wosi: «Betelem hamfaat koonte naasin gasasutiwa; danefaatine
taak dey yaara makoti. Ta dey hamma barik kaa'nona»
9 Baasso dey taatoosa kaamanon odere hamete. Awakesna diman biyete baakuraas
naas feena dimaasta hamma yeronanneen zoonsit faar.
10 Baakuraason biyeteese akama gira girsete.
11 Keer girsere daag naas intoba Maaramineen ane feen biyete. Barki sina sinbesiisik
sagadesere saxinibesiison gachche warqe, ixaananewa kumbine asi ima imesete.
12 Aruni meya wolsere Herodisniki hamonoytemato baassok Ha'o miitok makena
boor'a ooma ugnak daabesi hamete.

Daag Naasin Ephere Giphtsi Guuzete

13 Aruni meya hametenneen orfo Daamiisa wosiya miitok Yosefnik bestera: «Herodis
daag naasin worunak sholedifer sinna boor'a kabira naasin intobaasneen ane ephpha
Giphtsi hamma; ta neek makonanneen esta fowa» yi.
14 Yosef dey kabire daag naasin intobaasneen ane ephphe waalak Giphtsi hami.
15 Daamiis raajjubaasik: «Naataasin Giphtsin teegengwa» yina bar sinanaktu Giphtsi
hamete. Herodis kitunanneen esta diisete.
16 Esseen orfo Herodis aruni meya barin eshere aatte hamobesiison araat akamanon
gi'tere aruni meyakin odena neyaasik Beetelemnewa biratobaastana fa daastaki neeba
hepnewa esseen daakalo fa garo garo naanggotaason zuutire wortonak zagi.
17 Es kabaasik raajju Ermiyasnik makte raajiis siniwa.
18 «Rahel naanggotbaasik waasi; waasnewa akama soosone asi kaama Ramak odte.
Naanggotbaas aafa sinna boor'a fakuk aane chima» yiste bar sini.

Giphtsin Wolle Naaziret Yoo

19 Herodis kitinanneen orfo Daamiisa wosiya Giphtsik Yosefnik miitok bestera:
20 «Daag naasa kaanon tishkuk shole bar kitiwa. Kabira daag naaneesin intobaasneen
ane ephpha Israelni daa hamma» yi.
21 Yosef kabire daag naasin intobaasneen ephphe Israelni daa hami.
22 Herodisni naa Arkelawos ababaasa edde Yuudaki daasta taattenamato odere esta
hama dige. Sinuntano orfo miito biire Galiilani daa hami.
23 Raajjunik: «Naazirawi ustona» yiste bar sinanak Naaziret yiste katamaassi hamme
di.

3

Haphqife Yohannisni Misirachchuni Kaamaasi Mako

1 Es kabaasik haphqife Yohannis Yuudani daastaki ichma daassi maket ye.
2 Es maket yeenaas dey: «Samani taatoos tai'se sinna boor'a harmutiwa» yifar.
3 Raajju sina Isayyasni matsafaassi: « ‹Daamiisa ugnanon hoossuti; sapsira dey
zeephti› iyaafe ichma daassi chaaget fe asuni kaama» yistera makte bar haniiswa.
4 Yohannis mayfena mayaas Gaalani esak wiche maama. Geshobaasta dey googoni
talfa taar'et feer. Muubaas dey bilnganewa zaboni eesne.
5 Es kabaasik Yerusalemun, Yuudani daa zuuttambaase asiissin, Yordanosni bira-
toosta fa daas zuuttambaase asiissi fe asuni meya zuuttere barki yeet feeseter.
6 Boor'besiison harmifaafe Yordanoski akaassi barik haphuktet feeseter.
7 Yohannis showo Ferisawini meenawa Seduqawini meena haphuktok barki yeese-
feen biyaat: «Nitto ufoni naanggota; yoonak fa Ha'oosi gi'sin kesatik oonso nittok
makeri?
8 Ese harmuntiison besifa wosto wostoti.

2:15 Hos. 11:1. **2:18** Ermi. 31:15.

9 Nibnitiissi: ‹Abraham inno abawa› yifetimatotawa. Nittok makefawungwa; Ha'oos
han shu'aaskitosin kabgira Abrahamni naanggota zagunak chimanawa.
10 Hash anfala i'oosi diisi kunfarwa; ma'a gaana gaannoy i'oosikito zuuttera katerna
geesi ha'tona.
11 Ta harmiyaasik akaktu haphquna; ta chaa'mabaasi taar'anon kotanak chimnoynar
tayistan akamanon denalo sina bar ta orfoosta yoonir. Bar Korto Ayyanaknawa
geyaknatu haphquna.
12 Meyaason sama ha'una manshiis kushubaassitu fa; oodaason mai'sire kaynuna;
zagooson botobaassi gaagana; sinuntano ufaason tishunoy geesi kiichuna» yi.

Yesusni Haphuqto
(Mar. 1:9-11; Luqa. 3:21-22)

13 Es kabaasik Yesus Yohannis barin haphqunak Galiilan Yordanoski akaaski ye.
14 Sinuntano Yohannis: «Taan ne haphqutak sholsu sinna feen ne taaki yaafatoso?» yit
kali.
15 Yesus wolgire: «Taan kalataatawa; ooko sina baron zagunak sholsu sinna boor'a
beywa» yin es kabaasik Yohannis «ma'i» yi.
16 Yesus haphuktenanneen orfo geregere akaassin kesi. Estan samaas gachchen
Ha'oni Ayyana nakalone faar sinna basaasta kerefeen bi.
17 Kaama dey saman yaara: «Haniis ta shunfana naaswa; bariktu girefawungwa» yi.

4

Yesusni Fattanto
(Mar. 1:12-13; Luqa. 4:1-13)

1 Esseen orfo Ha'oni Ayyana Yesus dabulosnik fattantonak zoonsira ichma daassi
hami.
2 Estak Yesus acheechasir wonnewa waalne soomenanneen orfo makte.
3 Fattanoni bar tai'sere: «Ne Ha'oni naa sinfaatane han shu'aasikito tusha sinanak
ajajebbo» yi.
4 Sinuntano Yesus wolgire: « ‹Asu Ha'oosi noonosin kesfa kaama zuuttambaase
asiktano muu muuk aane feefe› yistera tichchewa» yi.
5 Esseen orfo Daabulos Yesusnin Yerusalem ephphe taamme betemeqdesiisi tukta
yeetaat:
6 Eeka yi: « ‹Wochonees shu'aasta tuusa'onoymato neen oodanak Ha'oos wosibaason
ajajonawa. Kushubesiisik dey neen kabugsonewa› yistera tichchewa; ese ne Ha'oni Naa
sinfaatane yeet golo teetneeson ha'uwa» yi.
7 Yesus dey wolgire: « ‹Daama Ha'oneeson fattanotaata› yistera dey tichchewa» yi.
8 Hepsa dey Daabulos Yesusnin akama dicha aamta kisire yeetaat han daasi taatoni
ulfinanon zuutire besaat:
9 «Ne taak gandera sagadefaatane han baron zuutira neek imanawa» yi.
10 Es kabaasik Yesus: «Hantan kes! Ne Sexana; ‹Daama Ha'oneesik kaa'no. Bar baron
shiipho› yistera tichchewa» yi.
11 Es kabaasik Daabulos barin beyi; Ha'oosi wosiya dey tai'sera barin argasit faaser.

Yesus Misirachchuni Kaamaason Galiilak Mako Ephi
(Mar. 1:4-15; Luqa. 4:4-15)

12 Yesus Yohannis taatoni keer girubaason odenayse Galiila hami.
13 Naaziretnon beyfaat Zabiloonnewa Niftalemne asi awurajja Galiilani baarisi ha'ta
fa Kifirnahom yistefa katamaassi hamme di.
14 Es bar dey sinnay raajju Isayyas ekka yit makena kaamaas sinanakwa.
15 «Zabulonni daas, Niftalemni daas,
Yordanosni yesalo baarisi ha'ta fa;

Aazabni meenir sina Galiila;
16 Talmaassi fe daraas;
akama chaarefa bi;
kituni yirara faana daasta diise baassok;
chaarefa kessa beste.»
17 Es wonaastaneen kabire Yesus: «Ha'oosi taato tai'sewa; Harmutiwa» iyaafe mako ephi.

Yesus Kurxummi Eshefe Meyanon Teege
(Mar. 1:16-20; Luqa. 5:1-11)

18 Yesus Galiilaki baarisi tesha aatfet hep ayni meya Phexiros yistefe Simoonninnawa ayba Indiriyasninna kurxummi eshak yugudobesiison akaassi ha'sefeen bi. Baasso wostoos dey kurxummini esha.
19 Yesus dey baassok: «Taneen ane yaafaat asuni meyanon Ha'oosi taatosi wolgutik nittotin zagunawa» yi.
20 Baasso dey geregere yugudobesiison beyfaat barneen ane hamete.
21 Estan aatte oom hep ayna ayna Zebdewosni naanggot sina Yaqobnawa Yohannisna asin bi. Ababesi Zebdewosneen ane goonuusta diisefaat yugudobesiison mai'sifeen biyaat teege.
22 Baasso dey geregere goonuusewa ababesiisna asin beyfaat Yesusneen ane hamete.

Mettanni Meeni Faru
(Luqa. 6:17-19)

23 Yesus baasso Ayhudni shiiphoni keyaasikitosi assit Ha'oosi taatoni misirachchuni kaamaason maket daraasasi fa showo tesa meroson zuutire fatit Galiilani daa zuuttambaase asiissi biratet feer.
24 Yesus zagina chowaasi wolla Soriyani daa zuuttambaase asiissi odte. Showo tesa merok mette asuni meyanonnawa rakkokna oottere fe asuni meyanon, dey kiina ayyana ephna baassotin, akataki merobesi faana baassotinnawa laafani meyanonna zuuttire ephphe Yesusniki teshshesete. Bar dey zuuttambesiise asin fati.
25 Galiilani daastaki, asir katamaassin, Yerusalemun, Yuudan, dey Yordanosni yeesalon showo dara Yesusneen ane hamete.

5

Yesus Aamaasta Assina Assu

1 Yesus showo dara barki yeefeen biyaat aamaasta kesse di. Nawobaasakito dey barki yeeseten
2 Ekka yit assu ephi:
3 «Ha'oosi taato baassor sinna boor'a;
amantobesiison Ha'oosta zagsefaat;
teetbesiison daa ephefe baasso suustowa.
4 Ha'o baassok chima imnir sinna boor'a;
suumet feesefe baasso suustowa.
5 Teetbesiison daa ephefe baasso;
han daason warasosoner sinna boor'a suustowa.
6 Ooko sina wostooson;
maktere iktet feesefe baasso;
gawusoner sinna boor'a suustowa.
7 Feeshun yisefe baasso;
baassok feeshun ustonir sinna boor'a suustowa.
8 Nibbesi kayim sina baasso;
Ha'ooson biyoner sinna boor'a suustowa.
9 Asunin gansit feesefe baasso;

Ha'oni naanggot yistere;
teegtosoner sinna boor'a suustowa.
10 Ooko sina wuzaasi boor'a kabugtesefe baasso;
Ha'oosi taato baassor sinna boor'a suustowa.
11 «Ta boor'a asuni meya nittotin me'efe kabaasiknawa kabugsefe kabaasikna dey eshak sunnitiison mangsisefe kabaasik nitto suustowa.
12 Waagnitiis den samak akama sinna boor'a girotiwa. Dey akamanon giroti. Nittoostan zeemme fe raajjuni meyaasta esiisimatotu shana katisetewa» yi.

Kawonewa Chaarefne
(Mar. 9:50; Luqa. 14:34-35)

13 Dey Yesus: «Nitto han daasi kawowa. Sinuntano kawoos kaar'ba tishifaanane aakkagira kaar'nirinso? Ek gero hai'tera asuni wochosi yetonaastano ke'ana wuzaba aafawa.
14 Nitto han daasik chaarefawa. Aamaasta keetera di katamaas aachonak aafawa chimanawuza.
15 Asu tona tonire waashshi duusifewoso? Tega dimtatanoso duusaan keyaassi fe asusik zuutira chaarefanari?
16 Esiisimato asuni meya nitto ma'a wostooson biyere samaki abantiisin ulfinsusonek chaarefnitiis asu zuuttambaase asi sina chaarongwa» yi.

Tumaasi Chowa

17 Dey Yesus: «Ta Museni tumaasonnawa raajjuni meeni kaamaasonna shaarok yaanarne faar sinna nittok bestonaatawa. Ta yaanaas zagunakwa.
18 Ta futok nittok makefawungwa; samaasewa daase aatananneen tumaassin millu duktonu wostota feeshnoy aafawa aatana wuza.
19 Ese han ajajiissin ater sina isaason shaarefe barnawa esiisimato dey asunik assife barna samaki taatoossik zuuttambaase asiistan daakalotu sinana. Sinuntano zagife bar wedey assife bar oonu sinfaanane samaki taatoossi arkir yisteretu teegtona.
20 Nittok makefawungwa; nitto ooko sinaas Museni tumaasi assinynyaasatannawa Ferisawini meyaastanna denalo sina shakaanane samaki Ha'oosi taatosi isanne aafawa giruti wuza.
21 «Zeemoti baassok ‹Kaa worutiita› wori basaasta mangsu kater yistenamato odetiwa.
22 Sinuntano ta nittok makefawungwa; aybaasata gi'tefe basaasta mangsu katerwa. Dey aybaasin: ‹Ne ke'nor› yire me'a basaasta mangsu katerwa. Oonu dey: ‹Ne odo oyo› yife bar zuuttambaase geeni tir'maassi giruni mangsutu katonirwa.
23 Es bari boor'a Ha'oosik imata imneeson shoo'aasta teshshefata kabaasik ayneesin tugita chowa foobaason yaadatefaatane;
24 Es Ha'oosik imata imneeson shoo'aasi* tesha kunsaat zeemma hamma ayneesneen ane ganowa. Estan wolla yaara imneeson imma.
25 Gumanees neen malaten mangsuni kar'ni keer hamfata kabaasik zeemma uguntak taptera ganowa. Ekka zagu shakaatane gumanees neen aatire gaanynyanik imin gaanynyaas dey aatire meya taar'osik imin taatoni keer girutawa.
26 Futo neek makefawungwa; koi'ni duudeeson kaasutanneen isanne taatoni keyaassin aafa kesata wuza» yi.

Gerkesa Aane Sholsifa

27 Dey Yesus: « ‹Gerkesatiita!› yistenasimato odetiwa.
28 Sinuntano ta nittok makefawungwa; mashkasuki biire ane kunanak shole bar zuuttere es kabaasik barneen ane nibbaassik gerkesiwa.

---

* **5:24** Israelni meeni dubbiyoossi shoo'a shu'aktu oochera maa'a imtefa. [Suura girifaanane ma'ar]

29 Hoi'ta aafnees neen tuusa'sifaanane woi'ira kisuwa; atune zuuttera geeni tir'maassi
ha'tobaasneen atuneessin isaron turkifaatane wayyawa.
30 Hoi'ta kushunees neen tuusa'sifaanane kar'a ha'uwa; atunees zuuttera geeni
tir'maassi ha'tobaasneen atuneessin isaron turkifaatane wayyawa.

Asuni Teetni Kotni Chowa
(Mat. 19:9; Mar. 10:11-12; Luqa. 16:18)

31 «Asubaason gafkife bar zuuttambaase gafkuni tichaason imowa» yistena baron
odetiwa.
32 Sinuntano ta nittok makefawungwa: «Asubaas gerkesfeen dannoy baak gafkife bar
zuuttambaase hamma gerkesanaktu zagifewa. Esiisimato dey gafukte baron ephpha
bar dey gerkesiwa.»

Teyyani Chowak Imte Assu

33 «Esha tewutiita; sinuntano teyiti baron Daamiisik zagutiwa» yistena baron odetiwa.
34 Sinuntano ta nittok makefawungwa; isanne tewutiita; Den samaas Ha'oosi zigimu
sinna boor'a samaasiknu sinfanak tewutiita.
35 Han daas dey Ha'oni wocho yer'na dima sinna boor'a han daasik tewutiita.
Yerusalem dey arkitto taatoosa katama sinna boor'a Yerusalemuk tewutiita.
36 Somneesi fashaassin isaron foro wedey kara zaguk aafa chimata wuza sinna boor'a
teetneesik tewutaata.
37 Sinuntano nitto wollaas «Aa» sinfaanane «Aa» sinun wedey «Indaane» sinfaanane
«Indaane» uti. Es baristan oomaas manguskingwa.

Gumani Kaasto Aane Sholsifa

38 « ‹Aafaasik aafa; ay'aasik ay'a› yistenamato odetiwa.
39 Ta nittok makefawungwa; mangu wuza nittoosta zagife asusin guma kaastotiita.
Sinuntano hoi'ta gachneeson bocha barik alda gachneeson dey shelgira besuwa.
40 Sikaloki gaag mayoneeson ephphetoonak neen malatefe barik tukaastaki gaag
mayooson daysira imma.
41 Isa asu; isa kiilo meetiri† hamatak neen giddisifaanane hep kiilo meetiri daysira
barneen ane hamma.
42 Neekin shiiphefe barik imma; neekin liqonak sholefe barik kalataatawa.

Gumaasin Shunni Chowa

43 « ‹Asunin shungwa; gumaneesin oomto› yiste baron odetiwa.
44 Sinuntano ta nittok makefawungwa; gumantiisin shunti; nittotin kabugsefe baas-
sok shiiphoti.
45 Es baron zagaatine samak fe abantiisik naanggota sinati. Ha'oos manguni meyaas-
tanawa ma'a asuni meyaastana awa ichanak zagir. Ookoni meyaastanawa boor'ni
meyaastana iro ichanak zagir.
46 Nittotin shunfe baasso baassotin shunfaatine awu ke'atirinso? Girbo zuutife
baassonu esiisontanoso zagseferi?
47 Ayniti aynitiisakitonik naga ooshshesefaatine aro gaddo wuza zagitiso? Aazabni
meyanu esiisontanoso zagseferi?
48 Es bari boor'a samak fe abantiis kayim sinnamato nitto dey kayim sinti» yi.

6

Tukamnik Imni Chowa

1 «Asuni meya biyotowa iyaat ma'a wostontiison asuni sina zagustan teetnitiison
oodtiwa. Es baron zagaatine samak fe abantiiskin danati waagniti aafawa.

† **5:41** Girikni matsafaassi isa kiilo meetiri yini bar isa mayili utu yifa. Es bar dey Roomni meya taar'oni meya asunin ba'a wor'e hamanak giddisisefe ugnawa.

2 Es bari boor'a tukamni meyak imfeti kabaasik sinnoy sinne bestesefe baasso
asuni meya ulfinsusonek Ayhudni shiiphoni keyaassinawa ugnaastana zagsefeesimato
biistok zagutiitawa. Ta futok makefawungwa; waagbesiison ephpheteesetewa.
3 Sinuntano ne tukamni meyak imfata kabaasik hoi'ta kushunees zagifana baron alda
kushunees arunaata.
4 Tukamni meyak imfata imnees aachok sinun. Aachok zagte baron biife abanees
neek kaasuna.

Ha'o Shiiphoni Chowa
(Luqa. 11:2-4)

5 «Ha'o shiiphefeti kabaasik sinnoy sinne bestesefe baassosimato sinatiita. Baasso
asu taan biyo iyaat Ayhudni shiiphoni keyaassinawa ugnaasi ha'tana yerefaat Ha'oni
shiipho shuneter. Futo nittok makefawungwa; waagbesiison ephpheteesetewa.
6 Sinuntano ne Ha'o shiiphefata kabaasik keeneeson kulfaat biistonoy abaneeski
shiiphowa. Aachok zagte baron biife abanees neek kaasunawa.
7 Aazabni meya wolumbesiisi aatamak odtoninne faar sinnatu baassok bestefa.
Sinuntano nitto shiiphefeti kabaasik baassosimato shimaasik heppa heppa wolgaat
shiiphotiita.
8 Ese nitto baassosimato sinatiitawa. Abantiis nitto shiiphonoy faani nittok sholsu
wuzason arirwa.
9 Ese nitto ekka yira shiiphsoti:
« ‹Den samak fe abaniiso;
Korto sunnees tegifawungwa;
10 Taatonees yoonwa;
ne shunfata bar;
den samak sinfanaasimato;
han daastak dey sinun.
11 Hawungti muuniison;
hawung imma.
12 Innotin miir'efe baassotin;
feeshun yifeniisimato;
mangsuniison feeshun uwa.
13 Manguussin oodtano;
fatanasi innotin gedataata.
[Taatoos, hugnaasewa ulfinaase;
koi'ba foontonon neerwa; aamin.›]*
14 «Asuni meya nittoosta katisete miir'aason feeshun iyaatine den samak fe abantiis
nittooson feeshun una.
15 Sinuntano asuni meya nittoosta katisete miir'aason feeshun uu shakaatine abantiis
nitto boor'aason aafa feeshun unawuza.

Soomoni Chowa

16 «Soomera shiiphefeti kabaasik sinnoy sinne bestesefe baassosimato suumotiita.
Baasso soomere shiiphobesiison asu arunak sinbesiison aliqsisefe. Futo nittok make-
fawungwa; waagbesiison ephpheteesetewa.
17 Sinuntano ne soomera shiiphefata kabaasik aafneessi masera fochowa.
18 Ekka zagaatane aachok fe abaneesteno soomere shiiphoneeson oom asu aafa
aruna wuza. Aachok biife abanees neek kaasuna.

Han Daasta Otumni Zuutu Aane Sholsifa
(Luqa. 12:33-34)

---

* **6:13** Han faadba 13 fa bar zeemoti Girikni matsafaasta aafa.

19 «Konymar muunaasta shiira dey mangunaasta wiis dey yiishshe wiisona han daasta
waaga zuututiitawa.
20 Sinuntano konymar muunoynar dey shiira mangunoynar wiisi dey yiishshe wi-
isonoyna dimta den samak waagnitiison zuututiwa.
21 Waagnees faanaasta nibnees dey esta foonawa.
22 Atuni tonaas aafawa; es bari boor'a ne aafaas fayya sinfaanane atunees zuuttera
chaarefatu sinana.
23 Sinuntano aafnees mettana sinfaanane atunees zuuttera talmatu sinana. Ese ney-
ista fa chaarefaas talma sinnanneen talmaas dey awune faaron arkira talmonirinso?

Fook Rakkato Aane Sholsifa
(Luqa. 16:13; 12:22-31)

24 «Isa asu hep daamnik wostinynya sinanak aafa chimanawuza. Isaasin oomtefaat
hepsaasin shunar sinana wedey isaasin ulfinsaat hepsaasin kashshuna. Esiisimato isa
asu Ha'oknawa waagakna wostinynya sinanak aafa chima wuza.
25 Es bari boor'a nittok makefawungwa; foontiisik awu muunittaaso? Awu ushanit-
taaso? Awu mayanittaaso? yira rakkatotiitawa. Kaa muustan atu mayaastan de-
nalotanoso?
26 Samaasta fulifa kasaasikitonon biitiwa; aane bukfa, aane kar'fa; gombissi dey aane
gaagfa. Samaki fe abantiistu maasifer. Nitto barikitoniistan akamanon denalowa.
27 Nittoossin duudere woggabaasta isa wona daysuk chimnir oonso?
28 Eekin mayni boor'a awuniron rakkatefetiso? Bakkeesta diise fur'aasikito aakkak
dichfanamato gasasira biitiwa. Aane hopsefa; aane sukfa.
29 Sinuntano nittok makefawungwa; Solomonnu fa ulfinba zuuttambaase asik
fur'aasikitosin isaasne faaron aane mayewa.
30 Amantonti yo'ina nitto! Ese Ha'oos hash hawung biistefaat wono geyaassi
ha'toni bakkeestaki fur'aason ekka maysir sinnanneen nittotin aakkak arkissira maysu
beynirinso?
31 Ese awu muunittaaso? Awu ushanittaaso? Awu mayanittaaso? Uuk rakkatoti-
itawa.
32 Es baron zuuttire Aazabni meyanu sholseterwa. Es bar zuuttera nittok sholsi-
fanamato samaki abantiis arifewa.
33 Sinuntano nitto zeemma Ha'oosi taatononnawa ooko sina baronna sholoti. Es
wuzaasikito zuuttera nittok daytera imtona.
34 Es bari boor'a wonotiison safarok rakkatotiita. Wonotiisik wonoti wonaas barik
rakkaton. Wonaasik mangubaas hooronawa» yi.

7

Oomiisata Mangsuni Kar'a Aane Sholsifa
(Luqa. 6:37-42)

1 «Nittoosta mangsu katonoynamato ooniistanu mangsu kar'atiita.
2 Nitto oom asusata mangsu kar'fetiisne fa mangsuni kar'a nittoosta dey katona.
Esiisimato dey nitto oomiisik safarefeti safareesik wolla nittok safartona.
3 Ne aafaassi kuni tuchaason biinoy ayneesa aafsi kuni diimaason aakkak biitso?
4 Wedey ne aaffaassi kuni tucha feen ayneesin ‹Aafneessi kuni diimaason kisunawa›
aakkak yifasso?
5 Sinnoy sinne bestefe ne; zeemma ne aafaassi kuni tuchaason kisaat esseen orfo
ayneesa aafsi kuni diimaason kisutak gasasira biyatawa.
6 Korto sina wuzason kanaasik imatiita. Inquntiison mukoosi sina ha'utiita.
Mukoosikito wochobaasiktu yer'ana. Kanaasikito dey wolla nittotin saar'ana.

Shiiphoni Gaana
(Luqa. 11:9-13)

7 «Shiiphoti nittok imtona; Sholoti danati; Gamalaason ki'ti nittok gachchona.
8 Shiiphe bar zuuttere ephphetoona; Sholefe bar danana; Gamalaason ki'fe barik gachchona.
9 Nittoossin naabaas daabbo mamsin shu'a imni aba oonso?
10 Kurxummi mamsifaanane zawa imnir oonso?
11 Ese nitto mangu asu sinfaat naanggotnitiisik ma'a wuza ima aritinneen eekin den samak fe abantiis shiiphefe baassok futoosik aakka daysire ima beynirinso?
12 Ese asuni meya nittok zagsonek sholefeti baron zuutira nitto dey oomiisik esiisimato zaguti. Tumaasewa raajjuni meeni kaamaase esiisontu makefa.

Tugo Finynyisi Chowa

13 «Tugo finynyiissi kamo giruti; Tishuni finynyiis ugunbaas akama taga; es finynyiissi kamo girife baasso dey showo.
14 Kaani keer taamfa ugnaasi finynya tugowa. Ugunbaas dey tiir'owa. Es baron danni asuni meya dey kiiskuwa.

I'o Gaanbaastaktu Artefa
(Luqa. 6:43-44)

15 «Sikalobesiissi bo'inynya iririkane feer sinefaat fantuni koma mayye nitto ganeyaassi yoosonek fe esh raajjuni meyakin teetnitiison oodtiwa.
16 Baassotin dey arsotiis gaanbesiistakwa; seer'akin wayinini gaana wedey asewaaskin belesini gaana kephteroso?
17 Esiisimato ma'a i'oos zuuttera ma'a gaanatu gaanfa. Mangu i'oos dey mangu gaanatu gaanfa.
18 Ma'a i'oos mangu gaana gaananak wedey mangu i'oos ma'a gaana gaananak aafa chimanawuza.
19 Ma'a gaana gaannoy i'oosikito zuuttera katera geyaassi ha'tona.
20 Es bari boor'a esh raajjuni meyanon gaanbesiistaktu aruti.
21 «Den samak fe abataasa fiqadinon zagife barteno taan: ‹Daamiiso! Daamiiso!› yife bar zuuttere Ha'oni taatoossi aafa giruna wuza.
22 Mangsuni kar'ni wono showobesiis: ‹Daamiiso! Daamiiso! Ne sunaasik raaji aane makoweninoso? Ne sunaasik kiina ayyanaason aane kisuweninoso? Ne sunaasik showo biistera artonoy wuza aane zaguweninoso?› usone.
23 Es kabaasik: ‹Ta nittotin aane arifat; nitto mangu meya tayistan wokti› una.

Kaa'ota Wedey Fuututa Keete Keya
(Luqa. 6:47-49)

24 «Ese han kaamnaason odere wostota feeshife bar zuuttambaase keebaason kaa'oni kaputta keer'a nibbare yere asune feerwa.
25 Iroos ichi, omaraas dey wori. Sirus dey sirira es keyaason tugi. Sinuntano es keyaas kaa'ota kaputta keetera diir sinna boor'a aane gandowa.
26 Han kaamnaason odere wostota feeshunoy bar zuuttere keebaason fuututa keer'a gowwa asune feerwa.
27 Iroos ichi; omaraas dey ya. Sirus dey sirira es keyaason tugin geregere gande. Gandobaas dey akama mangu sini» yi.
28 Yesus es wuzasikitonon makere koi'sinanneen orfo darani meya bar makena assusik diinqesete.
29 Es darani meya diinqesetees Museni tumaasi assinynyanimato sinnoynamato isa ha'suni hugnaba feena asunimato assit feer sinna boor'awa.

8

Yesus Awataatoni Mettaniisin Fati (Mar. 1:40-45; Luqa. 5:2-16)

1 Yesus aamaastan kerefena kabaasik showo dara barneen ane hamete.
2 Isa awataatoni mettan barki tai'sere: «Daamiiso! Taan shunfaatane fatuk chi-
matawa» yit sagade.
3 Yesus kushubaason shongere ta'ifaat: «Shunfawungwa kayimma» yin geregere mer-
obaassin fari.
4 Estan Yesus: «Faruneeson ooknu makotaatawa. Sinuntano hamma teetneeson
maagnik besuwa. Baassok zaala sinanak faruneeson besifa Muse ajajena maa'aason
imma» yi.

Yesus Tii Meya Taar'oni Meeni Gaanynyaasa Wostinynyanin Fati (Luqa. 7:1-10)

5 Yesus Kifirnahomni katamaassi kar'fena kabaasik isa tii meya taar'oni meeni
gaanynya barki yeere ekka yit shiiphe.
6 «Daamiiso! Wostinynyataas laafa sinne akamanon mettere keer kunferwa» yi.
7 Yesus dey: «Ta yaara wostinynyaneesin fatunawa» yi.
8 Tii meya taar'oni meeni gaanynyaas wolgire: «Daamiiso! Ne taaki keer girutak ta
sholsu asutewa. Sinuntano isa kaamnin makefaatane wostinynyataas farunawa.
9 Ta dey oom gaanynye meeni ha'suusi sikalositu ha'ifawungwa. Ta dey ta sikaloossi
ha'sifana meya taar'oni meya feeseterwa. Isaasin ‹Ek hamma› iyaanane hamar. Oomi-
isin dey ‹yowa› iyaanane yeer. Wostinynyataasin dey: ‹Han baron zaguwa› iyaanane
zagir» yi.
10 Yesus es baron odenayse diinqere barneen ane feese baassok: «Futo nittok make-
fawungwa; Israelni meeni ganeyaassinnu effatena amantobare yere asunin aane
danutwa.
11 Nittok makefawungwa; showobesiis awkesannawa awgirunna yeesere Abraham-
neen Isaqneen Yaqobneen isarik Ha'oosi taatoni maddita ane muusone.
12 Sinuntano han Ha'oosi taatosi girsonek teegtere fe baasso ek gerakalo talmaassitu
ha'tosone. Estak waasnewa ha'ni koyet foone baassok sinana» yi.
13 Yesus tii meya taar'oni meeni gaanynyaasin: «Hamma, amantoneesimato neek
sinfawungwa» yi. Wostinynyabaas dey es kabaasik fari.

Yesus Showo Mettanni Meyanon Fati (Mar. 1:29-34; Luqa. 4:38-41)

14 Yesus Phexirosni keer girifena kabaasik Phexirosni asusi into gumtanni mero
mettera kunfeen bi.
15 Asusi kushunon ta'in meroos dey ma'i. Kabira dey barin irbasi.
16 Waalfana kabaasik kiina ayyana ephna showo asuni meyanon Yesusniki ephphe
yeeseten bar es kiina ayyanaason kaambaasik kisi. Dey mettaniisin zuuttire fati.
17 Es baron zagubaasik raajju Isayyasni matsafaassi: «Bar hopiniison ephphe tee;
meroniison dey innoostan kabgi» yire makena raajiis sini.

Aakkak Yesusneen Ane Hamanimato

18 Yesus showo asuni meya biratobaasta zuuttosobesiison biyaat baarisi yesalo fi-
nonek nawoni meyanon ajaje.
19 Estan isa Museni tumaasi assinynya Yesusniki yeere: «Assinynyano, ne hamfata dima
zuuttambaase asiissi neneen ane hamanawa» yi.
20 Yesus wolgire: «Bowasikito ha'ifana dooi'ba faarwa. Samak fulifa kasaas diifana
keeba faarwa. Sinuntano Asuni Naa teetbaasonnu teesuna dimba aafawa» yi.
21 Nawobaasasin oomiis «Daamiiso, zeemma hamma abataas kititen kabbaronak ma'i
uwa» yi.

22 Yesus wolgire: «Taneen hamniwa, Kitubesiison kabbarsonek kituni meyak beywa» yi.

Yesus Akaasi Guubonon Ke'i

23 Estan Yesus goonuussi girin nawobaasakito dey barneen ane hamete.
24 Baariistak akama akani guuboos kabira goonuuson koor'anak kar'i. Sinuntano es kabaasik Yesus kunfer.
25 Nawoni meya Yesusniki yeesere: «Daamiiso tishunirwa, innotin fu'aywa» yiset nuskisete.
26 Yesus dey: «Amantontiis yo'ina nitto awuni boor'a digefetiso?» yi. Estan kabire sirusewa baariise asin ke'in akama naga sini.
27 Asuni meya diinqesere: «Sirusewa baariise ajajamena han bar aro asunso» yisete.

Yesus Kiina Ayyana Ephna Hep Asunin Fati

28 Baariison finne Gergesenon sinfa daasta kar'fena kabaasik kiina ayyana ephna hep asu moogaassin kesse Yesusneen uphesete. Es hep asuni meya akamanon mangu sinete boor'a asu es ugnaasik aata aane chimfe.
29 Es hep asuni meya dey: «Ne Ha'oni naa Yesusno, inno neneen ane awuni isarni faarinso? Wonaas kar'noyfeen innotin rakkisutak yaatoso?» yit chaagete.
30 Baassostan woksok akama showo mukoni wodo feesh dimta maadifar.
31 Kiina ayyanaas dey: «Innotin kisutar sinfaanane ek mukoosi wodosi hamanik zaguwa» yit shiiphse.
32 Yesus dey: «hamoti» yi. Kiina ayyanaasikito dey kessa hamma mukoosi wodosi girse. Estan mukoosi wodo zuuttera kumaastan yeet baariissi taptera eella akaassi girira kitise.
33 Mukooson keemfe kezzoosakito dey katamaassi hamme kiina ayyana ephna asuni meeni chowaasonnawa sina wuzasonna maksete.
34 Katamaassi fe asuni meya zuuttere Yesusnin biyonek kesete. Daabesiison gafkire hamanak shiiphsete.

9

Yesus Laafa Asusin Fati
(Mar. 2:1-12; Luqa. 5:17-26)

1 Esseen orfo Yesus goonuussi diire baariison finne daabaastaki katamaassi hami.
2 Estak asuni meya oppota kuni isa laafa asunin Yesusniki ephphe yeesete. Yesus amantobesiison biyaat: «Ne han naataaso! Harewa, boor'neesi feeshun unon danitwa» yi.
3 Museni tumaasi assinynyaasasin isa isaas nibbesiissi «Han bar Ha'oosta mei'ni kaama makewa» yisete.
4 Yesus dey baasso safaraason arifaat: «Awuni boor'a nibnitiissi effatena mangu wuza safarefetiso?
5 Boor'nees feeshun usingwa wedey kabira hamma uusinso kashoyi?
6 Sinuntano Asuni Naa han daastak boor'aason feeshun uni ha'suni hugnaba faanam-ato arutikwa» iyaat laafa asusin: «Kabira opponeeson wor'a keene hamma» yi.
7 Asus dey kabire keeba hami.
8 Daraas dey es baron biyaat diinqesete. Han effatena ha'suni hugnaason asunik ima Ha'ooson dey galattesete.

Yesus Maatiwos Ystefe Lewinin Teege
(Mat. 2:13-17; Luqa. 5:27-32)

9 Yesus es dimaastan kabire hamfeen Maatiwos yiste isa asu girbo zuuttefana di-maasta diifen biyaat: «Taneen ane hamniwa» yi. Bar dey kabire barneen ane hami.

10 Yesus Maatiwosni keer muu muunak tai'sere feen showo girbo zuutife baassotnawa boor'ni meena esta yeesere Yesusneen nawobaasakitoneen ane isarik maddita muuk tai'sete.
11 Ferisawini meya es baron biyefaat nawobaasakitonin: «Assinynyantiis awuni boor'a girbo zuutife baassoneen boor'ni meya neen ane muu meediferinso?» yisete.
12 Yesus es maksete baron odefaat: «Hetni asu sholsifenaas mettanni meyaktano fayyani meyaktawa.
13 Hamfaat: ‹Ta sholefanaas fakiyaasontano maa'aasontawa› yistera tichche bar awu sinnamato feretira gasasutiwa. Ta yaanaas ookoni meyak sinnoynaron boor'ni meya harmiya zagsonek teegokwa» yi.

Soomere Shiiphoni Chowaasik Mamuste Mamsu (Mar. 2:18-22; Luqa. 5:33-39)

14 Es kabaasik Yohannisni nawoosakito Yesusniki yeesere: «Innotnawa Ferisawini meena showo wona soomera shiiphenirwa. Sinuntano ne nawoosakito soomere shiipho beyefees awuni boor'anso?» yisete.
15 Yesus baassok ekka yire wolgi: «Mariis baassoneen ane feen mozgituni meya suumok chimoneroso? Sinuntano mariis baassostan oor kesse hamana wona yoonawa. Es kabaasiktu soomere shiiphsonewa»
16 Kur'u maamaata gaddo erbe kunsire zoorife asu oonu aafewa. Ekka zagaanane gaddo erbees kur'u maamaason kongsirwa. Karatobaas dey tagir.
17 Esiisimato kur'u ha'matoossi gaddo wayinini usha gedfe asu oonu aafewa; Sinuntano ekka zagaanane ha'matoos karatera wayiniisi usha dey wuukterwa. Ha'matoos dey ke'nor sinar. Es bari boor'a gaddo wayinini ushaason gaddo ha'matosi geda sholsuwa. Hepobaase dey ma'arik duuna.

Iyyarosni Nawaasewa Yesusni Maamaason Ta'i Asuse

18 Yesus es baron makefeen isa gaanynya barki yeere sinba kaa'nere: «Naanaas kitiwa, yaara kushuneesik ta'ifaatane farunawa» yi.
19 Yesus dey kabire asusneen ane hami. Nawobaasakito dey ane hamete.
20 Estak asire heppe wogga harinba wuuktet faana isa mashkasu Yesusni orfo kamo yaara maambaason ta'i.
21 Bar dey nibbaassi: «Maambaasi fashanonnu ta'ifaanane farunawa» yit faar.
22 Yesus yerqere barki biyaat: «Harewe naanaase! Amantonees neen fatiwe» yi. Asus dey es kabaasik fari.
23 Yesus gaanynyaasa keer kar'fena kabaasik waasit, markata fugetnawa sasetna yere darani bi.
24 Yesus dey: «Nawaas afay'nintu kunitano aane kituwa; Hantan shaatotiwa» yin barin kanyere mi'esete.
25 Daraasin kisinanneen orfo keer girire nawaasi kushunon zatin daakun kabi.
26 Es chowaasi wolla es daa zuuttambaase asiissi zi'i.

Yesus Hep Aaftishuni Meyanonnawa Nibtaatoninna Fati

27 Yesus es dimaastan kabire hamfeen hep aaftishuni meya: «Dawitni naaso! Innotin fakifaywa» yit chaaget basa orfoose hamete.
28 Aaftishusakito Yesus girina keyaassi girsete. Bar: «Ta aafnitiison gachak chimanamato amanefetiyoso?» yire mamsi. Baasso dey: «Aa, amanefeniwa, Daamiiso!» yit wolgisete.
29 Estan Yesus kushubaasik baasso aafaason ta'ifaat: «Amantontiisimato nittok sinfawungwa» yi.
30 Aaffesiis dey gachche. Yesus dey: «Han wuzason ooniknu makotiita» yit chinire ajaje.

31 Sinuntano baasso estan kesere es daa zuuttambaase asiista basa chowaason maksete.
32 Es aaffesiis gachchena baasso kesse hamefe kabaasik kiina ayyana ephna isa nibtaato asunin ephphe Yesusniki teshshesete.
33 Kiina ayyanaas asusasin kesnanneen orfo nibtaatoos dey wolle. Daraas dey: «Effatena wuza Israelni daastak isanne aane biistera artowawa» yiset diinqesete.
34 Sinuntano Ferisawini meya: «Kiina ayyanaason asusasin kisifenaas kiina ayyanaasi gaanynyanikwa» yisete.

Yesus Daraasik Kenashte

35 Yesus Ayhudni shiiphoni keyaassi assit Ha'oosi taatoni misirachchuni kaamanon maket daraasasi fa merosonnawa rakkobesiisonna zuutire fatit katamaassinawa ke'e zuuttambaase asiissina kutit feer.
36 Daraas kezzoba foonto fantunimato rakkatesefeennawa tiir'o baassotin ephaan feesetenna biyaat baassok kenashte.
37 Estan nawobaasakitonik: «Foshaas akamawa; sinuntano wostinynyaas garowa.
38 Ese foshaasi Daam foshaasta wostoni wostinynyanin wosunak shiiphotiwa» yi.

10

Asire heppe wosini meeni wostere hama (Mar. 3:13-19; Luqa. 6:12-16)

1 Yesus asire heppe nawobaasakitonin teegere kiina ayyanaason asusasin kissonek; merosonnawa rakkoosonna fatusonek ha'suni hugna baassok imi.
2 Asire heppe wosini meeni sunaas haniiswa: Phexiros yistefe Simonnawa ayba Indiriyasna, Zebdewosni naanggot Yaqobnawa ayba Yohannisna,
3 Filiphoos, Bertelemewos, Tomas, girbo zuutife Matewos, Ilfiyosni naa Yaqob, Tadewos,
4 Koonefe* Simon, Yesusnin aatire ima Askorotki Yuuda.

Asire Heppe Wosini Meeni Assuk Wostere Hama (Mar. 6:7-13; Luqa. 9:1-6)

5 Yesus es asire heppe wosini meyanon ekka yit wosi: «Aazabni meyaki hamatiita. Dey Samirawini meeni katamaassi girutiita.
6 Sinuntano fantunimato tishire fe Israelni daraaski hamti.
7 Hamfaat: ‹Samaki taatoos tai'sewa› yira makotiwa.
8 Mettanni meyanon fatuti. Kitiisin kitun kabguti. Awataatoni mettaniisin fatuti. Kiina ayyanaason asusasin kisuti. Baak ephti baron baak imti.
9 Warqekin wedey birrikin wedey naasikin wosuste waaga tach'amantiista koor'ira ephatiita.
10 Wostinynyanik muuba sholsu sinna boor'a ugunnitiisik ha'mato wedey hep gaagtera mayte maama wedey chaa'ma wedey haaro ephatiita.
11 Isa katamasi wedey ke'esi girifeti kabaasik nittotin ephniis oo sinnamato gasasuti. Es daason gafkira kesatinneen esta footi.
12 Asuni keer girifeti kabaasik naga ooshshosoti.
13 Nitto nagaason ephpheteesefaatene nagantiis baassok kar'ana. Sinuntano ephphetoo beyfaatene nagantiis nittok woluna.
14 Nitto maketi kaamaason ephphetoo wedey odo beyefaatene es keyaassin wedey es katamaassin kesfeti kabaasik wochontiisi tulonon esta tebuti.
15 Ta nittok futok makefawungwa, mangsuni kar'ni wonoti ke'oos es katamaastan Sedomiknawa Gamoraknatu kasho sinana.

---

* **10:4** Simoonnik han dayto sunaas imtenaas isa isa matsafaason kotfe meya: «Yerena amantobaasik koone asuwa» yiseter. Oomni meya dey «Birmadumma kisuk kabsefe asuni meyaassin isaaswa» yiseter.

Shanaas Yoonamato Make
(Mar. 13:3-13; Luqa. 21:12-17)

16 «Ese! Ta nittotin fantunimato iririkaasi ganesi wosuna. Es bari boor'a nitto
zawunimato nibnitire yerer; nakalonimato garam sinti.
17 Asuni meya nittotin mangsuni kar'ak shonggosta aatire imone. Ayhudni shiiphoni
keyaassik dey nittotin ichosone. Es bari boor'a asusatan teetnitiison oodtiwa.
18 Ta chowaasik daa ha'sife baassokinawa taate meyakina oottera hamatir sinna
boor'a baasso sinaknawa Aazabni meeni sinakna ta zaal sinati.
19 Asuni meya nittotin shongoosta aatire imefe kabaasik baassok makoti bar es
sa'atiistak imtona sinna boor'a: ‹Aakka wedey awu makonittaaso?› yife safara nittotin
ephanaatawa.
20 Nittoossi faara makoniis samaki Abantiisa Ayyanatano nittotewa.
21 Ayiis aybaasin, Abaas naabaasin kituk aatire imana. Naanggotaas dey ababaasa-
tanawa intobaastana guma sinna kabira kituk aatira imana.
22 Ta boor'a asu zuuttambaase nittotin oomtona. Sinuntano koi'ba kar'ananneen
chimme yere bar faruna.
23 Isa katamaassi shana nittoosta arkissisefe kabaasik ooma katamasi shaatoti. Ta
futo nittok makefawungwa; Asuni Naa yoonanneen Israelni daa zuuttambaase asiissi
aafawa kar'a koi'suti wuza.
24 Arinynyaas assife basaastan, wostinynyaas daambaasatan aafa denalo
sinanawuza.
25 Arinynyaas assinynybaasamato; Wostinynyaas dey daambaasamato sinfaanane
hooronawa. Keeni Abaasin: ‹Beelzebulwa› yisetenneen keerki asuni meyanon aakkak
mangu suna sunsu beyonerinso?

Oonin Digo Sholsinamato
(Luqa. 12:4-7)

26 «Ese asuni meyanon digotiita; Geepto wuzaas ammanon kessa aafa besto beyana
wuza. Aacho wuzaas ammanon kesa aafa beyana wuza.
27 Ta talmaassi nittok makena baron chaarefaasta makoti. Saaksok odeti baron tega
dimaasta yerefaat awasuti.
28 Ashaason woraat kesse kaason woruk chimnoy asuni meyanon digotiita. Sinun-
tano ashaasewa kaase woraat kessa geeni tir'maassi tishkuk chimni Ha'ooson digoti.
29 Hep mejmariis uuch duudesi waagtertanoso? Es kasaasikitosin isarnu abantiisa
fiqadi sinnoyfeen daasta kere wor'a aafa tishuna wuza.
30 Nitto somaasi fashanu zuuttambaase faadtowa.
31 Ese nitto showo meejmaristan denalo sinti boor'a digotiitawa.

Kiristoosni Chowaasik Zaala Mako Sholsu
(Luqa. 12:8-9)

32 «Ta chowaason asuni sinak zaala makefe bar zuuttambaase asik den samak fe
Abataasa sinak ta dey barik zaala makona.
33 Asuni sinak taan mormefe barin zuutira ta dey den samak fe Abataasa sinak
mormona.
34 Ta yaanay han daasta naga ephpha yaanar zagira safarotiitawa. Ta faassotano naga
ephpha yoonak aane yootwa.
35 Ta yaanay arqa naasin ababaasata; mashka nawaason intobaasta; naasa asunon
naasa intota guma sinne kabsonektu yaangwa.
36 Es bari boor'a asunik gumabaas keebaassi fe asustu sinnirwa.
37 Tayistan denalo ababaasin wedey intobaason shunfe bar taar sinanak aane shol-
sifawa. Tayistan denalo arqa naabaasin wedey mashka nawubaason shunfe bar taar
sinanak aane sholsifawa.
38 Basa teetni mesqeliison wor'e taneen ane yoonoy bar taar sinanak aane sholsifawa.

39 Kaabaason fu'ok sholefe bar zuuttambaase tishkuna. Ta sunaasik kaabaason
tishkife bar zuuttambaase fu'ona.
40 Nittotin ephphe tee bar taan dey ephphetoona. Taan ephphete bar taan wosi
Abaasin dey ephphetoona.
41 Raajjuusin raajjuni meeni sunak ephphete bar raajjuni meeni waagaason danana.
Ookoosin ookoni meeni sunak ephphete bar ookoni meeni waagaason danana.
42 Futo nittok makefawungwa; ta nawo sinna boor'a han garo garoosasin isaasik
koocho aka kubbayyak ima bar waagbaas aafa tishuna wuza.»

11

Haphquni Yohannisnikin Yesusniki Wostere Hama Asuni Meya (Luqa. 7:18-35)

1 Yesus asire heppe nawobaasakitonik es ajajiison makere ko'sinayse estan kesse
tai'soosta fa katamaasikitosi assuknawa makokna hami.
2 Haphqife Yohannis taatoni keer feegedo Kiristoosni wostooson odere nawobaasasin
barki wosire:
3 «Es yoonir yiste Kiristoos nengwa wedey oomnin oodanirinso?» yi.
4 Yesus dey wolgire: «Hamfaat biiti baronnawa odeti baronna zuutira Yohannisnik
makoti.
5 Aaftishuni meya biyosoner. Engitni meya kutusoner. Awataatoni mettanni meya
farsoner. Odo oyoni meya odosoner. Kituni meya kitun kabsoner. Tukamni meyak
misirachchuni kaamaas maktonir.
6 Ta chowaasik tuusa'onoy bar zuuttere suustowa» yi.
7 Yohannisni wosiisakito wolle hamobesiise Yesus daraasik Yohannisni chowaasik
ekka yit mako ephi: «Awu biyatikinso ichma daassi kesetiri? Sirus shorkifana sobbo-
qoosonnoso?
8 Wedey awu biyatikinso kesetiri? Gada maya maye asuninnoso? Esenu gada maya
maye baasso taate meeni keertu feesetewa.
9 Wedey awu biyatikinso kesetiri? Raajjuninnoso? Nittok makefawungwa; raajjusa-
tan denalo sina baringwa.
10 ‹Ese ugunneeson sabsuni wositaasin ne sinaasta zeemma wosunawa› yistera
tichchenaas barikwa.
11 Futo nittok makefawugwa; mashkasukin koonte asuni meeni ganeyaassin
haphqife Yohannisniistan denalo aane kabuwewa. Sinuntano samaki taatoossi ater
sina bar Yohannisniistan arkuna.
12 Haphquni Yohannisni neyaastan kabira hash hawung kar'ananneen samaki taa-
toos akamanon tugtettu fa. Sir giruk kabefe baasso danone.
13 «Raajjuni meeni assusewa Museni tumaase haphqife Yohannisni neyaasta
kar'ananneen raaji make.
14 Ese dey ephphetook sholefaatine yoonir yiste Eeliyas han Yohanniswa.
15 Odoni odoba feena bar odowowa.
16 «Eekin han wonni koontooson awuneen hoossunarinso? Gabata diisefaat zomobaa-
son teegsefaafa;
17 ‹Ululle nittok fugni, aane suruweti. Sooso soosoni aane waasuweti› yisefa naang-
gotaasne feeseter.
18 Yohannis muunoynawa wayinini usha ushnoyna yeen: ‹Kiina ayyana basaassi
faarwa› yisete.
19 Asuni Naa meetnawa wayinini usha ushetna yeen: ‹Muunewa wayinini usha
shunar dey girbo zuutife baassonawa boor'ni meena asi koonwa› yisete. Sinfanaknu
matsafaas futo sina wostobaasik artewa.»

Amano Beyobesiisik Wee'te Katamaasikito (Luqa. 10:13-15)

20 Estan Yesus arkiron biistera artonoy wuza zagtena katamaasikitoni harmu
beyaasik ekka yit wee'o ephi.
21 «Haybunewe Korazin, Haybunewe Betesayida! Nittoossi zagte biistera artonoy
wuzaas Tirosuknawa Sidonakna zagte sinfaanane suumoni maya mayere bedna
teetbesiista wochire showo wona zeemme harmusone kabawe.
22 Ese nittok makefawungwe, mangsuni kar'ni wono ke'oos nittoostan Tirosuknawa
Sidonaknatu kasho sinanawe.
23 Kifirnahomne den sama tegitose? Yeet ke'oni dimaassitu kerotarwe. Neyissi zagte
biistera artonoy wuzaas Sodomuk zagte sinfaanane bar tishunoy hash hawungneen
kar'a foona kabawe.
24 Ese neek makefawungwe; mangsuni kar'ni wono neyista kar'ni ke'oostan
Sodomiktu kashonawe» yi.

Kiristoos Imfena Beysa (Luqa. 10:21-22)

25 Es kabaasik Yesus ekka yi: «Samaasewa daase asi Daam Abataaso! Han baron
techumni meyakinnawa aruni meyakinna aachaat han garo garo naanggotaasik am-
manon kisira besita barik neen galattefawungwa.
26 Aa, Abataaso han baron zagutak ne ma'a safara siniwa.
27 Abataas zuuttambaase asin taak imiwa. Abaasneen oom naasin arifer oonu
aafewa. Esiisimato dey Naasneen oom Abaasin arifer oonu aafewa. Naas ammanon
kisire besu shakaanane Abaasin oonu aruk aafa chimanawuza.
28 «Nitto ba'anti fayna hopiis zuuttera taaki yootiwa. Ta nittok beysa imana.
29 Waanjonaason wor'ti; taakin dey arutiwa. Ta garam dey kenashterwa. Kaantiisik
dey beysa danati.
30 Waanjoos kulnor, ba'anaas dey kashowa.»

12

Beysani Wonni Chowaasik Mamuste Mamsu (Mar. 2:23-28; Luqa. 6:1-5)

1 Es kabaasik Yesus beysani wonaasik zagoni foshaasi ganesi kamo aatte hami.
Nawobaasakito maktesete boor'a bona zagooson mo'e koya ephete.
2 Ferisawini meya es baron biyefaat: «Ne nawoosakito beysani wonaasik zagtonak
kalto wuzason zagsedifewa» yisete.
3 Yesus dey baassok ekka yi: «Dawitnawa barneen ane fe asuni meena maktesefe
kabaasik Dawit awu zaginamato aane feretuwetinoso?
4 Ha'oosi keer girire maagni meyaktano barik sinun barneen fe asuni meyak kalto
korto daabbooson* mewa.
5 Wedey maagni meya beysani wonaason ooda beyye betemeqdesi wosto wostese-
faatene boor'a sinna aane faadtefa sinnamato Museni tumaassin aane feretuwetinoso?
6 Sinuntano ta nittok makefawungwa, betemeqdesiistan denalo sina bar hanta
feerwa.
7 ‹Fakiyaasontu sholefantano Maa'aasontawa› yifa matsafaasi kaama awu sinnamato
yaadateti sinfaanane boor'besi foonto baassosta mangsu kar'ati kabatawa.
8 Ese Asuni Naa beysani wonaasiknu daamwa.»

Yesus Kushuba Laafa Asusin Fati

9 Yesus estan kesse hamme Ayhudni shiiphoni keyaassi giri.

---

* **12:4** Betemeqdesiissi torban torban katta shoo'a imtefana tarabbezaasta kunfa korto daabbo.

10 Estak isa kushuba laafa asu feer. Yesusnin malatok sholet feese isa isa asuni meya:
«Beysani wonaasik mettannin fatu faqqadtongwa aanenso?» yit mamussete.
11 Yesus baassok wolgire: «Nitto ganeyaassin fantuba faana isa asu beysani wonaasik
gawusi gandefaanane kisunor oonso?» yi.
12 «Ese asu fantuustan denalo aakkak sina beynirinso? Es bari boor'a beysani
wonaasik ma'a wuza zagu aane kaltowawa» yi.
13 Esseen orfo kushuba laafa asusin: «Kushuneeson zeephwa» yin zeephi. Isa kushusi-
mato dey ma'a kushu sini.
14 Sinuntano Ferisawini meya estan kesere Yesusnin aakkak worsonemato merke-
sete.

Ha'o Korina Wostinynya

15 Sinuntano Yesus baasso mangu safaraason araat estan shaate. Showo asuni meya
dey barneen ane hamete. Mettanni meyanon dey zuutire fati.
16 Bar oo sinnamato kisire maksonoytemato ajaje.
17 Es bar dey sinnaas raajju Isayyasni matsafaassi tichchera kuni bar sinanakwa.
18 Ese ta korina wostinynyataas han barwa;
barin ta shunnar dey bariktu girefan;
Ayyananaason basaasta zaguna;
bar futoni mangsuni kar'aason daraasik awasuna.
19 Bar aafa karakkarona wuza;
dey aafa chaagana wuza;
kaambaas gero kessa aafa odona wuza.
20 Mestera eesto sobboqoosonnu;
aafa kiir'ana wuza;
chuwet di kar'aason aafa tishkunawuza;
es baron zagunaas;
futoni mangsuni kar'aason meronanneengwa.
21 Aazabni meya basa sunaasiktu abdi zagsone.

Yesusnawa Beelzebulna
(Mar. 3:20-30; Luqa. 11:14-23)

22 Esseen orfo asuni meya kiina ayyana ephna aaftishu nibba taato asunin ephphe
yeesete. Yesus dey fatin asus biyaknawa wollokna chimi.
23 Daraas zuuttere diinqesere: «Han asus Dawitni naateeso?» yisete.
24 Sinuntano Ferisawini meya odesere: «Han bar Beelzebul yistefa kiina ayyanaasi
gaanynyanik sina shakaanane kiina ayyanaason aafa kisuna wuza» yisete.
25 Sinuntano Yesus baasso safaraason arifaat ekka yi: «Bare bare oor oor keset fa
taatoos zuuttera tishutu tishunawa. Esiisimato dey bare bare oor oor keset fa katamaas
wedey keyaas aafa chimma yerona wuza.
26 Sexanaas sexanaason kisir sinfaanane bare bare oor oor kesiwa uwa. Ese bari
taatoos aakkak chimma yeronirinso?
27 Ese ta Beelzebulnik kiina ayyanaason kisaanane nitto zoonsifeti baasso awuk
kissonerinso? Ese nitto zoonsifeti baassonu nittoosta mangsu kar'eterwa.
28 Sinuntano ta kiina ayyanaason kisifanaas Ha'oosi Ayyanak sinnanneen Ha'oosi
taato nittoki yaara kar'iwa uwa.
29 Dey isa asu zeemme hugnaba feena barin taar'noy basa keer girire waagbaason
bo'ok aakkak chimnirinso? Hugnaba feena barin taar'attu keyaassi fayiison bo'ok
chimanawa.
30 Taneen ane sinnoy bar taan tugga'er; dey taneen ane zuutunoy bar siker.

31 Es bari boor'a ta nittok makefawungwa; asu wostefena boor'aasewa me'aase
zuuttera feeshun ustona. Sinuntano Ha'oosi Korto Ayyananon me'a bar boor'baas aafa
feeshun ustona wuza.
32 Asuni Naanita mei'ni kaama maksefe bar boor'baas feeshun ustona. Sinuntano
Korto Ayyanaasta mei'ni kaama makefe bar han daastak sinun yooni daasta boor'baas
aafa feeshun ustona wuza.

Ma'a I'oos Gaanbaastaktu Artefa
(Luqa. 6:43-45)

33 «I'oos zuuttera gaanbaastaktu artefa sinna boor'a ma'a i'onti faafaanane ma'a gaana
danati. I'oos mangu sinfaanane gaanbaas dey mangu sinana.
34 Nitto ufoni naanggota mangu sinfaat aakkak ma'a wuza wollok chimtiso? Asu
nibbaassi tuumma fu'te barontu noonobaasik wollefewa.
35 «Ma'a asu nibbaassi zuutina ma'a mazgabiistan ma'a wuza kisifewa. Mangu asu dey
nibbaassi zuutina mangu mazgabiistan mangu wuza kisifewa
36 Futo nittok makefawungwa; asuni meya wolumsefe sinnoy mangu wolla zuuttam-
baase asik mangsuni kar'ni wono wolguba imonerwa.
37 Wollefata kaamneesik neek mangsu katona. Dey wollefata kaamaasik neyista
mangsu katona.»

Biistera Artonoy Wuza Biyak Mamuste Mamsu
(Mar. 8:11-12; Luqa. 11:29-32)

38 Es kabaasik isa isa Ferisawini meenawa Museni tumaasi assinynyana Yesusnin: «Ne
biistera artonoy wuza zagin biyanik sholefeniwa» yisete.
39 Sinuntano bar wolgire: «Mangu koontoosewa amanonoy koontoose biistera artonoy
wuza sholer. Sinuntano raajju Yonasni biistera artonoy wuzasneen ooma biistera
artonoy wuza aafa imtona wuza.
40 Yonas inya kurxummiisi katasi keez wonnewa waalne kunnamato Asuni Naa dey
moogaassi keez wonnewa waalne kunana.
41 Neneweni katamaasik asuni meya Yonasni awasuuson odesere boor'besiisik
gaabbesere harmisete boor'a mangsuni kar'ni wono han neeni koontoosneen ane
kabsere baassosta mangsu kar'osone. Ese hash Yonasniistan denalo hanta feerwa.
42 Yeeshdaaki mashka taatoos Solomonni techmaason odok daani dilan kabira yaana
boor'a mangsuni kar'ni wono han neeni koontoosneen ane kabira baassosta mangsu
kar'ana. Ese hash Solomonniistan denalo hanta feerwa» yi.

Kiina Ayyanaasi Asunisi Wolle Giru

43 Dey Yesus ekka yi: «Kiina ayyana asunisin kesfana kabaasik beysa sholet akaba
foonto dimaassitu kutifa. Sinuntano sholena beysaason aafa danana wuza.
44 Estan ‹Zeemoti kesna keyaassi wolla hamanawa› yifa. Wolla yeen es keyaas fa
wuzba foonto sinna futtera kayimma diifen danfa.
45 Estan dey hamma baristan denalo mangu naafun kiina ayyana ephpha yaara girira
barneen ane esta faafa. Es asusik zeemoti foobaastan orfoti foobaas akamanon mangu
sinfa. Esiisimato han mangu koontoosta sinniis esiisne faarwa.»

Yesusni Intoosewa Aybaasakitona
(Mar. 3:31-35; Luqa. 8:19-21)

46 Yesus daraasik makefeen intobaasewa aybaasakitona barneen uphere wollok
sholsefaat gerakalo yersefeer.
47 Esta feese asuni meyaassin isaas Yesusnin: «Intoneesewa ayneesakitona neen uph-
sonek sholefaat gero yerseferwa» yi.
48 Yesus dey es make asusik wolgire: «Intonaas oonso? Aytaasakito dey oonot-
naysinso?» yi.

49 Kushubaason nawobaasakitoniki besaat: «Ese intonaasewa aytaasakitona hani-
iswa:
50 Den samaki Abataasa safaranon zagsefe baasso zuuttere ayta, eetna dey intonawa»
yi.

13

Bukinynyaasa Beso
(Mar. 4:1-9; Luqa. 8:4-8)

1 Yesus es wono keerun kesse baarisi tesha di.
2 Showo dara basa tesha zuuttena boor'a bar goonuusta kese di. Daraas dey zuuttere
baarisi tesha yersefeer.
3 Estan showo wuza besok baassok mako ephi: «Isa bulinynya zala bukanak kesi.
4 Bukfena kabaasik isa isa zalaas ugnaasta kere wor'i. Kasaasikito dey yaara kephpha
ma.
5 Oomaas akama hoi'ba foonto kaa'oosta kere wor'i. Akama ho'a aafa sinna boor'a
geregere kayi. Esiis dey zalaas ho'aassi sikalera aane giruwa.
6 Sinuntano awa kesfana kabaasik aliqi. Tasba tishina boor'a dey ichimi.
7 Ooma zalaas dey seer'aasi ganesi kere wor'i. Seer'aas kayira geer'a fu'e.
8 Ooma zalaas ma'a daasta kere wor'i. Isaas tiyanon, isaas issunasiron, isaas keezas-
iron gaani.
9 Odoni odoba feena bar odowowa.»

Yesus Awuni Boor'a Besok Makenamato
(Mar. 4:10-12; Luqa. 8:9-10)

10 Estan nawobaasakito barki tai'sere: «Awuni boor'a daraasik besok makefasso?»
yisete.
11 Bar dey wolgire: «Nittok den samaki Ha'oosi aacho chowanon arutik imtewa.
Sinuntano baassok aane imtowawa.
12 Feena barik fayista dayistera imtona dey arkuna. Sinuntano garo kiisku feena
barkin es barik fa barnu basaastan ootterwa.
13 Baasso biyefet biyonorne feeseter. Odefet odonorne feeseter dey yaadatonorne
feeseter sinete boor'atu besok makefawungwa.
14 Es bari boor'a raajju Isayyasniissi:
« ‹Odoson odetir;
sinuntano aane yaadatefeti;
biyason biitir
sinuntano nibnitiissi aane yaadatefeti.
15 Han daraasa niba muumiwa, odobesiis oyewa; aafbesiis dey talmewa;
ekka sina shakaanane aafbesiisik biire;
odobesiisik odesere; nibbesiissi yaadatere
taaki wolseten fatuna kabawa.›
«Yistera maktera kuni raajiis baassosta sinanawa.
16 Sinuntano nitto aafaas biyar; odontiis dey oder sinna boor'a suustowa.
17 Futok nittok makefawungwa; showo raajjuni meenawa ookoni meena nitto biye-
feti baron biyonek eenantesere aane biyoto. Odefeti baron eenantesere aane odosoto.

Bukinynyaasa Besoni Kota
(Mar. 4:13-20; Luqa. 8:11-15)

18 «Ese nitto zalaasi bukinynyani besosi kotanon odotiwa.
19 Ugnaasta bukte zalaas besifanaas Ha'oosi taatoni kaamanon odere yaadatonoy
asusingwa. Dey geregere Sexana yaara nibaassin bukte kaamaason kephfa.
20 Kaa'oosta bukte zalaas besifanaas kaambaason odere geregere girak ephpheteefe
asusingwa.

21 Sinuntano tasba aafa sinna boor'a Ha'oosi kaamtan kabi chowa shana wedey
kabugto kar'fana kabaasik geregere tuusa'sefe.
22 Seer'aasi ganesi bukte zalaasi besifanaas kaambaason odere ephpheteefe asuswa.
Sinuntano han daastaki fooni safaraasewa otumni keeshtanaase kaambaason geer'a
gaanba foonto zagifa.
23 Ma'a daasta bukte zalaas besifanaas kaambaason odere yaadatefe asusingwa. Bar
gaana gaanar. Isaas tiyanon, isaas issunasiron isaas keezasiron gaanfa» yi.

Kaxakaxaasi Beso

24 Dey Yesus ooma beso ekka yit make: «Samaki taatoos foshaasta ma'a zala buka asune
faarwa.
25 Sinuntano asu zuuttere kunnanneen orfo guma yeere zagoossi kaxakaxa bukaat
hami.
26 Zagoos kayira gaanfana kabaasik kaxakaxaas dey ane kessa beste.
27 Foshaasi abani wostinynyani meya barki hamere: ‹Daamiiso; foshneesta ma'a
zalaatanoso buktari? Eekin kaxakaxa ayin yaso?› yisete.
28 «Bar dey baassok wolgire: ‹Han baron zagiis gumaaswa› yi. Wostinynyabaasakito
dey: ‹Eekin hamma es kaxakaxaason waar'anik sholefatoso?› yisete.
29 «Sinuntano bar wolgire: ‹Kaxakaxaason waar'feti kabaasik zagooson dey waar'tir
sinna boor'a aafawa sinanawuza› yi.
30 Beyfaani katona wonaas kar'ananneen ane dichfoon. Kar'ni wono kar'ni baassok:
‹Kaxakaxaason zeemma waar'ti; geyak kiichchonamato basa basak basati. Sinuntano
zagooson botonaassi gaagtiwa› una» yi.

Fi'fi'oni Gaanni Beso
(Mar. 4:30-32; Luqa. 13:18-19)

31 Dey Yesus ooma beso ekka yit make: «Samaki taatoos asu ephphe taamme buloossi
bukna fi'fi'oni gaanane faarwa.
32 Bar zala zuuttambaase asiistan hater. Sinuntano dichfana kabaasik akakilti
zuuttambaase asiistan arkifa dey i'o sinfa. Kasaasikito dey yaara waa'baassi keeba
keer'a diifa.»

Masoosi Beso
(Luqa. 13:20-21)

33 Dey Yesus ooma beso ekka yit make: «Samaki taatoos isa mashkasu keez safare
buwaneen tushina masone faarwa. Es masoos dey tushoos kesanak zagi.»

Yesus Awuni Boor'a Besok Assinamato
(Mar. 4:33-34)

34 Yesus es baron zuutire besok daraasik make. Beso foontonon isa wuzane aane
makowe.
35 Es barnu ekka sinnaas raajjuniki kamo:
«Wolumnaason besoktu makona;
han daa testenanneen kabira;
aachera fa wuzason makona»
yistera tichche bar sinanakwa.

Qaxaqaxaasi Besonon Koti

36 Estan Yesus daraasin geggessaat keer giri. Nawobaasakito dey barki tai'sesere:
«Buloostaki kaxakaxaasi besoni kotanon innok makowa» yisete.
37 Yesus dey ekka yit wolgi: «Ma'a zalaason bukaas Asuni Naawa.
38 Buloos han daaswa. Ma'a zalaas Ha'oosi taatoni naanggotawa. Kaxakaxaas dey
sexanni naanggotawa.
39 Kaxakaxaason bukaas guma sina Dabuloswa. Kar'ni wonaas dey han daasi ko'awa.
Kar'niis dey Ha'oosi wosiyanikitowa.

40 Es Kaxakaxaas kephtera kiichchefanaasimato han daasi ko'ak dey esiisimatotu
sinana.
41 Es kabaasik Asuni Naa wosibaasikitonon wosuna. Barikito dey oomiisin boor'a
wostosonek zagsefe mangu meyanon zuutira basa taatoossin kephpha kissona.
42 Dey kayo geyaassi ha'sona. Estak waasnewa ay'ni koyet foone sinana.
43 Sinuntano ookoni meya ababesiisa taatosi awanimato chaarosone. Odoni odoba
feenaas odowowa.»

Aacho Otmaasi Beso

44 Tusire dey Yesus ekka yi: «Samaki taatoos buloossi aachera kuni otmane faarwa. Isa
asu es otmaason danne aachi. Akamanon girobaastan kabi chowa hamme fa foobaason
zuutire kisire waagaat es bulooson waage.»
45 Hepsa Yesus ekka yi: «Dey samaki taatoos keeshu Inqu* waagok shole naggaddene
faarwa.
46 Es naggaddees akamanon sholsu inquuson danynaayse hamme fa wuzbaason
zuutire kisire waagaat es baron waage.»

Yugudoosi Beso

47 Tusire dey Yesus: «Esiisimato dey samaki taatoos baariissi ha'tefaat showo tesa
kurxummiison zuuti yugudone faarwa.
48 Yugudoos tuumnanneen orfo kurxummiison eshefe baasso zatte baarisi ha'ta
kissefe. Estan diisere ma'a ma'aason korisere masaassi gedesefe. Mangu manguuson
dey gero ha'sefe.
49 Esiisimato han daasi ko'ak ekkatu sinana. Ha'oosi wosiyanikito yaara boor'ni
meyanon ookoni meyaassin koruna.
50 Manguni meyanon dey kayo geyaassi ha'sone. Estak waasnewa ay'ni koyet foone
sinana.»
51 Dey Yesus: «Han baron zuutira yaadatetiyoso?» yi. Baasso dey: «Aa» yisete.
52 Yesus dey: «Ese samaki taatosi aacho chowanon mai'sire arife tumaasi assinynyaas;
koda kunfana keyaassin gaddo sinaaysewa kur'u sinaayse ephphe kisife waagni abane
feerwa» yi.

Yesus Koontena Daastaki Asuni Meya Barin Tugga'sete
(Mar. 6:1-6; Luqa. 4:16-30)

53 Yesus es besosikitonon makere koi'sinaase estan kesse hami.
54 Koontena katama Naaziret yeere Ayhudni shiiphoni keyaassi daraasin assit feer.
Asuni meya dey diinqere: «Han asus han techmaasewa biistera artonoy wuzaase asin
ayin ephphe yeso?
55 Han bar kar'inynya Yosefni naastenoso? Intobaas dey Maaramitanoso? Aybaasak-
ito dey Yaqob, Yosef, Simonnawa Yuudanatenoso?
56 Eetbaasikito dey innoneen anetanoso faasenari? Eekin han asus effatena aruuson
zuutire ayin daniso?» yisete.
57 Es bari boor'a basa chowaasik tuusa'sere ephphetoo beyete. Sinuntano Yesus:
«Raajju ulfina dana beyfenaas koontena daastanawa keebaassina koi'bawa» yi.
58 Baasso amano beyaastan kabi chowa estak showo biistera artonoy wuza aane
zaguwe.

14

Haphqife Yohannisni Kitu
(Mar. 6:14-29; Luqa. 9:7-9)

1 Es kabaasik Galiilaki daason ha'sife Herodis Yesusni chowaasi wollanon ode.

* **13:45** Baariissi faafa miizzani kolaassin bestefa waagba chima wuza

2 Wostinynyabaasakitonik: «Haniis Haphqife Yohanniswa. Bar kitun kabiwa. Es bari
boor'atu han biistera artonoy wuzaas barki kamo zagtedifawa» yi.
3 Herodis ayba Filiphosni asu sina Herodiyadani boor'a Yohannisnin ootire taatoni
keer taatire feer.
4 Yohannis Herodisnik: «Ayneesa asunon ephatak tumaassi kaltowa» yire makena
boor'a.
5 Herodis Yohannisnin woruk sholet feer. Sinuntano daraas Yohannisnin raajju
zagiretu biyefe sinna boor'a dige.
6 Herodis koontena wonaason ulfinsifena wono Herodiyadani nawaas teegtere yeese
baasso ganeyaassi suru surira Herodisnin girsi.
7 Es bari boor'a Herodis bar shiiphena wuzason zuutire imanak teyire warege.
8 Nawaas dey intobaasik kiittera: «Haphqife Yohannisni teetaason han koranaassi
gedda hash taak imma» yi.
9 Taatoos es chowaasik suume. Sinuntano girina teyyaasik barneen ane diise baasso
boor'a iichchere Yohannisni teetaas imtonak zagi.
10 Taatoni keer wosire Yohannisni teetaason kati.
11 Es kate teetaason koranasi gedde teshshere nawaasik imete. Bar dey taamma
intobaasik imi.
12 Yohannisni nawoosakito yeesere dugnobaason ephphe kabbarsete. Hamere dey es
chowaason Yesusnik maksete.

Yesus Uuch Kum Asunin Maasi
(Mar. 6:30-44; Luqa. 9:1-17; Yoha. 6:1-14)

13 Yesus Yohannisni kituuson odenaase goonuussi diire bar bar duuk isa shaato dimsi
hami. Daraas dey es baron odeseteyse katama katamabaassin kesse wochok barki
hamete.
14 Yesus goonuussin kerere showo darani biyaat baassok kenashte. Mettanni
meyanon dey fati.
15 Waalfana kabaasik nawobaasakito barki tai'sere «Han bar zabowa, gerok dey waali.
Daraas hamme ke'esikitosin muubesi waagsonek geggessuwa» yisete.
16 Sinuntano Yesus: «Nitto baasso muusoneeson imotitano hamonek aane sholsifawa»
yi.
17 Baasso dey: «Innoki fayiis uuch muuma daabbonewa hep kurxumminetano ooma
hantak aafawa» yisete.
18 Bar dey: «Es baron hang taaki teshshotiwa» yi.
19 Daraas shaa'aasta duusonek ajaje. Estan uuch muuma daabboosonnawa hep
kurxummiisonna ephphe den sama biire galatni shiipho shiiphe. Daabbooson dey
batte nawobaasakitonik imin baasso dey daraasik woshete.
20 Zuuttambesiise meere gawuseten nawobaasakito dey fu'te battoos asire heppe
masa tuumanon zuutisete.
21 Meese asuni meya mashkasusewa naanggotaase faadtonoyfeen uuch kum arqasu
sinone.

Yesus Baariista Kuti

22 Estan Yesus geregere nawobaasakitonin: «Daraasin geggessuna kabaneen goonu-
ussi diisera zeemma yesalo fintiwa» yit ajaje.
23 Daraasin geggessinayse Ha'o shiiphonak bar bar den aamaasta kesi. Waalfana
kabaasik Yesus bar bartu estak feer.
24 Es kabaasik Goonuus baarisi ganeta feen ek sinaastak siru faar sinna boor'a akaasi
guubo shimsi.
25 Wassi izgin sa'atiistak Yesus baariista kutit nawobaasakitoniki ye.
26 Nawobaasakito dey akaasta kutit hamfeen biyefaat: «Han bar kitawa» yire digak
chaagesete.

27 Yesus dey geregere: «Harewa! Digotiitawa» yi.
28 Es kabaasik Phexiros wolgire: «Daamiiso! Ne sinfaatane akaasta kutit neeki yoonak
taan ajajowa» yi.
29 Yesus dey: «Yowa» yi. Estan Phexiros goonuussin kerere Yesusniki hamanak akaasta
kuti.
30 Sinuntano sirusi hugnanon biire dige. Baariis barin koor'anak hambaase: «Daam-
taaso! Taan fu'aywa» yit chaagi.
31 Yesus geregere shongere kushubaason zatte: «Amantone yo'inar ne, awuni boor'a
nibneessi ek hang yitso?» yi.
32 Yesusnawa Phexirosna goonuussi girsefe kabaasik sirus yere.
33 Goonuussi diise baasso dey zuuttere: «Futok ne Ha'oni Naawa» yit Yesusnik
sagadesete.

Yesus Gensaretuk Mettanni Meyanon Fati (Mar. 6:53-56)

34 Yesusnawa nawobaasakitona baariison finere Gensaret sinfa daasta yeesete.
35 Estak asuni meya Yesus sinbaason arseteyse biratoosta fa daa zuuttambaase asiissi
wosseten mettanni meyanon zuutire barki teshshesete.
36 Mettanni meya maybaasi fashanon ta'uk shiiphset feeseter. Ta'i baasso dey zuuttere
merobesiissin farsete.

15

Abani Meeni Tuma (Mar. 7:1-13)

1 Esseen orfo Yerusalemun yeese Museni tumaasi assinynyanawa Ferisawini meena
Yesusniki tai'sesere:
2 «Ne nawoosakito awuni boor'a kur'uni meeni dubbiyooson aatefeso? Muu meesefe
kabaasik kushubesiison aane masesefewa» yisete.
3 Yesus wolgire: «Nitto dubbiyooson oodakwa iyaat awuni boor'a Ha'oosi ajajinon
aatfetiso?
4 Ha'oos: ‹Abanesinnawa intoneesonna ulfinsuwa. Ababaasin wedey intobaason
me'a bar kitunak sholsifawa› yifawa.
5 Sinuntano nitto isa asu ababaasin wedey intobaason: ‹Ta nittok imana argasuuson
Ha'oosik maba zagira imingwa› iyaanane;
6 ‹Es asus ababaasin wedey intobaason ulfinsunak aane sholsifawa› yifeti. Es bari
boor'a nitto dubbiyooson oodakwa iyaat Ha'oosi kaamanon aatfetiwa.
7 Sinnoy sinne bestefe nitto raajju Isayyas ekka yire nitto chowaasik makena raajiis
futowa.
8 « ‹Han daraas noono noonobaasiktu taan ulfinsifewa,
sinuntano nibbaas tayistan wokawa.
9 Asu tumena tumaason Ha'oni tuma zagire assifaafe;
shima shiipho shiiphesefewa› » yi.

Asuni Kiinsifa Wuzaas (Mar. 7:14-23)

10 Tusire dey Yesus daraasin hang barki teegere: «Odotiwa! Dey yaadatotiwa!
11 Asunin kiinsifaas noonosin kesfa bartano noonosi girifa bartawa.»
12 Estan nawoni meya barki yeesere: «Ferisawini meya han ne maketa kaamaason
odesere nibbesiissi kejfaan tuusa'setemato aritoso?» yisete.
13 Yesus wolgire: «Samaki Abataas toknoyna akakiltiis zuuttera waaterwa.
14 Baasso aaftishu dey aaftishuni meyanon zoonsir sinete boor'a beytiwa. Aaftishu
aaftishusin zoonsifaanane hepere gawusitu gandosonewa.»

15 Phexiros dey Yesusnin: «Besoson kotta innok makowa» yi.
16 Yesus wolgire: «Nitto dey hashneen kar'a aane yaadatowetinoso?
17 Noonosi girifa bar zuuttera kataassi kamo aatta gero kesfanamato aane aruwetinoso?
18 Sinuntano asuni noonosin kesfa bar nibsintu kesfawa. Asunin dey kiinsifaas es barwa.
19 Mangunon safaro, asunin woru, soolo, gerkesa, wiiso, esha zaalni mako, asuni sunni mangsu zuuttera asuni nibsintu kesfawa
20 Asunin kiinsifaas dey es bartano kushu masonoy muustawa.»

Kene'aki Mashkasuni Amanto (Mar. 7:24-30)

21 Yesus estan kesse Tirosni katamaassinawa Sidonani katamaassina hami.
22 Estak isa kene'aki mashkasu Yesusniki yaara: «Dawitni Naa Daamiiso! Naanaas kiina ayyanak oottera akamanon mettedifar sinna boor'a taak kenashtefaywa» yit chaagi.
23 Sinuntano Yesus isa wuzane wolgunoy shaakki. Es kabaasik nawobaasakito barki tai'sere: «Han asus inno orfoose yaafaafa chaaget faar sinna boor'a geggessifaywa» yit mamussete.
24 Yesus wolgire: «Ta wostera yaanaas fantunimato tishire fe Israelni meyaktano oomni meyak aane yootwa» yi.
25 Sinuntano asus yaara wochobaassi kaa'nera: «Daamiiso! Taan argasaywa» yi.
26 Sinuntano Yesus barik wolgire: «Naanggotaasi daabbonon ephphe kanak ha'u aane sholsifawe» yi.
27 Bar dey wolgira: «Futowa, Daamiiso! Kanaasikitonu daambaysakitoni sillawotan zigtefa fufuntoosontu maasefawa» yi.
28 Es kabaasik Yesus wolgire: «Han asuse! Amantonees akamawe. Sholeta bar neek sinungwe» yi. Nawubaas dey es sa'atiistak fari.

Yesus Showo Mettannin Fati

29 Yesus estan kabire Galiilaki baarisi tesha yeere den aamaasta kesse hamme di.
30 Showo asuni meya laafaasakitonin aaftishusakitonin engitiisin, nibtaatosakitonin-nawa oom showo mettanni meyanonna ephpheteshshere basa wochoossi kunusseten bar dey baassotin fati.
31 Es bari boor'a daraas nibtaatoos wollefeen, laafaas farifeen, engitiis kaanne kutifeen, aaftishuus biifeen biisere diinqok Israelni Ha'ooson galattesete.

Yesus Acheech Kum Asunin Maasi

32 Yesus nawobaasakitonin teegere: «Daraas taneen ane keez wona feeshete sinna boor'a muusone wuza aafa sinna boor'a baassok kenashtefawungwa; uguntak makak mikishere gandosonoytemato afurbesiise gafkuk aane sholefatwa» yi.
33 Nawobaasakito dey: «Eekin han effatena daraasin gausuni tusha han ichma daassik ayin dananirinso?» yisete.
34 Yesus: «Apun daabbonso nittoki faari?» yi. Baasso dey: «Naafun muuma daabbonewa garo garo kiisku kurxumminetu innokik faarwa» yisete.
35 Esseen orfo daraas daasta duusonek ajaje.
36 Naafun muuma daabboosewa garo garo kiisku kurxummiise asin ephphe Ha'o galattefaat batte nawobaasakitonik imi. Baasso dey daraasik woshete.
37 Zuuttambesiise meesere gawuseten fu'te battooson naafun masa zuutisete.
38 Meese baasso mashkasusewa naanggotaase faadtonoynaron acheech kum arqasu sinone.
39 Daraasin geggessinanneen orfo goonuussi diire Megdon yiste daa hami.

16

Biistera Artonoy Wuzni Biyak Mamuste Mamsu (Mar. 8:11-13; Luqa. 12:54-56)

1 Ferisawini meenawa Sedukawini meena Yesusniki yeesere barin fattanok sholsefaat: «Den saman biistera artonoy wuza innok besuwa» yit mamussete.
2 Sinuntano Yesus wolgire: [«Waalin samaas she'in biifeti kabaasik: ‹Noi'sunirwa› yifeti.
3 E'so dey: ‹Samaas gumalla karayen biifeti kabaasik hawung akama iro ichnirwa› yifeti. Ese samaasi gitonon aruk chimtir. Sinuntano neyaasi besonon aruk aane chimefeti?]
4 Mangunewa amanamtonoy koontoos besotu sholefawa? Sinuntano raajju Yonasni besostan ooma beso aafa imtona wuza.» Estan Yesus baassotin beyye hami.

Ferisawini Meenawa Sadukawini Meeni Masoni Beso (Mar. 8:14-21)

5 Nawoni meya baariison finefe kabaasik daabboni epha daagsete.
6 Yesus baassotin: «Ese arutiwa, Ferisawini meenawa Sadukawini meena asi masoossin teetnitiison oodtiwa» yi.
7 Baasso dey: «Daabbo epha daageni boor'atongwa» yiset baassotna baassotna wolumsete.
8 Yesus baasso safaraason arifaat: «Amantonti yo'ina nitto awuni boor'a nittotna nittotna ‹Daabbo epha beyni boor'atongwa› yit wolumsefetiso?
9 Hashnu aane yaadatowetinoso? Uuch muuma daabbooson uuch kum asusik hooren fu'te battooson apun masa zuutisetimato aane yaadatowetinoso?
10 Esiismato dey naafun muuma daabbooson acheech kum asusik hooren apun masa zuutisetimato aane yaadatowetinoso?
11 Eekin ta makenaas daabboni chowa sina beybaason aakkak yaadato beytiso? Hashnu Ferisawini meenawa Sedukawini meena asi masoossin teetnitiison oodtiwa?»
12 Estan nawobaasakito dey Yesus teetnitiison oodtiwa yinaas daabboossi girifa masoos sinnoynaron Ferisawini meenawa Sedukawini meena asi assuussin teetbesiison oodosonek sinbaason yaadatesete.

Phexiros Yesus Muudto Sinnamato Ammanon Make (Mar. 8:27-30; Luqa. 9:18-21)

13 Yesus Filiphoos Qesariya yistefa daa kar'naase nawobaasakitonin: «Asuni meya Asuni Naanin oowa yisefeso?» yit mamsi.
14 Baasso dey: «Isa isaas ‹Haphqife Yohanniswa› yisefe. Oomiis dey ‹Eliyaswa› yisefe. Oomiis ‹Ermiyaswa wedey raajjuni meyaassin isaaswa› usotu yisedifewa» yisete.
15 Yesus dey: «Eekin nitto Taan oowa yifetiso» yi.
16 Simon Phexiros wolgire: «Ne hayewa Ha'oosi Naa Kiristooswa» yi.
17 Yesus wolgire: «Yonani naa Simonno! Ne suustowa. Han baron neek ammanon besiis samaki fe Abataasteno ashnewa harinnetawa.
18 Ta dey neek ekka yifawungwa, ne phexiroswa* han kaa'oosta betekiristaninaason keer'anarwa. Es betekiristaniison kituni hugnaas meronak aafa chimanawuza.
19 Samaki taatosi gachosikitonon neek imanawa. Ne han daastak taar'ta bar den samak taatotu sinana. Han daastak kotta bar den samak kottotu sinana.»
20 Estan Yesus nawobaasakitonik bar Kiristoos sinbaason ooniknu maksonoytemato ajaje.

Yesus Kituna Baron Zeemme Make (Mar. 8:31-33; Luqa. 9:22-27)

* **16:18** Phexiros uus: «Kaa'o» uu.

21 Es wononeen kabire Yesus nawobaasakitonik: «Yerusalem hamanak sholsifawa. Estak dey kur'uni meyakin, maagni gaanynyanikin, Museni tumaasi assinynyanikin shana tayista kar'ana. Dey worsoner. Sinuntano keezsinari wono kitun kabuna» uu ephi.
22 Phexiros dey Yesusnin oor kisire: «Daamiiso! Han bar isanne neyista aafawa kar'anawuza» yit ke'u ephi.
23 Sinuntano Yesus phexironiki yerqere: «Tayistan ek hamma! Ne Sexana! Asuniisontano Ha'oosi fiqadinon aane safarefe sinna boor'a taak tuusa sintiwa» yi.

Kiristoosnik Zoonustok Teetniison Beya Sholsifa
(Mar. 8:34; 9:1; Luqa. 9:23-27)

24 Estan orfo Yesus nawobaasakitonik: «Taneen ane hamak sholefe bar teetbaason beyye mesqelibaason wor'e taneen ane yowowa.
25 Kaabaason fu'onak sholefe bar zuuttere tishkuna. Sinuntano ta boor'a kaabaason tishki bar zuuttere danana.
26 Asu han daastak barik sholsi wuzason zuutire danfaat kaabaason tishkifaanane awu barik ke'nirinso? wedey asu kaabaasi soolak aro wuza kaasunak chimnirinso?
27 Asuni Naa Ababaasa ulfinak wosibaasneen ane yoonirwa. Es kabaasik zuuttambaase asik wostobesisimato baassok kaasuna.
28 Futok nittok makefawungwa; Asuni Naa taatobaasi ulfinak yeefeen biyone kabaneen hanta yere baassossin kitunoy asuni meya feeseterwa» yi.

17

Yesusni Gitoosi Soolto
(Mar. 16:2-13; Luqa. 9:28-36)

1 Issun wonaneen orfo Yesus Phexirosnin, Yaqobninnawa Yaqobni ay Yohannisninna asin ephphe isa dicha aamaasta baasso baassotin zoonsire kesi.
2 Estak baasso sinak gitobaas sooltera sinbaas dey awanimato chaare. Maybaas dey forera chaarefnimato palpali.
3 Musenawa Eeliyasna dey Yesusneen ane wolumsefeen biyesete.
4 Estan Phexiros Yesusnin: «Daamiiso! Hanta fo innok ma'arwa. Ma'i iyaatane isaron neek, isaron Musenik, isaron Eliyasnik sini keez hafo keer'anawa» yi.
5 Phexiros es baron makefeen palpalifa shaaru yaara baassotin yini. Dey es shaaruussin: «Barik girefana Naataas haniiswa. Barin odotiwa» yifa kaama odte.
6 Nawobaasakito dey es kaamaason odesere akamanon digsete boor'a sinbesiisik daasta gandesete.
7 Sinuntano Yesus baassoki tai'sere ta'ifaat: «Kabutiwa, digotiitawa!» yi.
8 Baasso dey kaanne biyeten Yesusnintano oom ooninnu aane biyoto.
9 Aamaastan kersefeen Yesus: «Asuni Naa kitun kabunanneen han biiti baron ooknu makotiitawa» yire nawobaasakitonin ajaje.
10 Nawobaasakito dey: «Eekin Museni tumaasi assinynyani meya awuni boor'a zeemme Eeliyas yoonak sholsifawa yisefeso?» yit mamussete.
11 Yesus wolgire: «Futowa, Eeliyas zeemme yeere zuuttambaase asin mai'suna.
12 Sinuntano ta nittok makefawungwa; Eeliyas sina zeemme yewa; asuni meya dey aane arsoto sinna boor'a sholsete baron zuutire basaasta zagsete. Esiisimato dey Asuni Naa baasso kushusi shana ephphetoonak sholsifawa» yi.
13 Es kabaasik nawobaasakito Yesus makena bar haphqife Yohannisni chowaason sinnamato arsete.

Yesus Kiina Ayyana Ephna Naasin Fati
(Mar. 9:4-29; Luqa. 9:37-43)

14 Yesusnawa keez nawobaasakitona daraaski wolle yeesefe kabaasik isa asu Yesusniki tai'sere wochobaassi kaa'nefaat:
15 «Daamiiso! Naataasik kenashtefaywa; ephpha ha'ifa meroos mangunon shana besit faarwa. Showo wona akasinawa geesina gansir.
16 Ne nawooski ephpha yaan; sinuntano fatuk aane chimoto» yi.
17 Yesus wolgire: «Nitto amanonoy elinga koonto, aageneen kar'anso nittoneen ane foonari? Aageneen kar'anso nittotin fakunari? Naasin hang taaki teshshotiwa» yi.
18 Yesus kiina ayyanaason ke'in basaassin kesi. Naas dey es kabaasik fari.
19 Estan nawobaasakito baasso baasso Yesusniki tai'sere: «Inno kiina ayyanaason kisu chima beyniis awuni boor'anso?» yisete.
20 Yesus dey wolgire: «Nitto amantoos yo'ina boor'awa. Futo nittok makefawungwa; fi'fi'oni gaanane fa amantonti faafaanane han aamaason ‹Hantan kabira ek hamme› iyaatine hamanawa. Nittok chimtonoywuza isanne aafawa.
21 Sinuntano han effatena kiina ayyanaas soomere shiiphoktano baak aafawa kesana wuza» yi.

Yesus Kituna Baronnawa Kitun Kabuna Baronna Hepsa Wolle Make (Mar. 9:30-32; Luqa. 9:43-45)

22 Nawobaasakito Galiilak zuuttesere feeseten Yesus baassok: «Asuni Naa asuni meeni kushusi aattere imtonirwa;
23 Baasso dey worsoner; sinuntano keezsinari wono kitun kabuna» yi. Nawobaasakito es chowaasik dey akamanon suumesete.

Betemeqdesini Girboni Kaasuni Chowa

24 Yesusnawa nawobaasakitona Kifirnahom kar'efe kabaasik betemeqdesini girbo zuutife asuni meya phexirosniki tai'sere: «Nitto assinynyaas betemeqdesik giribtefa girbooson aane girbefenoso?» yit mamussete.
25 Phexiros wolgire: «Girberwa» yi. Estan Phexiros keer girifena kabaasik Yesus zeemme: «Simon phexiros; neek awu sinna bestefaso? Han daastaki taate meya karaxa wedey girbo zuutisefees ookininso? Naanggotbesiiskiningwa wedey irbanikininso?» yi.
26 Phexiros dey: «Irbaaskingwa» yire wolgi. Yesus dey: «Ese naanggotbesiisikito girbo aaffa kaasusone wuza.
27 Sinuntano baassosta tuusa sinnoynimato hamfaat kurxummiisi eshmiyanon baariissi ha'uwa. Estan zeemma ootte kurxummiisi noononon shoo'sifata kabaasik birri danata. Taamma dey ta sunaasiknawa ne sunaasikna kaasuwa» yi.

18

Zuuttambaase Asiistan Arkunir Oonso? (Mar. 9:33-37; Luqa. 9:46-48)

1 Es kabaasik nawobaasakito Yesusniki tai'sere: «Samaki taatoossi zuuttambaase asiistan arkir oonso?» yit mamussete.
2 Yesus dey: Isa daaga nawa teegere baasso ganeyaassi yeeti.
3 Ekka dey yi: «Futo nittok makefawungwa; soolto shakatinenawa han daaga naanggotaasne feer sina shakaatinena samaki taatoossi isanne aafawa giruti wuza.
4 Es bari boor'a han daaga nawaasimato teetbaason daa ephfe bar den samaki taatoossi arkirwa.
5 Esiisimato haniisne fe daaga nawaason ta sunaasik ephpheteefe bar taan ephphetoona.»

Asunik Tuusa Sinaastan Teetni Ooda (Mar. 9:42-48; Luqa. 17:1-2)

6 Dey Tusire: «Oonu han taak amanefe garo garoosasin isaasin tuusa'sife bar wooni
shu'a suutbaasta taatera baarisi tir'maassi ha'tefaanane ma'arwa.
7 Asuni meya tuusa'osonek zaguni wuzaasik han daas haybubawungwa! Tuusa'suni
wuzaas aafawa yobeyana wuza. Sinuntano es tuusaasik ugna sinni asus haybuba-
wowa!
8 Es bari boor'a wochonees wedey kushunees tuusa'sunir sinfaanane kar'a ha'uwa.
Hep kushune wedey hep wochone faafaan koi'ba foonto geesi ha'toneestan dungu
wedey engit sinna koi'ba foonto kaa danne wayyawa.
9 Aafnees tuusa'sunir sinfaanane wo'ira ha'uwa. Hep aafne faafaan geeni tir'maassi
ha'toneestan isa aafne faafaan kaa danfaatane wayyawa.
10 Den samak baassok hoorera faase Ha'oosi wosiyanikito samak fe Abataasa sinanon
wonna wonna biyeter sinna boor'a han garo garoosasin isaasinnu kashshunoytimato
arutiwa. [
11 Asuni Naa dey yeenaas tishi baassotin fu'okwa.»]*

Tishira Beste Fantuusi Beso (Luqa. 15:3-7)

12 Dey Yesus: «Awu sinna nittok bestefaso? Isa asu tiya fantuba faafaananenawa es
barissin isar tishifaanane izginasire izgineeson aamaasta beyfaat tishi baron sholok
aafanoso hamana wuza?
13 Futo nittok makefawungwa; danfena kabaasik tishunoy izginasire izgineestan es
tishira beste bariktu akamanon girefe.
14 Esiisimato dey han garo garoosasin isar tishunak den samak fe Abantiisa sa-
faratawa» yi.

Miir'efe Asusik Awu Zagunik Sholsifanamato

15 Dey tusire: «Aynees neen miir'efaanane neneen barneen ane faatiista neen miir'ena
baron makowa. Odefaanane wolgira ayne zagutawa.
16 Sinuntano odo shakaanane hep wedey keez zaalniktu chowaas futo sinfa sinna
boor'a hep wedey keez asunin ephpha barki hamma.
17 Baassotin odo beyfaanane betekiristaniisik makowa. Betekiristaniison dey odo
beyfaanane Ha'ooson amanonor wedey boor'inynyana zagira faaduwa.
18 Ta futok nittok makefawungwa; han daastak taar'efeti bar samak dey taatotu
sinana. Han daasta kotfeti bar samak dey kottotu sinana.
19 Dey nittok makefawungwa; nittoossin heppiis han daastak aaffa wuzaasiknu sinun
isar sinne shiiphsefaatene samaki fe abataas baassok zaguna.
20 Hep wedey keez sinne ta sunaasik zuuttesefe dimaasta ta baasso ganeyaassi
foonawa» yi.

Feeshun Uni Chowa

21 Estan Phexiros Yesusniki yeere: «Daamiiso! Aytaas taan miir'efaanane apuna wolla
feeshun unarinso? naafuna wollanoso?» yi.
22 Yesus wolgire: «Naafunasira wolla naafunetano naafuna wolla koi'bawa aafawa
unawuza.
23 Esiisimato den samaki taatoos wostinynyabaasakitoni kushusi fa waagbaason
faadunak shole taatone faarwa.
24 Es waagbaason faadu ephfena kabaasik asir kuma mekiliti† sinni kowa basaasta
faana isa asunin barki ephphe yeesete.
25 Es wostinynyaas kaasuna waaga turkifaan barneen asubaasneen naanggotbaas-
neen fa waagbaas zuuttera kessa waagtera kowa kaastonak daambaas ajaje.

---

* **18:11** Isa isa zeemoti matsafaassi faadba 11 daysir. Kaambaas dey Luqa. 10 fayiisne faar. † **18:24** Isa mekiliti uus isa wostinynya isa wonak wosten wostinynyaasik kaastefa asire uuchche woggani wostoni waaga

26 Sinuntano wostinynyaas daambaasa wochosi kaa'nere: ‹Daamiiso, taak fakuwa, zuuttambaase asin kaasunawa› yit shiiphe.
27 Daambaas dey barik kenashtefaat gafki. Kowaason dey kaasto beyi.
28 «Sinuntano es wostinynyaas estan kesse hamfeen wostoni zomoba sinarik tiya diinari‡ liqsinarin danne: ‹Liqsina waagnaason kaasuwa› yit zatte geer'i.
29 Es wostoni zomoba sina wostinynyaas dey wochobaassi kaa'nere: ‹Taak fakuwa, zuuttambaase asin kaasunawa› yit shiiphe.
30 Sinuntano asus aane ma'i uwe. Kowaason kaasunanneen taamme taatoni keer taati.
31 Es sina baron wostoni zomoba sina oom wostinynyaasakito bar zagina baron biyefaat akamanon suumesete. Hamere dey sina baron zuutire daambesiisik maksete.
32 Estan daambaas es wostinynyaasin teegsire: ‹Ne mangu wostinynya, taan shiiphen es effatena kowaason zuutira neek beyin.›
33 Eekin ta neen fakinaasimato zomone sina es wostinynyaasin fakutak aane sholsifanoso?
34 Daambaas gi'tere kowaason zuutire kaasunanneen shana biyanak taatoni keyaason ha'sife baassok aatire imi.
35 «Ese nitto dey isa isarnitiis aynitisakitonin nibnitiissin koi'sira feeshun uu shakaatine den samak fe abataas dey nittoosta esiisimatotu zagunawa.»

19

Yesus Ephnewa Girune Asi Chowa Assi (Mar. 10:1-12)

1 Yesus es baron makere koi'sinanneen orfo Galiilan kesse Yordanosni yesalo fa Yuudani daasta hami.
2 Showo dara basa orfoose hami. Baassossin dey mette asuni meyanon estak fati.
3 Ferisawini meya dey yeesere barin fattanok sholsefaat: «Asu sina chowa aaffarik sinun asubaason teetba kotte gafkunak faqqadtonoso?» yit mamussete.
4 Yesus wolgire ekka yi: «Ha'oos zeemma arqarnawa mashkare zagira tesinamato aane feretuwetinoso?
5 ‹Es bari boor'a asu Ababaasinnawa intobaasonna beyye asubaasneen isar sinana. Hepobesiise dey isa atu sinone›
6 Ese baasso hanneen ekalo isa atutano hep atutawa. Ha'oos isar zagina baassotin asu oor kisunaatawa»
7 Ferisawini meya dey wolgire: «Eekin Muse awuni boor'a ‹Teetni kotni ticha imme teetba kotowa› yire ajajeso?» yisete.
8 Yesus wolgire: «Nitto nibaasi chimni boor'atu asuntiisikitonon teetba kotta gafkutik maketeno tesustaneen ekkatawa.
9 «Sinuntano ta nittok makefawungwa: ‹Isa asu gerkesni chowak sinnoynaron asubaason teetba kotte gafkaat ooma asu ephfaanane gerkesiwa.› »
10 Nawobaasakito dey: «Abanewa intone asi chowaas ekka sinfaanane ephnewa girune asin beyaas ma'arwa» yisete.
11 Sinuntano Yesus wolgire: «Imtena baassoktano han effatena assus asu zuuttambesiise asik aafa chimtona wuza.
12 Intobesiisi keensin arqarbesi foonto sinne koonter feeseter. Dey asu arqarbesiison kar'nar feeseter. Samaki taatoosikwa iyaat arqarbesi foontone feer sinar feeseter. Ephphetook chimni bar ephphetoowowa» yi.

Yesus Daaga Naanggotaason Suusi (Mar. 10:13-16; Luqa. 18:15-17)

‡ **18:28** Isa diinari uus isa wostinynya isa wonak wosten wostinynyaasik kaastefa isa wonni damoza.

13 Estan Yesus kushubaason barikitoniista ta'ire shiiphonak asuni meya daaga naanggotaason Yesusniki ephphe yeesete. Sinuntano Nawobaasakito kalesete.
14 Sinuntano Yesus: «Samaki taatoos han naanggotaasne fayiisik sinna boor'a daaga naanggotaason beyfaani taaki yoosonwa, kalatiitawa» yi.
15 Kushubaason naanggotaasta ta'ire suusaat estan aatte hami.

Han Daastaki Otmaasewa Samaki Taatoose

16 Isa asu Yesusniki yeere: «Assinynyano! Koi'ba foonto kaa dananak aro ma'a wuza zagunarinso?» yit mamsi.
17 Yesus wolgire: «Ma'a wuzni chowa awuniron taaki mamsifatso? Ma'ar sinaas isa Ha'oos koi'bawa. Kaani keer giruk sholefaatane ajajiisikitonon oodwa» yi.
18 Asus dey wolgire: «Aaffa ajajiisikitonso?» yi.
Yesus barik: «Asuni worutaata, gerkesataata, wiisotaata, esha zaala makotaata
19 Abanesinnawa intoneesonna ulfinsu, Wolkoneesin teetneeson shunfataasimato shun» yifa ajajiisikitowa.
20 Na'o asus dey: «Es baron zuutira ooddatu fawungwa, ooma yo'ir aambanso?» yi.
21 Yesus dey: «Tuum sinatak sholefaatane hamma fa wuzneeson kisira waagera tukamni meyak imma. Samak otma danatawa; eekaat yeen taneen ane hamniwa» yi.
22 Sinuntano na'o asus akama otumba faana boor'a es kaamaason odenayse suumet hami.
23 Yesus nawobaasakitonik: «Futo nittok makefawungwa; otum asunik samaki taatoossi giruus akamanon fayawa.
24 Dey nittok makefawungwa; otum asu Ha'oosi taatosi girubaastan gaala marufni kattosi kamo aatfaanane kashowa» yi.
25 Nawobaasakito es baron odeseteyse akamanon diinqesefaat: «Eekin oonso faruk chimniri?» yisete.
26 Yesus dey baassoki biyaat: «Han bar asunik aafa chimtona wuza. Sinuntano Ha'oosik zuuttambaase chimtonawa» yi.
27 Es kabaasik Phexiros wolgire: «Ese inno zuuttambaase asin beyya neek zoonusteniwa; eekin awu danungeniso?» yi.
28 Yesus baassok ekka yi: «Futo nittok makefawungwa; Asuni Naa ulfinni zigimubaasta duuna gaddo yooni daastak; taak zoonustesefe nitto dey asire heppe Israelni zigimoosta duusotiwa. Asire heppe Israelni asteserista dey mangsu kar'atiwa.
29 Ta sunaasikwa iyaat keyaasikitonon wedey ayisakitonin wedey eetisikitonon wedey ababaasinnawa intobaasonna wedey naanggotaason wedey bulooson beya bar zuuttambaase tiya kushunontu danana. Koi'ba foonto kaa dey danana.
30 Sinuntano zeema baasso showobesiis orfotir sinone. Orfotir sina baasso zeemar sinone.»

20

Wayinini Dimaastaki Wostinynyani Meeni Beso

1 Tusire dey Yesus ekka yi: «Samaki taatoos wayinini akakiltini dimaasta wostesefe wostinynyani sholok e'so wonsak kesa wayinini akakiltiisi abane faarwa.
2 Bar wostinynyaasakitonik isa wonak isa diinari kaasunak wollere wayinini akakiltini dimaasta wosi.
3 Dey keez sa'atiista kesse oom wosto foonto meya yaboosta yerse asuni meyanon bi.
4 Es baassok dey: ‹Nitto dey ek wayinini akakiltiini dimaasta hamfaat wostotiwa. Nittok sholsi waagaason kaasuna› yi.
5 Baasso dey wayinini akakiltiisi dimta hamete. Dey issun sa'atiisanawa izgin sa'atiistana kesse esiisimato zagi.

6 Asire isse sa'atiista kesse oom asuni meya yersefeen biyaat: ‹Nitto dey wosto foonto
wonaason zuutira awuni boor'a hanta yeretirinso?› yi.
7 Baasso dey: ‹Innotin wosussuni asunin turkira yerenirwa› yisete. Bar dey: ‹Ek
wayinini akakiltiisi dimaasta hamfaat wostotiwa› yi.
8 Waalfana kabaasik wayinini akakiltiisi daam wosussife barin: ‹Wostinynyaasaki-
tonin teegera orfoti baassostan kabgira siinaki baassosta kar'ana kabaneen wostesete
wostoosi waaganon kaasuwa› yi.
9 Asire isse sa'atik wostoosi giri baasso yeesere isa isarbesiis isa diinari ephete.
10 Zeemme wostoosi giri baasso dey yeesere orfoti baassostan daytonon ephonenne
faar sinna baassok beste. Sinuntano baasso dey isa isarbesiis isa diinari ephete.
11 Waagbesiison epheteese wayiniisi akakiltini abanita ekka yit unyisete.
12 ‹Han orfo giri baasso isa sa'atinintu wosussete. Wonaason zuutira noi'sak ki-
ichchere feesha innoneen isa kixxe kaasitwa›
13 Wayiniisi akakiltini aba wostinynyaasakitonisin isaasik: ‹Zomotaaso! Ta neen aane
miir'otwa. Wonaasik isa diinari kaasunaktanoso neneen ane wollenari?
14 Ese ne haa'ooson ephpha hamma. Han neek imnaasimato orfoti barik imanak
sholefawungwa.
15 Waagnaasta shunnaron zagunak aafanoso chimanawuza? Wedey garam asu sinna
boor'a ne taan koonetoso?› »
16 Estan Yesus: «Zeema baasso orfotir sinone; Orfoti baasso dey zeemar sinone» yi.

Yesus Kituna Baronnawa Kitun Kabuna Baronna Uuchsha Wolle Make (Mar. 10:32-34; Luqa. 18:31-34)

17 Esseen orfo Yesus Yerusalem hamefet ugnaastak asire heppe nawobaasakitonin
baasso baassotin barki tai'sire:
18 «Ese Yerusalem hamanirwa; Asuni Naa dey maagni gaanynye meyaknawa Museni
tumaasi assinynyani meyakna aattere imtona. Baasso dey kituni mangsuni kar'a
basaasta kar'oner.
19 Kanyosonek, ichosoneknawa suutosonekna Aazabni meyak aatire imone. Sinun-
tano bar keezsinari wono kitun kabuna» yi.

Zebdewosni Naanggotiisa Intoni Shiipho (Mar. 10:35-45)

20 Estan Zebdewosni naanggotiisa into naanggotisneen ane Yesusniki yaara sinba
kaa'nera bar barik isa wuza zagunak shiiphe.
21 Yesus dey: «Awu sholefaasse?» yi. Bar dey: «Han hep naanggottaas ne taatoossi isaas
o'itneesta; isaas dey alidneesta duusonak zaguwa!» yi.
22 Sinuntano Yesus wolgire: «Nitto shiiphefeti wuzason aane arifeti. Ta ushanak fa
shanani toofoosi ushaason ushatik chimatiroso?» Baasso dey: «Aa chimaniwa» yisete.
23 Bar dey: «Taa shanani toofoosi ushanon ushatiwa; Sinuntano o'itnaastanawa
alidnaastana duuson Abataas hoossina baassoteno duusonek zaguniis tatewa» yi.
24 Es baron ode oom asir nawoni meya es hep ayna ayna asiista haaresete.
25 Sinuntano Yesus baassotin barki teegere ekka yi: «Aazabni meeni gaanynye meya
darabesiisa ha'sinynyawa. Baassotin zoonsisefe meya dey baassosta ha'suni hugnabesi
faanamato arsefeti.
26 Nitto ganeyaassi ekka sinanak aane sholsifawa. Sinuntano oonu nittoossin arkir
sinanak sholefaanane nitto wostinynya sinowa.
27 Esiisimato dey nittoossin denalo sinak sholefe bar nitto boz sinowa.
28 Asuni Naa dey oomiisik wostonaknawa showoni meyanon fatuk kaabaason aatire
imaktu yeeteno baasso barik wostosonek aane yowewa» yi.

Yesus Hep Aaftishuni Meyanon Fati (Mar. 10:46-52; Luqa. 18:35-43)

29 Esseen orfo Iyyarikon kesse hamefeen showo dara Yesusneen ane hamete.
30 Estak dey ugunni teshta diise hep aaftishuni meya Yesus baassoki esta kamo
aatbaason odeseteyse: «Daamiiso! Dawitni Naaso! Innotin fakifaywa!» yit chaagete.
31 Daraas dey: «Shaakkutiwa» yit ke'isete. Sinuntano baasso: «Daamiiso! Dawitni Naaso!
Innotin fakifaywa!» yit aatamsire chaagete.
32 Yesus dey yerere baassotin barki teegere: «Nittok awu zagunak sholefetiso?» yi.
33 Baasso dey: «Daamiiso! Aafniis gachchonak zagaywa» yisete.
34 Yesus baassok kenashtefaat aaffesiison ta'i. Geregere dey aafbesiis biin Yesusneen
ane hamete.

21

Yesus Akama Ulfinak Yerusalem Giri
(Mar. 11:1-11; Luqa. 19:28-40; Yoha. 12:12-19)

1 Yesusnawa nawobaasakitona Yerusalem tai'sesete. Dabrazayitini kumaasta fa
Beetefage yistefa ke'eessi kar'efe kabaasik nawobaasasin heppin ekka yit wosi:
2 «Ek sinnitiista fa ke'eessi hamti; estak tuptera yere hanya nawubaneen yerefeen
danati. Kotta taaki ephpha yoosoti.
3 Oonu ‹Awuniron barikitonon kottifetirinso?› iyaanane ‹Daamiis barikitonon shole-
fawungwa› uti. Bar dey geregere hanyaasikitonon gafkuna» yi.
4 Es bar dey sinnaas raajjuni meyaki kamo ekka yistera makte bar sinanakwa.
5 «Tsiyonni katama yistefa Yerusalemuk:
‹Ne taatoos garam sinne;
hanyaasi naatana diire;
neeki yoonirwe› yira makoti» yi.
6 Nawobaasakito dey hamere Yesus ajajenaasimato zagsete.
7 Hanyaason dey naabaasneen ephphe yeesete. Maybesiison dey hanyaasikitoni
geshota kunusseten Yesus barista di.
8 Daraasa ganesin showobesiis maybesiison ugnaasta yiir'ete. Oomiis dey i'oni tosha
kiir'taafe ugnaasta yiir'et feeseter.
9 Sina zeema baassotnawa orfoose hamefe baassotna: «Hosana Dawitni naasik sin-
fawungwa. Daamiisa sunak yeefe bar suustowa. Hosana den Samak» yit chaagete.
10 Yesus Yerusalemni katamaassi girifena kabaasik asuni meya zuuttere: «Haniis
oonso?» uuk shorkesete.
11 Daraas dey: «Haniis Galiilani daasta fa Naaziret katamaassin ye raajju Yesuswa»
yisete.

Yesus Betemeqdesiissi Nagadesefe Baassotin Kalle Kisi
(Mar. 11:15-19; Luqa. 19:45-48; Yoha. 2:13-22)

12 Esseen orfo Yesus dey betemeqdesiissi girire kisire waagsefe baassotinnawa geron
waagsefe baassotinna zuutire kalle kisi. Waaga soolefe baasso tarabbezasonnawa
nakalo waagsefe baasso kodaasonna shelgire ha'i.
13 « ‹Ta keyaas shiiphoni keya yisteratu teegtona› yistera tichchewa. Sinuntano nitto
bo'inynyani meeni dugadug zagsetiwa» yi.
14 Yesus betemeqdesiissi feen aaftishuni meenawa engitni meena barki yeeseten fati.
15 Sinuntano maagni gaanynye meenawa Museni tumaasi assinynyaasna Yesus zag-
ina biistera artonoy wuzaasewa betemeqdesiissi «Hosana Dawitni naasik» yit chaaget fa
naanggotaasonna biyeteese gi'tesete.
16 Baasso dey: «Han naanggotaas maksefana baron aane odefenoso?» yisete.
Yesus dey: «Odedifawungwa: ‹Daaga naanggotaaskinnawa tama tamfa daaga naang-
gotaasi kaamsinna galata ne teetaasik hoossitwa› yifa kaamaason isanne aane feretira
biyetinoso?» yi.

17 Baassotin beyye katamaassin kesse Bitaniya yistefa ke'eessi hamme esta ha'i.

Yesus Erwina Belesini I'o (Mar. 11:12-14, 20-24)

18 Yesus e'so wonsak wolle katama hamfet makte.
19 Ugnaasi teshta di isa belesini i'o biyaat ek barki hamin tosha toshatano isa gaanane aane dane. Estan ekka yi: «Hawungneen ekalo neekin isa gaanane bestonaatawe» yi. I'oos dey es kabaasik geregere ichimi.
20 Nawobaasakito es baron biyefaat: «Han belesiisi i'oos geregere aakkak ichimiso!» yiset diinqesete.
21 Yesus dey wolgire: «Futo nittok makefawungwa; amantonti faafaananenawa awuzakne uu shakaatinena han Belesiista sina barne faaron zagu koi'ba sinnoynaron han aamaasonnu: ‹Waatera yeet baariissi ha'towe› iyaatine sinanawa.
22 Amanera shiiphefeti baron zuutira ephphatootiwa» yi.

Yesus Aro Ha'suni Hugnak Wostefenamato Mamuste Mamsu (Mar. 11:27-33; Luqa. 20:1-8)

23 Yesus betemeqdesiissi girire assifeen maagni gaanynye meenawa daraasa kur'uni meena barki yeesere: «Han baron aro ha'suni hugnakinso zagidifatari? Han ha'suni hugnaason dey neek imaas oonso?» yit mamussete.
24 Yesus wolgire: «Isa mamsu nittotin mamsunawa. Es baron taak wolgaatine ta dey han baron aro ha'suni hugnak zagifanamato nittok makonawa.
25 Yohannisni haphquus ayin yaarinso? Ha'ooskiningwa wedey asunikininso?» yi. Baasso dey baassotna baassotna ekka yit merkesete: « ‹Ha'ooskingwa› iyaanine ‹Eekin awuni boor'a barik amano beytiso?› yirwa.
26 Dey: ‹Asunikingwa› iyaanine asu zuuttambaase Yohannisnin raajju zagire biyefe boor'a daraasin digeniwa» yisete.
27 Estan Yesusnik wolgire: «Aane arifeniwa» yisete. Bar dey wolgire: «Ese ta dey aro ha'suni hugnak han baron zuutira zagifanamato aafawa nittok makona wuza» yi.

Hep Naanggotiisakitoni Beso

28 Tusire Yesus dey ekka yi: «Nittok awu sinna bestefaso? Isa asu hep naanggotba feer. Isaaski tai'sere: ‹Naataaso, hash hawung hamma wayinini akakilti dimaasta wostowa› yi.
29 Naas dey wolgire: ‹Beyin, aafa hamana wuza› yi. Sinuntano orfo gaabbere wostok hami.
30 Dey hepsaaski tai'sere esiisimato maken naas wolgire: ‹Ma'iwa, hamanawa daamtaaso› yi. Sinuntano aane wostok hame.
31 Ese han heppiisasin ababaasa ajajinon zagiis aafferinso?» yi. Baasso dey: «Tesuni barwa» yisete. Yesus dey ekka yi: «Futok nittok makefawungwa; girbo zuutife baassonawa gerkesefe baassotna Ha'oosi taatoossi giruk nittoostan zeemonewa.
32 Yohannis ookoni ugnaason nittok besuk yeen barik aane amanoweti. Sinuntano girbo zuutife baassonawa gerkesefe baassona barik amanesete. Nitto es baron biira boor'nitiison harmira aane barik amanoweti.»

Wayinini Akakiltini Bulinynyani Beso

33 Dey Yesus ekka yi: «Ooma beso dey odotiwa; wayinini akakilti toka isa asu feer. Bar dey biratobaason oja ojje wayinini usha ti'una doo'a yiishshe hoossi. Toolo keer'e bulinynyani meyak imaat ooma daa hami.
34 Wayiniis gaanana wona kar'fana kabaasik basa haa'ooson ephphe yoosonek wostinynyabaasakitonin bulinynyani meyaki wosi.
35 Bulinynyani meya wostinynyaasakitonin ephphe isaasin ichete; isaasin worsete; oomiisin dey shu'ak ichete.

36 Wayinini akakiltiisi aba sinatiistan oom showo wostinynyanin dey wosi. Bulinynyani meya dey zeemotiisimato zagsete.
37 Koi'baasta dey Wayiniisi aba: ‹Naataasin digsonewa› iyaat naabaasin wosi.
38 Sinuntano bulinynyani meya naasin biyeteese baassotna baassotna: ‹Foshaason tooniis han barwa. Yaani woraat foshaason innor zaguniwa› yisete.
39 Naasin dey ephere wayiniisi foshni gerakalo kissere worsete.
40 «Eekin wayinini akakiltiisi daam yeefena kabaasik es bulinynyani meyaasta awu zagunirne faar sinna nittok bestefaso?»
41 Baasso dey wolgisere: «Es mangu asuni meyanon mangu woru woraattu wayinini akakiltini dimanon wonba wonbaasik gaanbaason imni oom bulinynyani meyak imanawa» yisete.
42 Tusire dey Yesus baassok Korto matsafaassin ekka yi:
« ‹Shu'ni keyaason oo'efe baasso kashshisete shu'aas;
keyaasik kajjabaasta duuni shu'a siniwa;
es bar dey Daamiiskintu siniwa;
inno aafaasiknu diinqiwa›
yistera tichche baron; aane feretuwetinoso?
43 «Es bari boor'a nittok makefawungwa; Ha'oosi taato nittoostan oottera gaana gaanni daraasik imtonirwa. [
44 Es shu'aasta gande bar eestona; shu'aas basaasta gandona bar zuuttere fichintona.]
45 «Maagni gaanynye meenawa Ferisawini meena es besoson odesefaat baassosta makenamato arsete.
46 Es bari boor'a ephosonek sholsete. Sinuntano daraas raajju zagire biyeter sinna boor'a digsete.»

22

Sargini Kootaasi Beso
(Luqa. 14:15-24)

1 Hepsa dey Yesus besok ekka yit make:
2 «Samaki taatoos naabaasik sargini koota koote taatone faarwa.
3 Taatoos teegte asuni meya kootaaski yoosonek wostinynyabaasin baassoki wosi. Sinuntano baasso kootaaski yoosonek aane sholsoto.
4 «Hepsa dey taatoos oom wostinynyani meyanon wosire teegte asuni meyaki hamfaat: ‹Ese sargini kootaason hoossin; omorusewa faru moonaase shuktera zuuttambaase hoore. Han sargisi kootaki yootiwa› yira makoti» yi.
5 Sinuntano baasso hantaki wuzane unoy beyere isaas bulobaasi; oomiis nagadbaasi hami.
6 Oomiis dey wostinynyani meyanon ephphe salphsire ichche worsesete.
7 Estan taatoos gi'tere meya taar'osakitonin wosire es wori baassotin worsonek zagi. Katamabesiison dey geyak kiichchonak zagi.
8 Estan wostinynyabaasakitonik ekka yi: «Sargini kootaas hoore; sinuntano teegte baasso kootaasik sholsunor sinete.
9 Ese ek ari ugnaasta kesfaat danti asusin zuutira han sargini kootaaski teegotiwa» yi.
10 Wostinynyani meya dey ari ugnaasta kesere danete baassotin mangusin; ma'aasin zuutire teegsere sargini keyaason tuunisete.
11 «Sinuntano taatoos teegte irbaasakitonin biyak keer girifena kabaasik sargini maya maynoy isa asunin estak bi.
12 «Estan ekka yi: ‹Zomotaaso; sargini maya maynoy aakkak hansi girisso?› yin asus dey shaakki.

21:42 Gaama. 118:22-23.

13 «Taatoos dey wostinynyabaasakitonin: ‹Kushubaasewa wochobaase asin taar'a
gerakalo fa talmaassi kisira ha'utiwa. Estak waasnewa ay'ni koyne sinanawa› » yi.
14 Tusire dey Yesus: «Teegte asuni meya showo; kortertes dey garowa.»

Girboni Ghowak Mamuste Mamsu
(Mar. 12:13-17; Luqa. 20:20-26)

15 Estan Ferisawini meya hamere Yesusnin wolumbaaski kamo aakkak chowusi
gedonemato merkesete.
16 Baasso nawoni meyanon Herodisni keen sina asuni meyaneen Yesusniki wossere:
«Assinynyano! Ne futonir sintamatonawa Ha'oosi ugnanon futok assifatamatona ar-
ifeniwa. Asuni digak zagifata wuza aafa. Asunin dey aane korife.
17 Ese innok makebbo; neek awu sinna bestefaso? Keesarnik girboni girbo shol-
sungwa wedey sholsutanso?» yisete.
18 Yesus baasso manguuson arifaat: «Sinnoy sinne bestesefe nitto, awuniron taan
fattanefetiso?
19 Girbo kaastefa birriison taak besibbetiso!» yi. Baasso dey isa diinari teshshere
besisete.
20 Bar dey: «Han barista fa gitoosewa baristaki fa tichaase oonirinso?» yi.
21 Baasso wolgire: «Keesarnirwa» yisete. Bar dey: «Ese Keesarniison keesarnik
Ha'oosiron dey Ha'oosik imtiwa» yi.
22 Baasso dey es baron odeseteyse wolumbaasik diinqesefaat barin beyere hamete.

Kitun Kabuni Chowaasik Mamuste Mamsu
(Mar. 12:18-27; Luqa. 20:27-40)

23 Es wono: «Kitun kabu aafa» yisefe Sedukawini meya Yesusniki yeesere ekka yit
mamussete:
24 «Assinynyano! Muse: ‹Isa asu nawuba koonunoy kitifaanane aybaas es asuson
ephphe es kiti aybaasik zalba fu'owowa› yiwa.
25 Naafun ayna ayna innoki feeseter. Baassossin arkiis asu ephaat nawa koonunoy
kiti. Es bari boor'a ate aybaas es asuson ephi.
26 Esiisimato dey hepsaas keezsaas hamma naafunsa kar'ananneen es asuson ephaat
kitisete.
27 Zuuttambesiise kitisetenneen orfo asus dey kiti.
28 Ese naafunobesiise asuson ephetewa, kitun kabuni wono naafuniisasin aaf-
ferikinso asu sinanari?»
29 Yesus wolgire: «Korto matsafaasikitononnawa Ha'oosi hugnanonna aane arifeti
sinna boor'a daagefetiwa.
30 Kitun kabsefe kabaasik asuni meya samak faase Ha'oosi wosiyane feertu sinone-
tano asu aafa ephosone wuza dey aafa girusone wuza.
31 Sinuntano kitun kabuni chowaasik Ha'oos nittok makena baron aane fere-
tuwetinoso?
32 Ekkatu yiwa: ‹Ta Abrahamni Ha'o, Isaaqni Ha'o, Yaqobni Ha'owa› Es bari boor'a bar
hayewni meeni Ha'otano kituni meeni Ha'otawa.»
33 Daraas dey es baron odesere assubaasik diinqesete.

Zuuttambaase Asiistan Arki Ajaji
(Mar. 12:28-34; Luqa. 10:25-28)

34 Yesus Sedukawini meyanon maksone wuza turuksire shaakkusonek zaginamato
Ferisawini meya odeseteyse isarik zuuttesete.
35 Baassossin isa Museni tumaasi aru Yesusnin fattanok sholefaat ekka yit mamsi:
36 «Assinynyano! Tumaassin aaffa ajajisinso arkiri?»
37 Yesus barik wolgire: «Daama Ha'oneeson tuuma nibneesik, tuuma kaaneesik, tuuma
safaraneesik keeshtowa.

38 Zuuttambaase asiistan denalonewa tesuni ajajiise esiiswa.
39 Esiisne fa hepsaniis dey: ‹Asunin ne neen keeshtefataasimato keeshtowa› yifa barwa.
40 Tumaasi assunewa raajjuni meeni assuse es hep ajajiistatu kapta zagiwa.»

Kiristoos Bar Oo Sinnamato
(Mar. 12:35-37; Luqa. 20:41-44)

41 Ferisawini meya zuuttesere feeseten Yesus ekka yit mamsi:
42 «Kiristoosni chowaas nittok awu sinna bestefaso? Bar ooni naaso?» Baasso dey wolgire: «Dawitni naawa» yisete.
43 Yesus ekka yi: «Eekin Dawit Ha'oni Ayyanak tuumme aakkak ‹Daamta› yire teegeso?
44 « ‹Ha'oos, Daamtaasin;
gumaneesin wochoneesi sikalosi
yer'atak zagunanneen;
hoi'ta teshnaasta duwa› yiwa.
45 «Dawit teetbaasik: ‹Daamta› yire teegenanneen eekin Kiristoos aakkak nawuba sinnirinso?» yi.
46 Baassossin isa kaamanu wolguk chimar oonu aafe. Es wononeen barin mamsuk chimar oonu aafe.

23

Museni Tumaasi Assinynyani Meenawa Ferisawini Meena Asi Mangu
(Mar. 12:38-39; Luqa. 11:43-46; 20:45-46)

1 Esseen orfo Yesus daraasiknawa nawobaasakitonikna ekka yire make:
2 «Museni tumaasi assinynyanawa Ferisawini meena Museni kodaasta diisetewa.
3 Es bari boor'a baasso maksefe baron zuutira zagsoti dey oodti. Sinuntano baasso maksefe baron wostota aane feeshisefe sinna boor'a wostesefe baron zagutiita.
4 Faya dey wor'ak chimtonoy ba'a taar'e asuni ogogta wossisefe. Sinuntano baasso kushubesiisi waa'aknu ta'uk isanne aane sholsefe.
5 Asu baassotin biyanaktu wostobesiison wostesefe. Kur'amabesiison* taggisere shiiphoni kabak maytefa maambesiisi fashanon dey dichisefe.
6 Koota maastefanaasta ulfinto dima, Ayhudni shiiphoni keyaassik dey ulfinni kodta duuktu sholsefe.
7 Gabaastak asu baassotin naga ooshshonaknawa: ‹Assinynyano!› yire teegsonek-natu sholsefe.
8 Sinuntano nitto assinynyantiis isar sinna boor'anawa nitto zuuttamnitiise dey ayna ayna sineti boor'ana ‹Assinynya› yistera teegtotiitawa.
9 Den samak fe Abantiis isar sinna boor'a han daastak ooninnu: ‹Aabba› yira teegotiitawa.
10 Nitto arki assinynyantiis isa Kiristoos sinna boor'a ooniknu ‹Arki assinynya› yistera teegtotiitawa.
11 Nittoossin denalo sina bar nitto wostinynya sinowa.
12 Teetbaason den teggife bar daa hatona. Teetbaason daa hatessife bar den teguna.»

Yesus Tumaasi Assinynyani Meyanonnawa Ferisawini Meyanonna Ke'i
(Mar. 12:40; Luqa. 11:39-42, 44, 52; 20:47)

13 Dey Yesus ekka yi: «Asu samaki taatosi girunoynamato gamalaason kulfife sinnoy sinne bestefe Museni tumaasi assinynyani meenawa Ferisawini meena haybuntiwa! Nitto teetaasik giruk aane sholefeti dey giruni baassotin aane gedfetiwa.

22:44 Gaama. 110:1. * **23:5** Israelni meya Ha'obesiisi ajajinon safarok es kur'amaassi tichisere suutbesiissinawa sinbesiistana taar'efe.

14 [«Nitto sinnoy sinne bestefe Museni tumaasi assinynyani meenawa Ferisawini meena shiiphontiison dichuk dicha asusikitoni keyaason maara turuksifeti boor'a haybuntiwa. Ese akama mangsuni kar'atu ephphatootiwa.]

15 «Sinnoy sinne bestefe Museni tumaasi assinynyani meenawa Ferisawini meena haybuntiwa. Isa asu nitto amantooson ephphetoonak zaguk Baariistanawa ichma daastana biratesefeti. Ma'i yire ephpheteenanneen orfo nittoostan denalo hep kushunon geeni tir'maassi girunak hoorer zagsefeti.

16 «Nitto aaftishu zoonsino! Haybuntiwa! ‹Asu betemeqdesiisik teyifaanane aafa aguna wuza› yifeti. Sinuntano ‹Betemeqdesiissiki fa warqeesik teyifaanane es teyyaasik ootterwa› yifeti.

17 Nitto gowwa dey aaftishu; warqesingwa warqeeson korto zagi betemeqdesinoso wayyayi?

18 Esiisimato dey: ‹Asu shoo'aasik teyifaanane aafa aguna wuza; Sinuntano barista kuni maa'aasik teyifaanane es teyyaasik ootterwa› yifeti.

19 Nitto aaftishu; maa'aasingwa maa'aason korto zagi shoo'asinso wayyayi?

20 Es bari boor'a shoo'aasik teyife bar shoo'aasiknawa shoo'aasta kuni maa'aasiknatu teyifewa.

21 Betemeqdesiisik teyife bar betemeqdesiisiknawa barissi fa wuzasiknatu teyifewa.

22 Samaasik teyife bar Ha'oosi zigimuknawa barista diifa bariknatu teyifewa.

23 «Sinnoy sinne bestefe Museni tumaasi assinynyani meenawa Ferisawini meena haybuntiwa. Azmachakin, insilaalikinnawa kemunikinna asiriissin isaron imfeti. Sinuntano tumaassi fa inya inya wuzasikitonon beyfeti. Es barikito dey futoni mangsuni kar'a, fakiya, amanto asu sinne bestooswa. Ek baron beynoy han baron dey zagutik sholsifawa.

24 Nitto aaftishu zoonsino! Ushfeti wuzaassin kolachooson naalla kisira ha'aat gaalane fa inya wuzason koor'fetiwa.

25 «Sinnoy sinne bestefe Museni tumaasi assinynyanawa Ferisawini meena habuntiwa. Sikalobesiis bo'onewa tiittanne tuumma feentu toofosewa koranaase asi tukanon kayimsifetiwa.

26 Ne aaftishu Ferisawi! Zeemma toofosewa koranaase asi sikalonon massa kaynuwa. Estan gerakalobaasneen kayma sinanawa.

27 «Sinnoy sinne bestefe Museni tumaasi assinynyani meenawa Ferisawini meena yerefawutiwa. Sikalobesiis kituni meeni megaknawa kiinakna tuumma feen gerakalobesiis boorok maattera keeshira kuni moogasne feeseterwa.

28 Esiisimato nitto dey gerok asunik ookone feer sinnatu biistefetiwa. Sinuntano sikalontiis sinnoy sinne bestoknawa mangukna tuumma faarwa.

29 «Sinnoy sinne bestefe Museni tumaasi assinynyani meenawa Ferisawini meena habuntiwa. Raajjuni meeni moogaason shu'ak keer'etir, ookoni meeni moogaason dey keeshshira ma'issetir.

30 « ‹Zeemoti abaniisa meeni neyak inno faani sinfaanane raajjuni meeni hannaason baassoneen ane sinna wuukuni kabatawa› yifetiwa.

31 Ese raajjuni meyanon wori baasso naanggota sinnitiison nitto teetaasik zaala maketiwa.

32 Ese nitto abaasakito gatisete baron nitto koi'sitiwa.

33 Nitto zawa, ufoni naanggota geeni tir'maasi ke'osin aakkak eella kesak chimatirinso?

34 Es bari boor'a ta raajjuni meyanon, techumni meyanon, assinynyani meyanon nittoki wosunawa. Baassotin dey worsoti, suutati, Ayhudni shiiphoni keyaassik ichati. Isa katamaassin ooma katamaassi kabgira kofkuti.

35 Es bari boor'a ooko sina Abelni hannaastan kabira betemeqdesiissinawa
maa'a imtefana shoo'aasi ganesi worseti Berakiyyani naa Zakkariyasni hannaasta
kar'ananneen han daasta wuukte ookoni meeni hannaasik ke'o nittoosta kar'nirwa.
36 Futok nittok makefawungwa, han ke'oos zuuttambaase han koontoosta kar'nirwa»
yi.

Yesus Yerusalemik Waasi
37 Tusire dey Yesus: «Yerusalemne Yerusalemne! Raajjuni meyanon worifa ne! Neeki
wostere ye baassotin shu'ak ichfa ne! Ako nawubaasikitonon kosobaassi zuutifanaysi-
mato ta dey naanggotneesikitonon zuutunak apuna wolla sholense! Sinuntano nitto
aane sholoweti.
38 Ese keentiis ona sinnatu ha'tona.
39 Nittok makefawungwa, ‹Daamiisa sunak yeefe bar suustowa› utinneen hanneen
ekalo taan aafawa biyati wuza.»

24

Yesus Betemeqdesiis Boktonamato Raaji Make
(Mar. 13:1-2; Luqa. 21:5-6)
1 Yesus betemeqdesin kesse hamfeen nawobaasakito shu'ak keete betemeqdesiison
besuk barki tai'sesete.
2 Sinuntano Yesus wolgire: «Han baron zuutira biitiyoso? Futo nittok makefawungwa;
boktonoy shu'aas shu'aasta diira fui'tonir aafawa.»

Daamiis Yoonanneen Zeemma Kar'ni Kabugtonewa Shanane
(Mar. 13:3-13; Luqa. 21:8-19)
3 Bar Dabrazayitini kumaasta diifen nawobaas baasso baasso barki tai'sesere: «Innok
makowa; han bar aagenso sinanari? Ne yoosewa han daasi koi'ni besone aambanso?»
yit mamussete.
4 Yesus wolgire: «Oonu nittotin eshanaatawa!
5 Showobesiis ‹Ta Kiristooswa!› yit ta sunaasik yoosone. Showobesiisin dey eshone.
6 Neebonewa neeboni odune odoti. Es bar dey sinanak sholsu sinna boor'a digotiita.
Sinuntano koi'baas hanneengwa.
7 Daraas daraasata; taatoos taatoosta kabuna. Maknewa daani shorkone showo dimsi
sinana.
8 Es bar zuuttera kophoni merosi keektone faarwa.
9 Es kabaasik asuni meya nitto shana ephphatootik aatire imone dey worsone. Ta
sunaasi boor'a dara zuuttambaase asi sina oomtester sinati.
10 Es kabaasik showoni meya tuusa'sere orfo wolsone. Isaas oomiisin aatire imana.
Asuni meya dey baassotna baassotna wal oomtososone.
11 Showo esh raajjuni meya kabsone. Showo meyanon dey eshone.
12 Manguusi aatamtan kabi chowa showoni meeni keeshtanaas koochona.
13 Sinuntano koi'ba kar'ananneen chimme yere bar faruna.
14 Dara zuuttambaase asik zaala sinanak Ha'oosi taatoni misirachchuni kaamaas daa
zuuttambaase asiista maktona. Es kabaasiktu koi'baas yoona.

Digsu Shana
(Mar. 13:14-23; Luqa. 21:20-24)
15 «Ese raajju Danielnik maktenaasimato ‹Kiinsuni mangu wuzaas› korto dimaasta
yerefeen biifena kabaasik feretife bar yaadatowowa.
16 Es kabaasik Yuuda feese baasso den aamaaski eelosotowa.
17 Keyaasi tukta fe bar keyaassi fa wuzason ephanak keronaata.
18 Bulota fe bar maybaason ephanak orfo wolunaata.
19 Es kabaasik naaner asusikitonewa tama tanifa barikitone haybubawungwa.

20 Ese eelati wonaas yeeshu wedey beysani wonak sinnoynamato shiiphsoti.
21 Es kabaasik han daas testenanneen kabira hawung kar'a sinnor hanneen ekalo dey
isanne sinnor akama shana sinanawa.
22 Es wonaasikito kawuna shaki sinfaanane asha mayoos zuuttere fui'tona kabatawa.
Sinuntano kortere fe asuni meeni boor'a es wonaasikito kawunana.
23 «Es kabaasik oonu: ‹Ese Kiristoos hanta feer› wedey ‹Ekesta feer yifaanane aman-
otiitawa›
24 Eshni Kiristoosni meenawa eshni raajjuni meena kabsone. Baassok chimtefaanane
kortere feese baassotinnu daagsuk akama akama biistera artonoy wuznewa diinqine
bessone.
25 «Ese han baron zuutira zeemma nittok makengwa.
26 Es bari boor'a: ‹Zaboossitu fewa› yisefaatene kesatiita. ‹Aacho dimsitu fewa›
yisefaatene amanotiitawa.
27 Kawuna kawunna awakesnarkin awagirinarki biistefanaasimato Asuni Naani
yoos dey esiisimatotu sinana.
28 Kitu wuza faanaastatu arikasaas zuuttefa.

Kiristoosni Hepsa Wolle Yoo
(Mar. 13:24-27; Luqa. 21:25-28)

29 «Es shanani wonaasikito aatnanneen orfo geregere awaas talmona; assaas dey
chaarefbaason kalana; baakuraasikito dey samastan kere woottona; samaastaki hug-
naasikito shorkona.
30 Estan Asuni Naani beso samaasta bestona. Es kabaasik han daasta fe daraas zuut-
tere waassone. Asuni Naa dey akama hugnaknawa akama ulfinakna shaaruusikitota
yeefeen biyone.
31 Akama markatani kaama odsuni Ha'oosi wosiyaasikitonon wosuna. Baasso dey
samaasi diltan hamma dilbaasta kar'a fa acheech fashaassi hamere barik kortere feese
baassotin zuutusone» yi.

Belesini I'oosi Beso
(Mar. 13:28-31; Luqa. 21:29-33)

32 Tusire dey Yesus: «Han belesini i'oosi besostan biira aruti. Waa'baas boodera tosha
kotfana kabaasik begani assa ta'baason arutiwa.
33 Esiisimato nitto dey es baron zuutira biyefeti kabaasik wonaas yaara finynyi
tai'namato arutiwa.
34 Futo nittok makefawungwa; es bar zuuttera sinana kabaneen han koontoos aafa
aatana wuza.
35 Samaasewa daase aatana; sinuntano kaamnaasikito isanne aafa aatana wuza.»

Daamiis Yoona Wonaasewa Sa'atiise Oonu Aane Arife
(Mar. 13:32-37; Luqa. 17:26-30, 34-36)

36 Dey Yesus: «Es wonaasewa es sa'atiise asin Abaasteno samaki wosiyaasnu sinun
Naaso sino oonu arifer aafe.
37 Noohni neyaasik sinnaasimato Asuni Naani yoos dey ekkatu sinana.
38 Es neyaasik tishuni akaastan zeemma Nooh Merkebiissi girina wononeen asuni
meya meetnawa ushetna; ephetnawa giritna feeseter.
39 Tishuni akaas yaara zuuttambesiise asin tishkunanneen aane arsoto. Asuni Naani
yoos dey esiisimatotu sinana.
40 Es kabaasik hep asuni meya buloni dimta ane wostosone. Isaas oottona; isaas
fui'tona.
41 Hep mashkasu isa dimta meya ni'ona; isaas oottona isaas fui'tona.
42 Ese nitto Daamiis aro sa'atita yoonamato aane aruweti sinna boor'a guzira oodti.
43 Sinuntano isa wuza arutiwa; keeni abaas waalaasi aaffa sa'atiista wiis yoonamato
ari sinfaanane guzire keebaas dey yiishtonoynamato kalana kabawa.

44 Esiisimato Asuni Naa dey nitto arunoyti sa'atiista yoonir sinna boor'a hoorera oodtiwa.»

Amanamto Wostinynyaasnawa Mangu Wostinynyaasna Asi Beso (Luqa. 12:41-48)

45 Dey Yesus: «Muubesiison sholsinaastak imonek daambaas keerki fe asusata taassina amanamto dey nibbare yere wostinynyaas oonso?
46 Daambaas yeefena kabaasik ekka zagifeen danana es wostinynyaas suustowa.
47 Futo nittok makefawungwa; es wostinynyaasin fa waagba zuuttambaase asiistatu taassunawa.
48 Sinuntano es mangu wostinynyaas: ‹Daamtaas wokketu yoonawa› yit nibbaassi safarefaananenawa,
49 Wostoni zomoba sina baassotin ichak kabifaananena zayini meyaneen ane meere ushfaanane;
50 Es wostinynyaasa daam bar arunoyna wonaknawa oodnoyna sa'atikna yoona.
51 Es wostinynyaasin heppik kalasire ixabaason dey sinnoy sinne bestesefe baassoneen ane zaguna. Estak waasnewa ay'ni koyet foone sinana» yi.

25

Asir Durba Naanggotaasikitoni Beso

1 Tusire dey Yesus: «Es kabaasik samaki taatoos tonbesiison ephere mariisin ephak hoorera kesa asir durba naanggotane faarwa.
2 Baassossin uuchiis gowwa; uuchiis dey techumba faanar.
3 Gowwaasikito tonbaason ephefanaknu ooma fu'tana zayiti aane ephowa.
4 Techumba faana barikito tonaasneen ane ooma dayto zayiti ephese.
5 Mariis wokbaase zuuttere afay' ephaan kunesete.
6 «Wassi daani kixxe sinfana kabaasik: ‹Ese mariis ye kessa ephoti› yifa womo odte.
7 Es kabaasik es durba naanggotaasikito zuuttera kabi tonbaason hoossise.
8 Gowwa durba naanggotaasikito techumba faana barikitoki: ‹Inno tonaas tishunir sinna boor'a nitto zayitiistan innok imotiwe› yise.
9 Sinuntano techumba faana durba naanggotaas wolgira: ‹Nittoknawa innokna hooroni zayiti innoki aafa; ek hamma waagtefana keyaassin nittoron waagsoti› yise.
10 Gowwa durba naanggotaas waagonak hamefana kabaasik mariis ye. Hoorera fa durba naanggotaas mariisneen ane sargisi koota faanaasta girsete; gamalaas dey kulufte.
11 «Orfo fu'te durba naanggotaasikito yaasera: ‹Daamiiso! Daamiiso! Innok gachaywa› yise.
12 Sinuntano bar wolgire: ‹Futo nittok makefawungwe; ta nittotin aane arifat› yi.
13 Ese wonaasewa sa'atiise aane arifeti sinna boor'a guzira oodti.»

Mekiliti Imtena Keez Wostinynyani Meeni Beso (Luqa. 19:11-27)

14 Tusire dey Yesus ooma beso make: «Samaki taatoossi giruni chowaas ekkatu sinana; ooma daa hamak kesa isa asu wostinynyabaasakitonin teegere fa waagbaason imnaaysimatowa.
15 Es Daamiis isa isarbesiisik hugnabaasimato isaasik uuch mekiliti; hepsaasik hep mekiliti, keezsaasik isa mekiliti imaat hami.
16 Uuch mekiliti epha bar hamme nagadere ooma uuch mekiliti buu'si.
17 Esiisimato hep mekiliti epha bar hamme nagadere ooma hep mekiliti buu'si.
18 Sinuntano isa mekiliti epha bar daambaasa waaganon taamme daason yiishshe yiiti.

19 Showo wonaneen orfo es wostinynyaasakitoni daam yeere baassoneen ane faadu ephi.
20 Uuch mekiliti epha bar yeere ooma uuch mekiliti buu'sire: ‹Daamiiso! Ne taak uuch mekilititu imitwa; ese ta ooma uuch mekiliti buui'singwa› yi.
21 Daambaas dey: ‹Ne ma'ar dey amanamto wostinynyawa; garo kiisku wuzaasik amanamto sinit sinna boor'a ta akama wuzaasta neen taatsunawa; hang yaara daamneesa girasi giruwa› yi.
22 Hep mekiliti epha bar dey tai'sere: ‹Daamiiso hep mekilititu taak imitwa; ese dey ooma hep mekiliti buu'singwa› yi.
23 Daambaas dey: ‹Ne ma'ar dey amanamto wostinynya; garo kiisku wuzaasik amanamto sinta boor'a ta akama wuzaastatu neen taatsunawa. Yaara daamneesa girasi giruwa› yi.
24 Isa mekiliti epha bar tai'sere: ‹Daamiiso buknoyta dimaastan kar'tar; sikonoyta dimaastan zuutitar; ne keena budu asu sinneeson aringwa.
25 Es bari boor'a digefaattu hamma dey waagneeson daason yiishsha yiitingwa. Esewa; waagnees hanifawa› yi.
26 Daambaas dey wolgire: ‹Ne mangu dey awuja wostinynya; ta buknoyna dimaastan kar'ar; sikonoyna dimaastan zuutinar sinnaason aritar sinnanneen;
27 Ese waagnaason nagadere buu'suni baassok imit sinfaanane ma'ar sinanan kabawa; estan ta dey yaara mekilitinaason buu'baasneen ane ephana kabawa.
28 Ese waagaason basa kushuussin ephpha asir mekiliti faana barik imtiwa.
29 Faana barik dayistona dey arkuna; sinuntano garo kiisku faana barkin es fa barnu basaastan oottona.
30 Han ke'noy wostinynyaasin ek gero fa talmaassi kisira ha'utiwa; estak waasnewa ay'ni koyne sinana› yi.

Han Daasi Koi'ni Wono Sinni Mangsuni Kar'a

31 «Asuni Naa Ha'oosi wosiya zuuttambaaseneen ane ulfinbaasik yeefena kabaasik ulfinni zigimubaasta duuna.
32 Dara zuuttere barki sina zuuttosone. Keemeriis fantuuson fizoossin korifenaasimato bar dey daraasin baassotna baassotna asin koruna.
33 Fantuusikitonon hoi'ta teshbaasta fizoosikitonon dey alda teshbaasta yeetuna.
34 Estan taatoos dey ho'itbaasta yere baassok ekka una: ‹Abataas suusna nitto yootiwa. Han daas testenanneen kabira nittok hoorera fa taatooson ephphatootiwa.
35 Maktena maasiti; iktena ushiti; Irba sinna nittoki yaana irbasiti.
36 Atatu kutina maysiti; mettena mamsiti; taatena yaara mamsiti.›
37 Ookoni meya dey wolgire ekka usone: ‹Daamiiso ne makten biira aage maasiniso? Wedey ikten biira aage ushiniso?
38 Irba sinna yeen aage neen irbasiniso? Wedey atatu kutifeen biira aage neen maysiniso?
39 Metten wedey taaten aage neeki yaara mamsiniso?›
40 Taatoos dey wolgire: ‹Futok nittok makefawungwa; zuuttambesiise asiistan ater sina han aytaasakitonisin isaasik zagiti bar taaktu zagitiwa› una.
41 Estan alda teshaasta yerse baassok dey ekka una: ‹Nitto erwutto; dabulosniknawa wosibaasikitokna hoore koi'ba foonto geyaassi hantan hamtiwa.
42 Maktena aane maasuweti; Iktena aane ushuweti.
43 Irba sinna yaana aane irbasuweti; atatu kutina aane maysuweti; mettena dey taatena aane mamsuweti›
44 Baasso dey wolugsere: ‹Daamiiso makten wedey ikten; irba sinna yeen wedey atatu sinna kutifeen; metten wedey taaten biira aage argasu beynisso?› usone.

45 Taatoos dey: ‹Futo nittok makefawungwa; zuuttambesiise asiistan ater sina han
aytaasakitonisin isaasik zagu beyti bar taak zagu beytimatowa› yire wolguna.
46 Es bari boor'a es baasso koi'ba foonto ke'oni keer hamone; sinuntano ookoni meya
dey koi'ba foonto kaani keer hamone.»

26

Ayhudni Meya Yesusnin Woruk Chowa Sholsete
(Mar. 14:1-2; Luqa. 22:1-2; Yoha. 11:45-53)

1 Yesus es kaamaason zuutire makere koi'sinaase nawobaasakitonik:
2 «Hep wonaneen orfo faasikani heeboos sinanamato aridifeti. Asuni Naa dey
suuttonak aattere imtonirwa» yi.
3 Es kabaasik maagni gaanynye meenawa daraasa kur'uni meena Keyyaffa yistefe
maagni gaanynye meeni gaanynyaasa ojni keerkalo zuuttesete.
4 Estak dey Yesusnin aacho ugnak ephoneknawa worsonekna merkesete.
5 Sinuntano: «Daraasa ganesi naga tishuna boor'a heeboni wonaasik aafa sinanawuza»
yisete.

Isa Mashkasu Yesusnin Shitto Woshshi
(Mar. 14:3-9; Yoha. 12:1-8)

6 Yesus zeemo sinak awataatoni mettan sina Bitaniyaki Simonni keertu fe.
7 Estak muu muunak tai'sere feen isa mashkasu waagba akama chima shitto alba-
stiros yiste bilqadisi tuumanon ephpha barki yaara teetbaasta wuuki.
8 Nawobaasakito es baron biire haaresefaat: «Han shitoos awuni boor'a baak ke'nor
siniso?
9 Hamma akama waagsi waagtera tukamni meyak imtona kabawa» yisete.
10 Yesus es baron arifaat ekka yi: «Bar taak ma'a wuzatu zagiwa. Asuson awuniron
hopsidifetirinso?
11 Tukamni meya wonna wonna nittoneen anetu foosonewa. Sinuntano ta wonna
wonna nittoneen ane aafawa foona wuza.
12 Bar han shittooson atunaasta wuukinaas ta moogsi kabbartonak hoossukwa.
13 Futo nittok makefawungwa; aytaknu sinun han Misirachchuni kaamaas daa
zuuttambaase asiistak maktefana kabaasik bar taak zagina bar dey baron safarok
maktettu foonawa.»

Yuuda Yesusnin Aatire Imanak Merke
(Mar. 14:10-11; Luqa. 22:3-6)

14 Es kabaasik Askorotki Yuuda yistefe asire heppe nawobaasasin isaas maagni
gaanynye meyaki hamme:
15 «Ta Yesusnin aatira nittok imaanane awu taak imatirinso?» yi. Baasso dey keezasir
shu'ni birri imete.
16 Es sa'atiistan kabire aatire imana ma'a ugna sholet feer.

Yesus Ayhudni Meeni Faasikaason Wosini Meyaneen Ane Me
(Mar. 14:12-21; Luqa. 22:7-14, 21-23; Yoha. 13:21-30)

17 Kixxa maastefana heeboosi tesuni wono nawobaasakito Yesusniki tai'sesere:
«Faasikani heeboosi meeta'unon muutak ay hoossunik sholefatso?» yisete.
18 Bar dey: «Ek katamaassi hamfeti kabaasik danati asusa keer hamfaat:
‹Assinynyaas: sa'atinaas yaara kar'i; nawotaasakitoneen ane faasikani heeboosi
meeta'unon neeki keertu zagunawa yifewa› utiwa» yi.
19 Nawobaasakito dey Yesus ajajenaasimato zagsete. Faasikani heeboosi meeta'unon
dey hoossisete.
20 Waalfana kabaasik Yesus asire heppe nawobaasakitoneen ane muuk diisesete.

21 Meesefeen Yesus: «Futo nittok makefawungwa, nittoossin isaas taan aatire imnirwa» yi.
22 Isa isarbesiis akamanon suumesere: «Daamiiso; tawa iyaatoso?» yiset mamussete.
23 Yesus wolgire: «Taneen ane koranaassi dukife bartu taan aatire imnirwa.
24 Asuni Naa barik tichchenaasimato kituk hamnirwa. Sinuntano Asuni Naanin aatire imni bar haybubawowa. Es asus koonto shaki sinfaanane barik wayyawa»
25 Aatire imni Yuuda dey wolgire: «Assinynyano; tawa iyaatoso?» yi. Yesus dey: «Ne maketaasimatowa» yi.

Daamiisa Meeta'uni Tuma (Mar. 14:22-26; Luqa. 22:15-20)

26 Meesefeen Yesus tushaason ephphe galattefaat batte nawobaasakitonik: «Esewa, muutiwa; haniis ashnaaswa» yi.
27 Toofooson dey ephphe galattefaat: «Zuuttamnitiise han toofoossin ushtiwa.
28 Haniis showo asuni meeni boor'aas feeshun ustonak wuuktoni gaddo teyyaasi harinnaaswa.
29 Sinuntano nittok makefawungwa; abataasa taatosi nittoneen ane han gaddo wayinini gaanni ushanon ushananneen hawungneen ekalo hepsi aafawa ushanawuza» yi.
30 Gaama gaametenneen orfo den Dabrazayitini kumaasta kesete.

Phexiros Mormonamato Yesus Zeemme Make (Mar. 14:27-31; Luqa. 22:31-34; Yoha. 13:36-38)

31 Estan Yesus: « ‹Keemeriisin ichana; fantuusi wodo dey siktona› yistera tichchera faar sinna boor'a hawungti waalaasik zuuttamnitiise taan mormotiwa.
32 Sinuntano kitun kabinanneen orfo nittoostan zeemma Galiilatu hamana» yi.
33 Phexiros wolgire: «Oomiis zuuttere neen mormesefeknu ta neen aafa mormona wuza» yi.
34 Yesus: «Futo neek makefawungwa; hawungti waalaasik ako oorunoyfeen; keeza wolla taan mormotawa» yi.
35 Sinuntano Phexiros dey: «Neneen ane kitu sholsifaananenu isanne aafawa neen mormona wuza» yi. Oom Nawobaasakito dey esiisimato maksete.

Yesus Getesemani Yistefa Dimaastak Shiiphe

36 Estan Yesus nawobaasakitoneen Getesemani yistefa dimaasta hami. Estak nawobaasakitonin: «Ta ek hamma shiiphonar sinna boor'a nitto hanta footiwa» yi.
37 Yesus Phexirosninnawa hep Zabdewosni naanggotiisinna zoonsire hami. Tiir'o barin ephaan suumo ephi.
38 Ekka dey yi: «Kaanaas kituta kar'ananneen akamanon suumewa. Nitto hanta faafaat taneen ane chimtiwa» yi.
39 Baassostan garonon eksefaat kaa'nere ekka yit shiiphe: «Abataaso; chimtefaanane han shanani toofoos tayistan aatungwa. Sinuntano ne shuntamato sinanaastano ta shunnamatotawa» yi.
40 Es keez nawobaasakitoniki wolle yeere kunefeen dani. Phexirosnin: «Taneen ane isa sa'atine guzuk aane chimetinoso?
41 Fatanasi girunoytimato guzira shiiphotiwa. Ayyanaas hooreratu fa, sinuntano ashaas hopiyawa» yi.
42 Hepsa dey hamme ekka yit shiiphe: «Abataaso! Han shanani toofoos ushanon ushnoy faana aatak chimtonor sinfaanane ne shunta bar sinungwa»
43 Wolle yeere kar'in nawobaasakitoni aafaas afay'nik fayfaan kunefeen dani.
44 Dey baassotin beyye hamme keezsa ukkotiisimato shiiphe.

45 Estan nawobaasakitoniki yeere: «Hashneen kar'a kunfetiyoso? Dey beysa ephtifetiyoso? Ese Asuni Naa boor'ni meeni kushusi aattere imtona sa'atiis kar'iwa.
46 Kabseni hamniwa. Taan aatire imni bar tai'sewa» yi.

Yesusni Aattere Imtonewa Oottone
(Mar. 14:43-50; Luqa. 22:47-53; Yoha. 18:3-12)

47 Es baron makefeen asire heppe nawobaasasin isaas sina Yuuda ye. Barneen ane dey siifonewa mukne epho showo dara yeesete. Baasso dey maagni gaanynye meyakinnawa daraasa kur'uni meyakinna wostere yeeseter.
48 Aatire imni Yuuda: «Ta daamona barintu ephatiwa» yire baassok beso imme feer.
49 Yuuda geregere Yesusniki tai'sere: «Assinynyano! Naga neek sinfawungwa» yit daame.
50 Yesus: «Zomotaaso! Ese yaata chowaason koi'suwa?» yi. Estan asuni meya Yesusniki tai'sesere ephete.
51 Es kabaasik Yesusneen ane fe baassossin isaas kushubaason shongere siifoson kisire maagni gaanynye meeni gaanynyaasa wostinynyani odonon kace.
52 Sinuntano Yesus barik ekka yi: «Siifo kisife baasso zuuttere siifoktu tishusone sinna boor'a siifoneeson zanbaassi wolgira gedwa.
53 Abataasin shiiphefaanane bar showo kumsi faadtoni meya taar'o Ha'oni wosiya wosuk hopunirne faar sinna nittok bestefawoso?
54 Ekka sinar sinfaanane: ‹Shana ephphetoonak sholsifa› yifa korto matsafaasi kaama aakkak sinanak chimnirinso?»
55 Es kabaasik Yesus daraasik: «Bo'inynyani ephni asunimato siifonewa mukne ephpha taan ephatik yaatiyoso? Wonna wonna betemeqdesiissi assit nittoneen ane faana kabaasik aane taan epheti.
56 Sinuntano han bar zuuttambaase sinnaas raajjuni meeni matsafaassi tichchera kuni bar sinanakwa» yi. Es kabaasik nawobaasakito zuuttambesiise barin beyere eelesete.

Yesus Shonggosta Oottere Hami
(Mar. 14:53-65; Luqa. 22:54-55; Yoha. 18:13-14, 19-24)

57 Yesusnin epha asuni meya maagni gaanynye meeni gaanynya sina Keyyaffaniki taamete. Estak dey Museni tumaasi assinynyanawa kur'uni meena zuuttere feeseter.
58 Sinuntano Phexiros maagni gaanynye meeni gaanynyaasa ojni keerkalo kar'ananneen woksok orfobaase hami. Sinni chowaasi ko'anon biyanak keerkalo girire tasoni meyaneen di.
59 Maagni gaanynye meenawa Ayhudni shonggota diisefe baassotna zuuttere Yesusniista kituni mangsuni kar'a katusonek esh zaalnin sholset feeseter.
60 Showo esh zaalni meya tai'sisefeknu Yesusnin kituta katuni zaala aane danoto. Koi'baasta dey hep zaal tai'sere:
61 «Han asus: ‹Betemeqdesiison bogaat keezsinari wono wolgira keer'anawa› yiwa» yit maksete.
62 Maagni gaanynye meeni gaanynyaas kabire: «Han asuni meya neyista maksefe zaalaason aane wolgifenoso?» yi.
63 Sinuntano Yesus shaakki. Maagni gaanynye meeni gaanynyaas dey: «Hayewa Ha'oosi sunak neen teysifawungwa! Ne Ha'oni naa Kiristoos sinneeson innok makowa» yi.
64 Yesus: «Ne maketaasimatowa; nittok makefawungwa, hawungneen ekalo Asuni Naa hugnaba faana Ha'oosi ho'itta diifen biyatiwa. Esiisimato dey samaki shaaruusikitota yeefeen biyatiwa» yi.

65 Es kabaasik maagni gaanynye meeni gaanynyaas maybaason karasaat: «Ha'oosta
mei'ni kaama makewa. Nittonu me'baason odetiwa. Haniistan ooma zaala awuniron
sholsunirinso?» yi.
66 Eekin nittok awu sinna bestefaso? Baasso dey: «Kitutu barik sholsuwa» yit
wolgisete.
67 Es kabaasik sinba tujeset, ki'eset, bocheset:
68 «Kiristoosno! Neen ichaas oonso? Raaji innok makebbo» yiset feeseter.

Phexiros Yesusnin Morme
(Mar. 14:66-72; Luqa. 22:56-62; Yoha. 18:15-18, 25-27)

69 Phexiros ojni keerkalo diifen isa keerki wostinynya barki tai'sera: «Ne dey Galiilaki
Yesusneen ane faatarwa» yi.
70 Sinuntano Phexiros: «Ne makefata baron aane arifatwe» yit zuuttambesiise asi
sinak morme.
71 Finynya kesfeen ooma keerki wostinynya dey barin biyaat esta fe baassok: «Han
bar Naaziretki Yesusneen ane feerwa» yi.
72 Hepsa dey Phexiros teyire: «Es makefata asusin aane arifatwe» yi.
73 Garo sa'atineen orfo esta yere asuni meya tai'sere Phexirosnin: «Wolumnees assidi-
fawa, futok ne baasso ganeyaassin isaaswa» yisete.
74 Es kabaasik Phexiros: «Ta es asusin aane arifatwa» yit bar barin wolgire erwuk-
nawa tewukna kabi. Estan geregere ako oori.
75 Phexiros dey: «Ako oorunoyfeen keeza wolla mormotawa» yit Yesus makena bar
nibbaassi keji. Gerakalo kesse dey akamanon suumere waasi.

27

Yesus Pilatosniki Oottere Hami
(Mar. 15:1; Luqa. 23:1-2; Yoha. 18:28-32)

1 E'so wonsak maagni gaanynye meenawa daraasa kur'uni meena zuuttere Yesusni-
ista kituni mangsuni kar'a katusonek merkesete.
2 Estan Yesusnin taar'e ephphe taamme ha'sife Pilatosniki aatire imete.
3 Yesusniista mangsu katenamato aatire ima Yuuda biyaat gaabbe. Keezasir shu'ni
birriison dey maagni gaanynye meyaknawa kur'uni meyakna wolgire imi.
4 «Kayim asusin kituk aatire imnaasik boor'a wostengwa» yi. Sinuntano baasso: «Eekin
innotin aamba tiir'e? Ne girowa» yisete.
5 Yuuda dey keezasir shu'ni birriison betemeqdesiissi taamme ha'aat hamme geetere
kiti.
6 Maagni gaanynye meya keezasir shu'ni birriison ephere: «Han bar harinni waaga
sinna boor'a betemeqdesiisik imte waagaassi woi'sunik sholsutawa» yisete.
7 Estan merkesere irbani mooga sinanak koda ooi'fe basa daanon waagsete.
8 Es bari boor'a es daas hash hawungneen kar'a: «Harinni daa» yisteratu teegtefa.
9 Esiisik: «Israelni naanggotaasikito gammatesete barik sinni waaga keezasir shu'ni
birriison ephete.
10 Daamiis taan ajajenaasimato koda ooi'fe basa daasik kaassete» yistera raajju
Ermiyasniki kamo makte bar sini.

Yesus Pilatosniki Sina Ta'i
(Mar. 15:2-5; Luqa. 23:3-5; Yoha. 18:33-38)

11 Yesus daa ha'sife Philaxosni sina ta'i. Bar dey: «Ne Ayhudni taatonoso?» yit mamsi.
Yesus wolgire: «Ne maketaasimatowa» yi.
12 Maagni meeni gaanynyasakitonawa kur'uni meena barin malassefeen isa wuzane
aane wolguwe.
13 Estan Pilatos: «Apun wuza neyista teshshere malassedifemato aane odefenoso?»

14 Daa ha'sife bar akamanon diinqonanneen teshshesete malataasik isa kaamanu
aane wolguwe.

Yesusniista Kituni Mangsu Kate
(Luqa. 23:13-25; Yoha. 18:39-40; 19:1-16)

15 Daason ha'sife bar faasika fasikaasik daraas isa taato kottonak mamsinaysimato
taatoos kotin dostere feeseter.
16 Es kabaasik manguk arto Barbaan yiste taato feer.
17 Baasso zuuttere feeseten Pilatos: «Barbaaniningwa wedey Kiristoos yiste [Yesusnin]
kotanak sholefetiso?» yi.
18 Pilatos ekka yinaas baasso manguk aatire imobesiison arire feer sinna boor'awa.
19 Pilatos mangsuni kar'ni kodaasta diifen basa asus: «Han asusa chowanon waalin
miitok akama shana biingwa. Han kayim asusata isa wuzane zagutaatawa» yira wosi.
20 Sinuntano maagni gaanynye meenawa kur'uni meena Barbaan kottonaknawa
Yesus wortonakna mamsusonek daraasin kiitisete.
21 Daa ha'sife bar wolgire: «Heppiisasin aafferin kotanak sholefetiso?» yit daraasin
mamsi. Baasso dey: «Barbaannintu kotatak sholefeniwa» yisete.
22 Pilatos: «Eekin Kiristoos yistefe Yesusnin awu zagunarinso?» yi. Zuuttambesiise:
«Suuttowowa» yisete.
23 Ha'sife bar: «Aamso? Bar mangsina wuza aambanso?» yi. Sinuntano baasso:
«Suuttowowa» yit chaaga arkissisete.
24 Pilatos biin naga turuksunir sinbaase aka barik teshshosonek zagire daraasa sina
kushubaason maset: «Ta han asusa harinsik aafotwa. Nittotu mamustonirwa» yi.
25 Daraas zuuttere: «Han asusa hanna innoostanawa naanggotniistana sinun» yire
wolgisete.
26 Es kabaasik Barbaannin kotte gafkaat Yesusnin alanggak ishshire suuttonak aatire
imi.

Meya Taar'oni Meya Yesusnin Kanyesete
(Mar. 15:16-20; Yoha. 19:2-3)

27 Es kabaasik ha'sife basa meya taar'osakito Yesusnin ephphe ha'sife basa ojaasi
keerkalo taamete. Meya taar'osakitonin dey Yesusni biratoosta zuutisete.
28 Maambaason gaa'efaat she'a maama maysisete.
29 Seer'a ma'ire teetbaasta guufsisete. Hoi'ta kushubaassi sobboqoni haaro ootisefaat
sinba kaa'nesere: «Ayhudni taatono! Naga neek sinfawungwa» yit kanyesete.
30 Tujeset haarooson dey kushubaassin ephere teetbaason icheset feeseter.
31 Kanyesetenneen orfo she'a maamaason gaa'efaat basa maamaason wolgire may-
sisere suuttonak ephphe hamete.

Yesusni Suutto
(Mar. 15:21-32; Luqa. 23:26-43; Yoha. 19:17-27)

32 Ha'sife basa ojaasi keerkalon kesefe kabaasik Simon yistefe Qerenaki asunin
danesere mesqeliison wor'anak giddisisete.
33 Esseen orfo kotbaas dey: «Teetni mega» yistera teegtefa Golgota kar'ete.
34 Estak tisha woi'to wayinini usha ushanak imete. Bar dey bechchire biyaat ushanak
aane sholowe.
35 Suutetenneen orfo maambaasta ixa ha'sere haa'esete.
36 Esta diisefaat oodet feeseter.
37 «Han bar Ayhudni taato Yesuswa» yifa malatni ticha den mesqeliisi teetta yeetisete.
38 Es kabaasik hep bo'inynyanin isaasin oi'ta teshbaasta, isaasin dey alda teshbaasta
Yesusneen ane suutete.
39 Esta kamo aatfe asuni meya dey kashshuk teetbesiison shorkisefaafe me'esete:

40 «Betemeqdesiison bogaat keezsinari wono keer'ni ne ese teetneeson fu'owa! Ha'oni
Naa sinfaatane mesqelistan kerowa» yisete.
41 Esiisimato dey maagni gaanynye meya, Museni tumaasi assinynyanawa kur'uni
meena isarik ekka yiset kanyet feeseter:
42 «Oomiisin fu'e, sinuntano teetbaason fu'ok aane chime. Israelni taato sinfaanane
hash mesqelistan kerowowa. Inno dey barik amanoniwa.
43 Bar Ha'oosik amanewa. ‹Ta Ha'oni Naawa› yiwa. Ese Ha'oos barin shunar
sinfaanane hash barin fu'ongwa.»
44 Esiisimato dey barneen ane suutte bo'inynyani meya dey me'eset feeseter.

Yesusni Kitu
(Mar. 15:33-41; Luqa. 23:44-49; Yoha. 19:28-30)

45 Issun sa'atiistan kabira hamma izgin sa'ati kar'ananneen daa zuuttambaase asiista
talma sini.
46 Izgin sa'atiistak Yesus: «Elohe! Elohe! lamasebeqtani!» yire akama kaamak chaagi.
Kotbaas dey: «Ha'onaase! Ha'onaase! Awuni boor'a taan beyitse» uu.
47 Esta yerse asuni meya odesefaat «Han bar Eliyasnintu teegedifewa» yisete.
48 Geregere baassossin isar eelle sefinegi ephphetesshere suqaro wayini tuunire
sobboqoni haaroni fashta duusire ushanak imi.
49 Sinuntano oomiisakito «Beytiwa, Eeliyas yeere barin fu'obane biyaniwa» yisete.
50 Yesus hepsak akama kaamak chaagge kaabaason aatire imi.
51 Es kabaasik betemeqdesiisi yinu denun kabira daa kar'a heppik karate. Daas dey
shorke. Daastaki kaa'oos dey kalate.
52 Moogaasikito dey gachchen sir kunse kortoni meyaassin showoni meya kitun
kabsete.
53 Moogaassin kesere Yesus kitun kabinanneen orfo korto katama Yerusalem girsete.
Estak dey showo asuni meyak bestesete.
54 Tii meya taar'oni meeni gaanynyaasnawa barneen ane Yesusnin oodet feese
baassotna daasi shorkononnawa sina chowaasonna biyeseteyse akamanon digsere:
«Han bar futok Ha'oni Naawa» yisete.
55 Yesusnin argasit Galiilan basa orfoose hama showo mashka meya woksok yersefaat
biyet esta feeseter.
56 Baassossin Megdelawitki Maarami, Yaqobnawa Yosefna asi into Maarami, Zebde-
wosni naanggotiisa into dey esta feeseter.

Yesusni Kabbarto
(Mar. 15:42-47; Luqa. 23:50-56; Yoha. 19:38-42)

57 Waalfana kabaasik Yosef yiste isa otum asu Armatiyasni kataman ye. Bar dey
Yesusni nawo.
58 Es bar Pilatosniki tai'sere Yesusni dugnooson ephanak mamsi. Pilatos dey imtonak
ajaje.
59 Yosef dugnooson kayma maamak zuuti.
60 Shu'ak katera hoorera kuni Yosefni gaddo moogsi taamme kabbare. Estan
moogaasi noonota inya shu'a bukalsire ukaat hami.
61 Megdelawitki Maaraminewa ooma Maaramine moogaasi sinta diisefer.
62 Wonotirik beysani wonaasi hooroneen orfo maagni gaanynye meenawa Ferisaw-
ini meena isarik Pilatosniki hamere ekka yisete:
63 «Daamiiso! Han eshinynyaas zeemo kaak feena kabaasik: ‹Keezsinari wono kitun
kabunarwa› yina bar nibniista kejiwa.
64 Es bari boor'a nawobaasakito waalin yeesere dugnooson wiisefaat daraasik: ‹Kitun
kabiwa› usonoytemato keez wona kar'ananneen moogaason oodosonek ajajowa. Es
bar sina shakaanane orfoti daagsuus sinatiistan akamanon mangu sinarwa» yisete.

65 Pilatos wolgire: «Oodni meya taar'oni meya feeseter sinna boor'a ephpha hamfaat
arifetimato oodsutiwa» yi.
66 Baasso dey hamere moogaasi noononon shu'ak kulfaat tukbaasta maatamak
ichche oodni asunin oodsisete.

28

Yesusni Kitun Kabu
(Mar. 16:1-10; Luqa. 24:1-12; Yoha. 20:1-10)

1 Beysani wonaas aatnanneen orfo torbaniisi tesuni wono wonsa she'u feteetifana
kabaasik Megdelawitki Maaraminewa ooma Maaramine moogaason biyak hamete.
2 Daamiisa wosiya den saman kerena boor'a akama daani shorko sini. Bar dey tai'sera
moogaas uktera kunna shu'aason bukalsaat barista di.
3 Daamiisa wosiyani gito dey kawunanimato chaaret faar. Maybaas dey ironi
she'animato foro.
4 Tasoni meya dey Daamiisa wosiyanon digak korkit kitune feer sinete.
5 Sinuntano Daamiisa wosiya mashka meyak: «Nitto digotiitawe, suutte Yesusnin
sholefetimato aringwe.
6 Bar hantak aafe, makenaasimato kitun kabi. Kunna dimaason hani yaasefaat
biyotiwe.
7 Taptera hamfaat: ‹Kitun kabiwa, Ek Galiila zeemme hamnir. Estak uphotiwa› yira
nawobaasakitonik makotiwe. Ese ta nittok maken» yi.
8 Estan digaknawa akama girakna taptesere moogaasi teshan nawoni meyak makok
eelesete.
9 Yesus uguntak baassok uphere: «Naga nittok sinfawungwe» yi. Baasso dey barki
tai'sesere wochobaason ephphe sagadesete.
10 Es kabaasik Yesus: «Digotiitawe! Hamfaat Galiila hamonek aytaasakitonik maksoti.
Estak taan biyosone» yi.
11 Mashka meya hamefeen meya taar'oni meyaassin isa isaas katamaassi hamere sina
chowaason zuutire maagni gaanynye meyak maksete.
12 Maagni gaanynye meya kur'uni meyaneen zuuttere merkesetenneen orfo meya
taar'osakitonik akama waaga imefaat ekka yisete:
13 « ‹Inno kunfeni wassi nawobaasakito yeesere dugnooson wiisetewa› yira daraasik
makotiwa.
14 Han chowaason ha'sife bar odefaanane inno barik mai'sira makoni. Dey rakko
nittoosta kar'noynamato zaguniwa» yisete.
15 Meya taar'osakito waagaason ephefaat baassok maktenaasimato zagsete. Es
chowaas dey hawungneen kar'a Ayhudni meeni ganeyaassi maktettu faafa.

Yesus Nawoni Meyak Ammanon Beste
(Mar. 16:14-18; Luqa. 24:36-49; Yoha. 20:19-23; Wos. 1:6-8)

16 Asire isse nawobaasakito Yesus hamonek makena Galiilaki fa aamaasta hamete.
17 Yesusnin biyeteese barik sagadesete. Sinuntano baassossin isa isaas «Han wuzaas
futota» yisete.
18 Yesus baassoki tai'sere: «Samaknawa han daastakna ha'suni hugna zuuttera taak
imtewa;
19 Ese hamfaat han daasta fe daraasin zuutira aba, Naa, Korto Ayyanaasi sunak
haphqira ta nawo zaguti;
20 Ta nittok ajajena baron zuutire oodosonek assuti. Ta han daasi ko'a kar'ananneen
wonna wonna nittoneen anetu fawungwa» yi.

Marqos Tichina
Daamni Yesus Kiristoosni Misirachchuni Kaama
Gachgiru

Marqosni misirachchuni kaamaas: «Han Ha'oosi naa Yesus Kiristoosni misirachchuni kaamaasi tesu» yittu makefe. Han misirachchuni kaamaassi Yesus wostoni asunawa ha'suni hugnaba faana asuna sinnetu ye. Ha'suni hugnabaas dey assubaasik; kiina ayyanaasta fa hugnabaasiknawa asuni boor'aason feeshun ubaasiknatu biiste. Yesus: «Asuni meyanon boor'aasi bozsusin birmadumma kisuk kaanaason furonir zagira imak ye asuni naawa» yiretu bar teetbaasik make.

Marqos Yesusni tochooson besinaas zeephtonewa hugnak tuuma ugnak sinfaat zaggire makenaas dey Yesusni kaamaastanawa assustana sinnoynaron bar wostena diinqi wostoosongwa. Haphqife Yohannisni tochoosik dey; Yesusni haphuqtoosewa fattantoose asik kawuna gachgiru imnanneen orfo tichife bar Yesusni assusi chowanonnawa meroossin fatubaasi wostononnatu kotte makefe. Wonaneen orfo Yesusnik zoonustefe meya Yesusnin mai'sire arset hameteesne faaron Yesusnin tugga'sefe baasso dey arkissire oomteset hamete. Koi'ni eddeesikito Yesusni kaasta koi'ni torbaniissi zagte wuzasikitonon; arkiron dey basa suuttosewa basa kitun kabuuse asintu makefa.

Misirachchuni kaamaasi koi'ta kuni hep bagtoosikito isa isa tichaasikitosi koi'batu fa.

Tichaas sir ephna ephobaas

Misirachchuni kaamaasi tesu *1:1-13*
Yesus basa wostooson Galiilak wostobaas *1:14—9:50*
Yerusalem hamme wostobaas *10:1-52*
Yerusalemuknawa biratoostana fa ke'eessi koi'ni torbaniis *11:1—15:47*
Yesusni kitun kabu *16:1-8*
Kitun kabi Daamiisa ammanon bestonewa den sama hamne *16:9-20*

Haphqife Yohannisni Misirachchuni Maamni Mako
(Mat. 3:1-12; Luqa. 3:1-18; Yoha. 1:19-28)

1 Haniis Ha'oni Naa * sina Yesus Kiristoosni chowaason makefa misirachchuni
kaamni tesu.
2 Raajju sina Isayyasni matsafaassi:
«Ugunneeson sabsuni wositarin;
ne sinaasta zeemma wosuna;
3 Dey:
« ‹Daamiisa ugnanon hoossuti;
sabsira mai'suti› yit;
zaboossi chaagfe asuni kaama.»
yistera tichche.
4 Es bari boor'a haphqife Yohannis ichma daassi: «Boor'nitiis feeshun ustonak harmira
haphuqtoti» yit maket ye.
5 Yuudani daastannawa Yerusalemni katamaassinna zuuttere akam showo asuni
meya Yohannisniki yeesere boor'besiison harmifaafe Yordanosni akaassi barik haphukteset feeseter.
6 Haphqife Yohannisni maamaas gaalani esak wichonontu mayfe. Geshobaason dey
talfaktu taar'efe. Muubaas bilnganewa zaboni eesne.
7 Asuni meyak: «Ta mugira chaa'mabaasi taar'anon kotak sholsunoynar tayistan
akamanon ulfinto ta orfoosta yoonir.

* **1:1** ***Ha'oni naa:*** Ha'oni naa yifa bar isa isa matsafaassi aafa

8 Ta nittotin akaktu haphquna. Sinuntano bar Korto Ayyanaktu nittotin haphquna» yit maket feer.

Yesusni Haphuqtonewa fattantone (Mat. 3:13-17; 4:1-11; Luqa. 3:21-22; 4:1-13)

9 Es kabaasik Yesus Galiilaki daasta fa katama Naaziretun yeere Yordanoski akaassi Yohannisnik haphukte.
10 Geregere Yesus akaassin kesfena kabaasik samaas gachchefennawa Ha'oni Ayyana nakalonimato sinna basaasta kerefeenna bi.
11 Es kabaasik: «Shunfanana naata newa. Neektu ta girefawungwa» yifa kaama den saman odte.
12 Geregere Korto Ayyana barin ichma daassi taami.
13 Ichma daassi Sexanak fattantet acheechasir wona di. Buur'uni Gonyoneentu fe. Ha'oni wosiya dey barin argasse.

Tesuni Nawoni Meeni Korto (Mat. 4:14-17; Luqa. 4:14-15)

14 Yohannis taatoni keer girinanneen orfo Yesus Ha'oosi misirachchuni kaamanon maket Galiila hami.
15 Assifena kabaasik dey: «Wonaas ko'i, Ha'oosi taatoni ha'su tai'se. Boor'nitiison harmira misirachchuni kaamaasik amanoti» iyaafe maket feer.
16 Yesus Galiilaki baarisi tesha kamo aatfet wostobesi qurxummini esha sinna Simonnawa ayba Indiriyasna yugudobesiison akaassi ha'sefeen bi.
17 Yesus dey baassok: «Taneen ane yootiwa. Eekaat Ha'oosi taatosi asunin zuututik zagunawa» yi.
18 Baasso dey geregere yugudobesiison beyfaat barneen ane hamete.
19 Estan garonon eksefena kabaasik Zabdiyosni naanggot Yaqobnawa ayba Yohannisna feeseter. Baasso goonuusta diisefaat yugudobesiison ma'issefeen bi.
20 Estan geregere hang barki yoosonek teege. Baasso dey ababesi Zabdiyosnin wostinynyasakitoneen goonuusta beyye ha'aat barneen ane hamete.

Yesus Kiina Ayyanaason Kisi (Luqa. 4:31-37)

21 Yesusnawa nawobaasakitona Kifirnahom katama hamete. Geregere Yesus beysani wonaasik Ayhudni shiiphoni keyaassi girire assu ephi.
22 Yesus Museni tumaasi assinynyani meya assisefemato sinnoynaron daason ha'sife baassomato sinna boor'a assifena assusik diinqesete.
23 Es kabaasik Ayhudni shiiphoni keyaassi kiina ayyana ephna isa asu ekka yit chaagi:
24 «Naaziretki Yesusno! Inno neneen awuni isarni faarinso? Innotin tishkutak yaataroso? Oo sintamato ta arifawungwa. Ne Ha'oosi Kortowa!»
25 Yesus dey: «Isa kaama kotnoy basaassin kes!» yit chinire ke'i.
26 Kiina ayyanaas asusin gansira tookonak zagira akama kaamak chaagga basaassin kesi.
27 Asuni meya zuuttere diinqok: «Han bar aambanso? Aroni gaddo assunso? Kiina ayyanaason ha'suni hugnak ajajen bar dey ajajamer» yit baassotna baassotna mamsit feeseter.
28 Geregere Yesusni chowaasi wolla Galiilani biratoosta fa daa zuuttambaase asiissi zi'i.

Yesus Showo Mettanni Meyanon Fati (Mat. 8:14-17; Luqa. 4:38-41)

29 Es kabaasik Yesus Ayhudni shiiphoni keyaassin kesse Yaqobneen Yohannisneen ane Simonnawa Andriyasna asi keer giri.

30 Estak Simonni asusi into gumtanni mero mettera kunir. Bari mettooson geregere
Yesusnik maksete.
31 Yesus barki tai'sere kushubaassi zatte kabgi. Meroos dey ma'in kabira baassotin
irbasi.
32 Awa girin talmefana kabaasik asuni meya mettanni meyanonnawa kiina ayyana
ephna meyanonna zuutire Yesusniki ephphe yeesete.
33 Katamaassi fe asuni meya zuuttambesiise keyaasi fochata zuuttere feeseter.
34 Yesus showo tesa merok mettere fe showo asunin fati. Showo kiina ayyanaason dey
kisi. Kiina ayyanaasnu bar oo sinnamato arsera faaser sinna boor'a Yesus isa wuzane
maksonak aane sholowe.

Yesus Shaato Dimta Hamme Shiiphe
(Luqa. 4:42-44)

35 Wonsa wassi kabire wonnoyfeen Yesus keerun kesse isa fuchcha dima hamme Ha'o
shiiphe.
36 Simonnawa barneen ane feese baassotna sholok kabi hamete.
37 Danere: «Asu zuuttere neen sholediferwa» yisete.
38 Yesus wolgire: «Ta yaanaas esiisik sinna boor'a hantan ooma tai'so dimaasta faase
katamaassi dey hamfaani kaambaason makongwa» yi.
39 Ayhudni shiiphoni keyaassi kaambaason maket kiina ayyanaason asusasin kisit
Galiilani daa zuuttambaase asiissi kutit feer.

Yesus Awataatoni Mettaniisin Fati
(Mat. 8:1-4; Luqa. 5:12-17)

40 Isa awataatoni† mettan barki yeere kaa'nefaat: «Ne shunfaatane fatuk chimatawa»
yit shiiphe.
41 Yesus barik kenashtefaat kushubaason shongere atubaason taptifaat: «Shun-
faungwa, kayimma» yi.
42 Asus geregere merobaassin fari.
43 Yesus asusin mai'sire kiitire gafkaat:
44 «Han baron ooknu makonoytamato aruwa. Sinuntano hamma teetneeson maagisik
besu. Baassok zaala sinanak faruneesik Museni tumaas makena maa'aason imma» yi.
45 Sinuntano asus estan kesnaase sina chowaason asu zuuttambaase asik wollok kabi.
Es bari boor'a Yesus ammanon kesse aaffa katamaassinu girunak aane chime. Baak
gerakalo asu foonto dima hamme di. Asuni meya dey daa daassin barki yeeset feeseter.

2

Yesus Laafa Asunin Fati
(Mat. 9:1-8; Luqa. 5:17-26)

1 Garo wonaneen orfo Yesus Kifirnahom katama wolle yeere keer feenamato odte.
2 Keyaassi tuumme focharaas tiir'onanneen showo asu zuutte. Yesus dey baassok
kaambaason assittu fe.
3 Acheech asu isa laafa asuni wor'e Yesusniki yeesete.
4 Dara showena boor'a Yesusniki tai'suk aane chimoto. Bar feena dimaastaki keyaasi
aafanon kabgaat oppobaase yeet keer gedete.
5 Yesus baasso amantooson biyaat laafa asusin: «Naa! Boor'nees feeshun yistewa» yi.
6 Esta diise Museni tumaasi assinynyaasasin isa isaas nibbesiissi:
7 «Han asus awuni boor'a effatena mei'ni kaama makefeso? Isa Ha'oneen ooma
boor'aason feeshun uuk chimnir oonso?» yisete.
8 Geregere Yesus nibbesiisi safaranon ayyanabaasik arifaat ekka yi: «Nibnitiissi awu-
niron ekka safaredifetirinso?

† **1:40** ***Awataatoni:*** Girikni matsafaastak awataatoni mero yifa bar atuta kesfa mero zuuttambaase asintu besifa.

9 Laafaasin: ‹Boor'nees feeshun yistewa› usingwa ‹Kabira opponeeson wor'a hamma› uusinso kashoyi?
10 Sinuntano Asuni Naa daastak boor'aason feeshun uuk ha'suni hugnaba foobaason aruti» iyaat laafaasin:
11 «Neek makefawungwa: Kabira opponeeson wor'a keene hamma!» yi.
12 Geregere kabire oppobaason wor'e asu zuuttambaase asi sina kesse hami. Es bari boor'a asuni meya zuuttere diinqeset: «Effatena wuza biira aane aruweni!» yit Ha'ooson galattesete.

Lewini Teegto
(Mat. 9:9-13; Luqa. 5:27-32)

13 Yesus hepsa wolle Galiilaki baarisi tesha hami. Showo dara dey zuuttesere barki yeeseten assi.
14 Esta kamo aatfeen girbo zuuttefanaasta di Alfiyosni naa Lewinin biyaat: «Taneen ane hamniwa» yi. Bar dey kabire barneen ane hami.
15 Esseen orfo Yesus Lewini keer muu meefen showo asuni meya dey ane feeseter. Baassossin showo boor'ni meenawa girbo zuutife* baassona Yesusnawa basa nawoni meena ane muu meesedifer.
16 Ferisawini meeni keen sina tumaasi assinynyani meya Yesus girbo zuutife baassonawa boor'ni meena ane meefen biyefaat: «Girbo zuutife baassonawa boor'ni meena awuniron ane meere ushdiferinso?» yit nawoni meyanon mamussete.
17 Yesus es baron odefaat: «Mettanteno fayyanik etni asu aane sholsifewa. Ta yaanay boor'ni meyanon Ha'ooski wolguktano ookoni meyaktawa» yi.

Soomere Shiiphoni Chowuni Mamsu
(Mat. 9:14-17; Luqa. 5:33-39)

18 Yohannisni nawoosnawa Ferisawini meena soomere shiiphseter. Isa isa asuni meya Yesusniki yeesere: «Yohannisni nawoosakitonawa Ferisawini meeni nawoosnakitona soomere shiiphseter. Ne nawoni meya soomere shiiphso beyefees awuni boor'anso?» yisete.
19 Yesus dey baassok wolgire: «Mariis baassoneen ane feen mozgituni meya soomere shiiphsonek sholsifawoso? Indaanewa! Mariis baassoneen ane feen soomere shiiphsonek aane sholsifawa.
20 Sinuntano mariis baassostan oor kesana wona yoona. Es kabaasik soomere shiiphsone.
21 «Kur'u maamaasta gaddo erbe kunsire zoorifer aafe. Es baro zagaanane gaddo erbees kur'u mayaason karasir. Karatobaas dey zeemmati baristan akamatu sinana.
22 Esiisimato kur'u ha'matoossi ora wayinini usha gedfer aafewa. Gedfaanane wayinini ushaas ha'matooson karasirwa. Waynini ushaas wuukter ha'matoos dey mangirwa. Es bari boor'a ora wayinini ushaasik gaddo ha'matotu sholsifarwa» yi.

Yesus Beysani Wonaasi Daam
(Mat. 12:1-8; Luqa. 6:1-5)

23 Beysani wonasik Yesus foshaasta kamo aatfeen nawoni meya ane hamefet bona zago buggisete.
24 Ferisawini meya: «Ne nawoni meya beysani wonaasik zagtonak sholsunoyson awuniron zagsefeso?» yit mamussete.
25 Yesus dey wolgire: «Dawitnawa barneen ane feese asusneen maktefena kabaasik awu zaginamato aane feretuwetinoso

* **2:15** *Girbo zuutife asu:* Girbo zuutife asu Ayhudni meyaki aane shuntefe.

26 Abiyatar maagni gaanynye meeni gaanynya sinne feena neyaasik Ha'oosi keer girire maagni meyaktano oonu muunak sholsunoy tushaason me. Estan barneen ane feese baassok dey imi» yi.
27 Dey Yesus: «Beysani wona asuniktu testetano asu beysani wonnir sinne aane testowewa.
28 Es bari boor'a Asuni Naa beysani wonaasiknu daambaywa» yi.

3

Yesus Kushuba Laafa Asusin Fati
(Mat. 12:9-14; Luqa. 6:6-11)

1 Dey Yesus wolle Ayhudni shiiphoni keyaassi giri. Estak dey kushuba laafa asu feer.
2 Isa isa meya malatok chowa sholsefaat: «Han beysani wonaasik fatunitto biyaniwa» yire oodet feeseter.
3 Yesus dey kushuba laafa asusin: «Kabira hang ganeya yaara yerowa» yi.
4 Estan asuni meyak: «Beysani wonaasik ma'aron zagungwa wedey mangunon zagunso; kaani fatungwa wedey worun; aaffarinso faqadteri makebbetiso?» yire mamsi. Sinuntano baasso shaakisete.
5 Yesus nibbesiisi chimak haarefaat biratoosta feese asuni meyanon gi'ak biyaat asusin: «Kushuneeson zeephwa» yi. Bar dey zeephin kushubaas fari.
6 Estan Ferisawini meya geregere kesere Yesusnin aakkak worsonemato Herodisni keena sine baassoneen ane merkesete.

Showo Asuni Meya Yesusneen Ane Hamete

7 Yesus nawobaasneen ane Galiilani baariiski hami. Galiilani daastan yeese showo asuni meya orfobaase hamete.
8 Bar zagit feena wuzason zuutire odesefaat Yuudani daastan, Yerusalemni katamaassin, Edomiyasni daastan, Yordanosni akaasi yesalo fa daastan, Tirosuknawa Sidonunna asi katamaassi biratotan Yesusniki yeesete.
9 Daraasa showotan kabi chowa asuni meya tugsiset feeseter sinna boor'a goonu barik hoossusonek nawoni meyanon ajaje.
10 Showo asunin fatir sinna boor'a merobesi faana baasso zuuttere barin ta'ire farsonek tiir'siset feeseter.
11 Asusasi fa kiina ayyana Yesusnin biyenaase sinba gandera: «Ne Ha'oni naawa» yit chaaget faaser.
12 Kiina ayyanaasikitonon dey bar oo sinnamato maksonoynamato zaggire ajaje.

Asire Heppe Wosini Meeni Korto
(Mat. 10:1-4; Luqa. 6:12-16)

13 Yesus aamaasta kesfaat bar shunna basakitonin teege. Basakito dey barki yeese.
14-15 Barneen ane foosonek; kaambaason maksonek wosunak; kiina ayyanaasikitonon asusasin kisusonek ha'suni hugnabesi foonak asire heppe asunin koraat: «Wosi*» yire teege.
16 Es kortese asire heppe asusakito «Phexiros» yire sunsina Simon
17 «Boanerges» uus dey «Dedoni naanggot» yire sunsina Zabdiyosni naanggot Yaqobnawa Yohannisna,
18 Andriyas, Filiphoos, Bertelemewos, Maatiwos, Tomas, Ilfiyosni naa Yaqob, Tadewos, koonefe baassokin ye† Simon,
19 Yesusnin aatire ima Askorotki Yuuda.

---

* **3:14-15** *Wosi yire teegere:* Wosi yire teegere yifa bar zeemoti Girikni tichaassi aafa. † **3:18** ***Koonefe baassokin ye:*** Koonefe baassokin ye yifa bar Ayhudni meyaassin birmadumma kesonek kabsesefe baasso keenaassin yeer sinbaasontu besifa.

Yesusnawa Beelzebulna
(Mat. 12:22-32; Luqa. 11:4-23; 12:10)

20 Esseen orfo Yesus keer ye. Barneen nawoni meyaneen showo asuni meya hepsa
dey zuuttesete boor'a muuni muuk aane chimoto.
21 «Yesus nifasewa» yistefa wolla odesefaat koonni meya ephak yeesete.
22 Yerusalemun yeese Museni tumaasi assinynyani meya: «Yesus Beelzebul basaassi
faarwa! Kiina ayyanaasikitonon kisifenaas baron ha'sifa barikwa» yit wolumsete.
23 Yesus baassotin barki teegere besok ekka yi: «Sexanaas aakkak Sexanaason kisuk
chimnirinso?
24 Isa taatoos bare bare oor oor kesfaanane taatobaas zagira yerok aafa chi-
manawuza.
25 Esiisimato isa keer fe asu oor oor kesfaanane zagire fook aafa chimanawuza.
26 Es bari boor'a Sexanaas bare bare oor oor kesfaanane tishutu tishunatano aafa
zagira yerona wuza.
27 «Isa zag asuni keer girire zeemme es zag asusin ephphe taar'noy keebaassi fa
foobaason bo'ok chimnir aafe. Taar'naneen orfotu bo'ok chimana.
28 «Futo makefawungwa, asuni meya wostesefe boor'aasewa maksefe me'aase zuut-
tera feeshun ustona.
29 Sinuntano Korto Ayyanaasta mei'ni kaama maksefe baasso boor'aas koi'ba foonto
kowatu sinanatano boor'besiis isanne aafa feeshun ustona wuza.
30 « ‹Kiina ayyana basaassi faarwa› » yiset feeseter sinna boor'atu Yesus es baron
make.

Yesusni Intoosewa Ayni Meena
(Mat. 12:46-50; Luqa. 8:19-21)

31 Yesusni intoosewa aybaasakitona yeesere gerakalo yersefaat barki wosisere teeg-
sisete.
32 Es biratoosta diise asuni meya: «Ne intoosewa ayneesakitona gerok neen sholsed-
iferwa» yire maksete.
33 Yesus wolgire: «Intona oonso? Aytaasakito oona oonanso?» yit wolgi.
34 Biratoosta diise baassoki biifet: «Ese intonaasewa aytaasakitona haniiswa:
35 Ha'oosi fiqadinon zagsefe baasso zuuttere ayta, eetna, intonawa» yi.

4

Zalni Bukinynyaasa Beso
(Mat. 13:10-17; Luqa. 8:4-8)

1 Hepsa wolle Yesus baarisi tesha daraasin assuk kabi. Akam showo asu barki esta
yeesere zuuttesete boor'a Yesus goonuussi girire baariista di. Daraas zuuttere baarisi
tesha feeseter.
2 Besok showo wuza baassok assi. Assifena kabaasik dey ekka yi:
3 «Odotiwa! Bukinynyaas meeni bukak kesi.
4 Bukfena kabaasik isa isaas ugnaasi ha'ta kere wor'i. Kasaas dey kephpha maase.
5 Oomaas dey garo ho'ba faana kaa'oosta kere wor'i. Akama ho'a aafa sinna boor'a
geregere kayi
6 Sinuntano awa kesfana kabaasik aliqi. Tasbaas aane zaguwa sinna boor'a ichimi.
7 Ooma zalaas dey seer'a faana daasta kere wor'i. Seer'aas kessa geer'na boor'a aane
gaana.
8 Oomaas ma'a buloosta kere wor'a bar kayira dichcha gaana gaani. Isaas keezasiron,
isaas issunasiron, isaas tiyanon gaani.»
9 Estan dey Yesus: «Odoni odoba feenay odowowa!» yi.
10 Yesusni tesha feese asuni meenawa asire heppe nawobaasakitona Yesus bar bar
sinfena kabaasik: «Besok maketa chowaasi kota aambanso?» yire mamussete.

11 Bar dey wolgire: «Nittok Ha'oosi taatoni aacho chowni aruus imte. Sinuntano
nittoneen foonto oomni meyak zuuttambaase besoktu maktefawa.
12 Es bar dey:
« ‹Baasso Ha'ooski wolseten boor'besiis feeshun ustonoynamato;
aafbesiisik biifet aane yaadatesefe;
odobesiisik odefet aane gasasisefewa› »
yistenaasimatowa.
13 Dey Yesus baassok ekka yi: «Han besoson nitto aane aruwetinoso? Eekan ooma
besosikitonon zuutira aakkak aruk chimfetiso?
14 Bukinynyaas kaambaasontu bukfe.
15 Kaambaason buktefana kabaasik ugnaasi ha'ta kere wor'a bar kaambaason ode-
sefe kabaasik geregere Sexana yaara es kaamaason nibbesiissin ephpha tishkifana
asuni meyawa.
16 Esiisimato dey kaa'oosta bukte bar kaambaason odesefe kabaasik geregere girak
ephpheteesefe baassowa.
17 Sinuntano es kabaasiktano baassossi kaambaasi tasa aane zaguwa. Garo wo-
naneen orfo kaambaasi boor'a isa rakko wedey kabugto yaafana kabaasik geregere
tuusa'sere gandesefe.
18 Seer'a faana daasta bukte bar dey kaambaason odefe baassotingwa.
19 Sinuntano han daastaki fooni chowaasi safara otumni keeshtanaasewa ooma ooma
wuzni eenanto baasso nibaassi girira geer'fana boor'a gaana foonto fu'tesefe.
20 Ma'a ho'aasta bukte bar dey kaambaason odere ephpheteesefe asuni meyawa. Es
baasso isaas keezasiron, isaas issunasiron, isaas tiyanon gaanefe.»

Tega Dimta Di Tonaasi Beso
(Luqa. 8:16-18)

21 Tusire dey: «Isa asu tona tonire waashshi wedey kuphoni sikalosi duusifewoso?
Tega dimtatanoso duusifenari?
22 Es bari boor'a aachera ammanon kesnor uktera chaarefaasta kesnoy wuza aafawa.
23 Ese odoni odoba feena bar odowowa.»
24 Dey Yesus ekka yi: «Han chowaasikitonon gasasira odotiwa! Nitto safarefeti
safareesik wolla nittok safartera imtona. Es baristannu nittoosta dayister.
25 Feena barik dayistera imter. Sinuntano tishfaanane es barik fa barnu ootter.»

Dichfa Zalni Beso

26 Dey Yesus tusire ekka yi: «Ha'oosi taato buloostaki zala bukfe asune faar.
27 Asus waalin kunfe wonnanneen dey kabife. Aakkak sindifanamato arunoyfeen
zalaas kayifa; dey dichfa.
28 Buloos dey teetbak zeemma kaygifa. Estan ke'oba kisifa. Fotira gaana gaanfa.
29 Meyaas katta kar'ni wona kar'nanneen asus magadak kar'a ephfe.»

Fi'fi'oni Zalaasi Beso
(Mat. 13:31-34; Luqa. 13:18-19)

30 Ekka dey yi: «Ha'oosi taatonon awuneen hoossunirinso? Aro besok dey hoossira
makonirinso?
31 Fi'fi'oni gaanane faarwa; bar dey buloosta buktefana kabaasik daasta fa zala
zuuttambaase asiistan aterwa.
32 Sinuntano buktera kayinanneen orfo gooru buktera kayi zala zuuttambaase asi-
istan arkir sinfa. Samaastaki kasaas waay'baassi keeba keer'a duunanneen inya inya
waay'a kisifa» yi.
33 Yesus asuni meya gasasire odok chimoneesne faaron effa showo besok kaambaa-
son baassok maket feer.

34 Bar assifena kabaasik beso foonto aane assuwe. Sinuntano baasso baasso sinefe kabaasik chowaason zuutire nawoni meyak kotte maket feer.

Yesus Sirus Shaakkunak Zagi
(Mat. 8:23-27; Luqa. 8:22-25)

35 Es wono waalin Yesus nawoni meyak: «Han baarisi yesalo finaniwa» yi.
36 Daraasin estak beyfaat Yesus diina goonuussi girire barin ephphe hamete. Ooma goonuusikito dey barneen ane faaser.
37 Akama akani guuboosi ipuwa kabira akaas goonuussi tuumananneen ipuwaas goonuuson ichet faar.
38 Es kabaasik Yesus goonuusi orfosi bokta boktere kunfer. Nawoni meya barin guzgisere: «Assinynyano! Inno tishuus neen aane tiir'efanoso?» yisete.
39 Bar guzire ipuwaason ke'i. Baariison dey: «Beyya shaakku!» yi. Ipuwaas dey siru beyi. Akama naganu sini.
40 Yesus nawoni meyanon: «Awuniron ekka digedifetirinso? Hashneen amantonti aafanoso?» yi.
41 Akamanon digesere baassotna baassotna: «Eekan ipuwaasewa baariise ajajamenar han bar oonso?» yisesete.

5

Yesus Isa Kiina Ayyana Ephna Asunin Fati
(Mat. 8:28-34; Luqa. 8:26-39)

1 Galiilani baariison goonuk finere yesalo Gergesenonki daasta kar'ete.
2 Yesus goonuussin kerobaase geregere kiina ayyana ephna asu shu'ni moogaassin kesse barik uphe.
3 Es asus dey moogni dimsitu feefe. Oonu barin bittani shashsharaknu taar'e duusuk aane chimfe.
4 Showo wona wochoni bittaknawa shashsharakna taatet feer. Sinuntano Shashsharaason buggitnawa bittaason kiir'etna feer. Barin merok oonu chimfer aafe.
5 Wonna wonna toonawa waalinna shu'ni moogaastanawa kumaastana kutifaafe chaaget feer. Atubaason shu'ak buu'e mazasit feer.
6 Kiina ayyanaas woksok Yesusni biinayse eella sinba kaa'nefaat.
7 Tega kaamak: «Akamanon ulfinto Ha'oosi naa Yesusno! Taneen awune faarinso? Taan kiichunoytamato Ha'oosi sunak tewuwa!» yit chaagi.
8 Es baron yinaas Yesus: «Ne kiina ayyana han asusasin kes» yina boor'a.
9 Yesus dey: «Sunne oonso?» yire mamsi. Asus wolgire: «Inno showo sinni boor'a sunna Legewon»* yi.
10 Barikitonon daastan kalle kofkunoynamato chinire Yesusni shiiphe.
11 Es daasta fa kumaasi tesha showo mukoni wodo keemtedifar.
12 «Hamma mukoossi girunik innotin gafkuwa» yit shiiphse.
13 Yesus dey hamma girunak maken kiina ayyanaasikito kessa mukoosikitosi giri. Hep kuma sinni muko kumaastan eelera baariissi girira kiti.
14 Mukooson keemfe kezzoosakito eelere hamme katamaassinawa ke'eessina sina chowaason maksete. Asuni meya dey sina baron biyak kesete.
15 Yesusniki yeeseten es showo kiina ayyanaas ephna asus nibbaas wolin maya mayye diifen biyeteese digsete.
16 Es kiina ayyanaas ephna asusa chowanonnawa mukoosikitotana sina baron zuutire zeemme biya asuni meya es yeese baassok maksete.
17 Es kabaasik es daasta fe asuni meya Yesus daabesiistan kesse hamanak shiiphsete.

* **5:9** Legewon uus 4,000 hamma 6,000 sinni meya taar'oni zuutto

18 Yesus goonuussi girifena kabaasik kiina ayyanaas basaassin kesna asus: «Neneen
ane hamanawa» yit shiiphe.
19 Sinuntano Yesus aane ma'i uwe. Asusik wolgire: «Keene wolla hamfaat keerki
asuni meyak Daamiis neek awune fa akama wuza zaginamatonawa aakkak neek
kenashtenamatona makowa» yi.
20 Asus dey Yesus barik zagina chowaason: «Asir katama» yistefa daasta hamme
awasi. Ode baasso zuuttere diinqeset feeseter.

Kiti Nawaasewa Mettana Asuse (Mat. 9:18-26; Luqa. 8:40-56)

21 Yesus dey goonuk yesalo hepsa wolle finfena kabaasik showo asu baarisi tesha
barki esta zuuttere feeseter.
22 Ayhudni shiiphoni keyaasi gaanynyaasasin Yayiros yiste isa asu yeere Yesusnin
biinayse wochobaassi kaa'nere:
23 «Ate naanaas akamanon mettera kituna agaat kunirwa. Farira kaak foonak yaara
kushuneeson barista ta'uwa» yire chinire shiiphe.
24 Yesus dey barneen ane hami. Showo asu orfobaase tiir'sisedifer.
25 Asire heppe neya harinba wuuktet faana isa asu faar.
26 Showo etni asuniki hamfaafa akamanon rakkatet waagbaason dey koi'sit faar.
Sinuntano merobaas arkittu hamitano faruk aane chima.
27 Bar Yesusni chowaason odera faar sinna boor'a asusa ganesi orfo kamo yaara
maambaason ta'i.
28 Es baron zaginaas: «Maambaasta ta'ifaanane farunawa» yira faar.
29 Es wuuktet fa harinbaas geregere yere. Merobaassin farinamato atubaastak ari.
30 Yesus dey geregere basaassin hugna kesnamato araat daraasa ganesi yerqere
«Maamnaasta ta'is oonso?» yi.
31 Nawoni meya wolgire: «Daraas tiir'sisefeen biifat: ‹Oonso taan ta'iri› yifatoso?»
yisete.
32 Sinuntano Yesus es baron zagiis oo sinnamato aruk yerqere bi.
33 Estan asus barik zagte baron arina boor'a digera korkit yaara sinba kaa'nera
futooson zuutira make.
34 Bar dey: «Naanaase! Amantonees neen fatiwe. Maar'on hamme; meroneessin
faruwe» yi.
35 Yesus es baron makefena kabaasik Ayhudni shiiphoni keyaasi gaanynya Yayirosni
keerun yeese asuni meya barik: «Naanees kitiwa. Hash awuniron assinynyaasin
hopsifasso?» yisete.
36 Sinuntano Yesus es baron odefet Ayhudni shiiphoni keyaasi gaanynyanin: «Aman-
otano digotaatawa» yi.
37 Yesus dey Phexirosneen, Yaqobneen, Yaqobni ay Yohannisneentano oom asu
barneen ane hamanak aane ma'i uwe.
38 Ayhudni shiiphoni keyaasi gaanynyaasa keer yeere kar'fena kabaasik asuni meya
sasetnawa waasitna chaaga aatamsisefeen bi.
39 Keer girire: «Awuni boor'a saset waasidifetirinso? Nawaas afay'totu afay'tetano
aane kituwa» yi.
40 Asuni meya dey kanyni mi'a mi'esete. Sinuntano Yesus baassotin zuutire keerun
kalle kisaat nawaasi abaninnawa intononna dey barneen ane feese baassotin zoonsire
nawa faanaassi giri.
41 Nawaasi kushunon dey zatte: «Xalita kum!» yi. Es kaamaasi kota dey: «Garo
nawaase kabuwe yifawungwe» uu.
42 Bar dey geregere kabira ek hang kuti. Woggabaas dey asire heppe sinana. Es bar
sinfana kabaasik asuni meya akamanon diinqesete.

43 Sinuntano Yesus: «Sina chowaason oonu arunaata» yire baassok ajajefaat dey: «Nawaas muuna muu imti» yi.

6

Raajju Daabaastak Ulfinto Beybaas (Mat. 13:53-58; Luqa. 4:16-30)

1 Yesus estan kesse daabaasta* ye. Nawoni meya orfobaase hamete.
2 Beysani wonaasik Ayhudni shiiphoni keyaassi assu ephi. Showo asuni meya odesere diinqeset ekka yisete: «Han asus han wuzason zuutire ayin daniso? Aro arunso han barik imteri? Han biistera artonoy wuzasikitonon zagifenaas aakkakinso?
3 Haniis i'o kar'fe Maaramini naastenoso? Yaqobni, Yosani, Yuudanawa Simonna asi ayistenoso? Eetbaasikitonu han innoneen anetanoso faasenari?» Esiison yiset ephphetoo beyesete.
4 Sinuntano Yesus: «Raajju daabaastak, koonbaasa ganesinawa keer ane feena asusa ganesitano oom geroni asusa sinak ulfintowa» yire make.
5 Estak dey garo mettanni meenistatu kushubaason ta'ire fatiteno ooma biistera artonoy wuza aane zaguk chime.
6 Daraas amano beyobesiisik diinqe. Estan Yesus ke'e ke'eessi kutifaafe assit feer.

Yesus Asire Heppe Wosini Meyanon Wosi (Mat. 10:5-15; Luqa. 9:1-6)

7 Asire heppe nawobaasakitonin hang barki teegere hep hep zagire wosi. Kiina ayyanaasikitota ha'suni hugna imi.
8 Estan ekka yire ajaje: «Hamati ugunnitiisik haarotano tusha wedey ha'mato wedey tach'amaasta birri koor'ira ephatiita.
9 Wochontiissi chaa'ma yer'titano hep maama ephatiita.
10 Isa asuni keer girifeti kabaasik es katamaassin kesatinneen esta footi.
11 Asuni meya nittotin ephphetooknawa odokna beyete dimaasta wochontiisi tulonon tebaat essin kessa hamti. Es bar dey baassosta zaala sinana.»
12 Estan es wostere hama baasso dey kesere asuni meyak: «Boor'nitiison harmira Ha'ooski woluti» yit assisete.
13 Showo kiina ayyana asunisin kissete. Showo mettannin dey zayiti muudfaafe fatisete.

Haphqife Yohannisni Worto (Mat. 14:1-12; Luqa. 9:7-9)

14 Yesusni sunaas artera faar sinna boor'a taato Herodis basa chowaason ode. Isa isa meya: «Haphqife Yohannis kitun kabi. Es bari boor'a biistera artonoy wuza barik zagtedifar» †yiset feeseter.
15 Oomiis dey: «Eliyaswa» yisete; isakadiis dey: «Zeemoti raajjuni meyaassin isaasamatowa» yiset feeseter.
16 Sinuntano Herodis odere: «Han bar ta suutbaason katina Haphqife Yohanniswa. Ese bartu kitun kabirwa» yi.
17-18 Herodis ayba Filiphosni asu sina Herodiyadanon asu zagire ephi. Haphqife Yohannis Herodisnin: «Ayneesa asunon ephatak neek aane sholsifawa» yire make. Es bari boor'a wosire Haphqife Yohannisnin ootire taatoni keer taati.
19-20 Herodis Haphqife Yohannis ooko dey korto asu sinnamatona arir sinna boor'a digerenawa oodetna feer. Herodis basa wollaason odena odena faadaasik nayettu feefe.

---

* **6:1** ***Daabaasta:*** Daabaasta uus Naaziret uu. † **6:14** ***Yiset feeseter:*** yiset feeseter yifa bar isa isa zeemoti tichaassi «yit feer» utu yifa

Sinuntano giraktu odefe. Es bari boor'a Herodiyas Haphqife Yohannisnin es makena wuzaasik haarera woruk sholefanaknu aane chima.
21 Herodis koontena wonaason ulfinsuk daason ha'sife baassok; taar'oni gaanynyaniknawa arto Galiilaki meyakna akama koota koote. Es bar dey Herodiya sholefana ma'a wona sini.
22 Herodiyadani nawa kootaas maastefana keyaassi girira baasso sina surit eresira Herodisninnawa barneen ane feese baassotinna girsi. Taatoos dey nawaason: «Ne sholeta wuza awunu sinun taan mamsuwe imanawe» yi.
23 Hepsa dey: «Taatonaasi isa kununonnu sinfanak mamsita baron zuutira neek imanawe» yire teyi.
24 Bar dey intobaaski hamma: «Awu mamsunaasse» yi. Intobaas dey: «‹Haphqife Yohannisni teetaason› yira mamsuwe» yi.
25 Nawaas dey geregere taatoski wolla hamma: «Haphqife Yohannisni teetaason han koranaassi gedtera hash taak imtonak sholefaungwa» yi.
26 Taatoos es mamsina mamsusik akamanon suume. Sinuntano zeemme teyina boor'a muu muusonek teegte asuni meeni sina nawaasik kalanak aane sholowe.
27 Geregere taatoos oodfe taar'osasin isarin Yohannisni suutaason kar'e teshshonak wosi. Taar'oos dey hamme taatoni keyaassin suutbaason kar'i.
28 Kar'na teetaason koranaassi gedde teshshosi nawaasik imin nawaas dey intobaasik imi.
29 Yohannisni nawoosakito es baron odeseteyse yeesere dugnobaason ephphe kab-barsete.

Yesus Uuch Kum Asunin Maasi
(Mat. 14:13-21; Luqa. 9:10-17; Yoha. 6:1-14)

30 Wosini meya wostere hameteessin wolle yeesere Yesusniki sina zuuttesete. Zagsete baronnawa assisete baronna zuutire barik maksete.
31 Baassoki yeefernawa wolle hamfe asuna showo sinna boor'a muuni muuknu sa'ati aane danoto. Es bari boor'a Yesus: «Nitto nitto isa shaato dimsi hamfaat garo wona beysa ephtiwa» yi.
32 Estan baasso baasso goonuusi diisere isa shaato dimsi hamete.
33 Sinuntano hamefeen asuni meya biyere baasso sinobesiison arsete. Estan katama katamaassin kesere wochok eelere baasso kar'ono feeseten zeemme hamme baasso kersoneesta zuuttesete.
34 Yesus goonuussin kerefena kabaasik showo asuni biire kezzoba foonto fantune feeseter sinobesiisik suume. Estan showo wuza baassotin assuk kabi.
35 Geroki dimaas waalet hambaase nawobaasakito Yesusniki tai'sesere: «Han faani dimaas zabowa; gerok dey waaldifar;
36 Han asuni meya muusone wuza aafa sinna boor'a biratoosta fa beedeessinawa ke'eessina hamere muubesi waagsonek geggessuwa» yisete.
37 Sinuntano bar wolgire: «Baasso muusone muuson nitto imtiwa» yi. Baasso dey: «Eekan inno hamma hep tiya diinari zuutira kisira waagera imaniroso?» yisete.
38 Yesus: «Apun tushanso faari? Hamma biyebbetiso» yi. Baasso dey biyere: «Uuch muuma tushnewa hep qurxumminetu faarwa» yisete.
39 Yesus dey daraasi chiro kuwaasta bag bagge duussonek ajaje.
40 Estan tiya tiyanawa uuchasir uuchasirna sinefaafe madadak diisete.
41 Yesus dey ukkoti uuch muuma tushaasewa hep qurxummiise ephphe den sama biire Ha'o galattefaat tushaason batte daraasik woshonek nawobaasakitonik imi. Esi-isimato hep qurxummiison imin zuuttambesiise asik haa'esete.
42 Zuuttambesiise meesere gawsete.
43 Nawoosakito dey fu'te batto tushaasewa qurxummiise asin asire heppe masa tuumanon zuutisete.

44 Tushaason me arqasusa faada uuch kum sinana.

Yesus Baariista Kuti
(Mat. 14:22-33; Yoha. 6:15-21)

45 Yesus geregere daraasin geggesifet nawobaasakitonin goonuussi diisere yesalo Betesayida finere zeemme hamonek ajaje.
46 Esseen orfo Yesus baassostan oor kesse Ha'o shiiphonak aamaasta kesi.
47 Waalfana kabaasik goonuus baarisi ganetatu fa. Es kabaasik Yesus bar bar daastatu fe.
48 Nawobaasakito siru baasso sinaasta siridifar sinna boor'a akaason ichche finak rakkassefeen bi. Wassi izgin sa'atin hamma asire heppe sa'atineen fa kabaassi baariista kutit hang baassoki ye. Baassotinnu aatte hamana kaba.
49 Sinuntano baasso baariista kutit hamfeen biyesefaat: «Kitawa» yisefaat chaagete.
50 Zuuttambesiise biyaat naysete. Yesus dey geregere: «Harewa! Tawa! Digotiitawa» yi.
51 Goonuussi girire baassoneen ane duubaase sirus beyya yere. Es bari boor'a nawoosakito akamanon diinqesete.
52 Nibbesiis yaadato beyya faar sinna boor'a zeemmati zagte biistera artonoy tushaasi chowanon aane arsoto.
53 Baariison finere Gensaret yiste daasta kar'ete. Goonuuson ek daasta tai'sire taar'e yeetisete.
54 Goonuussin kersefe kabaasik asuni meya geregere Yesusnin arsete.
55 Es daa zuuttambaase asi biratoosta ek hang eelefaafe Yesus feenaasta mettanni meyanon oppota wor'e teshshesete.
56 Bar hamna hamna dima zuuttambaase asi ke'eessi, katamaassi, beedeessi feese mettanni meyanon ek yaboosta ephetaafe teshsho maybaasi fashanonne ta'usonek shiiphset feeseter. Ta'i baassonu zuuttere farset feeseter.

7

Abani Meeni Tuma
(Mat. 15:1-9)

1 Ferisawini meenawa Yerusalemun yeese isa isa Museni tumaasi assinynyaasna Yesusniki yeesere zuuttesete.
2 Yesusni nawoosasin isa isaas tumaasimato mastera kayimnoy kushuk muu meesefeen biyete. Kayimnoy uus mastonoy kushu uu.
3 Ferisawini meenawa oom Ayhudni meena kur'uni meeni tumaason oodak kushubesiison maso shaksefaatene aane meesefe.
4 Esiisimato dey gaban wolsefe kabaasik masonoy aane meesefe. Tuwooson, gimaason, bittak wosuste kodaason, masane fa ooma ooma tumasonneen oodettu feesefe.*
5 Es bari boor'a Ferisawini meenawa Museni tumaasi assinynyaasna: «Eekin ne nawoosakito kur'uni meeni tumaason beyefaat awuni boor'a kushubesiison masonoy muu meesefeso» yit Yesusnin mamussete.
6 Sinuntano bar wolgire ekka yi: «Nitto sinnoy sinne bestefe asuwa; raajju Isayyas nitto chowaasik makefena kabaasik:
« ‹Han daraas noonoba noonobaasiktu taan ulfinsifeteno;
nibbaas tayistan akamanon wokawa.
7 Asu tumena tumaason;
Ha'onir zagsere assisefaafe;
shimaasiktu taan ulfinsifewa›
yire makena bar futowa.
8 «Nitto Ha'oosi ajajinon beyefaat asuni tumatu oodefetiwa.»

* **7:4** *Kupho:* isa isa tichaas kupho yifa baron daysir.

9 Dey Yesus tusire: «Nitto tumaason oodakwa iyaat Ha'oosi tumanon beyati ma'a
ugunniti faarwa.
10 Muse: ‹Abanesinnawa intoneesonna ulfinsuwa› Dey: ‹Ababaasin wedey intobaa-
son me'a bar wortonak sholsifa› yifa.
11 Sinuntano nitto ‹Isa asu ababaasin wedey intobaason argasuna wuzba faafaanane-
nawa es baron dey: «Han bar Ha'oosik imna imawa» iyaanane;
12 Ababaasiknawa intobaasikna argasu beyak chimanawa› yisefeti.
13 Esiisik teetnitiisi tumanon oodak Ha'oosi kaamanon shaarefeti. Dey effa effa showo
wuza zagsefeti.»
14 Yesus dey daraasin hepsa barki teegere: «Zuuttamnitiise gasasira taakin odotiwa.
15 Asuni kiinsifaas asunisin kesfa bartano geron asunisi girifa bar aane kiinsifawa.
16 Ese odoni odoba feena bar odowowa!»† yi.
17 Yesus daraasin beyfaat keer hamfena kabaasik nawobaasakito besosi kotanon
mamussete
18 Bar dey baassok wolgire: «Nitto dey aane gazguwetinoso? Geron asuni katasi girifa
bar isanne asunin aane kiinsifa sinnamato aane aruwetinoso?
19 Kataassi girifa bar gerotu kesfatano nibaassi aane girifawa» yi. Ekka ubaasik Yesus
muu zuuttera kayma sinbaason make.
20 Tusire dey: «Asunin kiinsifaas asusa nibsin kesfa wuzasikitowa.
21 Es bar dey mangunon safaro, soolo, wiiso, asuni woru;
22 Gerkesa, jooro, mangu, esha, gafo, koona, hamato, beeganto, gironata uwa.
23 Es mangu wuzaasikito zuuttera asuni nibsintu kesfa. Asunin dey kiinsifa» yi.

Sirofiniqaki Asusi Amanto (Mat. 15:21-28)

24 Yesus estan kabire Tirosni katamaasi tesha fa ke'eessi hami. Esta isa keer girire
foobaason oonu arunoynamato shole. Sinuntano aachok aane chime.
25 Garo nawubaason kiina ayyana ephna isa mashkasu Yesusni chowaason odefaat
geregere yaara wochobaassi sagade.
26 Asus Sirofiniqawini meeni keena sina Girikni kaamatu wollefa. Bar dey
nawubaassin kiina ayyanaason kisunak Yesusni shiiphe.
27 Sinuntano Yesus: «Naanggotaasi muunon ephphe kanak ha'u ma'arta. Shakaani
naanggotaas zeemma maara gawun» yi.
28 Asus wolgira: «Futowa Daamtaaso! Kanaasikitonu sillawoosi sikalosi faafaattu
naanggotaas maafana kabaasik zigifa fufuntooson maafawa» yi.
29 Es bari boor'a Yesus barik: «Ekka makoneesik kiina ayyanaas naaneessin kesiwe;
maar'o hamme» yi.
30 Asus dey keeba wolla hamma kar'in kiina ayyanaas kesfaan nawaas farira
kuphoosta kunfeen dani.

Odo Oyoosnawa Nibtaatoosna Asi Faru

31 Estan Yesus Xirosun kesse Sidon kamo aatte asir katama yistefa daastak Galiilani
baariiski ye.
32 Estak isa odoba oyonawa babula asuna asin asuni meya Yesusniki ephphe yeesete.
Kushubaason dey basaasta ta'unak shiiphsete.
33 Yesus asusin daraasatan bar barin oor kisire kushubaasi waa'ak odobaassi gedaat
tuja tujere asusa termanon tapti.
34 Den sama kaanne biyaat sikalere safarere «Eefta» yi. Kotbaas dey «gachcho» uu.
35 Geregere odobaas gachche. Terumbaas dey kotte. Isa tuusa'o foontonon mai'sire
wolle.

† **7:16** ***Ese odoni odoba feena bar odowowa:*** Isa isa tichaasta faar

36 Yesus: «Han baron ooknu makotiita» yire ephphe ye baassok ajaje. Sinuntano
baasso makotiita yina baron beyfaat arkissire wolumsesete.
37 Asuni meya akamanon diinqok: «Zuuttambaase asin ma'ar zagiwa. Odo oyoni meya
odosonek; nibtaatoni meya wolumsonek zagi!» yisete.

8

Yesus Acheech Kuma Asuni Meyanon Maasi (Mat. 15:32-39)

1 Es wonaassik showo dara hepsa dey zuutte. Muusone muu aafa sinna boor'a Yesus
nawoni meyanon barki teegere:
2 «Daraas hawung keez wona kar'e taneen anetu feesete. Muubesi aafa sinna boor'a
baassok safarefawungwa.
3 Baassossin isa isaas woka daan yeeseter sinna boor'a afur keebesi gafkaanane
ugunta gooda taateseterwa» yi.
4 Nawobaasakito dey: «Han zaboossi asu ayin tusha danna han effetena daraasin
maasuk chimnirinso?» yire wolugsete.
5 Yesus: «Nittoki apun tushanso faari?» yire mamsi. Baasso dey: «Naafun tushatu
faarwa» yisete.
6 Daraasin daasta duussonek ajaje. Estan naafun muuma tushaason ephphe Ha'o
galattefaat batte woshonek nawobaasakitonik imi. Baasso dey daraasik woshete.
7 Baassoki garo qurxummi faar. Es barik Ha'ooson galattefaat woshonek na-
wobaasakitonin ajaje.
8 Nawoosakito dey asuni meya meesere gawseten fu'te battooson inya inya naafun
masa tuumanon zuutisete.
9 Tushaason meese asuni meya acheech kum sinone. Estan geggessi.
10 Esseen orfo nawobaasakitoneen goonuussi diisere Dalmanuta yistefa daasta
hamete.

Biistera Artonoy Wuza Biyak Mamuste Mamsu (Mat. 16:1-4)

11 Ferisawini meya Yesusniki yeesere barneen karakkaro ephete. Fattanok sholsefaat
biistera artonoy wuza saman besunak mamussete.
12 Basa teetaasik akamanon sikalere safarefaat: «Han koontoos awuni boor'a biistera
artonoy wuza sholefaso? Futoktu makefawungwa, han koontoosik isa biistera artonoy
wuza aafa imtona wuza» yi.
13 Ferisawini meyanon beyfaat hepsi wolle goonuussi diire yesalo fini.

Ferisawini Meenawa Herodisni Masose (Mat. 16:5-12)

14 Nawobaasakito tusha ephphe hama daagsete boor'a goonuussi fayiis isa tushatano
ooma aafa.
15 Yesus baassotin: «Ferisawini meenawa Herodisna asi masoossin teetnitiison
oodtiwa» yire ajaje.
16 Baassotna baassotna: «Innoki tusha aafa sinna boor'awa» yit wolumsete.
17 Yesus es baasso safaraason arifaat: « ‹Tusha innoki aafa sinna boor'awa› yit
nittotna nittotna awuniron wolumsedifetirinso? Hashneen aane gazguwetinoso? Aane
aruwetinoso? Nibnitiis yaadato beyiyoso?
18 Aafniti feen aane bifetinoso? Odonti feen aane odefetinoso? Nibnitiissi aane
kar'fanoso?
19 Uuch muuma tushaason uuch kum asusik batfana kabaasik fu'te battooson apun
masa kabugsetiso?» yi. Baasso dey: «Asire heppe» yisete.
20 Dey «Naafun muuma tushaason acheech kum asunik batfana kabaasik fu'te battoo-
son apun masa kabugsetiso?» Baasso dey: «Naafun» yisete.

21 Bar dey: «Hashnu aane aruwetinoso?» yi.

Yesus Betesayidak Isa Aaftishunin Fati

22 Betesayida kar'efe kabaasik asuni meya isa aaftishunin ephphe yeesere Yesus taptunak dey shiiphsete.
23 Bar dey aaftishuusi kushubaassi zatte ke'eessin gerakalo kisire aaffaassi tujfaat kushubaasik ta'ire: «Isa biidifata wuza faaroso?» yire mamsi.
24 Aaftishuus den kaanne: «Asusakito kutit yere i'onimato kutisedifeen biidifawungwa» yi.
25 Hepsa Yesus kushubaason aaffaasta ta'i. Estan asus mai'sire bi. Farire woksokneen fa wuzason zuutire mai'sire bi.
26 Estan Yesus asusin keeba gafkaat: «Ke'eessi girutaata*» yi.

Phexiros Yesusnin: «Ne Muudtowa» Ubaas (Mat. 16:13-20; Luqa. 9:18-21)

27 Yesusnawa nawobaasakitona Kesariyani Filiphoos yistefa katamaasi tesha fa ke'esikitosi hamete. Ugnaastak: «Asuni meya ta oo sinnamato maksefeso?» yire nawobaasakitonin mamsi.
28 Baasso dey wolgire: «Isa isaas Haphqife Yohanniswa; oomiis dey Eliyaswa; oomiis dey raajjusasin isaaswa» yiretu maksefewa.
29 «Eekan nittoke; taan oo yifetiso?» yire mamsi. Phexiros wolgire: «Ne Kiristooswa†» yi.
30 Yesus baassok: «Ta chowaason ooniknu makotiita» yire ajaje.

Yesus Kituna Baron Issoonsa Make (Mat. 16:21-28; Luqa. 9:22-27)

31 Yesus nawoni meyak ekka yit assu ephi: «Asuni Naa akama shana ephphetoonak sholsifawa. Kur'uni meeni sinak, maagni gaanynyani sinak, Museni tumaasi assinynyani meeni sinak kashistonir dey wortonir. Sinuntano keez wonaneen orfo kitun kabunir.»
32 Es baron dey ammanon baassok make. Es kabaasik Phexiros Yesusnin oor ephphe: «Ekka utaatawa» yit ke'i.
33 Sinuntano Yesus nawobaasakitoniki yerqere biyaat Phexirosnin ekka yire ke'i: «Ne Sexana, asusarontano Ha'oosiron aane safarefe sinna boor'a haak orfona hamma.»
34 Estan Yesus daraasin nawobaasakitoneen ane teegere ekka yi: «Taneen ane hamak shole bar basa teetni safaraason beyowa. Basaasta kar'ni masqalini shanaason wor'e taneen ane hamowa.
35 Kaabaason fu'ok sholefe bar zuuttere turkuna. Taaknawa misirachchuni kaamaasikna iyaat kaabaason turki bar zuuttere fatuna.
36 Asu han daastaki fa wuzason zuutire danfaat kaabaason turkifaanane barik awu ke'nirinso?
37 Asu kaabaason furok aro waaga kaasunirinso?
38 Han amanonoynawa boor'bare yere koontoosi ganesi taaknawa ta kaamaasikna iichchefe bar zuuttambaase Asuni Naa Ababaasa ulfinak korto wosiyaasneen ane yeefena kabaasik barik iichchona.»

9

1 Dey Yesus: «Futo nittok makefawungwa; Hanta yerse asuni meyaassin Ha'oosi taato akama hugnak yaafeen biinoyfeegedo kitusonor isa isar feeseterwa» yi.

Yesusni Gitoos Soolte (Mat. 17:1-13; Luqa. 9:28-36)

---

* **8:26** *Ooknu isa wuza makotaata:* Ooknu isa wuza makotaata yifa baron isa isa zeemoti Girikni tichaassi daysir
† **8:29** ***Kiristoos:*** Kiristoos uu Girikni kaama, Ibrayistik Mesi uu. Hepobaase asi kotbaas «Muudto» uu

2 Issun wonaneen orfo Yesus Phexirosnin Yaqobninnawa Yohannisninna den tega
aamaasta baasso baassotin ephphe kesi. Estak baasso sinaasta gitobaas soolte.
3 Maybaas dey palpalira fore. Han daastaki maama mei'fe bar oonu kaynuk chimnoy-
narne faar sinna akamanon fore.
4 Estan Eliyasnawa Musena Yesusneen ane wolumsefeen biyete.
5 Phexiros Yesusnik: «Assinynyano! Hanta fooniis innok ma'arwa. Isaron neek isaron
Musenik isaron Eliyasnik keez hafo keer'aniwa» yi.
6 Akamanon digesete boor'a Phexiros makefena wuzasonnu aane aruwe.
7 Shaaru yaara baassotin yinin es shaaruussi: «Keeshtefana Naataas hanifewa! Barin
odotiwa!» yifa kaama odte.
8 Geregere yerqere biyeten Yesus bar barteno baassoneen oom ooninnu aane biyoto.
9 Aamaastan kersefe kabaasik Yesus: «Asuni Naa kitun kabunanneen han biyeti baron
ooniknu maksotiitawa» yire ajaje.
10 Basa kaamaason nibbesiissi ephefaat: «Kitun kabu uus aambanso?» yiset baassotna
baassotna wolumsete.
11 Baasso dey: «Museni tumaasi assinynyani meya awuni boor'a ‹Eeliyas zeemme
yoonak sholsifa yisefeso?› » yit barin mamussete.
12 Bar dey wolgire: «Aa; Eeliyas zeemme yeere zuuttambaase asin zeep'ana. Si-
nuntano Asuni Naa akama shanaason ephphetoonamatonawa kashistonamatona
tichchenaas awuni boor'anso?
13 Sinuntano nittok makefawungwa: ‹Eeliyas dey yewa. Barik tichchenaasimato
sholseteeson zuutire basaasta zagsete› » yi.

Yesus Kiina Ayyana Ephna Naasin Fati (Mat. 17:14-21; Luqa. 9:37-43)

14 Ukkoti fu'te nawoni meyaki wolsere yeesefe kabaasik showo dara baasso biratoosta
zuuttere feeseten Museni tumaasi assinynyani meya dey baassoneen we'nisefeen bi.
15 Geregere daraas zuuttere Yesusni biyeteese diinqesete. Barki eelle naga ooshshe-
sete.
16 Yesus dey baassok: «Aro wuzanson baassoneen karakkarsedifetiri?» yit mamsi.
17 Daraasasin isa asu wolgire: «Assinynyano! Niba taar'a ayyana ephna naataasin neeki
teshshengwa.
18 Kabfana kabaasik ephphatu ha'ifa; noonobaassi gusa kar'ettu ay'baaso koyfe; dey
kongsir; kissonek ne nawoosakitonik makena aane chimoto» yi.
19 Yesus wolgire: «Amanonoy koonto aageneen nittoneen ane foonarinso? Aageneen
nittotin fakunarinso? Hang taaki teshshotiwa» yi.
20 Baasso dey naasin barki tessheseten barin biinayse kiina ayyanaas geregere naasin
gansira tookonak zagira gusa kar'et daasta bukale.
21 Yesus naasa abanin: «Han bar ephnanneen apun neyanso?» yire mamsi. Asus dey
wolgire: «Daagbaaseneengwa.
22 Showo wona tishkunak geyaassinawa akasina gedar. Neek chimtefaanane innok
kenashtowa; dey argasuwa» yit shiiphsete.
23 Yesus dey: «Chimfaatane yifatoso? Amanefe barik zuuttambaase chimterwa» yi.
24 Geregere naasa aba: «Amanefawungwa! Amanoni hopinaason argasuwa» yit chaagi.
25 Yesus dey daraas kuytet yoobaason biyaat kiina ayyanaason: «Ne niba taato; odo
oyo ayyanaas naasasin kes! Hepsi wolla girunoytamato ajajefan!» yire ke'i.
26 Naas akamanon tookonak zagira chaagga kesi. Showobesiis: «Kiti» usonenneen
dugnone feer sini.
27 Sinuntano Yesus kushubaassi zatte kabgin yere.
28 Yesus keer girinanneen orfo nawobaasakito: «Inno kisuk hopiniis awuni
boor'anso?» yire bar barin mamussete.

29 «Han effaas soomoknawa shiiphokna sina shakaanane isanne kesak aafa chi-
manawuza» yi.

Yesus Kituna Baron Hepsa Make (Mat. 17:22-23; Luqa. 9:43-45)

30-31 Estan kesere Galiila kamo aatte hamete. Yesus nawoni meyak assit feer sinna
boor'a bar feena dimaason oonu arunak aane sholowe. Ekka dey yi: «Asuni Naa asuni
meeni kushusi aattere imtok wortere keezsinari wono kitun kabunir.»
32 Es chowaas baassok aane galowa. Barin mamsuk dey digsete.

Oonso Innoossin Arkir? (Mat. 18:1-5; Luqa. 9:46-48)

33 Yesusnawa nawobaasakitona Kifirnahom yeesete. Keer girsetenneen orfo: «Nit-
totna nittotna ugnaasta aambanso wolumsetiri?» yire baassotin mamsi.
34 Sinuntano baasso ugunne hamefet: «Zuuttambaase asiisatan arkir oo sinungeso?»
yisere wolumsete boor'a shaakkisete.
35 Yesus dey diifaat asire heppeesin barki teegere «sina zeemak sholefe bar zuuttam-
baase asi orfo sino; dey zuuttambaase asi wostinynya sinanak sholsifa» yi.
36 Isa daaga nawa teshshere ganebesiissi yeetaat idimme:
37 «Haniisne fa daaga naanggotaassin isaason ta sunaasik irba zagire ephpheteefe bar
zuuttambaase taan ephphetoonawa. Taan ephpheteefe bar dey zuuttere taan wosi
barintu ephpheteeteno taantawa» yi.

Innotin Tugga'onoy Bar Innoneengwa (Luqa. 9:49-50)

38 Yohannis Yesusnik: «Assinynyano! Isa asu ne sunaasik kiina ayyanaason kisifeen
biyaat innoneen ane sina beyna boor'a kalniwa» yi.
39 Sinuntano Yesus: «Ta sunaasik biistera artonoy wuza wostefaat geregere tayista
mangu kaama wollok chimnir aafe sinna boor'a kalatiitawa.
40 Innotin tugga'onoy bar innoneen anewa.
41 Futo nittok makefawungwa; Kiristoosnir sinti boor'a ta sunaasik isa toofo aka
nittok ima bar waagba aafa tishuna wuza» yi.

Asunik Tuusa Sinaastan Teetni Ooda (Mat. 18:6-9; Luqa. 17:1-2)

42 Tusire dey: «Han taak amanefa garo garo naanggotaassin isaason tuusa'sife bar
zuuttere faya wooni shu'a suutbaasta taatera tir'maassi ha'tefaanane ma'ana kabawa.
43 Kushunees tuusa'saanane kar'a ha'uwa. Hep kushune faafaan geeni tir'maassi
ha'toostan kushu dungu sinna kaani keer giru ma'arwa.
44 [Geeni tir'maas toobaas kitunoynar; geebaas tishunoynarwa]*.
45 Wochonees tuusa'saanane kar'a ha'uwa. Hep wochone faafaan geeni tir'maassi
ha'toostan wocho foonto sinna kaani keer giru ma'arwa.
46 Geeni tir'maas toobaas kitunoynar; geebaas tishunoynarwa†
47 Aafnees tuusa'saanane wo'ira kisuwa. Hep aafne faafaan geeni tir'maassi
ha'toneesneen isa aafne faafaan kaani keer giru ma'arwa.
48 Geeni tir'maas toobaas kitunoynar geebaas dey tishunoynarwa.
49 «Maa'a zuuttambaase kawok mochera kayimfanaysimato‡ asu dey zuuttere geyak
kaymanak sholsifa.
50 «Kawo ma'arwa; sinuntano kawo kaar'ba foonto sinfaanane awuk kaatutirinso?
Kaantiissi kawoni kaar'a foongwa. Nittotna nittotna isa safarak footi» yi.

---

* **9:44** *Toobaas kitunoynar geebaas tishunoynarwa:* Girikni matsafaassi ekka yifar aafa. † **9:46** *Toobaas kitunoynar geebaas tishunoynarwa:* Girikni tichaassi aafa. ‡ **9:49** *Maa'a zuuttambaase kawok mochera kayimfanaysimato:* yifa bar ooma matsafaassi aafa

10

Yesus Asuni Kotni Chowa Assi (Mat. 19:1-12; Luqa. 16:18)

1 Yesus estan kabire Yordanosnon finne Yuudaki daasta hami. Showo asu barki esta
hepsa zuutteseten zeemoti zagifenaysimato assit feer.
2 Isa isa Ferisawini meya yeesere barin fattanok: «Asu asubaason gafkunak tumaas
makewoso?» yire mamussete.
3 Yesus dey wolgire: «Muse nittok aambanso ajajenari?» yi.
4 Baasso dey: «Muse gafkuni tichaason imme gafkunak makewa» yisete.
5 Yesus wolgire: «Nitto nibaasi chimaktu es ajajiison tichiwa.
6 Sinuntano ‹Ha'o testoosi tesuta arqarnawa mashkare zagiwa.
7 Es bari boor'a asu ababaasinnawa intobaasonna beyye asubaasneen isar sinfe.
8 Hepobesiise isa atutu sinone›. Es bari boor'a baasso isa atutano hanneen ekalo
heptewa.
9 Ha'o isar zagina baron ese asu oor kisunaatawa» yi.
10 Keer girsetenneen orfo nawobaasakito hepsa es chowaason kabugsere mamussete.
11 Yesus dey: «Asubaason gafkaat ooma asu ephfe bar asubaasta gerkesiwa.
12 Asus dey teegobaaskin kessa oomniki girifaanane gerkesiwa» yit wolgi.

Yesus Garo Garo Naanggotaason Suusi (Mat. 19:13-15; Luqa. 18:15-17)

13 Yesus garo garo naanggotaason taptunak asuni meya barki teshshesete. Es teshshe
baassotin dey nawobaasakito kalesete.
14 Sinuntano Yesus biyaat gi'tere: «Garo garo naanggotaas taaki yooson; beyti kalatiita.
Ha'oosi taato han barikitone fayisirwa.
15 Futo nittok makefawungwa; Ha'oosi taatonon daaga nawane faaron zagire eph-
phetoonoy bar isanne aafawa giruna wuza» yi.
16 Idimme kushubaasik ta'ire suusi.

Han Daastaki Otmaasewa Ha'oosi Taatone (Mat. 19:16-30; Luqa. 18:18-30)

17 Yesus ugna hamanak kesfeen isa asu barki eelle yeere sinba kaa'nefaat: «Garam
assinynyano! Koi'ba foonto kaa dananak awu zagunarinso?» yit mamsi.
18 Yesus wolgire ekka yi: «Awuniron taan garam yifasso? Isa Ha'oosneen ooma garama
aafawa.
19 Ajajiis dey: ‹Kaa worutaata, gerkesataata, wiisotaata, esha zaala makotaata, asunin
eshataata, abanesinnawa intoneesonna asin ulfinsu› yifanamato aritarwa» yi.
20 Asus wolgire: «Assinynyano! Es baron zuutira garonaaseneen ooddatu fawungwa»
yi.
21 Yesus biire keeshte; dey ekka yi: «Isa wuzatu neekin yo'irwa. Hamfaat fa otumnee-
son zuutira kisira waagaat tukamni meyak imma. Den samak otma danatawa. Eekaat
yeen taneen ane hamniwa» yi.
22 Sinuntano es chowaasik sinbaas karaye. Akama otumba faar sinna boor'a suumet
hami.
23 Yesus yerqere biyaat nawoni meyak: «Otumbesi faana baassok Ha'oosi taatosi giru
awune faaron tiir'onso!» yi.
24 Nawoni meya es makena kaamaasik diinqesete. Sinuntano Yesus tusire: «Naang-
gotno! * Ha'oosi taatosi giru awune fa tiir'onso!
25 Otum asu Ha'oosi taatosi girubaastan gaala marufni aafsi kamo aatbaastu
kashowa» yi.

---

* **10:24** *Waagak amanefe baassok:* yifa bar isa isa zeemoti Girikni tichaassi faar.

26 Nawoni meya zeemotiistan akamanon diinqesefaat baassotna baassotna: «Esenu
oo faruk chimnirinso?» yisete.
27 Yesus baassotin biyaat: «Futoosik han bar asunik aafa chimtona wuza. Sinuntano
Ha'oosik chimter. Ha'oosik zuuttambaase chimterwa» yi.
28 Phexiros dey: «Esenu inno zuuttambaase beyya neneen ane yaaniwa» yi.
29 Yesus wolgire: «Futok nittok makefawungwa; taaknawa misirachchuni kaa-
maasikna keebaason wedey aybaasakitonin wedey eetbaasikitonon wedey intobaa-
son wedey ababaasin wedey † naanggotbaason wedey bulobaason beya bar daysire
dananawa.
30 Hash han neyaasik kabugtok keyaason, ayisakitonin, eetisikitonon, intoosikitonon,
naanggotaason, bulooson tiya kushunon danana. Yooni neyaasik dey koi'ba foonto kaa
dannor oonu aafewa.
31 Sinuntano sina zeemme fe showoni meya orfo wolsone. Orfo wollefe baasso dey
sina zeemone» yi.

Yesus Keezsa Kituni Chowaason Make (Mat. 20:17-19; Luqa. 18:31-34)

32 Den Yerusalem hamfa ugnaasik hamefeen Yesus sina zeemet feer sinna boor'a
nawobaasakito diinqesete. Orfobaase hama baasso dey digset feeseter. Hepsi dey asire
heppe nawobaasakitonin barki tai'sire basaasta kar'anak fa chowaason baassok mako
ephi.
33 «Ese Yerusalem hamnirwa. Asuni Naa maagni gaanynyaniknawa Museni tumaasi
assinynyani meyakna aattere imtonir. Baasso dey kituni mangsuni kar'a basaasta
kar'oner. Aazabni meyak aatire imoner.
34 Baasso dey kanyoner, tujosoner, ichoner dey worsoner, Sinuntano keez wonaneen
orfo kitun kabunir» yi.

Yaqobnawa Yohannisna Asi Mamsu (Mat. 20:20-28)

35 Esseen orfo Zabdiyosni naanggot Yaqobnawa Yohannisna Yesusniki yeesere:
«Assinynyano! Inno mamsuni chowaason zuutira zagutak sholefeniwa» yisete.
36 Yesus dey: «Nittok awu zagunakinso sholefetiri?» yi.
37 Baasso dey wolgire: «Ne taatosi ulfintoni kabaasik isarniis oi'ta teshneesta isarniis
dey alda teshneesta duunik ma'i uwa» yisete.
38 Sinuntano Yesus: «Mamsifeti baron aane arifetiwa. Ta ushanak fa shanani ushaa-
son; ta haphuktonak fa haphuktooson haphuktotik chimatiroso?» yi.
39 Baasso dey: «Aa, chimaniwa» yisete. Yesus: «Ta ushanak fa ushaason ushati; Ta
haphuktonak fa haphuktooson haphuktotiwa.
40 Sinuntano o'itnaastanawa alidnaastana duus hoorena baassoktano es baron imniis
tatewa» yi.
41 Fu'te asir nawoosakito odesere Yaqobniistanawa Yohannisnistana gi'tesete.
42 Yesus asire heppe nawoosakitonin barki teegere ekka yi: «Aazabni meeni gaanynya
yistefe baasso darabesiisin hugnak ha'sisefemato arsefeti. Esiisimato dey zoonsisefe
baasso dey es daraasata ha'suni tuuma hugnabesi faanamatona arsefeti.
43 Sinuntano nittokik ekkatawa. Nittoossin arkir sinak sholefe bar nitto wostinynya
sinowa.
44 Nittoossin oonu zeemak sholefe bar zuuttamnitiise asi boz sinowa.
45 Esiisimato Asuni Naasnu wostonaknawa kaabaason showoni meyanon furok
aatire imanaktano barik wostosonekna aane yowewa.»

† **10:29** *Asubaason:* yifa bar isa isa zeemoti Girikni tichaassi faar. Ooma tichaassi aafa

Yesus Aaftishu Bertemewosnin Fati
(Mat. 20:29-34; Luqa. 18:35-43)

46 Yesus nawoni meyaneen Iyyariko yeesete. Estan kesefeen showo dara baassoneen
ane hamedifer. Ugnaasi ha'ta dey Temewosni naa aaftishu Bartemewos diifaat shiiphet
feer.
47 Naaziretki Yesus sinbaason odenayse: «Dawitni zalaassin koonte Yesusno! Taan
maarowa» yit chaaga ephi.
48 Showo asuni meya shaakkunak ke'isete. Sinuntano bar: «Dawitni zalaassin koonte
naaso taak kenashtowa» yit aatamsire chaagi.
49 Yesus yerefaat: «Teegotiwa!» yi. Baasso dey Aaftishusin: «Harewa! Kabuwa neen
teegedifewa!» yit teegsete.
50 Bar dey geregere kabire tukaastaki maybaason ha'aat Yesusniki ye.
51 Yesus wolgire: «Awu neek zagunak sholefasso?» yi. Aaftishuus dey: «Assinynyano!
Biyanakwa!» yi.
52 Yesus dey: «Hamma, amantonees neen fatiwa» yi. Geregere biyet ugunne basa
orfoose hami.

11

Yesus Akama Ulfinak Yerusalem Giri
(Mat. 21:1-11; Luqa. 19:28-40; Yoha. 12:12-19)

1 Yesusnawa nawobaasakitona Yerusalem tai'sesefe kabaasik Betefagenewa Bi-
taniyane asiissi kamo Dabrazayitini kumaasta kar'ete. Estan nawobaasasin heppin
ekka yit wosi.
2 «Ek sinnitiista fa ke'eessi hamti. Esta kar'etiise oonu barista duunoyna hanyani nawa
tuptera yerefeen danati. Kotta hang ephpha yootiwa.
3 Oonu: ‹Awagan han baron zagidifetirinso?› iyaanane ‹Daamiisik sholsina boor'a,
hash geregere wolgire gafkuna› » uti.
4 Baasso dey hameten hanyani nawa ugnaasi teshta keeni fochata tuptera yerefeen
danere kotete.
5 Esta yerse baassossin isa isaas: «Hanyaasi nawanon awuniron kotdifetirinso?» yisete.
6 Baasso dey Yesus ajajenaasimato maksete. Asuni meya dey wolle beyete.
7 Nawoosakito hanyaason Yesusniki ephphe yeesete. Maybesiison geshobaasta
kunusseten barista di.
8 Showo asuni meya maybesiison ugnaasta yiir'ete. Oomiis dey i'oni tosha kiir'e yiir'et
feeseter.
9 Sina zeema baassonawa orfobaase yeesefe baassona zuuttere: «Hosana! Daamiisa
sunak yeefe bar suustowa.*
10 Daamiisa sunak yooni abani Dawitni taatoos suustowa. Hosana den samak» yit
chaaget feeseter.
11 Yesus Yerusalemki betemeqdesiissi giri. Biratere zuuttambaase asin biinanneen
orfo gerok waaldifar sinna boor'a asire heppe nawobaasakitoneen Bitaniya hami.

Yesus Erwina Belesini I'o
(Mat. 21:18-19)

12 Wonotiri wono Bitaniyan kesefeen Yesus makte.
13 Toshbare yere belesini i'o woksok biyaat gaana barissin bestonitto iyaat barki hami.
Sinuntano gaanfana asba sina beyna boor'a tosha toshatano isanne danna gaana aafa.
14 Es bari boor'a belesiison: «Hawungneen ekalo oonu neekin isanne gaana muu-
naatawe» yi. Nawobaasakito dey es baron odesete.

---

* **11:9** ***Hosana:*** Hosana uus galata, gira, ulfina sir foobaasontu besifa.

Yesus Betemeqdesiissi Nagadefe Baassotin Kalle Kisi
(Mat. 21:12-17; Luqa. 19:45-48; Yoha. 2:13-22)

15 Yerusalem kar'efe kabaasik betemeqdesiisi ojni keerkalo girire estak kisire
waagsefe baassotinnawa geron waagsefe baassotinna kalle kisu ephi. Waaga soolet fe
baasso tarabbezasonnawa nakalo waagefe baasso kodaasonna shelgire ha'i.
16 Estan Yesus: «Oonu isa wuza wor'e betemeqdesiisi keerkalo girunaatawa» yi.
17 Dey esta fe asusik assifena kabaasik ekka yi: «‹Keenaas dara zuuttambaase asi
Ha'oni shiiphoni keyawa› yistera aane tichchowanoso? Sinuntano nitto bo'inynyani
dugadug zagitiwa.»
18 Maagni meeni gaanynyani meenawa Museni tumaasi assinynyaasna es baron
odesete. Daraasneen zuuttere basa assusik diinqet feeseter sinna boor'a Yesusnin
digsete. Es bari boor'a aakkak worsonemato sholset feeseter.
19 Waalfana kabaasik dey Yesusnawa nawobaasakitona katamaassin gerakalo kesete.

Belesini I'ooskin Beste Aru
(Mat. 21:20-22)

20 E'so wonsak ugunne hamefeen belesiis tasbaasneen ichimma diifen biyete.
21 Phexiros nibbaasta kejfaan: «Assinynyano! Ne erwita belesiis ichimiwa» yi.
22 Yesus baassok wolgire ekka yi: «Ha'oosik amanotiwa.
23 Futo nittok makefawungwa; Oonu nibaassi sinungaso unoy makona bar zagtonam-
ato amanere han aamaason: ‹Waatera baariissi ha'towe› iyaanane barik sinanawa.
24 Es bari boor'a shiiphok mamsiti wuzason zuutira dantir zagira amanotiwa nittok
sinana.
25 Shiiphefeti kabaasik den samak fe Abantiis boor'nitiison feeshun unak asuniista
isa chowniti faafaanane feeshun utiwa.
26 Sinuntano nitto asusa mangsunon feeshun uu shakaatine den samak fe Abantiis
boor'nitiison aafa feeshun unawuza.»

Yesusni Ha'suni Hugnaas Ayin Sinnamato Mamuste Mamsu
(Mat. 21:23-27; Luqa. 20:1-8)

27 Hepsa dey Yerusalem yeesete. Yesus betemeqdesiissi kutifeen maagni gaanynyani
meya, Museni tumaasi assinynyanawa kur'uni meena barki yeesere:
28 «Han baron awuni ha'suni hugnakinso zagidifatari? Wedey han baron zagutak
ha'suni hugna neek imar oonso?» yit mamsisete.
29 Yesus dey: «Ta isa mamsu nittotin mamsunawa. Es mamsunaason wolgifaatine ta
dey han baron awuni ha'suni hugnak zagifanamato nittok makonawa.
30 Yohannisni haphquus Ha'ooskin yaaringwa wedey asunikininso?» yi.
31 Baassotna baassotna ekka yisete: «Ha'okin yaar iyaanine eekin awuniron bar
makena baron amano beytiso? unir.
32 Ese asunikin uniroso?» ekka usonoytemato asu zuuttere Yohannisnin futoosik
Ha'oni raajjuwa yiset feeseter sinna boor'a daraasin digsete.
33 Yesusnik wolgire: «Aane arifeniwa» yisete. Yesus dey: «Ta dey awuni ha'suni hugnak
han baron zagifanamato aafawa nittok makona wuza» yi.

12

Wayinini Foshaastaki Bulinynyani Meeni Beso
(Mat. 21:33-46; Luqa. 20:9-19)

1 Besok dey assunak kabi: «Isa asu wayinini shaa tokke, oja ojje, gaanbaason ti'una
doo'a yiishshe, toolo keer'i. Estan bulinynyani meyak kira imaat woka dima hami.
2 Kephtona wonba kar'fana kabaasik gaanbaastan ephphe yoonak wostinynyaasin
bulinynyani meyaki wosi.
3 Baasso dey ephphe ichere kushkush gafuksete.

4 Hepsa oom wostinynyanin baassoki wosi. Es barin dey ichche teetbaason kar'ere
salphisire gafuksete.
5 Tusire oomnin wosi; es barin dey worsete. Oom showonin wosin isa isaasin ichesete
dey isa isaasin worsete.
6 Fu'te isa keeshtefena naabaasin: ‹Naataasin baassoki wosaanane ulfinsubesiwa›
iyaat zuuttambesiise asi orfoosta wosi.
7 Sinuntano es bulinynyani meya baassotna baassotna: ‹Foshaason tooniis han
barwa! Yaani woraat foshaason innor zaguniwa› yisete.
8 Estan ephphe worsere wayiniisi foshni gerakalo ha'sete.
9 «Ese wayiniisi daam awu zagunirinso? Yeere bulinynyani meyanon woraat wayini-
isi foshanon oomni meyak imanawa.
10 Ese:
« ‹Shu'ni keyaason keer'fe baasso gonesete shu'aas;
shu'ni keyaasi kajjata duuni sholsu shu'a siniwa.
11 Es barnu Daamiiskintu siniwa;
biife innoknu akamanon diinqiwa!› »
yifa tichaason aane feretira biyetinoso?
12 Maagni gaanynyani meya, Museni tumaasi assinynyanawa kur'uni meena es mak-
ena besos baassosta sinbaason arsete boor'a barin ephphe taar'ak sholsete. Sinuntano
daraasin digsefaat beyye hamete.

Girboni Chowaasik Mamuste Mamsu (Mat. 22:15-22; Luqa. 20:20-26)

13 Wolumbaasik barin ephak isa isa Ferisawini meyakinnawa Herodisni keen sina
baassotinna Yesusniki wosisete.
14 Barki yeesere: «Assinynyano! Ne futonir sintamato arifeniwa. Asuni sina biira
korunoy wedey asu awu una uuk zagifata wuza aafawa. Futok Ha'oosi ugnanontu
assifatwa. Makowa, Roomni taate meeni taatoosik girboni ima sholsungwa wedey
sholsutanso? Imaniringwa wedey kalanirinso?» yit mamussete.
15 Sinuntano bar sirbesiissiki mangunon araat: «Awuni boor'a taan wollak takalok
sholefetiso? Isa saantibi teshsheni biyungwa» yi.
16 Baasso dey teshshesete. Yesus dey: «Han gitoosewa tichbaase oonirinso?» yire
mamsi. Baasso dey: «Roomni taate meeni taatoosarwa» yisete.
17 Yesus dey: «Ese taatoosaron taatoosik; Ha'oosiron Ha'oosik imtiwa» yi. Wolgubaasik
dey diinqesete.

Kitun Kabuni Chowaasik Kabi Mamsu (Mat. 22:23-33; Luqa. 20:27-40)

18 «Kitun kabu aafa» yisefe isa isa Seduqawini meya barki yeesere ekka yit mamussete:
19 «Assinynyano! ‹Isa asu nawa koonunoy asubaason ha'aat kitifaanane aybaas dey es
asuson ephphe zalba sinanak aybaasik koonuwo› yire Muse innok tichi.
20 Ese naafun ayni meya feeseter. Tesuni bar asu ephphe nawa koonunoy kiti.
21 Hepsaas dey ephphe nawa koonunoy kiti. Esiisimato Keessaas dey ekka sini.
22 Naafunobesiise asuson ephphe nawa koonunoy kitisete. Zuuttambesiise asi orfota
asus dey kiti.
23 Asuson naafunobesiise ephete sinna boor'a kitun kabuni wono baassossin oonik
asu sinnirinso?»
24 Yesus wolgire ekka yi: «Tichaasonnawa Ha'oosi hugnanonna aane arifeti sinna boor'a
daagefetiwa.
25 Kiti baasso kitun kabsefe kabaasik den samak faase Ha'oosi wosinimatotu foosone-
tano ephne girune aafa.

26 Sinuntano kituni meya kitun kabsonemato Ha'oos: ‹Ta Abrahamni Ha'o, Yisaqni
Ha'o, Yaqobni Ha'owa› yit es saabaassiki geyaasi chowak makefa dimaasta Musenik
makena baron Museni tichaassi aane feretira biyetinoso?
27 Bar hayewni meeni Ha'otano kituni meeni Ha'otawa. Es bari boor'a nitto akamanon
daagefetiwa.»

Zuuttambaase Asiistan Denalo Sina Ajaji
(Mat. 22:34-40; Luqa. 10:25-28)

28 Museni tumaasi assinynyaasasin isaas baasso karakkaroson ode. Yesus ma'aron
wolgubaason gasasifaat barki yeere: «Zuuttambaase asiistan denalo sholsu ajajiis aaf-
farinso?» yire mamsi.
29 Yesus wolgire: «Ajaji zuuttambaase asiistan denaloos: ‹Israelno odowa! Inno
Daama Ha'oniis isa Daamawa.
30 Ne dey tuuma nibneesik, tuuma kaaneesik, tuuma safaraneesik, tuuma hugna-
neesik Daama Ha'oneeson shungwa› yifarwa.
31 Hepsa ajajiis dey ekkawa: ‹Wolkoneesin ne neen shunfataasimato shungwa›
Esiistan denalo ooma ajaji aafawa» yi.
32 Tumaasi assinynya wolgire: «Ma'arwa; Assinynyano! ‹Ha'oos isarwa; barneen ooma
Ha'o aafawa› yira futok wolgitwa.
33 Tuuma nibak, tuuma safarak, * tuuma hugnak baron shun. Dey Wolkoneesin teet-
neeson shunfataasimato shuna kiichchefa maa'aastannawa ooma ooma imaastanna
denalowa» yi.
34 Asus aruk wolginamato Yesus araat: «Ne Ha'oni taatoossin wokka faatartawa» yi.
Esseen orfo oonu mamsuni mamsuk aane chime.

Kiristoosni Chowaasik Mamuste Mamsu
(Mat. 22:41-46; Luqa. 20:41-46)

35 Yesus betemeqdesiissi assifet ekka yi: «Museni tumaasi assinynyani meya: ‹Kiristoos
Dawitni zalaassin koonte naawa› aakkak yisefeso?
36 Dawit teetbaasik Korto Ayyanak zoonustere makefena kabaasik:
« ‹Daamiis Daamtaasik gumaneesakitonin;
wochoneesi sikalosi yer'atak zaguna kabaneen;
oi'ta† teshnaasta duwa› yi.
37 «Dawit teetbaasik ‹Daamta› utu yiwa. Eekan aakkak Dawitni zalaassin koonte naaba
sinnirinso?» Showo daraas dey girak odeset feeseter.
38 Yesus assifena kabaasik ekka yi: «Dicha dicha maya mayye ek hang kutu, gabaastak
asu naga ooshshonak sholsefe tumaasi assinynyani meyakin teetnitiison oodtiwa.
39 Baasso Ayhudni shiiphoni keyaasik tega koda, koota maastefanaasta tega dimatu
sholsefewa.
40 Dicha tukama asusikitonon fa wuzbaason ephefe. Dey dicha shiiphoni shi-
iphok biistokwa iyaat es effatena wuza zagsefe baasso akama mangsuni kar'atu eph-
phetoosonewa.»

Tukama Dicha Asusi Ima
(Luqa. 21:1-4)

41 Yesus imte ima zuuttefana saaxiniisi sinta diifen asuni meya waaga sir ha'sefeen
bi. Showo otumni meya akama waaga imet feeseter.
42 Isa tukama dicha asu waagbaas isa duude sinna hep garo garo naasini saantibi imi.
43 Nawoni meyanon teegere: «Futo nittok makefawungwa, waagbesiison ima baasso
zuuttambesiise asiistan denalo han tukama asus arkissira imiwa.

* **12:33** *Tuuma kaak:* Tuuma kaak yifa bar zeemoti isa isa Girikni matsafaastak aafa. † **12:36** 10:38 faadaasta biiti.

44 Zuuttambesiise baassok hoorera fu'tesontu imetewa. Sinuntano han asus tukama
sinfaat barik fayiison fu'onoy zuutira imiwa» yi.

13

Betemeqdesiis Boktonamato Yesus Make (Mat. 24:1-2; Luqa. 21:5-6)

1 Yesus betemeqdesiissin kesfeen nawoni meyaassin isaas: «Assinynyano! Han
shu'asikitonewa han shu'ni keyaasikitone awune fa diinqi sinnamato biwa» yit make.
2 Yesus dey wolgire: «Han inya inya shu'ni keyaasikitonon biidifatoso? Han
shu'aasikito isa isaasta diira fui'tonir aafawa. Zuuttera bokterwa» yi.

Shananewa Kabugtone (Mat. 24:3-14; Luqa. 21:7-19)

3 Yesus betemeqdesiisi sinta fa Dabrazayitini kumaasta diifen Phexiros, Yaqob,
Yohannisnawa Andriyasna baasso baasso barki tai'sere:
4 «Han bar aagenso sinanari? Han bar zuuttambaase sinfana kabaasik besobaas
aambanso? Innok makowa» yire mamussete.
5 Yesus dey ekka yi: «Oonu nittotin eshnoynamato teetnitiison oodtiwa.
6 Showoni meya: ‹Ta Kiristooswa› yit ta sunaasik yoosone. Showoni meyanon dey
eshone.
7 Neeboni chownewa neeboni odune odefeti kabaasik digotiitawa. Es bar dey sinanak
faarwa. Sinuntano koi'baas hashtawa.
8 Daraas daraasata; taatoos taatoosta kabuna. Showo dimta dey daani shorkonewa
makne sinana. Es bar dey akama keektoni tesuwa.
9 «Nitto dey teetnitiison oodtiwa. Shonggoni kuphamaasta nitto aattera imtoti.
Ayhudni shiiphoni keyaassik ichchosoti. Zaala sinatik taakwa iyaat ha'sife baasso
sinanawa taate meena asi sinana yeroti.
10 Es bar sinbaasneen zeemma misirachchuni kaamaas dara zuuttambaase asik
maktonak sholsuwa.
11 Nittotin ephphe aatire imefe kabaasik: ‹Awutaaso makoni?› uuk zeemma rakka-
totiitawa. Sinuntano es kabaasik nittok imtoni baron makoti. Makoniis dey Korto
Ayyanatano nittotewa.
12 Ayiis aybaasin, abaas naabaasin kituk aatire imana. Naanggotaas kooni aba
intoosta manguk kabsera worsona.
13 Asu zuuttambaase asi sina ta sunaasi boor'a oomtester sinati. Sinuntano koi'ba
kar'ananneen chimme yere bar faruna.
14 «Dey * zina wuzaas kayma dimaason kiinifa barik sholsunoy dimaasta yerefeen
biyaatine [feretife bar yaadatowowa]. Es kabaasik Yuudak feese baasso aamaaski
eeloto. [Zinaas korto dimaasta yerefeen biifeti kabaasik feretife bar gasasuwowa]
15 Keyaasi tukta fe bar daa kerere isa wuza ephak keer girunaata.
16 Foshaasta fe bar maybaason ephanak orfo wolunaata.
17 Es kabaasik naanerisewa nawa tanifa asusikitone yerefawungwa!
18 Sinuntano es wonaas yeeshussi sinnoynamato shiiphoti.
19 Es kabaasik Ha'o tesina testoostan kabira hash hawungneen kar'a biistonor wedey
hanneennu sinnoy shana sinana.
20 Daamiis es wonaasikitonon kawunsu shaki sinfaanane asha mayo asu zuuttam-
baase fui'tona kabatawa. Sinuntano bar korina asuni meeni boor'a wonaasikitonon
kawunsi.
21 «Es kabaasik oonu sino: ‹Kiristoos hanta feerwa› wedey ‹Ekesta feerwa› yifaanane
amanotita.

---

* **13:14** *Raajju Danielnik makte:* Isa isa zeemoti Girikni tichaasta «raajju Danielnik makte» yifar faar.

22 Esh Kiristoosni meenawa esh raajjuni meena yoosoner. Es baasso chimtefaanane
Ha'o korina baassotinnu daagsuk besonewa biistera artonoy wuzne zagsone.
23 Esiisiktu ta zuuttambaase asin zeemma nittok maken sinna boor'a teetnitiison
oodtiwa.

Kiristoosni Hepsa Wolle Yoo
(Mat. 24:29-31; Luqa. 21:25-28)

24 «Es kabaasik es shanaasneen orfo: ‹Awaas talmona; assaas dey aafa chaarona wuza.
25 Baakuraasikito saman zigtosona; samak fa hugnaasikito dey shorkona›
26 Es kabaasik Asuni Naa akama hugnaknawa ulfinakna shaaruussi yeefeen biyone.
27 Bar dey Ha'oosi wosiyanon wosire daa daassin, daasi diltan kabira daasi koi'ta kar'e
fe barik korte asuni meyanon zuutuna.

Belesini I'oostan Aruti
(Mat. 24:32-35; Luqa. 21:29-33)

28 «Besoson belesini i'oostan aruti. Waay'baas tosha kotta toshbaas dey boodefana
kabaasik kawo tai'senamato arifetiwa.
29 Esiisimato nitto es bar zuuttambaase sinin biifeti kabaasik Asuni Naani yoo tai'sera
finynyaassi kar'namato arutiwa.
30 Futo nittok makefawungwa; es bar zuuttambaase sinnoyfeen han koontoos aafa
aatana wuza.
31 Samaasewa daase aatana. Sinuntano kaamnaasikito aafa aatana wuza.

Daamiis Wolle Yoona Wonaas Aane Artefa
(Mat. 24:36-44)

32 «Sinuntano es wonaasi chowanon wedey es sa'atiisi chowanon Abaasteno samaki
Ha'oosi wosiyaas wedey Naas aane arife.
33 Es wonaas aage sinanamato aane arifeti sinna boor'a guzira oodti
34 Esiis dey Keebaason beyfaat ooma daa hama asusne faarwa. Bar dey
wostinynyabaasakito wostosonak wosto haa'e imaat keyaason oodfe barin dey: ‹Guzira
oodwa› yire ajaje.
35 Es bari boor'a keyaasi aba aage yoonirto aane arifeti sinna boor'a teetnitiison oodti.
Awuzakne waalin wedey daani kixxe wedey ako oorifena kabaasik wedey wonsa wassi
sinak chimana.
36 Diinqone yeere kunfeni dannoynamato guzutiwa.
37 «Nittok makenaasimato oomisikneen zuutira ‹guzuti› yira makefawungwa.»

14

Yesusnin Woruk Zagte Mekama
(Mat. 26:1-5; Luqa. 22:1-2; Yoha. 11:45-53)

1 Ayhudni faasikasewa kixxa maastefana heeboose zagtonak hep wona fui'tera
faar. Maagni gaanynyanawa Museni tumaasi assinynyaasna Yesusni ephphe worsone
manguni ugna sholset feeseter.
2 Sinuntano baasso: «Daraas faasso kabguba, han heeboossi aafa zaguniwuza» yisete.

Yesusnin Shitto Woshshi Asu
(Mat. 26:6-13; Yoha. 12:1-8)

3 Yesus Bitaniya yiste ke'e zeemo awataatoni mettan sina Simonni keer diifer. Esta
muuni muuk diifen isa mashkasu waagba akama chima shunto naardosini toshakin
wosuste shitto albastiros yistefa shu'ak wosuste bilqadisi tuumanon ephpha ya. Bilqa-
disi ukanon mesira shittooson Yesusni teetaasta wuuki.
4 Es Simonni keer diise asuni meeni ganeyaassin isa isaas zagte barik gi'tesere: «Han
shittoos baak wuuktera ke'nor sinnaas awuni boor'anso?

5 Waagtefaanane isa wogga wosuste wostoni birrineen* denalo waagtera tukamnik
imtok chimtona kabawa» yisesete. Asuson dey ke'isete.
6 Sinuntano Yesus: «Beytiwa! Awuniron baron rakkisidifetirinso? Bar taak ma'a wuza
zagiwa.
7 Tukamni meya wonna wonna nittoneen anetu feesete sinna boor'a sholeti wono
argasutik chimatiwa. Sinuntano ta wonna wonna nittoneen ane aafawa foona wuza.
8 Han asus bar chimnayson taak zagiwa. Ashnaas moogsi girunak hoossuk zeemma
shittok woshshi.
9 Ta futo nittok makefawungwa; Han misirachchuni kaamaas daasi biratota zuuttam-
baase asiista maktefana dima aaffaristanu han asus zagina bar baron safaronir sinna
maktonawa.»

Yuuda Yesusnin Aatire Imak Merke
(Mat. 26:14-16; Luqa. 22:3-6)

10 Asire heppe nawoosasin isa Askorotki Yuuda Yesusnin aatire imak maagni
gaanynye meyaki hami.
11 Baasso dey es baron odeseteyse girsete. Waaga dey imonek abdi imete. Es bari
boor'a Yuuda dey Yesusnin aatire imana ugna sholet feer.

Daamiisa Meeta'u
(Mat. 26:17-25; Luqa. 22:7-14, 21-23; Yoha. 13:21-30)

12 Ayhudni faasikani fantu shuktera kixxa maastefana heeboosi tesuni wonaasta
nawoni meya Yesusniki yeesere: «Faasika maastefa meeta'uson muutak ay hamma
hoossunik sholefasso?» yit mamussete.
13 Yesus dey nawoosasin heppiisin wosire: «Ek katama hamti. Estak dey akani gima
wor'o asunin uphoti. Basa orfoose hamti.
14 Bar hamme girina keyaassi girifaat keyaasi abanin: ‹Assinynyaas, nawotaasneen
ane faasikani muuson muuna irbani keya ayfaso?› yifewa uti.
15 Bar segenetiista† hoorera yiitera di taga keya nittok besuna. Esta hoossuti» yi.
16 Es nawoosakito katamaassi hamere makenaasimato danere faasikani muuson
hoossisete.
17 Waalfana kabaasik Yesus asire heppe nawobaasneen ane ye.
18 Diisefa meesefeen: «Nittok futo makefawungwa; nittoossin isaas han taneen meefe
bar taan aatire imnir» yi.
19 Baasso dey suumesere isa isarbesiis: «Ta sinungataaso?» yiset Yesusnin mamuss-
esete.
20 Yesus wolgire: «Asire heppesasin isaas han taneen ane koranaassi dukire meefe
barwa.
21 Asuni Naa barik tichchenaasimato kitunak faar. Sinuntano Asuni Naanin aatire
imni es asus haybubawowa. Es asus koonto shaki sinfaanane ma'arwa» yi.

Daamiisa Meeta'uni Tuma
(Mat. 26:26-30; Luqa. 22:14-20)

22 Meesefeen Yesus tushaason ephphe Ha'o galattefaat batte: «Ese, haniis ashnaaswa»
yire nawoosakitonik imi.
23 Tofoosonn dey ephphe Ha'o galattefaat imi. Zuuttere es toofoossin ushete.
24 Ekka dey yi: «Han bar showoni meyak wuuktoni teyyani harinnaaswa.
25 «Futo nittok makefawungwa; Ha'oosi taatoni ha'susi gaddo wayinini ushaason
ushana kabaneen han barissin hepsi aafa ushanawuza.»
26 Esseen orfo galatni gaama gaamere ek Dabrazayitini kumaasta kesete.

Phexiros Mormonamato Yesus Zeemme Make
(Mat. 26:31-35; Luqa. 22:31-34; Yoha. 13:36-38)

---

* **14:5** *Oomaasta keez tiya diinari:* yifar faar † **14:15** Segeneti uus Ayhudni meeni tumak keyaasi tukta keete keya

27 Yesus nawobaasakitonik: « ‹Keemeriisin ichcha woruna; fantuusikito dey siktona›
yistera tichchena boor'a zuuttera ha'aat eelatiwa.
28 Sinuntano ta kitun kabinanneen orfo ek Galiila zeemma hamana» yi.
29 Phexiros dey: «Zuuttambesiise ha'aat eelefeknu ta aafa ekka zaguna wuza» yi.
30 Yesus dey: «Futo neek makefawungwa; hawung han waalaasik ako heppa wolle
oorunoyfeen ne keeza wolla mormotawa» yi.
31 Phexiros kaambaason chinire: «Neneen ane kitunannu sinfaanane aafa mormona
wuza» yi. Zuuttere dey basaasimato maksete.

Yesus Getesemani Yistefa Dimaasta Shiiphe (Mat. 26:36-46; Luqa. 22:39-46)

32 Esseen orfo: «Getesemani» yiste dimta hamete. Yesus nawoni meyanon: «Ta ekesta
shiiphona; nitto hanta diifotiwa» yi.
33 Estan Phexirosnin, Yaqobnin, Yohannisnin barneen ane zoonsire hami. Akamanon
suumet nayo ephi.
34 Nawobaasakitonik dey: «Kaanaas kitunanneen kar'a akamanon suumewa. Hanta
faafaat guzira oodtiwa» yi.
35 Garonon ek sina eksere daasta gandere chimtonir sinfaanane shanani wonaas
basaastan aatanamato shiiphe.
36 Ekka dey yi: «Aabba abataaso! Zuuttera neek chimterwa. Han ephphatoonak fa
shanaason tayistan woksu. Sinuntano ta sholena bar sinnoynamato ne sholeta bar
sinunwa» yi.
37 Wolle yeere kunefeen bi. Phexirosnin dey: «Simonno; kuntaroso? Isa sa'atine guzire
oodak aane chimenoso?
38 Fatanaassi girunoytimato guzira shiiphotiwa. Ayyana hooreratu fa sinuntano
ashaas hopiyawa» yi.
39 Estan wolle dey ukkoti shiiphena shiiphooson shiiphe.
40 Wolle dey yeen aaffesiis afay'nik fayna boor'a kunefeen bi. Barik maksefe baronnu
aane arsoto.
41 Keezsa dey yeere: «Hashneen kunfetiyoso? Hashneen beysa ephdifetiyoso? Ese haye
hooronawa, sa'atiis kar'i; Asuni Naa boor'ni meeni kushusi aattere imtonir.
42 Kabini hamni; Hash taan aatire imni bar tai'se» yi.

Yesusni Ootto (Mat. 26:47-56; Luqa. 22:47-53; Yoha. 18:3-12)

43 Geregere es baron makefena kabaasik asire heppesasin isaas Yuuda sinfe bar
ye. Barneen ane sikonewa mukne epho maagni gaanynyanikin, Museni tumaasi
assinynyanikin, kur'uni meyakin wostere yeese showo asuni meya feeseter.
44 Aatire imni Yuuda zeemme: «Ta daamona barintu nitto makira ephpha hamtiwa»
yire besok makere feer.
45 Geregere yeere Yesusniki tai'sere: «Assinynyano!» yit daame.
46 Es ane yeese baasso dey Yesusnin ephete.
47 Esta yere baassossin isaas siifo zanbaassin kisire maagni gaanynye meeni
gaanynyaasa wostinynyani odonon kace.
48 Yesus dey: «Bo'inynyanin ephnirimato sikonewa mukne ephpha taan ephatik
yaatiyoso?
49 Betemeqdesiissi wonna wonna nittoneen ane faafaat assifana kabaasik aane taan
epheti. Sinuntano tichche bar ko'unak han bar siniwa» yi.
50 Nawoni meya dey zuuttambesiise barin beyfaat eelesete.
51 Atubaasta wor'a maama mayo isa na'o asu basa orfoose hamet feer.
52 Asuni meya barin ephefe kabaasik maamaason ha'aat atatubaase eeli.

Yesus Shonggosta Ta'i
(Mat. 26:57-68; Luqa. 22:54-55, 63-71; Yoha. 18:13-14, 19-24)

53 Yesusnin maagni gaanynye meeni gaanynyaaski ephere hamete. Museni tumaasi assinynya, kur'uni meenawa maagni gaanynye meena zuuttere kuphisete.
54 Phexiros maagni gaanynye meeni gaanynyaasa ojni keerkalo kar'ananneen wok-sok orfobaase hami. Estak dey wostinynyani meyaneen diifaat geya besit feer.
55 Maagni meeni gaanynyaasnawa shoongoose zuuttesere Yesusnin woruk zaalnin sholsere aane danoto.
56 Showobesiis esha zaala makset feeseter. Sinuntano maksefe zaalaas isarba foonto sini.
57-58 Isa isa asuni meya kabsere: « ‹Ta han kushuk keete Betemeqdesiison bogaat keezsinari wono ooma kushuk keetonoron keer'ana› yifeen odeniwa» yit esha zaala maksete.
59 Sinuntano hashnu zaalni meeni kaamaas aane isar sina.
60 Maagni gaanynye meeni gaanynyaas baasso ganeyaassin kabire Yesusnin: «Han baasso neyista maksefe zaalaas aambanso? Isaronnu wolgu beytaroso?» yi.
61 Sinuntano bar shaakki. Isaronnu aane wolguwe. Hepsinu Maagni gaanynye meeni gaanynyaas: «Suusto Ha'oosi naa Kiristoos nenoso?» yit mamsi.
62 Yesus wolgire: «Tawa; Asuni Naa Ha'oosi o'itta diifeennawa samaki shaaruusta yeefeenna biyatiwa» yi.
63 Maagni gaanynye meeni gaanynyaas maybaason karasaat: «Hanneen ekalo ooma zaala awuniron sholsunirinso?
64 Ha'ooson me'baason odetiwa. Nittok awu sinna bestefaso?» yi. Baasso zuuttesere: «Kitu barik sholsuwa» yit mangsu kar'esete.
65 Isa isaas basaasta tujo ephete. Aaffaason maamak ukaat ki'et: «Raaji innok makowa» yisete. Wostinynyani meya dey bochet ephphe hamete.

Phexiros Yesusnin Morme
(Mat. 26:69-75; Luqa. 22:56-62; Yoha. 18:15-18, 25-27)

66 Phexiros haat ojni keerkalo feen isa Maagni gaanynye meeni gaanynyaasa keeri wostinynya ya.
67 Phexiros geya besifeen gasasira biyaat: «Ne dey Naaziretki Yesusneen ane faatarwa» yi.
68 Sinuntano bar wolgire: «Ne makefata baron ta aane arutwe. Aane gasasut» yit morme. Gerakalo finynya kesfena kabaasik ako oori.
69 Keerki wostinynyaas hepsa dey biira esta yere baassok: «Haniis baasso keengwa» yit make.
70 Bar dey hepsa: «Morme» Garonon feere esta yere asuni meya Phexirosnin: «Futok ne Galiilaki asu sinta boor'a baasso keengwa» yisete.
71 Sinuntano bar: «Han maksefeti asusin aane arifatwa!» yit barin bar wolgire erwit teyi.
72 Geregere dey ako hepsa oori. Phexirosnin Yesus: «Ako hepsa wolle oorunoyfeen ne keeza wolla mormotawa» yina kaamaas nibbaasta kejfaan seektere waasi.

15

Yesus Philaxosni Sina Ta'i
(Mat. 27:1-2, 11-14; Luqa. 23:1-5; Yoha. 18:28-38)

1 E'so wonsak maagni gaanynyani meya kur'uni meyaneen, Museni tumaasi assinynyanawa shonggoni meena zuuttere isarik merkesete. Esseen orfo Yesusnin taar'e taamme Philaxosnik aatire imete.
2 Pilatos dey: «Ne Ayhudni meeni taatonoso?» yire mamsi. Yesus dey: «Aa, ne maketaasimatowa» yire wolgi.

3 Maagni meeni gaanynyani meya Yesusnin showo chowak malasset feeseter.
4 Pilatos dey: «Isaronne aane wolgifenoso? Apun chowanso neyista malassediferi» yire
mamsi.
5 Yesus isa wuzane aane wolguwe sinna boor'a Pilatos diinqe.

Yesusniista Kituni Kangsuni Kar'a Kate
(Mat. 27:15-26; Luqa. 23:13-25; Yoha. 18:39-40; 19:1-16)

6 Pilatos faasikani heebo heeboosik asuni meya mamussete isa taatonin kotte gafkit
feer.
7 Manguk taatoosata kabsere kaani woruk taatere fe asuni meyaassin isa Barbaan
yiste asu feer.
8 Darani meya yeesere: «Hazozoti zagifataasimato isa taatonin innok kotwa» yit
mamussete.
9-10 Pilatos wolgire maagni gaanynyani meya koonak aatire imetemato arina boor'a:
«Ayhudni meeni taatosin kotanak sholefetiyoso?» yi.
11 Sinuntano maagni gaanynyani meya Yesusnin beyfaat Barbaanin kotanak Pilatoos-
nin mamussonek daraasin kabugsesete.
12 Pilatos hepsa wolgire: «Eekin Ayhudni meeni taatowa yifeti barin awu zagunak
sholefetiso?» yi.
13 Darani meya dey: «Suuttowowa!» yit chaagete.
14 Pilatos dey: «Aamso? Zagina mangsu aambanso?» yi. Sinuntano baasso: «Suut-
towowa!» yit chaaga aatamsisete.
15 Pilatos daraasa safaranon zaguk sholefaat Barbaanin baassok kotaat Yesusnin
alanggak ichchonak zagire suuttonak aatire imi.

Taar'oni Meya Yesusnin Kanyesete
(Mat. 27:27-31; Yoha. 19:2-3)

16 Taar'osakito: «Pratoriyon» yistefa daa ha'sife basa ojni keerkalo Yesusnin ephphe
hamete. Estan oom taar'oni meyanon isarik zuutisete.
17 She'a maya maysisete; dey seer'a ma'ire zawudi zagire teetbaasta guufsisete.
18 Estan: «Ayhudni taatono! Naga neek sinfawungwa!» yit naga ooshsheset feeseter.
19 Teetbaason sobboqok ichet, tujet barik kaa'net moosesete.
20 Kanyesetenneen orfo she'a mayaason gaay'aat basa mayaason mayissere suut-
tonak ephphe hamesete.

Yesusni Suutto
(Mat. 27:32-44; Luqa. 23:26-43; Yoha. 19:17-27)

21 Isa ugunni wof Aleksandirosnawa Rufosna asi aba sina Simon yiste qerenaki asu
beeden yeefeen danere mesqeliison wor'anak giddisisete.
22 Estan Yesusnin ephphe Golgota yistera teegtefa dimaasta taamete. Es Golgota uus
dey: «Teetni megani dima» uu.
23 Estak dey kumbineen woi'to wayinini usha ushanak imesete. Sinuntano bar aane
ushe.
24 Estan suutesete; maybaasta dey ixa ha'sere aa'esete.
25 Es suutesefe kabaasik e'so keez sa'ati.
26 Malataasi ticha: «Ayhudni taato» yifar.
27 Hep bo'inynyanin teshshesete Yesusneen ane isaasin oi'ta teshbaasta isaasin dey
halda teshbaasta suutesete.
28 Matsafaas: «Manguni meyaneen faadtewa» yina bar ko'i.*
29 Teshba aatfe ugunni wofni meya teetbesiison shorkit ekka yit me'et feeseter: «Yi,
‹Betemeqdesiison† bogaat keezsinari wono keer'anarwa› yi neno!

---

* **15:28** ***Manguni meyaneen faadtewa:*** Isa isa zeemoti Girikni tichaassi aafa. † **15:29** ***Betemeqdesiis:*** betemeqdesiis uus sirki kiddiste kiddusaniis

30 Ese hash mesqelistan kerera teetneeson fu'owa!»
31 Esiisimato maagni gaanynyani meenawa Museni tumaasi assinynyaasna baassotna baassotna: «Oomiisin fu'e, sinuntano teetbaason fu'ok aane chime!
32 Ese biira barik amanonik bar muudto Israelni taatoos hash mesqelistan kerowowa» yiset kanyesete. Barneen ane suutte bo'inynyani meya dey barin me'et feeseter.

Yesusni Kitu
(Mat. 27:45-56; Luqa. 23:44-49; Yoha. 19:28-30)

33 Tooni issun sa'atiistan kabira izgin sa'ati kar'ana kabaneen daas zuuttera talma sini.
34 Izgin sa'atiista Yesus: «Elohe, elohe, lamasebeqtani» yire akama kaamak chaagi. Kotbaas dey: «Ha'onaase! Ha'onaase! Awuni boor'a taan beyitse?» uu.
35 Esta yere asuni meyaassin isa isaas odesere: «Odotiwa; Eliyasnintu teegedifewa» yisete.
36 Isar eelle aka ephak chima wuzaassi haphqire sobboqota duusire suutire ushanak Yesusnik imaat: «Beytiwa shakaani Eeliyas yeere kessunitto biyaniwa» yi.
37 Yesus akama kaamak chaagi; Kaabaas dey kesi.
38 Betemeqdesiisi‡ yinu denun daa heppik karate.
39 Yesusni sinaasta yere tii meeni gaanynyaas kaabaas kesbaason biyaat: «Han asus futok Ha'oni naawa» yi.
40 Isa isa mashka meya dey woksok biyet feeseter. Es baassossin Megdelawitki Maarami, Salome, hate Yaqobnawa Yoosana asi into Maaramine feeseter.
41 Baasso Yesus Galiilak feena kabaasik Yesusneen ane hamefaafa argasit faaser. Esiisimato Yesusneen ane Yerusalem hama ooma showo mashkasu faaser.

Yesusni Kabbarto
(Mat. 27:57-61; Luqa. 23:50-56; Yoha. 19:38-42)

42-43 Gerok waalfana kabaasik Armatiyaski Yosef yiste asu ye. Yosef shoonggo keysefe baassossin isaas dey ulfinto asu. Bar dey Ha'oosi taatonon abdik oodet feer. Wonaas beysani wonaastan zeemma fa hoossuni wona sinna boor'a digonoy Pilatosniki girire Yesusni dugnooson imanak mamsi.
44 Pilatos dey: «Aakkak tai'ni kitiso?» yit diinqe. Tii taar'oni meeni gaanynyaasin teegsire: «Futok Yesus kitiyoso?» yit mamsi.
45 Tii taar'oni meeni gaanynyaaskin odenanneen orfo Yosefnik Yesusni dugnooson imi.
46 Yosef dey kinoni maama waagere mesqelistan dugnooson kessire kimme katera hoore shu'ni moogsi§ kabbare. Estan inya shu'a bukalsire moogaasi noononon uki.
47 Megdelawitki Maaraminewa Yosani into Maaramine Yesusni dugnooson ay kabbarsetemato biyedifar.

16

Yesusni Kitun Kabu
(Luqa. 24:1-12; Yoha. 20:1-10)

1 Beysani wona aatnanneen orfo Megdelawitki Maarami, Salome, Yaqobni into Maaramine yeesere Yesusni dugnooson woshshuk sawa wuzakin hoore shitto waagsete.
2 Torbaniisi tesuni wono e'so awa kesfana kabaasik moogaaski hamete.
3 Baassotna baassotna: «Shu'aason moogaasi noonotan innok bukalsunir oonso?» yiset faaser.

---

‡ **15:38** 15:29 biiti § **15:46** *Katera hoore mooga:* Ayhudni meeni tumak mooga shu'atu katera hoorefar

4 Es baron dey yisetees shu'aas akama inya sinna boor'a. Sinuntano kaanne biyeten
shu'aas bukalera shaatenamato biyete.
5 Moogaassi girseten foro maya mayo na'o asu oi'ta wolusta diifen biire naysete.
6 Es na'o asus: «Nayotiita! Suutte Naaziretki Yesusnintu sholedifetimato arifawungwe.
Bar kabi; hantak aafe; barin kunussete dimaason biyoti.
7 Ese hamfaat nawoni meyaknawa phexirosna: ‹Nittok makenaasimato nittoostan
zeemme Galiila hamnir. Estak biyati› yira maksoti» yi.
8 Es mashkasusikito digak korkiset moogaassin kessa eelese. Akamanon digsena
boor'a isa wuzane ooknu aane maksowa.

Yesus Nawoni Meyak Uphe
(Mat. 28:9-10; Yoha. 20:11-18)

9 [Yesus Torbaniisi tesuni wono e'so kitun kabinanneen orfo zeemme naafun kiina
ayyana barissin kisina Megdelawitki Maaramik beste.
10 Bar dey hamma suumetnawa waasitna feese basa zoonsini meyak es baron make.
11 Baasso dey hayew sinbaasewa barik bestobaase odesefe kabaasik aane aman-
tosoto.
12 Esseen orfo baassossin hep nawobaasakito beede hamefeen Yesus uguntak ooma
gitok beste.
13 Baasso dey wolle hamme oom nawoni meyak maksete. Es baasso dey aane
amanosoto.
14 Esseen orfo dey asire issees muu meesefeen Yesus baassok bestere: «Yesus kitun
kabire kaak fe; inno dey aafniisik biini» yisere makse baassotin amano beyobesiisik-
nawa nibbesiisi chimakna baassotin ke'i.
15 Tusire dey ekka yi: «Daasi birato zuuttambaase asiista hamti. Misirachchuni
kaamaason asu zuuttambaase asik makoti.
16 Amanere haphukte bar faruna. Sinuntano amanonoy basaasta mangsu kater.
17 Amane baasso han besoson zagsone; ta sunaasik kiina ayyanaason kisusone; gaddo
noonok wolumsone.
18 Zawaasikitonon ephone; woruni wuzanu ushefaatene baassotin isanne aafa
miir'ona wuza. Kushubesiison mettanni meenista ta'usone baasso dey farsone.»

Yesus Den Sama Hami
(Luqa. 24:50-53; Wos. 1:9-11)

19 Daam Yesus es baron nawoni meyak makenanneen orfo den sama hami. Ha'oosi
hoi'ta teshta di.
20 Baasso dey kesere daa daa zuuttambaase asiissi hamefaafe maksete. Daamiis dey
baassoneen ane wostet feer. Biistera artonoy wuzani zaguk maksefe misirachchuni
kaamaas futo sinbaason besit feer.]*

* **16:20** Akamanon amanto zeemoti Girikni tichaasewa ooma ooma tichaase 9-20 fa baron aane daysifa.

Luqas Tichina
Daamni Yesus Kiristoosni Misirachchuni Kaama
Gachgiru

Luqasni misirachchuni kaamaas Yesusnin besifanaas zeemme yoonir yistera raajjuni meyaki kamo makte showo neyaneen sinak abdini meya sine Israelni daraas oodet feena «Mesi» esiisimato dey asuni zala zuutire «Fatunir» sinbaason ammanon besukwa. Luqas; Yesusnin: «Tukamni meyak misirachchuni kaamaason makonak» ababaaskin wostere yeer sinbaasonnawa es misirachchuni kaamaas asuni meya baassosta fa showo showo tesa rakkobesiisik kota epho sinbaasontu makefa. Luqasni misirachchuni kaamaassi arkiron dey Yesusni wolle yoosik makefa koi'ni eddeesikitosinawa hepsa dey Yesusni chowaasik den sama hamaason makefa koi'ni eddeesikitosi mai'sira maktees girani chowaasongwa. Yesusni den sama hamaasneen orfo kiristinnani amantoos aakkak dichnamatonawa taginamatona kotta makefa tochoos wosini meeni matsafaassi han baron tichi barki kamo makte.

Ha'oosi wosiyani gaamaasik; Yesus koontena wono keemerni meya hamme biyetemato makefa tochoos Yesus garobaase betemeqdesiissi hambaas; kenashto Samirawiisnawa tishire beste naasa tochone Luqasni misirachchuni kaamaassi koi'batu bestefa. Han misirachchuni kaamaassi dilaastan hamma dilaasta kar'a mai'sira biistonak zagtees shiiphoni chowa; Korto Ayyanaasi chowa; mashka meya Yesusnik fa wostobesiisewa Ha'oos boor'aason feeshun ubaasi chownewa.

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Gachgiru 1:1-4
Haphquni Yohannisnawa Yesusni koontoose *1:5—2:52*
Haphquni Yohannisni wostoos *3:1-20*
Yesusni haphuktoosewa fattantone *3:21—4:13*
Yesus wostobaason Galiilak jammarobaas *4:14—9:50*
Galiilan Yerusalem *9:51—19:27*
Koi'ni torbaniis Yerusalemniissinawa biratobaastana *19:22—23:56*
Daamiisa kitun kabu; ammanon bestobaasewa sama hambaase *24:1-53*

Luqas Tichina Tochoosi Tesu

1 Ulfinto Tewofilosno; inno ganeyaassi sina chowaasikitonon besuni ticha zeemo
sinak showoni meya tichisetewa.
2 Es tichaason dey innok aatiis tesubaastan kabgire aafak biya baassotnawa Ha'oosi
kaamanon makset feese baassotnawa;
3 Tanu ta teetaasik tesubaastan kabgira gasasira biinanneen orfo tochooson zeeme
zoonsobaason oodda neek tichunak ma'ar sinna bestewa.
4 Es baron zaginaas ne odeta chowaas futo sinbaason arutakwa.

Zakkariyasnik Makte Yohannisni Koontoni Tocho.

5 Herodis Yuudaki daasta taato sinna neyaasik Abiyani maagni wosto wostesefe
baassossin sina Zakkariyas yiste isa maag feer. Bar dey Aaronni zalaassin sina Eelsabet
yiste asuba faar.
6 Hepobesiise Ha'oosi sina ooko sinne feeseter. Daamiisa kaamanonnawa tumaasonna zuuttambaase asin isa muda foontonon oodet feeseter.
7 Sinuntano Eelsabet zagiya sinna boor'a koonubesi aafa. Hepobesiise dey kur'sete.
8 Isa wono Zakkariyas basa wostoni taraasik betemeqdesiissi maagni wostooson
wostedifer.

9 Ukkoti maagni meeni tumaasimato Daamiisa betemeqdesiissi girire ixana kiichunak ixa barik kar'i.
10 Betemeqdesiissi ixanaas kiichchefana kabaasik dara zuuttere gerakalo yerefaat Ha'o shiiphedifer.
11 Daamiisa wosiya ixana kiichchefana shoo'aasi hoi'ta teshta yerefaat barik beste.
12 Zakkariyas wosiyaason biinaase nayere dige.
13 Sinuntano wosiyaas: «Zakkariyasno digotaatawa! Shiiphonees odtewa. Asune Eelsabet arqa naanin tanonir. Sunbaason dey ‹Yohannis› yira sunsuta.
14 Basa koontoos neek akama gira sinanawa. Showo asuni meya dey basa koontoosik girosonewa,
15 Bar Daamiisa sina arkirtu sinana. Wayinini usha sinun ooma zaysuni usha isanne aafa ushanawuza. Intobaasi keensi feegedo Korto Ayyanak tuumtona.
16 Bar Israelni daraasasin showobesiisin Daama Ha'obesiiski wolguna.
17 Bar raajju Eeliyasnisimato Ha'oosi ayyanaknawa hugnakna Daamiisa sina zeemana. Abani meeni nibaason naanggotbesiiski, ajajamonoy baassotin kayimni meeni techmaassi wolguna. Daraasin daamiisik hoorere feer sinonek zaguna» yi.
18 Sinuntano Zakkariyas Ha'oosi wosiyak: «Han bar futo sinbaason awuk aruna? Ta kur'in, asunaas dey woggabaas koi'i» yi.
19 Ha'oosi wosiyaas wolgira: «Ta Ha'oosi sina yerefa Gabureliwa. Han misirachchuson neek makonak wostera yaanarwa.
20 Sinuntano ne wonbaas kar'fana kabaasik sinni kaamnaason amano beyta boor'a han chowaas sinananneen nibtaatotu sinatawa. Wolla dey aafa chimata wuza» yi.
21 Es kabaasik asuni meya Zakkariyas kesananneen oodet feeseter. Betemeqdesiissin tai'ni kesa beybaasik diinqesete.
22 Zakkariyas betemeqdesiissin kesfena kabaasik asuni meyaneen wollok aane chime. Es bari boor'a betemeqdesiissi isa barik beste wuza faanamato asuni meya arsesete. Bar wollonoy kushubaasik besit feer. Esiisik nibtaato sinne fui'te.
23 Zakkariyas betemeqdesiissiki basa taraasi wostoni wona ko'ubaase keeba hami.
24 Garo wonaneen orfo asuba Eelsabet naanertera uuch assa keebaassi aachera di.
25 Ekka dey yi: «Daamiis han ma'a wuzason taak zagiwa. Asusa ganesi fa kashistonaason tishki.»

Maaramik Makte Yesusni Koontoni Tocho

26 Eelsabet naanertenari issunsa assaasik Ha'oosi wosiya sina Gabureli Galiilaki daasta fa Naaziretni katamaassi Ha'ooskin wostera hami.
27 Wostera hamnaas Dawitni zalaassin sina Yosefnik teegtera di isa durba nawaki. Es durba nawaasi suna dey Maarami.
28 Ha'oosi wosiya barki yaara: «Ne akamanon suustowe. Naga neek sinfawungwe. Daamiis neneen anetu fewe» [ne mashkasusi ganesin suustowe] yi.
29 Maarami Ha'oosi wosiyani wollaasik akamanon nayefaat: «Han bar aakkati nagani ooshshonso?» yit safare.
30 Ha'oosi wosiya Maaramik: «Ha'oosi sina adda danit sinna boor'a digotaatawe.
31 Ese ne naanertotarwe, arqa naanin dey tanotar. Sunbaason dey ‹Yesus› yira sunsuta.
32 Bar dey akamtu sinana. Zuuttambaase asiistan denalo sina Ha'oni Naa yisteretu teegtona. Daama Ha'oos ababa Dawitni zigimooson barik imnir.
33 Yaqobni zalaasta koi'ba foontonon taattonir. Taatobaasnu koi'ba aafa» yi.
34 Maarami Ha'oosi wosiyak wolgira: «Ta durbawa; han bar aakkak sinak chimnirin?» yi.
35 Ha'oosi wosiya wolgira: «Korto Ayyana neyista yoona. Zuuttambaase asiistan denalo sina Ha'oosi hugna dey neyista kerona. Es bari boor'a koontoni Naas korto. Dey Ha'oni naa ustona.

36 Ne koona sina Eelsabetnu kur'ubaastak arqa naani naanerte. Zagiya yiste bar
naanertenaneen haniis issunsa asba.
37 Ha'oosik chimtonoy wuza aafa» yi.
38 Maarami dey: «Ta Daamiisa bozawa. Ese ne maketaasimato sinun» yi. Estan Ha'oosi
wosiya kessa hami.

Maarami Eelsabetnon Mamsuk Hami.

39 Es kabaasik Maarami taptanon kabira aamaasta fa Yuudani daastaki isa kata-
maassi hami.
40 Zakkariyasniki keer girira asuba Eelsabetnon naga ooshshe.
41 Eelsabet Maaramini nagaason odefana kabaasik katbaassi di nawaas fille. Eelsabet
dey Korto Ayyanak tuumte.
42 Kaambaason dey teggira: «Ne mashkasusi ganesin suustowe. Neekin koontoni bar
dey suustowe.
43 Daamtaasa into taan mamsuk yoobaas awune fa akama ulfinanba!
44 Ne nagaasi kaamanon odefana kabaasik katnaassi fa nawaas girak fille.
45 Daamiis makena baron zagunir sinbaason amane ne awune fa suustonse!» yi.

Maaramini Galatni Shiipho

46 Maarami dey ekka yi:
«Kaanaas Daamiisin galattonir;
47-48 Ha'oos kashisto wostinynya;
sina taan biina boor'a;
tuuma nibnaasi safarak;
hetna sina Ha'onaasik girona.
Hawungneen ekalo koontoos;
zuuttera taan: ‹Ne suustowe› una.
49 Hugnaba faana Ha'oos;
taak akama wuza zagina boor'a;
sunbaas dey Korto.
50 Ha'ooson digefe baassok;
koontoostan aatta koontoosta kar'a fakuna.
51 Chima woribaasik hugnabaason besi;
beegantefe baassotin nibbesiisi safaranon gedda sike.
52 Daason ha'sife arki arki meyanon zigimobesiistan kessi;
sinuntano kashistefe baassotin ulfinak den teggi.
53 Maktanni meyanon ma'a wuzak gawusi;
otumni meyanon kushkush kalla kofki.
54-55 Abrahamniknawa basa zalaasikna;
koi'ba foonto neya besina fakibaason safarok;
Wostinynyaba sina Israelnin argasi;
es baron zaginaas zeemoti abaniisakitonik
imna abdini kaamaason koi'sukwa» yi.
56 Maarami dey keez assa sinni wona Eelsabetneen ane diira wolla keeba hami.

Haphqife Yohannisni Koonto

57 Eelsabet kophona wona kar'in arqa naanin kophe.
58 Wolkobaasewa koonbaasikitone Daamiis akama fakiya barik zaginamato odesere
barneen ane girsete.
59 Nangirinsinari wono daag naasin haarkoni kunsuk asuni meya yeesete. Ababaasa
sunak Zakkariyas yire sunsuk sholset feeseter.
60 Sinuntano intobaas: «Indaane, sunba Yohannis yisteretu suntona» yi.
61 Baasso dey: «Ne kooniisasin han sunaasik sunter aafewe» yisete.

62 Estan ababa Zakkariyasnin: «Naanees oo yistere sunustonakinso sholefatari?» yire
kushubesiisik besire mamussete.
63 Bar dey tichuni wuza imonek mamsire: «Sunba Yohanniswa» yire tichi. Zuuttambe-
siise es barik diinqesete.
64 Geregere Zakkariyasni terma kotten Ha'ooson galattet wolle.
65 Es baristan kabi chowa wolkoni meya zuuttesere digesete. Es wollaasi chowa
zuuttera kumaasta fa Yuudani daasi biratota wolumtera zi'i.
66 Es baron ode baasso zuuttere: «Han daag naa hanneen awu sinungeso?» yit
baassotna baassotna mamussesete. Es bar sinnaas Ha'oosi argasu Yohannisneen ane
faar sinna boor'a.

Zakkariyas Makena Raaji

67 Es daag naasa aba Zakkariyas Korto Ayyanak tuumtere ekka yit raaji make.
68 «Yaara darabaasin furena boor'anawa argasina boor'ana;
Daama Israelni Ha'oosik galata sinfawung.
69-70 Es barnu ibe zeemma;
Korto raajjuni meyaki kamo makenaasimato;
wostinynyaba sina Dawitni zalaassin;
akam fatunirin innok kabgi.
71 Fu'enaas dey;
gumayefe baasso kushuussinnawa;
oomtesefe baasso kushuussinwa.
72-73 Es baron zaginaas inno abani meyak;
fakibaason besunaknawa;
girina korto teyyaason zagunaknawa;
es girina teyyaason dey teyira imnaas;
abani Abrahamnikwa.
74 Es abdini kaamaas;
dey gumaniisa kushusin birmadumma kessa;
isa diga foontonon barik wostet foonikwa.
75 Esiisimato dey neeniison zuuttambaase;
Ha'oosi sina kortoknawa ookokna foonikwa.
76 Dey ne han daag naaso;
zuuttambaase asi denalo sina Ha'oosi raajju ustotawa;
ugnaason hoossutak;
Daamiisa sina zeemma hamata.
77 Daamiis dey boor'besiison feeshun uuk;
farsone ugnaasi arunon baassok imana.
78 Ha'oniis fakirnawa kenashterna;
sinbaasik faruni chaarefa denun innok chaaronak zaguna.
79 Bar talmaassinawa kituni tiishoossina fe baassok chaarsuna;
Inno taaruuson dey nagani ugnak zoonsunakwa» yi.
80 Daag naas dey dichi. Korto Ayyanaasik dey chimi. Israelni daraasik ammano
bestona wona kar'ana kabaneen ichma daassi di.

2

Yesusni Koonto

1 Es kabaasik Romanni taate meeni taato Agustos Keesar basa ha'suussi fe asuni meya
zuuttere darani faadak tichchosonek ajaji kesi.
2 Es tesuni darani faada zagtefana kabaasik Kemerewos Soriyani daason ha'sit feer.
3 Asu isarba isarbaas dey sunbaason tichchonak koontena daasta hamet feer.
4 Yosef koontenaas Dawitni zalaassin sinna boor'a Galiilaki fa Naaziretki katamaassin
kabire Yuudani daastaki fa Dawit koontena katama Betelemi hami.

5 Tichchok hamnaas naanertera fa teegere duusina nawa Maaramineen.
6 Betelemuk feeseten Maarami kophona wona kar'i.
7 Uzun naabaasi esta kophe. Irba ha'ifena keyaas asunik oottera ko'ina boor'a maama
taksira miya muuba maafana magaassi kunsi.

Keemernawa Ha'oni Wosiyaase

8 Es daasta waali waalin nor'obesiison keemet ha'sefe keemerni meya feeseter.
9 Baassok dey Daamiisa wosiya diinqone beste. Daamiisa ulfinni chaarefa baasso
biratoosta chaarsi. Baasso dey akamanon digsete.
10 Sinuntano Ha'oosi wosiya dey baassok: «Harewa digotiita! Asu zuuttambaase asin
akamanon girsuni ma'a odu nittok ephpha yaanwa.
11 Hash hawung han Dawitni katamaassi fatir sina Daam Kiristoos nittok koontewa.
12 Han bar nittok mallato sinana: Daag naa maama takistere miya muuba maafana
magaassi kunfeen danati» yi.
13 Geregere showo Samaki wosiya es Ha'oosi wosiyaasneen ane bestesera:
14 «Den samak Ha'oosik ulfina sinfawungwa!
han daastak dey;
Ha'o shunfana asuni meya zuuttambesiise asik;
naga sinfawungawa» yit Ha'ooson galattesete.
15 Ha'oosi wosiyaasikito oor kessa den sama hamnanneen orfo keemeriisakito baas-
sotna baassotna: «Ese han sina baronnawa Daamiis innok besina wuzaase asinna
biyanik Betelem hamniwa» yisete.
16 Baasso dey taptak hamere Maaraminonnawa Yosefninna danete. Daag naas dey
miya muuba maafana magaassi kunfeen biyete.
17 Daag naasin dey biyetenneen orfo Ha'oosi wosiya baassok makena naasa
chowanon maksete.
18 Es keemeriisakito makena baron ode baasso zuuttere diinqesete.
19 Sinuntano Maarami es chowaason zuutira nibbaassi ephaat safaret faar.
20 Keemeriisakito chowaas zuuttera Ha'oosi wosiya baassok makenaasimato sinin
biyobesiisiknawa odobesiisikna Ha'ooson galattetnawa ulfinsitna wolle hamesete.
21 Nangirinsinari wono naas haarko kunana tumaasta zeemma intoba naan-
ertonoyfeen Ha'oosi wosiya sunsina sunaasik «Yesus» yisetere sunte.

Yesus Betemeqdesiissi Oottere Hami.

22 Museni tumaasimato kayimni tumaas zagtona wona kar'i. Es bari boor'a Yosef-
nawa Maaramine daag naasin Daamiisa sina tai'suk Yerusalem ephphe hamete.
23 Es baron ekka zagsetees Daamiisa tumak: «Uzun sina arqa naa zuuttere Daamiisik
imtere korto sinanar» yifa ajaji tichchera faar sinna boor'awa.
24 Esiisimato Daamiisa tumaassi: «Hep ameta wedey hep nakaloni nawa maa'a imak
sholsu» yifa ajaji faar.
25 Es kabaasik Simon yiste isa asu Yerusalemuk feer. Bar kaabaason Ha'ok imme fe
ooko asu. Israelni faruni abdiison oodet feer. Korto Ayyanaas dey barneen faar.
26 Bar Daamiisa muudtonin biinoy kitunoynamato Korto Ayyanaas barik ammanon
besira faar.
27 Es wono Korto Ayyanaas Simonni kabgira betemeqdesiissi hamanak zagin hami.
Yosefnawa Maaramine tumaas makenaasimato zaguk daag naasin ephphe betemeqde-
siissi girseten,
28 Simon dey daag naasin ephphe idimme Ha'ooson galattet ekka yi:
29 «Daamiiso! Ese!
Taak imta Abdini kaamaas ko'iwa;
haye wostinynyane sina taan;
nagak den neeki ephwa.

30 Ne fatuuson aafnaasik biingwa;
31 Es bar dey dara zuuttambaase asi sina hoossita barwa.
32 Bar Aazabni meyak futooson ammanon besuni chaaref sinana;
ne dara sina Israelni meyak ulfinawa» yi.
33 Yosefnawa Maaramine makte daag naasa chowak diinqeset feeseter.
34 Simon dey baassotin suusnanneen orfo daag naasa intok: «Han daag naas Israelni meyak showobesiisik tishuk, showobesiisik dey faruni ugnatu sinana. Barin showobesiis ephphetoo beyobesiis beso sinana.
35 Es barik showo asuni nibsi aachera fa safara ammanon kessa bestona. Nibneeson dey suumoni siifoos kalasira aatana» yi.
36 Es kabaasik Aaserni zalaassin Fanuelni nawa Haanna yiste isa raajju faar. Bar dey akamanon kur'u. Teegobaasseen ane naafunasir wogga ane diisefeen bar kiti.
37 Esseen orfo woggaba nangnasire acheechche kar'ananneen wonna wonna betemeqdesiissin tishunoy soomera shiiphet Ha'oosik wostet faar.
38 Bar dey es kabaasik geregere yaara Ha'ooson galatte. Daag naasa chowanon Yerusalemni furtooson oodet feese baassok zuuttambesiise asik maket faar.
39 Yosefnawa Maaramine Daamiisa kaamsi makte tumaason koi'issetenneen orfo Galiilaki daasta fa feesefe katama Naaziret wolsete.
40 Daag naas dey dichetnawa zagitna hami. Techmak dey tuumi. Ha'oosi otma barneen ane faar.

Yesus Betemeqdesiissi

41 Yosefnawa Maaramine wogga woggaasik Ayhudni faasikani heebooson ulfinsuk Yerusalem hamet feeseter.
42 Yesus asire heppe woggaba sinfana kabaasik zagtet faanaasimato heebooson ulfinsuk Yerusalem hamete.
43 Heeboos koi'inanneen orfo Yosefnawa Maaramine keebesi wolsere hamefe kabaasik Yesus Yerusalemuk fu'te. Sinuntano baasso es baro aane arsoto.
44 Bar ugunni wofiisseen anetu fewa yisefaat isa wonni ugna hamete. Estan arsefe koonbesiiskinawa zomobesiiskina sholok kabsete.
45 Sholere turuksetenneen orfo wolle Yerusalem hamete.
46 Keez wonaneen orfo betemeqdesiissi assife baasso ganeyaassi diifaat odefennawa mamsu mamsifeenna danete.
47 Ode baasso dey zuuttere gasasubaasiknawa wolgifena wolgusikna diinqeset feeseter.
48 Yosefnawa Maaramine dey betemeqdesiissi barin biyeteese diinqesete. Intobaas dey: «Naataaso! Awuni boor'a innoti ekka zagitso? Abaneesneen taneen innotin tiir'o ephaan neen sholet faanirwa» yi.
49 Yesus wolgire: «Awuniron taan sholefeti? Abataasa keer foonak sholsu sinnamato aane aruwetino?» yi.
50 Sinuntano bar makena chowaas baassok aane galowa.
51 Estan Yesus baassoneen ane wolle Naaziret hami. Baassok dey ma'i yire ajajamet feer. Intobaas dey es chowaason zuutira nibbaassi ephaat faar.
52 Yesus dey techmak; yer'aknawa addakna Ha'oosi sinaknawa asusa sinakna dichet feer.

3

Haphquni Yohannisni Assu

1 Romanni taatoosa taato Tibariyos taattena asire uuchche woggaasik Pentenawi Pilatos Yuudaki daason ha'sit feer. Herodis dey Galiilaki daason ha'sit feer. Esiisimato dey ayba Filiphoos Ituriyasnonnawa Tikonidosnonna ha'sir. Lisaniyos dey Absanisno ha'sir.

2 Haannanawa Keyyaffana maagni gaanynye meeni gaanynya; es kabaasik Za-
kkariyasni naa Yohannis ichma daassi feen Ha'oni kaama barki ya.
3 Es bari boor'a Yohannis Yordanosni akaasi biratota fa daa zuuttambaase asiissi
kutifaafe: «Boor'nitiisi fakiyanon danatik harmira haphuktotiwa» yit maket feer.
4 Es bar dey sinnaas raajju Isayyas Yohannisni chowaasik ekka yit tichinaasimatowa:
«Ese han bar ichma daassi ekka yit chaagfe asuni kaamawa;
‹Daamiisa ugnanon hoossuti!
Ugnaason dey sapsira hoi'issuti!
5 Doo'aas zuuttera kachchera tuumun!
Aamaasewa kumaase dey zuuttera golon!
Halda ugnaas zeephton!
Kecha kecha ugnaas danaron!
6 Asu zuuttere Ha'oosi fatunon biyo!› »
7 Haphuktok Yohannisniki ye asuni meyak ekka yit feer: «Nitto ufoni naanggota!
Yoonak fa Ha'oosi gi'sin eella kesatik oonso nittok makeri?
8 Ese harmuntiison besifa wosto wostotitano nibnitiissi: ‹Inno Abrahamni naang-
gotawa› yit teetefeti baron beyti. Ha'oos han kuni shu'aasikitosin kabgira Abrahamnik
naanggota zaguk chimanamato nittok makefawungwa.
9 Hash i'ooson tasbaassi kar'a ha'uni anfala hoorera faarwa. Es bari boor'a ma'a gaana
gaannoy i'oos zuuttera katera geyaassi ha'tonirwa» yi.
10 Daraas dey Yohannisnin: «Eekin awu zagunirinso?» yire mamussesete.
11 Yohannis wolgire: «Hep maamba feena bar isaason maamba foontoosik imowa.
Muuba feena bar muuba foontoosik bagge imowa» yi.
12 Girbo zuutife baasso dey haphuktok barki yeesere: «Assinynyano! Inno dey awu
zagunirinso?» yit mamussesete.
13 Bar dey: «Makte ajajiistan daysira mamsutiita» yi.
14 Meya taar'oni meya dey yeesere: «Inno dey awu zagunirinso?» yire mamussete. Bar
dey wolgire: «Asusa waaganon hugnak bo'otiita. Ooninnu sinfaanane eshak malatotiita.
Nittok imtefa wostoni waagaas hoorona» yi.
15 Es neyaasik asuni meya zuuttere Kiristoosni yooson abdik oodet feeseter. Es bari
boor'a Yohannisnin: «Han asu awuzakne Kiristoos sina beyungeso?» yit nibbesiissi
safarsete.
16 Yohannis zuuttambesiise asik ekka yi: «Ta nittotin akaktu haphquna. Sinuntano
tayistan denalo chaa'mabaasi taar'anonnu kotanak sholsuoonar yoonir. Bar Korto
Ayyanaknawa geyaknatu nittotin haphquna.
17 Bar oodaastaki meyaason sama ha'unak manshi* kushubaassi faar. Kayninanneen
orfo kayma meyaason botoossi gaagnir; kadnaason dey tishunoy geyak kiichunir»
18 Esiisimato Yohannis showo ugnak daraasin kiitit Ha'oosi ma'a odunon maket feer.
19 Sinuntano Galiilanon ha'sit fe Herodisnin ayba Filiphosni asu Herodiyadano ephna
boor'anawa ooma showo mangsubaasikna barin ke'i.
20 Herodis es mangsubaasta daysire Yohannisnin taatoni keer gedi.

Yesusni Haphukto

21 Daraas zuuttere haphuktere kesnanneen orfo Yesus dey haphukte. Bar Ha'ooson
shiiphefeen sama gachche.
22 Korto Ayyana nakalone faar sinna basaasta kere. Es kabaasik: «Keeshtefana naataas
newa; neektu girefawungwa» yifa kaama saman ya.

Yesusni Koontoni Tuza

* **3:17** Manshi: oodaastaki meyaason sama ha'uk argasi wuza.

23 Yesus daraasi assuk kabifena kabaasik keezasir woggaba sinana. Daraasik Yesus
Yosefni naa sinnamatotu bestefa. Esiis dey Yosef Eelini naa.
24 Eeli Matini naa; Mati Lewini naa; Lewi Milkini naa; Milki Yonanni naa; Yona Yosefni
naa;
25 Yosef Matatiyyuni naa; Matatiyyu Amosni naa; Amos Nahomni naa; Nahom
Esilimni naa; Esilim Naageni naa;
26 Naage Ma'aatni naa; Ma'aat Matatiyyuni naa; Matatiyyu Semeyni naa; Semey
Yosefni naa; Yosef Yodani naa;
27 Yoda Yonanni naa; Yonan Reesni naa; Rees Zerubabelni naa; Zerubabel Selatiyalni
naa; Selatiyal Nerini naa;
28 Neri Milkini naa; Milki Hadini naa; Hadi Kosamni naa; Kosam Elmodamni naa;
Elmodam Erini naa;
29 Eri Iyyasuni naa; Iyyasu Eliazarni naa; Eliazar Yuramni naa; Yuram Matatni naa;
Matat Lewini naa;
30 Lewi Simonni naa; Simon Yuudani naa; Yuuda Yosefni naa; Yosef Yonanni naa;
Yonan Eliyakimni naa;
31 Eliyakim Meliyani naa; Meliya Maynanni naa; Maynan Matatni naa. Matat Natani
naa. Nata Dawitni naa.
32 Dawit Isseyni naa. Issey Iyyobedni naa. Iyyobed Boyezni naa. Boyez Salimonni
naa. Salimon Ne'asonni naa.
33 Ne'ason Aminadabni naa. Aminadab Aaramni naa. Aaram Aarinini naa. Aarini
Eesiromni naa. Eesirom Faresni naa. Faares Yihudani naa. Yihuda Yaqobni naa.
34 Yaqob Yisaqni naa. Yisaq Abrahamni naa. Abraham Taarani naa. Taara Nakorni
naa.
35 Nakor Serohini naa. Serohi Rehuni naa. Rehu Felegni naa. Feleg Eberni naa. Eber
Shelahini naa.
36 Shelahi Kayinni naa. Kayin Afarkisadni naa. Afarkisad Semni naa. Sem Noohni
naa. Nooh Lamehini naa.
37 Lamehi Matusalani naa. Matusala Henokni naa. Henok Yaaredni naa. Yaared
Melalielni naa. Melaliel Kayinanni naa.
38 Kayinan Henosni naa. Henos Seetni naa. Seet Addamni naa. Addam Ha'oni naa
yiset feeseter.

4

Yesusni Fattanto

1 Yesus Korto Ayyanak tuumme Yordanoski akaassin woli. Estan ichma daa hamanak
Korto Ayyana barin zoonsi.
2 Ichma daassi feen acheechasir wona Daabulos boor'a wostonak mamsi. Es wonaassi
isanne aane muwe sinna boor'a koi'baasta makte.
3 Daabulos dey Yesusnin: «Ese ne Ha'oni naa sinfaatane han shu'aason tusha sinanak
ajajowa» yi.
4 Yesus dey: « ‹Asu tusha tushak aane feefe› yistera tichchera faar» yi.
5 Estan dey Daabulos Yesusnin isa tega dimta kisi. Han daasta fa taatoosikitonon
zuutire isarga walgire besaat:
6 «Han daasi ha'suusewa ulfinbaase zuutira neek imanawa. Han bar zuuttera taak
imte sinna boor'a ta sholena barik imak chimanawa.
7 Es bari boor'a ne taak sagadefaatane han bar zuuttambaase neer sinanawa» yi.
8 Yesus wolgire: « ‹Daama Ha'oneesik sagado. Bar baron shiipho› yistera tichche» yi.
9 Esseen orfo Daabulos Yesusni Yerusalem betemeqdesiisi teetta taamme yeetaat: «Ne
Ha'oni naa sinfaatane hantan yeet daasta fillebbo.
10 ‹Neen oodosonak Ha'o wosibaason ajajona.
11 Dey wochonees shu'aasta tuusa'onoynamato kushubesiisik teere neen ephonewa›
yistera tichchera faarwa» yi.

12 Yesus dey: « ‹Daama Ha'oneeson fattanotaata› yistera tichchera faar» yire wolgi.
13 Daabulos Yesusnin fattanere koi'sinanneen orfo kar'o danne wolunanneen es
kabaasik beyye hami.

Yesusnin Naaziretki daraas oomte

14 Yesus Korto Ayyanani hugnak tuumme wolle Galiila ye. Basa chowaasi wolla es
biratoosta fa ke'eessi tuumi.
15 Bar Ayhudni shiiphoni keyaasikitosi baassotin assit feer. Zuuttambesiise barin
galattesete.
16 Esseen orfo Yesus dichna daa Naaziret ye. Zeemoti zagit feenaasimato beysani
wonaasik Ayhudni shiiphoni keyaassi hamme Ha'oosi kaamanon feretunak kabi.
17 Raajju Isayyas tichina matsafanon imtete. Woore ekka yistera tichche dima dani:
18 «Daamiisa Ayyana tayistatu fa;
tukamni meyak ma'a misirachchuni oduuson makonak taassi;
taatere feese meya kottosonek;
aaftishuni meya biyosoneknawa;
rakkoossi feese meyanon;
birmadumma kisunaktu taan muudi.
19 Dey Daamiis darabaasin fatuna;
woggaason awajonaktu taan wosi.»
20 Feretaat tichaason birire wostinynyaasik imaat di. Ayhudni shiiphoni keyaassi
diise baasso zuuttere barin kootkire biya ephete.
21 Bar dey baassok: «Hashti ferettefeen odeti matsafaasi kaama hash hawung ko'iwa»
yi.
22 Baasso zuuttere basa chawaason ma'arik wolumsete. Wollefena akama keeshu
kaamaasik diinqeset: «Han bar Yosefni naastenoso?» yisete.
23 Yesus baassok: « ‹Ne hetni asuno; teetneeso fatuwa!› yifa besoson tayista mako-
timato arifawungwa. Esiisimato dey Kifirnahomuk: ‹Zagit yisten odeni baron zuutira
han koonteta daastak dey zaguwa› yisefeti» yi.
24 Futo nittok makefawungwa; Raajjuus koontena daastaki asubaas barin aane
ulfinsife.
25 «Futooson nittok makonawa; raajju Eeliyasni neyaasik keez wogganewa issun
assane iro aane icha sinna boor'a daa zuuttambaase asiista akama maka sini. Es
kabaasik Israelni daasta showo dicha asu faaser.
26 Sinuntano Eeliyas Sidona yistefa daasta fa Sirapta yistefa ke'eessi isa dicha asukitu
wostere hamiteno ooma ookinu aane wostere hame.
27 Esiisimato Raajju Eelsani neyaasik Israelni daasta showo awataatoni mettan
feeseter. Sinuntano Soriyaki awataatoni mettan sina Niimantu farirteno baassossin
oonu aane faruwe.»
28 Ayhudni shiiphoni keyaassi diise baasso zuuttesere es baron odeseteyse akamanon
gi'tesete.
29 Kabserenu Yesusni guchche zatte katamaasi gerakalo kissete. Gawuussi tugire
ha'uk sholsefaat baasso katamaas keetena kumaasta ephphe kesete.
30 Sinuntano bar baasso ganeyaassi kamo aatte hami.

Yesus kiina Ayyana Asusasin Kisi

31 Estan Yesus Galiilaki daasta fa Kifirnahom yiste katamaassi hami. Estak beysani
wonaasik daraasin assit feer.
32 Assifena kabaasik ha'suni hugnaba feena asunimato sinna boor'a diinqeset
feeseter.
33 Es Ayhudni shiiphoni keyaassi kiina ayyana ephna isa asu feer. Bar dey chaaget
ekka yi:

34 «Naaziretki Yesusno! Inno neneen ane awuni isarni faarinso? innoti tishkutak
yaataroso? Ne oo sintamato ta arifawungwa; Ne Ha'oosi Kortowa!».
35 Yesus kiina ayyanaason: «Isa kaama kotnoy asusasin kes!» yire ke'i. Kiina ayyanaas
daraasa sina asusin gansira isanne miir'onoy gafkira kesi.
36 Asuni meya zuuttambesiise baassotna baassotna: «Han maktefa kaama aro kaa-
manso? Akama ha'suni hugnaknawa kaambaasi giidokna kiina ayyanaason ke'in
barikito dey gafkira kesar» yiset diinqesete.
37 Yesus zagina chowaasi wolla es daasi biratota wolumtera zi'i.

Yesus Showo Mettannin Fati

38 Yesus Ayhudni shiiphoni keyaassin kesse Simonni keer hami. Estak Simonni asusi
into gumtanni mero mettera kunir sinna boor'a: «Yesusnin fatuwa» yisere shiiphsete.
39 Yesus dey barki tesha tai'sere yerefaat meroos baro kofkunak ajajen meroos dey
baron gafki; daakun kabira baassotin irbasi.
40 Awa girifana kabaasik asuni meya showo tesa merok mettere feese mettanni
meyanon zuutire Yesusniki ephphe yeesete. Bar dey isa isarbesiisata kushubaasik ta'ire
fati.
41 Kiina ayyanaasikito dey showo asunisin: «Ne Ha'oni naawa!» iyaafa chaagga
keset faaser. Bar Muudto sinbaaso kiina ayyanaasikito arser sinna boor'a Yesus: «Isa
kaamane kotataata!» yire ke'ire kali.
42 Wonfana kabaasik Yesus estan kesse asu foonto fuchcha dimta hami. Asuni meya
barin sholere danere: «Innotin beyya hamataatawa» yit shiiphsete.
43 Sinuntano Yesus baassok wolgire: «Ta wostera yaanaas es barik sinna boor'a
Ha'oosi taatoni Misirachchuni kaamanon ooma katamaassi fe asuni meyak hamma
makonak sholsuwa» yi.
44 Es bari boor'a Yuudani daasta fa Ayhudni shiiphoni keyaasikitosi girifaafe kaam-
baason maket feer.

5

Yesus Nawobaasakitoni Teege

1 Isa wona Yesus Gensaretki Baarisi ha'a feen showo asuni meya ek barki tai'sere
Ha'oosi kaamanon odok tugset feeseter.
2 Bar es Baarisi ha'a yere hep goonu bi. Kurxummi eshefe baasso goonuussin kerere
yugudobesiison mei'sedifer.
3 Yesus Simoonnir sina goonuussi giri. Simoonnin: «Han goonuuson daastan ek
akaasta garonon taak chiksuwa» yi. Estan goonuusta diifaat esta fe daraasin assi.
4 Wolumbaaso koi'sinanneen orfo Simoonnin: «Goonuuson tir'maasta eksaat neneen
zomoneesakitoneen Kurxummiison eshak yugudontiison tir'maassi ha'utiwa» yi.
5 Simon wolgire: «Assinynyano! Waalaason zuutira kabet ha'ira isanne aane daneniwa.
Sinuntano hash ne maketanneen kurxummiison eshak yugudooson akaassi ha'unawa»
yi.
6 Es baron zagsobesiise yugudoos karatonanneen akama showo kurxummi hophete.
7 Estan ooma goonuusta fe zomobesiisakito yeesere argassonek giphsok teegsete.
Baasso dey yeesere hep goonuuson akaas koor'ananneen kurxummik tuunisete.
8-9 Barnawa basa zomosakitona zuuttere ephete kurxummiisi aatamak akamanon
diinqesete. Simon Phexiros dey sina chowaason biyaat Yesusni sina kaa'nere: «Daamiiso!
Ta boor' sinna boor'a tayistan eksowa!» yi.
10 Esiisimato Simonni zomo sina Zebdewosni naanggotiis Yaqobnawa Yohannisna
diinqesete. Yesus Simoonnin: «Harewa digotaata! Hawungneen ekalo asuni meyanon
Ha'ooski zuutunir sinatawa.»

11 Baasso dey goonubesiison akaassin kisire daasta kunsaat zuuttambaase asin beyye
Yesusni nawo sinete.

Yesus Awataatoni Mettaniisin Fati

12 Isawa Yesus isa katamasi feen atubaason awataatoni mero koi'sina asu barin biire
sinba kaa'nefaat: «Daamiiso! Sholefaatane taan kayimsuk chimatawa» yit shiiphe.
13 Yesus kushubaason shongere atubaason taptifaat: «Sholefawungwa! Faruwa!» yi.
Geregere merobaassin fari.
14 Tusire dey Yesus: «Han sina chowaason ooniknu makotaatawa. Sinuntano hamfaat
kayimneeson maagnik besuwa. Asusik zaala sinanak kayimneeson besifa Muse ajajena
maa'aason imma» yire ajaje.
15 Yesus zagina chowaasi wolla zeemotiistan tagi. Showo asuni meya barkin odok-
nawa merobesiissin farusonekna sholsefaat zuutteset feeseter.
16 Sinuntano Yesus bar bar showo wona shaato dimsi hamfaafe shiiphet feer.

Yesus Laafa Asunin Fati

17 Isa wona Yesus asuni meyanon assifeen Ferisawini meenewa Museni tumaasi
assinynyani meena basa tesha diisefer. Es baasso Galiilannawa Yuudaki ke'e zuuttam-
baase asiissina dey Yerusalemunna yeeseter. Yesus mettaniisin fatuna Ha'oosi hugna
barneen ane faar.
18 Asuni meya isa laafa asunin kuphota wor'ere Yesusniki yeesete. Laafaasin Yesus
feena keyaassi gedde basa sina kunsuk sholsete.
19 Sinuntano asusa showotan kabi chowa laafa asusi keer gedak aane chimoto. Es
bari boor'a keyaasi tukta kesfaat yiiroson bogge laafaasi kuphobaase keer gedde asusa
ganesi Yesusni sina kunussete.
20 Yesus baasso amantooson biyaat laafaasin: «Ne han asuso! Boor'nees feeshun
yistewa» yi.
21 Museni tumaasi assinynyanawa Ferisawini meena: «Ha'oosta mei'ni kaama make-
fees han bar oonso? Boor'aason feeshun uuk chimniis Ha'o bar bartano oom oonso?»
yit nibbesiissi safarsete.
22 Yesus dey nibbesiisi safaranon arifaat: «Nibnitiissi awuniron ekka safarefetiso?
23 ‹Boor'nees feeshun› yistewa uustannawa: ‹Kabira hamma› uustanna aaffarinso
kashoyi?
24 Sinuntano Asuni Naa han daasta boor'aason feeshun una ha'suni hugnaba faanam-
ato arutik sholsifawa» iyaat laafaasin: «Ne han asuso kabira kuphoneeson wor'a keene
hamma!» yi.
25 Geregere laafaas asusa sina kabire kunna kuphooson wor'e Ha'o galattet keeba
hami.
26 Es baron biya asuni meya akamanon diinqoknawa digakna: «Hawung diinqi wuza
biini» yiset Ha'ooson galattesete.

Lewi Yesusni Nawo Sinanak Teegte

27 Yesus estan kesse hamfena kabaasik Lewi yiste girbo zuuti asu girbo zuuttefana
keyaassi diifaat waaga zuutifeen biire: «Taneen ane hamniwa» yi.
28 Lewi fa wuzason zuutire beyfaat kabire Yesusneen ane hami.
29 Estan Lewi keebaassi Yesusnik akama koota hoossi. Es kootaasta showo girbo
zuutife baassonawa oom irbana teegtere feeseter.
30 Ferisawini meenewa baasso keen sina Museni tumaasi assinynyana Yesusni
nawoosakitonita: «Nitto awagan girbo zuutife asuni meyaneennawa boor'inynyani
meyaneenna isarik maara ushtifetirinso?» yit unyisete.
31 Yesus dey wolgire: «Mettanni meyaktano fayyanik hetni asu aane sholsifewa.
32 Ta yaanay boor'ni meyanon Ha'ooski wolguktano kayimni meyanon teegok aane
yootwa» yi.

Yesus Soomere Shiiphoosik Mamuste

33 Baasso dey: «Haphqife Yohannisni nawoosnawa Ferisawini meeni nawoosakitona
showo wona soomere Ha'o shiiphseter. Sinuntano ne nawoosakito awuni boor'anso
meere ushefeysi?» yire mamussete.
34 Yesus wolgire: «Mariis ane feen mozgituusakito soomere shiiphosonanne faar sinna
bestefawoso?
35 Sinuntano mari baassostan oor kesana wona yoona. Es kabaasik soomere shi-
iphosonewa» yi.
36 Tusire dey Yesus isa beso baassok make: «Gaddo mayaastan erbe kar'e kur'u mayta
kunsire zoorifer aafe. Zagtefaanane gaddooson karasir. Gaddo erbees dey kur'usneen
isar aafa sinanawuza.
37 Esiisimato dey kur'u ha'matosi gaddo wayinini usha gedfe asu oonu aafewa.
Gedfaanane gaddo wayinini ushaas ha'matooson karasir; bar dey wuukter; ha'matoos
dey ke'nor sinar.
38 Ora wayinini ushaason gaddo ha'matosi geda sholsifa.
39 Showo wona kaagga di wayinini ushaason usha asu gaddooson ushanak aane
sholefe. ‹Kaaga wayinini ushaastu ma'arwa› utu una» yi.

6

Beysani Wonni Mamsu

1 Beysani wonak Yesus foshaasta kamo aatte hamfeen basa nawoosakito zagoni bona
buggire mo'e koyete.
2 Ferisawini meyaassin isa isaas: «Beysani wonak zagtonak sholsunoy wuzason
awuniron zagidifetirinso?» yire mamussete.
3 Yesus wolgire: «Dawitnawa barneen ane fe asuni meena maktesefe kabaasik bar
zagina baron aane feretira biyetinoso?
4 Ha'oosi keer girire maagni meyaktano oom asu muunoyna Ha'ok imto tushaason
ephphe me. Barneen feese baassok dey imi» yi.
5 Estan Yesus: «Asuni Naa beysani wonaasi daamwa» yi.

Yesus Kushu Laafaasin Fati

6 Ooma beysani wonak dey Ayhudni shiiphoni keyaassi girire assit feer. Esta hoi'ta
kushuba laafa sina isa asu feer.
7 Museni tumaasi assinynyanawa Ferisawini meena Yesusni malassone ugnani danak
sholsefaat: «Beysani wonaasik asunin fatunitto biyaniwa» yit oodet feeseter.
8 Sinuntano Yesus baasso nibaasi safaranon arifaat kushuba laafa asusin: «Kabira
ganeyaassi yerowa» yi. Bar dey kabire ganeyaassi yere.
9 Estan baassotin: «Ta nittotin mamsunawa; Beysani wonaasik ma'aron zagungwa
wedey mangunon zagunso? Kaani fatungwa wedey tishkunso?» yi.
10 Biratobaasta fe asusi zuutire biinanneen orfo laafa asusin: «Kushuneeson zeephwa»
yi. Bar dey zeephin Kushubaas dey fari.
11 Museni tumaasi assinynyanawa Ferisawini meena akamanon gi'tesere Yesusniista
awu zagsonemato baassotna baassotna merkesete.

Asire Heppe Wosini Meyanon Kori

12 Es wonaassi Yesus shiiphonak den aamaasta kesi. Es Waalaason zuutire Ha'ooski
shiiphet ha'i.
13 Wonfana kabaasik nawobaasakitonin barki teege. Baassossin asire heppeesin
korire: «Wosi» yire teege.
14 Baasso dey Phexiros yire teegena Simonnawa ayba Indiriyas, Yaqob, Yohannis,
Filiphoos, Bertelemewos,

15 Maatiwos, Tomas, Ilfiyosni naa Yaqob, kooner yistefe Simon,
16 Yaqobni naa Yihudanawa orfo Yesusni aatire ima Askorotki Yuudanawa.

Yesus Showo asunin Fatubaasewa Assubaase

17 Yesus wosibaasakitoneen aamaastan kerere golo daasta yere. Nawoni meyaassin showobesiis dey esta feeseter. Esiisimato showo asuni meya barkin odosoneknawa merobesiissin farsonekna Yuudani daasta fa Yerusalemni katama; baarisi ha'taki fa katama Tirosunnawa Sidonanna ye showo dara feer.
18 Kiina ayyanak oottere mettet feese baasso dey farsete.
19 Ha'oosi fatuni hugna Yesusniissin kesfaafa zuuttambesiise fatit faar sinna boor'a esta zuuttere feese asuni meya barin ta'isere farsonek sholset feeseter.

Giranewa Suumoni Besone

20 Yesus nawobaasakitoniki yerqere biyet ekka yi:
«Ha'oosi taatoni ha'su;
nittor sinna boor'a;
nitto tukamiis suustowa.
21 Hash maktet fe nitto;
gawutir sinna boor'a suustowa.
Hash waassefe nitto;
woli mi'atir sinna boor'a suustowa.
22 «Asuni Naa sina ta boor'a asuni meya nittotin oomtesere, korire, kashshiserenawa nittok mangu suna imefe kabaasikna nitto suustowa.
23 Samak waagnitiis akama sinna boor'a han bar zuuttambaase nittoosta kar'fana kabaasik giroti dey filloti. Zeemoti ababesiisakito dey raajjuni meyaasta ekkatu zagsete.
24 «Sinuntano nitto otumno!
Han daastaki foontiisik;
sholsu wuzason daneti boor'a;
habuntiwa;
25 Hash gawi nitto;
woli maktotir sinna boor'a;
habuntiwayerefawutiwa;
hash mi'fe nitto;
woli suumera waasutir sinna boor'a;
yerefawutiwa.
26 «Asuni meya zuuttere mai'nitiison maksefe nitto habuntiwa. Baasso abaasnu eshni raajjuni meyak ekkatu zagsetewa.

Gumaasin Shuna

27 «Sinuntano odefe nittok ekka yifawungwa, gumantiisin shunti. Nittotin oomtefe baassok ma'aron zaguti.
28 Nittotin erwife baassotin eebbisuti. Nittotin miir'efe baassok dey shiiphoti.
29 Isa gachneeson bocha barik hepsaason dey bochanak besu. Kootineeson ephfe barik shaamisineeson daysira imma.
30 Neekin shiiphefe baassok imma. Waagneeson epha barin neek wolgunak mamsutaata.
31 Asuni meya nittok zagsonek sholefeti baron nitto dey esiisimato baassok zagutiwa.
32 Nittotin shunfe baassotin shunfaatine aro gaddo wuza danatirinso? Boor'ni meyanu baassotin shunefe baassotintu shunefe.
33 Ma'aron nittok zagi baassok ma'aron zagifaatine aro gaddo wuza danatirinso? Boor'ni meyanu esiisontu zagsefewa.
34 ‹Kowa kaassonewa› iyaat baassok liqsaatine aro gaddo wuza danatirinso? Boor'ni meyanu es liqsisete baron wolgire ephaasik boor'ni meya boor'ni meyaktu liqessisefewa.

35 Sinuntano nitto gumantiisi shunti. Baassok dey ma'aron zaguti. ‹Wolgira ephaniwa› yira abdi zagunoy liqessuti. Es baron zagaatine waagnitiis akama sinana. Dey zuuttambaase asi denalo sina Ha'oosi naanggota sinati. Ha'oos baron galattonoy baassokneennawa manguni meyakneenna garamawa.
36 Samaki Abantiis kenashter sinna boor'a nitto dey kenashter sintiwa.

Oomiisata Mangsu Kar'atiita

37 «Ooniistanu mangsu kar'atiita; nittoosta dey aafa mangsu katona wuza. Nitto asuniista nalga wostotiita; nittoosta nalga aafa sinanawuza. Feeshun uti nittok dey feeshun ustona.
38 Imtiwa; nittok dey imtona. Safarera imti safareesik wolla nittok safartera imtona. Ma'a safarek tuumma tichera tiir'era woottonanneen safartera nittok imtonawa.»
39 Dey han besoson ekka yit make: «Aaftishu aaftishuni zoonsuk chimniroso? Zoonsifaanane hepobaase ane zatere gawuussitu gandosonawa.
40 Arinynyaas assinynyaasatan denalo aafa sinanawuza. Sinuntano mai'sire ari arinynyaas assinynyaasne feer sinana.
41 Ne aafaassi yere inya i'ooson biinoy ayneesa aafsi kuni diimaason aakkak biitso?
42 Ne aafaassi yere i'ooson biinoy aakkak ayneesin: ‹Aytaaso aafneessi kuni diimaason kisunaroso?› uuk chimisso? Sinnoy sinne bestefe ne zeemma aafneessi kuni i'ooson kisuwa. Estan ayneesa aafsi kuni diimaason gasasira biyak chimatawa.

I'oosewa Gaanbaase

43 «Ma'a i'oos mangu gaana aane gaanfa. Esiisimato dey mangu i'o ma'a gaana aane gaanfa.
44 I'o zuuttambaase gaambaasiktu artefa. Seer'akin belesini gaana aane kephtefa. Alaluussin wayinini gaana aane kephtefa.
45 Ma'a asu nibbaassi fa ma'a chowaasontu kisife. Mangu asu nibbaassi tuuma mangu chowaasontu kisife. Asu nibbaassi tuumma fu'te barontu noonobaasik wollefe.

Daagnawa Aruna Asi Keeni Keer'a

46 «Ta makena baron zagunoy awuniron: ‹Daamiiso! Daamiiso!› yit taan teegefetiso?
47 Taaki yooni barnawa kaamnaason odere wostota feeshife barna oone feer sinnamato makonawa.
48 Bar doo'aason akamanon yiishshe kaa'oosta keebaason keer'a asune feerwa. Omara yaara es keyaason tugin es keyaas yiishtera keetena boor'a shorkunak aane chima.
49 Kaamnaason odere wostota feeshunoy bar keebaason mai'sire yiihnoy fuutuusta keer'a asune feerwa. Omaraas yaara keyaason tugifana kabaasik geregere gande. Gandobaasnu akamanon mangu sini» yi.

7

Tii Meya Taar'oosa Ha'sinynyani Amano

1 Yesus es baron zuuttambaase daraasik makere koi'sinanneen orfo Kifirnahom yistefa katamaassi hami.
2 Estak isa Romanni tii meya taar'oni meeni gaanynya feer. Bar dey isa shunfena wostinynyaba akamanon mettere kituk tai'sere feer.
3 Es tii meya taar'oni meeni gaanynyaas Yesusni chowaason odenayse Ayhudni kur'uni meyanon: «Yesus yeere wostinynyataasin fatunak hamma taak shiiphotiwa» yire barki wosi.
4-5 Baasso Yesusniki hamere: «Han asu daraniisi shunar; Ayhudni shiiphoni keya dey keer'i; es bari boor'a han baron barik zagutak sholsuwa» yit chinire shiiphsete.

6 Es bari boor'a Yesus baassoneen ane hami. Keebaaski tai'sefena kabaasik tii meya
taar'oni gaanynyaas zomobaasakitonin Yesusniki ekka yit wosi: «Daamiiso; ne taaki keer
girutak ta sholsu asutewa; kutira hoputaata.
7 Ta teetnaasiknu neeki yoonak sholsu asutewa. Es bari boor'a ek faataasta faagedo
kaama makowa; wostinynyataas dey farunawa.
8 Ta teetnaasik oom ha'sinynyani meeni sikalosi ha'i asuwa. Ta sikaloossi dey ta ajaje-
fana meya taar'oni meya feeseterwa. Isaasin: ‹Ek hamma› iyaanane hamar; Oomiisin:
‹Hani yowa!› iyaanane yeer; wostinynyataasin: ‹Han baron zaguwa› iyaanane zagir»
9 Yesus es baron odere diinqe. Yerqere orfobaase yeesefe asuni meyak: «Israelni
daraasasinnu effatena amanto aane danutwa» yi.
10 Wostere Yesusniki hama asuni meya tii meya taar'oosa gaanynyani keer wolle
yeeseten wostinynyaas farire feen danete.

Yesus Dicha Asusi Naanin Kitun Kabgi

11 Wonotirik Yesus Nayin yistefa isa katama hami. Basa nawoosnawa showo darana
barneen ane hamete.
12 Yesus es katamaasi finynyita kar'fena kabaasik asuni meya dugno wor'ere kata-
maassin kesedifer. Es kiti bar dey intobaasik isa bar bar. Intobaas dey dicha asu. Showo
es katamaasi dara dey ane feeseter.
13 Daamiis baron biire kenashtefaat: «Harewe waasutaatawe!» yi.
14 Estan Yesus ek sina taarifaat saa'ooson ta'i. Wor'a baasso dey yersete. Yesus dey:
«Han na'o naaso kabuwa yifawungwa!» yi.
15 Kitu naas dey kabire wollo ephi. Estan Yesus naasa intok: «Naane hanifewe» yit imi.
16 Asuni meya zuuttambesiise akamanon digsere: «Akam raajju inno ganeyaassin
kabiwa. Ha'oos dey bari daraasi argasuk yawa» yit Ha'ooson galattesete.
17 Yesus zagina chowaasi wolla Yuudani daastanawa biratobaastaki fa daa zuuttam-
baase asiissi odte.

Yesusnawa Haphquni Yohannisna

18 Haphqife Yohannisni nawoosakito Yesus zagina chowaason zuutire Yohannisnik
maksete. Nawobaasasin heppin teegere:
19 «Es yoonir yiste Kiristoos nengwa wedey oomnin oodanirinso? yira mamsutiwa»
yit Yesusniki wosi.
20 Baasso dey Yesusniki hamere: « ‹Es yoonir yiste Kiristoos nengwa wedey oomnin
oodanirinso?› yira mamsutiwa yit haphquni Yohannis neeki wosin yaanirwa» yisete.
21 Yesus es kabaasik asuni meyanon showo meroossinnawa kiina ayyanaasonna
asusasin kisi. Showo aaftishuni meeni aafaason gachi.
22 Yesus Yohannisnikin wostere yeese baassok: «Hamfaat biiti baronnawa odeti
baronna Yohannisnik makoti. Aaftishuni meya biyosone; engitfe baasso kaanne
kutusone; awataatoni mettanni meya kayimone; Odoba oyoos odona; kituus kabuna;
Tukamni meyak dey Misirachchuni kaamaas maktona.
23 Ta wostefana wostoosik tuusa'onoy bar suustowa» yi.
24 Yohannisni wosiisakito wolle hametenneen orfo Yesus Yohannisni chowaason
daraasik: «Siru shorkifana waajosoningwa wedey awu biyatik ichma daa yaatiso?
25 Wedey keeshu maya mayo asuni meyanonnoso? Ese keeshu maya mayye ge'efe
baasso taate meeni keertu feesete.
26 Eekin awu biyatik kesetiso? Raajjuninnoso? Ese nittok makefawungwa; bar
raajjusatan denalowa.
27 ‹Ese sinneesta hamfaafe ugunneeson sapsuni wositaasin neyistan zeemma
wosuna› yistera tichchenaas barwa

28 Ta nittok makefawungwa; mashkasu kophena asusa ganesin Yohannisniistan denalo oonu aafewa. Sinuntano Ha'oosi taatosi fe asusasin atees basaastan denalowa» yi.
29 Es baron odeseteyse asuni meya zuuttere girbo zuutife baassoneen Yohannisniki yeesere haphuktesere feeseter sinna boor'a Ha'oosi wosto futo sinbaason arsesete.
30 Sinuntano Ferisawini meenawa Museni tumaasi assinynyana Ha'oosi safaranon tugga'ok Yohannisnik haphukto beyet feeseter.
31 Yesus tusire dey: «Han neyaasi koontonon awuneen hoossunarinso? Awune feeseterinso?
32 Gabata diisefaat bare bare teegsetaafa: ‹Markata fugni aane sursoweti; soosenik aane waassoweti› yiset kassefa naanggotaasne feeseterwa.
33 Haphquni Yohannis tusha muunoy wayinini usha ushnoy yeen nitto: ‹Kiina ayyana faarwa› yiseti.
34 Asuni Naa meetnawa ushetna yeen: ‹Han bar muunewa ushne shuna asuwa; dey girbo zuutife baassonawa boor'ni meena asi zomowa› yiseti.
35 Techmaasi futo sina naanggotba zuuttambaase asiistatu artefa» yi.

Isa Boor'ba Faana Mashkasu Yesusni Shitto Woshshi

36 Ferisawini meyaassin isar Yesus muu muunak keeba teege. Yesus dey asusa keer hamme muuk di.
37 Es katamaassi isa boor'inynya asu faar. Bar dey Yesus Ferisawiisa keer foobaason odefaat albastiros yiste shu'ak wosuste bilqadisi shitto ephpha esta hami.
38 Yesusni orfoosta wochobaasi tesha yerefaat waasit harafbaasik haatira sombaasik ku'et faar. Wochobaason daamet shittok woshshit faar.
39 Yesusni barki keer teege Ferisawiis es baron biyaat: «Han asu raajju sinfaanane han barin fochfa asus oo sinnamatonawa aro boor'ba faanamatona aruna kabawa» yit nibbaassi safare.
40 Yesus dey: «Simon! Ta neek isa makona wuza faarwa» yi. Bar dey: «Assinynyano; ma'arwa makowa» yi.
41 Yesus dey: «Isa asunikin waaga liqe hep asuni meya feeseterwa. Isaas uuch tiya birri; hepsaas dey uuchasir birri liqsete.
42 Wolgire kaassone waaga tishfaan kowaason hepobesiise asik beyi. Eekan hepobesiise asiissn liqsi barin akamanon shunnis aafferinso?» yi.
43 Simon dey: «Akama kowa basaasta beytena bartongwa» yi. Yesus dey: «Wolgita bar futowa» yi.
44 Estan Yesus asuski yerqefaat Simoonnik: «Han asuso biitoso? Ta neeki keer girifana kabaasik orgonaasik akanu aane teshshowe. Sinuntano bar wochonaason harafbaasik haatira sombaasik dey ku'i.
45 Ta neeki keer girifana kabaasik ne taan aane daamowe. Sinuntano bar ta neeki keer girinanneen hang orgonaason daamo aane yeetuwa.
46 Ne teetnaason zayitik aane foche. Sinuntano bar orgonaason shittok woshshi.
47 Es bari boor'a neek makefawungwa; bar akamanon shunna boor'a akama boor'baas feeshun yistewa. Garo boor'baas feeshun yistena bar garonontu shunfewa» yi.
48 Estan Yesus asuson: «Boor'nees feeshun yistewe» yi.
49 Barneen ane muu meet diise baasso dey: «Boor'aason feeshun yifees han bar oonso?» yiset nibbesiissi safarsete.
50 Sinuntano Yesus asusik: «Amantonees neen fatiwe; maar'on hamme» yi.

8

Yesusninnawa Basa Nawoosakitoninna Argasse Mashka Meya

1 Esseen orfo Yesus katama katamaassinawa ke'e ke'eessina hamfaafe Misirachchuni
kaamaason awajet Ha'oosi taatoni chowanon maket feer. Asire heppe nawobaasakito
dey ane feeseter.
2 Esiisimato kiina ayyana baassossin kesna mashkasunewa meroossina farse
mashkasune ane feeseter. Baassossin dey naafun kiina ayyana barissin kesna
Megdelawit sinfa Maarami;
3 Taato Herodisni keyaason ha'sife Kuuzani asu Yohanna, Soossinanewa ooma showo
mashkasune dey feeseter. Es baasso Yesusninnawa nawobaasakitoninna waagbesiisik
argasset feeseter.

Meeni Bukinynyani Beso

4 Showo dara dey katama katamaassin barki yeesere zuuttesefe kabaasik Yesus han
besoson baassok make:
5 «Isa bulinynya zala bukanak kesi. Bukfena kabaasik isa isa zalaas ugnaasta zigira
yete. Kasaas dey ma.
6 Ooma zalaas kaa'oosta wor'i. Kayifana kabaasik haar'ba tishina boor'a ichimi.
7 Ooma zalaas dey seer'aasi ganesi wor'i. Seer'aas ane kayira geer'a tishki.
8 Ooma zalaas ma'a ho'aassi wor'i. Kayira dichcha tiya kushunon daysira gaani» yi.
Es baron makere koi'sinaase kaambaason teggire: «Odoba feenaas odowowa» yi.
9 Nawobaasakito Yesusnin: «Han besos kotba aambanso?» yire mamussete.
10 Yesus dey ekka yire baassok wolgi: «Ha'oosi taatoni aacho chowanon arutik nittok
imtewa. Sinuntano oomni meyak chowa zuuttera besoktu maktefawa. Baasso biyefet
aane yaadatesefe. Odefet dey aane gasasisefe.
11 Besosi kota haniiswa. Zalaas Ha'oosi kaamawa.
12 Ugnaasi ha'ta wor'a zalaas kaambaason odefe asuni meyawa. Sinuntano baasso
amanere farsonoytemato Daabulos yeere Ha'oosi kaamanon nibbesiissin ephfe.
13 Kaa'oosta wor'a bar kaambaason odesefe kabaasik girak ephpheteesefe baassowa.
Amantobesiis es kabaasik sinfaat tasba aafa sinna boor'a fatana kar'fana kabaasik
tai'nintu kaadesefe.
14 Seer'aasi ganesi wor'a zalaas kaambaason odefe baassowa. Sinuntano han daas-
taki fa fooni safarak, otumni danni safaraasnawa ma'a fooni ge'aas geer'a gaanbesi
foonto zagifa.
15 Ma'a ho'aassi wor'a zalaas ma'a tuuma nibak kaambaason odere wostota feeshife
baassowa. Kaambaasik zagire gaana gaaneter.

Tega Dimta Di Tona

16 «Tona tonire waashshi wedey kuphoni sikalosi duusife asu aafe. Sinuntano keer
girife asu chaarefaason biyanak tega dimtatu duusifewa.
17 Ammanon kesnor aacho, artonor chaarefaasta kesnoy aacho wuza aafawa.
18 Ese aakkak odotimato gasasutiwa. Feena barik dayistera imtona. Sinuntano isa
wuzba foontoos taak faarwa yifena barnu basaastan ootter» yi.

Yesusni Intoosewa Ayiisakitona

19 Yesusni intoosewa aybaasakitona barki yeesete. Sinuntano daraasa showotan kabi
chowa barin uphok aane chimoto.
20 Asuni meya Yesusnik: «Intoneesewa ayneesakitona neen biyak sholere gero yerse-
fewa» yire maksete.
21 Yesus dey: «Intonaasewa aytaasakitona Ha'oosi kaamanon odesere wostota feeshife
baassowa» yi.

Yesus Ipuwaason Shaakkunak Zagi

22 Isa wono Yesus basa nawoosakitoneen goonuusta diifaat: «Han baarisi yesalo
finaniwa» yi. Baasso dey finak kabsete.

23 Baariista hamefeen Yesus afay'ni kuni. Es kabaasik akaasta akama ipuwa kabi. Aka
goonuussi tuumet hambaase zuuttambesiise asin tiir'o ephi.
24 Es kabaasik nawobaasakito: «Daamiiso! Daamiiso! Ko'unirwa!» yit Yesusnin
guzgisete. Bar dey guzire ipuwaasewa akaasi guubone asin ke'in geregere shaakki dey
akama naga sini.
25 Esseen orfo Yesus baassok: «Amantontiis ayfaso?» yi. Sinuntano baassotna baas-
sotna digaknawa diinqokna: «Ipuwaasewa akaasi guubone ajajamenar han bar oonso?»
yisesete.

Yesus Kiina Ayyana Basaassi Ha'ina Asusin Fati

26 Baariison finere Galiilaki daasi yesalo fa Gerasenon kar'ete.
27 Yesus goonuussin daa kerefena kabaasik kiina ayyana basaassi faana isa asu
katamaassin kesse uphe. Es asus maybaason gaa'e ha'aat atatu kutu ephna wonaas
woki. Feefenaas dey moogni biratotatano keerta.
28-29 Yesus kiina ayyanaason asusasin kesanak ke'ina boor'a barin biinayse sinba
gandera kaambaason teggira: «Ne zuuttambaase asiistan denalo sina Ha'oosi naa
Yesusno! Taneen awuni isarne faarinso? Adarawa taan kiichutaatawa!» yit chaagi.
Akama neya basaassi diir sinna boor'a shashsharaknawa wochoni ginokna taatere
oodtet feer. Sinuntano Shashsharaason buggit wochoni ginooson kiir'et feer. Kiina
ayyanaas dey ichma daa ephpha hamet faar.
30 Yesus dey: «Ne sunne oonso?» yire mamsi. Showo kiina ayyana girira faar sinna
boor'a: «Legewon» yire wolgi.
31 Kiina ayyanaasikito dey: «Inya gawuussi innotin kalla gafkutaatawa» yit Yesusnin
shiiphse.
32 Es dimaasta fa kumaasi teshta showo muko yerefaat maadifar. Kiina ayyanaasikito:
«Ek mukoossi girunik ajajowa» yira Yesusni shiiphse. Bar dey: «Hamma giruti» yi.
33 Kiina ayyanaasikito asusasin kessa mukoosikitosi girise. Mukoosikito dey kumaas-
tan sharastet baariissi girira koote.
34 Mukooson keemfe keemeriisakito sina chowaason biyefaat eelere hamme katama
katamaassinawa ke'e ke'eessina maksete.
35 Asuni meya dey zagte chowaason biyak keebesi keebesiissin kesere Yesusniki
yeesete. Showo kiina ayyana basaassin kesna asus nibba wolin maya mayye Yesusni
wochoosi tesha diifen biyere digesete.
36 Showo kiina ayyanaas basaassin kesna asus aakkak farinamato aafak biya baasso
asuni meyak maksete.
37 Esseen orfo Gergesenonki asuni meya zuuttere akamanon digsete boor'a Yesus
estan hamanak shiiphsete. Yesus dey goonuussi diire wolle hami.
38 Showo kiina ayyana basaassin kesna asus: «Neneen ane hamanawa» yit Yesusnin
shiiphe. Sinuntano Yesus ekka yit makere gafki:
39 «Keene wolla hamfaat Ha'o neek zagina chowaason zuutira makowa» Asus dey
Yesus barik zagina chowaason katamaassi kutifaat maket hami.

Kiti Nawaasi Kabunewa Mettana Asusi Farune

40 Dara zuuttere Yesusnin oodet feeseter sinna boor'a wolle yeefena kabaasik girak
ephpheteesete.
41 Es kabaasik Ayhudni shiiphoni keyaasi gaanynya sunba Iyyaros yiste asu ye.
Yesusni wochoossi gandere barki keer hamanak shiiphe.
42 Neebaas asire heppe sinna isa mashka nawubaas mettera kituk kar'a faar sinna
boor'atu es baron zagi. Yesus barneen ane hamfena kabaasik ane hamfe daraas
ugnaason tiir'sire tugit feer.

43 Asire heppe neya barissin hanna wuuktet faana isa mashkasu dey faar. Bar dey fa
waagbaason zuutira hetni asunik koi'si. Oonu baron fatuk aane chime.
44 Bar dey orfo kamo yaara Yesusni maamaasi fashanon ta'i. Geregere wuuktet fa
harinbaas yere.
45 Yesus dey: «Taan ta'i oonso?» yire mamsi. Zuuttere: «Inno aane ta'uweniwa» yisete.
Phexiros dey: «Daamiiso, dara zuuttere neen ganeya gedde tugire tiir'sifeen biifat taan
ta'iis oonso?» yifatoso.
46 Sinuntano Yesus: «Hugna taaysin kesnamato aringwa, futoosik isa asu taan ta'iwa»
yi.
47 Mashkasus dey aachonoy korkit yaara Yesusni sina sagade. Awuniron barin
ta'inamatonawa aakkak geregere farinamatona dara zuuttambaase asi sinak make.
48 Yesus asusik: «Naanaase amantonees neen fatiwe. Nagak hamme» yi.
49 Yesus es baron makefeen isa asu Ayhudni shiiphoni keyaasi gaanynya Iyyarosni
keerun yeere: «Naane kitiwa. Hanneen ekalo assinynyaasin baak hopsutaatawa» yi.
50 Sinuntano Yesus es baron odere Iyyarosnin: «Harewa! Digotaata. Amantowa,
Naanees farunawa» yi.
51 Yesus Iyyarosni keer kar'fena kabaasik barneen ane giriis Phexiros, Yohannis,
Yaqobnawa nawaasi abaneen intoneentano oom barneen girsonek aane sholowe.
52 Asu zuuttere: «Yi! Yi!» yit waassedifer. Sinuntano Yesus: «Waasutiita, nawaas
kunutu kunitano aane kituwa» yi.
53 Asuni meya nawaas kitubaason arsete boor'a Yesusniista mi'esete.
54 Sinuntano Yesus kushubaason zatte: «Han Nawaase kabuwe» yi.
55 Nawaas dey kaaba wolin geregere kabira di. Yesus dey: «muuna muuba imotiwa»
yire ajaje.
56 Kooni abaasnawa intoose diinqesete. Sinuntano Yesus sina chowaason ooknu
maksonoytemato ajaje.

9

Assire Heppe Nawobaasakitonin Wosi

1 Yesus asire heppe wosini meyanon barki teegere kiina ayyanaason asuniissin
kissoneknawa mero zuuttambaase asiissin fatusonekna giidonewa ha'suni hugnane
baassok imi.
2 Esiisimato dey Ha'oosi taatoni kaamanon asu zuuttambaase asik maksoneknawa
mettanni meyanon fatusonekna wosi.
3 Ekka dey yi: «Ugunnitiisik sinni haaro sinun, ha'mato sinun, tusha sinun, waaga
sinun, mayti baristan oomanon daysira ephpha hamatiita.
4 Es giriti katamaassin kesatinneen zeemma giriti keyaassi footi.
5 Asuni meya nittotin ephphetoo beyefaatene estan kesfeti kabaasik orgontiisi tuloo-
son tebira wootuti. Es bar dey baassosta zaala sinana» yi.
6 Wosini meya dey kesere misirachchuni kaamaason maket mettaniisin fatit ke'e
ke'eessi aatet feeseter.
7 Isa isa asuni meya: «Haphqife Yohannis kitun kabiwa» yiset feeseter sinna boor'a
Galiilaki daason ha'sife Herodis Yesus zagina chowaason zuutire odere ephphe zaguna
wuza daage.
8 Esiisimato isa isa asuni meya: «Raajju Eeliyas wolle yewa» yiseten, oomiis dey:
«Zeemoti raajjuni meyaassin isaas kitun kabiwa» yiset feeseter.
9 Herodis dey: «Haphqife Yohannisnin ta suutbaason katira woringwa. Eekin han
odefana bar oonso?» yi. Aaffaasik dey biyanak shole.

Yesus Uuch Kum Asunin Maasi
(Mat. 14:13-21; Mar. 6:30-44; Yoha. 6:1-14)

10 Wosini meya hameteessin wolle yeesere zagsete wuzason zuutire Yesusnik maksete. Bar dey Betesayida yistefa katamaasi tesha fa shaato dima baasso baassotin ephphe hami.
11 Daraas dey Yesus ay hamdifenamato arifaat baasso orfoose hamete. Yesus dey shunne Ha'oosi taatoni chowanon baassok assi. Meroossin faruk sholsere yeese baassotin dey fati.
12 Gero waalfana kabaasik asire heppe nawobaasakito Yesusniki yeesere: «Han faani dimaas ichma daawa. Es bari boor'a daraas biratoosta fa katamaassinawa beedesina hamme muunewa kununi dimne sholsonek gafkuwa» yisete.
13 Yesus wolgire: «Nitto muusone baron baassok imtiwa» yi. Baasso dey wolugsere: «Innoki fayiis uuch muuma tushnewa hep kurxumminewa. Es bar dey hamma waagera daysu shakaanine han effe daraasik aafawa hoorona wuza» yisete.
14 Estak uuch kum sinni arqasu feer.
Yesus nawobaasakitonik: «Uuchasir uuchasir zagira bag bagga duusutiwa» yi.
15 Baasso dey Yesus makenaasimato duusisete.
16 Estan uuch muuma tushaasewa hep kurxummiise kabgire den sama kaanne Ha'o galattefaat batte daraasik haa'onek nawobaasakitonik imi.
17 Dara zuuttere meere gawi. Nawoni meya dey fu'te battooson zuutiseten asire heppe masa tuuma kabi.

Phexiros Yesus Kiristoos Sinnamato Make (Mat. 16:13-19; Mar. 8:27-29)

18 Isa wona Yesus bar bar Ha'o shiiphefeen nawobaasakito barki yeesere feeseter. Yesus dey baassotin: «Asuni meya taan oo yisefeso?» yire mamsi.
19 Baasso dey wolgire: «Isa isaas haphquni Yohanniswa. Isa isaas Eeliyas, dey oomiis zeemoti raajjuni meyaassin isaas kitun kabiwa yisefewa» yisete.
20 Baassok dey: «Eekan nitto taan oo yifetiso?» yire mamsi. Phexiros wolgire: «Ne Ha'okin wostere ye Kiristooswa» yi.
21 Yesus baassok: «Es baron ooknu makotiita» yit chinire make.
22 Tusire dey: «Asuni Naa akama shana ephphetoonak sholsuwa. Esiis dey kur'uni meyak, maagni gaanynyanik, Museni tumaasi assinynyanik kashistona dey wortona. Keessinari wono dey kitun kabuna» yi.
23 Estan dey zuuttambesiise asik: «Taneen ane hamak sholefe bar oonu sinfaanane basa teetni chowaason beyo. Wonna wonna mesqelibaason wor'e taneen ane yowowa.
24 Kaabaason fu'ok sholefe bar zuuttere kaabaason tishkuna. Taakwa iyaat kaabaason aatire imfe bar kaabaason fu'ona.
25 Asu zuuttere han daastaki otmaason danaat kaabaason tishkaanane wedey yoi'gaanane barik awu ke'nirinso?
26 Oonu sinfaanane taaknawa ta kaamaasikna iichchefe bar Asuni Naa basa ulfintoosiknawa samaki Ababaasa ulfintokna dey korto Ha'oosi wosiyaasikitoni ulfinak yeefena kabaasik barik iichchona.
27 Futo nittok makefawungwa, hanta yeese baasso ganeyaassin Ha'oosi taatonon biyonoy kitunor feeseterwa» yi.

Yesusni Gito Soolte

28 Yesus es baron makena nangirin wonaneen orfo Phexirosnin, Yohannisninnawa Yaqobninna zoonsire Ha'o shiiphonak isa aamta kesi.
29 Estak shiiphefeen sinbaasi gitobaas soolte. Maambaas dey forera palpalli.
30 Geregere hep asu Musenawa Eeliyasna Yesusneen uphere wolumsete.
31 Ulfinak ammanon bestesere Yesus Yerusalemuk shana ephphetoonamatonawa kitunamatona wolumsesete.

32 Sinuntano Phexiros barneen ane fe baassona afay' ephaan kuneter. Guzisere
Yesusni ulfinaasonnawa barneen ane wolet fe hep asuni meyanonna biyete.
33 Es ane wolumset fe asuni meya Yesusniistan oor kesere hamefe kabaasik Phexiros:
«Daamiiso hanta foos innok ma'arwa. Keez hafo ha'uniwa. Isar neer, Isar Musenir, Isar
dey Eeliyasnir» yi. Sinuntano awu makedifenamato aane aruwe.
34 Phexiros es baron makefeen shaaru yaara baassotin yini. Shaaruus yinifana
kabaasik digesete.
35 Shaaruussi kamo: «Ta korina naataas haniiswa. Barin odotiwa» yifa kaama ya.
36 Es kaamaas odtenanneen orfo Yesus bar bar beste. Nawobaasakito dey biyete
wuzason es kabaasik ooknu maksonoy shaakkisete.

Yesus Kiina Ayyana Basaassi Ha'ina Naasin Fati (Mat. 17:14-18; Mar. 9:14-27)

37 Wonotiri wono aamaastan kersetenneen orfo showo dara Yesusnik huphe.
38 Es daraasa ganesin isa asu ekka yit chaagi: «Assinynyano, han bar taak isa naatawa;
yaara biyatak shiiphefawungwa.
39 Kiina ayyanaas barin chaagsir. Daasta gansira dey tookonak zagira gusa kar'ar.
Atubaason mazasira Miir'enanneen orfo akama shanak beyfa.
40 Ne nawoosakito es kiina ayyanaason naasasin kissonek shiiphena aane chimoto.»
41 Yesus esta fe daraasin: «Amantonti foonto elinga koonto, aageneen kar'a nittoneen
ane foonari? Aageneen kar'a nittotin fa kunarinso? Naaneesin hang teshshebbo» yi.
42 Naas hang Yesusniki tai'sefena kabaasik kiina ayyanaas naasin daasta gansin tooke.
Sinuntano Yesus kiina ayyanaason ke'ire naasin fatire ababaasik imi.
43 Asuni meya zuuttere Ha'oosi akama hugnanon biyesete boor'a diinqesete.

Yesus Basa Kituusi Chowanon Hepsa Make (Mat. 17:22-23; Mar. 9:30-32)

Asu zuuttere Yesus zagina wuzaasik diinqesefeen Yesus Nawobaasakitonik ekka yi:
44 «Han makefana kaamaason gazgira odotiwa. Asuni Naa asuni meeni kushusi
aattere imtonirwa» yi.
45 Sinuntano es bar makena bar aane baassok galowa. Es wollaasi aacho chowanon
arsonek aane chimoto. Wolgire mamsuk dey digsete.

Arkir Oonso (Mat. 18:1-5; Mar. 9:33-37)

46 Nawobaasakitoni ganesi: «Innoossin oonso arkiri?» uni karakkaro kabi.
47 Sinuntano Yesus baasso nibaasi safaranon arifaat isa garo naanin teshshere teshba
yeeti.
48 Estan baassok: «Han garo naasin ta sunaasik ephphete bar oonu sinfaanane
taan ephphetoonawa. Taan ephphete bar wosi Abataasin dey ephphetoonawa. Nitto
ganeyaassin atees zuuttamnitiise asiistan arkirwa» yi.
49 Yohannis dey Yesusnin: «Daamiiso, isa asu ne sunaasik kiina ayyanaason asunisin
kisifeen biira innoneen ane sina beyna boor'a kalniwa» yi.
50 Yesus wolgire: «Nittotin oomtonoy bar zuuttere nittoneen ane sinna boor'a kalati-
itawa» yi.

Samariyaki Asuni Meya Yesusnin Ephphetoo Beyete

51 Yesus den sama hamana wona kar'baase Yerusalem hamanak budire kabi.
52 Basaastan zeemme sina hamni wosinin gafki. Baasso dey sholsuuson zuutire
hoossusonek Samariyaki fa isa ke'esi kar'ete.
53 Sinuntano Yerusalem hamnir sinbaaso araat asuni meya aane ephphetoosoto.
54 Nawobaasasin Yaqobnawa Yohannisna es baron biyaat: «Daamiiso, den saman geya
kerera baassotin kiichunak ajajonik ma'i utaroso?» yi.

55 Sinuntano Yesus yerqere baassotin ke'i. [Aro tesa ayyana nittoneen ane faanamato
aane aruwetiwa. Asuni Naa yeenaas asuni kaani fatuktano tishkuktawa.]
56 Estan kabsere ooma ke'esi hamete.

Yesusneen Ane Hama Waaga Kaasisir (Mat. 8:19-22)

57 Yesusnawa nawobaasakitona ugunne hamefeen isa asu: «Ne hamta hamtaassi
neneen ane hamanak sholefaungwa» yi.
58 Yesus wolgire: «Bowasikito dooi'ba faarwa. Kasaas dey keeba faarwa, sinuntano
Asuni Naa teetbaasonnu teesuna dimba aafawa» yi.
59 Dey oom asunin: «Taneen hamniwa» yi. Asus dey: «Daamiiso, zeemma hamma
abataasin kabbaronak ma'i uwa» yi.
60 Yesus wolgire: «Kituni meya kitubesiison kabbarsonek beywa. Sinuntano ne
hamma Ha'oosi taatoni chowanon makowa» yi.
61 Oom asu dey: «Daamiiso neneen ane hamanawa. Sinuntano zeemma hamma taaki
keerki asuni meyanon maar'on footi unak ma'i uwa» yi.
62 Yesus dey: «Gachuni boda ephaat orfo yerqefe asu Ha'oosi taatok sholsutewa» yi.

10

Yesus Naafunasire Heppe Nawoni Meyanon Wosi

1 Esseen orfo Daamiis oom naafunasire heppe asuni korire bar hamana katamaassi-
nawa ke'e zuuttambaase asiissina zeemme hamonek hep hep zagire gafki.
2 Ekka dey yi: «Ese Foshaas tagawa. Sinuntano zuutuni wostinynyani meya garowa.
Es bari boor'a foshaasi aba wostinynyani meyanon daysire gafkunak shiiphotiwa.
3 Ese hamtiwa! Nittotin fantunimato zagira iririkaasi ganesi wosunawa.
4 Ugunnitiisik sinni waagni kar'diddi sinun, ha'mato sinun, chaa'ma sinun ephatiita.
Ugnaasta yerera ooninnu sinfaanane naga ooshshotiita.
5 Aaffa keernu girifeti kabaasik zeemma: ‹Naga han keyaasik sinfawungwa› uti.
6 Es keyaassi naga shuna asu feefaanane nagantiis es asusasi foona. Ekka sina
shakaanane nagantiis nittokitu woluna.
7 Wostinynya wostobaasi waaganon dananak sholsuwa. Es bari boor'a zeemmati
giriti keyaassi faafaat imete baron maatnawa ushetna footi. Isa keerun isa keer
hamatiita.
8 Aaffa katamaassinu girifeti kabaasik asuni meya nittotin keebesiissi ephpheteere
imete baron muusoti.
9 Es katamaassi fe mettaniisakitonin fatuti. Daraasik dey: ‹Ha'oosi taato nittoki
tai'sewa› yit makoti.
10 Sinuntano aaffa katamaassi hamma girini asuni meya nittotin ephphe too beye-
fatene katamani dara zuuttefena yaboosta kesfaat:
11 ‹Wochoniista fa katamantiisi tulonon han yaboosta nittok tebuniwa. Sinuntano
Ha'oosi taato nittoki ta'baason arutiwa›
12 Nittok makefawungwa, mangsuni kar'ni wono es katamaastaki kar'ni mangsuni
kar'aastan Sodomni katamaasta kar'ni mangsuni kar'aastu kashowa.
13 «Haybunewe Korazin! Haybunewe Beetesayidane! Nittoosta zagte biistera artonoy
wuzaas Tirosniistanawa Sidonaniistana zagte sinfaanane zeemme ibe mangsubesiissin
wolsere suumoni maama mayere bedna wochisere harmusone kabawe.
14 Es bari boor'a mangsuni kar'ni wono nittoostan Tirosiknawa Sidonakna kashotu
sinana.
15 Kifirnahomne! Den sama teguk sholetose? Wolla yeet ke'oni dimaassitu kerotawe.

16 «Nittotin ode bar taan dey odona. Nittotin ephphetoo beya bar taan aafa ephphetoona wuza. Taan ephphetoo beya bar dey taan wosi barin aafa ephphetoona wuza.»
17 Wostere hama naafunasire heppe asuni meya girak wolle yeesete. Yesusnik dey: «Daamiiso, kiina ayyanaasnu ne sunaasik ajachchewa» yisete.
18 Yesus baassok ekka yi: «Sexanaas kawunnimato den saman kere wor'difen biingwa.
19 Ese zawasewa gamzatoose asin yer'atik gumantiisa hugna zuuttambaase asiista ha'suni hugna imingwa. Nittotin miir'oni wuza isanne aafawa.
20 Sinuntano kiina ayyanaas nittok ajachchobaasik girotiitawa. Sunnitiis den sama tichchobaasik girotiwa» yi.
21 Es kabaasik Yesus Korto Ayyanani girak tuumme: «Samaasewa daase asi Daam sina Abataaso, han baron zuutira techumni meyakinnawa aruna meyakinna aachira han daag asuni meyak ammanon besita boor'a neen galattefawungwa. Aa, Abataaso, han bar ne ma'a safaraasik siniwa.
22 «Zuuttambaase Abataaskin taak imtewa. Naas oo sinnamato Abaasteno oonu arifer aafe. Esiisimato dey Abaas oo sinnamato naas wedey bar amma besunak sholena barteno oom oonu arifer aafe» yi.
23 Dey Yesus nawobaasakitoniki yerqere baasso baassok: «Han nitto biifeti baron biife baasso suustowa.
24 Nittok makefawungwa, showo raajjuni meenawa taate meena han nitto biifeti baron biyonek sholset feeseter. Sinuntano aane biyoto. Nitto odefeti baron odosonek sholset feeseter. Sinuntano aane odosoto» yi.

Kenashto Samirawisa Beso

25 Isa wono Museni tumaasi aru Yesusniki ye. Barin fattanonak sholefaat: «Assinynyano, koi'ba foonto kaa dananak awu zagunak sholsifaso?» yire mamsi.
26 Yesus wolgire: «Tumaassi awu yisteranso tichchenari? Feretira aro aru danisso?» yi.
27 Asus wolgire: « ‹Tumaas makefanaas Daama Ha'oneeson tuuma nibneesik, tuuma kaaneesik, tuuma hugnaneesiknawa tuuma safaraneesikna shungwa› Dey: ‹Asu zuuttambaase asin ne ne teetaason shunfataasimato shungwa› yisteratu tichchewa» yi.
28 Yesus dey: «Ma'arontu wolgitwa. Ese ne dey esiisimato zaguwa. Koi'ba foonto kaa dey danatawa» yi.
29 Sinuntano asus teetbaason ooko zaguk sholefaat: «Asu zuuttambaase oonso?» yi.
30 Yesus ekka yire wolgi: «Isa asu Yerusalemun kabire Iyyariko hamfeen ugunta bo'inynyani meya danere maybaason gaa'e ichche kaa kaak ha'aat hamete.
31 Diinqone isa maag es ugnaasik hamaas ichchere kuni asusin biyaat shaatere hami.
32 Esiisimato dey isa Lewi es ugnaasik hamaas biyaat shaatere hami.
33 Isa Samariyani asu es ugnaasik hamaas asusin dani. Asusin biinayse barik kenashte.
34 Ek barki tai'sere mazabaasta woyinini ushnewa zayitine woshshire taar'i. Estan basa hanyaasta duusire irbani ha'ifena keer taamme kati. Estak mettaniisik sholsuuson zagi.
35 Wonotirik hep diinari kisire es irbani keyaasi abanik imaat: ‹Han asusin oodda metissuwa. Han imna baristan denalo waaga kisaatane ta yaafana kabaasik kaasuna› yi.
36 Eekin bo'inynyaasa kushusi ichchere gande asusik ma'a wuza zagiis aaffer sinna neek bestefaso?»
37 Tumaasi aru: «Es barik kenashtere argasi barwa» yire wolgi. Yesus dey: «Ese ne dey hamfaat esiisimato zaguwa» yi.

Yesus Maartanewa Maaramine Asi Keer

38 Yesus basa nawoosneen ugunne hamere isa ke'esi kar'i. Es ke'eessi Maarta yiste isa asu barin keeba ephpha hami.

39 Bar dey Maarami yiste eetba faar. Maarami dey Yesus makefena baron odet
wochobaassi diifar.
40 Sinuntano Maarta wostoba arkina boor'a diira odok aane chima. Yesusniki yaara:
«Daamiiso, eetnaas wostooson ta tayista ha'aat diifana kabaasik shaakkira biifa toso?
Taan argasunak makowa» yi.
41 Sinuntano Yesus: «Maartane, Maartane, showo wuzak rakkatedifatarwe. Tiir'o dey
neen ephiwe.
42 Sinuntano sholsuus isa wuza koi'bawe. Maarami ma'a wuza koriwe. Es baron dey
baristan ephnir oonu aafe» yire wolgi.

11

Yesus Assina Shiipho
(Mat. 6:9-13; 7:7-11)

1 Isa wono Yesus isa dimta Ha'o shiiphet feer. Shiiphphobaason koi'sifena kabaasik
nawobaasakitonisin isaas: «Daamiiso, Yohannis nawobaasakitonik Ha'oni shiipho assi-
naasimato ne dey innotin Ha'oni shiipho assuwa» yi.
2 Yesus dey: «Shiiphefeti kabaasik ekka utiwa:
« ‹Samak fe Abaniiso;
sunnees ulfintefawungwa;
taatonees yoongwa.
3 Wona wonaasik sholsu;
muuniison innok imma;
4 Innotin miir'e baassotin;
feeshun yifeniisimato;
mangsuniison innok feeshun uwa;
fatanasi innotin gedataata›
[manguussin fu'otano]» yi.
5 Tusire dey Yesus nawobaasakitonik: «Isa beso, nittoossin isar zomoba feenari, wassi
daani ganeyak zomobaaski hamme: ‹Zomotaaso keez muuma tusha taak liqessaywa.
6 Isa zomota ugnan taaki yewa. Barik imana muu tishiwa› yi.
7 Es zomobaas keer kunigedo: ‹Taan hopsutaatawa. Gamalaas kuluftewa. Naanggot-
naas dey taneen kunirwa. Kabira imanak aane chimut uninnoso?›
8 Nittok makefawungwa; zomoba sinna boor'a kabire ima beyfenak shimsubaasi
boor'a kabire sholena baron zuutire imanawa.
9 «Es bari boor'a ta dey nittok makonaas haniiswa: Shiiphphoti, nittok imtona. Sholoti,
danati. Gamalaason ki'ti, nittok gachchona.
10 Shiiphphefe bar zuuttere ephphetoona. Sholefe bar dey danana. Gamalaason ki'fe
barik gachchona.
11 Nitto ganeyaassin aba sinfaat nawubaas [tusha shiiphphen shu'a imnir oonso?]
kurxummi shiiphphen zawa imnir fooniroso?
12 Wedey akoni kewa shiiphen gamzato imniroso?
13 Nitto mangu asu sinfaat naanggotnitiisik ma'a wuza ima arifaatine samak fe
abantiis eekin shiiphefe baassok Korto Ayyanaason aakkak arkissire ima beynirinso!»
yi.

Yesusnawa Beelzebulna
(Mat. 12:22-30; Mar. 3:20-27)

14 Isa wona Yesus niba taar'a kiina ayyana isa nibtaato asunisin kisit feer. Kiina
ayyana kesnanneen orfo asus wollo ephi. Daraas dey es sina chowaasik diinqesete.
15 Sinuntano daraasasin isa isaas: «Kiina ayyanaason kisifenaas bari gaanynya sina
Beelzebulnikwa» yisete.
16 Oomiis dey Yesusnin fattanok den saman isa mallato besunak mamussete.

17 Sinuntano Yesus nibbesiisi safaranon arifaat: «Isa taato bagtera bare bare oor
oor kesfaanane es taatoos tishirwa. Esiisimato dey isa keerki asu oor oor kesfaanane
gander.
18 Nitto taan: ‹Bar kiina ayyanaason kisifenaas bari gaanynya sina beelzebulnikwa›
yitiwa. Sexana bare bare oor oor kesar sinfaanane taatobaas aakkak yeronirinso?
19 Ese ta kiina ayyanaason kisifanaas Beelzebulnik sinfaanane nitto naanggotaasikito
ooni sunak kissongaso? Es bari boor'a nitto naanggotaas nittoosta mangsu kar'nirwa.
20 Sinuntano ta kiina ayyanaason kisifanaas Ha'oni hugnak sinfaanane Ha'oosi taato
nittoki yoobaason arutiwa.
21 Isa zag asu fa neeboni meebaason zuutire taar'ere keebaason oodfaanane fa
waagbaas mai'siratu oodtonawa.
22 Sinuntano basaastan denalo chim asu yeere merefaanane es teetena neeboni
meebaason kossire fa waagbaason boojere taamme haa'arwa.
23 Taneen ane sinnoy bar taan oomterwa. Taneen ane zuutunoy bar sikerwa.
24 «Kiina ayyanaas asusasin kesfana kabaasik beysa ephana dima sholet aka foonto
ichma daassi biratefa. Turkifana kabaasik: ‹Zeemoti kesna keenaassi wolunawa› yifa.
25 Wolla yaafana kabaasik keyaas futtera hoorera feen danfa.
26 Esseen orfo hamma ooma baristan akamanon manguuson naafun zagira ephpha
yaara girira diifa. Es asusik zeemmatiistan orfoti bar akamanon mangu sinfa» yi.
27 Yesus es baron makefeen daraasa ganesin isa mashkasu kaambaason teggira: «Neen
naanerte magaasewa tamta tamaase suustowa» yi.
28 Sinuntano Yesus wolgire: «Suustoos Ha'oosi kaamanon odere wostota feeshife
baassowe» yi.

Yonasni Mallato
(Mat. 12:38-42)

29 Showo asuni meya yeesere Yesusniki zuutteseten ekka yi: «Han koontoos mangu
koontowa. Mallato biyaktu sholefa. Sinuntano raajju Yonasni maallatoostan ooma
mallato aafa imtona wuza.
30 Raajju Yonas Neneweki asuni meyak mallato sinnaasimato Asuni Naa dey han
koontoosik mallato sinana.
31 Kawudaaki taatono Solomonni techmaason odok daasi dilsin kabira ya. Es bari
boor'a mangsuni kar'ni wono han koontoosneen kabira baassosta mangsu kar'ana.
Sinuntano Solomonniistan denalo hanta feerwa.
32 Neneweki asuni meya mangsu kar'ni wono han koontoosneen kabire baassosta
mangsu kar'oner. Baasso Yonas makena Ha'oosi kaamanon odesere boor'besiissin
harmisete. Ese dey Yonasniistan denalo hanta feerwa.»

Atuni Tona
(Mat. 5:15; 6:22-23)

33 Tusire dey Yesus ekka yi: «Tona tonire aacho dimsi wedey gupkosi duusife asu aafe.
Sinuntano keer girife asusik chaarsunak tega dimtatu duusife.
34 Atuneesi tona aafneeswa. Aafnees fayya sinfaanane atune zuuttera chaarefatu
sinana. Sinuntano aafnees mettana sinfaanane atune zuuttera talmatu sinana.
35 Es bari boor'a neyissi fa chaarefaas talmonoynamato aruwa.
36 Ese atune zuuttera chaarefak tuumma talma foonto sinfaanane atunees zuuttera
mai'sira saamfa tonnimatotu chaaronawa» yi.

Yesus Ferisawini Meenawa Tumaasi Arinynyana Asin Ke'i

37 Es baron makefeen isa Ferisawi muu muunak Yesusnin barki keer teege. Ferisawi-
isa keer girire ane muu muunak di.
38 Yesus muu muunoy zeemme kushubaason maso beyna boor'a Ferisawiis diinqe.

39 Estan Daamiis barik ekka yi: «Nitto Ferisawiis, toofosewa koranaase asi tukanontu
kayimsira masefeti. Sinuntano sikalontiis bo'aknawa mangukna tuumawa.
40 Nitto gowwa, tukabaason tesi Ha'oos sikalobaason aane tesuwanoso?
41 Ese toofontiissi fa baronnawa koranantiissi fa baronna tukamiisik imtiwa. Es
kabaasik zuuttambaase nittok kayma sinana.
42 «Nitto Ferisawiis haybuntiwa! Azmachaassinnawa chirataassinna esiisimato dey
fuso fuso sausaassin asiriissin isaron Ha'ok imtir. Sinuntano futoni wostoosonnawa
Ha'oosi keeshtananonna beytiwa. Es baron zagaat han baron beyti bar ma'artawa.
43 «Nitto Ferisawiis haybuntiwa! Ayhudni shiiphoni keyaassik ulfinni kodta duuktu
sholefeti. Gabaasta dey asu nittotin arkissuni naga ooshshonak sholefetiwa.
44 Asuni meya arunoy tukabaasta kutisefe moogane feer sinti boor'a haybuntiwa!»
45 Tumaasi arunisin isaas: «Assinynyano, ekka unees innotinnu mei'tiwa» yi.
46 Yesus wolgire: «Tumaason arife nitto dey haybuntiwa! Asu wor'ak chimnoyna faya
ba'a asuniista wossitir. Sinuntano nitto teetnitiisik kushuntiisi waa'aknu aane ta'ifeti.
47 Esiisimato dey nitto abaasakito worsete raajjuni meeni moogaason gadasifeti
boor'a haybuntiwa!
48 Ese nitto abaasakito worsete raajjuni meeni moogaason gadasifeti boor'a nitto dey
baasso wostesete wostoosik isar sinnitiisontu besifetiwa.
49 Es bari boor'a Ha'oosi techma ekka yiwa: ‹Raajjuni meyanonnawa wosini
meyanonna wosunawa. Baasso isa isaasin worsone. Oomiisin dey kalle kofuksone.
50 Daa testenanneen kabira wuukte raajjuni meeni hannaasik Han koontoos mamus-
tonirwa›
51 Futo nittok makefawungwa; Abelni hannaastaneen kabira shoo'aastanawa bete-
meqdesiissi ganesina wuukte Zakkariyasni hannaasta kar'ananneen han koontoos
mamustonirwa.
52 «Tumaasi arife nitto haybuntiwa! Aruni gamalaasi gachonon ephti, sinuntano nitto
teetaasik aane giruweti. Giruni baassotin dey kaletiwa» yi.
53-54 Estan Yesusnin noonobaassin kesfa kaamaasik barin fattanok Museni tumaasi
assinynyanawa Ferisawini meena oomtoknawa showo mamsuni mamsukna kabsete.

12

Tane Fe Asu Aafe Yife Ferisawini Meyakin Teetnitiison Oodtiwa (Mat. 10:26-27)

1 Es kabaasik showo kum dara zuuttesete. Showobesiistan kabi chowa baassotna
baassotna tugset feeseter. Yesus zeemme nawobaasakitonik ekka yi: «Ferisawini meeni
masoossin esiis dey sinnoy sinne bestoossin teetnitiison oodtiwa.
2 Geepto wuzaas ammanon kesa aafa beyana wuza. Aacho wuzaas dey arto aafa
beyana wuza.
3 Es bari boor'a talmaassi wolleti bar zuuttera chaarefaasta odtona. Aacho dimsi
saaksera wolleti bar dey tega dimta ammano maktona.

Oonin Digonik Sholsifanamato (Mat. 10:28-31)

4 «Zomota sina nittok ekka yifawungwa, ashnitiison woraat esseen orfo ooma wuza
zaguk chimonoy baassotin digotiitawa.
5 Sinuntano oonin digotik sholsifanamato nittok makonawa. Worinanneen orfo geeni
tir'maassi ha'uk hugnaba faana Ha'ooson digotiwa; aa bar baron digotiwa.
6 «Uuch meejmar hep duudesi waagtertanoso? Barissin isaasnu Ha'oosi sina aane
daagtefawa.
7 Nitto somaasi fashanu faadtowa. Es bari boor'a digotiitawa, nitto showo meejmaris-
tan denalowa.»

Kiristoosnik Zaalni Mako (Mat. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

8 Tusire dey Yesus ekka yi: «Nittok yifawungwa; asuni sina bar taar sinbaason zaala
make barik Asuni Naa dey Ha'oosi wosiyani sinak barik zaal sinne makonawa.
9 Asuni sina taan mormefe barin Ha'oosi wosini sinak dey barin mormonawa.
10 «Asuni Naanita mei'ni kaama makefe bar oonu boor'baas feeshun ustonawa.
Sinuntano Korto Ayyanaasta mei'ni kaama makefe basa boor'baas aafa feeshun ustona
wuza.
11 «Asuni meya nittotin Ayhudni shiiphoni keyaasikitosi wedey gaannye meyakinawa
daa ha'sife baassokina ephphe taamefe kabaasik: ‹Awu wollonittaaso wedey aakkak
wolgunittaaso› yit rakkatotiita.
12 Es kabaasik Korto Ayyanaas makoti baron nittok assunawa» yi.

Gowwa Otum Asu

13 Daraasa ganesin isa asu Yesusnin: «Assinynyano, aytaas abaniisa karranon taak
haa'anak makowa» yi.
14 Sinuntano Yesus wolgire: «Ne han asu, nittoosta gaanynya wedey abantiisa karra-
non haa'anak zagi oonso?» yi.
15 Dey tusire: «Asuni kaa teetenaas waagni aatamtantawa. Es bari boor'a eenan-
toostan teetnitiison oodtiwa» yi.
16 Estan tusire isa beso ekka yit make: «Buloba akama gaana gaanna isa otum asu feer.
17 Es asus dey: ‹Han effatena meenaason zuutira gaagana dima aafa sinna boor'a awu
zagunarinso?› yit nibbaassi safare.
18 Dey ekka yi: ‹Fa botonaasikitono zuutira bogga ha'aat ooma taga taga boto mar'a
meenaasonnawa fa wuznaasonna zuutira gaaganawa›
19 Esseen orfo ta taa teetaasik wolgira: ‹Showo neya kar'a hooroni otumna zuutin. Ese
kaanaase diira muu, ush, giro una› yi.
20 Sinuntano Ha'oos barin: ‹Ne gowwa, hawungti waalaasik kaanees oottonirwa. Ese
ne han zuutita bar oonik sinnirinso?› yi.
21 «Esiisimato han daastak teetbaasik otma zuutife bar Ha'oosi sina tukam sina asus
esiisne feerwa.»

Amanto Ha'oosta Zagu (Mat. 6:25-34)

22 Estan Yesus nawobaasakitonik: «Nittok yifawungwa, kaantiisik muuti baron wedey
atuntiista mayati barik tiir'o ephanaatawa.
23 Esiis dey kaa muustan, atu mayaastan denalowa.
24 Kasaasikitono biitiwa; aane bukfa; aane kar'fa; meebaason zuutifana botoba aafa;
sinuntano Ha'otu maasifar. Nitto kasaastan akamanon denalowa!
25 Nittoossin rakkatere neebaasta isa wona daysuk chimnir oonso?
26 Es kasho chowaason zaguk chimnoytir sinnanneen oomaasik awuniron tiir'o
nittotin ephfaso?
27 Fur'aas aakkak kayira dichfanamato biitiwa; aane hopifa; aane sukfa; sinuntano
Solomonnu fa ulfintobaasik fur'aassin isaasne faaronnu aane mayewa.
28 Ha'oos hawung biistefaat wono geyaassi ha'toni kuwaason ekka maysinanneen
amantonti yo'ina nittotin aakkane faaron arkissira maysuni!
29 «Es bari boor'a nitto: ‹Awu muunirinso? wedey awu ushanirinso?› yit rakkatoti-
itawa.
30 Es baron han daastaki fe asuni meya zuuttere sholeseter. Sinuntano samak fe
Abantiis es bar zuuttambaase nittok sholsifanamato arir.
31 Es baron zagustan zeemma Ha'oosi taatono sholoti. Sholsuus zuuttera nittok
imtona.

Han Daasta Otumni Zuutu Aane Sholsifa (Mat. 6:19-21)

32 «Abantiis taatobaason nittok imanak ma'a safaraba sinna boor'a nitto garo wodo digotiita.
33 Nittoki fayiison kisira waagera tukamiisik imti. Wiis tai'sonoyna dimta, konymar muunoyna dimta, kur'unoy ha'matosi, ko'unoy otma den sama keer zuututi.
34 Waagnitiis faanaasta nibnitiis dey esta foona.»

Guzu Wostinynya

35 Tusire dey Yesus ekka yi: «Kawunanon teebera wostok hooroti. Tonnitiis dey chaaron.
36 Daambesiis sargini keerun wolunanneen oodfe wostinynyane feer sinti. Baasso dey daambesiis yeere gamalaason ki'fena kabaasik geregere gachak hoore fe asuni meyane feeseterwa.
37 Daambesiis yeefena kabaasik guzire oodde fe wostinynyani meya suustowa. Futok makefawungwa, daambesiis kawunanon teebere baassotin maddiisi biratota duusuna dey irbasunawa.
38 Daambesiis wassi wedey wassineen orfo yeere kar'fena kabaasik guzire oodde feeseten danfena wostinynyani meya suustowa.
39 Han baron dey arutiwa, wiis aage yoonamato keeni abaas ari sinfaanane keebaason yiishshe girifena kabaasik shaakkire biyana kabatawa.
40 Asuni Naa dey safaronoyti wonaktu yoona sinna boor'a nitto dey hoorera oodtiwa.»

Ma'a Wostinynyanawa Mangu Wostinynyana Asi Beso (Mat. 24:45-51)

41 Phexiros dey: «Daamiiso, han makefata besos inno innokingwa wedey oomisikneenninso?» yit mamsi.
42 Daamiis wolgire: «Ese keerki asu zuuttambesiise asik muubesiison sholsifana kabaastak imanaknawa ha'sunakna daamiis taassina nibbarere amanamto wostinynya oonso?
43 Daambaas wolle yeere es maktenaasimato zagifeen danna wostinynyaas suustowa.
44 Futo nittok makefawungwa, daambaas fa wuzba zuuttambaase asiistatu taassunawa.
45 Sinuntano es wostinynyaas: ‹Daamtaas tai'ni aafa yoonawuza, woknir› yit ushet, zayet arqa wostinynyaasinnawa mashka wostinynyaasonna icha ephfe.
46 Es wostinynyaasa daam bar safaronoyna wontanawa oodnoyna sa'atitana yoona. Kace kacere ixabaason dey amanonoy baassoneen zaguna.
47 «Daambaasa safaranon arifegedo hooronoy wedey daambaas sholefena wuzason zagunoy wostinynyaas mangu ke'otu ephphetoona.
48 Sinuntano daambaasa safaranon arunoy ke'ota katuni mangsu zagi bar garo ke'otu ephphetoona. Showo wuza imtena barkin showo wuzatu sholtefar. Akama adara imtena barkin akamatu oodtefar.»

Yesus Oor Oor Kisuktu Ye

49 Tusire dey Yesus ekka yi: «Ta han daasta geyatu ephpha yaanwa. Hash saami sinfaanane aakka girona kabanso!
50 Sinuntano ta haphuktona shanani haphukto faarwa. Hamma ko'una kabaneen beysana aafawa.
51 Ta han daasta naga ephpha yaanarne faar sinna nittok bestefawoso? indaanewa, ta ephpha yaanay oor oor kisutano nagatawa.
52 Hash hawungneen kabira isa keyaassi feese uuch asuni meya oor oor kesonerwa. Keeziis heppiisata, heppiis keeziisata kabire wol faassosonewa.

53 Abaas naasata, Naas abaasata, Intoos nawaasta, Nawaas intoosta, Intoos naasa asuta, Naasa asu naasa intota kabsere wol faassere oor oor kesonewa.»

Wonaason Aru (Mat. 16:2-3)

54 Dey Yesus daraasik ekka yi: «Shaaru awgirun kesin biifeti kabaasik geregere: ‹Hash hawung iro ichnirwa› yifeti. Es bar dey sinfa.
55 Siru kawudan kabira sirifana kabaasik: ‹hash hawung noi'sunirwa› yifeti. Es bar dey sinfa.
56 Sinnoy sinne bestefe nitto daasewa samaase asi gitonon biyak sinni baron aritirwa. Eekan han fa neyaasta sinni baron biire aru aakkak hopitiso?
57 Nitto teetnitiisik biira futoni mangsuni kar'a awagan kar'a beytiso?
58 Gumane es neen malaten gaanynyani sina ta'atak hamfata kabaasik zeemma ugun-tak faagedo ganok duudowa. Eeku shakaatane neen zatte gaanynyaaski taamarwa. Gaanynyaas dey aatire meya taar'osik imana. Meya taar'oos dey taatoni keer gedana.
59 Neek makefawungwa, koi'ni duudeeson kaasunoy es taatoni keyaassin aafawa kesata wuza.»

13

Harmunoy Bar Tishir

1 Es kabaasik asuni meya Yesusniki yeesere: «Galiilaki asuni meya maa'a imefeen Pilatos wori; Harinbesiison dey maa'aasneen ane woi'si» yit maksete.
2 Yesus dey wolgire: «Eekin es Galiilaki asuni meya oom Galiilaki asusatan denalo boor'besi faanar sinne nittok bestefewoso?
3 Indaanewa, nitto dey boor'nitiison harmu shakaatine esiisimatotu tishutiwa yi-fawungwa.
4 Selehomki shu'ni keyaas shakira ichcha worina asire nangne asuni meeni chowaa-son awu safarefetiso? Baasso Yerusalemki fe asuni meya zuuttambesiise asiisatan denalo boor'ne feer sinne nittok bestefewoso?
5 Indaanewa; nitto dey boor'nitiison harmu shakaatine zuuttamnitiise esiisimatotu tishutiwa yifawungwa» yi.

Gaannoy Belesiisi Beso

6 Yesus ekka yit han besoson make: «Isa asu wayinini foshbaasta isa belesi yiste i'oba faar. Es belesiissin gaana kephanak hamme isanne aane dane.
7 Wayinini foshaasi wostinynyanik: ‹Esenu gaana kephanak keez wogga han belesi-iski yaara isanne aane danutwa. Es bari boor'a kar'a ha'uwa, awuniron baak daason mangsidifarinso?› yi.
8 Wostinynyaas wolgire: ‹Daamiiso, biratobaason yiishsha futu ha'ira biyanak hanetiison beywa.
9 Wonne gaanfaanane ma'arwa, gaana shakaanane kar'a ha'utawa› » yi.

Beysani Wonak Geshoba Kuupa Mashkasu Fari

10 Yesus isa beysani wonak Ayhudni shiiphoni keyaassi assit feer.
11 Estak asire nangne wogga kiina ayyana geshobaason kuupsina isa mashkasu faar. Bar dey kaanne kutuk aane chimfa.
12 Yesus baron biire barki teegefaat: «Ne han asuse meroneessin faritwe» yi.
13 Kushubaasik ta'in geregere kaanna yere. Ha'ooson dey galatte.
14 Sinuntano Ayhudni shiiphoni keyaasi gaanynya Yesus beysani wonaasik fatubaasik gi'tere daraasik: «Issun wostoni wona faarwa. Es wostoni wonaasikitosi yaara farutitano beysani wonaasiktawa» yi.

15 Daamiis wolgire: «Sinnoy sinne bestefe nitto, nitto ganeyaassin beysani wonaasik
gachubaason wedey hanyabaason tuptenaastan kotte akani uhshusi ephphe hamnor
oonso?
16 Han mashkasus Abrahamni zala sinna faagedo asire nangne wogga kiina ayyanak
taatera faar. Eekin beysani wonaasik han asuson taatoossin kottonak aane sholsi-
fanoso?» yi.
17 Ekka makobaasik barin oomtefe baassotin zuutire iichshi. Sinuntano daraas bar
wostena diinqi wostoosik zuuttere giresete.

Fi'fi'oni Gaanni Beso
(Mat. 13:31-32; Mar. 4:30-32)

18 Estan Yesus ekka yi: «Ha'oosi taato awune faarinso? Awuneen hoossira nittok
makonarinso?
19 Isa asu ephphe taamme buloossi bukna fi'fi'oni gaanane faarwa. Bar dey kayira
dichcha i'o sini. Kasaas dey waa'baassi keeba keer'a di.»
20 Hepsa dey Yesus ekka yi: «Ha'oosi taatonon awuneen hoossunarinso?
21 Isa mashkasu tusho kesanak woi'sina masone faarwa» yi.

Tugo Finynya
(Mat. 7:13-14, 21-23)

22 Esseen orfo Yesus Yerusalem hamfena kabaasik katama katamaassinawa ke'e
ke'eessina fe asusin assit aatet feer.
23 Isa asu yeere: «Daamiiso, faruniis garo asu koi'banoso?» yi. Yesus dey ekka yire
wolgi:
24 «Tugo finynyiissi giruk kabotiwa. Nittok makefawungwa, showobesiis giruk
sholseter, sinuntano giruk aafa chimosone wuza.
25 Keyaasi aba kabire gamalaason kulfinanneen orfo nitto gero yerefaat: ‹Daamiiso
gachaywa› iyaafa gamalaason ki'ati. Bar dey: ‹Nitto oo sintimatonawa ayin yaasetima-
tona aane arifatwa› yire wolguna.
26 Nitto dey: ‹Neneen ane maara ushniwa, zuuttoni dimaastak dey innotin assitwa›
uti.
27 Bar dey hepsa wolgire: ‹Nitto oo sintimatonawa ayin yaasetimatona aane arifatwa.
Mangu wuza zagife nitto tayistan woktiwa› una.
28 «Abrahamnin, Yisaqnin Yaqobninnawa raajjuni meyanonna zuutira Ha'oosi taatosi
feeseten biyatiwa. Sinuntano nitto ek gero ha'tera waasnewa ha'ni koyne nittok sinana.
29 Asuni meya awa kesnarkinnawa awa girinarkinna, yeeshdaannawa kawudaanna
yeesere Ha'oosi taatoni kootanon muusonek tai'sosone.
30 Ese dey zeema baasso orfo wolser sinone; orfo wolse baasso dey zeemar sinone» yi.

Yesus Yerusalemni Boor'a Waasi

31 Es kabaasik Ferisawini meyaassin isa isar yeesere: «Herodis neen worunak sholed-
iferwa kabira hantan hamma» yisete.
32 Bar wolgire: «Hamfaat es bowasik: ‹Esenu hawungnawa wonona kiina ayyanaa-
son asusasin kisunar, mettanni meyanon fatunar, keessinari wono dey wostonaason
koi'sunar› yiwa utiwa.
33 Raajjuus Yerusalemni gerakalo kitunak aane sholsifawa. Es bari boor'a
hawungneen wononeen yoononeen ek Yerusalem hamanarwa.
34 Yerusalem Yerusalemne! Raajjuni meyanon worifa ne! Neeki wostere yeese baas-
sotin shu'ak keri ne! Ako nawubaason kosobaasi sikalosi zuutira geepefanaasimato
naanggotneeson zuutuk apuna wolla sholen. Sinuntano neneen daraneesneen taan
beyeti.
35 Esenu keentiis ona sinnatu fui'tona. Nittok makefawungwa: ‹Daamiisa sunak yeefe
bar suustowa› utinneen hawungneen ekalo taan aafa biyati wuza» yi.

14

Yesus Hepsa Beysani Wonaasik Isa Mettannin Fati

1 Isa beysani wonak Ferisawini meeni gaanynyaasasin isaaski Yesus muu muunak
giri. Ferisawini meya bar zaguna wuzason biyonek oodet feeseter.
2 Estak dey isa atuba wolsina mettan asu feer.
3 Yesus Museni tumaasi aruni meyanonnawa Ferisawini meyanonna: «Tumaas
beysani wonaasik mettaniisin fatu kalfawa wedey aane kalfanso?» yit mamsi.
4 Sinuntano baasso shaakisete. Yesus asusin ta'ire fatire gafki.
5 Dey Yesus: «Nittoossin isa asu nawuba wedey gachuba beysani wonak gawu giri-
faanane eelle kisunor oonso?» yi.
6 Baasso dey isa wuzane wolguk aane chimoto.
7 Yesus koota muusonek teegte asuni meya ulfinni dimta duuk kabsefeen biyaat han
besoson make:
8 «Isa asu sargi kootere teegefaanane ulfinni dimta duutatawa. Awuzakne neyistan
ulfinto asu teegtere feer sinanak chimana.
9 Hepontiise asin teege asus yeere: ‹Han kodaason barik imma› iyaanane ne iichchet
kerera daakalo duutawa.
10 «Sinuntano teegtera hamfata kabaasik daakaloki dimaasta duwa. Neen teege bar
yeere: ‹Zomotaaso kabira denaloki ulfinto dimaasta duwa› una. Ne dey es kabaasik
neneen ane teegte baasso sina ulfina danatawa.
11 Esiis dey teetbaason den teggunak sholefe bar daa hatona. Teetbaason daa
hatessife bar den teguna.»
12 Yesus kootaason hoossi asusik dey: «Meshmeta wedey meeta'uni kootera hoossi-
fata kabaasik koobaason wolgire kaasuk kootere teegoni zomoneesakitonin, ayneesa
kitonin, koonneesakitonin wedey otum wolkonesakitonin tegotaatawa.
13 Sinuntano koota hoossifa ta kabaasik tukamiisin, engitiisin, laafaasinnawa
aaftishusinna teegowa.
14 Baasso dey kowa kaasuk aafa chimone wuza sinna boor'a ne dey suustowa. Ookoni
meya kitun kabsefe wono koobaason Ha'oos neek kaasunawa» yi.

Akama Kootaasi Beso
(Mat. 22:1-10)

15 Yesusneen muuni muuk diise baassossin isaas es baron odaat: «Ha'oosi taatoni
kootanon muuk duuni bar aakka suustonso!» yi.
16 Yesus dey: «Isa asu akama meeta'uni koota hoossire showo asunin teege.
17 Es Kootaas maastona sa'atiis kar'fana kabaasik kootaason hoossi bar: ‹Ese zuuttam-
baase hoorena boor'a yootiwa› yire teegonak wostinynyabaasin wosi.
18 Sinuntano zuuttambesiise kootaaski yoo beyonek chowa sholsete. Isaas: ‹Daa
waagena boor'a hamma biyanak sholsuwa. Taak fakiya zaguwa› yi.
19 Oomiis dey: ‹Uuch kamada gachwa waagen sinna boor'a kamadera biyanarwa.
Taak fakiya zaguwa› yi.
20 Oomiis dey: ‹Asu ephpha mari sinna boor'a yoonak aafa chimanawuza› yi.
21 «Wostinynyabaas wolle yeere es baron daambaasik make. Es kabaasik keyaasi
daam gi'tere wostinynyabaasin: ‹Tai'nin ek katamaasi ari uguntannawa garo garo
shaatoostanna kesfaat tukamiisin, laafaasin, aaftishusin engitfe baassotin hang teegera
yowa› yi.
22 Wostinynyaas wolle yeere: ‹Daamiiso, maketa baron zuutira zaginwa. Sinuntano
hashnu duustoni dima faarwa› yi.
23 Es bari boor'a daambaas wostinynyaasin: ‹Keenaas tuumananneen ek katamaasi
gerakalo fa ari ugnaastanawa shaatoostana kesfaat danta asus zuuttere yeere girsonek
zaguwa.

24 Nittok makefawungwa, han teegtere beya asuni meyaassin isa asunu ta kootaason
aafawa muusone wuza› » yi.

Nawo Sina Kaassifana Waaga
(Mat. 10:37-38)

25 Showo dara Yesusni orfoose hamefeen yerqere baassok:
26 «Taaki yoonak shole bar zuuttere ababaasin, intobaason, asubaason, naanggotbaa-
son, aybaasakitonin, eetbaasikitonon, kaabaason gedde oomto shakaanane ta nawo
sinanak aafa chimanawuza.
27 Basa mesqeliison wor'e ta orfoose yoonoy bar nawota sinanak aafa chima wuza.
28 «Nittoossin isar shu'ni keya keer'anak sholefaanane es keyaason keer'e kisunak
hooroni waaga foobaason zeemme diire awune fa waaga koi'sunamato safaronoy asu
oonso?
29 Es baro zagu shakaat kaptaason yiishshe keer'e koi'su hopifaanane es keyaason
biya asu zuuttere barin kanyarwa.
30 ‹Han asus keer'anak kabina keyaason keer'e koi'suk aane chimewa› yittu
kanyosone.
31 Asir kum meya taar'oba feena isa taato hepasir kum meya taar'oba feena oom
taatoosneen etere merok sholefaanane gumabaasin merobaasewa mero beybaase
zeemme diire merkonor oonso?
32 Neebere wolguk hopunir sinfaanane es oom taatoos wokak feen kur'uni wosire
ganok mamsifewa.
33 Esiisimato nittoossin fa wuzbaason zuutire taakwa yaat beynoy oonu sinfaanane
nawota sinanak aafa chimanawuza.
34 «Kawoos ma'arwa; Sinuntano kaar'baason turkifaanane aakkak kaar'ak
chimnirinso?
35 Es effatena kawoos daasik taa'o aafa sinanawuza sinna boor'a ek gero kisiretu
ha'sonewa. Odoni odoba feena bar odowowa» yi.

15

Tishira Beste Fantuni Beso
(Mat. 18:12-14)

1 Girbo zuutife baassotnawa boor'ni meena odok zuuttesere Yesusniki yeesete.
2 Ferisawini meenewa Museni tumaasi assinynyana: «Han asus boor'ni meyanon
barki tai'sir. Baassoneen ane dey meer» yit Yesusniista unyisete.
3 Es bari boor'a Yesus han besoson ekka yit baassok make:
4 «Nitto ganeyaassin tiya fantuba faana isa asu, es fantubaassin isar tishfaanane
izginasire izgineeson feesh dimaasta ha'aat tishi baron dananannеen sholok hamnor
oonso?
5 Danfena kabaasik girere ogogbaasta wor'e keeba yeefewa.
6 Hamme keeba kar'fena kabaasik zomobaasakitoninnawa wolkobaasakitoninna
isarik teegere: ‹Tishi fantunaason danna boor'a taneen ane girotiwa› una.
7 Nittok makefawungwa, esiisimato dey harmiya sholsunoyna izginasire izgine
ookoni meyaastan denalo harmire wolife isa boor' asusik den samak akama gira
sinfawa» yi.

Tishira Beste Duudeni Beso

8 Tusire dey Yesus ekka yi: «birrikin wosuste asir saantibiba faana isa mashkasu
asiriissin isaas tishfaanane dananannеen tona tonira keebaason futira sholonoy asu
oonso?
9 Danfana kabaasik zomobaasikitononnawa wolkobaasikitononna isarik teegera:
‹Tishi birrini saantibinaason danna boor'a taneen ane giroti› una.

10 Nittok makefawungwa, harmi isa boor' asusik Ha'oosi wosini sinak esiisimato dey
gira sinfawa.»

Tishire Beste Naani Beso

11 Tusire dey Yesus: «Hep naanggotba feena isa asu feer.
12 Hate naas ababaasin: ‹Abataaso otumneessin taak kar'ni baron haa'a imma› yi.
Abaas dey otumbaason hep naanggotiisik haa'i.
13 Hate naas garo wonaneen orfo waagbaason ephphe woka dima hami. Es hamna
dimaastak sholenamato sikere waagbaason tishki.
14 Fayiison zuutire koi'sinanneen orfo es daasta akama maka giri. Barin dey rakko
ephi.
15 Es bari boor'a es daastak isa asuniki teete. Es asus dey muko keemanak zagi.
16 Naas dey mukoosi muunon muunak sholet feer. Sinuntano es baronnu barik ima
asu aafe.
17 «Estan naas nibbaassi ekka yit safare: ‹Abataasa keerki wostinynyaas apuninso
muu gawire fu'eferi? Sinuntano ta hantak makak kitunarwa!
18 Kabira abataaski hamfaat Abataaso; Ha'oosewa neena asi sina mangsingwa.
19 Hanneen ekalo ne naa sinna teegtonak aane sholsifawa. Sinuntano wostinynyane-
sasin isaasne feer zagira ephphatowa› unawa.
20 Estan kabi ababaaski hami. Ababaas dey woksok yeefeen biire kenashte. Ek barki
eelle idimme daame.
21 Naas: ‹Abataaso, Ha'oosewa neena asi sina mangsingwa. Hawungneen ekalo ne
naa sinna teegtonak aane sholsifawa› yi.
22 Sinuntano ababaas wostinynyabaasakitonik ekka yi: ‹Tai'nin oomaastan denalo
gada maama teshshera maysutiwa. Kushubaassi dey gila yeetira, wochobaassi chaa'ma
yetutiwa.
23 Faru zibiicchaason teshshera shukti. Muuni, dey gironi.
24 Han naataas kitire feer. Hash dey kaak feer. Tishire feer. Hash dey beste› yi. Baasso
dey girok kabsete.
25 «Es kabaasik arki naas buloni foshtatu fe. Yeere ke'e tai'sefena kabaasik surunewa
ililchune asi kaama ode.
26 Wostinynyaasasin isarin teegere: ‹Han odefana wuzaas aambanso?› yit mamsi.
27 Wostinynyaas wolgire: ‹Aynees wolle yeena boor'awa. Abanees dey faru zibiiccha
barik shuktewa› yi.
28 «Arki aybaas gi'tere keer girunak aane sholowe. Ababaas keerun kesse keer girunak
shiiphe.
29 Arki naas wolgire ababaasik: ‹Effatena showo neya neek wosten. Maketaason
isanne aane bewut. Zomotaasneen ane maara gironak isa garo nor'oninne aane imewa.
30 Sinuntano han Naanees otumneeson gerkesa asuneen sikere tishkaat yeen faru
zibichcha barik shukit› yi.
31 Ababaas dey: ‹Naataaso, ne wonna wonna taneen anetu faatwa. Taar sina bar
zuuttera neerwa.
32 Sinuntano han aynees kitire feer. Hash kaak feer. Tishire feyiis hash dey beste. Es
bari boor'a gironik sholsifawa› » yi.

16

Amanamtonoy Wostinynya

1 Yesus nawobaasakitonik: «Isa otum asu otumbaason ha'sife isa wostinynyaba feer.
Asuni meya otum asusik: ‹Han otumneeson ha'sife bar otumneeson siket feerwa› yit
maksete.

2 Es otum asus otumbaason ha'sife barin teegere: ‹Han odefana ne chowaas aambanso? Hanneen ekalo ta otumnaason ha'sutak aafa chimata wuza sinna boor'a kushuneessi fa otumnaasi faadani tichanon taak imma› yi.
3 Otumbaason ha'sife bar dey nibbaassi: ‹Daamtaas han wostoossin taan kalle kisunir sinna boor'a awu zagunarinso? Bulonak hugnana aafa. Shiiphonak iichchonar.
4 Awu zagunamato aringwa. Daamtaas wostoossin taan kisaanane keebesiissi taan ephonek zomoni hoossunawa› yi.
5 «Estan daambaasa kowa baassosta faana asuni meyanon isa isarbesiisin teegere. Tesuni asusin: ‹Daamtaasa kowa apuninso neyista faari?› yi.
6 Bar dey: ‹Isa tiya waasha zayitini kowatu faarwa› yi. Otumbaason ha'sife bar: ‹Effar foobaason besifa tichaasi wuli esewa; diifaat uuchasir waasha zayitini kowa faar yira tichuwa› yi.
7 Estan oomiisin: ‹Neyista fa kowa apuninso?› yi. Bar dey: ‹Tiya kumtali zagoni kowa faarwa› yi. Otumbaason ha'sife bar: ‹Effar sinbaason besifa wulini tichaas esewa; nangnasir kumtali yira tichuwa› yi.
8 Daambaas amanamtoba foonto wostinynyaasin haxxumabaasi techmanon diinqe. Ha'oni asusatan denalo han daastaki asuni meya han daastaki foobesiisik haxxe sinobesiisontu besifa» yi.

Waagaason Sholsu Dimta Feeshu Sholsifa

9 «Nittok makefawungwa, han daastaki waagaas koi'fana kabaasik sama keeruk nittotin ephonek han waagaasik zomontirin hoossutiwa.
10 Garo wuzaasik amanamtoos inya wuzaasik amanamto sinana. Garo wuzaasik amanamtonoy bar inya wuzaasik aafawa amanamtona wuza.
11 Ese han daastaki waagaasik amanamto beyfaatine futoni waagaason oonso amanere nittok imniri?
12 Oom asusa waagaasik amanamto sina shakaatine nitto teetni waagaason oonso nittok imniri?
13 «Isa asu hep daamnik boz sinanak aafewa chimanawuza. Isaasin oomtefaat hepsaasin shunana. Isaasin ulfinsuna hepsaasi kashshuna. Ha'oosiknawa waaga asikna boz sinak aafa chimati wuza.»
14 Ferisawini meya waaga shuneter sinna boor'a es baron odaat Yesusnin kanyesete.
15 Yesus dey: «Nitto teetnitiison asuni sina ooko zagifetiwa. Sinuntano Ha'oos nibnitiisi safaranon arirwa. Asuni sinak ulfintoos Ha'oosi sinak oomtesterwa» yi.

Museni Tumaasewa Ephne Girune
(Mat. 11:12-13; 5:31-32; Mar. 10:11-12)

16 Tusire dey Yesus: «Tumaasewa raajjuni meeni tichaase Yohannisniista kar'ananneen maktet faar. Esseen hang dey Ha'oosi taatoni misirachchuni kaamaas maktedifar. Asu zuuttere dey es Ha'oosi taatosi girunak kabedifewa.
17 Sinuntano tumaassin isa duktone yo'ubaastan samaasewa daase aatfaanane kashowa.
18 «Asubaason gafkaat ooma asu ephfe bar zuuttere gerkesowa. Esiisimato dey teegobaaskin gafukte asuson epha bar gerkesowa» yi.

Otum Asusnawa Tukam Alazarna

19 Dey Yesus ekka yi: «waagba chima She'a maamnewa sesa maamne mayo isa otum asu feer. Bar dey wonna akama ge'aktu feefe.
20 Atuba zuuttera mazayena Alazar yiste tukam otum asusa finynyita kunfer.
21 Es tukam asus otum asusa madditan zigifa fufuntooson muunak sholet feer. Kanaasikito dey yaataafa mazabaason naarit faar.
22 «Es tukamiis dey kiti. Ha'oosi wosiyanikito dey Abrahamni tesha ephpha taami. Otum asus dey kitire kabbarte.

23 Ke'oni dimaassi feefaat kaanne woksok Abrahamninnawa basa tesha fe
Alazarninna bi.
24 Es otum asus: ‹Aba Abrahamno, taak kenashtowa. Han geyaasi winosi yerenar
sinna boor'a kushubaasi sanak aka dukire terumnaason haatunak Alazarnin taaki
wosuwa› yit chaagi.
25 «Abraham wolgire ekka yi: ‹Naataaso, ne daastaki fooneesi neyak ma'a wuza
dantamato safarowa. Sinuntano Alazar dey daastak mangu wuza ephpheteena boor'a
hash bar hanta ma'arik foona ne dey shanasi foota.
26 Es baristan denalo nittonawa innona asi ganeyaassi inya gawu faarwa. Es bari
boor'a innokin nittoki dey nittokin innoki finak chimnir oonu aafewa.›
27 Otum asus dey ekka yi: ‹Ese Aba Abrahamno, Alazarnin abataasa keer wosutak
shiiphefawungwa.
28 Uuch ayta feeseter sinna boor'a baasso dey han shanani dimaassi yoosonoytemato
hamme makowowa.›
29 «Sinuntano Abraham: ‹Baassok Musenawa raajjuni meena feeseterwa. Baassokin
odosotowa› yi.
30 Otum asus dey: ‹Ekkatawa aba Abrahamno, isa asu kitun kabire hamme make-
faanane harmusobesiwa› yi.
31 Abraham dey: ‹Museni tichaasonnawa raajjuni meeni matsafaasonna odo beya
baasso isa asu kitun kabire hamme makefenaknu aafawa odosone wuza.› »

17

Asunik Tuusa Sinaastan Teetni Ooda (Mat. 18:6-7, 21-22; Mar. 9:42)

1 Yesus nawobaasakitonik ekka yi: «Asuni meyanon tuusa'sira boor'a wostosonek
zaguniwuza yoo beyana wuza aafawa. Sinuntano es boor'aassi tuusanon ephphe yooni
asus yerefawowa.
2 Oonu han garo garo naanggotaassin isaason tuusa'subaastan inya wooni shu'a
suutbaasta taatera tir'maassi ha'tefaanane ma'arwa.
3 Es bari boor'a nitto teetaasik arutiwa. Ayne neen miir'efaanane ke'uwa. Es
mangsubaasik gaabbefaanane feeshun uwa.
4 Wonaassin naafuna wolle neen miir'efaananenawa neeki wolle yeefaafe: ‹Mang-
sunaasik gaabbengwa› iyaanane feeshun uwa.»
5 Wosibaasakito dey Daamiisin: «Amantoniison innok daysaywa?» yisete.
6 Daamiis dey wolgire: «fi'fi'oni gaanane fa garo amantonti faafaanane han di teyaa-
son: ‹Waatera yeet tir'maassi toktowe› yifaatine nittok ajajamtonawa» yi.

Hoorere Yere Wostinynya

7 Tusire dey Yesus ekka yi: «Nitto ganeyaassin isaas bulinynyaba wedey fantuni
keemerba feenar es wostinynyaas wostobaassin wolle yeefena kabaasik geregere:
‹Hang tai'sera diira muuneeson muwa› yifewoso?
8 Es baristan zeemme: ‹Meeta'u taak hoossuwa. Ta maara ushananneen taar'era taak
wostowa. Esseen orfo ne dey maara ushata› utanoso yifenari?
9 Eekin es wostinynyabaas daambaas makena baron ma'i yire wostobaasik daambaas
galattefewoso?
10 Ese nitto dey makte baron zuutira zagifeti kabaasik: ‹Inno ke'noy wostinynyawa;
Zagunik sholsi wostoosontu wosteniwa› utiwa.»

Asir Awataatoni Mettan Fari

11 Yesus Yerusalem hamaas Samariyanewa Galiilane asi ganesi kamo aati.
12 Isa ke'esi kar'fena kabaasik asir awataatoni meroni mettanni meya barin huphsere
woksok yeesesefaat:

13 «Yesus Daamniiso, innok kenashtefaywa!» yiset tega kaamak maksete.
14 Yesus baassotin biyaat: «Hamefaat atuntiison maagni meyak besutiwa» yi. Baasso
dey hamefegedo ugnaastak farsete.
15 Baasso ganeyaassin isaas farubaason biinaase akama kaamak chaagge Ha'ooson
galattet wolle ye.
16 Yesusni wochoossi kaa'nere galatte. Bar dey Samariyaki asu.
17 Yesus ekka yi: «Awataatoni merobesiissin fariis asir asutenoso? Eekin izginiis
ayfeeseteso?
18 Han alaga asusteno oom Ha'ooson galattok wolle yeer aafenoso?»
19 Yesus es asusin: «Kabira hamma; amantonees neen fatiwa» yi.

Ha'oosi Taatoni Yoo
(Mat. 24:23-28, 37-41)

20 Ferisawini meya Yesusnin: «Ha'oosi taato aagenso yoonari?» yire mamussete. Bar
dey ekka yire wolgi: «Ha'oosi taato asuni meya biisefeesne fa ugnak aafawa yoonawuza.
21 Hantawa wedey ek estawa uuk aafa chimone wuza. Ha'oosi taato han nitto
ganeyaassitu fawa.»
22 Tusire Yesus nawobaasakitonik ekka yi: «Asusa Naani wonaasikitosi isaason biyak
kaltoti wona yoona. Sinuntano aafa biyati wuza.
23 Asuni meya: ‹Kiristoos hantatu fewa wedey ek estatu fewa› yire nittok maksone.
Baasso orfone hamatiita dey zoonustotiita.
24 Kawuna samaasta kawunna dilaneen dila katira chaarsifanaasimato Asuni Naa
yeefena wono esiisimatotu sinana.
25 Sinuntano es bar sinbaasneen zeemma Asuni Naa akama shana ephphetoon-
aknawa han koontoosik dey kashistonakna sholsuwa.
26 Noohni neyaasik sinnaasimato Asuni Naa yeefena wono dey ekkatu sinana.
27 Nooh merkebiissi giruna wona kar'ananneen asuni meya meetnawa ushetna;
ephetnawa giritna feeseter. Tishkuni akaas yaara zuuttambesiise asin tishki.
28 Looxni neyaasik dey esiisimatotu sini. Asuni meya meetnawa ushetna; keerun
kisire waagetnawa geron waagere yeetna; toko toketnawa keya keer'etna feeseter.
29 Sinuntano Loox Sodomun kesna wono saman geenewa geeni kayone woottera
zuuttambesiise asin tishki.
30 Asuni Naa wolle yoona wono ekkatu sinana.
31 «Es wono keyaasi tukta fe bar oonu sinfaanane keer fa wuzbaason ephanak
keronaata. Buloni dimaasta fe asus keer wolunaata.
32 Looxni asus sinna baron safaroti.
33 Kaabaason fu'ok shole bar zuuttambaase tishkuna. Sinuntano kaabaason aatire
ima bar fu'ona.
34 Nittok makefawungwa; es wonoti waalaasik hep asu isa kuphota kunona; isaas
oottona; isaas fui'tona.
35 Hep mashkasu isa dimta meya ni'ona; isaas oottona; Hepsaas fui'tona. [
36 Hep asu buloni dimaasta wostosone; isaas oottona; hepsaas fui'tona»]
37 Nawoni meya dey: «Daamiiso; oottere hamonees ayinso?» yit mamussete. Yesus dey:
«Asha faanaastatu arikasa zuuttefawa» yit wolgi.

18

Tukama Dicha Asunewa Mangu Gaanynyaasna

1 Yesus nawobaasakitonik hopunoy wonna wonna shiiphsonek sholsu sinnamato
besuk han besoson ekka yit make:
2 «Isa katamaasi Ha'ooson digonor asunin dey iichchonoy isa gaanynya feer.

3 Es katamaassi isa dicha asu faar. Bar dey gaanynyaaski hamfaafa: ‹Taanawa ta
gumaasna asi ganesi fa malataasik mangsu kar'wa› iyaafa shimsi.
4-5 Gaanynyaas dey es kabaasik ma'i aane uwe. Sinuntano orfo nibbaassi ekka yi:
‹Ha'ooson digo beyfanak wedey asunin iichcho beyfanak han dicha asus taan shimsit
faar sinna boor'a wonna wonna taan rakkisunoynamato barik mangsu kar'anawa› »
6 Tusire dey Daamiis: «Mangu gaanynyaas makena baro yaadatoti.
7 Eekin toone waalinne Ha'ooski chaaget feese bari korto asusin aafanoso baassok
mangsu kar'anawuza? Baassotin argasunoy wokniroso?
8 Nittok makefawungwa; tapteratu mangsu kar'anawa. Sinuntano Asuni Naa wolle
han daasta yeefena kabaasik amantoba faana asunin danungeso?» yi.

Beqeto Ferisawinawa Garam Girboni Zuutibona

9 Tusire Yesus teetbesiison ooko zagire teetoknawa oomiisin dey kashshisefe baas-
sokna han besoson make:
10 «Hep asuni meya shiiphok betemeqdesi hamete. Isaas Ferisawi; hepsaas girbo zuuti
asu.
11 «Ferisawiis yerefaat nibbaassi ekka yit shiiphe: ‹Ha'oose; ta oom asuni meenimato
bo'inynya, mangu, gerkesar sina beyna boor'a neen galattefan. Han baristan denalo
han girbo zuutife boor'inynya asusne feer sina beyna boor'a neen galattefan.
12 Ta torbaniissin hep wona soomenar. Danfanaastan asiriissin isaron imnar› yi.
13 «Sinuntano girbo zuutife asus woksok yerefaat den sama kaanne biyanaknu aane
chime. Nibbaason ki'et: ‹Ha'oose; ta boor'inynyaasin fakuwe› yit shiiphe.
14 Nittok makefawungwa; Ferisawisatan denalo Ha'oosi sina ooko sinne faattere
keeba hami. Teetbaason den teggife bar daa hatona. Sinuntano teetbaason daa
hatessife bar den teguna.»

Yesus Garo Garo Naanggotaason Suusi
(Mat. 19:13-15; Mar. 10:13-16)

15 Yesus garo garo naanggotaason suusanak barki teshshesete. Nawobaasakito dey es
baron biyaat kalesete.
16 Sinuntano Yesus garo garo naanggotaason barki teegere ekka yi: «Garo garo
naanggota taaki yoonoynamato kalatiita. Ha'oosi taato han barikitone feyisikwa.
17 Nittok futo makefawungwa; Ha'oosi taatonon han garo garo naanggotaasne faaron
zagire ephphetoonoy bar aafawa giruna wuza.»

Han Daastaki Omaasewa Samaki Taatoose
(Mat. 19:16-30; Mar. 10:17-31)

18 Ayhudni gaanynye meyaassin isaas: «Garam assinynyano, koi'ba foonto kaak danak
awu zagunarinso?» yit mamsi.
19 Yesus ekka yire wolgi: «Awuniron taan garam yifasso? Isa Ha'oosneen oom garam
oonu aafewa.
20 ‹Gerkesataata; kaa worutaata, wiisotaata, esha zaala makotaata, abanesinnawa
intoneesonna ulfinsu› yifa ajajiison aritarwa.»
21 Asus dey: «Es ajajiisikitonon daagnaseneen ooddatu fawungwa» yi.
22 Yesus es baron odenaase: «Ese isa wuza zaguta wuzatu fu'terwa, fa wuzneeson
zuutira waagera tukamni meyak imma. Sama keeruk danatawa. Eekan taneen ane
hamniwa» yi.
23 Sinuntano asus akama otumba faar sinna boor'a es baron odenaase akamanon
suume.
24 Yesus asusi akamanon suumenamato biyaat ekka yi: «Akama otumbesi faana
baassok Ha'oosi taatosi giru awune fa tiir'onso?
25 Otum asu Ha'oosi taatosi girubaastan gaala marufni aafsi kamo aatbaastu
kashowa.»

26 Es baron ode asuni meya: «Eekin oonso faruk chimniri?» yisete.
27 Sinuntano Yesus wolgire: «Asunik chimtonoy wuzaas Ha'oosik chimterwa» yi.
28 Phexiros: «Ese inno fa wuzniison zuutira beyya neneen ane yaaniwa» yi.
29-30 Yesus wolgire: «Futo nittok makefawungwa, Ha'oosi taatokwa iyaat keebaason wedey asubaason wedey aybaasakitonin wedey kooni aba intooson wedey naang-gotbaason beya bar han daastak hep kushunon, yooni neyaasik koi'ba foonto kaa ephphetoonor oonu aafewa» yi.

Yesus Kitunir Sinbaasonnawa Kitun Kabunir Sinbaasonna Keezsa Make (Mat. 20:17-19; Mar. 10:32-34)

31 Yesus asire heppe nawobaasakitonin oor kisaat baassok ekka yi: «Ese ek Yerusalem hamanirwa. Asuni Naani chowaasik raajjuni meyaki kamo tichche bar ko'unirwa
32 Bar Aazabni meyak aattere imtonir. Baasso dey barin kashshusone, me'osone, tujosone.
33 Ichosone, estan worsone. Sinuntano bar keessinari wono kitun kabuna.»
34 Sinuntano nawobaasakitonik es makena chowaas zuuttera aane galowa. Bar makena chowaas baassok aachena boor'a awu makenamato aane arsoto.

Yesus Isa Aaftishunin Fati (Mat. 20:29-34)

35 Yesus Iyyariko tai'sefena kabaasik isa aaftishu ugunta diifaat shiiphedifer.
36 Aaftishuus teshba kamo aatfe daraasa kaamanon odefaat: «Han bar aambanso?» yire mamsi.
37 Baasso dey: «Naaziretki Yesustu hanta kamo aattiferwa» yisete.
38 Aaftishuus dey: «Dawitni naa Yesusno, taan fakifaywa» yit chaagi.
39 Sinaasta hamet fe asuni meya: «Shaakkuwa!» yit kalete. Sinuntano bar kaambaason teggire: «Dawitni naaso taan fakifaywa» yit chaagi.
40 Estan Yesus yerere asusin: «Hang taaki yowa» yit ajaje. Aaftishuus barki tai'sefena kabaasik:
41 «Neek awu zagunakinso sholefatari?» yire mamsi. Aaftishuus: «Daamiiso, biyanaktu sholefaungwa» yi.
42 Yesus dey: «Biwa, amantonees neen fatiwa» yi.
43 Aaftishuus geregere bi. Ha'ooson dey galattet Yesusneen ane hami. Daraas zuuttere es baron biyeteese Ha'ooson galattesete.

19

Yesusnawa Zekkiwoosna

1 Yesus Iyyarikoni katamaassi kamo aatte hamdifer.
2 Estak Zakkiwoos yiste girbo zuutife baasso gaanynya sina otum asu feer.
3 Bar Yesus aaffer sinnamato biyanak sholet feer. Sinuntano yer'ba kawuna sinna boor'a daraasa showotan kabi chowa biyak aane chime.
4 Yesus aatte hamana ugnaasta barin biyak sina eelle isa teeni i'ota kesi.
5 Yesus esta kar'fena kabaasik den kaanne biyaat: «Zakkiwosno, Taptera kerowa; hash hawung neeki keer feeshanak sholsuwa» yi.
6 Zakkiwoos dey taptere kerere girak Yesusnin keeba ephphe hami.
7 Es baron biya asuni meya zuuttere: «Boor' sina asusa keer muu muunak giriwa» yit Yesusniista unyisete.
8 Sinuntano Zakkiwoos yerere Yesusnin: «Daamiiso, fa otumnaasi isa kununon tukami-isik imanawa. Asuniistan eshak ephna waaga faafaanane acheech kushu zagira wolgunawa» yi.
9-10 Yesus: «Asuni Naa tishi barin sholoknawa fu'oknatu yewa. Han asus dey Abra-hamni naa sinna boor'a hash hawung faru han keyaasik siniwa» yi.

Asir Wostinynyani Beso
(Mat. 25:14-30)

11 Darani meya es baron odesefeen Yesus isa beso baassok make. Bar Yerusalem
tai'sena boor'a asuni meyak Ha'oosi taato yaara kar'difanne faar sinna baassok beste.
12 Es bari boor'a ekka yi: «Taattere yoonak woka daa hama isa ulfinto asu feer.
13 Hamnoyfegedo zeemme wostinynyabaasasin asirin teegere: ‹Ta wolla yoonanneen
nagadera bu'sutiwa› yit asir miinani imaat hami.
14 Sinuntano es daasi asuni meya barin oomtesete boor'a: ‹Han asus innoosta
taattonak aane sholefeni› yire hamnanneen orfo wosinin wossete.
15 «Sinuntano es asus taattere daabaasta wolle ye. Es wostinynyabaasik imna waagaa-
son nagadesere awune faaron buu'sisetemato arunak teegsi.
16 Issoonsa wostinynyaas yeere: ‹Daamiiso, imta birriis asiron buu'ewa› yi.
17 Daambaas: ‹Ne ma'a wostinynya, ma'aron zagitwa. Garo wuzaasik amanamto
sinna bestetwa. Asir katamaason ha'sutak ha'suni hugna neek imingwa› yi.
18 Hepsani wostinynyaas dey yeere: ‹Daamiiso imta birriis uuchon buu'ewa› yi.
19 Daambaas dey: ‹Ne uuch katamaason ha'sutak taassingwa› yi.
20 «Oom wostinynyaas dey yeere ekka yi: ‹Daamtaaso, erbesi birira kunsina birrinees
hanifawa.
21 Ne kunsunoytaason ephtar; Buknoytaason dey kar'tar; Ne keena budu asu sinta
boor'a digengwa› yi.
22 Daambaas dey ekka yi: ‹Ne mangu wostinynya, han wolumneesik neyista mangsu
kar'anawa. Ta kunsunoynaason ephar, buknoynaason kar'a keena budu asu sinnaason
aritannen;
23 Ta yaara waagnaason koontobaasneen ephanak awagan baankini keer kunsu
beyisso?›
24 Estan Daamiis esta yeese baassok: ‹Waagaason barkin ephpha asir birri faana barik
imtiwa› yi.
25 Baasso wolgire: ‹Daamiiso, barki asir birriba faarwa› yisete.
26 Daamiis ekka yi: ‹Nittok makefawungwa, faana barik daytera imterwa. Sinuntano
foontoosatan barik fa barnu ootterwa.
27 Sinuntano ta baassosta taattonak sholonoy ta gumaasakitonin hani teshshera taaki
sina worutiwa.› »

Yesus Akama Ulfinak Yerusalem Giri
(Mat. 21:1-11; Mar. 11:1-11; Yoha. 12:12-19)

28 Yesus es baron makenanneen orfo ek Yerusalem hamak nawoni meeni sina zeemi.
29 Dabrazayitini kumaasi tesha fa Betefagenewa Bitaniyane sinfa katama tai'senaase
nawobaasasin heppin ekka yire wosi:
30 «Ek sinnitiista fa ke'eessi hamtiwa. Estak oonu barista duunoyna hanyani nawa
tuptera yerefeen danati. Kotta yootiwa.
31 Oonu: ‹Awuniron kottifetirinso?› yisere mamussefaatene: ‹Daamiisik sholsu sinna
boor'awa› » uti.
32 Wostere hama baasso Yesus maktenaasimato danete.
33 Hanyaasi abani meya kotefeen biyere: «Awuniron kottifetirinso?» yisete.
34 Baasso dey wolgire: «Daamiisik sholsu sinna boor'awa» yisete.
35 Estan hanyaason Yesusniki ephphe yeesete. Geshobaasta maya kunussere Yesus
duunak zagsete.
36 Asuni meya bar hamfena ugnaasta maybesiison yiir'et feeseter.
37 Dabrazayitini kumaastan kerefa ugnaasta tai'sesefe kabaasik basa nawoni meya
biisete biistera artonoy wuza zuuttambaase asik girak tuumere kaambesiison teggire
Ha'ooson ekka yit galattesete.

38 «Daamiisa sunak yeefe taatoos suustowa. Den samak naga, ulfina dey tegira fa
Ha'oosik sinun» yisete.
39 Daraasa ganesi fe isa isa Ferisawini meya Yesusnin: «Assinynyano, han nawoneesak-
ito shaakkusonek zaguwa» yisete.
40 Bar dey: «Nittok makefawungwa, baasso shaakkisefeknu shu'aasikito chaagerwa»
yi.

Yesus Yerusalemki Katamaasik Waasi
41 Yesus Yerusalem katamaassi tai'sere katamaason biyaat barik waasi.
42 Ekka dey yi: «Neek naga sinni baron hawung aamse arita! Sinuntano hash ne
aafaassin aachewe.
43 Ne gumaas biratoneeson ojba ojje ganeya gedde neen shana bessone wona
yoonirwe.
44 Ha'oos neen fu'ok yaana baron aane aruwe sinna boor'a neennawa ne sikaloossi fa
naanggotneesikitone asin worsone. Boktonoy isa shu'anu shu'aasta diira aafa bestona
wuza.»

Yesus Betemeqdesiissin Naggaddeesin Kalle Kisi
(Mat. 21:12-17; Mar. 11:15-19; Yoha. 2:13-22)
45 Estan Yesus betemeqdesiissi girire estak nagadet fe baassotin kalle kisi.
46 Ekka dey yi: « ‹Ta keyaas Ha'o shiiphtona keyatu sinana› yisteratu tichche.
Sinuntano nitto bo'inynyani meeni dugadug zagseti» yi.
47 Yesus wonna wonna es betemeqdesiissi assit feer. Maagni gaanynye meenewa
tumaasi assinynyana, daraasin ha'sife oom asuni meena barin woruk sholset feeseter.
48 Sinuntano daraas zuuttere barki tai'sere odet feeseter sinna boor'a isa wuzane
zaguk aane chimoto.

20

Yesusni Ha'suni Hugnaas Mamuste
(Mat. 21:23-27; Mar. 11:27-33)
1 Isa wono Yesus betemeqdesiissi daraasin assifeennawa misirachchuni kaamaason
makefeenna maagni gaanynye meenewa Museni tumaasi assinynyana dey kur'uni
meena barki yeesere isa mamsu mamussete:
2 «Ne han baron zagifataas aro ha'suni hugnakinso? Wedey han baron zagutak ha'suni
hugna neek imaas oonso makebbo?» yisete.
3 Yesus dey wolgire ekka yi: «Ta dey isa mamsu nittotin mamsunawa. Nitto dey
wolgutiwa.
4 Yohannis haphqifena bar den samaningwa wedey asunikininso?»
5 Baassotna baassotna ekka yit merkesete: « ‹Den samanwa› iyaanine: ‹Eekin awun-
iron amano beytiso?› unir,
6 ‹Asunikingwa› iyaanine daraas zuuttere Yohannis raajju sinbaason amaneseter
sinna boor'a innotin shu'ak icheterwa» yisete.
7 Estan: «Ayin sinnamato aane aruweniwa» yire wolugsete.
8 Yesus dey wolgire: «Ese ta dey han baron aro ha'suni hugnak zagifanamato nittok
aafawa makona wuza» yi.

Wayinini Bulinynyaasa Beso
(Mat. 21:33-46; Mar. 12:1-12)
9 Tusire dey Yesus han besoson ekka yit daraasik make: «Isa asu wayinini akakilti
tokke bulinynyani meyak kiraba kaassonek imaat showo neya ooma daa hamme woki.
10 Gaana zuuttona wona kar'fana kabaasik gaanaason ephak wostinynyabaasin
bulinynyani meyaki wosi. Sinuntano bulinynyani meya wostinynyaasin ichesere
kushkush gafuksete.

11 Hepsak dey oom wostinynyanin wosi. Barin dey ichesere iishshire kushkush
gafuksete.
12 Keessak dey oom wostinynyanin wosi. Dey ichche mazasire gero kissere ha'sete.
13 Woyiniisi foshni aba: ‹Eekin awu zagunarinso? Dey isa keeshtefana naataasin
wosuna. Awuzakne barin digere ulfinsusonetto› yi.
14 Sinuntano bulinynyani meya naasi biyeteese baassotna baassotna: ‹Foshaas han
bariktu kar'anawa, hani yaani woruniwa, estan foshaas innok sinanawa› yit merkesete.
15 Naasin wayiniisi foshni gerakalo kisire worsete. Ese Wayiniisi akakiltiisi aba es
bulinynyani meyaasta awu zagunir sinna bestefaso?
16 Wayiniisi akakiltiisi aba yeere es bulinynyani meyanon woruna; wayinini fos-
hanon oomnik imana.» Asuni meya es baron odeseteyse: «Es bar ekka sinanaatawa!»
yisete.
17 Sinuntano Yesus baassoki biyaat ekka yi: «Ese keyaason keer'fe baasso kashshire
beyete i'oos keyaasik yeeto siniwa» yistera tichche bar aambanso?
18 Es yeetoosta heephtefe bar fulirwa. Basaasta gandena bar eester.

Keesarnik Kaastoni Girboosi Mamsu
(Mat. 22:15-22; Mar. 12:13-17)

19 Museni tumaasi assinynyanawa maagni gaanynyana makte besos baassosta sin-
baason arsefaat es kabaasik barin ephak sholsete. Sinuntano daraasi digsete.
20 Estan Yesusnin ephone kar'o sholset feeseter. Ha'sife basa kushuussinawa taatosi
ha'suni hugnaaskina aatire imonek chinuni kaama noonobaassin kesfaan ephak oodet
feeseter. Es bari boor'a ma'a asune feer sinne barkin chowa kephni aafonin wossete.
21 Aafoni meya Yesusniki yeesere ekka yire mamussete: «Assinynyano, ne futooson
makefatamatonawa assifatamatona; Ha'oosi ugnanon dey isa koruba foontonon assi-
fatamato arifeniwa.
22 Ese Romanni taate meeni taato Keesarnik girboni ima sholsungwa aanenso?»
23 Sinuntano bar nibbesiisi mangu safaranon arifaat ekka yi:
24 «Isa duude taak besutiwa! Han barista fa gitoosewa tichaase oonirinso?» Baasso
dey: «Keesarnirwa» yisete.
25 Yesus wolgire: «Ese Keesarnir sina baron Keesarnik imti. Ha'oosir sina baron
Ha'oosik imti» yi.
26 Es makena kaamaasik daraasa sinak barin ephak aane chimoto. Makena wolguusik
diinqere shaakisete.

Kitun Kabuni Chowa
(Mat. 22:23-33; Mar. 12:18-27)

27 Kitun kabu aafawa yisefe isa isa Seduk'awini meya Yesusniki yeesere ekka yit
mamussete:
28 «Assinynyano! ‹Isar asu ephphe nawa koonunoy kitifaanane aybaas asuson ephphe
kiti barik zala sinni nawa koonuwo› yire Muse tichiwa.
29 Ese naafun ayna ayna feeseter. Arkiis asu ephphe nawa koonunoy kiti.
30 Hepsaas dey es asuson ephphe koonunoy kiti.
31 Keessaas dey es asuson ephi. Naafunobaase esiisimato es asuson ephere naanggota
koonunoy kiti.
32 Koi'baasta dey asus kiti.
33 Ese naafunobesiise asuson ephete. Kitun kabuni wono ooni asunso sinanari?»
34 Yesus baassok wolgire: «Han daasi naanggota asu epheter dey girseter.
35 Yooni daasta fook kitun kabsoni baasso aafa asu ephone wuza wedey girusone
wuza.
36 Ha'oni wosiyane feer sinone sinna boor'a aafa kitusone wuza. Kitun kabsete boor'a
baasso Ha'oni naanggotawa.

37 Kitun kabuni chowaasik Muse saabaassi kiichchoni tochoossi Daamiisin: ‹Abrahamni Ha'o, Yisaqni Ha'o, Yaqobni Ha'o› yire teegewa.
38 Zuuttambesiise barik hayew sinete boor'a bar hayewni meeni Ha'otano kituni meeni Ha'otawa.»
39 Museni tumaasi assinynyani meyaassin isa isaas: «Assinynyano, ne ma'arontu maketwa» yisete.
40 Esseen orfo isa asunu Yesusnin mamsuk aane chimoto.

Kiristoos Ooni Naambe?
(Mat. 22:41-46; Mar. 12:35-37)

41 Estan Yesus baassok ekka yi: «Asuni meya Kiristoosni aakkakinso: ‹Dawitni naawa› yisefeysi?
42-43 Dawit teetbaasik gaamni tichaassi ekka yi:
« ‹Daamiis Daamtaasik;
gumaneesin wochoneesi sikalosi;
yer'atak zagunanneen;
ta hoi'taasta duwa› yiwa.
44 «Ese Dawit Daam yire teegenanneen aakkak Kiristoos nawuba sinnirinso?»
45 Asuni meya zuuttere odesefeen Yesus nawobaasakitonik ekka yi:
46 «Dicha maama mayere kutisefaat gabaasta asuni meya baassotin naga ooshshosonek sholset Ayhudni shiiphoni keyaassi dey ulfinni kodta duuk, koota maastefanaasta ulfinni dima sholsefe Museni tumaason assinynyani meyakin teetnitiison oodtiwa.
47 Baasso dicha asusi keyanon meere turuksuk asu taan biyowa iyaat shiiphobesiison dichisefe. Es baasso akama mangsuni kar'atu ephphetoosonewa.»

21

Isa Dicha Asuni Ima
(Mar. 12:41-44)

1 Yesus otumni meya waaga kephtefana saxiniissi waagbesiison ha'sefeen bi.
2 Esiisimato isa tukama dicha asu hep duude imdifeen biyaat:
3 «Futo nittok makefawungwa, han tukama dicha asus zuuttambesiise asi denalo imiwa.
4 Asuni meya fa waagbesiistan fu'tesontu imete. Sinuntano han asus barik fayiison koi'siratu imi» yi.

Yesus Betemeqdesiis Boktonir Sinbaason Make
(Mat. 24:1-2; Mar. 13:1-2)

5 Isa isa asuni meya betemeqdesiis keeshu keeshu shu'aknawa Ha'oosik imte waaga asikna keeshira keetobaason wolumset feeseter. Sinuntano Yesus ekka yi:
6 «Han biifeti bar zuuttambaase shu'aas shu'aasta kopuktera keetenamato boktona wona yoona.»
7 Baasso dey: «Assinynyano! Han bar aagenso sinanari? Bar dey sinanak besoba aambanso?» yire mamussete.

Shananewa Kaltere Kofuktone Yoona
(Mat. 24:3-14; Mar. 13:3-13)

8 Yesus ekka yire wolgi: «Daagonoytimato arutiwa. Showo asuni meya: ‹Ta Kiristooswa, wonaas ta'i› yit ta sunaasik yoosone. Sinuntano nitto baassok zoonustotiita.
9 Neeboosi odunonnawa daraasa mangu wolumni shorkone asin odefeti kabaasik nawotiita. Es bar zeemma sinanak sholsuwa. Sinuntano koi'baas geregere aafa sinanawuza.»
10 Tusire Yesus ekka yi: «Dara daraasata, taato taatoosta kabuna.

11 Akama daani shorko sinana. Daadaassi dey maknewa, showo tesa merone sinana.
Den saman akama deessu beso sinana.
12 Sinuntano es bar zuuttambaase sinbaasneen zeemma asuni meya nittotin ephone
dey kabugsone. Ayhudni shiipho keernawa taatoni keerna aatire imone. Ta sunaasi
boor'a taatoni meyakinawa daason ha'sife baassokina taamone.
13 Es bar dey ta sunaasik zaala makotik ma'a ugna sinana.
14 Ese mamustoti mamsusik ‹Awu wolgunirinso?› yira zeemma safaronoytimato
nibnitiissi ephtiwa.
15 Nitto gumaas wolguknawa merokna chimnoyna kaamnewa arune ta nittok
imanawa.
16 Nittotin kooni baassonawa aynitiisakitona, koonnitiisnawa zomontiisna nittotin
aatire imone. Nittoossin isa isaas wortosone.
17 Ta sunaasi boor'a asu zuuttambaase nittotin oomtona.
18 Sinuntano somnitiisi ganesin isarnu aafa tishuna wuza.
19 Chimme yerok kaantiison fu'otiwa.»

Yesus Yerusalem Tishunamato Zeemme Make
(Mat. 24:15-21; Mar. 13:14-19)

20 Tusire dey Yesus ekka yi: «Meya taar'oos gumaas Yerusalemnon biratere kuphobaa-
son biifeti kabaasik bar tishunak ta'baason arutiwa.
21 Es kabaasik Yuudaki daasta feese baasso den aamaaski eeloto. Katamaassi fe
baasso kesoto. Gerakalo feese baasso katamaassi girsoneeta.
22 Tichchera fa raajiis zuuttambaase ko'unak haniis gumani kaastoni wonawa.
23 Es kabaasik naaner asusikitonewa nawa tanifa barikitone haybubawungwa!
Daasta akama shana sinana. Daraasata dey Ha'oni gi'a yoona.
24 Baassossin showobesiis siifok kacchere kitusone. Boojchesere dey daadaassi
hamone. Es Aazabni meeni neyaas ko'unanneen Yerusalem Aazabni yetona.»

Asuni Naani Hepsa Wolle Yoo
(Mat. 24:29-31)

25 Tusire dey Yesus ekka yi: «Awaasta, assaastanawa baakuraastana diinqi beso
sinana. Baariisewa akaasi guubone asi deessu kaamaasikna daa zuuttambaase asiista
fe daraasin tiir'o ephana.
26 Samaastaki testoni shorkotan kabi chowa asuni meya han daasta yooni wuzason
oodak digak shorkosone.
27 Es kabaasik Asuni Naa akama hugnaknawa akama ulfinakna shaaruusta yeefeen
biyone.
28 Nitto dey es wuzaasikito sinanak tesifana kabaasik fui'tontiis tai'sena boor'a den
kaanna biiti.»

Daamiisa Yoonon Besifa Belesini I'oosi Beso
(Mat. 24:2-35; Mar. 13:28-31)

29 Tusire dey Yesus ekka yit han besoson make: «Belesini i'oosewa ooma
i'oosikitononna biitiwa.
30 Tosha kotin biifeti kabaasik bega tai'senamato aruti.
31 Esiisimato es wuzaasikito sinin biifeti kabaasik Ha'oosi taato ta'baason aruti.
32 Futo nittok makefawungwa, es bar zuuttambaase ko'unanneen han koontoos aafa
aatana wuza.
33 Samaasewa daase aatana. Sinuntano kaamnaas aafa aatana wuza.»

Chimme Ooda

34 Tusire dey Yesus ekka yi: «Nibnitiis ushak, zayyak, han daastaki fooson safarok
hopunoynamato arutiwa. Es baron shakaatine es wonaas dey diinqo eshminimatotu
nittotin ephanawa.
35 Es wonaas han daasta fe asu zuuttambaase asin ephana.

36 Es bari boor'a yooni mangu wuzaassin aatatiknawa Asuni Naani sina dey yerok
chimatikna wonna wonna chimma shiiphotiwa.»
37 Yesus wonna wonna betemeqdesiissi assifaafe waali waalin Dabrazayitini ku-
maasta kesse ha'it feer.
38 Asuni meya dey barkin odok e'so e'so betemeqdesiissi hamet feeseter.

22

Maagni Gaannye Meya Yesusnin Ephphe Woruk Sholsete
(Mat. 26:1-5; Mar. 14:1-2; Yoha. 11:45-53)

1 Ayhudni faasika yistefa kixxani heeboos zagtona wona ta'a faar.
2 Maagni gaanynye meenewa Museni tumaasi assinynyana daraasin digsefaat Yesus-
nin aakkak worsonemato ugna sholset feeseter.

Yuuda Yesusnin Aatire Imak Merke
(Mat. 26:14-16; Mar. 14:10-11)

3 Sexana asire heppe nawobaasa ganesin isa Askorotki Yuuda sinfe basaassi giri.
4 Estan Yuuda Maagni gaanynye meyakinawa betemeqdesiisi tasoni meeni
ha'sinynyani meyakina hamme Yesusnin aakkak aatire imanamato merke.
5 Baasso dey chowbaasik girere birri barik imonek wuli girsete.
6 Es wuliisik ma'i yire aatire imanak asu foonto kar'o oodet feer.

Yesus Ayhudni Faasikani Meeta'uson Wosini Meyaneen Me
(Mat. 26:17-25; Mar. 14:12-21; Yoha. 13:21-30)

7 Esseen orfo Ayhudni faasikani fantu shuktona kixxani heeboos kar'i.
8 Yesus: «Faasikani meeta'uson muunik hamma hoossutiwa» yire Phexiros Yohannisna
asin wosi.
9 Baasso dey wolgire: «Ayhudni faasikani meeta'uson ay hoossunikinso sholefa tari?»
yit mamussete.
10 Bar dey: «Ek katamaassi girifeti kabaasik akani gima wor'o asuni danati. Orfobaase
hamfaat bar girina keyaassi giruti.
11 Estan keeni abaasin: ‹Assinynyaas nawobaasneen ane Ayhudni faasikani
meeta'uson muuna irbani keya ayfaso?› yifewa uti.
12 Asus irbanik hoorera di keeni tukta keete keya besuna. Nitto dey esta hoossuti.»
13 Es hep nawobaas dey hamere zuuttambaase Yesus makenaasimato sinin danere
meeta'uson esta hoossisete.

Daamiisa Meeta'uni Tuma
(Mat. 26:26-30; Mar. 14:22-26)

14 Meeta'uni sa'atiis kar'fana kabaasik Yesus wosibaasakitoneen muunak kasayere di.
15 Yesus baassok ekka yi: «Tayista kar'ni shanaason ephphatoonaasneen zeemma han
meeta'uson nittoneen muunak akamanon sholettu fawungwa.
16 Nittok makefawungwa, Ha'oosi taatosi han bari aacho chowaas ko'unanneen han
faasikani meeta'uson hepsi aafa muuna wuza.»
17 Estan ushaason toofobaase ephphe Ha'o galattefaat: «Esewa, zuuttamnitiise han
baron haa'era ushtiwa.
18 Nittok makefawungwa, hashneen kabira Ha'oosi taato yoonanneen han wayiniisi
ushanon aafawa ushanawuza.»
19 Tushaason dey ephphe Ha'o galattefaat batte imet: «Esewa, han bar nittok imtoni
ashnaaswa. Han baron taan safaronir zagutiwa» yi.
20 Meeta'uneen orfo dey ushaason toofobaase ephphe: «Han ushati bar ta nittok
wuukuna arinnaasne faarwa. Bar dey nittotin Ha'oneen ane gansuni gaddo teyyawa.
21 «Sinuntano taan aatire imni asusa kushu han maddiista taneentu fawa.

22 Asuni Naa zeemma Ha'oosi kaamsi maktera kunnaasimato kitunir. Sinuntano
barin kituk aatire imni bar haybubawowa!»
23 Nawobaasakito dey: «Inno ganeyaassi han effatena wuzason zaguniis oonso?» yiset
baassotna baassotna mamussesete.

Zuuttambaase Asiistan Arkir Oombe?

24 Tusire nawobaasakito dey: «Inno ganeyaassin arkir oonso?» yit baassotna baas-
sotna we'nisete.
25 Yesus baassok ekka yi: «Han daasi taatoni meya darabesiisata ha'suni hugnabesi
faarwa. Ha'sife baasso dey ma'aron zagir yisteretu teegtesefewa.
26 Sinuntano nitto ekka zagutiitawa. Nittoossin arkiis hater, dey ha'sife bar
wostinynyane feer sinowa.
27 Muuk muunak tai'sere fe barnawa yerefaat woshfe barna asiissin oonso arkiri?
Muu muunak tai'sere fe bartenoso? Sinuntano ta nitto ganeyaassi isa wostinynyane
faanarwa.
28 Nitto taan shana ephfana kabaasik chimma taneen yeretiwa.
29 Abataas taan taassinaasimato ta dey nittotin taassunawa.
30 Taatonaassi ta maddiistan muuti dey ushati. Kinawoosta diifaat asire heppe
Israelni zalaasta mangsu kar'atiwa.»

Phexiros Yesusni Kaadonamato Keemme Make
(Mat. 26:31-35; Mar. 14:27-31; Yoha. 13:36-38)

31 Tusire dey Yesus ekka yi: «Simonno! Simonno! Sexana nittotin zago si'anne si'anak
mamsiwa.
32 Sinuntano amantonees tishunoynamato neekwa iyaat Ha'o shiiphen. Ne taaki
wolifa ta kabaasik ayneesakitoni chinuwa.»
33 Simon wolgire: «Daamiiso, ta taatoni keer giruk, kituk neneen ane hooreratu
fawungwa» yi.
34 Sinuntano Yesus: «phexiros Hash hawung ako oorunoyfeen keeza wolla taan
mormotawa» yi.
35 Estan Yesus nawobaasakitonin: «Waagni kar'diddi, ha'mato, chaa'ma ephnoytiron
nittotin wosina kabaasik yo'i wuza faaroso?» yi. Baasso dey: «Isanne yo'i wuza aafawa»
yisete.
36 Yesus baassok ekka yi: «Ese hash waagni kar'diddinewa ha'matone faana bar
ephowa. Siifoba foontoos maybaason kisire waagere siifo waagowo.
37 Nittok makefawungwa, ta chowaasik zeemma tichaassi: ‹Manguni meyaneen
faadtewa› yiste bar ko'unak sholsuwa.»
38 Nawobaasakito dey: «Daamiiso, hantak hep siifo faarwa» yisete. Bar dey: «Hooron-
awa» yi.

Yesus Zayitini I'o Diina Kumaasta Shiiphe
(Mat. 26:36-46; Mar. 14:32-42)

39 Yesus ooma wonoti zagifenaasimato Dabrazayitini kumaasta hami. Nawobaasak-
ito dey ane hamete.
40 Esta kar'efe kabaasik: «Fatanasi girunoytimato Ha'o shiiphotiwa» yi.
41 Baassostan shu'a ha'tera kar'fanaasne fa dima wokke hamme kaa'nere ekka yit
shiiphe:
42 «Abataaso! Shunfaatane han ta ephphatoonak fa shanani toofooson tayistan
shaalwa. Es bar dey ne shuntasimato sinuntano ta shunnaasimatota.»
43 Estan Ha'oosi wosiya dey saman yaara barin chini.
44 Es kabaasik akamanon tiir'o barin ephaan shiiphet feer. Chawobaas dey harinni-
mato daasta tokit faar.

45 Shiiphotan kabire nawobaaski wolle ye. Baasso dey suumotan kabi chowa kunefeen danne ekka yi:
46 «Awagan kuntirinso? Fatanasi girunoytimato kabira shiiphotiwa» yi.

Yesus Gumabaasa Kushusi Ootte
(Mat. 26:47-56; Mar. 14:43-50; Yoha. 18:3-11)

47 Yesus es baro makefeen asire heppe nawobaasasin isa Yuuda sinfe bar showo asuni zoonsire yeere kar'i. Yuuda dey Yesusnin daamok tai'se.
48 Sinuntano Yesus: «Yuudano! Asuni Naani daamoknoso aatira imatari?» yi.
49 Yesusneen ane fe nawoni meya es chowaason biyaat: «Daamiiso! Siifok kaconiroso?» yisete.
50 Baassossin isaas maagni gaanynye meeni gaanynyani wostinynyaasa hoi'ta odonon kace.
51 Sinuntano Yesus: «Beywa! Hepsa effatena wuza zagutaatawa» iyaat asusa odonon ta'ire fati.
52 Estan Yesus barin ephak yeese maagni gaanynye meyanon, betemeqdesiisi tasoni meyanon ha'sife baassonawa kur'uni meyanonna ekka yi: «Bo'inynyani ephni asunimato siifonewa mukne ephpha yaasetiyoso?
53 Wonna wonna betemeqdesiissi nittoneen ane faana kabaasik aane ephoweti. Haye han bar nittotnawa talmaasi ha'sune asi wonawa.»

Phexiros Yesusni Kaade
(Mat. 26:57-58, 69-75; Mar. 14:53-54, 66-72; Yoha. 18:12-18, 25-27)

54 Estan Yesusnin epha asuni meya Maagni gaanynye meeni gaanynyaasa ojni keerkalo taamete. Phexiros dey woksok barneen ane hamdifer.
55 Asuni meya Maagiisa ojni keerkalo geya sookere isarik diifaat besisedifer. Phexiros dey baasso ganeyaassi geeni besuk di.
56 Isa keeri wostinynya Phexiros geeni diya diifen gasasira biyaat: «Han asus Yesusneen ane feerwa» yi.
57 Sinuntano Phexiros: «Ne han asuse! Makefata barin aane arifatwe» yi.
58 Garono feere isa asu dey biire: «Ne baassossin isaaswa» yi. Phexiros: «Ne han asuso! Tatewa!» yi.
59 Garo wonaneen orfo oom asu dey Phexirosni biyaat: «Futok han asu Galiilakir sinna boor'a barneen ane feerwa.»
60 Sinuntano Phexiros: «Ne han asuso! Makefata baron ta aane arifatwa.» Es baron makere koi'sunoyfeen geregere ako oori.
61 Es kabaasik Yesus yerqere Phexirosnin bi. Phexiros: «Hash hawung ako oorunoyfeen keeza wolla taan mormotawa» yire Daamiis makena kaamaason yaadate.
62 Ek gerakalo kesse akamanon suumere waasi.
63 Es kabaasik Yesusnin ephaat fe asuni meya barin kanyere icheset feeseter.
64 Aaffaason ukaat: «Oonso neen ichari? Raajju sinfaatane aribbo?» yit feeseter.
65 Showo wuza maket me'et feeseter.

Yesusniista Mangsu Kate
(Mat. 26:59-66; Mar. 14:55-64; Yoha. 18:19-24)

66 Wonfana kabaasik daraasa kur'uni meya, Maagni gaanynye meenawa Museni tumaasi assinynyana zuuttesete. Estan Yesusnin es baasso kuphamaasta tai'sisete.
67 Ekka dey yisete: «Ne Kiristoosnoso? Innok makebbo.» Yesus wolgire ekka yi: «Makefanak aane amanefeti.
68 Mamsifanak aane wolgifeti.
69 Sinuntano hawungneen kabira Asuni Naa Ha'oosi hugnani hoi'ta ulfinto dimaasta duunirwa.»
70 Es kabaasik zuuttesere: «Eekin ne Ha'oni naanoso?» yisete. Bar dey: «Aa, sinnaason nittonu maksetiwa» yi.

71 Baasso dey: «Hanneen ekalo oom zaal aane sholsifewa. Innonu basa noonoossin odeniwa» yisete.

23

Yesus Pilatoosni Sina Ta'i
(Mat. 27:1-2, 11-14; Mar. 15:1-5; Yoha. 18:28-38)

1 Esta fe asuni meya zuuttesere kabi Yesusnin ephere Pilatosniki taamete.
2 Ekka yit barin malatesete: «Han asus daraniisin eshfeen, keesarnik girbo giribtonoynamato kalfeen dey: ‹Ta Kiristoos taatowa› yifeen danni.»
3 Pilatos: «Ne Ayhudni taatonoso?» yire mamsi. Yesus dey: «Ne yitaasimatowa» yire wolgi.
4 Estan Pilatos maagni gaanynyaniknawa daraasikna ekka yi: «Ta han asusatan isa mangsune aane danutwa.»
5 Sinuntano baasso: «Han asus Galiilan kabira hanta kar'ananneen, Yuudaki daa zuuttambaase asiissi daraasin manguk kabgit feerwa» yiset chinire malatesete.

Yesus Herodisni Sina Ta'i
6 Pilatos Galiilan yiste baron odenaase: «Han bar Galiilaki asunoso?» yit mamsi.
7 Yesus Herodisni ha'suussin yeer sinbaason Pilatos araat Herodisniki wosi. Es kabaasik Herodis Yerusalem yeere feer.
8 Herodis Yesusnin biyanak showo wona sholet feer sinna boor'a biinaase akamanon gire. Yesus zagit feefena biistera artonoy wuzason wosten biyanak sholet feer.
9 Es bari boor'a Yesusnin showo mamsu mamsi. Sinuntano Yesus isanne aane wolguwe.
10 Maagni gaanynye meenawa Museni tumaasi assinynyana chinire malatet feeseter.
11 Herodis meya taar'obaasneen ane Yesusni kashshire kanynye keeshu maama maysire wolgire Pilatosniki gafki.
12 Herodisnawa Pilatosna zeemme faassere feyiis es wono ganere zomo sinete.

Yesusniista Kituni Mangsu Kate
(Mat. 27:15-26; Mar. 15:6-15; Yoha. 18:39-40; 19:1-16)

13 Estan Pilatos maagni gaanynyanin, daraasin ha'sife baassotnawa daraasinna isarik zuutire teege.
14 Ekka dey yi: « ‹Han asu daraasin mangu ugnak zoonsiwa› yira taaki teshsheti. Ta nitto sinak tu'nira nitto maketi malataassin isa mangsu basaastan aane danut.
15 Esiisimato Herodis dey isa mangsu aane dane sinna boor'a innoki wolgire gafki. Ese han asusin kituta katuni mangsu aane zaguwe.
16 Es bari boor'a baak ichcha kotanawa.»
17 [Pilatos heebo heeboosi wonak isa taatonin baassok kotar.]
18 Estan dara zuuttere isarik: «Han asusin tishkaat Barbaannin innok kotwa» yit chaagete.
19 Barbaan katamaassi fe daraasin manguk kabgubaasiknawa kaa worubaasikna taatere fe asu.
20 Pilatos Yesusnin kotanak sholefaat hepsa daraasin mamsi.
21 Sinuntano daraas: «Suutwa! Suutwa!» yit chaagete.
22 Pilatos keezsa wolgire: «Han asu wostena mangsu aambanso? Ta barin kituta katuni mangsu aane danut sinna boor'a ichcha kotanawa?» yi.
23 Sinuntano baasso kaambesiison teggire: «Suutwa» yisete. Baasso chaagaas dey aatami.
24 Es bari boor'a Pilatos sholseteeson zagsonek baassok aatire imi.
25 Daraasi manguk kabgirenawa kaa worirena taatere fe Barbaannin kotanak mamussete. Es asusin dey baassok kotaat Yesusnin sholseteeson zagsonek aatire imi.

Yesus Suutte
(Mat. 27:32-44; Mar. 15:21-32; Yoha. 19:17-27)

26 Yesusnin ephphe hamefeen Kerenaki asu Simon yiste ugunni wof balagarin katama
yeefeen danere mesqeliison wossire basa orfoose hamanak zagsete.
27 Showo dara dey Yesusni orfoose hamedifer. Es baassossin nibbesiison ki'et, waasset
fa mashkasu faaser.
28 Sinuntano Yesus baassoki yerqere ekka yi: «Nitto Yerusalemki mashkasuse, nitto
teetasiknawa naanggotnitiisikna waasutitano taak waasutiita.
29 Ese: ‹Zagiyaas, koonunoy magaasewa tanunoy tamaase suusto› ustona wona
yoona.
30 Es kabaasik asuni meya aamaason: ‹Innoosta gandowe› Kumaason dey: ‹Innotin
aachuwe› uuk kabosone
31 Ese han baron kewa i'oosta ekka zagtenanneen ichmaasta awu zagsonkoso?»
32 Esiisimato mangu wosto woste hep asunin dey Yesusneen ane woruk ephphe
hamete.
33 Keraniyo yiste dimaasta kar'eteese Yesusnin esta suutete. Dey mangu wosto woste
asusakitonin isaasin hoi'taasta, hepsaasin aldaasta suutete.
34 Esseen orfo Yesus: «Abataaso, zagsefe baron aane arsoto sinna boor'a feeshun uwa»
yi. Meya taar'oni meya dey maybaasta ixa ha'sere haa'esete.
35 Es kabaasik daraas yerefa biidifer. Daraasin ha'sife baasso: «Oomiisin fu'e, Ha'o
barin korina Kiristoos sinfaanane teetbaason fu'en biyaniwa» yit kanyesete.
36 Meya taar'osakito dey esiisimato kanyesete. Barki tai'sere suqaro wayinini usha
imet:
37 Esiisimato dey: «Ne Ayhudni taato sinfaatane teetneeson fu'owa» yiset feeseter.
38 Suuttena mesqeliisi teetta: «Haniis Ayhudni taatowa» yifa ticha tichire yeetisete.

Hep Boor' Asu Yesusneen Ane Suutte
(Mat. 27:38-44; Mar. 15:27-32)

39 Mangu wosto wostere suutte baassossin isaas Yesusnin: «Ne Kiristoostenoso? Ese
teetneesonnawa innotinna fu'owa» yit me'i.
40 Sinuntano hepsaas wolgire ekka yit ke'i: «Neyista kituni mangsu katera feen
Ha'ooson aane digefenoso?
41 Inno zagini mangsuusik sholsu ke'o ephpha taadifenir. Sinuntano han asus isa
mangsu aane mangsuwewa» yi.
42 Tusire Yesusnin: «Daamiiso! Taato sinna yaafata kabaasik taan safarowa» yi.
43 Yesus wolgire: «Neek futo makefawungwa, hash hawung taneen ane genneti
footawa» yi.

Yesus Kiti
(Mat. 27:45-56; Mar. 15:33-41; Yoha. 19:28-30)

44 Es kabaasik wonaasi issun sa'atin kabira izgin kar'ananneen daas zuuttera talme.
45 Awaas talme; betemeqdesiisi yinu heppik karate.
46 Yesus akama tega kaamak chaagge: «Abataaso! Kaanaason ne kushuussi adarak
imingwa» yi. Es kabaasik geregere kaabaas kesi.
47 Tii meya taar'oni gaanynyaas sina chowaason biinaase: «Han asus futok ookowa»
yit Ha'ooson galatte.
48 Es baron biyak esta zuuttere fe asus sina chowaason zuutire biyeteese nibbesiison
ki'et wolsete.
49 Yesusnin tai'sonon arsefe baassonawa Galiilan kabsere basa orfoose hama mashka-
suse zuuttere woksok yersefaat sinfa wuzason biyet feeseter.

Yesus Moogsi Giri
(Mat. 27:57-61; Mar. 15:42-47; Yoha. 19:38-42)

50 Ayhudni shongo zuuttesefe baassossin isa Yosef yiste ma'a ooko asu feer.
51 Es asus Yesusniista zagte kituni mangsuni kar'ni chowaassi aane giruwe. Bar dey
Armatiyas yistefa Yuudani katamaassi Ha'oosi taatoni yoonon abdik oodet feer.
52 Pilatosniki hamme Yesusni dugnooson imanak shiiphe.
53 Estan dugnooson kessire maama kimme shu'ak katera hoore oonu kabbartonoyna
moogsi kabbare.
54 Es baron zaginaas beysani wonni hooroni wonaasik.
55 Galiilan kabsera Yesusni orfoose ya mashkasusikito Yosefneen hamera moogaason
biye. Dugnobaas dey aakka kabbartenamato biyete.
56 Estan keebesi wolsere dugnooson woshshuk kimaminewa shittone hoossisete.
Tumaasimato beysani wonaasik beysa ephete.

24

Yesus Kitun Kabi
(Mat. 28:1-10; Mar. 16:1-8; Yoha. 20:1-10)

1 Guddani wono wonsa waassiise mashka meya hoossisete shittooson ephere ek
moogaaski hamete.
2 Moogaasta uktera kuni shu'aas bukalera kunfeen danete.
3 Sinuntano moogaassi mogire biyeten Yesusni dugnooson aane danoto.
4 Han bar aambanso iyaat diinqesefeen akamanon palpalu chaaret yere maya mayo
hep asu baasso tesha yere.
5 Mashka meya digsefaat daassi biyefeen asusakito baassok ekka yi: «Hayew sina barin
awuniron kituni meeni ganeyaassin sholedifetirin?
6 Bar kabi! Hantak aafe. Galiilaki feena kabaasik awu makenamato yaadatoti.
7 ‹Asuni Naa boor'ni meeni kushuussi aattere imtonak, suuttonaknawa keessinari
wono kitun kabunakna sholsu› yire makenar faar.»
8 Mashka meya dey Yesus makena kaamaason yaadatesete.
9 Moogaasi estan wolsere biyete baron zuutire asire isse nawobaasiknawa oom
meyakna maksete.
10 Es baron wosini meyak maksees megdelawitki Maarami, Yohannanewa Yaqobna
asi into Maarami, dey ooma mashka meya feeseter.
11 Sinuntano baasso mashka meya maksete bar miitone faar sinna bestena boor'a
aane amantosoto.
12 Sinuntano Phexiros kabi moogaaski eeli. Esta kar'faat sir mogire biin sesa kinoni
maamaas bar bar kunfeen biyaat diinqet wolle keer ye.

Yesus Hep Nawoni Meyak Uphe
(Mar. 16:12-13)

13 Es wono nawoni meyaassin hep asu kabire Yerusalemun asire heppe kiilo meetiri
wokba faana Hemawos yiste ke'esi hamedifer.
14 Baasso dey sina chowaason zuuttambaase kabgire wolumsedifer.
15 Es chowaason safaretnawa wolletna feeseten Yesus tai'sere baassoneen hamdifer.
16 Sinuntano aafbesiisik biyefet bar oo sinnamato aane arsoto.
17 Yesus dey: «Ugunne hamfaat nittotna nittotna wollefeti wuzaas aambanso?» yi.
Baasso dey suumere shaakkire yessete.
18 Baassossin isa Keleyopha yistefe asus ekka yi: «Hangnettaki wonaassi han Yerusale-
muk sina chowaason arunoy asu nenenetu irbawa.»
19 Bar dey: «Sina chowaas aambanso?» yi. Baasso dey ekka yisete: «Naaziretki
Yesusniista zagte barwa. Bar Ha'onewa asu zuuttambaase asi sinana wostoknawa
kaamakna chim raajjuwa.

20 Barin maagni gaanynyanawa innotin ha'sife baassotna kituni mangsu kar'e aatire imere suutete.
21 Sinuntano inno Israelnon furonirwa yira abdi zaginiis baringwa. Es bar sinnanneen hawung keez wonawa.
22-23 Inno ganeyaassin isa isa mashka meya innotin diinqisisetewa. Baasso wonsa waasi ek moogaaski hamere dugnobaason turuksete. Wolsere bar hayew sinbaason make Ha'oni wosini kaama odesenamato innok maksete.
24 Inno ganeyaassin isa isa meya ek moogaaski hamme es mashka meya makseteesimato sinin biyete. Sinuntano Yesusnin aane biyoto.»
25 Yesus dey baassok: «Nitto yaadatonoornawa raajjuni meya maksete baron amanok nibnitiis taptonor.
26 Kiristoos han shanaason ephphetoonaknawa den ulfinbaaski girunak aane sholsifano?» yi.
27 Estan Museni tumaassinnawa raajjuni meeni tichaassinna kabgire barik tichche baron korto ticha zuuttambaase asiissin kisaafe assi.
28 Baasso hamefe ke'eessi tai'sesefe kabaasik Yesus aatte hamninne feer sinne baassok beste.
29 Sinuntano baasso: «Gerok waali, awaas dey giridifar sinna boor'a innoneen ha'uwa» yit chinire shiiphsete. Bar dey baassoneen ha'uk keer giri.
30 Baassoneen ane muuk di. Tushaason dey ephphe galattefaat batte imi.
31 Es kabaasik aaffesiis gachchen Yesus sinbaason arsete. Sinuntano bar baasso sinan tishi.
32 Baassotna baassotna dey: «Ugnaasta faani innotin wolumsit kayma tichaassin kisaafe maken nibniison geenimato matanoso?» yisesete.
33 Es kabaasik kabsere Yerusalem wolle hamete. Estak asire isse nawobaasnawa baassoneen feese baassotna asin isarik zuuttere feeseten danete.
34 Baasso dey: «Daamiis futok kabiwa! Simoonniknu bestewa» yisete.
35 Es hep nawoni meya ugnaasta sina barewa Yesus tushaason batfena kabaasik aakkak arsetematona maksete.

Yesus Nawobaasakitonik Beste
(Mat. 28:16-20; Mar. 16:14-18; Yoha. 20:19-23; Wos. 1:6-8)

36 Es baron wolumsefeen Yesus bar ganebesiissi yerefaat: «Naga nittok sinfawung!» yi.
37 Sinuntano baasso nayere kita biyetenne faar sinfaan digak tuumete.
38 Yesus dey ekka yi: «Awuniron nayedifetirinso? Awagan nibnitiissi mamefaso?
39 Kushunaasewa wochonaase asin biiti. Taptira ta sinnaason aruti. Taan biifetiisimato kitaas ashnewa megane barki aafawa.»
40 Es baron makefaat kushubaasewa wochobaase asin baassok besi.
41 Baasso dey giraknawa diinqokna tuumefaat bar sinbaason aane amanosoto. Yesus dey ekka yi: «Isa maastoni wuza faaroso?» yire mamsi.
42 Baasso dey kiichcho kurxummi imete.
43 Bar dey ephphe baasso sinak me.
44 Yesus ekka dey yi: «Nittoneen ane faana kabaasik Museni tumaassi raajjuni meeni tichaassinawa gaamni tichaassina taak tichche bar zuuttera ko'unak sholsu yira nittok makenaas haniiswa» yi.
45 Es kabaasik korto tichaason yaadatsonek nibbesiison gachi.
46 Ekka dey yi: «Kiristoos shana ephphetoonamatonawa keezsinari wono dey kitun kabunamatona zeemma tichchera faar.
47 Esiisimato dey Yerusalemun kabira dara zuuttambaase asik harminewa boor'ni fakine basa sunaasik awastonir yistera tichche.
48 Es barik nitto zaalwa.

49 Ta abataas nittok imna abdiison nittok wosuna. Nitto dey denun hugna imtona
kabaneen Yerusalem katamaassi footi.»

Yesus Den Sama Hami
(Mar. 16:19-20; Wos. 1:9-11)

50 Esseen orfo nawobaasakitonin ephphe Bitaniya hami. Kushubaason kabgire
baassotin suusi.
51 Suusfet baassostan oor kesse den sama hami.
52 Baasso dey barik kaa'nere akama girak Yerusalem wolle hamete.
53 Ha'ooson galattet wonna wonna betemeqdesiissi aane tishisefe.

Yohannis Tichina
Daamni Yesus Kiristoosni Misirachchuni Kaama
Gachgiru

Yohannis tichina Misirachchuni kaamaassi Yesusnin chowaason besunak sholenaas asha mayye asuni meeni ganesi beste hayewa Ha'oni kaama sinbaason ammanon besukwa. Matsafaas teetbaasik makefanaas han misirachchuni kaamaason feretife baasso Yesus fatunir sinne yoonir yiste Ha'oni Naa sinbaason amanosoneknawa barik amanosobesiisik koi'ba foonto kaa danosonematona yaadatosonekwa. (20:31).

Misirachchuni kaamaasi tesuni dimaas koi'ba foonto Ha'oosi kaamnewa Yesusna isar sinobesiison gachgiru zagire besi. (Eddeba 1:1-18) Estan Yesus fatunir sinne yoonir yiste Ha'oni naa sinbaason besifa showo tesa biistera artonoy wuzasikitonontu makefa. (Eddeba 1:19—12:50) Estan es biistera artonoy wuzaasikitosin aro buu'a bestenamato besifa tochooson tusira makefa. Es tesuni dimaas makefanaas isa isa asuni meya Yesusnik amanesere basa zoonsi sinobesiison; oomni meya dey aakkak tugga'setematonawa barik aafa amanoniwuza yisetematonawa. (Eddeba 13-17) Yesus oottena wono waalin nawoni meyaneen awune fa tai'so isarbesi faanamato suuttona wonaasik hoossuni kaamnewa chinuni kaamne baassok makenamatotu makefa. Koi'ni eddeesikito Yesusni oottosonnawa mangsu katonak ta'baasonna; basa suuttosonnawa kitun kabubaasonna; esiisimato dey kitun kabinanneen orfo nawoni meyak ammanon bestobaasontu makefa. (Eddeba 18-21).

Yohannis Yesus Kiristoosniki kamo bestefa koi'ba foonto kaason teggira besifa es Ha'oosi otma hawungneen kabira Yesusnin ugna zagire; futo zagire; kaa zagire ephpheteesefe baassokwa. Yohannisni misirachchuni kaamaason ooma zagifaas ayyanak foosi futonon assuk arto wonna wonnati foosik ephpha ke'feni wuzasikitonon; esiis dey aka, tusha, chaarefa, keemer, fantunikito, wayinini tokonewa wayinini gaanane fa wuzasikitonon beso zagire ephphe ke'baaswa.

Matsafaasi Siruk Ephna Ephobaas

Gachgiru; *1:1-18*
Haphqife Yohannisnawa Yesusni tesuni nawoni meena *1:19-51*
Yesus ammanon wosto jammarobaas *2:1—12:50*
Yerusalemniissinawa biratobaastaki wostobaasi koi'ni wonaasikitona *13:1—19:42*
Daamiisa kitun kabunewa ammanon bestobaase *20:1-31*
Koor'ubaas: Galiilak hepsa nawoni meyak ammanon bestobaas *21:1-25*

Yohannis Tichina Ha'oni Kaani Kaama

1 Zeemmaneen kaam feer. Bar dey Ha'ooskitu fe; Kaamiis dey Ha'o;
2 Bar dey zeemme Ha'oosneentu fe.
3 Zuuttambaase bariktu teste; teste wuzaas zuuttera barki kamotu teste; isa wuzane barneen gerakalo tester aafa.
4 Kaa barki faar; es kaas dey asunik chaarefa sinna faar.
5 Chaarefaas talmaassi chaarsir; talmaas baron aane merowa.
6 Ha'ooskin wostere ye sumba Yohannis yiste isa asu feer.
7 Zuuttambesiise barki kamo amanosonek bar chaarefaasi chowanon zaala makonaktu ye.
8 Chaarefaasi chowanon zaala makonaktu yeeteno bar chaarefte.
9 Asu zuuttambaase asik chaarsuni futoni chaarefa han daasta yaadifar.
10 Han daasta feer; han daas bariktu teste; sinfanaknu han daas aane ephphatowa.
11 Basa keen sina baassoki ye; sinuntano baasso barin aane ephphetoosoto.

12 Sinuntano ephpheteesere sunbaasik amanefe baasso zuuttere Ha'oni naanggota
sinonek mabti imi.
13 Baasso Ha'oni naanggota sinetees asuni tumak wedey hannakin wedey ashakin
wedey teegoni fiqadik aane koontosoto. Baasso koontesetees Ha'okingwa.
14 Kaamiis asha sinne inno ganeyaassi ha'i. Inno dey Ababaaski feena kabaasik fa
ulfinbaasne fa isa naa bar basa ulfinaason biini. Bar dey [Ha'oni otumaknawa futokna
tuum].
15 Yohannis basa chowaason zaala maket: « ‹Ta orfoosta yooni bar taneen sinak feer.
Tayistan dey denalo› yira makenaas barwa» yire chaagi.
16 Basa tumaastan inno zuuttamniise otmaasta otma daysira ephphataani.
17 Tumaas Museniki kamo imte. Sinuntano otumnewa futone Yesus Kiristoosniki
kamo ya.
18 Ha'ooson biyar oonu aafe. Sinuntano abani sina Ha'oosneen fe isa naas bar bar
Ha'oos oo sinnamato innok ammanon besi.

Haphqife Yohannis Makena Zaala

19 Ayhudni meeni ha'sinynyani meya Yerusalemun maagni meenawa baassotin
argassefe Lewini meena asin Yohannisniki wosisere: «Ne oonso?» yire mamussisete
kabaasik makena zaalni kaamaas haniiswa.
20 Bar dey aachunoy: «Yoonir yiste muudtos tatewa*» yire ammanon make.
21 Baasso dey: «Eekin ne oonso? Eliyasnoso?» yire mamussete. Bar dey: «Indaanewa»
yire wolgi. Baasso dey: «Eekin raajjunoso?» yisete. Bar dey: «Indaanewa» yire wolgi.
22 Baasso dey: «Eekin ne oonso? Innotin wosi baassok hamma makonik ne teetaason
oo yifasso?» yisete.
23 Bar: «Raajju Isayyasniissi maktenaasimato ‹Daamiisa ugnanon zeep'ti› yire ichma
daassi chaagfe asusa kaamatawa» yi.
24 Baasso wostere yeesetees Ferisawini meyakin.
25 Baasso dey Yohannisnin: «Ese ne Kiristoos wedey Eeliyas wedey yoonir yiste
raajjuus sina shakaatane awuniron haphqidifa?» yisere mamussete.
26 Yohannis wolgire: «Ta akaktu haphquna. Sinuntano nitto arunoytir ganentiissi
yereferwa.
27 Ta orfoosta yooni basa chaa'maasi taar'anon kotak sholsunoynar barwa.»
28 Han bar zuuttera sinnaas Yohannis haphqit feena Yordanosni akaasi yesalo awa
kesnarki fa Bitaniyaktu sini.

Ha'oni Fantu

29 Wonotirik Yesus Yohannisniki yeefeen biyaat ekka yi: «Ese han daasta fe asusa
boor'anon baassostan tishkuni Ha'oni fantu
30 ‹Ta orfoosta yooni bar taneen sinak feer. Tayistan dey denalo› yira makenaas
barwa.
31 Tanu es yooni barin aane arifatwa. Sinuntano ta akak haphqit yaanaas Israelni
meyak barin arsonekwa.»
32 Yohannis ekka yire zaala make: «Korto Ayyana saman nakalone faar sinna basaasta
kerefeen biin.
33 Akak haphqunak taan wosi bar: ‹Korto Ayyana kerefeennawa basaasta diifeenna
biyata bartu Korto Ayyanak haphquniiswa› yira makena kabaneen tanu aane arutwa.
34 Ta dey biina boor'a bar Ha'oni naa sinbaason zaala makefan.»

Tesuni Yesusni Nawoosakito

35 Wonotirik Yohannis hep nawobaasneen esta yerefer.
36 Yesus estak aatfeen Yohannis biyaat: «Ese haniis Ha'oosi fantuwa» yi.

---

* **1:20** Muudtos uus Mesi wedey Kiristoos.

37 Hep Yohannisni nawoosakito Yohannis es baron makefeen odesefaat Yesusni
orfoose hamete.
38 Baasso Yesusni orfoose hamefeen yerqere biyaat «Awu sholedifetirinso?» yi. Baasso
dey: «Rebi! Ayinso faafatari?» yisete. (Rebi! Uus assinynya uu.)
39 Bar dey: «Yaara biitiwa» yi. Hamere feefenamato biyere Es wono ane feeshete. Es
kabaasik dey wonni asir sa'ati sinana.
40 Yohannis makena kaamaason odere barneen ane hame nawoosasin isa Simon
Phexirosni ay sina Andriyas feer.
41 Bar zeemme ayba Simooniki hamme: «Mesiisin danniwa» yi. Mesi uus muudto uu.
42 Yesusniki dey ephphe ye. Yesus barin biire: «Ne Yona'ani Simoonwa, ne
hawungneen ekalo ‹Keefa› yisteratu teegtotawa» yi. Kotbaas dey «Phexiros wedey Inya
shu'a» uwa.†

Yesus Filiphosninnawa Naatinaelninna Teege

43 Wonotirik Yesus Galiila hamanak shole. Filiphosnin dey danne: «Taneen ane
hamniwa» yi.
44 Filiphoos dey Andriyasnawa Phexirosna asimato Betesayidaki katamaassitu
feesefe.
45 Filiphoos Naatinaelnin danne: «Museni tumaassinawa raajjuni meya basa chow-
baason tichisete barin daningwa. Esiis dey Yosefni naa Naaziretki Yesuswa» yi.
46 Naatinael dey: «Naaziretun ma'a wuza kesak chimniroso?» yi. Filiphoos: «Yaara
biwa» yi.
47 Yesus dey Naatinael hang barki yeefeen biyaat: «Futoni Israelni asu hanifewa» yi.
48 Naatinael dey: «Taan ayik arifasso?» yit mamsi. Yesus wolgire: «Filiphoos tee-
gonoyfeen Belesini i'oosi diisi diifen biingwa» yi.
49 Naatinael wolgire: «Assinynyano! Ne Ha'oni naawa. Ne Israelni taatowa» yi.
50 Yesus wolgire: « ‹Belesini i'oosi diisi diifen biingwa› yina boor'anoso amanetari?
Haniistan denalo wuzanu biyatarwa.
51 Futok nittok makefawungwa; Samaas gachchefaan Ha'oosi wosiya daa Asuni
Naaski kerefeennawa kesfeenna biyatiwa» yi.

2

Yesus Qaanaki Sargini Kootaasta Beste

1 Keezsinari wono Galiilani awurajjaassi Qaanani katamaassi sargi faar. Yesusni
intoos dey estak faar.
2 Yesusnawa nawoni meena es sargiista teegtesere feeseter.
3 Waynini ushaas ko'ifana kabaasik Yesusni intoos: «Waynini ushbesiis koi'faantu
feesetewa!» yira Yesusnik make.
4 Yesus wolgire: «Intonaase! eekin taan awu zaguwa yifasse? Ta wonaas hashnu aane
kar'awe» yi.
5 Yesusni intoos dey wostinynyani meyak: «Bar makena baron zuutira zagutiwa» yi.
6 Ayhudni meya masere kayimefe tumaasimato issun shu'ni waasha esta diisefar. Isa
isarbaas hep wedey keez gima akatu ephfa.
7 Yesus wostinynyani meyak: «Waashasikitosi aka tuunutiwa» yin noonobaastaneen
katisere tuunisete.
8 Estan Yesus: «Hash kitta kootaasi gaanynyanik imtiwa» yin imete.
9 Gaanynyaas waynini usha sina akaason bechchire biin ayin yaanamato aane aruwe.
Sinuntano akaason kita wostinynyani meya arsedifer. Gaanynyaas mariisin teegere

† **1:42** Girikni kaamak «inya shu'a» uu «Phexiros».

10 «Asu zuuttambaase zeemme ma'a waynini ushaasontu imfe. Estan ushshe zaysetenneen orfo manguuson imfe. Ne ma'a waynini ushaason hashneen duusaan diifar» yi.
11 Yesus es biistera artonoy wuzason zeemme Galiilaki fa Qanak zaguk ulfinbaason ammanon besi. Nawoni meya dey barik amanesete.
12 Esseen orfo Yesus intobaasneen, aybaasakitonen, nawoni meyaneen ane Kifirnahom kersete. Estak garo wona diisete.

Yesus Betemeqdesiissi Nagadefe Baassotin Kisi

13 Ayhudni meeni faasikani heeboos tai'sera faar. Yesus Yerusalem kesi.
14 Betemeqdesi yaboosta miyaason, fantuuson, nakalooson waagsefe baassotin dani. Dey oom waaga soolefe baasso diisefa waaga soolesefen bi.
15 Gaaduni alangga ma'ire fantuusonnawa miyaasonna zuutire betemeqdesiisi yabotan kalle kisi. Sooltefa waagbesiison dey sikere tarabbezaason shelgire ha'i.
16 Nakalo waagsefe baassotin: «Han baron hantan ephpha kesti! Abataasa keyanon nagadni keya zagutiita!» yi.
17 Nawoni meya dey: «Keeneesik fa ta seektoos taan mawa» yistera tichchenamato gasasisete.
18 Ayhudni meya dey: «Han zagifata barik aro biistera artonoy wuza innok besutasso?» yisete.
19 Yesus wolgire: «Han betemeqdesiis kiddiste kiddusaninon bogaani ta keessinari wono wolgira keer'anawa» yi.
20 Ayhudni meya: «Han betemeqdesiis kiddiste kiddusani acheechasire issune neya koi'siratu keetera kesi. Eekin ne aakkak keessinari wono keer'a?» yisete.
21 Sinuntano Yesus basa atusontu: «Betemeqdesi kiddiste kiddusani» yire make.
22 Es bari boor'a Ha'oos Yesusnin kitun kabinanneen orfo nawoni meya es baron makenamato nibesiista keji. Estan tichaasewa Yesus makena kaamaasonna amanesete.
23 Yesus faasikani heeboosi wono Yerusalemuk zagina biistera artonoy wuzason biyete boor'a showo asuni meya barik amanesete.
24-25 Bar asusa nibsi fa wuzason zuutire arir sinna boor'a oonu asuni chowa barik makonak aane sholsifa. Yesus asuni meyanon zuutire arifena boor'a baassotin aane amanefe.

3

Yesusnawa Nikodimosna

1 Ferisawini keen sina Ayhudni gaannye meyaassin isa Nikodimos yiste asu feer.
2 Bar isa wono talmak Yesusniki yeere: «Assinynyano! Ha'o barneen sinna asu sina shakaanane han ne zagifata biistera artonoy wuzasikitonon zaguk chimnir aafewa. Es bari boor'a ne Ha'okin ye assinynya sintamato arifeniwa» yi.
3 Yesus wolgire: «Futo neek makefangwa: Asu hepsa koonto shakaanane Ha'oosi taatonon biyanak aafa chimanawuza» yi.
4 Nikodimos dey: «Asu kur'inanneen orfo aakkak hepsa koontok chimnirinso? Hepsak intobaasi keensi girire koontok chimniroso?» yi.
5 Yesus wolgire: «Futo neek makefangwa: Asu akakinnawa Ha'oni ayyanakinna koonto shakaanane Ha'oosi taatosi giruk aafa chimanawuza.
6 Asunikin koonte bar asuwa. Sinuntano Ha'oosi Ayyanakin koonte bar Ha'ooskin gaddo kaa daniwa.
7 ‹Hepsi koontotik sholsuwa› yina boor'a diinqotaatawa.
8 Siru sholena daatu sirifawa. Kaambaasontu odota. Sinuntano ayin yaanamatonawa ay hamdifanamatona aane arifewa. Ha'oosi ayyanakin koonte bar zuuttambaase esiisimatowa» yi.

9 Nikodimos: «Han bar aakkak sinanak chimnirinso?» yire mamsi.
10 Yesus wolgire: «Ne arto Israelni assinynya sinna faafaat han baron aane arifenoso?
11 Futo neek makefangwa: Arifeni barontu makefeni, biini bariktu zaala makefeni.
Makefeni baronu aane ephpha taafeti.
12 Han daastaki chowanon makena amanonoy nitto den samaki chowaason make-
faanane aakkak amanoti?
13 Den saman kere Asuni Naasneen oom den sama kesar oonu aafewa.
14 Muse ichma daassi bittak wosuste zawuni besoson suutnaysimato Asuni Naa
suuttonak sholsuwa.
15 Esiis dey Asuni Naanik amanefe bar zuuttambaase koi'ba foonto kaaba foonakwa.
16 Barik amanefe bar zuuttambaase koi'ba foonto kaa dananaktano tishunoynamato
Ha'oos isa nawuba bar barin aatira imma han daason baak keeshtewa.
17 Ha'o isa naabaasin han daasta wosinaas daasta mangsuni kar'ak sinnoynamato
han daason barki kamo fu'okwa.
18 Barik amanefe basaasta mangsu aafa katona wuza. Sinuntano amanonoy bar isa
Ha'oosi naa bar barik amano beyna boor'a mangsu basaasta katewa.
19 Chaarefaas han daasta ya. Asuni meya wostobesiis mangu sinna boor'a chaarefaa-
son beyfaat talmaason shunete. Esiistu mangsuni kar'aaswa.
20 Manguuson zagife bar zuuttambaase chaarefaason oomterwa. Wostobaas am-
manon kesnoynamato chaarefaaski aane yeefe.
21 Sinuntano Ha'o sholefana wostooson zagife bar wostobaas Ha'oosik ammanon
bestonak chaarefaaski yeefewa» yi.

Yesusnawa Haphquni Yohannisna

22 Esseen orfo Yesus nawoni meyaneen ane Yuudani daa hamete. Estak baassoneen
ane feefaat haphqidifer.
23 Yohannis dey Salemni tai'soosta fa Henonuk showo aka faar sinna boor'a estak
haphqit feer. Asuni meya haphuktok yeefaafe haphuktet feeseter.
24 Es bar sinnaas Yohannis taatoni keer girunoy feen.
25 Yohannisni nawoni meenawa isa Ayhudni asuna asi ganeyaassi Ayhudni meeni
tumaassi fa kayimni chowaasik kirikkiri kabi.
26 Yohannisnik yeesere: «Assinynyano! Yordanosni akaasi yesalo awa kesnarki neneen
ane feena kabaasik ne basa chowaason zaala maketa bar dey haphqidiferwa. Showo
asuni meya dey barki hamediferwa» yisete.
27 Yohannis wolgire: «Den saman imtonoyfeen asu isa wuza ephphetook aafawa
chimanawuza.
28 ‹Yoonir yiste muudtos tatewa. Sinuntano basa sinaastatu wostera yaangwa› yira
makenamato nittonu zaala makotiwa.
29 Mariyaas mariisarwa, mariisin argasuk ane fe muzgituus mariisa kaamanon
odefena kabaasik akamanontu girefewa. Es giraas dey taarwa. Es giraas dey hash
siniwa» yi.
30 Bar arkittonak, ta dey hatonak sholsuwa.
31 Denun yooni bar zuuttambaase asi denalowa. Han daastaki bar han daastakirwa.
Han daastaki chowatu makefa. Saman yooni bar zuuttambaase asi denalowa.
32 Biina baronnawa odena baronnatu zaala makefe. Sinuntano zaalbaason oonu
aane ephpheteefe.
33 Makefena zaalni kaambaason ephphete bar Ha'oos futo sinbaason gasasi.
34 Ha'oos Ayyanabaason tuunira imfana boor'a Ha'o wosina bar Ha'oosi kaamanontu
makefewa.
35 Abaas naasin keeshter; zuuttambaase asin kushubaassi imi.
36 Nawubaasik amanefe bar zuuttambaase koi'ba foonto kaaba faarwa. Nawubaasik
amanonoy bar Ha'oosi gi'atu basaasta foonirtano kaason aafa danana wuza.

4

Yesusnawa Samariyaki Mashkasuse

1 Ferisawini meya Yesus Yohannisniitan arkissire showo asuni nawoba zagire
haphqit feenamato odesete.
2 Sinuntano haphqiis Yesus sinnoynaron nawobaasakitotu haphqit feer.
3 Yesus dey es baron arinaase Yuudani awurajjason beyfaat Galiila hepsa wolle hami.
4 Samariyani awurajja kamo aatte hamana sholsira faar.
5 Es bari boor'a Yaqob nawuba Yosefnik imna dimaasi teshta fa «Sikar» yistefa
Samariyani katama ye.
6 Estak Yaqobni akani doo'a faar. Yesus ugunne kutuk hopina boor'a es doo'aasi tesha
di. Es kabaasik wonaasi issun sa'ati sinana.
7-8 Nawoni meya dey muuni waagosi katama hamete. Es kabaasik Samariyan isa
mashkasu akani kitak ya. Yesus barki: «Aka imin ushungwe» yi.
9 Es asus: «Ne Yuudani asu sinfaat ta Samariyani asu sina taakin aakkak aka shiipho-
taso?» yi. Ayhudni meya samariyani asuni meyaneen isarbesi aafa sinna boor'atu es
baron make.
10 Yesus wolgire: «Ha'oosi imanonnawa ‹Aka taak imin ushungwe› yiis oo sinnamato
araatane shiiphoniis newe. Eekan bar dey kaani aka neek imana kabawe» yi.
11 Asus dey wolgira ekka yi: «Ne kitata wuzne aafawa. Doo'aas dey yeet wokawa.
Eekin kaani aka Ayin dana?
12 Ne han akani doo'aason innok ima abani Yaqobniistan arkutaroso? Barneen
naanggotbaasneen waagbaasneen han barontu ushetewa.»
13 Yesus wolgire: «Han akaason ushfe baasso zuuttere hepsa wolletu iktosonewe.
14 Ta imana akaason ushni baasso zuuttere koi'ba foonto neya isanne aafa iktosone
wuza. Ta imana akaason ushni barik [Ha'oni Ayyana] basaassi koi'ba foonto kaani
kor'atu sinana» yi.
15 Asus dey: «Han asuso! Iktonoynamatonawa akani kissi hanta wolla yoonoynamato
es akaason taak imma» yi.
16 Yesus dey: «Hamfaat teegoneesin teegera wolla hanta yowe» yi.
17 Asus wolgira: «Teegota aafewa» yi. Yesus: « ‹Teegota aafe› unees ma'aron maketwe.
18 Ne uuch teegoniki girira kestarwe. Hash neneen ane fe barnu teegonete sinna
boor'a maketaas futowe» yi.
19 Asus dey: «Han asuso! Ne raajju sintamato aringwa.
20 Inno abani meya han aamaasiktu sagadesetewa. Sinuntano nitto dey ‹Asuni meya
sagadosonek sholsifanaas Yerusalemukwa› yisefeti» yi.
21 Yesus dey ekka yi: «Han asuse, han aamaasik wedey Yerusalemuk Abaasik
sagadonooyti wona yoonamato amanowe.
22 Nitto Samirawiis arunoyti Ha'oktu sagadesefeti. Sinuntano faru yoonaas Ayhud-
nikin sinna boor'a inno arifeni Ha'oosiktu sagadefeni.
23 Sinuntano futok sagadesefe baasso Abaasik kayma Ayyanaknawa futokna saga-
dosone wona yoona. Es bar dey hash siniwa. Abaas dey sagadosonek effatenaasontu
sholefe.
24 Ha'oos korto Ayyanawa. Barik sagadesefe baasso dey korto Ayyanaknawa fu-
toosikna sagadosonek sholsuwa.»
25 Asus dey: «Kiristoos yistefe Mesiis yoonamato arifawungwa. Bar yeere zuuttam-
baase asin innok makona» yi.
26 Yesus dey: «Han neneen wolefees ta barwe» yi.
27 Es kabaasik nawoni meya hameteessin wolle yeesete. Yesus mashkasusneen wol-
lobaasik diinqesete. Sinuntano: «Awu sholedifa wedey Asusneen Awagan wolledifa?»
yire mamsir oonu aafe.

28 Estan asus gimaason estak beyfaat katama hamma asuni meyak:
29 «Ta zagina baron zuutire make asusin yaafaat biitiwa. Toogiso bar Kiristoos sina beyungeso?» yi.
30 Asuni meya dey katamaassin kesere barki yeesete.
31 Es kabaasik nawoni meya: «Assinynyano! Maktetwa muwa» yit shiiphsete.
32 Sinuntano bar: «Nitto arunoytir ta muuna muu taak faarwa» yi.
33 Es bari boor'a nawoni meya: «Bar muuna muu ephphe ye asu feerteso?» yisesete.
34 Yesus baassok ekka yi: «Ta muu taan wosi basa safaraason zagunewa wostobaason koi'sunakwa.
35 Nitto ‹Meeni zuutu kar'anak acheech assatu faarwa› yifetitanoso? Ese nittok makefawungwa ‹Kaanna hash meyaas katnamato fosshaason biitiwa› yifawungwa.
36 Kar'ni bar wostobaasi waaganon ephphetoonirwa. Koi'ba foonto kaak sinni gaana zuutuna. Es bari boor'a bukni barnawa kar'ni barna ane girosone. Ese bukfeesewa kar'feese isaruk girsonekwa.
37 ‹Isaas bukana isa ay kar'ana› yifa kaamaas han baristak futo siniwa.
38 Ta nitto hopunoytiison kar'atik wosingwa. Oom meyaas hopsesete. Sinuntano nitto baasso hopsesete baron zuutiti.»
39 Mashkasus: «Ta zagina baron zuutire taak makewa» yira makena kaamaasik es katamaassi feese Samariyaki asuni meyaassin showobesiis barik amanesete.
40 Samariyaki asuni meya Yesusniki yeesefe kabaasik showo wona baassoneen ane foonak shiiphsete. Bar dey esta hep wona feeshi.
41 Yesus makena kaamaasik oom showo asuni meya amanesete.
42 Mashkasusik dey: «Hanneen ekalo ne maketa boor'a sinnoynamato inno teetniisik odeni boor'a bar futoknu han daason fatunir sinnamato ariniwe» yisete.

Yesus Herashoosa Naanin Fati

43 Hep wonaneen orfo estan wolle Galiila hami.
44 Yesus zeemme «Raajju basa daasta aane ulfintefe» yire makenar faar.
45 Sinuntano Galiila kar'fena kabaasik Galiilaki asuni meya faasikani heeboosik Yerusalem hamfena kabaasik Yesus zagina chowaason biyete boor'a barin ma'arik ephpheteesete.
46 Esseen orfo Yesus akaason wayinini usha zagire soolena daa Galiilaki Qaana hepsa wolle ye. Es kabaasik Kifirnahomuk naaba mettena isa taatoni herasho feer.
47 Herashoos Yesus Yuudan Galiila yeenamato ode. Naabaas kitunak akamanon mettere feer sinna boor'a Yesusniki yeere: «Kifirnahom kerera naataasin fataywa» yire shiiphphe.
48 Yesus dey: «Nitto biistera artonoy wuznewa diinqi chowne biya shakaatine isanne aane amanefetiwa» yi.
49 Herashoos dey: «Daamtaaso! Naataas kitunoy feen tai'ni kar'wa» yi.
50 Yesus barik: «Hamma! Naanees farunawa» yi. Asus Yesus barik makena kaamaason amanere hami.
51 Wolle hamfeen basa wostinynyani meya barin sholok kesere ugunta uphsere: «Naas fariwa» yisere maksete.
52 Bar: «Naas apun sa'atikinso farinari?» yire mamsin. Baasso wolugsere: «Hazo naafun sa'atiktu atubaasi gumtana gafkiwa» yisete.
53 Naasa aba dey Yesus: «Naanees farunawa» yinaas es sa'atiista sinnamato ari. Barnawa keerki asuni meyaneen ane amanesete.
54 Esiis dey Yesus Yuudan Galiila yeere zagina hepsa biistera artonoy wuza.

5

Yesus Isa Laafa Asunin Fati

1 Esseen orfo Ayhudni meeni heebo faar sinna boor'a Yesus den Yerusalem kesi.
2 Yerusalemuk fantuus girifaat kesfana finynyaasi tesha isa kuphira kuni aka faar. Es akaas Ibrawini meeni kaamak «Betezata» yisteratu teegtefa. Bar dey uuch tukbaasta ukbare yere finoba faar.
3 Es finoossi showo mettan aaftishu, laafanawa engitfe meena esta kunsefer. *[Baasso dey akaasi shorkonon oodet feeseter.
4 Aat aatta daamiisa wosiya kuphira kuni akaassi keretaafa akaason shorkit faar. Es akaasi shorkoneen orfo zeemme akaassi giri asu aaffa tesa meroossinnu farit feer.]
5 Estak keezasire nangne neya laafa sinne fe isa asu feer.
6 Yesus es asusin kunfeen biyaat hashneen kar'e showo neya ekkak feenamato araat: «Farutak sholefatoso?» yi.
7 Mettan asus: «Daamtaaso! Akaas shorkefana kabaasik taan akaassi kessuni asuta aafewa; ta giruk hamfana kabaasik oom asu zeemfe» yi.
8 Yesus dey: «Kabira opponeeson wor'a hamma!» yi.
9 Mettan asus geregere farire oppobaason wor'e hami. Es bar sinnaas beysani wonakwa.
10 Ayhudni meya fari asusin: «Hash hawung beysani wona sinna boor'a opponeeson wor'atak aane chimsifawa» yisete.
11 Sinuntano bar: «Taan fati asus ‹Opponeeson wor'a hamma› yiwa» yire wolgi.
12 Baasso dey: « ‹Opponeeson wor'a hamma› yi asus bar oonso?» yire mamussete.
13 Yesus eksere daraasa ganesi giri sinna boor'a fari asus oo fatinamato aane aruwe.
14 Esseen orfo Yesus fatina asusin betemeqdesiissi danne: «Ese haye faritwa. Haniistan denalo wuza neyista kar'noynamato hanneen ekalo boor'a wostotaatawa» yi.
15 Asus hamme Ayhudni meyak: «Taan fatiis Yesuswa» yire make.
16 Beysani wonaasik es baron zagina boor'a Ayhudni meya Yesus kesse girunoynamato kalak sholset feeseter.
17 Sinuntano Yesus: «Abataas hash hawungneen kar'e wostedife. Ta dey wostenarwa» yire wolgi.
18 Esenu beysani wonaason ooda beybaas bar bar sinnoynamato teetbaason dey Ha'ooseen isar zagire: «Ha'oos taak abatawa» yina boor'a Ayhudni meya akamanon woruk sholset feeseter.

Ha'oni Naasa Ha'suni Hugna

19 Tusire dey baassok ekka yi: «Futo nittok makefawungwa, Abaas zagifeen biinaysontano naas teetbaasik isa wuzane zagunak aafa chimanawuza. Abaas zagifena barontu zuutire naas dey zagifewa.
20 Abaas naasin keeshter sinna boor'a bar zaguna baron zuutire besifewa. Nittonu diinqotimato haniistan denalo wostonu besuna.
21 Abaas kituussinnu kabgire kaa imfenasimato naas dey sholsefe baassok kaa imfewa.
22-23 Asu zuuttere Abaasin ulfinsifenasimato naasin dey ulfinsunak mangsuni kar'aason zuutire naabaasik aatire imiwa. Es bari boor'a Abaas ooniistanu sinfaanane aafa mangsu kar'anawuza. Naasin ulfinsunoy bar wosi Abaasin aafa ulfinsunawuza.
24 «Futo nittok makefawungwa, kaamnaason odefe barnawa taan wosi barik amanefe barna koi'ba foonto kaaba faarwa. Bar kituni keeruntu kaani keer finiteno basaasta aafa mangsu katona wuza.
25 Futo nittok makefawungwa, kituni meya Ha'oosi naani kaamanon odosone wona yoonawa. Wonaas dey hashwa. Odefe baassonu kaak foosone.
26 Abaas teetbaasik kaaba faanamato naas dey teetbaasik kaaba foonak imiwa.
27 Asuni Naa sinna boor'a mangsuni kar'ni ha'suni hugna imiwa.

* **5:3** Girikni tichaassi faadba keeziistan hamma acheech kar'a fa baron aane daysifa.

28 Es barik diinqotiitawa, moogaassi fe baasso zuuttere kaambaason odosone dey
moogaassin kesone wona yoona.
29 Ma'aron zagi baasso kitun kabire kaak foosone. Mangunon zagi baasso kitun
kabiseten baassosta mangsu katona.

Yesusnik Zaala Make Asuni Meya

30 «Ta ta teetaasik isa wuzane zaguk aafa chimanawuza. Mangsu kar'anaas Abaaskin
odena baron koi'bawa. Taan wosi basa safaraasontano ta safaraason zaguk aane
sholefat sinna boor'a mangsuni kar'naas futowa.
31 Ta ta teetaasiron zaala makefaanane kaamnaason futo zagire ephphetoonir
aafewa.
32 Taak zaala makoniis Abaaswa; Barnu taak makona zaalaas futonir sinnamato
arifawungwa.
33 Nitto Yohanniisiki wosinin wositi. Yohannis dey futok zaala makewa.
34 Ta asuni zaala aane sholefat; Sinuntano nitto farutiktu Yohannis makena zaalaason
makedifawungwa.
35 Yohannis saamfat chaarsi tonane feerwa. Nitto dey garo wona es chaarefaasik
girok sholseti.
36 Sinfanaknu ta chowaason Yohannisniistan denalo makoni zaala faarwa. Ta
koi'sunak Abataas taak imna wosto han zagifana barwa. Abataas taan wosinamato
zaala taak makonirwa.
37 Taan wosi Abaas taak zaala makewa. Nitto kaambaason isanne aane odosoweti.
Gitobaasonnu aane biyosoweti.
38 Bar wosina barin amano beyti boor'a kaambaas nittoossi aafa foona wuza.
39 Nitto barik koi'ba foonto kaa danatinne faar sinna bestefaan tichaason wee'efetiwa.
Es tichaasnu taaktu zaala makefawa.
40 Sinfanaknu nitto kaanti foonak taaki yoo aane sholofeti.
41 «Ta asunikin ulfina aane sholefat.
42 Sinuntano Ha'ooson keeshto nibnitiissi aafa sinnamato arifawungwa.
43 Abataasa sunak ye taan aane ephphatoweti. Oomiis teetbari sunak yeen barin
ephpha taasetir.
44 Nittotna nittotna wal ulfina sholet fe nitto isa Ha'ooskin bestoni ulfinaason aane
sholefeti sinna boor'a aakkak amanok chimatirinso?
45 Ta Abaasa sina nittotin malatonanne faar sinna bestonaatawa. Nittotin malatoniis
nitto abdatefeti Musewa.
46 Museni amaneseti sinfaanane taan dey amanoti kabawa. Bar ta chowaason tichire
feer.
47 Tichaason amano shakfaatine kaamnaason aakkak amanotirinso?»

6

Yesus Uuch Kum Arqasunin Muu Maasi

1 Esseen orfo Yesus Tiberiyados yistefa Galiilani baarisi yesalo hami.
2 Mettanni meyanon fatuk zagina biistera artonoy wuza biisete boor'a showo dara
barki hamete.
3 Yesus nawoni meyaneen ane aamaasta kesse di.
4 Ayhudni faasikani heeboos tai'sera faar.
5 Yesus showo dara barki yeesefeen kaanne biyaat Filiphosnin: «Han baasso muu-
sonek tusha Ayin waagonirinso?» yi.
6 Bar zaguna baron arifet Filiphosnin fattanok es baron mamsi.
7 Filiphoos: «Garo garonon isa isarbesiis muusonek hep tiya wona wosuste wostoni
waagni* birrik waagte tusha aafawa hoorona wuza» yire wolgi.
8 Nawobaasakitonisin isaas Simon Phexirosni ay sina Andriyas Yesusnik ekka yi:

* **6:7** Hep tiya diinari.

9 «Uuch muuma tushnewa hep kurxummine epho naa hanta feerwa. Sinuntano
effetena daranik Awagira kar'ni?»
10 Yesus: «Asuni meya duusonek zagutiwa» yi. Estak akama kuwa faar. Es diise
baassossin arqasus uuch kum sinnir.
11 Yesus uuch tushaason ephphe galattefaat diise baassok hooroniison haa'osonek
nawoni meyak imi. Kurxummiison dey esiisimato.
12 Meesere gawsetenneen orfo Yesus nawoni meyanon: «Isanne zigunoynamato
fu'tana battooson zuututiwa» yi.
13 Baasso dey maaste uuch hagewni tushaastan fu'te batto zuutire asire heppe masa
tuumi.
14 Estan kabi chowa asuni meya Yesus zagina biistera artonoy wuzason biyeteese:
«Han bar futok han daasta yoonak fe raajjuuswa» yisete.
15 Es bari boor'a Yesus yeesere barin ephere taato zaguk sholsetemato arifaat hepsa
wolle bar bar den aamaasta hami.

Yesus Akaasta Taarire Kuti

16 Waalfana kabaasik nawoni meya yeet baariiski kersete.
17 Goonuussi diisere baarisi yesalo Kifirnahom finak kabsete. Es kaba talmera faar.
Yesus dey baassoki aane yowe.
18 Akama hugnabare yere siru sirit faar sinna boor'a baariis shorke.
19 Uuch wedey issun kilometrine† faaron hametenneen orfo Yesus akaasta taarire
kutit goonuuski tai'sefena kabaasik baasso biyaat digsete.
20 Sinuntano bar: «Tawa! Digotiita!» yi.
21 Bar goonuussi girire duunak sholsete; geregerenu goonuus hamme kar'one di-
maasta kar'i.

Yesus Kaani Tusha

22 Wonotirik baarisi yesalo yere daraas isa goonu tano estak ooma goonu aafa
sinnamatonawa nawoni meya baasso baassotu hamerteno Yesus baassoneen aane
giruwe sinbaason arsete.
23 Sinuntano ooma goonuusikito Tiberiyadosni katamaassin Yesus suusna tushaason
meesete dimaasi tesha yeesete.
24 Asuni meya dey Yesus wedey nawoni meya estak aafsato sinbesiison araat goonu-
usikitosi diisere Yesusnin sholset Kifirnahom wolsete.
25 Es baarisi teshan danere: «Assinynyano! Hanta aagenso yaatari?» yisete.
26 Yesus wolgire: «Futo nittok makefawungwa, taan sholetiis tusha maara gawseti
boor'atano biistera artonoy wuza biiti boor'atawa.
27 Tishuni tushaasik wostotiitawa. Sinuntano Asuni Naa nittok imana koi'ba foonto
kaak sinni tushaasik wostoti. Aba Ha'oos artoni maatama basaasta ichi.»
28 Baasso dey: «Eekin Ha'oosi wostonon wostonik awu zagunik sholsifaso?» yisete.
29 Yesus wolgire: «Es Ha'oosi wostoos bar wosina barik amanotikwa» yi.
30 Es bari boor'a baasso dey ekka yisete: «Ese, inno biira amanonik ne aro biistera
artonoy wuza zagutasso? Awunu wostotasso?
31 ‹Muusonek den saman tusha baassok imiwa› yistera tichchenaasimato abaniisak-
ito ichma daassi Manna‡ meesetewa.»
32 Yesus ekka yi: «Futo nittok makefawungwa, saman tusha imaas Musetewa. Futoni
tusha saman imniis Abataaswa.
33 Ha'oosi tusha barnu saman kerera han daastaki fe asunik dey kaa imnirwa.»
34 Baasso dey: «Daamniiso! Es tushaason wonna wonnatu imatawa» yisete.
35 Yesus baassok ekka yi: «Kaa imni tusha tawa. Taaki yooni bar [kaa] isanne aafa
maktona wuza. Taak amanefe bar wonna wonna isanne aafa iktona [kaa] wuza.

† **6:19** 10,000 hamma 12,000 woriya sinana. ‡ **6:31** Israelni meya ichma daassi Manna saman keren meesete.

36 Sinuntano taan biira amano beynitiisik han baron nittok makengwa.
37 Abataas imna baasso zuuttere taaki yoosone. Taaki yoosoni baassotin dey isanne
gerakalo aafa kisuna wuza.
38 Ta sholena baron zagunaktawa, taan wosi basa safaranon zagunaktu saman
kerengwa.
39 Taan wosi basa safara taak imna baassotin zuutira isanne tishkunoynamato
mangsuni kar'ni wono kitun kabgunakwa.
40 Abataasa safara Naasin biire barik amanefe baasso zuuttesere koi'ba foonto kaa
danonekwa. Es baassotinnu ta mangsuni kar'ni wono kitun kabgunawa.»
41 Ayhudni meya dey: «Saman kere kaani tusha tawa» ubaasik unyisete.
42 Ekka dey yisete: «Haniis ababaasinnawa intobaasona arifeni Yosefni naa
Yesustenoso? Eekin aakkak: ‹Samantu kerengwa› yifeso?»
43 Yesus wolgire ekka yi: «Nittotna nittotna unyutiitawa.
44 Taan wosi abataas zataananetano oonu taaki yook aafawa chimanawuza. Ta
mangsuni kar'ni wono barin kitun kabgunawa.
45 Raajjuni tichaassi: ‹Zuuttambesiise Ha'okin arir sinonewa› yistera tichche. Esenu
Abaaskin odere ari bar zuuttere taaki yoona.
46 Ha'ooskin sina shakaanane Abaasinnu biyar oonu aafewa. Abataaskin sina bar
bartu biyarwa.
47 Futo nittok makefawungwa; Taak amanefe bar koi'ba foonto kaaba faarwa.
48 Kaani tusha tawa.
49 Abantiisakito ichma daassi Manna meesete. Sinuntano kitisete.
50 Saman kere tushaas haniiswa, Es tushaason muuni bar aafa kituna wuza.
51 Saman kere kaa imni tusha tawa. Asu han tushaason meefaanane koi'ba foonto
kaaktu foona. Han daasi asunik kaa sinanak ta imana tushaas ashnaaswa.»
52 Ayhudni meya dey: «Han asus ashbaason innok aakkak imak chimnirinso?» yit
baassotna baassotna mai'sire karakkarsete.
53 Yesus baassok ekka yi: «Futo nittok makefawungwa; Asusa Naani ashaason muu
shakaatine harinbaason dey usha shakaatine [Es maa'a sina ashnaason] nitto kaanti
aafawa.
54 Ashnaason meefe barnawa harinnaason ushfe barna koi'ba foonto kaaba faarwa.
Ta koi'baasi wono barin kitun kabgunawa.
55 Ashnaas futoni muu, harinnaas dey futoni ushawa.
56 Ashnaason meefe barnawa harinnaason dey ushfe barna taneentu foona. Ta dey
barneentu foona.
57 Hayew abataas taan wosinamato ta dey barkin kabi chowa hayew sinnamato ta
ashaason meefe bar dey taakin kabi chowa hayew sinana.
58 Saman kere tushaas haniiswa. Abantiisakito saman kere tushaason meesere
kitiseteysimatotawa. Han tushaason meefe bar koi'ba foonto kaaktu foona.»
59 Yesus Kifirnahomuk assifena kabaasik han baron Ayhudni shiiphoni keyaassik
make.

Koi'ba Foonto Kaani Kaama

60 Nawoni meyaassin showobesiis odesefaat: «Han bar chima wollawa. Oonso
ephphetook chimniri?» yisete.
61 Sinuntano Yesus nawoni meya es kaamaasik unyisetemato nibbaassi arifaat ekka
yi: «Han bar tuusa'suniroso?
62 Eeka Asuni Naa zeemme den feenaasta hamfeen biifeti kabaasik awu utisso?
63 Kaa imfaas Ha'oosi Ayyanawa; asuni hugnaas isanne aane ke'fawa. Ta makena
kaamaas kaa imfa Ayyananewa kaanewa.
64 Sinuntano nittoossin amanonor isa isar feeseter» Yesus baassossin amanonor oo
sinnamatonawa barin aatire imniis oo sinnamatona zeemmenu arire feer sinna boor'a
es baron make.

65 Tusire dey: «Abaaskin imtonoynaron oonu taaki yook chimnir aafe sinna boor'atu
es baron makengwa» yi.
66 Esseen orfo nawoni meyaassin showobesiis orfo wolsere barneen ane aane
hamoto.
67 Yesus asire heppe nawobaasakitonin: «Nitto dey wolla hamatik sholefetiyoso?» yi.
68 Simon Phexiros: «Daamtaaso, ooki wolla hamanirinso? Neeki koi'ba foonto kaa imfa
kaama faar.
69 Ne Korto Ha'oosi Naa sintamato amaneni dey ariniwa» yi.
70 Yesus wolgire: «Nitto asire heppeesin koriis tatenoso? Nittoossin isaas Dabuloswa»
yi.
71 Es yina bar dey Simonni naa sina Asqorotki Yuudaningwa. Asire heppe nawoosasin
isaas sinfenaknu aatire imniis bar sinna boor'atu make.

7

Yesusnawa Aybaasakitona

1 Esseen orfo Ayhudni meeni ha'sinynyani meya Yesusnin woruk sholset feeseter
sinna boor'a Yuudani daasta wolle hamaason beyfaat Galiilani daasta kutit feer.
2 Ayhudni meeni hafoni heeboos tai'sera faar.
3 Estan basa ayni meya: «Ne nawoosakito zagifata wostooson biyosonek hantan
kabira Yuudaki daasta hamma!
4 Ammanon artok sholefe asu wostobaason aachok wostefer aafewa. Ne dey han
wuzasikitonon zagifaatane teetneeson han daasi asunik ammanon besutawa» yisete.
5 Es baron yisetees aybaasakitonu barik amano beyete boor'a.
6 Yesus baassok ekka yi: «Ta wonaas hashnu aane kar'awa. Sinuntano nitto wonaas
wonna wonna ma'a faarwa.
7 Han daas nittotin oomtona ugna aafa. Sinuntano ta wostobesiis mangu sinbaason
maket faanar sinna boor'a taan oomtesefe.
8 Nitto den heebooski hamti; ta wonaas hashne aane kar'a sinna boor'a den heebooski
aafa hamana wuza»
9 Es baron makefaat Galiilak fu'te.

Yesus Hafoni Heeboostak Beste

10 Sinuntano aybaasakito heeboni dimaasta hametenneen orfo Yesus dey ammanon
sinnoynamato aachere hami.
11 Ayhudni meya: «Barki ayinso?» yiset heeboosik ye asusa ganesi sholsete feeseter.
12 Daraasa ganesinu basa chowaas akamanon unychedifar. Isa isaas: «Bar ma'a
asuwa» yi. Oomiis: «Aanewa! Daraasin esharwa» yisete.
13 Sinuntano Ayhudni meeni gaannye meyanon digsete boor'a oonu basa chowaason
ammanon aane wollowe.
14 Yesus heeboosi ganetak den betemeqdesiissi hamme assu ephi.
15 Ayhudni meya: «Han asus assinynyani meyakin arunoynaron tichaason aakkak
aruk chimiso?» yit diinqesete.
16 Yesus wolgire ekka yi: «Ta assifana barnu taakintawa; taan wosi Ha'ooskingwa.
17 Basa fiqadiison zaguk sholefer feefaanane han assus Ha'okin wedey ta teetakin
sinbaason aruk chimana.
18 Basa teetaassin makefe bar teetbari ulfintotu sholefewa. Sinuntano wosi barin
ulfinaason sholefe bar futonirwa. Basaassi esha wuza aafa.
19 Muse tumaason nittok aane imenoso? Sinuntano nittoossin tumaason zagifer
isanne aafewa. Taan woruk awuniron sholedifetirinso?»
20 Daraas wolugsere: «Kiina ayyana neyissi faarwa! Dey neen oonso woruk sholed-
iferi?» yisete.
21 Yesus baassok wolgire ekka yi: «Isa biistera artonoy wuza zagina nitto zuuttera
diinqeseti.

22 Muse haarkoni kunuusi tumanon nittok imiwa. Es tumaas dey yaanaas abani
meyakintano Musenikintawa. Nittonu dey beysani wonak naanggota haarko kunsifete.
23 Ese Museni tumaas shaartonoynamato beysani wonak naanggota haarko kunir
sinnanneen ta asunin beysani wonak fatina boor'a tayista awagan gi'ifetiso?
24 Futoni mangsuni kar'a kar'titano asuni sina biyak mangsu kar'atiitawa.»

Haniis Muudto Kiristoosno?

25 Es kaba Yerusalemuk feese isa isa asuni meya ekka yisete: «Woruk sholsefees han
bartenoso?
26 Esenu bar han ammanon makedifewa, isa wuzane aane maksotowa. Gaannye
meyanu han asus Kiristoos sinnamato futok arsetetaaso?
27 Sinuntano han bar koontena daas ay sinnamato arinirwa. Kiristoos yeefena
kabaasik ayin sinnamato oonu aafa aruna wuza.»
28 Yesus betemeqdesiissi assifena kabaasik kaambaason teggire ekka yi: «Taan futok
arsetirwa; ayin yaanamato dey arsetirwa; ta teetnak aane yootwa. Sinuntano taan wosi
bar nitto arunoyti futonirwa.
29 Barkin yaana boor'anawa bar taan wosina boor'ana ta barin arifawungwa»
30 Es bari boor'a ephonek sholset feeseter. Sinuntano bar oottona wonaas aane kar'a
sinna boor'a oonu ephak aane kushubaason aane shongowe.
31 Sinuntano daraasasin showobesiis barik amanesete. Dey: «eekin Kiristoos yeefena
kabaasik han bar zagina biistera artonoy wuzaasi denalo zagungeso?» yisete.

Yesusni Ephonek Betemeqdesini Tasoni Meyanon Wossete

32 Ferisawini meya basa chowaason daraas unyisefen odesete. Maagni gaanynye
meenawa Ferisawini meena Yesusnin ephphe yoosonek betemeqdesi tasoni meyanon
wossete.
33 Yesus dey ekka yi: «Nittoneen ane foonaas garo wonnirongwa; estan taan wosi barki
hamanar.
34 Nitto taan sholoti; aafa danati wuza; ta faanaasta yook aafa chimati wuza.»
35 Ayhudni meya: «Inno barin dannoyni dima ay hamnirinso? Awuzakne Girikni
meeni ganeyaassi siktere fe Ayhudni meyaki hamme Aazabni meyanon assunit-
tongwa?
36 ‹Nitto taan sholoti; aafa danati wuza. Ta faanaasta yook aafa chimati wuza› yina
kaamaas aambanso?» yit baassotna baassotna wolumsete.

Kaa Imfa Akani Kor'a

37 Heeboosi koi'ni wonoti arki wonaasta Yesus yerefaat kaambaason: «Oonu ikter
feefaanane taaki yeefaat usho.
38 Taan amanefe bar tichaas makenaasimato kaani akani kor'a basa nibaassin ke-
sanawa» yit make.
39 Yesus es baron makenaas barik amanefe baasso ephphetoosonek fa Ha'oni
Ayyanani chowaasikwa. Yesus aane ulfintowe sinna boor'a Korto Ayyanaas aane
kerowa.

Daraasa Ganesi Oor Oor Kesa Kabi

40 Daraasasin isa isa meya es kaamaason odeseteyse: «Han bar futok raajjusoso!»
yisete.
41 Oomiis dey: «Han bar muudtowa» yisete. Sinuntano oomiis: «Kiristoos Galiilan
aafawa yoonawuza.
42 Muudtos Dawitni zalaassin koontonamatonawa Dawit feefena katama Betelemun
yoonamatona tichaassi aane tichchowanoso?» yisete.
43 Es bari boor'a basa chowaasik daraasa ganesi oor oor kesa sini.
44 Isa isaas barin ephak sholsete. Sinuntano ephak kushubaason basaasta shonger
oonu aafe.

Ayhudni Ha'sife Baasso Yesusnik Amano Beyete

45 Estan betemeqdesiisi tasoni meya maagni gaanynye meyakinawa Ferisawini
meyakina wolle hameten ekka yire mamussete: «Awuni boor'a Yesusnin ephpha yoo
beyetiso?» yisete.
46 Betemeqdesiisi tasoni meya: «Es asus wollefenaasimato woller oonu aafewa» yire
wolugsete.
47 Ferisawini meya dey: «Nitto dey eshtetiyoso?
48 Ha'sife baassossinawa Ferisawini meyaassinna barik amaner feesetertaaso?
49 Han Museni tumaason arunoy daraas erwuttowa»
50 Ferisawini meyaassin zeemo sinak Yesusniki hama Nikodimos yistefe isaas:
51 «Inno tumaasimato zeemme isa asu malattena malataas odtonoyfeennawa awu
zaginamato artonoyfeenna mangsu aane katefawa» yi.
52 Baasso dey wolugsere: «Ne dey Galiilakinnoso? Raajju Galiilan aafa kabuna wuza
sinnamato tichaason tu'nira aruwa» yisete.
53 Estan isa isarbesiis keebesi keebesi hamete.

8

Gerkesfeen Ootte Mashkasu

1 Estan Yesus Dabrazayitini kumaasta hami.
2 Wonotiri wono e'so betemeqdesiissi wolle ye. Daraas zuuttere barki yeesete. Bar
dey diifaat baassotin assit feer.
3 Museni tumaasi assinynyanawa Ferisawini meena gerkesfeen ootte mashkasu
teshshesete dara zuuttambaase asi sina yeetisete.
4 Yesunik dey ekka yisete: «Assinynyano! Han asus gerkesfeen oottewa.
5 Innok imte tumaassi es ekka zagifa asus shu'ak ichchera kitunak Muse ajajewa. Ne
han bari chowaason awu utasso?» yisete.
6 Es baron ekka yisetees barkin malatoni chowa danne fattansonek sholsefaatwa.
Sinuntano Yesus mugire kushubaasi waay'ak daasta tichu ephi.
7 Heppa heppa wolgire mamussobesiise kaanne: «Nittoossin boor'ba foontoos tesuni
shu'aason barista ha'ire ichowa» yi.
8 Hepsa dey mugire daasta tichi.
9 Baasso dey es baron odeseteyse kur'usatan kabire na'oosata kar'e isa isarbesiis estan
hamete. Yesus dey dara zuuttambaase asi sina yere Mashkasusneen Yesusneen esta
fu'te.
10 Yesus kaanne: «Han asuse, neen malate baasso ay feesetese? Neyista mangsu kar'ar
isanne aafenose?» yi.
11 Asus dey: «Daamtaaso! Isanne aafewa» yi. Yesus dey: «Ta dey neyista aafawe mangsu
kar'anawuza; hamme; hawungneen ekalo gerkesataatawe» yi.

Yesus Han Daasi Chaarefa

12 Hepsa dey Yesus baassok: «Ta han daasta fe asusik chaarefawa. Taaki yeefe bar
zuuttambaase kaa imfa chaarefaasontu dananatano talmaassi aafa foona wuza» yire
make.
13 Ferisawini meya dey: «Ne ne teetaasiktu zaala makefatwa; es maketa zaalaas
futotawa» yisete.
14 Yesus wolgire baassok ekka yi: «Ta ta teetaasi chowanon zaala makefaanane ayin
yaanamatonawa ay hamanamatona arifan sinna boor'a zaalnaas futowa. Sinuntano
nitto ayin yaanamatonawa ay hamanamatona aane arifetiwa.
15 Nitto asunimatotu mangsu kar'feti. Ta isa asunita mangsu aafa kar'anawuza.
16 Mangsu kar'fanaknu taan wosi Abaas taneen anetu fe sinna boor'anawa mangsu
kar'fana kabaasik dey ta ta sina beyna boor'ana es mangsuni kar'naas futowa.

17 Hep asu makena zaala futo sinnamato nitto tumaassi tichchera faar.
18 Es bari boor'a ta teetaasiron tatu zaala makonirwa. Taan wosi abataas dey ta chowaasik zaala makona.»
19 Baasso dey: «Eekin abaneeski ayinso?» yisete. Yesus wolgire: «Taan wedey abataasin futok aane arsefetiwa. Taan arseti sinfaanane abataasin dey aruti kabawa» yi.
20 Yesus han kaamaason makena betemeqdesiisi waaga zuuttefana saaxiniisi tesha diifaat assifetwa. Sinuntano bar oottona wonaas aane kar'a sinna boor'a oonu barin aane ephe.

Yesus Amano Beyni Chowaason Make

21 Yesus dey hepsa: «Ta hamanarwa; nitto dey taan sholsoti. Sinuntano boor'nitiisik kitutir; ta hamana dimaassi nitto yootik aafa chimati wuza» yi.
22 Ayhudni meya: « ‹Ta hamana dimaasta nitto yoosotik aafa chimati wuza› ubaas bar barin woruniroso?» yisete.
23 Bar dey ekka yi: «Nitto han daastakir; ta den samakirwa. Nitto han daastakir; ta han daastakirtewa.
24 Es bari boor'atu: ‹Nitto boor'nitiisik kitutirwa› yira makengwa. Ta oo sinnamato arira amano beyfaatine boor'nitiisik kitutirwa» yi.
25 Baasso dey: «Eekin ne oonso?» yisete. Yesus wolgire: «Zeemmeneen maket feyiis ta barwa.
26 Nittoosta showo makona wuznewa showo mangsu kar'ana wuzne faarwa. Sinuntano taan wosi bar futonirwa. Ta dey barkin odena baron han daastaki asunik makefawungwa» yi.
27 Abaasa chowanon makenamato baasso aane arsoto.
28 Es bari boor'a Yesus ekka yi: «Nitto Asuni Naanin den teggifeti kabaasik ta bar sinnamato arutiwa. Esiisimato dey abataas taak assina barontu makentano ta taakin isa wuzane aane zagifat sinbaason yaadatotiwa.
29 Taan wosi bar taneen anewa. Ta wonna wonna zagifanaas barin girsuk sinna boor'a ta taan aane beye» yi.
30 Yesus es wuzasikitonon makobaase showobesiis barik amanesete.

Boor'ni Bozoossin Kesa

31 Yesus barik amanese Ayhudni meyak: «Ta kaamaasik fafaatine futok nitto ta nawowa.
32 Futooson dey arutiwa; futoos dey birmadumma nittotin kisuna» yi.
33 Baasso wolugsere: «Inno Abrahamni zalawa; isa asuniknu isanne boz aane sineniwa; aakkak ne innotin ‹Bozoossin kesatirwa› yifasso?» yisete.
34 Yesus wolgire ekka yi: «Futo nittok makefawungwa; boor'aason wostefe bar zuuttere boor'ni bozwa.
35 Boz wonna wonna keer aane feefe. Naastu wonna wonna keer feeferwa.
36 Ese Naas birmadumma kisaanane futok birmadumma kesati.
37 Abrahamni zala sinnitiison arifawungwa; sinuntano kaamnaason ephpha too beyeti boor'a taan worutik sholefeti.
38 Ta Abataaskin biina barontu makefan; nitto dey abantiiskin odeti barontu zagsefeti.»

Yesusnawa Abrahamna

39 Ayhudni meya dey barik: «Inno aba Abrahamwa» yisete. Yesus wolgire baassok: «Abrahamni naanggota sineti sinfaanane Abraham zagifenaasimato zaguti kabawa.
40 Ta Ha'ooskin odena futooson nittok maken. Sinuntano nitto taan woruk sholefeti. Abraham dey ekka aane zaguwe.
41 Nitto abantiisa wostonontu wostefetiwa» yi. Baasso dey: «Inno gerkesak aane koontoweniwa. Isa abani feer; es bar dey Ha'ooswa» yisete.

42 Yesus dey ekka yi: «Ha'oos abanti sini sinfaanane taan shunati kabawa. Ta Ha'ooskin
yaana boor'a Ha'oostu taan wosirtano ta teetnak aane yootwa.
43 Awuni boor'anso ta wollaason gasasu beyfetiisi? Kaamnaason odok aane shole-
fetiwa.
44 Nitto abanti sina Dabulosni naanggotwa. Abanti sholefena barontu zaguk sholefeti.
Bar zeemmeneen kaa worir. Futo barki aafa sinna boor'a futok aane yerefe. Bar
eshinynya, eshni aba sinna boor'a esha wollefena kabaasik teetbaassintu wollefe.
45 Sinuntano ta futo wollefana boor'a nitto aane amanefetiwa.
46 Nittoossin: ‹Boor'a wostetwa› yire taan wee'ok chimnir oonso? Ta futo wollenar
sinfaanane awuniron amano beyfetiso?
47 Ha'ooskin sina bar Ha'oosi kaamanon oder. Nitto Ha'ooskin sina beyti boor'a aane
odefeti»
48 Ayhudni meya wolgire: « ‹Ne Samirawiwa, kiina ayyana dey neyissi faarwa› uniis
futotanoso makeniri?» yisete.
49 Yesus wolgire ekka yi: «Tayissi kiina ayyana aafawa. Ta abataasin ulfinsinar;
sinuntano nitto taan kashshitir.
50 Sinfanaknu ta teetnaasi ulfinanon aane sholefat. Ta ulfinaason sholefernawa
mangsu kar'nirna oom feer.
51 Futo nittok makefawungwa, kaamnaason oodfe bar isanne aafa kituna wuza.»
52 Ayhudni meya: «Neyissi kiina ayyana faanamato haye ariniwa. Abrahamnu kitiwa;
raajjuni meya dey kitisetewa. Sinuntano ne: ‹Kaamnaason oodfe bar isanne aafa kituna
wuza› yifat.
53 Ne kiti abani Abrahamniistan arkutaroso? Raajjuni meya kitisete. Eekin ne
teetneeson oo uu?» yisete.
54 Yesus wolgire: «Ta teetnaason ulfinsifaanane shimatu sinana. Taan ulfinsuniis
nitto: ‹Ha'oni› yisefeti abataaswa.
55 Nitto barin aane arsefeti; sinuntano ta barin mai'sira arinar. Aane arifat yifaanane
nittoosimato eshinynyatu sinana. Sinuntano ta barin mai'sira arinar; kaambaason dey
oodnar.
56 Nitto abanti sina Abraham ta wonaason biyanak akamanon gire; dey biire gire»
57 Ayhudni meya dey: «Ne uuchasir woggane kar'noyfeen Abrahamnin biitoso?»
yisete.
58 Yesus dey: «Futo nittok makefawungwa; Abraham koontonoy feen ta fawungwa»
yi.
59 Estan barin ichak shu'a kabugsete; sinuntano Yesus aachere betemeqdesiissin
kesse hami.

9

Yesus Aaftishu Sinne Koonte Asusin Fati

1 Yesus ugunne hamfet aaftishu sinne koonte asunin bi.
2 Nawoni meya: «Assinynyano! Han asus aaftishu sinne koontenaas oo wostena
boor'aasikinso? Bar wostena boor'asikingwa wedey barin kooni aba intoos wostesete
boor'aasikinso?» yire mamussete.
3 Yesus ekka yire wolgi: «Han asus aaftishu sinne koontenaas bar wedey barin kooni
aba intoos wostesete boor'aasiktawa. Ha'oosi wosto barki kamo ammanon bestonakwa.
4 Wonaas chaarefbaase feen taan wosi basa wostonon wostonik sholsifawa. Oonu
wostok chimnoyna talma yoonirwa.
5 Han daasta faana kabaasik ta han daasi chaarefawa.»
6 Es baron makefaat daasta tujere ho'a tushire haar'aasik aaftishuusa aafanon
woshshaat:
7 «Ek hamfaat Silom yistefa kuphira kuni akaassi masowa» yi. Silom uusi kota:
«Wostere hamar» uu. Es bari boor'a hamme dey masere biyet wolle ye.

8 Sinati kabaasik shiiphefeen biye asuni meenawa wolkobaasakitona: «Han asus zeemo sinak diifaat shiiphefeen biini bartenoso?» yisete.
9 Isa isaas: «Barwa» yisete. Oomiis dey: «Indaanewa; gitobaastu barne feerwa» yisete. Asus: «Es aaftishuus tawa» yi.
10 Asuni meya dey: «Eekin aafnees aakkak biyak chimiso?» yisete.
11 Bar wolgire: «Yesus yistefe asus ho'a tushire haar'aasik aafnaason woshshaat: ‹Silom yistefa kuphira kuni akaassi hamma masowa› yin; hamma masera biingwa» yi.
12 «Es asus ayinso feenari?» yisete. Bar dey: «Ay feenamato aane arutwa» yi.

Ferisawini Meya Asus Aakkak Farinamato Aruk Sholsete

13 Estan asuni meya sinak aaftishu sinne fe asusin ephere Ferisawini meyaki taamete.
14 Yesus es asusa aafanon ho'a tushire haar'aasik woshshire fatinaas beysani wona.
15 Ferisawini meya: «Aakkak biyak chimisso?» yire hepsa asusin mamussete. Bar dey: «Aafnaason ho'a tushire haar'aasik woshshintu masera biyak chimingwa» yi.
16 Ferisawini meyaassin isa isaas: «Han asus beysani wonaason aane oodfe sinna boor'a Ha'ooskin yeertewa» yisete. Oomiis dey: «Boor'ba feena asu effatena biistera artonoy wuza aakkak zaguk chimnirinso?» yisete. Baasso ganeyaassi dey oor oor kesa sini.
17 Es bari boor'a Ferisawini meya sinak aaftishu sinne fe asusin: «Aafnees biyanak zagi asusa chowanon ne awu yifasso?» yit dey mamussete. Bar wolgire: «Raajjuwa» yi.
18 Ayhudni ha'sinynyani meya es asus aaftishu sinnamatonawa orfo dey biinamatona basa abaasnawa intoose asin teegsere mamussonenneen aane amanosoto.
19 Abaasnawa intoose: «Aaftishu sinnetu koonte yisefeti nitto naas haniiso? Eekin hash aakkak biyak chimi?» yisere mamussete.
20 Abaasnawa intoose wolugsere: «Haniis inno naa; aaftishu sinne koontobaason arifeniwa.
21 Sinuntano hash aakkak biinamatonawa aaffaason oo fatinamatona aane arifeni. Bar teetba chim asuwa; barin mamsuti. Basa chowaason bar makona» yisete.
22 «Kiristooswa» yire make asu feefaanane Ayhudni ha'sinynyani meya Ayhudni zuuttoni keyaassin kalle kissonek zeemme merkesere feeseter sinna boor'a baassotin digsefaattu ekka maksete.
23 Es bari boor'a abaasnawa intoose: «Bar teetba chim asuwa; barin mamsuti» yisete.
24 Estan sinak aaftishu sinne fe asusin hepsak teegesere: «Ne futooson makera Ha'ooson ulfinsuwa. Han asus boor' sinbaason inno arifeniwa» yisete.
25 Sinak aaftishu sinne fe asus wolgire: «Boor'ba faarto aafato aane arifatwa. Ta arifanaas sinak aaftishu sinnaasewa hash dey biyak chimnaase koi'bawa» yi.
26 Baasso dey: «Aambanso neek zaginari? Aakkakinso aafneeson fatinari?» yisete.
27 Bar wolgire: «Zeemma nittok makengwa; odok aane sholoweti. Hepsa awuniron odotik sholetiso? Nitto dey basa nawo sinatik sholsedifetiroso?» yi.
28 Barin me'et: «Netu basa nawoteno inno Museni nawowa.
29 Ha'oos Museneen wollenamato inno arifeniwa. Sinuntano han asus ayin sinnamato aane arifeni» yisete.
30 Asus wolgire ekka yi: «Han asus ayin sinnamato aru shakuntiis diinqi chowawa; sinuntano aafnaason fatiwa.
31 Ha'ooson digefe barinnawa safarabaason dey zagife barinna Ha'oos oderwa. Sinuntano boor'ba faana barin aane odefa sinnamato artowa.
32 Aaftishu sinne koonte asuni aafa oonu fatidifen daa testenaneen kabira aane odtowa.
33 Han asus Ha'ooskin sina shaki sinfaanane isa wuzane zagunak aafa chimanawuza.»
34 Baasso dey: «Boor'ak koonte ne innotin assutaroso?» yisefaat Ayhudni shiiphoni keyaassin gerakalo kalle kissesete.

Ayyanak Aaftishu Sina

35 Yesus fari asusin Ayhudni shiiphoni keyaassin gerakalo kalle kissesetemato ode. Dey danne: «Asuni Naanik amanefatoso?» yi.
36 Bar wolgire: «Daamtaaso! Barik amanonak bar oonso?» yi.
37 Yesus dey: «Sina zeemma biitwa; hash dey neneen ane wollefees ta barwa» yi.
38 Asus dey: «Daamtaaso! Amanonawa» yit barik sagade.
39 Yesus dey: «Ta han daasta yaanaas mangsuni kar'akwa. Aaftishu sina baasso biyonek; biidifeni yisefe baasso dey aaftishu sinobesiison besukwa» yi.
40 Es kabaasik teshba yerse isa isa Ferisawini meya es baron odesere: «Eekan inno dey aaftishunoso?» yisete.
41 Yesus dey wolgire: «Aaftishu sinefaatine nittok boor'a sinana kabatawa; sinuntano ‹Biidifenir› yisefeti boor'a boor'nitiisneentu fui'totiwa» yi.

10

Yesus Ma'a Keemer

1 Dey Yesus: «Ta futo nittok makefawungwa; fantuusi olani finynyisi kamo girunoy ooma ugnak girife bar wiiswa; dey bo'inynyawa.
2 Sinuntano finynyibaasik girife bar fantuusi keemerwa.
3 Barik finynyaason oodfe bar gachana. Fantuusikito dey kaambaason odona. Basa fantuusikitonon sunba sunbaasik teegere kisuna.
4 Basa teetni fantuusikitonon zuutire kisinanneen orfo barikitoni sinaasta zeemana. Fantuusikito dey kaambaason arser sinna boor'a orfobaase hamona.
5 Sinuntano oomiisa kaamanon aane arsefa sinna boor'a basaastan eelatu eelanatano isanne orfobaase aafa hamana wuza»
6 Yesus es besoson baassok make. Sinuntano baasso makena wuzaas awu sinnamato aane arsoto.
7 Hepsa dey Yesus ekka yi: «Futo nittok makefawungwa; fantuusi finynya tawa.
8 Tayistan zeemme yeese baasso zuuttere wiis; dey bo'inynyawa. Fantuusikito dey baasso kaamaason aane odosowa.
9 «Finynyaas tawa; taaki kamo girife bar faruna; giruna, kesana, feeshni dima dey danana.
10 Wiisiis wiisere shukke tishkunaktano baak aane yeefe. Sinuntano ta baassok kaa sinanaknawa foobesiisik tuumma fu'te kaa danonektu yaangwa.
11 Ta ma'a keemerwa; ma'a keemeriis kaabaason fantuusikwa iyaat aatire imar.
12 Waagak keemfe bar fantuusikito basar sina beyna boor'a iririka yaafana kabaasik fantuuson ha'aat eelfe. Iririkaas dey fantuuson ephin oomaas siktefa.
13 Es keemeriis waagaktu keemfe sinna boor'a fantuusik aane safarefe; dey teet-baasiktu eelfe.
14 Ta ma'a keemerwa; ta fantunaason arinarwa. Fantunaasikito dey taan arserwa.
15 Ta barikitonon arifanaas Abaas taan arifenasimatonawa ta dey abataasin ari-fanasimatowa. Kaanaason dey fantunaasikwa iyaat aatira imanar.
16 Han olaassi foonto gerok ooma fantuna faaser. Barikitonon dey ephpha yoonak sholsuwa. Barikito kaamnaason odosona. Isa wodo sinana; keemeriis dey isar sinana.
17 Hepsa wolla ephanak kaanaason dey aatira imanar sinna boor'a abataas taan keeshter.
18 Kaanaason ta shunaasik aatira imana; taakin dey oonu ephanak aafa chi-manawuza. Kaanaason aatira imaknawa wolgira dey ephanakna ha'suni hugnana faarwa. Es ajajiison dey dannaas abataaskingwa»
19 Es makena barik hepsa Ayhudni meeni ganeyaassi oor oor kesa sini.
20 Baassossin showobesiis: «kiina ayyana basaassi faarwa. Nifasewa; awuniron barin odedifetirinso?» yisete.

21 Oomiis dey: «Han basa wollaas kiina ayyana basaassi faana asuni wollatawa; kiina
ayyana basaassi faana asu aaftishuni aafaason fatunak chimniroso?» yisete.

Ayhudni Meya Barik Amano Beyete

22 Yerusalemuk betemeqdesiison kayimsuni heeboos ulfintona wonaas kar'i; Es
assaas dey yeesho.
23 Yesus betemeqdesiissi Solomonni kesfa giruni dagafiyo yistefa dimaasta kutit feer.
24 Es kabaasik Ayhudni meya Yesusnin ganeya gedere ekka yisete: «Aageneenninso
neen laphphebatet fooniri? Ne Ha'oosi muudto sina Kiristoos sinneeson amma zagira
innok makowa.»
25 Yesus baassok wolgire ekka yi: «Nittok makena baron aane amanesefeti; ta abataasa
sunak wostefana wostoos ta oo sinnamato taak zaalawa.
26 Sinuntano nitto ta fantu sina beyeti boor'a aane amanefeti.
27 Ta fantuusikito ta kaamaason odeser; ta dey barikitonon arinar. Taak dey
zoonusteser.
28 Ta koi'ba foonto kaa barikitok imana; isanne aafa tishusonawuza. Ta kushuussin
oonu aafa bo'ona wuza.
29 Barikitonon taak ima Abataas zuuttambaase asi denalo. Abataasa kushusinnu
barikitonon bo'onir oonu aafe.
30 Taanawa Abataasna inno isarwa.»
31 Hepsa dey Ayhudni meya barin ichche woruk shu'a ephete.
32 Yesus dey: «Abataaskin showo ma'a wosto nittok besin; eekin taan ichcha worutiis
aaffa wostonasikinso?» yi.
33 Ayhudni meya dey wolgire: «Inno neen ichcha woruniis Ha'oosta mei'ni kaama
maketa boor'atano ma'a wostonesiktawa. Ne asu sinna faagedo teetneeson Ha'o
zagitwa» yisete.
34 Yesus dey ekka yi: «Nitto tumaassi ‹Ha'oos nittotin› ‹Koo'lowa*› yingwa yifar
tichchera faartanoso?
35 Ese Ha'oosi korto matsafaason feeshuk aafawa chimtona wuza. Ha'oosi kaama
yaana baassotin Ha'oosi kayma kaama ‹Nitto koo'lowa› yira teegenanneen;
36 Eekin Abaas korto zagina barinnawa han daasta wosina barinna ‹Ta Ha'oni naawa›
ubaasik awuni boor'a ‹Ha'oosta mei'ni kaama makewa› yifetiso?
37 Ta wostefana wostoos Abataasar sina shakaanane taan amanotiitawa.
38 Sinuntano ta wostefana wostoos Abataasar sinfaanane taak amano beyfetiknu
wostonaasik amanotiwa. Es barik Abaas tayissi feenamatonawa ta dey Abaasasi
faanamatona mai'sira arsotiwa»
39 Baasso dey hepsa ephonek sholsete; sinuntano bar kushubesiissin aatte kesse hami.
40 Hepsa dey Yesus Yordanosni akaason finne zeemoti Yohannis haphqit feena di-
maasta hamme esta di.
41 Showo asuni meya barki yeesere: «Yohannis isa biistera artonoy wuzane aane
zaguwe; sinuntano Yohannis han asusa chowanon makena wuzaas zuuttambaase
futowa» yisesete.
42 Estak dey showobesiis Yesusnik amanesete.

11

Alazarni Kitu

1 Bitaniyak Alazar yiste isa asu mettere feer. Bitaniya Maaraminewa eetba Maartane
feesefe ke'e.
2 Es Maarami sinfa bar Daamiisa wochonon shitto woshshira dey sombaasik ku'a bar.
Es mettees dey bari ay sina Alazar.
3 Eete eete dey: «Daamiiso! Es ne shunfata bar mettewa» yisere Yesuniki wosisete.

---

* **10:34** Han faadaasta futoni Ha'oosi eddenontu besifa

4 Yesus es baron odenaase: «Han meroos barin woruni merotawa; sinuntano Ha'oosik
ulfina sinanaknawa Ha'oosi naa dey han merosik ulfintonaknatu mettewa» yi.
5 Yesus Maartanon; eetba Maaraminonnawa aybesi Alazarninna shunar.
6 Sinuntano Yesus Alazarni mettonon odefaat feena dimaasta hep wona feeshi.
7 Esseen orfo nawoni meyak: «Hepsa wolla Yuudaki daasta hamniwa» yi.
8 Nawoni meya: «Assinynyano! Garo wonaneen sinak Ayhudni meya neen shu'ak
ichonek sholset feeseterwa. Hepsa dey wolla esta hamatak sholetoso?» yisete.
9 Yesus wolgire ekka yi: «Wonaassi asire heppe sa'atitanoso faari? Wonak kutife bar
han daasi chaarefanon biidifer sinna boor'a aafawa tuusa'ona wuza.
10 Sinuntano talmaassi kutife bar chaarefa barki aafa sinna boor'a tuusa'erwa» yi.
11 Es baron makenanneen orfo: «Zomoni sina Alazar afay'tewa. Sinuntano ta hamma
afay'nitan barin guzgunarwa» yi.
12 Nawoni meya dey: «Daamiiso! Afay'nin kunir sinfaanane farunawa» yisete.
13 Yesus Alazar kiti sinbaasontu baassok make. Sinuntano afay'nin kunnanne faar
sinnatu baassok beste.
14 Es bari boor'a Yesus ammanon: «Alazar kitiwa.
15 Nitto amanotik esta fo beynaasik nittokwa iyaat girefawungwa. Sinuntano hash
kabini barki hamniwa» yi.
16 Es kabaasik «Didimos» yistefe Tomas* oom nawoni meyak: «Kabini Yesusneen ane
kitunik inno dey hamniwa» yi.

Yesus Kitun Kabunewa Kaa Sinbaase

17 Alazarni kituus kabbartenanneen acheech wona kar'faan Yesus ye. Asuni meya
dey Alazar kitubaason Yesusnik maksete.
18 Bitaniya Yerusalemniistan wokbaas keez kiilo meetiri sinana.
19 Showo Ayhudni meya Maartanewa Maaramine asi aybesi kitifaan baassotin chinuk
yeesere esta feeseter.
20 Maarta Yesus yoobaason odenaase uphonak kesi. Sinuntano Maarami keer diifar.
21 Maarta Yesusnik: «Daamiiso! Ne hanta faatar sinfaanane aytaas kituna kabatawa.
22 Sinuntano hashnu ne Ha'ooskin shiiphefata baron zuutira neek imanamato ari-
fawungwa» yi.
23 Yesus dey barik: «Aynees kitun kabunawe» yi.
24 Maarta dey: «Koi'baasi wono kitun kabuni kabaasik kabunamato arifawungwa» yi.
25 Yesus dey barik: «Kitun kabunewa kaane tawe. Taak amanefe bar kitifenaknu
hayewtu sinana.
26 Taak feefe barnawa taak amanefe barna zuuttere isanne aafa kituna wuza. Es
baron amanefatose?» yi.
27 Bar dey: «Aa Daamiiso! Ne han daasta yooni Muudto Ha'oosi naa sintamato ta
amanefawungwa» yi.
28 Maarta es baron makefaat hamma eetbaason aachok teegera: «Assinynyaas yewe;
neen dey sholediferwe» yi.
29 Maarami odenayse taptak kabira barki hami.
30 Es kabaasik Yesus Maarta uphena dimaastatu feeteno hashnu hang ke'e aane
giruwe.
31 Baron chinuk barneen ane keer diise Ayhudni meya Maarami taptera kabi kes-
baase Alazarni moogaaski hamma waasunak hamarne faar sinfaan orfobaase hamete.
32 Maarami Yesus feenaasta hamma biinayse wochobaassi gandera: «Daamiiso! Ne
hanta faatar sinfaanane aytaas kituna kabatawa» yi.
33 Yesus bar waasifeennawa barneen ane yeese Ayhudni meya waassefeen biyaat
teetbaasiknu akamanon seektere suumere;

* **11:16** Tomas Ibirayistini kaamak «Mano» uu. Didimos Girikni kaamak: «Mano» uu.

34 «Ayinso kunsitiri†?» yi. Baasso dey: «Daamiiso! Yaara biwa» yisete.
35 Yesus arafa kessire waasi.
36 Es bari boor'a Ayhudni meya: «Awune faaron shunfenamato biitiwa» yisete.
37 Sinuntano baassossin isa isaas: «Aaftishuusa aafanon fati bar han asus kitunoynamato zaguk aafanoso chimanawuza?» yisete.

Yesus Alazarnin Kitun Kabgi

38 Yesus teetbaasik hepsa dey akamanon seektere suumefaat moogaaski hami. Moogaas dey inya shu'ak uktera kuni dugadug.
39 Yesus: «Shu'aason kabgutiwa» yi. Kiti basa eet Maarta: «Daamiiso! Kitinanneen acheech wona sinna boor'a hash zeyarwa» yi.
40 Yesus dey: « ‹Amanefaatane Ha'oosi ulfinanon biyatawe› yira neek aane makotose?» yi.
41 Asuni meya dey shu'aason kabugsete. Esseen orfo Yesus den kaanne: «Abataaso! Ta shiiphooson odeta boor'a galattefawungwa.
42 Wonna wonna dey shiiphonaason odefatamato arifawungwa. Sinuntano ekka makenaas ne taan wosuneeson han yerse asuni meya amanosonekwa» yi.
43 Yesus es baron makefaat: «Alazarno! Hang keswa» yire akama tega kaamak teege.
44 Kitu Alazar kushubaasewa wochobaase zuuttena eekobaase kesi. Sinbaas dey maamak taatena eekobaasetu fa. Yesus asuni meyak: «Kotaani kutuwowa» yi.

Yesusnin Woruk Zagte Chowa

45 Maaraminon chinuk yeese Ayhudni meyaassin showobesiis Yesus zagina baron biyefaat barik amanesete.
46 Sinuntano baassossin isa isaas Ferisawini meyaki hamere Yesus zagina baron maksete.
47 Es bari boor'a maagni gaanynye meenawa Ferisawini meena shonggosta zuuttesefe baassotin zuutisere: «Han asus showo biistera artonoy wuza zagidifer sinna boor'a awu zagaanine wayyanso?
48 Baak beyfaanine asu zuuttere barik amanonir; Roomni meya dey yeesere inno betemeqdesiisonnawa asuniisinna tishkiseseterwa» yisete.
49 Sinuntano es woggaassik maagni gaanynye meeni gaanynya sina Qeyyaffa yistefe baassossin isaas: «Nitto isanne aane arifetiwa.
50 Dara zuuttere tishubaastan isa asu daraasa teetak kitifaanane nittok ma'ar sinnamato aane yaadatefetinoso?» yi.
51 Es baron dey makenaas basa teetaassin kisiretawa. Sinuntano es woggaassik bar maagni gaanynye meeni gaanynya sinna boor'a Yesus daraasa teetak kitunak feenamato besifena kabaasiktu es raajiison make.
52 Yesus daraasa teetak kitunaas Ayhudni daranik koi'ba sinnoynamato Ha'oosik amanera daadaassi siktera faase naanggotaason dey isarik zuutunakwa.
53 Es wononeen kabsere Yesusnin woruk merkesete.
54 Es bari boor'a Yesus Ayhudni meeni ganeyaassi ammanon kesse aane kutuwe. Sinuntano essin kesse zaboosi tesha fa daa Efrem yistefa katamaassi hami. Estak dey nawoni meyaneen di.
55 Ayhudni meeni faasikani heeboos tai'sera faar. Showo asuni meya es heeboos kar'noyfeen zeemme masere kayimme hoorok feesefe daa daassin Yerusalem kesete.
56 Yesusnin sholset feeseter sinna boor'a betemeqdesiissi yersefaat baassotna baassotna: «Awu safarefetiso? Han heeboosta yoonir sinna nittok aane bestefanoso?» yisete.
57 Maagni gaanynye meenawa Ferisawini meena Yesusnin ephak bar feena dimaason arife asu feefaanane baassok makonak ajajesere feeseter.

† **11:34** Ayinso kabbareti uwa.

12

Yesusni Wochooson Maarami Shitto Woshshi

1 Ayhudni faasikani heeboos zagtonak issun wona fu'tefana kabaasik Yesus kitun
kabgina Alazar feefena Bitaniya hami.
2 Estak feese asuni meya meeta'u barik hoossisete. Maarta dey wostotatu fa. Alazar
dey Yesusneen ane muu muusonek tai'sere feese baassossin isaaswa.
3 Es kabaasik Maarami akama chima waagak waagte kayma naardosik wosuste isa
buttulle shitto ephpha Yesusni wochoosta wuukaat sombaasik dey wochobaason ku'i.
Keyaas dey naardosini shittoni sawak tuumi.
4 Nawobaasasin isaas Yesusnin aatire imni Askorotki Yuuda ekka yi:
5 «Han shittoos isa wogga wosuste wostoni birrisi waagtera awuni boor'a tukamnik
imto beyiso?»
6 Bar ekka yinaas tukamnik safarere sinnoynaron wiis sinna boor'awa. Waaga
ephfees bar sinna boor'a kar'diddiissi ha'tefa barissin ephphe dostere feer.
7 Yesus dey ekka yi: «Ashnaas kabbartona wonoti bariktu taan hoossi sinna boor'a
beytiwa.»
8 «Tukamni meya wonna wonna nittoneentu feesetewa. Sinuntano ta nittoneen wonna
wonna aafa foona wuza.»
9 Es kabaasik showo Ayhudni meya Yesus Bitaniya foobaason odesefaat yeesete. Es
yeesetees Yesus bar barin biya sinnoyanron kitun kabi Alazarninneen biyaktu yeesete.
10 Sinuntano Maagni gaanynye meya Alazarnin dey woruk merkesete.
11 Esiis dey Alazarnistan kabi chowa Ayhudni meyaassin showobesiis Yesusnik
amaneset feeseter sinna boor'a.

Yesus Akama Ulfinak Yerusalem Giri

12 Wonotirik Ayhudni faasikani heeboosik ye showo dara Yesus Yerusalem yoonir
sinbaason odesete.
13 Es bari boor'a Deya kiir'e ephere barin uphok kesere: «Hosana! Daamiisa sunak
yeefe Israelni taatoos suustowa» yit chaaget feeseter.
14 Yesus hanyani nawa danne barista di. Esiis dey:
15 «Ne Tsiyonni katama Yerusalemne digotaatawe!
esenu taatonees hanyani naata diire yoonir.»
yistera tichchewa.
16 Nawoni meyak es chowaas zeemma baassok aane galowa. Sinuntano Yesus ulfin-
tenanneen orfo es tichaas barik tichchenamatonawa barik zagtenamato yaadatesete.
17 Yesus Alazarnin moogaassin teegere kitun kabgifena kabaasik barneen ane fe
asuni meya Yesusni chowaasik zaala makset feeseter.
18 Showo asuni meya uphok yeesetees es biistera artonoy wuzason zaginamato
odesere feeseter sinna boor'awa.
19 Estan Ferisawini meya baassotna baassotna: «Han daasta fe asu zuuttambaase
basa orfoose hamiwa! Inno isa wuzanu zaguk aane chimeni sinnamato biyetiyoso?»
yisesete.

Girikni Meya Yesusni Biyak Sholsete

20 Heeboosik Ha'oni shiiphok Yerusalem yeese baasso ganeyaassin isa isa Girikni
asuni meya feeseter.
21 Baasso dey Galiilaki Betesayidani asu sina Filiphosniki hamere: «Daamniiso! Yesusni
biyanik sholefeniwa» yisete.
22 Filiphoos hamme Indriyasnik make. Indriyasnawa Filiphosna hamere Yesusnik
maksete.
23 Yesus baassok wolgire ekka yi: «Asuni Naa ulfintona sa'atiis kar'iwa.

24 Futo futo nittok yifawungwa, isa zagoni gaana ho'aassi zigira kitu shakaanane bar
bartu fui'tonirwa. Sinuntano kitira kayifaanane showo gaanatu gaanana.
25 Kaabaason shunfe bar tishkir. Han daastak kaabaason oomtefe bar koi'ba foonto
kaatu barin oodnir.
26 Taak wostok sholefe bar taneen ane yowo. Ta faanaasta wostinynyataas dey foona.
Taak wostefe barin dey Abaas ulfinsuna.»

Yesus Basaasta Kar'ni Shanaasewa Kituse Asin Make

27 Tusire dey Yesus: «Hash kaanaason tiir'o ephiwa. Awu unarinso? ‹Abataaso!
Han sa'atiisssin taan fu'aywa› unataaso? Sinuntano ekka unoynamato ta yaanay han
shanani sa'atisikwa.
28 Abataaso! Ne sunneeson ulfinsuwa» yi. Esseen orfo saman: «Sunnaason ulfins-
ingwa, hepsa dey ulfinsunawa!» yifa kaama odte.
29 Esta yere asuni meya es baron odefaat: «Dedowa» yisete. Oomiis dey: «Ha'oosi
wosiyatu barik wollerwa» yisete.
30 Yesus dey: «Es kaamaas odtenaas nittokwa iyaattano taaktawa» yi.
31 «Haye han daasi mangsuni kar'ni sa'atiis kar'iwa. Han daasi ha'sinynya sina Sexana
gerakalo ha'tonaas hayewa.
32 Ta han daastan den tegifana kabaasik asusin zuutira taaki yoonak zaguna»
33 Yesus aro kitu kitunak feenamato besuktu es kaamaason make.
34 Darani meya dey: «Inno tumaassi odeniis: ‹Kiristoos koi'ba foonto neya foonir›
yifarwa. Eekin ne: ‹Asuni Naa den tegunak sholsifawa› yifataas aakkanso? Es Asuni
Naas oonso?» yisete.
35 Yesus dey: «Hash garo wona nittoneen ane chaarefaas faarwa. Talma nittotin eph-
noynamato chaarefaas faana kabaasik kututi. Talmaassi kutife bar ay hamdifenamato
aane arife.
36 Nitto chaarefni naanggota sinotik chaarefaas faana kabaasik es chaarefaasik
amanosotiwa» yi. Yesus es baron makenanneen orfo baassostan shaate.

Ayhudni Meeni Amano Beya

37 Yesus effatena showo biistera artonoy wuza baasso sina zagifenaknu Ayhudni
meya barik aane amanosoto.
38 Es bar dey sinnaas raajju Isayyas: «Daamiiso! Oonso makeni kaamaason amaneri?
Ha'oosi hugna dey oonik ammanon besteso?» yire makena kaamaas ko'unakwa.
39 Hepsa dey raajju Isayyas baasso amano beyaasik ekka yit ammanon make:
40 «Aaffesiisik biirenawa;
nibbesiissi yaadaterena;
wolsonoytematonawa;
fatunoynamatona;
Ha'oos aaffesiison tishki;
nibbesiison dey chini.»
41 Isayyas han baron yinaas basa ulfinaason biina boor'awa. Es bari boor'a Yesusni
chowaasik es baron make.
42-43 Sinfanaknu Ayhudni meyanon ha'sife baassossin showobesiis Yesusnik amane-
sete. Sinuntano Ha'ooskin bestefa ulfinaastan asunikin bestefa ulfinaason shunesete
boor'a Ferisawini meya Ayhudni shiiphoni keyaassin baassotin kalle kissonoytemato
digsefaat amanobesiison ammanon aane maksoto.
44 Yesus kaambaason teggire ekka yi: «Taak amanefe bar taak koi'ba sinnoynaron taan
wosi barik dey amanewa.
45 Taan biya bar taan wosi barin dey biyanawa.
46 Taak amanefe bar zuuttere talmaassi foonoynamato ta chaarefa sinna han daasta
yaangwa.

47 Kaamnaason odere wostota feeshunoy basaasta mangsu kar'niis tatewa. Ta
yaanaas han daason fu'oktano han daasta mangsuni kar'aktawa.
48 Taan ephphetoo beyye kaamnaason dey wostota feeshunoy basaasta mangsu
kar'nir feerwa. Ta makena kaamaas koi'ni wono basaasta mangsu kar'anawa.
49 Ta taakin aane makotwa. Sinuntano ta una baronnawa makona ajajiisonna imaas
taan wosi Abaaswa.
50 Basa ajajiis dey koi'ba foonto kaa sinnamato arifawungwa. Es bari boor'a Abaas
taak makena baron nittok makengwa.»

13

Yesus Nawobaasakitoni Wochonon Masi

1 Wonaas dey Ayhudni faasikani heeboos zagtonoyfeen zeemmawa. Yesus han
daason beyye den ababaaski hamana wona kar'baason ari. Han daasta fe basar sina
baassotin shunet feer. Dey kituk kar'ananneen shuni.
2 Yesusnawa basa nawoosna meeta'u meesedifer. Sinuntano Sexana Simonni naa
Askorotki Yuudani nibaassi Yesusnin aatire imanak zagi.
3 Abaas ha'suni hugna zuuttambaase asin barik imnamatonawa Ha'ooskin yeenam-
atona; dey Ha'ooski wolle hamnir sinnamato Yesus arire feer.
4 Es bari boor'a meeta'ustan kabire tukaastaki mayna maamaason gaa'e kunsaat
koyguni maama ephphe geshobaasta taar'e.
5 Esseen orfo gabatesi aka gedde nawobaasakitoni wochonon masi. Taar'ena maa-
maasik dey ku'i.
6 Simon Phexirosnin masak yeen bar dey: «Daamiiso! Ne ta wochooson masataroso?»
yi.
7 Yesus wolgire: «Ta zagifana baron ne hash aafawa aruta wuza. Sinuntano wolitu
yaadatotawa» yi.
8 Phexiros dey: «Ne ta wochooson isanne aafawa masata wuza!» yi. Yesus dey:
«Wochoneeson masa shakaanane taakin haa'one aafawa» yi.
9 Simon Phexiros dey: «Daamiiso! Ekka sinfaanane wochonaason koi'ba sinnoynaron
kushunaasewa teetnaase asin gedda maswa» yi.
10 Yesus dey: «Atubaason mase bar atuba zuuttera kayma sinna boor'a wochobaason
masonaastano ooma aane sholsifawa. Nitto dey kayimwa. Sinuntano zuuttamnitiise
kayimtewa» yi.
11 Yesus: «Zuuttamnitiise kayimtewa» yinaas barin aatire imni bar oo sinnamato arire
feer sinna boor'awa.
12 Baasso wochooson masse kesnanneen orfo maybaason mayye wolle ukkoti di-
inaasta di. Ekka dey yi: «Ta awu zaginamato yaadatetiyoso?
13 Nitto taan: ‹Assinynya wedey Daam› yisefeti. Ta assinynyanawa Daamna sinna
boor'a es maketiis futowa.
14 Ese ta nitto Daamnawa assinynyana sinfaat wochontiison masnanneen nitto dey
nittotna nittotna wochontiison masotik sholsifawa.
15 Ta nittok zaginaysimato nitto dey zagsotiktu beso nittok imingwa.
16 Futo nittok makefawungwa, wostinynya daambaasatan denalo aane sinfewa.
Wostere hamfe bar dey barin wosi basaastan denalo aane sinfewa.
17 Es baron arira wostota feeshaatine nitto suustowa.
18 Han baron makefanaas zuuttamnitiise asi chowatawa. Ta korina nittotin ari-
fawungwa. Sinuntano korto matsafaassi: ‹Tushnaason taneen me bar guma sinne
tayista kabiwa› yiste bar ko'unak sholsifawa.
19 Han bar sinnoyfeen zeemma nittok makenaas sinfana kabaasik ta Kiristoos sin-
namato amanotikwa.

20 Futo futo nittok makefawungwa, ta wosina barin ephpheteefe bar taan dey ephphetoona. Taan ephphete bar dey taan wosi barin ephphetoona.»

Yesusnin Aatire Imniis Oo Sinnamato Zeemme Make

21 Yesus es baron makenanneen orfo ayyanabaason tiir'o ephaan: «Futo futo nittok makefawungwa, nittoossin isaas taan aatire imnirwa» yit ammanon kisire make.
22 Nawobaasakito ooni chowa makenamato aane arsoto sinna boor'a aafe aafe biyesete.
23 Nawobaasakitonisin Yesus shunfena isa nawoos Yesusni tesha kasayere diifer.
24 Simon Phexiros es nawoosin aafa kiir'e: «Ooni chowa makenamato mamsibbo» yi.
25 Bar dey ek Yesusniki tai'sere: «Daamiiso, oonso neen aatire imniri?» yit mamsi.
26 Yesus dey wolgire: «Han tushaason utoossi dukira tuchuna barwa» yi. Estan tushaason utoossi dukire Askorotki Simonni naa sina Yuudanik tuchi.
27 Yuuda tushaason ephnanneen orfo geregere Sexana basaassi giri. Yesus dey Yuudanin: «Ese zagutak sholeta baron tai'nin zaguwa» yi.
28 Sinuntano esta muu muusonek kasayere diise baassossin es Yesus makefena bar awu sinnamato arir aafe.
29 Yuuda waaga ephar sinna boor'a nawoni meyaassin isa isaas Yesus: «Heeboosik sholsu wuzason waagowa wedey tukamni meyak ima imma» yinanne faartu sinna baassok beste.
30 Yuuda dey es tushaason ephnanneen orfo geregere kesse hami. Es kabaasik dey waala.

Gaddo Ajaji

31 Yuuda kesse hamnanneen orfo Yesus ekka yi: «Haye Asuni Naa ulfintewa. Ha'oos dey barki kamo ulfintewa.
32 [Ha'oos barki kamo ulfintena boor'a Ha'oos dey barin ulfinsunawa. Geregere dey ulfinsunawa.]
33 Naanggotno! Akama wona nittoneen aane aafa foona wuza. Nitto dey taan sholsoti. Ayhudni ha'sinynyani meyak: ‹Ta hamana dimaassi nitto yootik aafa chimati wuza› yira makenaasimato hash nittok dey makefan.
34 Nittotna nittotna shunosotik gaddo ajaji nittok imana. Ta nittotin shunnaasimato nittotna nittotna dey shunosoti.
35 Nittotna nittotna shunesefaatine ta nawo sinetimato asuni meya zuuttesere arsonewa.»

Phexiros Mormonamato Yesus Zeemme Make

36 Simon Phexiros Yesusnin: «Daamiiso! Ayinso hamatari?» yire mamsi.
Yesus dey: «Hash ta hamana dimaassi ne yootak aafawa chimata wuza. Sinuntano woli yook chimatawa» yire wolgi.
37 Phexiros dey: «Daamiiso! Hash ne orfoose yook chima beyanaas awuni boor'anso? Ta kaanaasonnu sinun neekwa iyaat aatira imanawa» yi.
38 Yesus ekka yire barik wolgi: «Kaaneeson taakwa iyaat aatira imataro? Futo futo neek makefawungwa, ako oorunoyfeen keeza wolla taan mormotawa.»

14

Den Abaaski Taamni Ugna Yesuswa

1 Yesus ekka yi: «Nibnitiis nawonaata, Ha'oosik amanoti. Taak dey amanoti.
2 Showo fooni dima Abataasa keeruk faar. Ekka sina shakaanane: ‹Footi dima nittok hoossunak hamanarwa› yira nittok makona kabatawa.
3 Hamma footi dima hoossinanneen orfo ta faanaasta nitto dey footik hepsa wolla yaara nittotin ephpha hamana.
4 Ta hamana dimaassi zoonsuni ugnaason dey arsetir.»

5 Tomas: «Daamiiso! Ne hamata dimaason aane aruweniwa. Eekin ugnaason aakkak
arunisso?» yi.
6 Yesus dey Tomasnik: «Abaaski zoonsuni ugunnewa futone dey kaane tawa. Taaki
kamo sina shakaanane oonu Abaaski hamnir aafewa.
7 Taan arseti sinfaanane Abataasin dey arutiwa. Sinuntano hawungneen ekalo
arsotiwa. Dey biyetiwa» yi.
8 Filiphoos dey: «Daamiiso! Abaasin besuwa; innok hooronawa» yi.
9 Yesus wolgire: «Filiphosno! Effatena wona nittoneen ane faana taan aane
aruwenoso? Taan biya bar Abaasin biwa. Eekin aakkak ne: ‹Abaasin innok besuwa›
yifasso?
10 Ta Abaasasi faanamato, Abaas dey tayissi feenamato aane amanefenoso? Ta nittok
makefana kaamaas ta teetaaskintawa. Sinuntano wostobaason wostefees tayissi feefe
Abaaswa.
11 Ta Abaasasi faanamato, Abaas dey tayissi feenamato taak amanotiwa. Es baron
shakaatine wostena wostonaasi boor'a taak amanoti.
12 Futo futo nittok makefawungwa, ta Abaaski hamanar sinna boor'a taak amanefe
bar ta wostefana wostooson dey wostona. Es baristan denalonontu wostona.
13 Abaas Naabaaski kamo ulfintonak ta sunaasik shiiphefeti shiiphooson zuuttam-
baase ta nittok zaguna.
14 Aaffa wuzasonnu ta sunaasik shiiphefaatine ta zaguna.

Yesus Korto Ayyanaasi Chowak Imna Abdi

15 «Taan keeshtetir sinfaanane ajajinaason oodtiwa.
16 Ta Abaasin shiiphonawa. Bar dey koi'ba foontonon nittoneen ane fooni ooma
nittotin chinuni baron imana.
17 Es bar dey futoni Ayyanaaswa. Han daas biyaknawa arunakna aafa chimanawuza
sinna boor'a ephphetook aafa chimanawuza. Sinuntano bar nittoneen ane faar dey
nittoossi foonir sinna boor'a nitto aruti.
18 «Ababa intoba foonto naanggotaasne faaron zagira nittotin aafa beyana wuza. Ta
nittoki wolla yoonar.
19 Garo wonaneen orfo han daas taan aafa biyana wuza. Sinuntano hepsa wolla nitto
taan biyati. Ta hayew sinna boor'a nitto dey hayew sinati.
20 Ta Abaasasi faanamato, nitto dey tayissi faatimato, ta dey nittoossi faanamato es
wono arsoti.
21 «Taan keeshtefe bar ajajinaason ephpheteere wostota feeshife barwa. Abataas
dey taan keeshtefe barin keeshtona. Ta dey barin keeshtona. Teetnaason dey barik
ammanon besuna.»
22 Askorotki Yuuda sinnoy oom Yuuda: «Daamiiso! Han daasi asunik sinnoynaron
innok teetneeson ammanon besutaas aakkakinso?» yi.
23 Yesus wolgire ekka yi: «Taan keeshtefe bar kaamnaason oodar. Abataas dey barin
keeshtona. Inno dey barki yaara barneen ane fooni.
24 Taan keeshtonoy bar kaamnaason aane oodfe. Han odefeti kaamaas taan wosi
Abaasartano taartawa.
25 «Nittoneen ane faana kabaasik han baron nittok maken.
26 Sinuntano Abaas ta sunaasik wosuna nittotin chinuni Korto Ayyanaas zuuttam-
baase asin assuna. Ta nittok makena baron yaadatotik nittotin zaguna.
27 «Nagaason nittok beyanawa. Naganaason nittok imana. Ta nittok imana nagaas han
daas imfana barne faartawa. Nibnitiis nawonaata dey digonaata.
28 ‹Ta hamanar, wolla dey nittoki yoonar› yira makena baron odeseti. Taan keeshtetir
sinfaanane Abaas tayistan arkir sinna boor'a ta Abataaski hamnaasik girsoti kabawa.
29 Es bar sinfana kabaasik amanosotik zeemma nittok makengwa.

30 Han daason ha'sife Sexaniis yoonir sinna boor'a hawungneen ekalo akamanon
nittoneen aafa wollona wuza. Bar tayista isa wuza zaguna hugnaba aafa.
31 Sinuntano ta Abaasin keeshtefanamato han daas arunak Abaas taan ajajena baron
zuutira zagunarwa. Hantan kabini hamniwa» yi.

15

Yesus Wayiniisi Tuzwa

1 Tusire dey: «Ta wayiniisi tuzanimatowa. Es wayiniison oodfees Abataaswa.
2 Gaana gaannoy tayista fa waay'aason zuutire kar'e ha'unir. Gaana gaanfa
waay'aason dey fanire mai'sira gaananak oodana.
3 Nitto ta makena kaamaasik kayim sinetiwa.
4 Taneen ane footi. Ta dey nittoneen ane foona. Waay'aas wayiniisi tuzta fo
shakaanane teetbaasik bar bar gaana gaanak aafa chimanawuza. Esiisimato nitto dey
taneen ane fo shakaatine gaana gaanatik aafa chimati wuza.
5 «Ta wayinisikitoni tuzatowa. Nitto dey bari waay'awa. Taneen ane feefe barnawa
ta dey barneen ane faana barnatu akama gaana gaannirwa. Ta foontonon isa wuzane
zaguk aafa chimati wuza.
6 Taneen ane foonoy bar waay'asimato gerakalo ha'tere ichimana. Es Waay'aas dey
kephtera geesi ha'tera kiichchona.
7 «Tayissi faasefaatinenawa kaamnaas dey nittoossi faafaananena sholeti wuzason
zuutira shiiphefaatine danati.
8 Akama gaana gaanna ta nawo sinefaatine es barik Abataas ulfintona.
9 Abaas taan keeshtenaasimato ta dey nittotin keeshtonawa. Es bari boor'a ta
keeshtanaasik foosoti.
10 Ta Abataasa ajajinon zaginamatonawa keeshtanbaasik faafanamatona nitto dey
ajajinaason zagifaatine ta keeshtanaasik foosoti.
11 Han baron nittok makenaas ta giraas nittoossi foonaknawa nitto giraas dey tuuma
sinanakwa.
12 Ta ajajiis haniis: ta nittotin keeshtenaasimato nitto dey wal keeshtosotikwa.
13 Asu kaabaason zomobaasikwa iyaat aatire imaastan denalo keeshtana aafawa.
14 Nitto dey ta ajajena baron zagifaatine ta zomowa.
15 Wostinynyaas daambaas zagifena baron aane arife sinna boor'a hawungneen
ekalo nittotin wostinynyata aafa unawuza. Sinuntano Abataaskin odena baron zuut-
tambaase nittok maken sinna boor'a zomota yingwa.
16 Tatu nittotin korirteno nitto taan aane koruwetiwa. Hamma akama gaana gaan-
otik, gaannitiis dey foonak ta nittotin taassingwa. Es bari boor'a Abaas ta sunaasik
shiipheti wuzason zuutire imana.
17 Ese ta nittotin ajajefanaas nittotna nittotna wal keeshtosotikwa.

Yesus Han Daas Oomtonamato Make

18 «Han daas nittotin oomtefaanane nittoostan zeemma taan oomtenamato aruti.
19 Han daastaki asuni meenimato sineti sinfaatine barir sina baassotin shunana
kabawa. Sinuntano nitto han daasir sina beyti boor'anawa ta nittotin han daasi
asunisin korina boor'anatu han daas nittotin oomtefa.
20 ‹Wostinynyaas Daambaasatan denalo aane sinfewa› yira nittok makena baron
gasasuti. Taan shanasi gedak kalle kofuksetenneen nittotin dey shanasi gedak kalle
kofukseterwa. Kaamaason odesefaatene nitto kaamaason dey odosonewa.
21 Sinuntano taan wosi barin aane arsefe sinna boor'a han baron zuutire taar sinti
boor'a nittoosta zagsone.
22 Ta yaara baassok mako shakin sinfaanane baassosta boor'a sinana kabatawa.
Sinuntano hash boor'besiisik maksone wuza aafawa.
23 Taan oomtefe bar Abataasin dey oomter.

24 Oom asu wostonoyna wostooson baasso ganeyaassi wosto shakin sinfaanane
baassosta boor'a sinana kabatawa. Sinuntano hash han baron zuutire biyetinneen orfo
taneen Abataasinneen oomtesete.
25 Esiis dey sinnaas baasso tumaassi: ‹Shimaasiktu taan oomtesete› yistera tichche
kaamaas ko'unakwa.
26 «Sinuntano Abaaskin yooni barewa ta dey nittoki wosuna chinuni futoni Korto
Ayyanaase yaara ta chowaasik zaala makona.
27 Nitto dey zeemmaneen taneen ane faasetir sinna boor'a ta chowaasik zaala mak-
soti.

16

1 Han baron nittok makenaas amantontiis tuusa'onoynamatowa.
2 Ayhudni shiiphoni keyaassin nittotin kalle kissone. Es baristan denalo dey nittotin
wori bar zuuttambaase Ha'oosik wostesetenne faaron sinna faadtona wona yoona.
3 Abaasin wedey taan aane arsoto sinna boor'atu es baron ekka zagsefe.
4 Sinuntano han baron nittok makenaas es wonaas kar'fana kabaasik ta awu nittok
makenamato yaadatotikwa. Nittoneen ane faana boor'atu han baron zuutira zeemma
nittok mako beyingwa.

Korto Ayyanaas Wostona Wosto

5 «Sinuntano hash taan wosi barki hamanar. Nittoossin dey: ‹Ay hama?› yire taan
mamsunir aafe.
6 Sinuntano han baron nittok makena boor'a nibnitiis suumok tuumi.
7 Sinuntano futooson nittok makefawungwa, ta hamaas nittok ma'arwa. Ta hama
shakaanane chinuni korto Ayyanaas nittoki aafa yoonawuza. Sinuntano ta ham-
faanane chinuni korto Ayyanaason nittok wosuna.
8 Bar yaara han daason boor'ni chowaasik, ookoni chowaasik, mangsuni kar'ni
chowaassik wee'ona.
9 Taak amano beyobesiisiktu boor'ni chowaasik wee'ona.
10 Ta Abaaski hamanar sinna boor'anawa hawungneen ekalo dey taan aafa biyati
wuza sinna boor'anatu ookoni chowaasik wee'ona.
11 Han daason ha'sife basaasta mangsu katena boor'atu mangsuni kar'ni chowaassik
wee'ona.
12 «Nittok makona wuza akama faar. Sinuntano hash nittoosta fayar.
13 Futo sina Ha'oosi chowanon ammanon kisira besuni Ayyanaas yaafana kabaasik
futo zuuttambaase asiissi nittotin zoosuna. Bar odefana barontu nittok makonatano
bari teetaassin kisira aafa makona wuza. Dey yooni wuzasikitonon nittok makona.
14 Bar taar sina baristantu epha nittok makona sinna boor'a taan ulfinsuna.
15 Abaasar sina bar zuuttera taar. Es bari boor'atu: ‹Taar sina baristantu epha nittok
makona› yinwa.

Suumontiis Girak Sooltona

16 «Garo wonaneen orfo taan aafa biyati wuza; dey garo wonaneen orfo hepsa taan
biyati.»
17 Nawobaasakitonisin isa isaas baassotna baassotna: « ‹Abataaski dey hamanar
sinna boor'a garo wonaneen orfo taan aafa biyati wuza; Dey garo wonaneen orfo hepsa
taan biyati› yifenaas aambanso?» yisesete.
18 «Ese han ‹Garo wonaneen orfo› yifena wuzaas aambanso? Makefena wuzason aane
galowa» yisesete.
19 Yesus dey barin mamsuk sholsetemato arifaat ekka yi: «Nittotna nittotna ‹Garo
wonaneen orfo taan aafa biyatiwuza; Dey garo wonaneen orfo taan biyati› yina
boor'anoso wal mamussefetiis?
20 Futo nittok makefawungwa, nitto chaaga waasuti. Sinuntano han daasi asuni meya
girsone. Nitto suumoti, sinuntano suumontiis girak sooltona.

21 Mashka asu kophoni keektoni wonbaas kar'fana kabaasik suumefa. Sinuntano
nawa kooninanneen orfo han daasta nawa koontena boor'a girabaastan kabi chowa
aata shanabaason aane yaadatefa.
22 Esiisimato nitto hash suumotir, sinuntano hepsa wolla nittotin biyanar. Nibnitiis
dey girona. Es girantiison dey nittoostan ephnir aafe.
23 «Es wono taakin isa wuzane aafa shiiphoti wuza. Futo nittok makefan, Abaas ta
sunaasik shiiphsefeti wuzason zuutire nittok imana.
24 Hashneen kar'a ta sunaasik isa wuzane aane shiiphoweti. Girantiis tuuma sinanak
shiiphoti danati.
25 «Esseen hawung besoktu nittok maken. Hanneen besok makonoyna wona yoona.
Sinuntano Abaasa chowanon nittok ammanon makona.
26 Es wono ta sunaasik shiiphoti. Ta dey: ‹Abaasin nittok shiiphonawa› aafa unawuza.
27 Esiis dey Abaas teetbaasik nittotin shunar. Bar dey shunfenaas taan shunti
boor'anawa Ha'ooskin yoonaason amaneseti boor'anawa.
28 Abaaskin kessa han daasta yaan. Hepsa dey han daason beyya Abataaski hama-
nar.»
29 Nawobaasakito dey: «Haye besok sinnoynaron ammanon maketwa.
30 Zuuttambaase aritar sinna boor'a oonu neen mamsunak aane sholsifa sinnamato
haye ariniwa. Es bar dey ne Ha'ooskin yaatamato amanonik zagiwa» yisete.
31 Yesus ekka yire baassok wolgi: «Futoosik haye amanetiyoso?
32 Ese isa isarnitiis siktera keenti keenti hamati wonaasewa ta taan beyoti wonaase
yoona. Es sa'atiis dey haye kar'iwa. Sinuntano Abaas taneen ane feena boor'a tatatewa.
33 Han baron nittok makenaas taneen ane faafaani naga nittok foonakwa. Han daasta
faafeti kabaasik shana nittok faar. Sinuntano harewa! Ta han daason merengwa.»

17

Yesus Nawobaasakitonik Shiiphe

1 Yesus es baron makenanneen orfo sama biire ekka yi: «Abataaso! Haye wonaas
kar'iwa. Ta ne Naas neen ulfinsunak Naaneesin ulfinsuwa.
2 Esiis dey asu zuuttambaase asiista ha'suni hugna imta boor'a barik imta baasso
zuuttambesiise asik koi'ba foonto kaa imanak barin ulfinsutawa.
3 Koi'ba foonto kaas dey ne ne futoni Ha'o sinnesonnawa wosita Yesus Kiristoosninna
aruwa.
4 Ne taak imta wostooson wostera koi'sira han daastak neen ulfinsingwa.
5 Abataaso! Han daas testonoyfeen ne faataasta faana kabaasik fa ulfinaaski wolgira
taan ulfinsuwa.
6 «Han daastan korira taak imta baassok ne oo sintamato besingwa. Baasso dey
neerwa. Ne dey baassotin taak imitwa. Baasso dey kaamneeson oodesete.
7 Taak imta bar zuuttera neekin sinnamato baasso haye arsete.
8 Ne taak maketa kaamaason baassok maken. Baasso dey ephpheteesete. Ta neekin
yaanamato dey futok arsete. Ne taan wositamato dey amanesete.
9 «Ne taak imanak imta nawoni meya neer sinete boor'atu shiiphefantano han
daasiktawa.
10 Taar sina baasso zuuttere neerwa. Neer sina baasso dey taarwa. Ta dey baassoktu
ulfintona.
11 Hawungneen ekalo ta han daastak aafa foona wuza. Sinuntano baasso han
daastatu foosone. Ta neeki yoonar. Korto Abataaso! Han taak imanak imta baassotin
innomato isar sinonek ne taak imta sunneesik oodwa.
12 Baassoneen ane faana kabaasik baassotin ne sunaasik oodin; imanak taak imta
baassotin dey oodin. Tichaasi kaama ko'unak tishuni naasteno baassossin oonu aane
tishuwe.

13 Haye neeki yoonar. Ta giraas baassok tuuma sinanak han daastak faana kabaasik
han baron makengwa.
14 Ta kaamneeson baassok maken. Ta han daastakir sina beynasimato baasso dey han
daastakirtewa. Es bari boor'a han daas baassotin oomte.
15 Baassotin mangu sina bariissin oodataktano han daastan gero kisutak aafa shi-
iphona wuza.
16 Ta han daastakir sina beynasimato baasso dey han daastakirtewa.
17 Futoosik baassotin korto zaguwa. Kaamnees futowa.
18 Ne taan han daasta fe asuski wositaasimato ta dey baassotin wosin.
19 Baasso futok ne wostoosik teetbesiison aatire imonek ta ta teetaason maa'a zagira
baassok imingwa.
20 «Baasso kaamaasi boor'a taak amanefe baassokneentu shiiphedifantano na-
wotaasakitonik koi'batawa.
21 Ta shiiphefanaas zuuttambesiise isar sinonekwa. Es barik ne taan wositamato han
daas dey amanona. Esiis dey Abataaso! Ne tayissi faatamato ta dey neyissi faanamato
baasso dey innoossi foosonekwa.
22 Inno isar sinniisimato baasso dey isar sinonek ne taak imta ulfinaason baassok
imin.
23 Futok isar sinonees dey ta baassossi ne tayissi faatamatowa. Es barik ne taan
wositamatonawa taan keeshtetaasne faaron baassotin dey keeshtetamatona han daas
arunakwa.
24 «Abataaso! Han daas testonoyfeen taan keeshteta boor'a ne taak imta ulfinaason
biyonek han ne taak imta baasso dey ta faanaasta taneen ane foosonek sholefan.
25 Ooko Abataaso! Han daas neen aane aruwa. Sinuntano ta neen arinar. Han baasso
dey ne taan wositamato arsete.
26 Ne taan keeshteta keeshtanaas baassossi dey sinanaknawa ta dey baassossi foon-
akna baasso dey neen arsonek zagin. Dey arsonek zaguna.»

18

Yesus Aattere Imte

1 Yesus es baron shiiphenanneen orfo nawobaasakitoneen ane Kedironni kophaasi
yesalo hami. Yesusnawa nawobaasakitona akakiltiisi girsete.
2 Yesusnawa nawobaasakitona showo wona esta zuutteseter sinna boor'a aatire ima
Yuuda es dimaason arir.
3 Es bari boor'a Yuuda showo meya taar'oni meeni zuuttoneen dey maagni gaanynye
meyakinnawa Ferisawini meyakinna wostere yeese oodfe baasso ha'sinynyani
meyanonna zoonsire esta hami. Baasso dey faanosi, tonanewa neeboni meene ephaat
feeseter.
4 Yesus dey basaasta kar'ni baron zuuttambaase arifaat baassoki hamme: «Oonininso
sholetiri?» yi.
5 Baasso dey: «Naaziretki Yesusnintu sholefeniwa» yisete. Bar dey: «Tawa» yi. Aatire
ima Yuuda dey baassoneen ane yerefer.
6 Yesus: «Tawa» ubaase orfobesiisik hamere daasta gandesete.
7 Yesus hepsak dey: «Oonininso sholetiri?» yire mamsi. Baasso dey: «Naaziretki
Yesusninwa» yisete.
8 Bar dey: «Tawa yinaaskaso; ese sholefetiis taan sinfaanane han taneen ane feese
baassotin beyfaani hamotowa» yi.
9 Es bar dey sinnaas: «Abataaso! Han taak imta baassossin isarinnu aane tishkutwa»
yina kaamaas ko'unakwa.
10 Simon Phexiros kutesiko ephphe feer sinna boor'a kisire maagni gaanynye meeni
gaanynyaasa wostinynyani oi'ta odonon kace. Wostinynyaasa suna dey Malkos.

11 Sinuntano Yesus Phexirosnin: «Kutesikoneeson zanbaassi wolgira gedwa. Abaas taak
imna shanani ushaason aafa ushana wuzane faar sinna neek bestefawoso?» yi.

Yesus Maagiisa Gaannye Meeni Gaanynyaasa Sina Haannaniki Tai'se

12 Esseen orfo meya taar'osneen baassotin ajajefe baassoneennawa Ayhudni meeni
tasoni meeni ha'sinynyani meena Yesusnin ephere taar'ete.
13 Zeemme Haannaniki ephphe hamete. Es neyaasik Haanna maagni gaanynye
meeni gaanynya sina Keyyaffanik naashba.
14 Keyyaffa: «Daraasa teetak isa asu kitifaanane ma'arwa» yire Ayhudni meyanon
ha'sife baassok zeemo sinak mekama ima asu.

Phexiros Yesusnin Morme

15 Simon Phexiros oom nawoosna Yesusni orfoose hamete. Es oom nawoos dey
maagni gaanynye meeni gaanynyaasik arto. Es bari boor'a bar maagni gaanynye meeni
gaanynyani ojni keerkalo Yesusneen ane giri.
16 Sinuntano Phexiros gerakalo ojaasi finynyini tesha yerefer. Maagni gaanynye
meeni gaanynyaasik arto nawoos kesse keyaason oodfa mashka wostinynyaasik
makere Phexirosnin keerkalo gedi.
17 Es keyaason oodfa mashka wostinynyaas Phexirosnin: «Ne dey han asusa na-
woosasin isaastenoso?» yi. Bar wolgire: «Indaanewe» yi.
18 Gerok koocho sinna boor'a wostinynyani meenawa oodfe baasso ha'sinynya
kaa'oni geya sookere yersefaat bessedifer. Phexiros dey baassoneen ane yerefaat
besidifer.

Maagni Gaanynye Meeni Gaanynyaas Yesusnin Mamsi

19 Es kabaasik maagni gaanynye meeni gaanynyaas Yesusnin nawobaasakitoni
chowanonnawa basa assuse asin mamsi.
20 Yesus dey ekka yit wolgi: «Ta han daa zuuttambaase asik ammanontu maken.
Ayhudni meya zuuttambesiise zuuttesefe Ayhudni shiiphoni keyaassik sinun wedey
betemeqdesiissi wonna wonna assin. Aachok isa wuzane aane makot.
21 Eekan awuniron taan mamsifatso? Makefana kabaasik ode baassotin mamsuwa.
Ta makena baron baasso arseterwa.»
22 Yesus es baron makefena kabaasik esta yere oodfe baasso ha'sinynyaasasin isaas:
«Maagni gaanynye meeni gaanynyaasik ekka yitnoso wolgutari?» yit Yesusnin bochi.
23 Yesus dey: «Mangu kaama maken sinfaanane es makena barik zaal sinna makowa.
Makena bar futo sinfaanane awuni boor'a taan ichfasso?» yi.
24 Estan Haanna Yesusnin taatobaase wolgire maagni gaanynye meeni gaanynya sina
Keyyaffaniki gafki.

Phexiros Hepsak Dey Yesusnin Morme

25 Simon Phexiros yerefaat geya besidifer. Oom asuni meya dey: «Ne han asusa
nawoosasin isaastenoso?» yisete. Bar dey: «Indaanewa» yit morme.
26 Phexiros odobaason kacena basa koon sina maagni gaanynye meeni gaanynyaasa
wostinynyaasasin isaas: «Atakiltini dimaassi Yesusneen ane feen aane biyutoso?» yi.
27 Phexiros dey hepsa wolle morme; es kabaasik geregere ako oori.

Yesus Philaxosni Eina Ta'i

28 Esseen orfo e'so wonsak Yesusnin Keyyaffani keerun ephere daa ha'sife Philaxosni
ojni keerkalo taamete. Ayhudni meya faasikani heeboosi meeta'unon muusonek sholsu
sinna boor'a kiinonoytemato uuk daa ha'sife basa ojni keerkalo aane girsoto.
29 Es bari boor'a daa ha'sife bar gero kesse: «Han asusata malateti malataas aam-
banso?» yit baassotin mamsi.
30 Baasso dey wolgire: «Han asus mangu wuza zagu shaki sinfaanane aatira neek
imani kabatawa» yisete.

31 Pilatos dey: «Nitto ephpha hamfaat tumantiisimato basaasta mangsu kar'tiwa» yi. Ayhudni meya dey: «Inno tumaasik asunin woru kaltowa» yisete.
32 Es bar dey sinaas Yesus aro kitu kitunamato makena kaamaas ko'unakwa.
33 Pilatos hepsa wolle ojni keerkalo giri. Yesusnin barki teegsire: «Ne Ayhudni meeni taatonoso?» yit mamsi.
34 Yesus wolgire: «Han ne makefata bar neekiningwa wedey oom asuni meya ta chowaason neek makseterinso?» yi.
35 Pilatos wolgire: «Ta Ayhudnoso? Neen taak aatire imaas ne keen sinna baassonawa maagni gaanynyaasnawa. Ne awu mangsisso?» yi.
36 Yesus wolgire: «Ta taatoos han daastakirtawa; taatonaas han daastakir sini sinfaanane Ayhudni ha'sinynyani meeni kushusi aattera imtonoynamato ta meya taar'oni meya neebsone kabawa. Sinuntano ta taatoos han daastakirtawa» yi.
37 Pilatos wolgire: «Ne eekin taatonoso?» yi. Yesus dey: «Ta taato sinnamato nenu maketwa. Ta koontenaasewa han daasta yaanaase futooson asuni meyak makonakwa. Futooskin sina bar zuuttere kaamnaason odonawa» yi.
38 Pilatos wolgire: «Futo aambanso?» yire mamsi. Estan Pilatos hepsa Ayhudni meyaki kesse: «Ta isa mangsune basaastan aane danut.
39 Sinuntano faasikani heeboosik isa taatonin ta nittok kotana bar artowa. Es bari boor'a Ayhudni meeni taatosin nittok kotanak sholefetiyoso?» yi.
40 Sinuntano baasso zuuttambesiise: «Barbaannintu kotatatano Yesusnintawa!» yiset chaagete. Barbaan dey bo'inynya.

19

Meya Taar'osakito Yesusnin Kanyesete

1 Esseen orfo Pilatos Yesusnin ichshi.
2 Meya taar'obaasakito dey seer'ani zawudi ma'ire teetbaasta guufsaat wayintajji maya mayissesete.
3 Barki yeesefaafe: «Ayhudni taatooso! Naga neek sinfawungwa» yiset bochet feeseter.
4 Pilatos hepsa gero kesse baassok: «Esenu isa mangsu basaastan aane danut sinnamato arutik barin nittok gero kissunawa» yi.
5 Yesus seer'ani zawudi guufere wayintajji maya mayye gerakalo kesi. Pilatos: «Ese asus hanifewa» yi.
6 Maagni gaanynye meenawa taar'oni meeni ha'sinynyaasna biyere: «Suutwa! Suutwa!» yiset chaagesete. Sinuntano Pilatos: «Ta isa mangsune basaastan aane danutwa. Nitto ephpha taamfaat suuttiwa» yi.
7 Ayhudni meya wolugsere: «Inno tumani faarwa; han asus bar barin wolgire: ‹Ta Ha'oni naa› yina boor'a es tumaniisimato kitunaktu sholsifawa» yisete.
8 Pilatos es baron odenayse akamanon dige.
9 Wolle ojaasi keerkalo girifaat Yesusnin: «Ne ayininso yaatari?» yire mamsi. Sinuntano Yesus isa wuzane aane wolguwe.
10 Pilatos dey: «Taak aane makefenoso? Ta neen kotanak wedey suutanak ha'suni hugnana faanamato aane aruwenoso?» yi.
11 Yesus dey: «Ha'ooskin ha'suni hugna neek imto shaki sinfaanane ne tayista isa hugnane aafawa. Taan neek aatire ima asus akama boor'ba faarwa.»

Yesusniista Kituni Mangsu Kate

12 Pilatos es baro odenayse Yesusnin kotak shole. Sinuntano Ayhudni meya: «Han barin kotaatane ne Qeesarni keentewa. Teetbaason taato zagi bar zuuttere Keesarni gumawa» yiset chaagete.
13 Pilatos es baron odere Yesusnin gerakalo kisaat: «Yiito shu'a» yistefa dimaasta mangsuni kar'ni kodaasta di. Es dimaas Ibrayistini noonok «Gabata» yisteratu teegtefa.

14 Faasikani heeboosi hooroni wona sinna faar. Wonaas dey issun sa'ati sinana. Es
kabaasik Philatos Ayhudni meyak: «Hanifewa taatontiis» yi.
15 Sinuntano baasso: «Tishkuwa! Tishkuwa! Suutwa!» yit chaagesete. Pilatos
wolgire: «Taatontiisin suutanaroso?» yi. Maagni gaanynye meya: «Keesarteno oom
taatoni aafewa» yit wolugsete.
16 Es kabaasik Pilatos Yesusnin suuttonak aatire imi. Baasso dey Yesusnin ephphe
hamete.

Yesusni Suutto

17 Yesus mesqeliison wor'e: «Teetni mega» yistefa dimaasta kesi. Es dimaas Ibrawini
meeni noonok: «Golgotatu» yistefa.
18 Esta taamme suutete. Barneen ane oom hep asunin; isaasin aldaasta; isaasin
hoi'taasta; Yesusnin ganeyaassi zagire suutete.
19 Pilatos dey: «Naaziretki Yesus Ayhudni taato» yifa ticha tichisere mesqeliisi teetta
yeeti.
20 Yesus suuttena dimaas Yerusalemni katamaasik ta'a sinna boor'a showo Ayhudni
meya es tichaason feretisete. Tichaas dey tichchenaas Ibrayistini meeni noonok;
Roomni meeni noonoknawa Girikni meeni noonoknatu tichche.
21 Ayhudni maagni gaanynye meya Philaxosnin: «Ne ‹Ayhudni meeni taatowa› yira
tichutaatawa. Sinuntano han asus: ‹Ta Ayhudni meeni taatowa› yi yiratu tichutawa»
yisete.
22 Pilatos: «Tichina baron tichingwa» yire wolgi.
23 Meya taar'osakito Yesusnin suutetenneen orfo maybaason isarba isarbaasik isa
kushu kar'anak acheech dimta bagesete. Gaag mayooson dey ephete. Es gaag mayoos
denun kabira yeet kar'a shimanonik wichertano zootterta.
24 Es bari boor'a meya taar'osakito baassotna baassotna: «Oonik kar'nitto arunik ixxa
ha'uniistano aafa karasuni wuza» yisesete. Esiis dey sinnaas:
«Maynaason baassotna baassotna;
Haa'esete;
maynaasta ixxa ha'sesete.»
Yifa tichaasi kaama ko'unak sinna boor'a meya taar'osakito dey ekka zagsete.
25 Yesus suuttena mesqeliisi teshta intobaasewa intobaasi eetne; Kilopani asu
Maaraminewa Magdelawitki Maaramine esta yersefar.
26 Yesusni intoos bar shunfena nawoosa tesha yerefeen bi. Dey Intobaasik: «Intonaase!
Naanees hanifewe» yi.
27 Esseen orfo nawoosin: «Intone hanifawa» yi. Esseen orfo nawoos Maaraminon
ephphe keeba hami.
28 Estan Yesus zuuttambaase ko'inamato arifaat tichchera kuni bar ko'unak: «Ik-
tengwa» yi.
29 Estak suqaro waynini usha tuumma diina koda faar. Waynini ushaason aka ephak
chima wuzaassi haphqire i'ota* duusire noonobaassi tuchisete.
30 Yesus waynini ushaason suutire ushnayse: «Ko'iwa» yi. Estan teetbaason daa
mugire kiti.

Yesusni Teshaas Hebok Keche

31 Beysani wonaasi hooroni wona sinna boor'anawa es beysani wonaas dey akama
heebo sinna boor'ana suuttere yere asusa dugno beysani wonaasik mesqeliista aane
feeshfa. Es bari boor'a Ayhudni meeni ha'sinynyani meya suuttere yere baasso
orgooson kiir'e kessusonek ajajonak Philaxosni shiiphsete.
32 Estan meya taar'osakito yeesere Yesusneen ane suuttere yere tesuni basa orgonon
kiir'esete. Tusire dey hepsaasa orgonon kiir'esete.

* **19:29** I'oosi suna «husophi»

33 Sinuntano Yesusniki yeesefe kabaasik bar kitinamato biyaat orgobaason aane
kiir'oto.
34 Meya taar'osasin isaas teshbaason ebok kejin geregere harinnewa akane kesi.
35 Es baron biya bar nitto amanotik zaala make. Makena zaalaas dey futo. Makefena
bar futo sinnamato bar arife.
36 Es bar dey sinnaas: «Basa megaassin isarnu aafa kiitona wuza» yifa tichaasi kaama
ko'unakwa.
37 Dey ooma tichaasnu: «Kejete barin biyonewa» yifa.

Yesusni Dugnoosi Kabbarto

38 Ayhudni ha'sinynyani meyanon digefaat aachok Yesusni nawo sina Armatiyaski
Yosef Yesusni dugnooson ephanak Philaxosnin shiiphe. Pilatos dey ephanak make.
Estan Yosef hamme dugnooson ephi.
39 Zeemo sinak talmak Yesuniki ye Nikodimos fayba keezasir kiilo sinni Kumbinewa
Reettine woi'to sawa wuza ephphe ye.
40 Yosefnawa Nikodimosna Yesusni dugnooson ephphe taamme Ayhudni meeni
zuutuni tumaasimato shitto woshshire wor'a maamak kimete.
41 Bar suuttena dimaas toktera di akakiltiisi teshta. Es toktera di akakiltiisi ganesi
asuni dugno girunoyna gaddo shu'ni mooga faar.
42 Beysani wonaasi hooroni wona sinna boor'anawa moogaas dey ta'a sinna boor'ana
Yesusni dugnooson esta kabbarsete.

20

Yesus Kitun Kabi

1 Guddani wono she'u feteetunoyfeen Megdelawitki Maarami moogaaski hami.
Moogaasta uktera kuni inya shu'aas bukalera kunfeen bi.
2 Bar eelet Simon phexirosnikinawa Yesus shunfena oom nawooskina hamma:
«Daamiisa dugnonon shu'ni moogaassin ephetewa. Ay kunussetemato aane aruweniwa»
yi.
3 Estan Phexiros oom nawoosna kesere moogaaski hamete.
4 Hepobesiise eelet hameter. Sinuntano oom nawoos Phexirosnistan taptere eelle
zeemme moogaasi esta kar'i.
5 Mogire biin Yesus kimtena maamaas kunfeen bi. Sinuntano sir aane giruwe.
6 Simon Phexiros dey orfobaase yeere moogaassi girin kimtena maamaas kunfeen bi.
7 Dey teetbaasta marte maamaas kimte maamaasneen sinnoynaron teetbak birtera
ooma dimta kunfeen bi.
8 Estan dey zeemme moogaaski ye oom nawoos girire biire dey amane.
9 «Bar kitun kabunak sholsifa» yifa tichaasi kaamanon hashnu aane yaadatosoto.
10 Esseen orfo nawoni meya wolle feesefe dimaasta hamete.

Yesus Megdelawitki Maaramik Beste

11 Megdelawitki Maarami moogaasi gerakalo yerefaat waasidifar. Waasifat
moogaassi mogira bi.
12 Hep Ha'oni wosiya foro maya mayera Yesusni dugno kunnaasta isaas boktaasta
isaas chogoosta diisefeen bi.
13 Baasso dey: «Han asuse! Awuni boor'a waasidifatarinse?» yisete. Bar wolgira:
«Daamtaasa dugnonon ephphe hamete. Ay kunussetemato aane arut» yi.
14 Es baron iyaat orfoba wolla biin Yesus yerefeen bi. Sinuntano bar sinbaason aane
aruwa.
15 Yesus: «Han asuse! Awuni boor'a waasidifatarinse? Oonininse sholedifatari?» yi.
Bar akakiltini tasowa iyaat: «Daamiiso! Ne ephaatane ay kunsitamato makowa. Ta
ephpha hamanawa» yi.

16 Yesus baron: «Maaram» yi. Bar dey orfo wolla Ibrayistini noonok: «Rabuni» yi.
Kotbaas dey: «Assinynyano» uu.
17 Yesus: «Hashne den Abaaski aane hamut sinna boor'a taan ta'utaatawe. Sin-
untano aytaasakitoniki hamfaat: ‹Ta abataaskinawa abantiisikna, Ha'onaaskinawa
Ha'ontiiskina hamanar yi› yira makowe» yi.
18 Estan Magdelawitki Maarami hamma nawoni meyak: «Daamiisin biingwa» yi. Dey
bar barik awu makenamato baassok make.

Yesus Nawobaasakitoneen Uphe

19 Es guddani wono waalin nawoni meya Ayhudni meeni ha'sinynyani meyanon
digesete boor'a gamalaasikitonon kulfaat zuuttesere feeseter. Yesus yeere baasso
ganeyaassi yerefaat: «Naga nittok sinfawungwa» yi.
20 Es baron makefaat kushubaasewa teshbaase asin baassok besi. Nawoni meya dey
daamiisin biyeteyse akamanon girsete.
21 Yesus hepsa dey: «Naga nittok sinfawungwa. Abaas taan wosinaysimato ta dey
nittotin wosunawa» yi.
22 Es baron makefaat baassosta fugin: «Korto Ayyanaason ephpheteesete.
23 Nitto asuni meeni boor'aason feeshun iyaatine boor'besiis feeshun ustona. Nitto
asuni meeni boor'aason feeshun uu shakaatine aafa feeshun ustona wuza» yi.

Yesusnawa Tomasna

24 Es kabaasik asire heppesasin isaas; Didimoos* yistefe Tomas Yesus yeena kabaasik
baassoneen ane aafe.
25 Oom nawoni meya Tomasnik: «Daamiisin biiniwa» yisete. Sinuntano bar: «Mus-
marik ichche kushubaastaki sakaasson kushunaasi waay'ak sir zugera biinoynawa dey
kushunaasi waay'ak teshbaastaki mazanon taptira biinoyna isanne aafa amanona
wuza» yi.
26 Hepsa dey nangrinsinari wono† nawoni meya isarik feeseter. Tomas dey baas-
soneen ane feer. Gamalaasikito kuluftobaase feen Yesus yeere baasso ganeyaassi
yerefaat: «Naga nittok sinfawungwa» yi.
27 Esseen orfo Tomasnin: «Kushuneesi waay'anon teshshera kushunaasi sakaasta
ta'ira biwa. Kushuneeson teshshera teshnaastaki mazaason ta'uwa; amaner sintano
amanonor sinatatawa» yi.
28 Tomas dey: «Daamtaaso! Ha'onaase!» yire wolgi.
29 Yesus dey Tomasnin: «Ne biita boor'atu amanetwa. Biinoy amanefe baasso
suustowa» yi.

Han Matsafaas Awuni Boor'a Tichchenamato

30 Yesus han tichaassi tichchonoy showo biistera artonoy wuza nawoni meyaneen ane
feena kabaasik zagi.
31 Sinuntano Yesus bar Kiristoos Ha'oosi Naa sinbaason amanotiknawa amanera dey
basa sunaasik koi'ba foonto kaa danatiknatu han bar tichchewa.

21

Yesus Naafun Nawoni Meyak Beste

1 Esseen orfo Yesus Galiilaki* baarisi tesha hepsa nawoni meyak ammanon beste. Es
baassok ammanon bestenaas haniisimatowa.
2 Simon Phexirons, «Mano» yistefe Tomas, Galiilak fa Qaanani katamaassiki Naatinael,
Zabdiyosni naanggotiisnawa nawobaasasin oom hep nawoosna isarik feeseter.

---

* **20:24** «Didimos» uus Girikni noonok «Mano» uu. † **20:26** Hepsani Guddaasik * **21:1** Galiilaki baarisi ooma suna «Tiberiyas».

3 Simon Phexiros baassok: «Kurxummni eshak hamnarwa» yi. Baasso dey: «Neneen ane
hamaniwa» yisete. Kesere dey goonuussi girsete. Sinuntano es waalaasik isarinnu aane
ephosoto.
4 Wonfana kabaasik Yesus es baarisi ha'a yere. Sinuntano nawoni meya Yesus
sinbaason aane arsoto.
5 Yesus: «Naanggotno! Isa eshsha ephti qurxummi faaroso?» yire mamsi. Baasso dey:
«Aafawa» yire wolugsete.
6 Bar dey: «Yugudooson goonuusi oi'ta teshta ha'utiwa; Estan danati» yi. Baasso dey
ha'sete. Showo qurxummi ootte sinna boor'a zatte kisuk aane chimoto.
7 Yesus shunfena nawoos Phexirosnin: «Daamiiswabiti!» yi. Es bari boor'a Simon
Phexiros daamniis sinbaason odenayse atatubaase sinna boor'a maambaason mayye
baariissi giri.
8 Sinuntano oom nawoni meya daastan woketees isa tiya metiritano akamanon aane
wokoto. Qurxummi tuumma fa yugudooson zatet goonuussi diisere yeesete.
9 Goonuussin kersefe kabaasik kurxummi barista kunna kaa'oni geenewa tushne
biyete.
10 Yesus: «Hashti eshsha ephti kurxummiissin teshshotiwa» yi.
11 Simon Phexiros goonuussi girire isa tiirewa uuchasire keeze inya inya qurxummik
tuumma fa yugudooson zatte daasta kisi. Effatena showo sinfanaknu yugudoos aane
karatowa.
12 Yesus baassotin: «Yaara ufeshshu muutiwa» yi. Daamiis bar sinbaason arsete boor'a
nawoosasin isarnu: «Ne oonso?» yire mamsuk chimar aafe.
13 Yesus yeere tushaason ephphe baassok imaat kesse kurxummiison dey imi.
14 Yesus kitun kabinanneen orfo nawoni meyak keessa wolle uphoba.

Yesus Phexirosnin Mamsi

15 Ufeshshu meesetenneen orfo Yesus Simon Phexirosnin: «Yohanisni naa Simonno!
Han baassostan denalo taan keeshtefatoso?» yire mamsi. Bar wolgire: «Aa, Daamtaaso!
Shunfanamato ne aritarwa» yi. Yesus dey: «Garo garo fantunaason keemma» yi.
16 Hepsa dey Yesus: «Yohannisni naa Simonno, taan keeshtefatoso?» yi. «Aa, Daam-
taaso! Shunfanamato ne aritarwa» yi. Yesus wolgire: «Fantunaasikitonon keemma» yi.
17 Keessak dey: «Yohannisni naa Simonno taan shunfa toso?» yi. Keessak dey: «Taan
shunfa toso?» yina boor'a Phexiros suumere: «Daamtaaso! Ne zuuttambaase asin
aritarwa. Shunfanamato dey ne aritarwa» yi. Yesus: «Fantunaasikitonon keemma.
18 Futo neek makefangwa: Ne na'o asu sinfa ta kabaasik ne teetneesik geshoneeson
talfak taar'era shunta dima hamet faatar. Sinuntano kur'ifata kabaasik kushuneeson
kabgira besaan oom asu taatuna. Ne shunnoyta dima dey taamana» yi.
19 Yesus ekka yinaas Phexiros aro kitu kitire Ha'ooson ulfinsunamatotu besifa. Es
baron iyaat: «Taneen ane hamniwa» yi.

Yesusnawa Oom Nawoosna

20 Phexiros yerqere Yesus shunfena nawobaas basa orfoose hamfeen bi. Es bar
dey meeta'u maastefana kabaasik Yesusniki tai'sere: «Daamtaaso! Neen aatire imniis
oonso?» yire mamsi barwa.
21 Phexiros Yesus shunfena nawobaasin biyaat Yesusnin: «Han asus awu sinni?» yi.
22 Yesus: «Ta wolla yoona kabaneen bar kaak foonak sholefaanane neen awu tiir'e. Ne
taneen ane hamniwa!» yi.
23 Es bari boor'a nawoni meeni ganeyaassi: «Es nawoos aafa kituna wuza» yifa wolla
zi'i. Sinuntano Yesus: «Ta wolla yoona kabaneen bar kaak foonak sholefaanane neen
awu tiir'eso?» utu yiteno: «Aafa kituna wuza» aane uwe.
24 Es nawoos han chowaasikitonon zuutire zaala makere tichiwa. Bar makena
zaalaas futo sinnamato arifeni.

25 Yesus zagina ooma showo wuza faar. Taak bestefanaysimato bar zagina wuzaas
zuuttera isarba isarbaasik tichche sinfaanane es tichaason han daas teetbaasik wor'ak
chimana kabatawa.

Wosini Meeni Wosto
Gachgiru

Wosini meeni wostoos Luqasni misirachchuni kaamaasi tusu. Matsafaasi arki chowa tesuni Yesus Kiristoosneen ane hama asuni meya Korto Ayyanak zoonustesere basa chowaasik makefa misirachchuni kaamaason Yerusalemuk, Yuudani daa zuuttambaase asiissi, Samariyak, hamma daani dilta kar'ananneen (1:8) aakkak zi'sisetematotu makefa. Matsafaas Kiristinnani amantoos Ayhudni meeni ganeyaassi jammartera daasta fe asu zuuttambaase asi amanto sinana kabaneen aakkak zi'inamatotu tochoyefa. Tichi bar Kiristanani meya Roomni taate meeni taatoos shorkuk sire sire jallisuk kabsefe asuni meya sina beyobesiisonnawa Kiristinnani haymanotiis Ayhudni meeni haymanotiison tuununir sinnamato besuk chima kabo kabe.

Wosini meeni wostoos; Yesusni chowaasik makefanaas misirachchuni kaamaas kar'na dima wonna wonna tagit hambaasonnawa betekiristanini kaputtooson besifa keez arto arto dimta maddabtok chimana.

1. Kiristinnani haymanotiis Yesusni sama hamaasneen orfo Yerusalemuk jammartobaas;
2. Israelni daa zuuttambaase asiista kar'baas;
3. Roomnonneen gedda mediteraniyani baarisi biratota faase daasta zi'ubaas;

Wosini meeni wostoossi ammanon kessa biistefaas Korto ayyanaasi wosto sinfaat Penxekosteni wono Yerusalemuk feese amanynyi meyaasta akama hugnak kerobaas; esiisimato matsafaassi isarba isarbaasik kuni zagte wuzaasikito zuuttambaase biistenaasimato Korto ayyanaas betekiristaniisonnawa bari zoonsiisinna zoonsubaasonnanawa chinubaasonna daysifa. Wosini meeni wostoossi zagte wuzaasikito wosiyaas amanynyini meeni kaassinawa betekiristanini isar sinaassik fa hugnaas awune fa akama sinnamatotu makefa.

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Zaala sinak hooro *1:1-26*
Yesus koi'baasta imna ajajinewa Korto Ayyanaasi yooni abdine *1:1-14*
Yuudani eddeessi giri asusa chowa *1:15-26*
Yerusalemuk makte zaala *2:1—8:3*
Yuudaknawa Samariyakna makte zaala *8:4—12:25*
Phawulos wosi sinne hambaas *13:1—28:31*
Wosi sinne tesire hama *13:1—14:28*
Yerusalemni zuutto *15:1-35*
Wosi sinne hepsa hambaas *15:36—18:22*
Wosi sinne keezsa hambaas *18:23—21:16*
Phawulosni Yerusalemuk; Qisariyaknawa Roomukna taatobaas *21:17—28:31*

1 Tewofilosno! Zeemoti tichina tichaasta Yesus wostena wuzaasewa assina assuse
asinna tichingwa. Es Tichinaas dey Yesus wostobaason jammarena wonaastan kabgira,
2 Den sama hamana wononeen kar'a wostena wostosongwa. Den sama hamnaas bar
korina wosibaasik Korto Ayyanaaski kamo ajajibaason imnanneen orfowa.
3 Akama shanaason ephpheteere kitinanneen orfo hayew sinne foobaason showo
ugnak ammanon biiste zaalaak kesse baassok beste. Acheechasir wona kesse bestefaafe
Ha'oosi taatoni chowanon baassok assi.
4 Baassoneen ane feena kabaasik ekka yire ajaje: «Ta makena Abaaskin imte abdiison
oodtitano Yerusalemun kesatiita.
5 Yohannis akaktu haphqi; sinuntano nitto garo wonaneen orfo Korto Ayyanaktu
haphuqtoti» yi.

Yesus Den Sama Hami (Mar. 16:19-20; Luqa. 24:50-53)

6 Baasso Yesusneen ane isarik zuuttere feeseten: «Daamiiso! Israelni taatooson wolgira
imata wonaas hashnoso?» yit mamussete.
7 Yesus dey wolgire: «Abaas basa ha'suni hugnaasik hoossina wonaasewa neyaase asin
nitto arutik aafawa chimati wuza.
8 Sinuntano Korto Ayyanaas nittoosta kerefana kabaasik hugna danatiwa. Es
kabaasik Yerusalemuk, Yuudak, Samariyaknawa hamma daani dila kar'ananneenna
taak zaal sinatiwa» yi.
9 Es baron makenanneen orfo baasso biyefeen den sama hami. Shaaruus dey barin
ephpha aaffesiissin aachi.
10 Bar den sama hamfeen baasso dey den sama kootkire biyefeen diinqone foro
maama mayo hep asu baasso tesha yerefaat:
11 «Nitto Galiilaki asu! Awagan den sama kootkira biyet yeretirinso? Han den sama
hamfeen biyeti Yesus den sama hamfeen biyetiisimato wolle dey yoonirwa.»

Yuudani Eddeessi Matiyas Korte (Gaama. 109:8)

12 Esseen orfo Dabrazayitini kumaastan Yerusalem wolsete. Es Dabrazayitini kumaas
Yerusalemniistan wokbaas isa beysani wonni kutuni ugna* sinana.
13 Yerusalem yeesere den diisefe segenetiista kesete. Es kese baasso dey Phexiros,
Yohannis, Yaqob, Indiriyas, Filiphoos, Tomas, Bertelomewos, Matiyos, Ilfiyosni naa
Yaqob, Kooner yistefe Simonnawa Yaqobni naa Yuudana.
14 Es baasso zuuttambesiise isarik Ha'oni shiiphok wonna wonna zuutteset feeseter.
Baassoneen ane dey isa isa mashka meya Yesusni into Maarami esiisimato dey Yesusni
ayni meya feeseter.
15 Es wono Phexiros tiirewa hepasire sinni amanynyini meeni ganesi yerefaat ekka
yi:
16 «Ayni meyane! Yesusnin ephpha baassok zoonsi sina Yuudani chowaasik Korto
Ayyanaas zeemma Dawitniki kamo makena tichaasi kaama ko'unak sholsuwa.
17 Yuuda innoossin isar sinne faattere han inno wostefeni wostooson wostet feer.
18 Sinuntano han asus es wostena mangu wostobaasi waagak daa waage. Estan
sinbaasik gandere kixxek karate. Kenashbaas dey fe'te.
19 Es chowaas dey Yerusalemuk feese baasso zuuttambesiise asik odte. Es bari boor'a
es daas baasso noonoosik: ‹Akkeldaama› yistera teegte. Kotbaas dey: ‹Harinni daa› uu.
20 Es bar sinnaas gaamni matsafaassi:
« ‹Foona keebaas ona sinfawungwa;
oonu barissi foonaatawa›
dey: ‹Barik imte wostooson;
oom asu basaastan ephphe wostowowa.›
yistera tichchena boor'awa.
21 «Es bari boor'a Daam Yesus inno ganeyaassi kutit feena kabaasik innoneen ane
feese baassossin;
22 Esiisimato dey Yohannisni haphqustan kabira Daam Yesus den sama hamna
wonaastaneen kar'e ane feese asuni meyaassin isa asu innoneen ane kitun kabubaasi
chowaasik zaal sinanak sholsuwa.»
23 Esseen orfo hep asunin ephphe yeesete. Es baasso dey Barsabaas wedey Iyyosixos
yistefe Yosefnawa Matiyasna.
24 Ekka yisere shiiphsete: «Asu zuuttambaase asi nibanon arife Daamiiso! Han
heppiisasin oonin koritamato ne innok besuwa.

* **1:12** Isa kiilo meetiri

25 Shiiphefeniis Yuuda beyye basa teetni dimaassi hamna wostoosewa wosi sinaason
ephphetooni barinna innok besutakwa»
26 Estan ixaason hai'seten Matiyasnik kesi. Es bari boor'a bar asire isse wosini
meyaneen ane faatte.

2

Korto Ayyanaas Nawoni Meyaasta Kere

1 Penxekooste yiste heeboos kar'fana kabaasik nawoni meya zuuttambesiise isarik
isa dimta zuuttere feeseter.
2 Diinqo akama ipuwani kaamane fa kaama den saman ya. Baasso feesete keyaassi
dey tuumi.
3 Termane fa geeni wino baassok beste. Bagte bagtera isa isarbesiisata di.
4 Zuuttambesiise Korto Ayyanak tuuntesete. Korto Ayyanaas baassok imna aruusi-
mato ooma noonok wolumsete.
5 Es kabaasik daa daassin yeese Ha'ooson digsefe Ayhudni meya Yerusalemuk
feeseter.
6 Es kaamaason odesefe kabaasik showo asuni meya zuuttesete. Isarbesi isarbesiis
baasso teetni noonoosik wolumsefeen odesete boor'a diinqesete.
7 Diinqoknawa dajokna ekka yisete: «Han ekka wolumsefe baasso zuuttambesiise
Galiilaki asutenoso?
8 Eekin inno daani noonoosik wolumsefeen odefeniis aakkanso?
9 Inno Partenaki, Meedki, Elamki, Mesopetomiyaki, Yuudaki, Kepedokiyaki, Pantoski,
Iisiyaki,
10 Firgiyaki, Punfiliyaki, Giphtsiki, Kerenani tesha fa Libiyani awurajjaasitu faafeni.
Inno Roomun ye Ayhudni meenawa Ayhud sina inno dey faanir.
11 Esiisimato Qerxesni asuni meenawa Arabni asuni meena zuuttere Ha'oosi akama
wostonon inno teetni noonoosik wolumsefeen odedifeniwa»
12 Es bari boor'a zuuttambesiise diinqesere: «Han wuzaas aambanso?» yisete.
13 Sinuntano isa isaas: «Wayinini usha ushere zaysetewa» yit kanyesete.

Phexirosni Wollaas

14 Es kabaasik Phexiros asire isse wosini meyaneen yerefaat kaambaason teggire
daraasik ekka yit make: «Nitto Yuudani daastaki asunawa Yerusalemuk feese nittona
zuuttamnitiise han sina chowaason aruk sholefaatine ta makefana baron mai'sira
odotiwa.
15 Hash wonnanneen keez sa'ati sinna boor'a nitto safarefetisimato han baasso aane
zaysotowa.
16 Sinuntano han bar sinnaas raajju Iyyuel ekka yit makena bar ko'unakwa:
17 « ‹Ha'oos koi'ni wonaasikitosi;
Ayyananaason asu zuuttambaase asiista kessunawa;
arqaasnawa mashka naanggotnitiise raaji maksone;
na'oni meya dey raa'i biyone;
kur'uni meya dey miito miitosone.
18 Esiisimato dey es wonaasikitosi;
arqa wostinynyataasatanawa;
mashka wostinynyanaastana;
Ayyananaason kessunawa;
baasso dey Raaji maksone.
19 Den samak diinqi wuzasikitonon;
han daastak dey biistera artonoy wuza besunawa;
hanna, geya, geeni ki'na dey bestona.
20 Akama dey diinqi sina Daamiisa wona yoonoyfeen;

zeemma Awaas talmona;
assaas dey hannane faar sinana.
21 Daamiisa sunanon teegefe bar zuuttere fui'tona› yiwa.
22 «Israelni asuni meeno! Han kaamaason odotiwa. Nitto teetaasik arifetisimato Naaziretki Yesus bar oo sinnamato Ha'oos nitto ganeyaassi barki kamo zagina akama akama wostoos, biistera artonoy wuzaasewa besose futo sinbaas artewa.
23 Bar teetbaasik Ha'oos zeemma koppa'ena bariknawa arina barikna nittok aattere imtewa. Nitto dey barin tumabesi foonto meeni kushusi suuttonak zagira worseti.
24 Sinuntano kituus barin ephpha fu'onak aane chima sinna boor'a Ha'oos kituusi shananon tishkira barin kitun kabgi.
25 Dawit dey basa chowaasik ekka yi:
« ‹Daamiisin wonna wonna sinnaastatu biifawungwa;
nawonoynamato bar hoi'ta teshnaastatu fewa.
26 Es bari boor'a nibnaas gire;
noononaas dey girak tuunte;
Esiisimato ashnaas dey abdiktu faafa.
27 Kaanaason ke'oni dimaassi aafa beyana wuza;
Kortoneesin dey;
moogaassi kuuppe fui'tonak aafa zaguta wuza.
28 Kaani ugnaason taak assitwa;
ne taneen ane sinta boor'a;
giranaas tuuma sinana.›
29 «Aytaasakitono! Zeemoti abani meeni ganeyaassin isaas sina Dawit kitire kabbartenamato; moogbaas dey hawungneen kar'a innokik faanamato ammanon nittok makonawa.
30 Sinuntano Dawit es baron makenaas raajju sinna boor'anawa dey Ha'oos barik: ‹Ne zalaassin isaasin ne zigimoosta duusunawa› yit teyya girina abdini kaamaason arire feer sinna boor'awa.
31 Es bari boor'a: ‹Kiristoos› ke'oni dimaassi fui'tonoynamatonawa ashbaas dey moogaassi kuupnoynamatonatu zeemme biyaat kitun kabuna bari chowaason make.
32 Es Yesusnin Ha'oos kitun kabgiwa. Inno dey zuuttera es chowaasik zaalwa.
33 Ha'oosi hoi'ta teshta duuk den tegifena kabaasiknawa Korto Ayyanaasi abdinon Abaaskin ephna kabaasikna han biifeti baronnawa odefeti baronna kessiwa.
34-35 Ese den sama kesaas Dawit sinna beybaason Dawit teetbaasik ekka yit makewa:
« ‹Daamiis Daamtaasik;
gumaneesin ne ha'suni hugnaasi sikalosi;
zaguna kabaneen;
hoi'ta teshnaasta duwa.›
36 «Ese han nitto suutti Yesusnin Ha'oos Daam dey Kiristoos zaginamato Israelni meeni daraas zuuttere futok aruwowa!»
37 Daraas dey es baron odesefe kabaasik nibbesiissi akamanon safarsere Phexiros-ninnawa oom wosini meyanonna: «Ayni meyane! Eekin awu zagunirinso?» yisete.
38 Phexiros dey ekka yi: «Harmutiwa; boor'nitiis dey feeshun ustonak isa isarnitiis Yesus Kiristoosni sunaasik haphuqtoti. Ha'oosi ima sina Korto Ayyanaason ephpha-tootiwa.
39 Abdini kaamaas nittoknawa naanggotnitiisikitoknawa. Esiisimato dey Daama Ha'oos barki teegona woksok feese baasso zuuttambesiise asiknawa.»
40 Dey ooma showo kaama zaala maket: «Han elinga koontoosta yooni ke'oossin teetnitiison fu'otiwa» yire kiiti.
41 Baassossin showobesiis es kaamaason ephpheteesere haphuktesete. Es wono keez kum sinni asuni meya amanere daytesete.

42 Baasso dey wosini meeni assuuson odesere isarik fook, tushaason isarik muuknawa shiiphokna chimet feeseter.

Amanynyini Meeni Isar Sinnewa Baasso Foose

43 Es kabaasik wosini meeni kushuussi showo biistera artonoy wuznewa diinqine zagtet faar sinna boor'a asu zuuttambaase dige.
44 Amanynyini meya zuuttere isariktu feesefe. Fa wuzbesiis zuuttera gaara.
45 Fa wuzbesiisonnawa otumbesiisonna kisire waagefaafe es waagaason isarba isarbaasik sholsinamato haa'e imet feeseter.
46 Wonna wonna betemeqdesiissi zuutteset feeseter. Keebesi keebesiissik dey wol teegsefaafe isarik tushaason batte giraknawa ma'a nibakna meeset feeseter.
47 Daamiisin dey galatteset feeseter. Dara zuuttambaase dey baassotin ulfinsit feer. Ha'oos dey faruni asuni meyanon wonna wonna baassosta daysit faar.

3

Laafa Asusa Faru

1 Isa wona Phexirosnawa Yohannisna Ha'o shiiphtefana wonni izgin sa'atiista betemeqdesiiski kesete.
2 Estak «Gada» yistefa betemeqdesiisi finynyi faar. Estak intobaasi keensin laafa sinne koonte isa asu feer. Bar dey betemeqdesiissi girife asuskin waaga shiiphonak wonna wonna asuni meya wor'e teshshosi duusit feeseter.
3 Es asus Phexiros Yohannisna betemeqdesiissi girsefeen biyaat waaga imonek baassotin shiiphe.
4 Phexiros Yohannisna asuski kootkire biyefaat Phexiros: «Hang innoki biwa» yi.
5 Asus dey baassokin isa wuzane imonerwa iyaat kootkire bi.
6 Sinuntano Phexiros: «Birrinewa warqene taakik aafawa. Sinuntano taaki fa baron neek imanawa. Naaziretki Yesus Kiristoosni sunaasik kabira kutuwa» yi.
7 Hoi'ta kushubaasi zatte kabgin geregere wochobaasewa kumarkushbaase zagi.
8 Kabire dey yere. Kutit baassoneen ane betemeqdesiissi giri. Bar dey kutit, fillet Ha'ooson galattet feer.
9 Daraasakito zuuttambesiise kutifeennawa Ha'ooson galattefeenna biyete.
10 «Gada finynya» yistera teegtefa betemeqdesiisi finynyita diifaat shiiphet fe bar sinnamato arsete. Basaastaki sina chowaasik akamanon dajesere diinqeset feeseter.

Phexitros Betemeqdesiisik Wollena Wolla

11 Fari asus Phexirosninnawa Yohannisninna asin zataat feen daraas zuuttere diinqok: «Solomonni dagafiyo» yistefa dimaasta baassoki eelet hamete.
12 Phexiros asuni meyanon biinayse ekka yi: «Israelni daraaso! Han chowaasik awuni boor'a diinqedifetirinso? Awuniron kootkira biidifetirinso? Inno teetniri hugnak wedey Ha'ooson digoniisik han asus farire kutunak zaginirne faar sinna nittok bestefawoso?
13 Inno abani meya Abraham Yisaqnawa Yaqobna asi Ha'o bari Naa Yesusnin ulfinsiwa. Sinuntano nitto kitunak Philaxosni sina aatira barin imetiwa. Pilatos dey kotanak sholen nitto: ‹Aane sholefeniwa› yiseti.
14 Nitto Kortoosinnawa ookoosinna: ‹Aane sholefeni› yisefaat kaa wori barin kotanak shiiphseti.
15 Kaa imfe barin worseti. Sinuntano Ha'oos barin kitun kabgi. Es chowaasik inno zaalwa.
16 Han biifeti asusinnawa arifeti asusinna farire chima dannaas Yesusni sunaasik beste amantoosikwa. Yesusnik amanobaasik zuuttamnitiise asi sina tuuma faru daniwa.

17 «Hashnu aytaasakitono! Han Yesusniista zagseti bar nittotin ha'sife baassosimato
tugga'ok zagsetimato arifawungwa.
18 Sinuntano Ha'oos zeemma raajjuni meya zuuttambesiise asiki kamo: ‹Kiristoos›
shana ephphetoonak sholsifa yina kaamaas esiisik ko'unak zagiwa.
19 Ese boor'nitiis feeshun ustonak harmira Daamiiski wolutiwa.
20 Daamiiskin hepsa wolla gaddo sinati wona nittok yoonak Daamiis zeemme korina
Kiristoosnin nittok wosuna.
21 Es Yesus den samak foonaas Ha'oos zeemma korto raajjuni meyaki kamo make-
naasimato han daas zuuttera hepsa wolla gaddo sinna wosustona kabaneengwa.
22 Muse dey ekka yiwa: ‹Daama Ha'oos taan kabginaasimato nitto ganeyaassin
raajjunin nittok kabgunawa. Bar nittok makona baron zuutira odotiwa.
23 Es raajjuusin odo beya bar zuuttere daraasa ganesin oor kesse tishunawa.›
24 Samuelniistan kabire feese raajjuni meya zuuttere han wonaasi chowanon esiisi-
mato maksetewa.
25 Raajjuni meyak makte abdiis nittokwa; esiisimato dey Ha'oos Abrahamnik: ‹Han
daasta fe darani meya zuuttere ne zalaasiktu suustosonewa› yira abaniisakitoneen ane
girina teyyaasi kaama nittoktu siniwa.
26 Es bari boor'a Ha'o zeemma nawubaasin kabgira wosinaas nittokwa. Es baron dey
zaginaas nitto isarniti isarnitiis mangu wostontiissin wolini suusanakwa.»

4

Phexiros Yohannisna Ayhudni Meeni Shonggosta Ta'esete

1 Phexiros Yohannisna daraasik maksefeen maagni meenawa betemeqdesini tasoni
gaanynyaasna esiisimato dey Seduk'awini meya baassoki yeesete.
2 Es hep wosini meya daraasik Yesusni kitun kabuuson assubesiisiknawa barki kamo
kitun kabu foobaasonna kotte maksete boor'a akamanon gi'tesete.
3 Es bari boor'a Phexiros Yohannisna asin ephere gerok waala sinna boor'a wonanan-
neen taatoni keer foosonek zagsete.
4 Sinuntano basakitoni kaamaason ode baasso ganeyaassin showobesiis amanesete.
Amane asuni meeni faadaas dey uuch kuma sinana.
5 Wonotirik Ayhudni meeni gaanynye meenawa kur'uni meena dey Museni tumaasi
assinynyani meya Yerusalemuk zuuttesete.
6 Zuuttese asuni meeni ganeyaassin maagni gaanynye meeni gaanynya Haannanawa
Keyyaffana; Yohannisnawa Iskindirosna; maagni gaanynye meeni gaanynyaasa keerki
meyaneen zuuttere feeseter.
7 Baasso dey Phexiros Yohannisna asin ganebesiissi yeetaat: «Han baron zagsetiis aro
hugnak wedey ooni sunakinso?» yit mamussete.
8 Es kabaasik Phexiros Korto Ayyanak tuuntere ekka yit wolgi: «Daraasa
ha'sinynyanawa kur'uni meyane!
9 Hash hawung inno mamustoniis isa laafa asusata zagte ma'a wostoosewa aakkak
farinamatonawa.
10 Han asus farire nitto sina yerenaas nitto suutni Ha'oos dey kitun kabgina Naaziretki
Yesus Kiristoosni sunaasik sinnamato nittonawa Israelni dara zuuttambaase asikna
arto sinungwa.
11 Keyaason keer'fe nitto kashshira ha'iti shu'aas barwa; bar dey kajjaasta duuni
shu'awa.
12 Es bari boor'a faru ooma ookinnu aafawa. Inno farunik sholsina Ha'oos asunik
imna suna barneen ooma samaneen daakuk oonu aafewa.»
13 Shonggoni meya Phexiros Yohannisna diga foontonon maksobesiison biyeteese
arubesi foonto asu sinobesiison arseter sinna boor'a diinqesete. Yesusneen ane feeser
sinobesiison dey arsete.

14 Fari asus Phexirosneen Yohannisneen ane yerefeen biyaat maksone wuza turuksete.
15 Estan shonggoostan kesonek zagsefaat ekka yit merkesete:
16 «Eekin han asusakitonista awu zagunirinso? Yerusalemuk fe asu zuuttambaase asik baasso zagsete biistera artonoy wuzaas arto siniwa. Es bari boor'a mormonik aafawa chimani wuza.
17 Sinuntano han chowaas daraasa ganesi tagunoynamato hawungneen ekalo han Yesusni sunaason kabgire ooniknu maksonoytemato deessira kalaniwa» yisete.
18 Estan baassotin teegsere Yesusni sunaasik isanne maksonoytemato wedey assusonoytemato chinire ajajesete.
19 Sinuntano Phexiros Yohannisna wolgire ekka yisete: «Ha'oosik ajajamoostan nittok ajajamonik Ha'oosi sinak sholsunoso? Nitto teetnitiisik makebbetiso.
20 Inno biini baronnawa odeni baronna mako aafa beyaniwuza»
21 Daraasa gaannye meenawa shongoosta diisefe baassona Phexirosninnawa Yohannisninna ke'uk isa chowane dano beyobesiisik dey daraasin digsefaat hepsi dey deessire kotte gafuksete. Es baron dey zagsetees daraas zuuttere sina chowaasik Ha'ooson galattet feer sinna boor'awa.
22 Es biistera artonoy wuzaasik fari asus woggabaas acheechasirneen denalo.

Amanynyini Meeni Shiipho

23 Phexiros Yohannisna kottesetenneen orfo amanynyi sina zomobesiiski yeesere maagni gaanynye meenawa kur'uni meena maksete baron zuutire maksete.
24 Baasso dey es baron odeseteyse isarik kaambesiison teggire Ha'ooski ekka yit shiiphsete: «Samaasewa daase; baariisewa siruk fa testoose asin zuutire tesi Daamiiso!
25 Korto Ayyanaaski kamo wostinynyane sina abani Dawitni noonoossi:
« ‹Aazabni meya awuniron gi'teseteso?
daraas awuniron shimak koppa'eseteso?
26 Daasta fe taate meya hooresere;
daason ha'sife baasso dey isarik zuuttesere;
Daamiisatanawa basa Muudtosatana kabsete.›
yira make Ha'oos newe.
27 «Futoosik Herodisnawa Pentenawi Pilatosna Aazabiisneen Israelni daraasneen han katamaassi Muudto zagita korto wostinynyane Yesusniista kabsete.
28 Es bar dey ekka sinnaas ne zeemma ne hugnaasiknawa ne fiqadisikna koppa'eta baron ko'issonekwa.
29 Hashnu Daamniiso; fokkorabesiison biwa. Wostinynyaneesakito kaamneeson diga foontonon maksonek chima baassok imma.
30 Korto wostinynyane Yesusni sunaasik mettanni meya farsoneknawa biistera artonoy wuzne; diinqine zagtonak kushuneeson shonggowa» yisete.
31 Shiiphsetenneen orfo zuuttesere feesete dimaas shorke. Zuuttambesiise Korto Ayyanak tuuntesete. Ha'oosi kaamanon diga foontonon maksete.

Tesuni Kiristanani Meeni Isarik Fo

32 Amanynyini meya zuuttere isa nibaknawa isa safaraknatu feesefe. Oonu: «Haniis taarwa» yifena wuza aafa. Fa wuzbesiis zuuttera gaara.
33 Wosini meya dey Daam Yesusni kitun kabuuson akama hugnak zaala makset feeseter. Zuuttambesiise asiista akama Ha'oni otma faar.
34 Daason wedey keyaason waagefaafe waagbesiison isa baristatu teshshesefe sinna boor'a ganebesiissi isa rakkata aafe.
35 Waagaason teshshere wosini meyak imet feeseter. Isa isarbesiisik sholsinaasne faaron haa'et feeseter.
36 Koontena daabaas Qophiros sina Yosef yiste isa Lewi feer. Wosini meya barin: «Barnabas» yiretu teegsefe. Kotbaas dey: «Chinuni naa» uu.

37 Bar dey daabaason waagere waagaason teshshere wosini meyak imi.

5

Hananiyaneen Saphphiraneen

1 Hananiya yiste isa asu asuba Saphphiraneen daa kisire waagsete.
2 Asubaas arifeen es daa waagtena waagaassin fu'efaat taamme wosini meeni wochoossi kunsi.
3 Sinuntano Phexiros: «Hananiyano! Korto Ayyanaason eshataknawa daasi waagtan fu'otakna awuni boor'a Sexana nibneessi giriso.
4 Kisira waagonoyfeen daas neertanoso? Kisira waagetanneen orfo waagaas neertanoso? Eekin awuni boor'a han wuzason nibneessi safaretso? Ha'oosontu eshittano asunintawa» yi.
5 Hananiya es kaamaason odenayse kere wor'e kiti. Es baron ode asuni meya zuuttere akamanon digsete.
6 Na'oni meya kabsere kitubaason kimme kabbarsete.
7 Keez sa'atineen orfo asubaas teegobaasata sina chowaason arunoy yaara kar'i.
8 Phexiros dey: «Makebbe; daantiison waagsetiis han waagaassinose?» yi. Bar dey wolgira: «Aa; han barissitu waageniwa» yi.
9 Phexiros dey: «Daamiisa Ayyananon fattanok aakkak isarik merketise? Ese teegoneesin kabbare asuni meeni wochoos han finynyiissitu fawe. Neen dey ephphe kabbarsonerwe» yi.
10 Bar dey geregere wochobaassi kere wor'a kiti. Asuni meya dey girseten kitira kunfeen danne taamme teegobaasa moogni tesha kabbarsete.
11 Betekiristaniissinawa es baron ode asuni meya zuuttambesiise asiistana akama diga sini.

Wosini Meeni kushuussi Zagte Biistera Artonoy Wuza

12 Daraasa ganesi showo biistera artonoy wuznewa diinqine wosini meeni kushuussi zagtet faar. Zuuttere isa nibak Solomonni dagafiyo yistefa dimaasta zuuttet feeseter.
13 Baassoneen oom asu baassossi wo'itok oonu chimfer aafe. Sinuntano daraas akamanon ulfinsit feer.
14 Daamiisik amanefe arqarnawa mashkare akamanon daytet feeseter.
15 Phexiros esta kamo hamfena kabaasik yirarabaasnu mettanni meyaasta kamo aatanak mettanni meyanon oppotanawa saa'otana wor'e ugunta kisire kunsit feeseter.
16 Asuni meya Yerusalemni biratoosta faase katamaasikitosin mettanni meyanonnawa kiina ayyana ephaan mettet fe baassotinna ephphe yeeset feeseter. Mettanni meya dey zuuttere farit feeseter.

Wosini Meeni Kabugto

17 Maagni gaanynye meeni gaanynyaasnawa barneen ane feese Seduqawini meeni keen sina baassona zuuttere koonak wosini meyaasta kabsete.
18 Wosini meyanon ephere daraasa taatoni keer gedesete.
19 Sinuntano Daamiisa wosiya wassi taatoni keyaason gachcha baassotin kisaat:
20 «Hamfaat betemeqdesiisi yerefaat han kaani kaamaason zuutira daraasik makotiwa» yi.
21 Wosini meya dey wonfana kabaasik baassok maktenaasimato betemeqdesiissi hamme assisete. Maagni gaanynye meeni gaanynyaasnawa barneen ane fe baassotna yeesere shonggosta diisefe baassotinnawa Ayhudni kur'uni meyanonna isarik zuutisete. Wosini meyanon dey ephphe yoosonek asunin taatoni keer wosisete.
22 Sinuntano tasoni meeni ha'sinynyani meya taatoni keer hamere aane danoto. Wolle yeesere dey:

23 «Taatoni keyaasi gamala mai'sira kuluftera yerer; tasoos dey finynyibaasta yersefeen biini. Sinuntano gachcha girira ooninnu aane daneni» yisete.
24 Betemeqdesini tasoni meyanon ajajefe barnawa maagni gaanynye meena es baron odeseteyse: «Han bar awutaaso?» yiset sina wuzaasik ephphe maksone wuza tishi.
25 Es kabaasik isa asu yeere: «Taatoni keer taatiti asusakito betemeqdesiissi yersefaat daraasin assidifewa» yi.
26 Estan tasoosa gaanynyanawa basa wostinynyaasna hamme baassotin ephphe yeesete. Sinuntano daraas shu'ak baassotin ichnoynamato digsefaat hugnak aane ephoto.
27 Wosini meyanon ephpheteshsho shonggosi sina yeetisete. Maagni gaanynye meeni gaanynyaas ekka yit mamsi:
28 «Han sunaasik daraasin assunoytimato kalla faanir; sinuntano nitto Yerusalemni daraasin assira koi'siti; dey Yesusnin woriis inno zagira basa hannaasik mamustonik sholsefeti!»
29 Phexiros oom wosisakitona wolgire: «Asunik ajajamoostan Ha'oosik ajajamoniktu sholsifawa.
30 Nitto i'oosta suutta worseti Yesusnin abaniisa Ha'o barin kitun kabgiwa.
31 Bar dey Israelni daraasik harminewa boor'aason feeshun une imanak Ha'oos barin zuuttambaase asi zoonsinawa fatunirna zagira o'itbaasta duunak zagi.
32 Inno dey es chowaasik zaalwa. Ha'oosik ajajamefe baassok imna Korto Ayyanaas dey zaalawa» yisete.
33 Shonggosta diise baasso dey es baron odeseteyse akamanon haaresere baassotin woruk sholsete.
34 Sinuntano dara zuuttambaase asi sina ulfinto tumaasi assinynya Gamaliya yiste shonggosta diisefe baassossin isa Farisawi kabire wosini meyanon gero kissonek zagi.
35 Estan shonggosta diisefe baassok ekka yi: «Israelni asuni meyane! Han asusakitonista zagutik safareti baristan teetnitiison oodtiwa.
36 Zeemo sinak Tewodas yiste asu teetbaason iny zagire kabin acheech tii asu dey barik zoonustesete. Sinuntano bar worte. Barneen zoonuste asusakito dey sikte. Koppa'ena wuzaas dey baak tishira fu'te.
37 Esseen orfo dey darani faada zagtena kabaasik Galiilaki Yuuda kabire showo daranin barik zoonustonak zagi. Es asus dey worte. Barik zoonuste baasso dey siktesete.
38 Es bari boor'a hash ta nittok makefanaas han asusakitonin beyatiknawa baassostan shaatotiknawa. Han wostobesiis asunikin sinfaanane tishutu tishuna.
39 Sinuntano Ha'ooskin sinfaanane baassotin yeetutik aafa chimati wuza. Dey Ha'oosneen faasser sinatiitawa» yi. Baasso dey basa kiitooson ephpheteesete.
40 Wosini meyanon hang baassoki teegsere ichaat Yesusni sunaason teegsere maksonoytemato ke'ire gafuksete.
41 Sinuntano wosini meya Yesusni sunaasik kashistoos sholsu zagire faadisete boor'a shonggosi sina giret kesete.
42 Wonna wonna betemeqdesiissinawa keya keyaassina Yesus Kiristoosni chowaasik assuusonnawa misirachchuni kaamaason makoosonna aane yeetusoto.

6

Naafun Daaqonynyini Meeni Korto

1 Es wonaasi amanynyini meeni faadaas daytet hambaase. Girikni noono wollefe Ayhudni meya Yuudaki Ayhudni meyaasta unyisete. Es unyisetees wonna wonna haachefa argasuni imaas baasso dicha asusikitok beytera faar sinna boor'awa.
2 Estan asire heppe wosini meya amanynyini meyanon zuutire ekka yisete: «Muuni haa'akwa iyaat Ha'oosi kaamanon mako beyanik aane sholsifawa.

3 Ese ayni meyane; nitto ganeyaassin ma'a amalabesi faana Korto Ayyanaknawa techmakna tuum naafun asunin korani han wostooson wostosonek imniwa.
4 Sinuntano inno shiiphoknawa kaamaason makokna chimani.»
5 Es kaamaas zuuttambesiise asin girsi. Estan amantoknawa Korto Ayyanakna tuunto Isxifanosnin, Filiphosnin, Prokorosnin, Nikarosnin, Timonannin, Permenannin, Ayhudni meyaassi girire fe Ansokiyaki Nikolawosnin korsete.
6 Es baassotin teshshere wosini meeni sina yeetisete. Wosini meya dey shiiphsetenneen orfo kushubesiison baassosta ta'isete.
7 Ha'oosi kaama dey tagit hamna boor'a amane asusa faada Yerusalemuk akamanon daytet hami. Maagni meyaassin dey showobesiis amanesete.

Isxifanosni Ootto

8 Isxifanos Ha'oni otmaknawa hugnakna tuumme daraasa ganesi diinqinewa biistera artonoy wuzne zagit feer.
9 Es kabaasik: «Birmadumma kesa asuni meeni zuuttoni keya» yistera teegtefa Ayhudni shiiphoni keyaasi asuni meya; Qerenaki asuni meenawa Iskindiriyaki asuni meena; Kilqiyannawa Iisiyanna isa isa asuni meya kabsere Isxifanosneen ane karakkarsete.
10 Sinuntano Isxifanos maket feena techmaasonnawa Ayyanaasonna yeetuk aane chimoto.
11 Estan dey: «Isxifanos Museniistanawa Ha'oostana mei'ni kaama makefeen odeniwa» uni asuni meyanon aachok kabugsete.
12 Ekkak daraasin, kur'uni meyanon, tumaasi assinynyani meyanon basaasta kabugsete. Isxifanosnin ephere shonggosi sina tai'sisete.
13 Basaasta esha zaala makoni asunin ephphe yeesete. Baasso dey: «Han asus han betemeqdesiistanawa tumaastana mei'ni kaama makooson aane beye.
14 Dey: ‹Han Naaziretki Yesus han betemeqdesiison bognir; Muse imna tumaason dey soolonir› yire makefeen odeni» yisete.
15 Es kabaasik shonggosta diise baasso zuuttere Isxifanosnin kootkire biyeten sinbaas Ha'oni wosini sinane faar sinna beste.

7

Isxifanosni Wolla

1 Maagni gaanynye meeni gaanynyaas Isxifanosnin: «Han neyista maktefa chowaas futonoso?» yit mamsi.
2 Isxifanos wolgire ekka yi: «Aytaasakitonawa abataasakitona odotiwa! Abani Abraham Kaaran duuk hamnoy zeemme Mesepetomiyak feen ulfinto Ha'oos barik ammanon bestera:
3 ‹Daaneestannawa koonneesasinna kessa ta besuna dimaas hamma› yi.
4 Es kabaasik Keledawini meeni daastan kesse hamme Kaaran di. Estan ababa kitinanneen orfo hash han nitto faafeti daasta Ha'o barin teshshewa.
5 Ha'oos hantak wochobaasonnu yeetuna dima barik aane ima. Sinuntano han daason bariknawa barneen orfoki zalbaasikna imanak Ha'o teyya giriwa. Es teyyaason girinaas Abraham nawubaasin koonunoyfeengwa.
6 Zalbaas dey alaga daasta foonamatonawa acheech tiya wogga boza zagsere miir'ak ha'susonematona makera faarwa.
7 Estan dey: ‹Bozok yer'e ha'si daraasata mangsu kar'anar. Esseen orfo birmadumma kesere taan shiiphsone› yira Ha'oos makewa.
8 Estak dey haarkoni kunni teyyaason barik imi. Es bari boor'a Abraham Isaqnin koontenari nangirinsinari wono haarko kunsi. Esiisimato dey Isaaq naaba Yaqobnin haarko kunsi. Yaqob dey asire heppe zalaasi aba sina naanggotbaason haarko kunsi.
9 «Yaqobni naanggotiis Yosefniista koonesere boz sinanak Giphtsi waagsete. Sinuntano Ha'oos barneen anetu fa.

10 Basaasta kar'a shana zuuttambaase asiissin barin kisi. Giphtsiki taato Fere'onni
sina addanewa techumne imi. Fere'on dey Giphtsiniistanawa fa wuzbaastana ha'sunir
zagi.
11 Es kabaasik Giphtsiniistanawa Kene'aniistana maknewa akama shanane sini.
Abaniisakito dey muusone muu turuksete.
12 Yaqob dey Giphtsik meya foobaason odere zeemme abaniisakitonin Giphtsi wosi.
13 Hepsa wolle hamefe kabaasik Yosef aybaasakitonik ammanon kisire make. Fere'on
dey Yosefni koon sinobesiison ari.
14 Esseen orfo Yosef wosire ababa Yaqobninnawa basa koonni meyanonna barki
yoosonek zagi. Baasso dey faadbesiis naafunasire uuchche.
15 Estan Yaqob Giphtsi hami. Barnawa abaniisakitona estak kitisete.
16 Kitubesiis dey Sekem oottera hamma Abraham Hemorni naanggotaaskin basa
birriisik waagena moogaassi kabbarte.
17 Ha'oos Abrahamnik teyyak imna abdiis ko'unak tai'set yaafana kabaasik Giphtsiki
fe daraniisa faada arkit hami.
18 Es bar dey sinnaas Yosefni arunoy oom taato Giphtsik taattena wononeengwa.
19 Es ora taatoos daraniisin manguk kabire abaniisakitonin shana besi. Daaga
naanggotbesiis kitunaknawa ek gero kissere ha'sonekna abaniisakitonin giddisi.
20 Es kabaasik Muse koonte. Bar dey Ha'oosi sina keeshu daag naa sini. Keez assa
ababaasa keer diire dichi.
21 Gero kesse kunsiseten taato Fere'onni nawaas danna ephpha bari naa zagira dichi.
22 Muse dey Giphtsini meeni techmaason zuutire ari. Wollaknawa wostokna chim
asu sini.
23 «Acheechasir woggaba sinfana kabaasik ayba sina Israelni naanggotaason mam-
sunak nibbaassi safare.
24 Isa Giphtsini asu basa ayiisin miir'efeen danne Giphtsini asusin woruk guma
kaaste.
25 Basa keen sina baasso Ha'oos barki kamo baassotin birmadumma kisunir zagire
biisediferne faar sinnatu barik bestedifa. Sinuntano baasso es baron aane arsoto.
26 Wonotirik hep Israelni asu barna barna faassefeen danne gansunak sholefaat:
‹Nitto ayna aynawa, awuni boor'a nittotna nittotna faassedifetirinso?› yi.
27 Es zomobaasin miir'et fe bar Musenin ek tugire: ‹Ne innoosta mangsu
kar'ataknawa ha'sutakna zagiis oonso?
28 Hazoti Giphtsini asusin woritaasimato taan dey worutak sholedifataroso?› yi.
29 Muse es baron odenaase Midiyamni daa guuzze hamme di. Estak hep arqa
naanggotnin kooni.
30 «Muse es daastak acheechasir wogga tuumfana kabaasik Siinaki aamaasi tesha fa
ichma daassiki saabaassi saamet fa geyaasi winoossi Ha'oni wosiya barik beste.
31 Muse es biina chowaasik diinqet ek barki tai'se. Estan ekka yifa Daamiisa kaa-
manon dey ode:
32 ‹Ta ne abasakitoni Ha'owa, Abrahamni Ha'o, Yisaqni Ha'o, Yaqobni Ha'owa› Muse
dey digak biyanaknu aane chime.
33 Daamiis dey ekka yi: ‹Yereta dimaas korto daa sinna boor'a wochoneessin
chaa'maneeson kisuwa.
34 Giphtsik fe darataasa shananon futok biingwa. Rakkobesiisi chaaganon odengwa.
Es bari boor'a fu'onak kerengwa. Hashnu hani yowa. Neen wolgira Giphtsi wosunawa.›
35 « ‹Innoosta mangsu kar'ataknawa ha'sutakna oonso neen zagiri?› yit oomtesete.
Sinuntano Ha'oos es Musenin saabaassi beste Ha'oosi wosiyaaski kamo ha'sunirnawa
furonirna zagira baassoki wosi.
36 Es asus dey Giphtsiki daasta she'a baariistanawa ichma daassina diinqinewa
biistera artonoy wuzne zagit acheechasir wogga baassotin zoonsi.

37 ‹Daama Ha'ontiis taan kabginaasimato nitto ganeyaassin raajjunin nittok kabgunawa› yire Israelni meyak makees es musewa.
38 Zaboossi Israelni maabaraasneen ane; Siinaki aamaasta make Ha'oosi wosiyaneen ane esiisimato dey abaniisakitoneen ane feyiis Musewa. Kaani kaamaason dey ephphe innok aatiis es Musewa.
39 «Sinuntano abaniisakito barin oomtotu oomtesetetano aane ajajamosoto. Nibbesiissi dey Giphtsi wolle kerok safarsete.
40 Aaronnin dey: ‹Giphtsin innotin zoonsire kisi Museniista awu kar'namato aane aruweni sinna boor'a inno sinaasta zeemma zoonsuni ha'osikitonon innok wostowa› yisete.
41 Es kabaasik alaqani gitok koo'lo hoo'e maa'a imete. Kushubesiisi wostok dey girsete.
42 Sinuntano Ha'o baassostan oor kesi. Samaasta fa baakuraasik sagadosonek aatira imi. Esiis dey raajjuni meyaki kamo:
« ‹Nitto Israelni meyane!
acheechasir wogga zaboossik shukti waagaasewa maa'aase taaknoso?
43 Ephpha hamtiis Molokni durkaniisewa;
Refam yiste ha'ontiisi baakurani suuraasewa;
es bar dey kushuntiisik wostera;
barik kaa'net faati ha'ontiiswa;
ta dey Baabilonni ekalok kabugtotik;
nittotin zaguna yistera tichchenaasimatowa› yi.
44 «Inno abani meya ichma daassi zaalni durkanibesi faarwa. Es durkaniison Ha'oos barik makenaasimatonawa besinaasimatona wostees Musewa.
45 Ha'oos baasso sinaastan kalla eelsina aazabni meeni daason ephefe kabaasik Iyyasuneen ane durkaniison ephphe girsete. Dawitni neyaas kar'ananneen esta di.
46 Dawit Ha'oosi sina ulfina danne Yaqobni Ha'oos ha'una keya keer'anak shiiphe.
47 Sinuntano Ha'oosik es keyaason keer'aas Solomonwa.
48 Sinuntano zuuttambaase asiistan denalo sina Ha'oos asuni kushuk keete keesi aane diifa. Es bar dey raajjuniki kamo:
49 « ‹Samaas ta zigimuwa;
han daas dey wochonaas yer'ana dimawa;
eekin awune fa keyanso taak keer'atiri?
beysa ephana keyaas dey awune faarinso?› »
yife Daamiis.
50 «Han baron zuutira wostees;
ta kushustanoso?» yifawa Ha'oos.
51 «Nitto eling asuni meya, nibniti taato, odontiis odonor, nitto dey nitto abani meenimato Korto Ayyanaason wonna wonna oomtetir.
52 Raajjuni meyaassin nitto abani meya kabgusonoyter oonso? Baasso ookoosa yoonon zeemme makse baassotin worsesete. Nitto dey hash han ookoosin aatire imak worseti.
53 Nitto Ha'oosi wosiyaki kamo makte tumaason ephpha taaseti. Sinuntano aane oodeti.»

Isxifanosni Shu'ak Ichchere Kitu.

54 Shonggosta diise baasso es baron odeseteyse akamanon haaresere Isxifanosniista ha'besiison karmisete.
55 Sinuntano Isxifanos Korto Ayyanak tuumme den sama kootkire Ha'oosi ulfinanon bi. Yesusnin dey Ha'oosi hoi'ta teshta yerefeen bi.
56 Estan: «Sama gachchefaan Asuni Naa Ha'oosi o'itta yerefeen biidifawungwa» yi.
57 Es kabaasik akama kaamak chaagete. Odobesiison ukere ek barki eelete.

58 Barin ephphe katamaassin kissere shu'ak ichesete. Zaalni meya dey maybesiison oodanak ephphe taamme Sawul yistefe isa na'o asuni wochoossi kunussete.
59 Isxifanosnin ichesefeen: «Daam Yesusno! Kaanaason neeki ephwa» yit shiiphe.
60 Kaa'nere dey akama kaamak: «Daamiiso han boor'besiiso baassosta faadutaatawa» yit chaagi. Es baron yinanneen orfo kiti.

8

Sawul Kiristanani Meyanon Kabgi

1 Sawul Isxifanos wortobaasik gire. Es kabaasik Yerusalemuk fa betekiristaniista kabugto kabi. Wosini meya baasso baassoteno oom amanynyini meya zuuttere Yuudanawa Samariyaki daa zuuttambaase asiissi siktesete.
2 Shiiphok chimme fe asuni meya Isxifanosnin dugnooson kabbarsete. Barik dey akamanon waassete.
3 Sinuntano Sawul betekiristaniison tishkuk kabet feer. Keya keyaassi girifaafe arqa kiristanaasinnawa mashka kiristanaassonna zatte kisitaafe taatoni keer gedet feer.

Misirachchuni Kaamaas Samariyak Makte

4 Sikte amanynyini meya hamete hamete daassi kaambaason makset feeseter.
5 Filiphoos dey Samariyani katamaassi hamme Kiristoosni chowaason make.
6 Showo dara dey Filiphoos makena baron odetnawa zagifena biistera artonoy wuzasonna biyefaat gasasire barin odet feeseter.
7 Kiina ayyanaasikito dey akama kaamak chaaget showo asuniissin keset faar. Showo laafanawa engitna farset feeseter.
8 Es bari boor'a es katamaassi akama gira sini.
9 Es katamaassi Simon yiste isa asu tolfata tolfatefaafe Samariyaki daraasin diinqisit feer: Dey: «Ta arkitto asuwa» iyaafe maket feer.
10 Garosatan kabgire gaymasata kar'e fe asu zuuttere: «Han asu arkitto yistera teegtefa Ha'oni hugnawa» yiset gasasire odet feeseter.
11 Es gasasire odesefees showo wona tolfatak baassotin diinqisit feer sinna boor'a.
12 Sinuntano Filiphoos Ha'oosi taatosonnawa Yesus Kiristoosni sunaasonna makena misirachchuni kaamaasonna odesere arqaas mashkaas amanere haphuktesete.
13 Tolfattu Simoonnu amanere haphuktere Filiphosneen ane isar sini. Zagtet fa diinqisewa akama biistera artonoy wuzason biire diinqet feer.
14 Yerusalemuk fe wosini meya Samariyaki daraas Ha'oosi kaamanon ephphetoosobesiison odefaat Phexirosninnawa Yohannisninna asin Samariya wossete.
15 Phexirosninnawa Yohannisninna dey hamere Samariyaki asuni meya Korto Ayyana ephphetoosonek Ha'o shiiphsete.
16 Esiis dey Daamni Yesusni sunaasiktu haphuktesetetano Korto Ayyana baassosta aane kerowa.
17 Estan Phexiros Yohannisna kushubesiison baassosta ta'ubesiise Korto Ayyana ephpheteesete.
18 Wosini meya kushubesiison asuni meyaasta ta'iseten Korto Ayyana imtobaason biyaat Simon waaga ephpheteshshere:
19 «Ta dey kushunaason ta'una asuni meya Korto Ayyana ephphetoosonek han ha'suni hugnaason taak imtiwa» yi.
20 Sinuntano Phexiros: «Ha'oosi imanon waagneesik waagotak safareta boor'a waagnees neneen ane tishungwa!
21 Nibnees Ha'oosi sina mangu sinna boor'a han wostoossi girira wostota dimnewa ixane neek aafawa.
22 Ese han manguneessin harmira Daamiiski woluwa. Awuzakne han nibneesi mangu safaranon feeshun unitto shiiphowa.

23 Ne suqaro koonak tuumma faatamatonawa boor'aasik taatera faatamatotu biidi-
fawungwa» yi.
24 Simon dey: «Han makseti barissin isarnu tayista kar'noynamato nitto wolla Daami-
isin taak shiiphotiwa» yi.
25 Phexiros Yohannisna zaala makserenawa Daamiisa kaamanon maksetenneen orfo
showo Samariyani ke'eessi hamefaafe misirachchuni kaamaason makset Yerusalem
wolle hamete.

Filiphoos Itophiyani Jandarabaasin Haphqi

26 Daamiisa wosiya Filiphosnin: «Kabira Yerusalemun Gaaza katifa ichma daassiki
ugna kawuda wolla hamma» yi.
27 Bar dey kabire hami. Hindake yistefa Itophiyani taatosi foononnawa waagbaa-
sonna ha'sife isa jandaraba Itophiyani asu Ha'ok kaa'nok Yerusalem yeere feer.
28 Es jandarabaas wolle daaba hamfena kabaasik seregellata diifaat raajju Isayyasni
tichaason feretit feer.
29 Estan Korto Ayyanaas Filiphosnin: «Ek saragalaski tai'sera uphowa» yi.
30 Estan Filiphoos dey taptere ek seregellaaski hamfeen Itophiyani asus raajju
Isayyasni tichaason feretifeen odaat: «Han feretifa ta bar neek galedifaroso?» yi.
31 Itophiyani jandarabaas dey wolgire: «Taak kotte makoni asu foontonon aakkak taak
galonirinso?» iyaat Filiphosnin: «Han seregellaasta kessa taneen ane duwa» yi.
32 Jandarabaas dey feretit feena tichaas ekkatu yifa:
«Bar shuktok zattera hama fantune feer;
esabaason kar'fe baasso sina shaakkife Fantusamato kaambaason aane kote.
33 Salphate; dey futoni mangsuni kar'a barik aane katowa;
kaabaas han daastan kaltera tishina boor'a;
Han koontoosi chowanon oo makok chimnirinso?»
34 Jandarabaas dey wolgire Filiphosnin: «Raajjuus han baron ooni chowanso make-
nari? Basa teetnirinwa wedey oom asunirinso? Taak makaaywa» yit mamsi.
35 Filiphoos dey es tichaastan kabire Yesusni chowaason maket fa Ha'oosi kaamanon
kotte make.
36 Hamere isa akani tesha kar'eten Jandarabaas: «Ese hanta aka faarwa, haphuktonak
kalni wuza aambanso?» yi. [
37 Filiphoos wolgire: «Tuuma nibneesik amanefaatane haphuktok chimatawa» yi.
Jandarabaas dey: «Yesus Kiristoos Ha'oni naa sinnamato amanefawungwa» yi.]*
38 Jandarabaas saragalaas yeronak ajaje. Hepobesiise yeet akaassi kerseten Filiphoos
Jandarabaasin haphqi.
39 Akaassin kesefe kabaasik Daamiisa Ayyana Filiphosnin ephpha hami. Jandarabaas
dey Filiphosnin esseen orfo aane biye. Giret ugunbaason hami.
40 Sinuntano Filiphoos Azaxonuk biiste. Qisariya hamme kar'ananneen aatfena
katama katamaassi misirachchuni kaamanon make.

9

Sawul Kiristoosnik Amane

1 Es kabaasik Sawul Daamiisa nawoni meyanon worunak deessit maagni gaanynye
meeni gaanynyaaski hami.
2 Daamiisa ugnak zoonustefe meyanon arqasinnawa mashkasonna danfena
kabaasik taar'taafe Yerusalem teshshok chimanamato Demaskoki fa Ayhudni shiiphoni
keyaasikitok ticha imtonak maagni meyanon mamsi.
3 Demasko hamme kar'fena kabaasik biratobaasta den saman diinqone chaarefa
palpali.

* **8:37** Han faadaasta fa bar zeemoti Girikni tichaassi aafa.

4 Es kabaasik bar daa kere gande. Estan: «Sawulno, Sawulno, awuni boor'a taan
kabgidifa?» yifa kaama ode.
5 Sawul dey: «Daamiiso! Ne oonso?» yi. Bar dey wolgire: «Ta han ne kabgifata Yesuswa.
6 Sinuntano hash kabira ek katamaassi hamma. Zagutak sholsuuson estak neek
maksonewa.»
7 Sawulneen ane hama asuni meya kaamaason odesete. Sinuntano ooninnu aane
biyoto sinna boor'a maksone wuza tishifaan shaakkisere yersete.
8 Sawul dey gandena dimaastan kabi. Sinuntano aaffaason woyin biyanak aane
chima. Es bari boor'a asuni meya kushubaason zatte zoonsit Demasko katama ephphe
hamete.
9 Keez wona kar'ananeen aaftishu sinne muu muunoynawa ushnoyna di.
10 Es kabaasik Demaskok Hananiya yiste isa Daamiisa nawo feer. Daamiis raa'ik:
«Hananiyano!» yire teege. Bar dey: «Abetwa; Daamiisob hantatu fawungwa» yit koyi.
11 Daamiis dey barik ekka yi: «Kabira zeephto yistefa ugnaasik hamma. Estak Yihuda
yistefe asusa keer Sawul yiste isa Terseski asusin sholowa. Hash bar shiiphotatu fewa»
yi.
12 Sawul dey Hananiya yiste asu yeere kushubaason aaffaasta ta'fena kabaasik
biyanamato raa'ik bi.
13 Sinuntano Hananiya wolgire ekka yi: «Daamtaaso! Han asus Yerusalemuk feese
amanynyisata akama shana katinamato ta showo asunikin odengwa.
14 Hashnu han Demaskok feese ne sunaason teegesefe baassotin zuuttambesiise asin
taar'anak maagni gaanynyasakitonikin fiqadi ephiwa»
15 Daamiis dey Hananiyanik ekka yi: «Bar Aazabni meeni sina; taate meeni sinanawa
Israelni daraasa sinana ta sunaason wor'ni ta korina korto kodana sinna boor'a barki
hamma.
16 Ta sunaasik awune fa shana ephphetoonak feenamato ta barik ammanon be-
sunawa»
17 Estan Hananiya hamme es bar feena keyaassi giri. Kushubaason Sawulniista ta'ire:
«Ayta Sawulno! Hani yaafeen ugnaasta ammanon neek uphe Daam Yesus aafnees
biyanaknawa Korto Ayyanak tuuntotakna taan neeki wosiwa» yi.
18 Geregere Sawulni aaffaastan i'oni gongane fa wuza zigin biyak chimi; dey kabire
haphukte.
19 Muu dey meere chimi. Demaskok feese nawoni meyaneen ane garo wona di.

Sawul Demaskok Assi

20 Geregere Sawul Demaskok: «Yesus Ha'oni Naawa» yit Ayhudni shiiphoni keyaasik-
itosi assu ephi.
21 Ode baasso dey zuuttere diinqok: «Han asus Yerusalemuk han sunaason teegefe
baassotin zuuttambesiise asin tishkit fe bartenoso? Dey hani yeenaas baassotin taar'e
maagni gaanynyasakitoniki taamme imaktanoso?» yisete.
22 Sinuntano Sawul zeemotiistan daysire chimet hami. Demasko fe Ayhudni meya
Yesus bar Kiristoos sinnamato kotte assubaasik maksone wuza turksit feer.
23 Showo wonaneen orfo Ayhudni meya Sawulni woruk merkesete.
24 Sinuntano bar baasso mangu mekamaason ari. Baasso dey barin woruk toone
waalinne bar kesfena katamaasi finynyaasi kitonon oodet feeseter.
25 Sinuntano basa nawoosakito wassi katamaasi shu'ni ojaasi kattosi kamo Sawulnin
masasi duusire kessisete.

Sawul Yerusalemuk

26 Sawul Yerusalem hamme kar'e estak feese Daamiisa nawoneen ane woi'tonak
shole. Sinuntano Sawul Kiristoosnin amanobaas futo sinna baassok aane bestowa
sinna boor'a zuuttere digesete.

27 Sinuntano Barnabas Sawulnin wosini meyaki ephphe taamme uguntak feen
Daamiis aakkak barik ammanon uphenamato; barneen dey wollenamatonawa De-
maskok Daamiisa sunanon aakkak digaba foontonon assinamatona baassok make.
28 Es bari boor'a Sawul baassoneen ane feefaat Yerusalemniissi biratefaafe Daamiisa
sunak dey digaba foontonon maket feer.
29 Girikni noono wollesefe Ayhudni meyaneen wollefaafe karakkaret feer. Sinuntano
baasso barin woruk hooresere feeseter.
30 Ayni meya es baron arseteyse Qisariya ephphe hamete. Estan Terses hamanak
zagisete.
31 Es kabaasik Yuudak, Galiilaknawa Samariyakna fa betekiristaniis naga dani.
Daamiisin ulfinsitnawa Korto Ayyanaasik chimetna faadbaas dey daytet hami.

Phexiros Lidani daastanawa Iyyopheni daastana assi

32 Phexiros daadaassi biratet feena kabaasik Lida yiste daasta feese amanynyini
meyaki hami.
33 Estak dey Eeniya yiste asu nangirin wogga laafa sinne mettere kuphota kunfeen
dani.
34 Phexiros dey: «Eeniyano! Yesus Kiristoos neen fatunawa; kabira kuphoneeson
yiir'wa» yin Bar dey geregere kabi.
35 Lidaniissinawa Seronaneessina feese asuni meya zuuttere barin biyefaat Daami-
iski wolsete.
36 Iyyopheni daastak dey Xabita yiste isa amanynyi faar. Sunbaasi kota dey Girikni
noonok «Dorqa» uu. «Dorqa» uus dey «Gimuwa» uu. Bar dey wonna wonna ma'a wosto
zaguk tukamni meyanon argasit faar.
37 Es kabaasik bar mettera kiti. Asuni meya dey dugnooson masse segenetiista
kunussete.
38 Lida Iyyophek ta'a sinna boor'a Iyyophek feese nawoni meya Phexiros Lidak
foobaason odeseteyse hep asuni wossere: «Adarawa taptera innoki yaafaywa» yisete.
39 Es bari boor'a Phexiros kabire wosineen ane hamme esta kar'fena kabaasik
segenetiissi barin ephphe hamete. Dicha asusikito zuuttera Dorqa kaak faana kabaasik
wostena wondaboosewa maamaase asin besaafa waasset faaser.
40 Sinuntano Phexiros zuuttambesiise asin keerun kisaat kaa'nere shiiphe. Ek dug-
nooski yerqere: «Xabitane kabuwe» yi. Bar dey aaffaason woora Phexirosnin biinaase
kaanna di.
41 Bar kushubaason shongere zatte kabgi. Dicha mashkasusikitoknawa oom
amanynyini meyanonna teegere nawaason kaabarereron baasso sinna tai'si.
42 Es chowaas Iyyopheki daasta zuuttambaase asiissi zi'ira arte. Showo asuni meya
dey Daamiisik amanesete.
43 Phexiros Simon yiste isa wooma kaa'a asuneen ane Iyyophek showo wona di.

10

Phexiros Qornelewosna

1 Qisariya yiste daa diife sunba Qornelewos yiste isa asu feer. Bar dey Romanni meeni
taatosi sikalosi fa Ixaliyani toray yistefa barissi tii meeni gaanynya.
2 Bar dey basa keer feese asuni meyaneen Ha'ooson shiiphoknawa digakna esiisimato
dey tukamni meyak akama ima imet feer. Wonna wonna dey Ha'ooski shiiphet feer.
3 Isawa izgin sa'ati kar'fana kabaasik Ha'oni wosiya barki yaara: «Qornelewosno!» yira
teegefeen ammanon raa'ik bi.
4 Qornelewos Ha'oosi wosiyanon kootki biyaat nayere: «Daamiiso! Aambanso?» yi.
Ha'oosi wosiya dey ekka yi: «Shiiphonesewa tukamni meyak imfata imneese Ha'oosi sina
neen safaronir sinna den hamiwa.
5 Hashnu asutni meyanon ek Iyyophe wosira Phexiros yiste Simoonnin teegsuwa.

6 Bar hash dichaasi tesha fe googo kaa'fe Simonni keer irba sinne diifewa.»
7 Qornelewosnik han wosiyaason make Ha'oosi wosiya kessa hamnanneen orfo wostinynyabasakitonisin heppinnawa Qornelewos ha'sifena baassossin Ha'ooson digefe isa meyataar'oninna teegere
8 Zuuttambaase asin baassok makenanneen orfo baassotin Iyyophe wosi.
9 Wonotiri wono wostere hama asuni meya katamaaski tai'sesefe kabaasik issun sa'atik Phexiros Ha'o shiiphonak segenetiista kesi.
10 Es kabaasik Phexiros maktere muu muunak shole. Muu barik hoorefeen bar shaakkire diifaat raa'i bi.
11 Biina raa'iis dey samaas gachchefaan isa inya yinune fa wuza samaasi acheech fashbaasta oottera daasta kerefeen bi.
12 Es yinusta dey acheech wochobare yere kaabare yere wuza wochoba foonto daasta nibbaasik zayifa testoosewa den samaastak fulifa kasaasikitone faaser.
13 Es kabaasik: «phexiros Kabira han barikitonon shukka muwa» yifa kaama ode.
14 Sinuntano Phexiros: «Daamiiso! Aafawa sinanawuza. Ta kayma sinnoy wuza wedey kiina wuza maara aane biyutwa» yi.
15 Dey: «Ha'oos kayimsina baron ne kiinawa utak aane sholsifawa» yifa kaamaas hepsa barki ya.
16 Es bar dey keeza wolla maktenanneen orfo es erbeesne fa wuzaas geregere wolla den sama oottera hami.
17 Phexiros biina raa'iisi kota «Awutaaso?» yit nibbaassi safarefeen; Qornelewos wosina asuni meya Simonni keyaason sholere danne yeesere keyaasi finynyita yersefeer.
18 Teegere dey «Phexiros» yiste Simon irba sinne feenaas hantanoso?.
19 Phexiros raa'iisi chowanon safaret feen Korto Ayyanaas barik ekka yi: «Ese keez asu neen sholsedifewa.
20 Baassotin tatu wosir sinna boor'a ek hang unoy kabira baassoneen aane hamma.»
21 Phexiros kerere: «Sholsefeti asus tawa. Yaati chowaas aambanso?» yi.
22 Baasso dey: «Tii meya taar'oni meyanon ha'sife Qornelewos yistefe barkintu wostera yaaniwa. Bar dey Ayhudni daraas zuuttere barin ulfinsina Ha'ooson dige ma'a asuwa. Neen barki keer teegere ne maketa baron odonak korto Ha'oni wosiyaas barik makewa» yisete.
23 Phexiros dey es wostere ye asuni meyanon keer gedde irbasire ha'sone dima dey shiiphere ha'si. Hepsinari wono kabire baassoneen ane hami. Iyyophek feese isa isa ayni meya barneen ane hamete.
24 Wonotiri wono Kesariya kar'ete. Qornelewos dey basa koonisinnawa tai'so zomobaasinna asin zuutire teegere baassoneen ane oodet feer.
25 Phexiros keer girifena kabaasik Qornelewos barki tai'sere wochobaasi kaa'ne.
26 Sinuntano Phexiros: «Kabuwa ta dey neyiisimato asuwa» yit kabgi.
27 Phexiros barin wolumsit ane keer girifena kabaasik showo asuni meya zuuttere feeseten bi.
28 Baassok dey ekka yi: «Isa Ayhudni meeni asu oom Aazabni meeni asuneen ane isar sinne foonak wedey keebaasi girunoynamato inno tumaasik aane sholsifa sinnamato nitto teetnitisiknu arsetirwa. Sinuntano ta ooninnu kiin wedey kayim unoynamato Ha'oos taak ammanon makewa.
29 Es bari boor'a taaki wosifeti kabaasik ek hang unoytu kabira yaanwa. Ese awuni boor'a taan teegetimato arunak sholefawungwa» yi.
30 Qornelewos dey ekka yi: «Acheech wonaneen sinak han izgin sa'atiistak keenaassi shiiphefana diinqone isa chaaret yere maama mayo asu yeere sinna yere.
31 Ekka dey yi: ‹Qornelewosno! Ha'oos shiiphoneeson odewa. Tukamni meyak imfata imnees safartewa.

32 Ese ek Iyyophe wosini meyanon wosira Phexiros yistefe Simoonin teegowa. Bar
baarisi tesha fe googo kaa'fe Simonni keer irba sinne diifewa›
33 Estan ta dey geregere neeki wosini meyanon wosingwa. Ne dey yoonesik ma'arontu
zagitwa. Ese inno zuuttamniise asik Ha'oos makotak ajajena baron zuutira odonikna
Ha'oosi sina zuuttera faaniwa.»

Phexiros Wollena Wolla

34 Phexiros dey ekka yit mako ephi: «Futoosik Ha'oos ooninnu aane korifa sinnamato
aringwa.
35 Sinuntano aaffa daani asunu sinfenak Ha'ooson digefe barinnawa futo sina
chowaason zagife asusinna Ha'oos shunarwa.
36 Ha'oos Israelni daraasik kaambaason wosubaas artowa. Asu zuuttambaase asi
Daam sina Yesusniki kamo nagaason maket yaas Ha'ooswa.
37 Yohannisni haphquni chowaason makena wonaastan kabira Galiilan hamma
Yuudani daasta kar'a sina wuzason arsedifetiwa.
38 Dey Ha'oos Naaziretki Yesusnin Korto Ayyanak muudnamatonawa hugna barik im-
namatona arsedifetiwa. Ha'oos dey barneen ane faana boor'a ma'a wuzason zagitnawa
Daabulos ephna baassotin zuutire fatit feer.
39 Yuudani daastanawa Yerusalemni katamaassina bar zagina chowaasik inno zuut-
tamniise zaalwa. Sinuntano asuni meya barin i'ota suutere worsete.
40 Sinuntano Ha'oos keezsinari wono kitun kabira ammanon bestonak zagi.
41 Ammanon bestenaas dey zeemme Ha'o korina baassoktano dara zuuttambaase
asiktawa. Bar kitun kabinanneen orfo barneen ane meere usha inno zaalwa.
42 Han baron zuutira daraasik makonik bar hayewni meyaastanawa kituni meyaas-
tana mangsu kar'anak Ha'oos barin taassinaas bar sinbaason zaala makonik bar
innotin ajaje.
43 Barik amanefe bar zuuttambaase sunbaasik boor'ani feeshun uuson eph-
phetoosonemato raajjuni meya zuuttere zaala maksetewa.»

Aazabni Meya Amanere Korto Ayyanaason Ephpheteesete

44 Phexiros es baron makefeen kaambaason ode baasso zuuttambesiise asiista Korto
Ayyanaas kere.
45 Phexirosneen ane yeese haarko kuni Ayhudni amanynyini meya Aazabni meyanu
Korto Ayyanaason ephphetoosobesiisik diinqesete.
46 Aazabni meyak Korto Ayyanaas imtenamato arsetees baasso ooma noonok wolum-
sefeennawa Ha'ooson galattesefenna odesete boor'awa. Es kabaasik Phexiros:
47 «Han asuni meya innoosimato Korto Ayyanaason ephpheteesetewa. Eekan baasso
akak haphuktosonoytemato kalnir oonso?» yi.
48 Estan Yesus Kiristoosni sunaasik haphuktosonek ajaje. Esseen orfo Phexiros garo
wonanon baassoneen ane foonak shiiphsete.

11

Phexiros Aazabni Meyaki Awuniron Hamnamato Make

1 Yuudak feese wosini meenawa ayni meena Aazabni meya Ha'oosi kaamanon
ephpheteesetemato odesete.
2 Phexiros Yerusalem wolle yeefena kabaasik haarko kunu sholsu sinnamato amane-
sefe Ayhudni meeni kiristanani meya Phexirosnin:
3 «Awuni boor'a haarko kununoy asuni meeni keer girira baassoneen ane muu
maadifatarso?» yit wee'esete.
4 Sinuntano Phexiros ekka yit isarba isarbaasik zuuttambaase asin kotte baassok
make:

5 «Ta Iyyopheni katamaassi Ha'oni shiiphota faana raa'i biin. Es biina raa'iis dey inya
yinuni maamane fa wuza acheech fashbaastan oottera den saman ta faana dimaasta
keredifeen biin.
6 Es baron kootkira biifana es yinuni maamaasta acheech wochobare yeere kaabare
yere wuza buur'uni gonyo, nibbak daasta zayifa testoosewa samaastaki fulifa kasaase
asin biin.
7 ‹Phexirosno! Kabira han baron shukka muwa› yifa kaama oden.
8 Sinuntano Daamiiso! Taak aafawa sinanawuza; Ta kiina wuza wedey zina wuza
noononasi maara aane biyutwa.
9 Hepsa dey: ‹Ha'oos kayma zagina baron ne kiinawa utak aane sholsifawa› yifa
kaamaason den saman oden.
10 Es bar dey keeza wolla sinnanneen orfo es maamane fa wuzaas zuuttambaase
wolla den sama oottera hami.
11 Es kabaasik Qisariyan keez asu taaki wostere ta faana keyaasi yeesete.
12 Isaronnu ek hang unoy baassoneen hamanak Korto Ayyanaas taak make. Han
issun ayni meya dey taneen anetu feesete. Baassoneen ane dey Qornolosni keer girini.
13 Bar dey Ha'oni wosiya barki keer girira yeere feen biinamatonawa ‹Ek Iyyophe
asunin wosira Phexiros yistefe Simoonnin teegsuwa, bar dey
14 Yeere neenawa ne keer feese asuni meena zuuttere farusone kaama neek makon-
awa› yit barik makenamato innok make.
15 Ta dey makefana kabaasik Korto Ayyanaas zeemma innoosta kerenaasimato
baassosta dey kere.
16 Es kabaasik: ‹Yohannis akaktu haphqiwa. Sinuntano nitto Korto Ayyanaktu
haphuktotiwa› yit Daamiis makena kaamaason yaadaten.
17 Inno Daamni Yesus Kiristoosnin amanefeni kabaasik Ha'oos innok imna es imaason
baassok dey imnanneen eekan Ha'ooson kalak chimnir ta oonso?»
18 Baasso dey es baron odeseteyse ephphe maksone wuza turuksefaat shaakkisete.
«Ese Ha'oos Aazabni meya gaddo kaasi wolsonek baassotin zaguni boor'aassin
harmiyaason baassok imiwa» uuk Ha'ooson galattesete.

Amanynyini Meya Ansokiyak «Kiristana» Yistere Teegtesete

19 Isxifanos shu'ak ichchere kitina kabaasik kar'a shanaasik sikte amanynyini meya
Fiinqe, Kophphiros; hamma Ansokiya kar'ana kabaneen hamete. Ha'oosi kaamanon
Ayhudni meyatano oom asuni meyak aane maksoto.
20 Sinuntano Koppirosunnawa Kerenanna yeese isa isa amanynyini meya Ansokiya
hamefe kabaasik Girikni meyakneen Daam Yesusni ma'a odunon maksete.
21 Daamiis dey hugnabaasik baassotin argasit feer. Showo asuni meya dey amanere
Daamiiski wolsete.
22 Yerusalemuk fa betekiristaniis es baron odenayse Barnabasnin Ansokiya wosi.
23 Bar dey hamme Ha'oos otumbaason darabaasik aakkak imnamato biinayse gire.
Zuuttambesiise tuuma nibak amanere Daamiisik chimme yersonek kiiti.
24 Esiis dey Barnabas Korto Ayyanaknawa amantokna tuumme fe ma'a asu sinna
boor'a faadbesi showo asuni meya Daamiiski wolsete.
25 Esseen orfo Barnabas Sawulnin sholonak Terses hami.
26 Dannaayse ek Ansokiya ephphe hami. Hepobesiise isa wogga betekiristaniisneen
ane isarik showo asuni meyanon assisete. Es wonaastaneen kabira nawoni meya:
«Kiristana» yistere teegtesete.
27 Es kabaasik isa isa raajjuni meya Yerusalemun kabire Ansokiya hamete.
28 Baasso ganeyaassin isaas: «Agabos» yistefe bar kabire daa zuuttambaase asiissi
akama maka sinanamato Korto Ayyanaas maken raaji make. Es bar dey sinnaas
Kelawudos Keesarni taato sinna neyaasikwa.

29 Es bari boor'a Ansokiyak feesefe amanynyini meya Yuudak feese ayiisakitonik
sinni argasu isa isarbesiise chimetemato waaga kissere baassok imtonak wollere
buggisete.
30 Es argasuni waagaason dey Barnabasniknawa Sawulnikna Betekiristaniisi kur'uni
meyak wosisete.

12

Amanynyini Meyaasta Kar'a Akama Shana

1 Es neyaasik Herodis yistefe taatoos isa isa amanynyini meyanon kabgu ephi.
2 Yohannisni ay Yaqobnin siifok wortonak zagi.
3 Es wuzaas Ayhudni meyanon girsinamato biinayse Phexirosnin dey ootire taati. Es
bar sinnaas Ayhudni meya kixxani heeboos ulfintona wonaasikitosiwa.
4 Phexirosnin ootinanneen orfo taatoni keer gedi. Ayhudni faasikani heeboos aatnan-
neen orfo daraasa sina tai'sunanneen acheech acheech sinfaafe oodonek acheech meya
taar'oni meyak aatire imi.
5 Estan Phexiros taatoni keyaassi oodtet feer. Sinuntano betekiristaniis zaggira basa
chowaasik Ha'ooski shiiphet faar.

Ha'oni Wosiya Phexirosnin Taatoni Keerun Kisi

6 Wonotiri wono Herodis Phexirosnin daraasik tai'sunak hoorere feen es waalaasik
Phexiros hep shashsharak taatere hep meya taar'oni meeni ganesi kunfer. Oom
tasoosakito taatoni keyaasi finynyanon oodet feeseter.
7 Es kabaasik Daamiisa wosiya ammanon beste. Taatoni keyaassi dey chaarefaas
chaare. Ha'oosi wosiya Phexirosni teshason ta'uk nuskira: «Taptera kabuwa» yi. Es
kabaasik shashsharaas kushubaassin zigi.
8 Ha'oosi wosiya dey: «Maamneeson mayya chaa'maneeson yer'wa» yi. Phexiros dey
Ha'oosi wosiya maktenaasimato zagi. Estan Ha'oosi wosiyaas: «Wor'a maamneeson
mayya taneen ane yowa» yi.
9 Phexiros dey kesse barneen ane hami. Sinuntano raa'i biidifeenne faar sinnatu
barik bestetano Ha'oosi wosiyaas zagina bar amma sinna barik aane bestowa.
10 Tesuniisewa hepsani tasoosinna aatere ek katamaassi taamfa bittani gamalaaski
kar'ete. Gamalaas dey teetbak gachchen baasso dey kesere isa garo ugnak hamete.
Diinqok Ha'oosi wosiya Phexirosnistan oor kessa hami.
11 Phexiros nibbaassi wolle: «Daamiis wosibaason wosire Herodisni kushuussinnawa
Ayhud tayista safarena chowaassinna kisinamato hash aringwa» yi.
12 Es baro arinanneen orfo showo asuni meya isarik zuuttesere shiiphset feesete
Marqos yiste Yohannisni into Maaramini keer hami.
13 Esta kar'e keyaasi gamalanon ki'in Roda yiste isa keeri wostinynya oo sinnamato
gasasuk gamalaaski tai'se.
14 Phexirosni kaama sinbaaso araat girabaasi aatamtan kabira gamalaason gachnoy
orfo wolla eella: «Phexiros finynyi yerefe» yira make.
15 Asuni meya dey: «Nifasetwe, aakka ekka sinana» yisete. Sinuntano bar futo sinbaaso
gasasira make. Baasso wolgire: «Basa wosiyaaswa» yisete.
16 Phexiros tusi tusire gamalaason ki'i. Baasso gamalaason gachche biyaat diinqesete.
17 Bar shaakkusonek zagaat Daamiis taatoni keerun aakkak barin kisinamato make.
Estan: «Ta kesaason Yaqobniknawa ayiisakitonikna makoti» iyaat ooma dima hami.
18 Wono e'sotirik meya taar'osakito: «Phexiros ay hamiso» yiset ganebesiissi inya
shorko kabi.
19 Herodis Phexirosnin sholere turkifaat tasoni meyanon tu'nire mamsinanneen orfo
wortosonek ajaje. Esseen orfo Herodis Yuudan Qisariya hamme esta di.

Herodisni Kitu

20 Herodis Tiroskinawa Sidonakina fe asuni meyaneen faassere feer. Daabesiis
muu danfanaay taatoosa ha'suussin sinna boor'a taatoosa erasho sina Bilastoosnikin
argasuni mekama dannanneen orfo isarik taatoosneen ane ganok mamsi.
21 Ootte wonaasta Herodis taatoni mayaason mayye taatoni zigimuusta diifaat
daraasik wolle.
22 Daraas dey: «Han bar Ha'oni kaamatano asuni kaamatawa» yit chaagete.
23 Herodis Ha'oosik ulfina ima beyna boor'a Daamiisa wosiya geregere ichin towak
maastere kiti.
24 Sinuntano Ha'oosi kaama dichetnawa tagitna hami.
25 Barnabasnawa Sawulna wostobesiison koi'sire Yerusalemun wolsete. Marqos
yistefe Yohannisnin zoonsire yeesete.

13

Barnabasnawa Sawulna Wostere Hamete

1 Ansokiya fa betekiristaniissi raajjuni meenawa kaambaasi assinynyana feeseter.
Baasso dey Barnabas, kara yistefe Simon, Kerenaki Lukiyos, acheechsa daason ha'sife
Herodisni zomo Minahenawa Sawulna feeseter.
2 Es baasso Daamiisik wostetnawa soomere shiiphsetna feeseten Korto Ayyana:
«Barnabasnawa Sawulna asin ta teegena wostoosik oor kisuti» yi.
3 Baasso soomere shiiphsefaat kushubesiison baassosta ta'ire shiiphsetenneen orfo
gafuksete.

Barnabasnawa Sawulna Qophirosuk

4 Barnabasnawa Sawulna dey Korto Ayyanaas wosin ek Selewukiya kessete. Estan
dey Merkebik Kophphiros kessete.
5 Silmanak feesete kabaasik Ha'oosi kaamanon Ayhudni shiiphoni keyaassi maksete.
Yohannis dey baassotin argasit feer.
6 Kophphiros yistefa akak birato daason finere Paafu kar'efe kabaasik Beriyasus yiste
isa Ayhudawi sina tolfattunin danete; bar dey eshinynya raajju.
7 Bar dey Sergiyos Phawulos yiste daason ha'sife isa aru asusneen anetu feefe. Es daa
ha'sife asus Ha'oni kaama odonak sholere Barnabasninnawa Sawulninna barki teegsi.
8 Sinuntano sunbaasi kota Helmas sina tolfattuus daason ha'sife asus amanonoynam-
ato sholefaat baassotin tugga'e.
9 Phawulos sinfe Sawul Korto Ayyanak tuumme kootki biyaat:
10 «Ne ma'a wuzaasi guma! Eshnewa mangune neyissi tuumna Sexanni naa. Zeephto
Daamiisa ugnanon elingsuuson aafanoso beyata wuza?
11 Daamiisa kushu neen ke'in aaftishu sinatar. Garo wonniron awuni chaarefa aafa
biyatawuza» yi. Geregere ki'nanewa talumne basaasta kere. Kushubaason ephphe
zoonsuni asuni sholok ek hang kuti.
12 Daason ha'sife asus sina chowaason biyaat Daamiisa aruno diinqok amane.

Barnabasnawa Phawulosna Phirisiyak Fa Antsokiya Hamete

13 Phawulosnawa zomobaasakitona Phafun kabsere Pinifiliya fa Pergen hamete.
Estan Yohannis baassostan oor kesse wolle Yerusalem hami.
14 Sinuntano baasso Pergenun kabsere Pisidiya fa Ansokiya hamete. Baysani won-
aasik Ayhudni shiiphoni keyaassi girsere diisete.
15 Museni tumaasewa raajjuni meeni tichaase ferettenanneen orfo Ayhudni shi-
iphoni keyaason ha'sife baasso: «Ayni meeno; daraasi merkoni kaama nittoki
faafaanane makotiwa» yit wossete.
16 Phawulos daakun kabire kushuni besuk: «Israelni asuni meyane, Ha'ooson digefe
nitto zuuttera odotiwa.

17 Han Israelni daraasa Ha'o abaniisakitonin kori. Giphtsini daasta feeseten dey den
teggi. Woribaasi hugnak estan kisi.
18 Acheechasir wogga ichma daassik baassotin faki.
19 Kene'aki daasta fa naafun taatoosikitonon tishkaat daabesiison bari daraas wara-
sonak zagi.
20 Es bar zuuttera acheech tiirewa uuchasire woggaassiktu ko'i. Esseen orfo raajju
Samuelniista kar'ananneen ha'suni erashe meyanon imi.
21 Estan daraas taato baassosta taattonak shiiphsete. Ha'oos dey Biniyamni
keenaassin Qiisni naa Sawulni imin acheechasir wogga baassotin ha'si.
22 Sawulni kessinanneen orfo Dawitnin baassok taassi. Barin dey: ‹Ta nibane
feernawa ta sholenaason zuutire zaguni Isseyni naa Dawitnin daningwa› yi.
23 Ha'o girina teyyaasimato es asusa zaltan fatir sina Yesusnin Israelik teshshe.
24 Yesus yoonoyfeen zeemma Yohannis Israelni dara zuuttere harmire haphuk-
tosonek makere feer.
25 Yohannis wosibaason koi'sinaase: ‹Ta oo sinna nittok bestefanso? Ta bartewa.
Sinuntano orgobaasi chaa'mani taar'anonnu kotak chimnoynar taneen orfo yoonirwa›
yit feer.
26 Abrahamni zalaassin koonte ay sina nittonawa inno ganeyaassi Ha'ooson digefe
baasso zuuttambesiise asik han faruni kaama woste.
27 Sinuntano Yerusalemki asuni meenewa baassotin ha'sife baassotna Yesusnin aane
arsoto. Beysa beysani wonaasik ferettefa raajjuni meeni tichaasi kaama ko'unak
basaasta mangsu kar'esete.
28 Barin kituta katuni isa mangsune turuksefeknu Pilatos kituni mangsu basaasta
kar'anak shiiphsete.
29 Barik tichche baron zuutire ko'issetenneen orfo mesqelistan kessisere moogaassi
kabbarsete.
30 Sinuntano Ha'o barin kitun kabgi.
31 Galiilan kabsere Yerusalem kar'ananneen barneen ane yeese baassok showo wona
biiste. Baasso dey hash daraasa sina zaalwa.
32 Inno dey Ha'o abani meyak girina teyyani kaamaason nittok makeni.
33 Yesusni kitun kabgubaasik baassok girina teyyani kaamaason naanggotbesi sina
innok zagi. Esiis dey hepsa gaamni tichaassi ekka yistera tichchera faar:
« ‹Ne taak naatawa;
Ta neen hash hawung koonin.›
34 Bar dey aane kuupe sinnamatonawa;
Ha'oos kitun kabgubaasonna gasasuk;
‹Korto amanamtera fa eebbaason;
Dawitnik girina abdiison nittok imana› yi.
35 «Esiisimato ooma dimta:
« ‹Kortonees kuupanak aafa zagutawuza› yifawa.
36 «Dawit basa neyaasik Ha'oosi safaranon wostenanneen orfo kiti. Ababaasakitoneen
kabbarte; ashbaas dey kuupi.
37 Sinuntano Ha'o kitun kabgina bar aane kuupe.
38-39 Ese aytaasakitono; boor'ni fakiya bestefanaas Yesusniki kamo sinbaas nittok
makte baron aruti. Barik amanefe bar zuuttere Museni tumaasik danonoyna ookooson
danana.
40-41 Es bari boor'a raajjuni meyaki kamo: ‹Kanyfe nitto biitiwa; diinqoti, tishuti,
oonu nittok makefenak amanonoyti wosto nitto neyaasik wostona› » yisete bar
kar'noynamato teetnitiison aruti.
42 Phawulosnawa Barnabasna Ayhudni shiiphoni keyaassin kesefe kabaasik asuni
meya es wuzason yooni beysani wonaasik hepsi wolle maksonek shiiphsete.

43 Zuuttoos boktenanneen orfo showo Ayhudni meenawa amanok baassossi woi'tere
Ha'o shiiphsefe asuni meena Phawulosnawa Barnabasna asi orfoose hamete. Basakito
dey Ha'oosi otmak chimme foosonek mekama ime.
44 Hepsani beysani wonaasik katamaassiki daraasasin arki sinar Ha'oosi kaamanon
odok zuuttesete.
45 Ayhudni meya akam darani biyeteese koonesete. Phawulosni wollaason tugga'ok
me'esete.
46 Sinuntano Phawulosnawa Barnabasna diga foontonon: «Ha'oosi kaama zeemma
nittok maktonak sholsuwa. Sinuntano nitto kashshiseti. Dey koi'ba foonto kaa nittok
sholsunoynamato teetnitiista mangsu kar'eti boor'a inno Aazabni meyaki hamnirwa.
47 Daamiis kaambaassi: ‹Faruni kaamaason daasi diltaneen katutak Aazabni
meyakneen chaarefa zaginwa› yire innotin ajaje» yisete.
48 Aazabni meya es baron odeseteyse girsere Daamiisa kaamak ulfina imesete. Koi'ba
foonto kaak hoore baasso zuuttere amanesete.
49 Daamiisa kaama es biratoosta fa daa zuuttambaase asiista zi'i.
50 Sinuntano Ayhudni meya Ha'ooson shiiphok dey ulfinto mashka meyanon-
nawa katamaassi feese otum asuni meyanonna Phawulosniistanawa Barnabasniistana
kabugsere daabesiistan kalle kissete.
51 Phawulosnawa Barnabasna wochobesiistaki tulonon tebaat Iqoniyon hamete.
52 Amane baasso dey giraknawa Korto Ayyanakna tuumesete.

14

Phawulosnawa Barnabasna Ikoniyonuk

1 Ikoniyonuk Phawulosnawa Barnabasna hazozotiisimato Ayhudni shiiphoni
keyaassi girsere mai'sire maksete boor'a Ayhudniissinnawa Girikniissinna akam
showo asu amanesete.
2 Sinuntano amanonoy Ayhudni meya Aazabni meyanon kabugsere ayni meyanon
oomtosonek zagsete.
3 Phawulosnawa Barnabasna Daamiisa chowanon diga foontonon makset showo
wona Ikoniyon diisete. Daamiis dey maksete Ha'oosi otumni kaamanon biistera
artonoy besoknawa diinqi wostokna ammanon besit feer.
4 Katamaassi fe daraas heppik bagtere isa kunuus Ayhudni meyaneen, isa kunuus dey
wosini meyaneen sini.
5 Es kabaasik Aazabni meenawa Ayhudnin ha'sife baassotna isarik sinere wosini
meyanon shu'ak ichak sholsete.
6 Baasso es baron arseteese Likoniyani awurajaassi faase Listira, Darbe yistefa
katamaasikitosinawa biratobaastana shaatere hamete.
7 Estak Ha'oosi kaamanon maksete.

Phawulosnawa Barnabasna Listiranewa Darbene Asiissi

8 Listirak koontenanneen kutire biinoy wochoba laafa asu feer.
9 Es asus Phawulosni wollaason odedifer. Phawulos kootkire barki biyaat farunak
amantoba foobaason araat akama kaamak:
10 «Kabira wochoneesik yerowa» yin geregere fillere kabire taarire kuti.
11 Daraas Phawulos zagina chowaason biyeteyse Likaoniyawini meeni kaamak:
«ha'oosikito asune faar sinna inno ganeyaassi kerewa!» yit chaagete.
12 Barnabasnin dey Diya yisete. Arkiro makedifer Phawulos sinna boor'a Hermen
yisete.
13 Katamaasi gerakalota fa Diyani betemeqdesiisi maag omorunewa taato fur'ane
ephphe katamaasi finynyita daraasneen ane baassok maa'a imak shole.
14 Wosini meya Barnabasnawa Phawulosna es baron odeseteyse maybesiison kara-
sisere daraasa ganesi eelesete. Kaambesiison teggisere:

15 «Nitto han baron awagan ekka zagidifetirinso? Inno nittone fe asuwa. Nitto han
foonto wuzaassin kessa samaason, daason, akasewa sir kuni testooson zuutira tesi
hayewa Ha'ooski wolutik kaambaason nittok makefeniwa.
16 Ha'oos aata neyaassi darani meya zuuttere teetbesiri ugnak hamonek shaakkira
beyi.
17 Sinuntano bar zaalbaason makefa ma'a wostooson wosto aane beya; saman iro
ichanak zagi; maaraason baassok imi; muuknawa girakna nibbesiison gawusi» yisete.
18 Es baron zuutire maksefeknu akama kaboktu darani meya maa'a baassok
imonoytemato kalete.
19 Sinuntano Ayhudni meya Ansokiyannawa Ikoniyonna yeesere daraasin eeshshis-
ere Phawulosnin shu'ak ichosone zagsete. Estan kitiwa iyaat bokosire katamaassin
gerakalo kissete.
20 Sinuntano nawoni meya ganeya gedde feeseten kabire katamaassi giri. Wonotirik
Barnabasneen ane Derben hami.

Phawulosnawa Barnabasna Soriya Fa Ansokiya Wolsete

21 Phawulosnawa Barnabasna Derbenuk Ha'oosi kaamanon maksere showo asunin
amansisetenneen orfo Listiranewa Ikonoyonne asiissi aatte Pisidiya fa Ansokiya
hamete.
22 Nawoni meyanon zagguk, Ha'oosik chimme foosonek merkeset: «Ha'oosi taatosi
girunik showo shana ephphatoonik sholsifa» yit assisete.
23 Betekiristaniisikitosi kur'uni meyanon korire taassisetenneen orfo soomere shiiph-
sefaat amanesete Daamiisik adara imete.
24 Pisidiya kamo aatere Pinifiliya yeesete.
25 Pergamonuk kaambaason maksetenneen orfo Ataliya kersete.
26 Estak wostesete wostooson Ha'oosi otmak koi'sisere baassok adara ima Ansokiya
Merkebik hamete.
27 Hamme kar'e betekiristaniissi fe amanynyi meyanon zuutire Ha'o baassoneen
faafaat zagina baron zuuttambaase asinnawa Aazabni meya dey faruni ugna gach-
chobaason maksete.
28 Nawoni meyaneen ane showo wona esta diisete.

15

Yerusalemuk Zagte Zuutto

1 Isa isa asuni meya Yuudan Ansokiya hamere: «Museni tumaasimato haarko kunu
beyfaatine farutik aafa chimati wuza» yiset ayni meyanon assuk jammarsete.
2 Es barik Phawulosnawa Barnabasna baassoneen ane akama chima kirikkiri za-
gsete. Estan Phawulosnawa Barnabasna Antsokiyak feese oom amanynyini meyaneen
sinere Yerusalem hamere es chowaason wosini meyaknawa kur'uni meyakna mak-
sonek zagte.
3 Betekiristaniis ugunbesiisik argasseten Aazabni meeni Ha'oki wolunon makset
Feenqenewa Samariyane asiissi aatesete. Ode ayni meya zuuttesere girsete.
4 Yerusalem kar'esefe kabaasik betekiristaniis, wosini meenewa kur'uni meene sinne
ephete. Baasso dey Ha'o baassoneen sinna wostena wostooson zuutire maksete.
5 Ferisawini keenaassin amane baasso isa isaas kabsere: «Aazabni meya haarko
kunosoneknawa Museni tumaasi oodonekna zagu sholsuwa» yisete.
6 Wosini meenewa kur'uni meena es chowaason tu'nusonek zuuttesete.
7 Akamanon karakkarsetenneen orfo Phexiros kabire baassok: «Ayni meyane; Ha'o
showo wonaneen sinak nitto ganeyaassin taan korira Aazabni meya Ha'oosi kaamanon
taakin odere amanosonek zagubaason arsefetiwa.
8 Asusa nibanon arifa Ha'oos Korto Ayyananon innok imnaasimato baassok dey imma
baassotin ephpha toobaason besi.

9 Nibbesiison amantok kaynina boor'a baassotnawa innotna asi ganeyaassi aane
dilowa.
10 Ese abaniisakitonawa innotna wor'ak chimnoyni waanjooson nawoni meeni
ogogta wossuk hash awuni boor'a Ha'ooson shimsidifetirinso?
11 Innonu faruniis baassosimato Daamni Yesusni otmaasik amanokwa» yi.
12 Estan daraas zuuttere shaakki. Barnabasnawa Phawulosna Ha'o baassoki kamo
Aazabni meeni ganeyasi zagina biistera artonoy diinqi chowaason makseten odesete.
13 Baasso dey maksere koi'sisetenneen orfo Yaqob kabire: «Ayni meyane; ese odotiwa!
14 Ha'oos barik teegtoni daranin baasso ganeyaassin korunak tesusta Aazabni meyaki
aakkak yaanamato Simon innok makewa.
15 Raajjuni meyaki kamo dey:
16 « ‹Esseen orfo wolunawa;
Bogte Dawitni keyaason wolgira keer'ana;
bogtera gande baron dey wolgira yeetuna;
Hepsinu dey wolgira keer'ana.
17-18 Es baron dey zagunaas;
Fu'te asuni meenawa;
ta sunaasik teegte Aazabni meena;
zuuttere ta Daamiisin sholsonekwa;
zeemmaneen han bar zuuttera artonak zagiis;
ta Daamiiswa›
yiste barneen isarwa.
19 «Es bari boor'a ta safaraas Ha'ooski woli Aazabni meyanon shimsunoynimatowa.
20 Es baristan ‹koo'loosik maa'a sinna imtok kiina muuson muutiita; gerkesaastan
wokti; geetera kiti baron muutiita; hanna muutiita› yira baassok tichunik sholsuwa.
21 Ibeneen Museni tumaas beysa beysani wonaasik Ayhudni shiiphoni keyaassi
ferettet faar; kaambaas dey katama katamaassina makterwa.»

Zuuttoosta Wolumtera Budi Bar Amanynyini Meyak Tichche

22 Esseen orfo wosini meenawa kur'uni meena betekiristanini meyaneen ane sinere
ganebesiissin garo asunin korisere Phawulosnawa Barnabasna ane Ansokiya wosu-
sonek buggisete. Ayni meeni ganeyaassi ma'a ha'subaasik arto sina Bersabas yiste
Yuudaninnawa Silasninna korisete.
23 Tichche tichaason Phawulosniknawa Barnabasnikna wosisete; es bar dey ekka
yifar: «Ayni meya; wosini meenawa kur'uni meena Aazabni meeni keenaassin amanere
Ansokiyak; Soriyak; Kilqiya feese ayniisakitono! Naga nittok ooshshefeniwa»
24 Isa isa asuni meya inno ajajonoyniron innoossin kesere maksete barik nitto
nibaason shoruksetematonawa rakkisisetematona odeniwa.
25 Es bari boor'a isarik zuuttera wolleninneen orfo asuni meyanon korira shunto ayni
Barnabasneen Phawulosneen ane nittoki wosuk isar sinni.
26 Barnabasnawa Phawulosna Daamni Yesusni sunaasik kaabesiison aatire ima
asuwa.
27 Nittok tichiniis baron kaamak kotte maksonek Yuudaninnawa Silasninna
wosiniwa.
28 Han sholsu chowaasneen ooma ba'a nittoosta wossunoynimato Korto
Ayyanaasewa innotna ma'ar sinnamato biiniwa.
29 Esiis dey koo'loosik imtera kiina muu muutiita; hanna muutiita, geetera kiti waagni
asha muutiita, gerkestan wokti; es effatena wuza zuuttambaase asiissin teetnitiison
oodatine ma'aron zagitiwa; maar'ongwa.
30 Woste asuni meya dey: «Maar'ongwa» iyaat Ansokiya hamete; kiristanani meyanon
isarik zuutire tichaason imete.
31 Baasso dey tichaason ephere feretisetenneen orfo danete ma'a mekamaasik girsete.

32 Yuudanawa Silasna teetbesiisik raajju sinete boor'a ayni meyanon akamanon
merkere zaggisete dey chinisete.
33 Esta garo wona diisetenneen orfo ayni meya «ma'aron hamoti» yiseten wolle
baassotin wosi baassoki hamete.
34 [Sinuntano Silas esta fui'tonak shole.]*
35 Phawulosnawa Barnabasna oom showo amanynyi meyaneen Daamiisa kaamanon
assitnawa maketna Ansokiya garo wona diisete.

Phawulosnawa Barnabasna Oor Oor Kesete

36 Garo wonaneen orfo Phawulos Barnabasni: «Kabin Daamiisa kaamanon makeni
makeni katamaassi wolla hamma ayni meyanon mamsuniwa; aakka feesetemato dey
biyaniwa» yi.
37 Barnabas dey Marqos yistefe Yohannis baassoneen ane hamanak shole.
38 Sinuntano Marqos sinak zeemme baassoneen ane wostoosi hama beyfaat
Piniphiliyak oor kesse Yerusalem hamna boor'a Phawulos barin ephphe hamak aane
sholowe.
39 Estan baassotna baassotna asi ganeyaassi kirikkiri kabin oor oor kesete. Es bari
boor'a Barnabas Marqosnin ephphe merkebik Kophiros hami.
40 Sinuntano Phawulos dey Silasnin kori. Ayni meya dey Phawulosnin Daamiisa
otmak adara imetenneen orfo hami.
41 Betekiristaniisikitonon chinit Soriyanewa Kilqiyane asiissi kamo aatte hami.

16

Ximotiyos Phawulosneen Silasneen Ane

1 Phawulos Derbenawa Listirane sinfa daasta hami. Estak Ximotiyos yiste amanynyi
asu feer. Intobaas Ayhudni meeni kiristana. Sinuntano ababaas Girikni daani asu.
2 Ximotiyos Listiranewa Iqoniyone asiissi fe ayni meeni ganeyaassi ma'ariktu artefe.
3 Phawulos Ximotiyosnin ephphe barneen ane hamanak sholefaat es biratoosta fe
Ayhudni meeni boor'a Ximotiyosnin haarko kunsi. Es baron dey zaginaas esta feese
Ayhudni meya zuuttere Ximotiyosni abaas Girikni daani asu sinbaason arsere feeseter
sinna boor'a.
4 Baasso dey isa katamaassin kesse ooma katamasi hamefe kabaasik Yerusalemuk
feese wosini meenawa kur'uni meena wolumsere aatisete sitiriison amanynyini meyak
assiset feeseter. Dey wostota feeshusonek makset feeseter.
5 Es bari boor'a Betekiristaniisikito amantobesiisik chimere faadbesiis dey wona
wonaasik daytet faar.

Phawulos Meqedoniya Hamanak Teegte

6 Phawulosnawa barneen ane fe baassona Iisiyak kaambaason maksonoytemato
Korto Ayyanaas kalna boor'a Firgiyanewa Galatiyaniissi kamo aatte hamete.
7 Miisiyani dilaasta kar'efe kabaasik Bitaniya hamonek kabsete. Sinuntano Yesusni
Ayyanaas esta kamo hamonoytemato kali.
8 Es bari boor'a Miisiya kamo aatte Tiroadda kersete.
9 Estan waalin isa Meqedoniyani asu yerefaat: «Hang Meqedoniya finfaat innotin
argasuwa» yifeen Phawulos raa'ik bi.
10 Phawulos es raa'ison biinanneen orfo geregere Meqedoniya hamak sholeni. Esiis
dey Meqedoniyak feese asuni meyak misirachchuni kaamaason makonik Ha'oos in-
notin teegene faar sinna bestena boor'awa.

Lidiya Kiristoosnik Amane

* **15:34** Isa isa birannani masafaassi han faadaasta fa bar aafa.

11 Tiroaddan Merkebisi diira Samotiraqe hamni. Wonotiri wono dey Naaphule
hamni.
12 Estan kabira hamma Filiphisiyus kar'ni. Filiphisiyus dey Meqedoniyani katama
sinfaat Romanni ha'suusi sikalosi fa waradani katmawa. Es katamaassi garo wona
diini.
13 Beysani wono dey shiiphok zuuttesefe dima katamaasi gerakalota fa wor'a akaasi
ha'ta sinnamato safareni boor'a esta hamni. Esta diifaat zuuttesera faase mashkasusik-
itok Ha'oosi kaamanon makeni.
14 Odet faase mashkasusikitosin Lidiya yiste isa asu faar. Bar dey Ha'ooson shiiphe
asu. Tiyatironi katamaassin koonte wantajjini maamni naggadde. Daamiis nibbaason
gachna boor'a Phawulos makefena kaamaason gasasira odet faar.
15 Barewa bari keerki baassotna zuuttere haphuktesetenneen orfo: «Daamiisik
amanonaason gasasira arsetinneen taaki keer yaara duutiwa» yit chinira shiiphe.

Filiphisiyusni Katamaassik Phawulosnawa Silasna Asi Taato

16 Isawa shiiphoni dimaasta hamfeni hanneenti sinni wuza wollefa kiina ayyana
ephna keeri wostinynya sina isa durba nawa innok uphe. Bar dey tolfatbaasik baron
ha'sife baassok akama waaga danonek zagit faar.
17 Bar Phawulosnawa innotna asi orfoose yaafaafa: «Han baasso faruni ugnaason
nittok makset feese zuuttambaase asi denalo sina Ha'oosi wostinynyani meyawa!» yit
chaaget faar.
18 Es baron dey showo wona zagi. Sinuntano Phawulos haarere yerqere kiina
ayyanaason: «Yesus Kiristoosni sunaasik barissin kesatak ajajefan!» yi. Kiina ayyanaas
dey es kabaasik kesi.
19 Baron ha'sife baasso buu'a danefe abdibesiis kessa hambaason biyeteyse Phawu-
losninnawa Silasninna ephete. Zatte dey yaboosta taamme gaannye meeni sina
tai'sisete.
20 Roomani daason ha'sisefe baassoki tai'sire ekka yisete: «Han baasso Ayhud meeni
keengwa! Katamaniison dey naga turuksisete.
21 Inno Roomki asu ephphatoonik wedey zagunik sholsunoy sitiriisontu maksefe.»
22 Daraas dey isarik Phawulosnawa Silasna asiista kabsete. Daa ha'sisefe baasso dey
maybesiison gaa'ere haarok ichosonek ajajesete.
23 Akamanon ichesetenneen orfo taatoni keer gedesete. Tasoos mai'sire oodanak
ajajesete.
24 Tasoos dey es ajajiison ephnanneen orfo taatoni keyaasi keerkalo fa keyaasi bagtosi
gedde wochobesiison ginosi gedde sippe taar'i.
25 Wassi daani kixxek Phawulosnawa Silasna shiiphoknawa gaamakna Ha'ooson
galatteset feeseter. Es kabaasik oom taatoni meya dey baassotin odesedifer.
26 Diinqone taatoni keyaasi kapta shorkonanneen akama daani shorko sini. Taatoni
keyaasi gamala zuuttera gachche. Taatoni meeni shahsaraas dey baak kotte.
27 Tasoos afay'nitan guzire taatoni keyaasi gamala gachchobaason biinayse taatoni
meya aatte kesetenne faar sinna barik bestefaan bar barin wolgire worunak sikobason
bokosire kisi.
28 Sinuntano Pawwulos kaambaason teggire chaagge: «Inno zuuttamniise hantatu
faaniwa, ne neyista mangu wuza zagutaatawa» yi.
29 Tasoos tona ephphe yoosonek teegere eelle keerkalo giri. Korkit dey Phawulos-
nawa Silasna asi wochoossi gandere sagade.
30 Baassotin gero kisaat: «Daamni meyane! Farunak awu zagunak sholsifaso?» yi.
31 Baasso dey: «Daam Yesusnik amanowa; neenawa neeki keerki asuni meena farson-
ewa» yisete.
32 Estan Daamiisa kaamanon bariknawa barki keer feese baasso zuuttambesiise
asikna maksete.

33 Es sa'atiistak tasoos wassi Phawulosnawa Silasna asin ephphe taamme mazabesi-
ison masi. Geregere dey barnawa barki keer feese baassotna zuuttere haphuktesete.
34 Esseen orfo Taatoni keyaason tasoos Phawulosninnawa Silasninna keeba ephphe
taamme muu maasi. Ha'ooson amanena boor'a basa keerki asuni meyaneen zuuttere
giresete.
35 Wonfana kabaasik daason ha'sife baasso: «Taatoni meyanon kotta gafkutiwa» yit
baasso polisinin wossete.
36 Tasoos bar dey: «Daason ha'sife baasso kottotik polisinin wosisete sinna boor'a kessa
nagak hamtiwa» yit Phawulosnik make.
37 Sinuntano Phawulos: «Inno Roomki asu sinna faani daraasa sinak mangsu kar'ba
foontonon yaboosta ichere innotin taatoni keer gedete. Hash dey aachok innotin
taatoni keerun kisuk sholsefeso? Es bar aafawa sinanawuza baasso yeesere innotin
kotte kissotowa!» yit wolgi.
38 Polisini meya es kaamaason daason ha'sife baassok maksete. Daason ha'sife baasso
Phawulosnawa Silasna Roomki asu sinobesiison arseteyse digsete.
39 Yeesere dey mangsini yisere taatoni keerun baassotin kissete; katamaassin dey
kesse hamonek shiiphsete.
40 Phawulosnawa Silasna taatoni keerun kesere Lidiyani keer hamete. Estak hamme
ayni meyanon danere chinisefaat katamaason gafkire kesse hamete.

17

Teselonqek Kabi Nagani Tishu

1 Phawulosnawa Silasna Anfipholiyanewa Apholoniyane asiissi kamo aatte
Teselonqe hamete. Estak Ayhudni shiiphoni keya faar.
2 Phawulos hazozoti zagifenaasimato Ayhudni shiiphoni keyaassi giri. Keez beysani
wona sinniron korto matsafaassin kisaafe daraasik kotte maket feer.
3 Kiristoos shanaason ephphetoonaknawa kitun kabunak sholsu sinnamato kotte
maket: «Han ta nittok makefana Yesus bar kiristooswa» yit feer.
4 Estan Ayhudniissin isa isaas kaambaason odesere Phawulosneen Silasneen ane
isar sinete. Faadbesi akam showo Ha'ooson shiiphsefe Aazabni meenawa showo arto
mashka meene kaambaason odesere baassoneen ane isar sinete.
5 Sinuntano Ayhudni meya koonesere naga tishkuni wostobesi foonto asuni meyanon
zuutire baassosta kabugsete. Katamaassi dey naga tishunak zagsete. Phawulosnawa
Silasna asin daraasik aatire imak Iyyasonni keyaason kephire zuuttesete.
6 Sinuntano baassotin aane danoto sinna boor'a Iyyasonnawa ayni meyaassin isa
isaasin zatte katamaassi fe gaanynye meeni sina taamefaat: «Han asuni meya han
daason zuutire naga turksi; hash dey hanta yeesetewa.
7 Iyyason dey baassotin ephphetewa: ‹Yesus yiste oom taato feerwa› yisefaafe
Keesarni ajajiison tugga'sedifewa»
8 Daraasnawa katamaason ha'sife baassotna es baron odeseteyse shapharesete.
9 Estan Iyyasoninnawa oom meyanonna waasi teegsonek zagsere gafuksete.

Phawulosnawa Silasna Beriya Hamete

10 Ayni meya geregere Phawulosnawa Silasna waalin Beriya hamonek zagsete. Esta
kar'eteyse dey Ayhudni shiiphoni keyaassi girsete.
11 Beriyak fe asuni meya Teselonqeki asuni meyaastan ma'a yaadatbesi faar sinna
boor'a kaambaason ma'arik ephpheteesete. Es kaamaas futo sinbaason arsere wonna
wonna korto matsafaason ferere biyet feeseter.
12 Es bari boor'a baassossin showoos amanesete. Dey showo Girikni daani otumba
faana mashka meenewa arqa meena amanesete.

13 Sinuntano Teselonqek feese Ayhudni meya Phawulos Ha'oosi kaamanon Beriyak
makenamato arseteyse esta hamere daraasin manguk kabgire faasso kabugsete.
14 Es kabaasik ayni meya geregere Phawulosnin ek baarisi tesha hamanak zagsete.
Sinuntano Silasnawa Ximotiyosna Beriyak fu'tesete.
15 Phawulosnin ephphe kesa baasso dey barin Atena katisete. Estan Silasnawa
Ximotiyosna taptere taaki yoosotowa yifa Phawulosni ajajiison ephphe Beriya wolsete.

Phawulos Atenak

16 Phawulos Atenak Silasninnawa Ximotiyosninna oodfeen katamaassi koo'lo tuuma
feen biyaat ayyanabaasik haare.
17 Es bari boor'a Ayhudni shiiphoni keyaassin Ayhudni meyaneennawa Ha'ooson
shiiphsefe asuni meyaneenna gabaasta wonna wonna danfena asusakitonen we'nit
feer.
18 Ephikoros yistefe baassonawa Istokos yistefe baassotna barki yeesefaafe we'nit
feeseter. Isa isa meya: «Han sinnoy wolla wollefe bar awunak sholefeso?» yiseten
oomni meya dey: «Gaddo koo'loosi chowanontu makefewa» yit feeseter. Es baron dey
makesetees Phawulos Yesusninnawa kitun kabuni odusonna makena boor'awa.
19 Es bari boor'a Phawulosnin Ariyosfagos yiste dimaasta zuuttera fa shonggosta
ephphe hamfaat ekka yisete: «Han ne makefata gaddo assus awu sinnamato arunik
innok makowa?
20 Isa isa gaddo gaddo wuza neekin inno odeni sinna boor'a es bar awu sinnamato
arunik sholefeniwa.»
21 Es baron yise Atenaki asuni meenawa Atenak feese irbani meena gaddo gaddo
wuza woloknawa odokna wonbesiison aatu shuneseter.
22 Es kabaasik Phawulos Ariyosfagosuk zuuttera fa shonggosi ganesi yerefaat ekka
yi: «Han Atenaki asuni meyane! Nitto showo hugnak haymanotintison zaggira ephefe-
timato biingwa.
23 Nitto katamaassi biratefat Ha'o shiiphefeti dimaason biifana kabaasik: ‹Artonoy
Ha'ok› yistera tichchera faana shoo'ason daningwa. Ese ta nittok makonaas es arunoy
shiiphefeti Ha'oosongwa.
24 Es bar han daasewa han daasta fa testo zuuttambaase asin zuutira tesiis
samaasewa daase asi Daamawa. Bar asuni kushu keer'na betemeqdesiisi aane faafawa.
25 Kaasonnawa katfeni baronna dey ooma wuzasikitononu zuutira asunik imniis bar
sinna boor'a isa wuzane barkin aane yo'ifawa. Asuni argasu dey barik aane sholsifawa.
26 Neebesiisonnawa foosone daasi dilanonna dilera imi. Asuni zalaason zuutira isa
asunikintu tesi. Han daa zuuttambaase asiista dey foosonek zagi.
27 Es baron zaginaas dey asuni meya Ha'ooson sholere tu'nire awuzakne baron danak
chimonekwa. Sinfanaknu bar isarni isarniisatan wokatawa.
28 « ‹Kaa danniis; shorkera kutifeniis;
dey faafeni foosnu barikwa›
Esiis dey;
Nittoossin gaama arsefe nitto aruni meya
‹Inno zuuttamniise Ha'oosi naanggotawa›
yiseteysimatowa.
29 «Ese inno Ha'oni naanggota sinninneen bar asuni techmaknawa warqekna, birrik,
wedey shu'ak wosuste gito zagira safaronik aane sholsifawa.
30 Ese Ha'oos asuni meya zeemoti daagni neyaasik zagsete baron baak aatira hash
daadaassi fe asu zuuttere harmusonek ajaje.
31 Bar korina asuski kamo han daa zuuttambaase asiista futok mangsu kar'ana wona
duusi. Es baron besinaas es korina asusin kitun kabubaasikwa.»
32 «Kitun kabu» yifa kaamaason odeseteyse isa isaas kanyesete. Sinuntano oomiis:
«Han chowaason hepsa neekin odonik sholefeniwa» yisete.

33 Esseen orfo Phawulos baasso ganeyaassin kesse hami.
34 Sinuntano isa isa asuni meya Phawulos makena chowaason ephpheteere amanesete. Amane baassossin Ariyosfagosni shonggota diisefe baasso Diyonasyus yiste asunawa Demaris yiste isa mashkasune dey oom asuni meya feeseter.

18

Phawulos Qoronxosni Katamaasik

1 Esseen orfo Phawulos Atenan kabire Qoronxos hami.
2 Estak Phantoski asu sina aqila yiste isa Ayhudni meeni asunin dani. Bar dey: «Ayhud zuuttere Roomun keso» yit Roomki taate meeni taato Qelawudos ajajena boor'a asuba Phirisqilaneen Ixaliyan yeenaas ta'a wonawa. Es bari boor'a Phawulos baassotin hamme wol ari.
3 Bar dey baassosimato durkani zoorir sinna boor'a baassoneen ane diifaat wostet feer.
4 Beysani beysani wonaasik Ayhudni shiiphoni keyaassi hamfaafe Ayhudni meyaknawa Girikni meyakna amanosonek kabet feer.
5 Silasnawa Ximotiyosna Meqedoniyan yeesefe kabaasik Phawulos: «Yesus bar Kiristooswa» yit Ayhudni meyak mai'sire zaala maket wonaasikitonon aatit feer.
6 Sinuntano Ayhudni meya barin tugga'esere me'esefe kabaasik maambaasi tulonon tebire: «Ese nitto hannaas teetnitistawa; ta aafa mamustonawuza. Hanneen ekalo Aazabni meyakitu hamanawa» yi.
7 Estan kesse Tiitos Iyyosixos yiste asuni keer hami. Es asus Ha'ooson shiiphet feer. Keebaas dey Ayhudni shiiphoni keyaasi tesha.
8 Qersiphos yiste Ayhudni shiiphoni keyaasi gaanynya dey barki keerki meyaneen zuuttere Daamiisin amanesete. Showo Qoronxoski asuni meya dey Phawulos makefeen odesere amanere haphuktesete.
9 Daamiis dey waalin Phawulosnin raa'ik uphere ekka yi: «Digotaatawa! Makowa! Dey shaakutaata!
10 Ta neneen anetu fawungwa. Han katamaassi showo asuta feerwa. Oonu sinfaanane neyista isa miir'oni wuza katuk aafa chimanawuza.»
11 Estan Phawulos Ha'oosi kaamanon assit isa wogganewa issun assane esta di.
12 Gaaliyos Akayanon ha'sunak taatefena kabaasik Ayhudni meya isar sinere Phawulosniista kabsete. Phawulosnin ephphe mangsu katefana shonggosta taamefaat:
13 «Han asus tumaason tugga'oni hugnak asuni meya Ha'ooson shiiphsonek zagit feerwa» yisete.
14 Phawulos wolguba makonak hoorefena kabaasik Gaaliyos Ayhudni mayak ekka yi: «Nitto Ayhudni keen sina meyane! Nittoosta miir'a wedey faya mangsu zagte sinfaanane malatnitiison nibira odona kabawa.
15 Sinuntano merketi kaamnitiisiknawa, sunnitiisikna dey tumantiisiknatu malatedifeti sinnanneen teetnitiisi girowa. Ta han barissi girira mangsu kar'anak aane sholefatwa» yi.
16 Ekka yire mangsuni kar'ni shongostan baassotin kisi.
17 Es kabaasik asu zuuttere Ayhudni shiiphoni keyaasi gaanynya sina Soostensenin ephphe shonggosta ichesete. Es bar zuuttera sinfana kabaasik Gaaliyos aane kalle shaakkire bi.

Phawulos Ansokiya Wolle Ye

18 Phawulos showo wona Qoronxosuk ayni meyaneen diinanneen orfo: «Maar'on» iyaat merkebisi diire Soriya hami. Phirisqillanawa Aqilane dey barneen ane feeseter. Phawulos gibaba faana boor'a Kinkiriiya yiste dimaasta sombaason fiitte.

19 Efeson kar'efe kabaasik Phirisqillaninnawa Aqilanonna esta foosonek zagi. Sinuntano bar Ayhudni shiiphoni keyaassi girire Ayhudni meyaneen wollet feer.
20 Showo wona baassoneen ane foonak sholseten bar aane ma'i uwe.
21 Sinuntano bar: «Ha'o iyaanane hepsa wolla yoona» iyaat Efesonun kesse merkebisi diire hami.
22 Qisariya kar'faat Yerusalem hamme amanynyini meyanon naga ooshshefaat yeet wolle Ansokiya kere.
23 Ansokiyak garo wona di. Esseen orfo kabire Galatiyanewa Firgiyane asiissi kutifaafe amanynyini meyanon chimonek zagi.

Aphphilos Efesonuknawa Qoronxosukna

24 Koontoba Iskindiriyakir sinna Aphphilos yiste Ayhudni daani asu Efeson ye. Bar dey Korto matsafaason mai'sire aru; dey ma'a wolumni aruba feena asu.
25 Es asus Daamiisa ugnanon mai'sire assit dey Ayyanaasik kiichchet Yesusni chowaason maket feer. Sinuntano bar arifenaas Yohannisni haphquson koi'bawa
26 Bar digaba foontonon Ayhudni shiiphoni keyaassi kotte mako ephi. Sinuntano Phiriskillanawa aqilane odeseteyse keebesi ephphe taamme Ha'oosi ugnanon mai'sire kotte barik maksete.
27 Aphphilos Akaya hamanak safarefena kabaasik ayni meya dey es basa safaraason chinisere Akayak fe ayni meya ma'arik barin ephphetoosonek ticha tichire imete. Esta hamme Ha'oosi otmak amanynyi sinne fe baassotin akamanon argasi.
28 Yesus bar Kiristoos sinbaason korto matsafasin kisire makefaafe akama we'nuk Ayhudni meyanon makere meret feer.

19

Phawulos Efesonuk

1 Aphphilos Qoronxosuk feena kabaasik Phawulos tukaki daasta kamo aatte Efeson hamme kar'i. Estak faadbesi garo amanynyini meyanon danne:
2 «Amanefeti kabaasik Korto Ayyanaason ephpha taasetiyoso?» yit mamsi. Baasso dey: «Aane ephphatoweniwa. Korto Ayyanaas foobaasonnu aane odoweniwa» yisete.
3 Phawulos dey: «Eekan aro haphuqtonson haphuqtetiri?» yi. Baasso dey: «Yohannisni haphuqtosongwa» yisete.
4 Phawulos dey: «Yohannisni haphquus boor'ni harminirwa. Daraasik dey makenaas: ‹Ta orfoose yooni barik amanoti› yit feer. Es bar dey Yesuswa!» yi.
5 Es baron odeseteyse Daam Yesusni sunaasik haphuktesete.
6 Phawulos kushubaason baassosta ta'ifena kabaasik Korto Ayyanaas baassosta keren gaddo noono wolumsesete. Raaji dey mako ephesete.
7 Es asuni meeni faadaas dey asire heppe sinana.
8 Phawulos Ayhudni shiiphoni keyaassi hamme keez assa sinniron digaba foontonon Ha'oosi taatoni chowanon maketnawa assitna feer.
9 Sinuntano isa isa meya nibbesiison kalere Daamiisa ugnanon daraasa sina me'et aafawa amanoniwuza yisefe kabaasik baassostan woki. Amanynyi meyanon dey baasso baassotin oor kisire Xiranosni keerki assuni keyaassi wonna wonna assit feer.
10 Phawulos es baron zaginaas hep wogga sinana. Es kabaasik Iisiyak feese Ayhudni meenawa Aazabni meena zuuttere Daamiisa kaamanon odosonek chimesete.

Ha'oos Phawulosniki Kamo Zagina Biistera Artonoy Wuza

11 Ha'oos Phawulosniki kamo akama biistera artonoy wuza zagit faar.
12 Atubaas ta'ina maamaasewa kushuni marabibaase asin ephphe taamme mettanni meyaasta kunusseten mettanni meya merobesiissin farit feeseter. Kiina ayyanaas dey asusasin keset faar.

13 Kiina ayyanaason asusasin kisset kutise isa isa Ayhudni meya: «Phawulos makefena
Daam Yesusni sunaasik nittotin ajajefeni» uuk kiina ayyanaason asusasin kisuk kabet
feeseter.
14 Ayhud sina maagni gaanynyaasasin isa Asqewani naafun naanggotiis dey esiisi-
mato zagset feeseter.
15 Sinuntano kiina ayyanaas wolgira: «Yesusnin arifan; Phawulosnin chowaason
arifan; nitto oonso?» yi.
16 Kiina ayyanaas ephna asus dey fillere baassotin ephphe baassosta chimi dey mere.
Mazayerenawa atatuna keerun eelle kesete.
17 Es wuzaas dey Efesonuk feese Ayhudnawa Aazabni meena asik artena boor'a
zuuttambesiise digesete. Daam Yesusni sunaas akamanon ulfinto sini.
18 Amane baassossin dey showo asu mangu wostobesiison ammanon kisire harmi-
faafe yeeset feeseter.
19 Showo tolfattuni meya dey tolfatni matsafabesiison zuutire dara zuuttambesiise
asi sina kiichisete. Es tolfatni matsafaasi waaga dey gammatten uuchasir kuma shu'ni
birri sini.
20 Esiisimato Daamiisa kaama akama hugnak tagitnawa meretna hami.

Efesonuk Naga Tishi

21 Es bar zuuttera sinnanneen orfo Phawulos Meqedoniyanewa Akayane asiissi aatte
Yerusalem hamanak ayyanabaassi safarefaat: «Esta kar'etenneen orfo Rooma hamaktu
sholsuwa» yi.
22 Estan barin argassefe baassossin heppin Ximotiyosnawa Erasixosninna asin Meqe-
doniya wosaat bar teetbaasik garo wona Iisiyak di.
23 Es kabaasik Daamiisa uguntan kabi chowa Efesonuk naga tishi.
24 Dimexiros yiste birri wuukife asus Arxemisni Betemeqdesiisi gito birrik wostefaafe
birri wuukife baassok akama buu'a danonek zagit feer.
25 Es bari boor'a es asus birri wuukife baassotinnawa basasne fa wostobesi faana
baassotinna isa dima zuutire ekka yi: «Asuni meyane! Inno otma danfeniis han
wostoosik sinnamato arifetiwa.
26 Han Phawulos: ‹Kushuk wosuste gitoos bar Ha'otawa› yi Efesonuk koi'ba sinnoy-
naron garo daatu fu'tetano Iisiyanon zuuttambaase asin showo daranin assinamaton-
awa amanosonek zaginamatona nitto biiti dey odetiwa.
27 Es effatena ugnaasik inno wostoos kashisterwa. Es bar koi'ba sinnoynaron
Iisiyanewa daa zuuttambaase asiissi fe asu zuuttere shiiphefena arki ha'o arxemisni
betemeqdesiis ke'inor sinna fu'tobawa. Bari arkittoos dey shaarterwa.»
28 Asuni meya dey es baron odeseteyse gi'tesere: «Efesonki arxemis arkittowa» yit
chaagesete.
29 Katamaas zuuttera naga turki. Meqedoniyaki asuni meya dey hep Phawulosni
zomo sina Gayiyosnawa Aristirokosna asin zatere daraasa zuuttoni dimaasta eelete.
30 Phawulos daraasa zuuttota hamanak sholet feer. Sinuntano nawoni meya kalesete.
31 Iisiyani daason ha'sife basa zomo sina baassossin isa isaas Phawulosniki aachok
asunin wosire: «Daraasa zuuttoni dimta hamma ammanon kessa bestotatawa» yit
shiiphsete.
32 Daraasa ganesi akama buuncho kabina boor'a arki sinaas awuniron zuuttenamato
aane aruwe. Es bari boor'a isaas isa wuza oomiis dey ooma wuza maket chaaget
feeseter.
33 Ayhudni meyaassin Iskindir yiste asusin tugire teshsho daraasa sina yeetisete.
Daraasa ganesin isa isaas mai'sire we'nunak chinire kiitisete. Bar dey daraas shaakku-
nak kushubaasik besire baassok wollonak hoore.

34 Sinuntano bar Ayhudni meeni keen sinbaason arseteyse zuuttere isa kaamak:
«Efesonki arxemis arkittowa» yit hep sa'ati sinniron chaagesete.
35 Koi'baastak katamaasi ha'suni tichaason tichife bar daraas shaakkunak zagaat:
«Nitto Efesonni asuni meyane! Efesonni katamaassi fe daraas arkitto arxemisni betemeqdesiisewa saman kere inya shu'aase asin oodfenamato asu zuuttambaase asik artowa.
36 Es baron mormonir oonu aafe sinna boor'a shaakkutiknawa taptera isa mangu
wuza zagunoytimato teetnitiison oodatik sholsuwa.
37 Betemeqdesiison bo'oknawa ha'oniison mei'noy asuni meyanon ephpha hanta
yaasetiwa.
38 Dimexirosnawa barneen ane feese birri wuukife baassotna malatosone asu
feefaanane mangsu katona wonaas faarwa. Daason ha'sife baasso feeseter sinna boor'a
estak malassotowa.
39 Ooma sholefei wuza faafaanane tumaasi shonggoni zuuttota biistonawa.
40 Haniistan ooma hawungti zagseti wuzaas: ‹Faasso kabgiwa› yistera mamustonoynimato digeniwa. Wedey ‹Han kabi faassoos awuni boor'a kabiso?› yistera mamustefaanine wolguni malsi aafawa.»
41 Es baron makefaat zuuttere fe daraasin boktosonek zagi.

20

Phawulos Meqedoniyani daastanawa Girikni Daastana Hami

1 Nagani tishuus koochenanneen orfo Phawulos amanynyini meyanon isarik zuutire
kiitire chinaat: «Maar'on duuti» iyaat baassostan oor kesse Meqedoniya hami.
2 Es aatfena dima dimaassi amanynyini meyanon showo kiito kiitire chininanneen
orfo Girikni daa hami.
3 Esta keez assa diinanneen orfo merkebi diire Soriya hamanak safare. Sinuntano Ayhudni meya basaasta chowa sholsetemato arinaayse Meqedoniya kamo wolle yoonak
hoorere kabi.
4 Payirosni naa Beriyaki Susiphaxiros Teselonqeki Aristirokosnawa Sikondusna Derbenki Gayiyos, Ximotiyos, Iisiyaki Tikiqosnawa Trofemosna ane hamete.
5 Es baasso sina zeemme hamefaat Xiroaddak innotin oodesete.
6 Sinuntano inno kixxani heeboos aatnanneen orfo Filiphisiyusun merkebi diira uuch
wonak baasso feesete Xiroadda kar'a esta naafun wona diini.

Phawulos Koi'baastak Xiroaddaki Asuni Meyanon Mamsuk Hami

7 Guddani wono isarik Daamiisa meeta'unon muunik zuuttera diifeni kabaasik
Phawulos wonotirik hamanak sholsu sinna boor'a baassoneen wollet feer. Wassi daani
kixxe kar'ananeen wolumbaason dichi.
8 Inno zuuttera faani fooqiissi showo tona faar.
9 Awuxekis yiste isa na'o naa maskotiista diifer, Phawulos wolumbaason dichina
boor'a es na'o naasin akama afay' ephaan fooqiistan gande. Asuni meya dey kitire
kunfeen kabugsete.
10 Sinuntano Phawulos kerere naasin mugire idimfaat: «Kaaba faarwa digotiitawa» yi.
11 Phawulos wolle den fooqiista kesse amanynyini meyaneen Daamiisa meeta'unon
batte me. Wonana kabaneen asuni meyaneen wollenanneen orfo kabire hami.
12 Asuni meya dey fari naasin ephphe keer hamete. Es barik dey akamanon giresete.

Phawulos Tiroaddan Milixi Yiste Dima Hami

13 Inno Phawulosnin merkebisi duusunik sholeni boor'a zeemma merkebi diira
Aason hamni. Es baron dey zaginiis Phawulos wochok hamanak sholena boor'a.
14 Aasonuk uphefeni kabaasik merkebisi duunak zagira Mixilini barneen ane hamni.
15 Wonotiri wono kabira merkebisi diira Kiyyuni sinaasta fa dimaasta kar'ni. Wonotir
wono Samoon finna wonotiri wono Milixi kar'ni.

16 Phawulos Iisiyak showo wona duuk aane sholowe sinna boor'a Efeson shaatonoy
aatte hami. Es baron zaginaas Penxekosteni heeboosik Yerusalem hamme aatunak
sholet feer sinna boor'a.

Koi'baasta Phawulos Efesonuk Feese Kur'uni Meyak Zagina Wolla

17 Phawulos milixinun asunin Efeson wosire betekiristanini kur'uni meyanon teegsi.
18 Barki yeeseten ekka yi: «Han Iisiya yaana wonaneen wonna wonna nittoneen ane
aakkak aatinamato nitto teetnitiisik arifetiwa.
19 Ayhudni meeni chowni sholostan kabi chowa shana tayista katisefeknu futoni
garamaknawa harafakna Daamiisik wostet faanarwa.
20 Yaboosta sinun nitto keenti keentiissi nittok sholsifayson zuutiratu assintano isa
wuzane makonoy aane fu'otwa.
21 Ayhudni meenawa Aazabni meena boor'besiison harmire Ha'ooski wolsoneknawa
Daamni Yesusnin amanosonekna mai'sira baassok makengwa.
22 Hashnu ta esta hamfana kabaasik awu tayista kar'nitto arunoy Korto Ayyanak
ajachchera Yerusalem hamnarwa.
23 Sinuntano katama katamaassi taatonewa rakkone tayista kar'ana baron Korto
Ayyanaas taak makewa.
24 Ha'oosi otumni misirachchuni kaamanon makonak Daam Yesusnikin ephna barik
wostoni giddiison koi'sanane kaanaas taak ke'nir yira aafawa faaduna wuza.
25 Hash hawungneen kar'a nitto ganeyaassi kutifaafa Ha'oosi taatoni kaamanon
makettu fawungwa. Sinuntano hanneen ekalok oonu taan aafa biyana wuza sinnamato
arifawungwa.
26 Es bari boor'a nittoossin isar tishifenaknu ta aafa mamustonawuza yit hash
hawungti wonaasta nittok makefawungwa.
27 Ha'oosi fiqadinon zuutiratu nittok makentano isa fu'ena wuza aafawa.
28 Nittotin betekiristanini kur'u zagira Korto Ayyanaas kori. Ese nitto teetasik-
nawa keemfeti wodoosikna teetnitiison arutiwa. Ha'oos bari naasa hannak waagena
betekiristaniison mai'sira oodtiwa.
29 Ta hamnanneen orfo wodoosik kenashtonoy keena budu iririkasne fe asuni meya
yoosonemato arifawungwa.
30 Esiisimato isa isa asuni meya nitto ganeyasin kabsere elinga assu assire
amanynyini meyanon baassoki wolgusonerwa.
31 Es bari boor'a isa isarnitiisik keez wogga toonewa waalinne arafnaason wuukit
nittotin kiitinamato yaadatefaat guzuti.
32 Hashnu kortoni meyaneen ane risti nittok imanak chimni Ha'oosiknawa otumbaasi
kaamak nittotin chinira yeetuni barik nittotin aatira adara imingwa.
33 Ta ookinnu birri, warqe wedey maama ephphatoonak aane fantot.
34 Kushunaasik wosto wostefaat taaknawa taneen fe zoomotaasakitoninna argasit
faanamato nitto aridifeti.
35 ‹Ephpheteesefe basaastan imfe bar suustowa› yifa Daam Yesusni kaamanon sa-
farok kushuniisik wostet hopini meyanon argasunik sholsu sinnamato showo ugnak
nittok besifawungwa» yi.
36 Es baron iyaat kaa'nere baassoneen shiiphe.
37 Zuuttere akamanon waassere Phawulosnin idimme daamesete.
38 Arkiron suumosonek zagiis «Hanneen ekalo taan aafa biyati wuza» yina boor'a.
Estan merkebi diistefana dimaasta zoonsire geggesisete.

21

Phawulos Yerusalem Hami

1 Baassostan oor kesse hamninneen orfo merkebisi diira Qos yiste dimta hamni;
Wonotirik Ruud yiste dimta hamni; Estan Paxira yistefa katamasi hamni.
2 Estan Fiinqe sinfa daa hamma merkebi danna barissi diira hamni.
3 Kophirosnon alda teshniista biyaat Soriya hamma Merkebiis wor'na ba'aason
kessifana Xiroski wodebiiski hamni.
4 Estak amanynyini meyanon sholera danna naafun wona diini. Baasso dey Korto
Ayyanak tuntesere Pawulonin: «Yerusalem hamataatawa» yit makesete.
5 Estak fooni wonaas ko'ubaase amanynyini meyaastan oor kessa ugunniison
hamni. Zuuttambesiise asubesiiseneen naanggotbesiseneen kesere katamaasi ger-
akalo kar'ananeen innotin geggesisete. Baarisi tesha kaa'nera baassoneen ane shi-
ipheni.
6 Estan baassotin maar'on iyaat Inno merkebiissi girira diini. Baasso dey wolle
keebesi hamete.
7 Inno Xirosun kabira Pentelemayis kar'ni. Estak amanynyini meyaneen uphera naga
ooshshefaat baassoneen ane isa wona feeshni.
8 Wonotiri wono estan kessa Qisariya hamni. Estak naafun daaqonynyisasin isar
sinna Filiphoos yistefe wongelawiisa keer girira barneen ane diini.
9 Barki keer raaji maksefa acheech durba naanggotba faaser.
10 Showo wona esta diifeni Agabos yiste raajju Yuudan innoki ye.
11 Es raajjuus innoki yeere Phawulosni talfaason ephphe basa teetni kushusonnawa
wochoosonna taar'aat: «Korto Ayyanaas han talfaasi abanin Yerusalemuk feese Ay-
hudni meya haniisimato taar'ere Aazabni meyak aatire imonerwa yifawa» yi.
12 Es baron odeniise innotnawa esta feese baassotna Phawulos Yerusalem hamnoy-
namato shiipheni.
13 Sinuntano Phawulos wolgire: «Ekka waasira awuniron nibnaason shorkifetiso?
Ta Daam Yesusni sunaasik Yerusalemuk taato koi'ba sinnoynaron kitunu sinfaanane
hooreratu fawungwa» yi.
14 Kiitini kiitooson ephphetoo beybaase: «Ese Daamiis yina bar sinungwa» iyaat
beyni.
15 Estak garo wona diininneen orfo ba'aniison taar'a hoossira Yerusalem hamni.
16 Qisariyak feese amanynyini meyaassin isa isaas innoneen ane yeesete. Baasso dey
barki keer beysa ephanik Minasonni keer innotin zoonsisete. Bar dey zeemme amanere
fe Kophiroski asusasin isaas.

Phawulos Yerusalemuk Yaqobnin Mamsuk Hami

17 Hamma Yerusalem kar'feni kabaasik amanynyini meya innotin girak ephete.
18 Wonotiri wono Phawulos innoneen ane Yaqobniki keer hami. Estak dey kur'uni
meya zuuttere feeseter.
19 Phawulos dey naga ooshshenanneen orfo Ha'oos barki kamo Aazabni meeni
ganeyaassi zagina wuzason isarba isarbaasik baassok make.
20 Es baron odeseteyse Ha'ooson galattesete. Phawulosnin dey ekka yisete: «Ayni-
iso! Showo kumak faadtoni Ayhudni meya amanesetematonawa zuuttambesiise dey
Museni tumaasik ma'a koonabesi faanamato arifatwa.
21 Ne Aazabni meeni ganeyaassi feese Ayhudni meyanon: ‹Naanggotnitiison haarko
kunsutiita wedey tumaason zagutiita› yit assuneesik Museni tumaason zagsobeyonek
zagitarwa yistet fa wollaason odesetewa.
22 Ese awu zagifaanine ma'ari? Ne yooson futoosik odeseterwa.
23 Es bari boor'a han inno neek makefeni baron zaguwa. Gibabesi faana acheech asu
innoneen ane feeseterwa.
24 Baassotin ephpha Betemeqdesi hamfaat teetneeson kayimsuwa. Sombesiison
dey fiittosonek betemeqdesiisik imtefa imni waagaason baassok kaasuwa. Es baron

zagaatane neyista wolumte wollaas zuuttera shima sinbaasewa nenu teetneesik dey tumaasik ajajame asu sintamato zuuttambaase arunawa.

25 Sinuntano Aazabni meyaassin amane baassok: ‹Koo'loosik maa'a imte kiina muuson muutiita, hannaason muutiita, geetera kiti waagaasi ashanon muutiita, gerkesasin wokti› yifa tichaason wollera buggira baassok gafkiniwa» yisete.

26 Esseen orfo Phawulos asuni meyanon ephphe wonotirik baassoneen ane teetbaason kayimsi; kayimsone wonaas aage sinanamatonawa es wono isa isarbesiisa teetak imtefa gibani maa'aasi waaga aage kaastonamato yaadassuk betemeqdesiisi giri.

Phawulos Betemeqdesiisik Ootte

27 Naafunsa wonaas ko'unak kar'fana kabaasik Iisiyan yeese Ayhudni meya Phawulosnin betemeqdesiisi biyete boor'a daraasin zuutire basaasta kabgisere ephesete.

28 «Israelni asuni meyane!, Innotin argasutiwa, daraaniisinnawa tumaanisonna, dey daa daasi fe asu zuuttambaase asin assit feyiis han asuswa. Es bar bariknu beynoy Aazabni meyanon betemeqdesiisi gedfaafe han kayma dimaason kiinsiwa» yit chaagesete.

29 Es baron makesetees zeemo sinak Efesonki Trofemos barneen ane katamaassi kutifeen biyete boor'a barin Phawulos betemeqdesiisi ephphe girine faar sinna baassok bestera faar.

30 Katamaas zuuttera naga turki. Dara dey zuuttere isarik eelle yeere Phawulosnin ephphe zatte betemeqdesiissin kissete. Geregere betemeqdesiisi gamalanon kulufte.

31 Asuni meya Phawulosnin Woruk sholsefe kabaasik: «Yerusalemni katama zuuttambaase asiissi naga tishiwa» yifa wosiyaas Romanni meya taar'oni meyanon ajajefe gaanynyaaski hamma kar'i.

32 Estan bar meya taar'osakitoninnawa tii meeni gaanynyasakitoninna ephphe eelet hamme kar'i. Asuni meya dey meya taar'oni meyanon ajajefe gaanynyaasnawa meya taar'oni meyanonna biyeteyse Phawulosnin ichaason beyete.

33 Es kabaasik meya taar'oni meyanon ajajefe gaanynyaas tai'sere ephphe Phawulosnin hep shashsharak taatonak ajaje. Esseen orfo bar oo sinnamatonawa awu zaginamatona mamsi.

34 Darani meya dey isa isaas isa wuza yisten oomiis dey ooma wuza maket chaaget feeseter. Meya taar'oni meyanon ajajefe bar daraasa chaagatan kabi chowa futo sinna wuzason arunak aane chime sinna boor'a Phawulosnin meya taar'oni meeni ke'e ephphe hamonek ajaje.

35 Phawulos gefaasta kar'fena kabaasik daraas zuuttere akama gi'ak kabsere barin miir'oni wuza basaasta katusonek feeseter sinna boor'a meya taar'osakito barin wor'e hamete.

36 Daraas dey: «Wortowowa» yit orfoose chaaget barneen ane hamete.

Phawulos Daraasneen Wolle

37 Meya taar'osakito barin ephphe hamere feesefe dimaasta kar'efe kabaasik Phawulos meya taar'oni meyanon ajajefe gaanynyaasin: «Ta isa wuza neek makonak ma'i utaroso?» yi. Ajajefe gaanynyaas dey: «Girikni noono arifatoso?

38 Eekan zeemo sinak dara nuurunak zagire kaa wori acheech kum asuni meyanon ephphe ichma daa hama Giphtsini asus netenoso?» yi.

39 Phawulos dey: «Ta Kilqiya fa arto Tersesni katamaassin koonte Ayhudawiwa. Adarawa daraasik makonak ma'i utak mamsifawungwa» yi.

40 Bar dey makowa ubaase Phawulos gefaasta yerefaat kushubaason kabgire daraas shaakunak zagi. Daraas dey shaakki. Phawulos Ibrayistini noonok ekka yit make.

22

1 «Nitto aytaasakitonawa abataasakitona! Hash nittok makona wolguni wolumnaason odotiwa» yi.

2 Ibrayistini noonok makefeen odeseteyse akamanon shaakkisete. Estan Phawulos
dey ekka yi:
3 «Ta Kilqiyaki fa Terseski katamaassin koonte Ayhudawiwa; sinuntano dichnaas han
Yerusalemni katamaassiwa; taan assiis Gamaliya sinfe asuswa; abani meeni tumaason
mai'sira arira dey han nitto zagifetisimato hashnu Ha'oosik akamanon koone asuwa.
4 Han ugnaasik zoonustefe baassotin kituta kar'one kabaneen kabgit faanar. Arqasin-
nawa mashkasonna taar'taafa aatira taatoni keer imet faanar.
5 Es bar futo sinbaason Maagni gaanynye meeni gaanynyaasnawa kur'uni meeni
shonggose taak zaalwa. Esiisimato dey Demaskok feese han asuni meyanon taar'a
Yerusalem teshshera ke'o danonek Demaskok feese Ayhud sina ayni meyaki tichisete
tichaason ephnaas han baassokingwa.

Phawulos Kiristoosnin Aakkak Amanenamato Make

6 «Ta Demasko hamet katamaaski tai'sefana kabaasik toosta diinqone akama chaarefa
saman biratonaasta palpalit chaare.
7 Es kabaasik daasta kere gandera: ‹Sawulno! Sawulno! Awuni boor'a taan kabgid-
ifa?› yifa kaama oden.
8 Ta dey: ‹Daamiiso! Ne oonso?› yin. Bar dey: ‹Ta han ne kabgifata Naaziretki
Yesuswa› yi.
9 Taneen ane feese baasso es chaarefaasontu biyetetano bar taan wolumsifena
kaamaason aane odosoto.
10 Ta dey: ‹Daamiiso! Awu zagunarinso?› yina Daamiis dey: ‹Kabira Demasko
hamma; zagutak sholsi bar zuuttera estak neek maktonawa› yi.
11 Es chaarefaasi palpalutan kabi chowa biyanak aane chimut sinna boor'a taneen
ane feese asuni meya kushunaassi zatere zoonsit Demasko katisete.
12 Estak Hananiya yiste isa asu feer. Bar dey Ayhudni meeni sinak ulfinto; tumaasik
ha'i ayyantu asu.
13 Bar yeere teshna yerefaat: ‹Ayta Sawulno! Aafnees biyungwa!› yi. Aafnaas dey es
kabaasik geregere gachche; barin dey biin.
14 Bar dey taak ekka yi: ‹Abaniisakitoni Ha'o bari safaraason arutak, ookoosin
biyataknawa dey kaambaason noonobaassin odotakna neen zeemma koriwa.
15 Es baron dey zaginaas biita baronnawa odeta baronna asu zuuttambaase asi sina
barik zaal sinatakwa.
16 Eekan Hash awu oodaat diitarin? Kabira basa sunaason teegok haphuktera
boor'neessin kayimwa› yi.
17 Esseen orfo Yerusalem wolla hamma betemeqdesiisi Ha'o shiiphefaat temesxok
raa'i biin.
18 Daamiis dey bestere: ‹Ne ta chowaasik makota zaalaason aafa ephphetoosone
wuza sinna boor'a taptera Yerusalemun keswa› yi.
19 Ta dey ekka yin: ‹Daamiiso! Ayhudni shiiphoni keya zuuttambaase asiissi ham-
faafa Neek amanefe baassotin zuutira ephpha taatoni keer gednamatonawa ichnama-
tona baasso teetbesiisik arsedifewa.
20 Neek zaal sina Isxifanosnin worsefe kabaasik ta dey baassoneen ane isar sinna
teshbesi yerefaat baasso mayaason oodet faanarwa›
21 Daamiis dey: ‹Woka daak feese Aazabni meyaki neen wosunar sinna boor'a kabira
hamma› » yi.

Phawulos Roomni Daani Asu Sinbaason Besi

22 Estaneen kar'e daraas zuuttere Phawulos makena wollaason odeset feeseter. Estan
kaambesiison teggisere: «Han effetena asu kaak foonak aane sholsifa sinna boor'a
daastan tishuwowa» yit chaagete.
23 Baasso dey chaaget; maybesiison kisire sirusta birassit; tulooson den sama buket
feeseter.

24 Ajajefe gaanynyaas es baron biinayse Phawulosnin meya taar'oni meya feesefe dimaassi ephphe hamonek ajaje. Daraas basaasta awuni boor'a effaron chaagetemato arunak ichchet mamustonak ajaje.
25 Sinuntano talfak taar'ere ichonek hooresefe kabaasik Phawulos teshba yere tii meeni gaanynyak: «Roomni asusnin mangsu kar'noyfeen ichatik sholsunoso?» yi.
26 Tii meeni gaanynyaas es baron odenayse ajajefe gaanynyaaski hamme: «Han asus Roomki daani asuwa; awu zagutakinso?» yi.
27 Es bari boor'a ajajefe gaanynyaas Phawulosniki tai'sere: «Ne Roomki daani asunoso? Taak makebbo» yi. Phawulos dey: «Aa, ta Roomki daani asuwa» yi.
28 Ajajefe gaanynyaas: «Ta Roomki asu sinanak akama waagatu kaasira waagengwa» yi. Sinuntano Phawulos: «Ta Roomni daastatu koontengwa» yi.
29 Estan barin tu'nuk hoorere feese baasso basaastan oor kesse hamete. Gaanynyaas dey Roomki asu sinbaason arinaayse shashsharak taatonak ajajobaasik dige.

Phawulos Ayhudni Meeni Shonggosi Sina Ta'i

30 Wonotiri wono ajajefe gaanynyaas Ayhudni meya Phawulosnin malassete chowa futobaas awu sinnamato arunak shole. Estan maagni gaanynye meyanonnawa shonggota diisefe baassotinna zuuttosonek ajaje. Phawulosnin taatoni keerun kotsire teshshe baasso sina tai'si.

23

1 Phawulos shonggosta diise baassotin kootkire biyaat: «Aytaasakitono! Ta hawungneen kar'a Ha'oosi sina faana foonaas ma'a kanukwa» yi.
2 Hananiya sinfe maagni gaanynye meeni gaanynya Phawulosni tesha yere asuni meyanon Phawulosni noonooson ichosonek ajaje.
3 Es kabaasik Phawulos Hananiyanin: «Ne booro maattera di sawane faatarwa; Ha'oos neen ichnirwa! Ne tumaasimato mangsu kar'atak diifaat kessa tumaasneen gerakalo taan ichosonek ajajotaroso?» yi.
4 Esta yerse asuni meya: «Ha'oosi maagni gaanynye meeni gaanynyaasin me'fatoso?» yisete.
5 Phawulos dey: «Aytaasakitono! Maagni gaanynye meeni gaanynya sinbaason aane arutwa. Ha'oosi kaamsi: ‹Daraasin ha'sife baassosta mangu kaama makotaatawa› yistera tichchera faarwa» yi.
6 Sinuntano Phawulos esta yere baassossin isa kunuus Seduqawi; isa kunuus Ferisawi sinobesiison arifaat: «Aytaasakitono! Ta Ferisawini meeni keenaassin koonte Ferisawiwa. Hash ta mangsu kar'tefana dimaasta tai'senaas imte abdisiknawa kitun kabuni chowaasiknawa» yit zuuttoosi sina kaambaason teggire chaagi.
7 Es baron makobaase Ferisawini meenawa Seduqawini meena asi ganeyaassi faasso kabin shonggos heppik bagte.
8 Seduqawini meya: «Kitun kabu aafa; Ha'oosi wosiya dey aafa; Ayyanaas dey aafa» yifar; sinuntano Ferisawini meya: «Es bar zuuttambaase faarwa» yiretu amanesefe.
9 Es bari boor'a nagani tishu sini. Ferisawini meeni ganeyaassin isa isa Museni tumaason assife baasso kabsere: «Han asusata isa mangsune aane daneniwa. Awuzakne Ayyana wedey Ha'oni wosiya barik make sinanawa» yit chinire we'nisete.
10 Faassoos arkit yoobaase asuni meya Phawulosnin buu'e tishuksonoytemato ajajefe bar digefaat meya taar'oni meya hamere asuni meeni ganeyasin kisire teshshere meya taar'oni meya feesefe dimaasta ephphe hamonek ajaje.
11 Wonotiri wono waalin Daamiis Phawulosni tesha yerefaat: «Digotaatawa! Yerusalemuk ta chowaason maketaasimato Room dey hamma ta chowaason makotak sholsuwa» yi.

Phawulosnin Woruk Zagte Koppo

12 Wonfana kabaasik Ayhudni meya zuuttesere: «Phawulosnin worunoy muu aafa
muuni wuza dey aka aafa ushani wuza» yit teyisesete.
13 Es baron merkees acheechasir asuneen denalo.
14 Es baasso dey maagni gaanynye meyakinawa kur'uni meyakina hamere: «Phawu-
losnin woruninneen: ‹Muu aafa muuni wuza› yit chinira teyiniwa.
15 Nitto dey shonggosneen ane isar sinna basa chowaason mai'sire tu'nuti wuza
faarne faar zagira Phawulosnin nittoki tai'sunak ajajefe barin mamsutiwa. Inno dey
hanta kar'noyfeen worunik hooreniwa» yisete.
16 Sinuntano Phawulosni eeti naa es mekamaason odefaat meya taar'oni meeni ke'e
hamme Phawulosnik make.
17 Phawulos dey tii meeni gaanynyaasasin isarin teegere: «Han naas ajajefe
gaanynyaasik makona wuza faar sinna boor'a gaanynyasneen uphsuwa» yi.
18 Tii meeni gaanynyaas dey naasin taamme ajajefe gaanynyaaski katifaat: «Han naas
neek makona wuza faar sinna boor'a taato sina Phawulos taan teegere neeki ephpha
yoonak shiiphewa» yi.
19 Ajajefe gaanynyaas dey naasin kushubaassi zatte eksefaat: «Taak makota wuzaas
aambanso?» yit mamsi.
20 Naas dey ekka yi: «Ayhudni meya Phawulosni chowaason chinire tu'nusonerne faar
zagsere wono shonggosi sina tai'sutak neen mamsusonek merkesetewa.
21 Sinuntano ne ma'i utaatawa. Phawulosnin woruninneen muu aafa muuni wuza
aka dey aafawa ushani wuza yisere teyisete acheechasirneen denalo asu barin woruk
oodediferwa. Hash baasso oodeset feesetees ne wolgusongwa»
22 Ajajefe gaanynyaas: «Han taak maketa chowaason ooniknu makotaatawa» iyaat
naasin gafki.

Phawulos Daason Ha'sife Filkisni Oottere Hami

23 Esseen orfo ajajefe gaanynyaas Tii meeni gaanynyaasasin heppin teegere: «Waalin
keez sa'atiista Qisariya hamni hep tii meya taar'oninnawa, naafunasir faza eelsuni
asuninna, dey hep tii ebo fokni asunin hoossutiwa.
24 Phawulosnik fazasikitonon hoossira daason ha'sife Filkisniki nagak kar'anak
zagutiwa» yi.
25 Ekka yifa ticha dey tichire:
26 «Qelaudewos Lusiyosnikin arkitto daason ha'sife Filkisno! Naga neek sinfawungwa.
27 Han asusin Ayhudni meya worsone kabawa. Sinuntano bar Roomki daani asu
sinbaason arina boor'a meya taar'oni meyaneen ane esta kar'a fu'engwa.
28 Barin awuni chowak malassetemato arunak sholefaat baasso shonggosta tai'sin.
29 Malassetees dey baasso tumaason biifa chowaasik sinbaason aringwa. Sinuntano
kituta katuni wedey barin taatoni keer gedni chowatawa.
30 Han asusin woruk koppa'sere hooresetemato odenayse geregere neeki gafkingwa.
Malatese baasso malatbesiison neeki sina tai'susonek makengwa» yi.
31 Estan meya taar'oni meya baassok maktenaasimato Phawulosnin waalin ephphe
taamme Antiphatirisniki katisete.
32 Wonotiri wono faza eelsife asuni meya Phawulosneen ane hamonek zagifaat meya
taar'oni meya feesefe dimaaski wolsete.
33 Faza eelsife asuni meya dey Qisariya kar'eteyse tichaason daason ha'sife barik
imefaat Phawulosnin dey sinba tai'sisete.
34 Daason ha'sife bar tichaason feretinanneen orfo Phawulosnin: «Ne! Ayki daani
asunso?» yit mamsi. Qilkiyaki daani asu sinbaason arinaayse:
35 «Neen malatesefe baasso yeesefaaten chowneeson baassokin dey odonawa» yi.
Herodisni masaraassi oodtere foonak ajaje.

24

Phawulosnin Ayhudni Meya Malatesete

1 Uuch wonaneen orfo maagni gaanynye meeni gaanynya Hananiya isa isa kur'uni
meyaneen Tertelus yiste wobisneen ane Qesariya hami. Baasso dey Phawulosni
chowaason daason ha'sife Filkisniki hamere malatesete.
2 Phawulos teegtere yeefena kabaasik Tertelus ekka yit malatonak kabire: «Ulfinto
Filkisno! Neeki kamo akama naga danniwa, Han ne ma'a ha'susik daraaniis foobaas
sooltewa.
3 Akamanon ulfinto Filkisno! Han ma'a wostoneeson daa daassinawa aagene aage-
nena akama galataktu ephpha taafeniwa.
4 Sinuntano haniistan denalo neen hopsunoynaron kawunbaase neek makona baron
garamak innotin odotak shiiphefawungwa.
5 Han asus innoosta mangu mero siniwa. Han daa zuuttambaase asiissi fe Ayhudni
meeni ganeyaassi naga tishki. Naazirawini meya yistefe baassok zoonsibesiwa.
6 Dey betmeqdesiison kiinuk kabefeen ephniwa. [Tumaniisimato mangsu kar'anik
sholera faanir.
7 Sinuntano meya taar'oni meyanon ajajefe gaanynya Lusiyus yeere akama hugnak
inno kushuussin ephi.
8 Barin malatesefe baassotin dey neeki yoosonek ajaje]* Ne teetneesik barin tu'nira
han inno barin malateni chowaason zuuttira arutak chimatawa.»
9 Ayhudni meya dey: «Han chowaas zuuttera futowa» yiset malataasik isar sinete.

Phawulos Filkisni Sinak Malataasi Wolgunon Make

10 Daason ha'sife Filkis Phawulos makonak kushubaason kabgire besi. Phawulos dey
ekka yit mako ephi: «Showo neya han daraasata mangsu kar'et faatamato arinar sinna
boor'a tayista malate malataasi wolgunon neek makonaas girakwa.
11 Ha'oni shiiphok Yerusalem hamnanneen asire heppe wonaastan aane daytowa
sinnamato ne teetneesik arutak chimatawa.
12 Betemeqdesiissi sinun Ayhudni shiiphoni keyaassi wedey katamaassi ooneennu
we'nifana wedey daraas naga turkunak zagifana taan aane danoto.
13 Hash taan malatesete chowaasik isa zaala neek tai'susonek aafa chimone wuza.
14 Sinuntano han baron neek makonak sholefawungwa; baasso eshni ugna yisefe es
ugnaasik ta inno abani meeni Ha'oosontu shiiphefawungwa. Museni tumaasi tichche
baronnawa raajjuni meyaki kamo makte baronna zuutira amanenarwa.
15 Baasso dey abdi zagsefeysimato ta dey ookoni meenawa ooko sinnoy meena kitun
kabsonemato Ha'oosik abdi zagifawungwa.
16 Es bari boor'a ta Ha'oosi sinaknawa asuni sinakna kayma nibna foonak wonna
wonna duudefawungwa.
17 Yerusalemun kesnanneen hang showo wogga aatnanneen orfo darataasik sinni
argasuni waagnewa Ha'oosik imtoni imaason imanak yaangwa.
18 Betemeqdesiisik dey kayimni sitiriison zagit faanatu danetewa. Es kabaasik taneen
ane daraas aafe. Dey nagani tishuus aane kabuwa.
19 Sinuntano Iisiyan yeese Ayhudni meya esta feeseter. Baasso tayista malatosone
chowa faafaanane neeki sina tai'sere malatosotowa.
20 «Esseen orfo shonggosi sina tai'fana kabaasik danete mangsu faafaanane maksо-
towa.
21 Baasso ganeyaassi yerefaat: ‹Kituni meeni kitun kabu faarwa unaasiktu hash
hawung mangsu tayista katonak nitto sina ta'ingwa› yit tega kaamak chaagga mak-
engwa. Esiistano ooma zagina wuza aafawa.»

---

* **24:8** Girikni tichaassi aafa

22 Sinuntano Filkis Daamiisa ugnanon mai'sire arire feer sinna boor'a: «Meya taar'oni
meyanon ajajefe gaanynya Lusiyos yeefena kabaasik nitto chowaason koi'sunawa»
iyaat gafki.
23 Phawulosnin oodet fe tii meya taar'osin: «Birmadumma kalnoy mai'sira oodwa; dey
koonbaasakito barik sholsi wuza ephphe yeesefe kabaasik kalataatawa» yit ajaje.

Phawulos Filkisnawa Dirusillane Asi Sina Ta'i

24 Garo wonaneen orfo Filkis Ayhudawi sina asuba Dirusillaneen ane ye. Phawulos-
nin teegsire Kiristoos Yesusnik amanoni chowaason maken ode.
25 Phawulos ookoni chowaasonnawa teetni ha'suse asi chowanonna dey yooni mang-
suni kar'aasi chowanon makobaase Filkis digere: «Hash hantan hamma; taak ho'itna
wononeen wosira teegsunawa» yi.
26 Filkis Phawulosnikin waaga muunak abdi zagit feer. Es bari boor'a showo wona
teegsifaafe wolumsit feer.
27 Hep wogganeen orfo Porqiyos Fistos Filkisni kodaasta ha'sunir sinne taatte. Filkis
Ayhudni meyanon girsunak sholefaat Phawulosnin kota beyi.

25

Phawulosni Chowaas Keesarni Kina Biistonak Mamsi

1 Fistos ha'sifena awurajjaassi girire keez wona aatinanneen orfo Qisariyan
Yerusalem hami.
2 Estak Maagni gaanynye meenawa isa isa Ayhudni meyanon zoonsife baassona
Phawulosnin malatesete.
3 Phawulosnin ugunta oodde worsonek sholsefaat Fistosnik: «Phawulosnin Yerusalem
ootire teshshok innok ma'a wuza zaguwa» yit shiiphsete.
4 Sinuntano Fistos wolgire: «Phawulos Qisariyak taatoni keer oodtettu fewa; ta dey
hash taptera esta hamnarwa.
5 Ese nittotin ha'sife meya taneen ane Qisariya hamotowa; estak Phawulos zagina
mangsu faafaanane malatosotowa» yi.
6 Fistos dey nangirin wedey asir wona sinniron baassoneen ane aatinanneen orfo Qis-
ariya hami. Wonotiri wono mangsuni kar'ni kodaasta diifaat Phawulosnin tai'susonek
ajaje.
7 Phawulos tai'sefena kabaasik Yerusalemun ye Ayhudni meya ganeya gedde yerse-
faat showo zaalba foonto faya malata basaasta malatesete.
8 Phawulos dey: «Ayhudni tumaasta sinun betemeqdesista wedey Qesarniista isa
zagina mangsu aafa» yit malataasi wolgunon wolgi.
9 Fistos Ayhudni meyanon girsuk sholefaat Phawulosnin: «Yerusalem hamfaat han
chowaasik mangsu katonak taaki sina ta'atak sholefatoso?» yi.
10 Sinuntano Phawulos wolgire: «Tayista mangsu kar'ak chimni Qeesarni mangsuni
kar'ni kodaasi sina yerefawungwa. Ne mai'sira arifataasimato Ayhudni meyaasta isa
mangsune aane katutwa.
11 Ese miir'anewa kituta katuni mangsune zagin sinfaanane kitun fui'tona aafa
unawuza. Sinuntano baasso malataas shima sinfaanane taan baassok aatire imanak
oonu aafa chimanawuza. Chownaas Qeesarni sina biistongwa» yinwa.
12 Es kabaasik Fistos barneen ane merkesefe baassoneen ane merkere: «Yigibanynyi
yitanneen Qesarniki hamatawa» yi.

Phawulos Agriphanawa Berniqena Asi Sina Ta'i

13 Garo wonaneen orfo taato Agriphanawa Berniqena Fistosnin «Ekku nagak yaata»
uuk Qisariya yeesete.
14 Estak showo wona diisete boor'a Fistos Phawulosni chowaason ekka yit taato
Agriphanik make: «Filkis taatire kunsina isa asu hantatu fe.

15 Ta Yerusalemuk faana kabaasik maagni gaanynyanawa Ayhudni kur'uni meena
han asusa chowanon malatesere basaasta mangsu kar'anak taan mamussete.
16 Sinuntano ta: ‹Malatte asus malate baasso sina yerere malattena malataasi wol-
gunon imnoyfeen malate barin aatire ima Roomani meeni dubbiyotawa› yira baassok
wolgingwa.
17 Estan malatese baasso hanta zuuttesefe kabaasik ta dey woknoy wonotiri wono
mangsuni kar'ni kodaasta diifaat es asusin tai'susonek ajajen.
18 Malatese baasso dey teshba yersefaat maksefe kabaasik ta safarenaasne fa mangu
wuza isanne basaasta aane maksoto.
19 Sinuntano barneen ane we'nit feesetees baasso teetni haymanotisiknawa Phawu-
los ‹Hayewwa› yifena kiti Yesusni chowaasiknawa.
20 Ta dey han effatena chowaason tu'nu taan rakkisina boor'a: Phawulosnin:
‹Yerusalem hamfaan estak han chowaasik mangsu neyista kar'anak sholefatoso?› yin.
21 Sinuntano Phawulos chowbaas Qesarnikik biistonak sholefaat: ‹Yigibanynyi›
ubaasik esta gafkunanneen taatere foonak ajajen.»
22 Agripha Fistosnin: «Ta han asus makefeen odonak sholefawungwa» yi. Fistos dey:
«Wono makefeen odotawa» yi.
23 Estan wonotiri wono Agriphanawa Berniqena akama ulfinak meya taar'oni meeni
gaanynyasakitoniknawa katamaassi fe arto meyakna geeptere yeesere mangsuni
kar'ni addarashisi girsete. Esseen orfo Fistos Phawulosnin teegsi.
24 Fistos dey: «Taato Agriphano! Nitto innoneen ane fe asuni meya zuuttere! ‹Han
asus hanneen ekalok kaak foonak aane sholsifa› yit chaaget Yerusalemuknawa han Qis-
ariyak feese Ayhudni meya basaasta mangsu kar'anak taan mamussete asus hanifewa.
25 Sinuntano ta barin kituta katuni mangsu aane danut. Bar dey: ‹Chownaas
Qeeasrnik biistongwa› yina boor'a esta wosunak hooren.
26 Sinuntano basa chowaasik Daamtaasik tichuna amma wuza aafawa. Estan tu'nira
biininneen orfo tichuna wuza dananatto iyaat nitto sina arkiron dey taato Agriphano!
Neeki sina tai'singwa.
27 Isa taato denalo fe taatoski wostere hamfena kabaasik malattena malataasi
chowanon amma zagu beya ma'ar sinna taak aane bestowawa.»

26

Phawulos Agriphani Sinak Zagina Wolla

1 Agripha dey Phawulosnin: «Chowneeson makotak chimatawa» yi. Phawulos
kushubaason kabgire malatena malataasi wolgunon make.
2 «Taato Agriphano! Ayhudni meya taan malatesete malata zuuttambaase asik
wolgubaason hash hawung neeki sina imfana kabaasik ta ta teetaasik akamanontu
girengwa.
3 Esiis dey ne Ayhudni meeni sitirisewa karakkaroose asin mai'sira aritarwa. Es bari
boor'a fakiyak taan odotak shiiphefawungwa.
4 «Garonaaseneen aakkak faanamato Ayhudni meya zuuttere arseterwa. Tesustan
kabgira darataasa ganesinawa Yerusalemukna faana foonaason arseterwa.
5 Ta chowaasik zaala maksonek ma'i yisefaatene haymanotiniison akamanon zaggire
oodefe Ferisawini meeni keen sinna faanamato tesustaneen kabire arseterwa.
6 Sinuntano hash mangsu tayista katonak hanta yerenaas Ha'oos abaniisakitonik
imna teyyani kaamaasik abdi zagifana boor'awa.
7 Es abdiista kar'onek asire heppe inno asteseriis Ha'ooson toone waalinne chimme
shiiphok oodedifer. Taatono! Taan Ayhudni meya malatesetees es abdiisikwa.
8 Ha'oos kituni meyanon kitun kabgunir sinbaas awuni boor'a nittoki amantoba
foonto chowa sinniso?

9 «Ta dey ta teetaasik Naaziretki Yesusni sunaason chimnaasne faaron tugga'ok sholsu
sinnamato safaret faanar.
10 Yerusalemuk zaginaas esiisongwa. Maagni gaanynye meyakin ephna ha'suni
hugnaasik amanynyini meyaassin showonin taatoni keer taatin. Baassotin worsefe
kabaasik baassoneen ane isar sinin.
11 Showo wona Ayhudni shiiphoni keya keyaasi hamfaafa ke'o ephphetoosoneknawa
Daamiisata mei'ni kaama maksonekna kabet faanar. Baassosta akamanon haarera
ooma geroni katamaassinu hamfaafa kabgit faanar.

Phawulos Kiristoosniki Aakkak Wolinamato

12 «Han chowaasik maagni gaanynye meyakin ha'suni hugnanewa ajajine ephpha
Demasko hamdifanar.
13 Taatono! Ugunaasta faana toosta awaasi chaarefatan denalo sina chaarefa biin.
Es chaarefaas biratonaastanawa taneen ane hamet feese baasso biratoostana saman
chaare.
14 Zuuttamniise daasta gandera kunfeni Ayhudni meeni noonok: ‹Sawulno! Sawulno!
Awuniron taan kabgidifa? kamo bittaasta yer'ana iyaatane teetnesontu miir'otawa›
yifa kaamaason oden.
15 Ta dey: ‹Daamiiso! Ne oonso?› yin. Bar dey: ‹Ta; ne kabgifata Yesuswa;
16 Sinuntano hash kabira wochoneesik yerowa. Ta; neek bestenaas biita ta wuza-
siknawa hanneen dey neek besunak fa wuzaasikna wostinynyata sinna zaala taak
makotaktu neen taatsingwa.
17 Israelni daraasa kushusinnawa neen wosuna Aazabni meeni daraasa kushusinna
neen oodana.
18 Aafbesiison gachataknawa talmaassin chaarefaasta kisutakna dey Sexanaasi
ha'suni sikalosin Ha'ooski wolgutakna neen zagunawa. Baasso dey boor'besiisi
fakiyanon danone. Taak amanobesiisik dey korto sina baassoneen risti danone.›

Phawulos Wostobaas Awu Sinnamato Make

19 «Taato Agriphano! Saman taak beste raa'isik aane ajajamo beyutwa.
20 Sinuntano zeemma Demaskok feese asuni meyak estan dey Yerusalemuknawa Yu-
udani daa zuuttambaase asiissi fe baassokna esiisimato dey Aazabni meya harmusonek
maken. Harmusobesiison besifa wosto wostosonek awasingwa
21 Es bari boor'a Ayhudni meya betemeqdesiisik taan ephphe woruk kabsete.
22 Hash hawungneen kar'a Ha'oosi argasu tayistan aane tishuwa. Es bari boor'a
garosiknawa gaymasikna han futooson maket hanta yerefawungwa. Raajjuni
meenawa Musena zeemme ekka sinana yisere maksete baron makenastano ooma isa
wuzane aane makotwa.
23 Baasso dey: ‹Kiristoos shanaason ephphetoona; kitun kabuusik dey tesunir sinne
chaarefaason Israelni daraasiknawa Aazabni meyakna ammanon besuna› yiseretu
maksetewa.»
24 Phawulos es baron makefeen Fistos: «Phawulosno! Nifasetwa. Akamanon arunees
nifaso sinatak neen zagiwa» yit chaagge make.
25 Sinuntano Phawulos: «Akamanon ulfinto Fistosno! Futosewa futo sina barontu
makentano aane nifasotwa.
26 Basa sina ammanon makena taatoos han baron arifewa. Es bar dey aachonor sina
beyna boor'a taatoos arunamato arifawungwa.
27 Taato Agriphano! Raajjuni meyanon amanees tatanoso? Ne dey amanefatamato
arifawungwa»
28 Agripha dey Phawulosnin: «Han garo kabisasi taan kiristana zagutak sholedifa-
tarwa bi» yi.
29 Phawulos dey: «Garo kabaasik sinun akama kabak ne ne sinnoytaron hash hawung
ta wollaason ode baasso zuuttere han taatonaastano tane feer sinonek Ha'ooson
shiiphefawungwa» yi.

30 Esseen orfo taato Agripha; daason ha'sife barnawa Berniqenonna dey baassoneen
ane diise asuni meya zuuttesere kabsete.
31 Estan kesere hamefet baassotna baassotna: «Han asusin kituta wedey taatok katuni
isa wuzane aane zaguwewa» yit wolumsete.
32 Agripha dey Fistosnin: «Han asus: Qesarniki yigibanynyi uu shaki sinfaanane baak
kotana kabawa» yi.

27

Phawulos Room Hami

1 Merkebik Ixaliya hamanik wonaas katobaase Phawulosnawa oom taatoni meena;
taatoosa taatoni meya taar'osakitonisin isa Yuliyos yiste tii meeni gaanynyaasik
taamme imete.
2 Iisiyani baarisi ha'ta faase wodebiiski hamfa Adiramixiyonni merkebiissi diira
hamni. Teselonqek feefe Meqedoniyani daani asu sina Aristirokos dey innoneen ane
feer.
3 Wonotiri wono Sidona hamma kar'ni, Yuliyos Phawulosnik kenashtefaat Phawulos
hamme zomobaaskin barik sholsi argasu ephphe yoonak fiqadi imi.
4 Estan kabira sirus ek sinniistak sirit faar sinna boor'a baarisi ganesi kuni daa
kophirosnon teetera hamni.
5 Qilqiyanewa Pinifiliyane asi tesha fa baariison finninneen orfo Liqiyak fa Mura
yistefa katamasi kar'ni.
6 Estak tii meeni gaanynyaas Ixaliya hama Iskindiriyani merkebi danne barissi
duunik zagi.
7 Showo wona nibi nibi kutira akama rakkok Qenidos yistefa katamasi kar'ni. Sirus ek
sina hamnoynimato kalna boor'a Silmonani tesha kamo aatta baarisi ganesi kuni daa
Qerxesnon teetera hamni.
8 Akama rakkok teshba teshbaase aatninneen orfo Lasiya yistefa katamaassi tesha fa
«Ma'a wodebi» yistefa dimaasta kar'ni.
9 Kutifeni kutuniis faya sinna boor'anawa soomoni wonaas aatna boor'ana es
kabaasik merkebik kutuus adaga sinna boor'a Phawulos asuni meyak ekka yi:
10 «Asuni meyane! Hanneen ekaloki fa kutuniis akama adaga faar sinnatu taak
bestedifawa. Feche ba'astanawa merkebiistana koi'ba sinnoynaron asuni kaatanu
akama adaganewa tishune kar'nirwa»
11 Sinuntano tii meeni gaanynyaas Phawulos makena baristan merkebiissi fe asusin
ajajefe barinnawa merkebiisi abaninnatu odedifer.
12 Es wodebiista yeeshuuson aatuk mangu sinbaasik yeesho esta yerok aane mai'fa
sinna boor'a showo asuni meya: «Hama chimtefaanane kawudan awugirukinawa
yeeshdaani awugirukina fa Feenqe yistefa Qerxesni wedebiski kar'ere yeeshuuson
aatuni» yisere maksete.

Baariistak Akani Guubo Kabi

13 Garo kawudani sirus sirifeen biyeteyse baasso safareteesne faar sinna baassok
bestefaan merkebiis yeronak zagifa baron kabugsere hamak kabsete. Wedebiistan
kabsere Qerxes kamo teshba teshbaase aatte hamete.
14 Sinuntano woknoyfeen «Yeeshdaani awukesaki ipuwa» yiste hugnaba faana ipuwa
baarisi ganeyasi kuni daastan kabira baariiski ya.
15 Merkebiis ipuwaasik tugtera ipuwaason tugire hamak aane chima sinna boor'a
shaakkira ipuwaasik tugtet hamni.
16 «Qeda» yiste baarisi ganesi kuni daason teetera hamfeni kabaasik akama rakkok
merkebiisi goonunon mai'sira zatta merkebiison fu'ok chimni.

17 Merkebiissi diise baasso goonuuson hang merkebiski zatte kissetenneen orfo merkebiisi biratonon gaaduk taar'esete. Merkebiis: «Surtiis» yiste fuutuni daasta gandonoytemato digsefaat sharaason kessisefaaten sirus merkebiison kalin hamete.
18 Ipuwaas akamanon innoosta chimet hamna boor'a wonotiri wono merkebiista feche ba'aason kessisere baariissi ha'u ephesete.
19 Keezsinari wono merkebisiki ke'ni kodaason kushubesiisik kissere ha'sete.
20 Showo wona awa wedey baakura aane biistowa sinbaasik sirus innoosta chimet hamna boor'a: «Hanneen ekalok aafawa fui'toni wuza» yit abdi buggini.
21 Asuni meya dey isa muune muunoy showo wona diisete. Es bari boor'a Phawulos baasso ganeyasi yerefaat ekka yi: «Asuni meyane! Ta makena baron odera Qerxesun kabu beyeti sinfaanane han adagasewa tishuuse nittoosta kar'ana kabatawa.
22 Hashnu han merkebiis bar bartu miir'amonittano nittoossin oonu tishunir aafewa. Es bari boor'a ‹Harewa digotiitawa› yit nittotin chinifawungwa.
23 Aata waalaasik barir sina ta shiiphefana Ha'oos wosina wosibaas teshna yerefaat:
24 ‹Phawulosno! Digotaatawa; Qeesarni sina yerotak sholsuwa. Neneen ane hamfe baassotin dey zuutira Ha'oos neekwa iyaat kitun fu'onirwa› yit taak makewa.
25 Es bari boor'a asuni meyane! Digotiitawa! Taak makena baron zuuttambaase asin zagunamato Ha'oosik amanefawungwa.
26 Sinfanaknu sirus isa Baarini ganesi kuni daasi ha'ta taamma innotin ha'una.»

27 Asire acheechche sinnari wono waalin Adiriyan yiste baarisi ganeyata siruusik ekna hangna tugtet hamfeni wassi daani kixxestak merkebiistaki wostinynyani meya golo daasta kar'etene faar sinna baassok beste.
28 Es bari boor'a baarisi tir'manon hoossire biini gaaduuson baarisi ha'seten acheechasir meetiri sini. Garonon feesere hepsa dey hoossire biyak gaaduuson ha'seten keezasir meetiri sini.
29 Merkebiis baarisi ha'ta fa shu'aasneen heephtonoynamato digsefaat merkebiisi orfota merkebiison yeetuni wuza acheechon baariissi kessisete. Estan waalaas wonanak shiiphsete.
30 Merkebiissiki wostinynyani meya sirun kesak sholsete boor'a merkebiison yeetuni wuzason ek sinaasta ha'unirne feer sinere goonuuson baariissi ha'sete.
31 Es kabaasik Phawulos tii meeni gaanynyaasinnawa taar'oni meyanonna: «Han Merkebiissi feese baasso merkebiissi shaakkisere du shakisefaatene nitto fui'tok aafa chimati wuza» yi.
32 Estan taar'oni meya goonuuson epha gaaduuson kar'eten goonuus akaasta kunna hamanak gafuksete.
33 Waalaas wonanakfana kabaasik Phawulos zuuttambesiise muu muusonek shiiphe. Ekka dey yi: «Isa wuzane muunoy afurnitise asire acheechche wona kar'tiwa.
34 Es bari boor'a muu muutik shiiphefawungwa. Es bar dey kaak footik nittotin chinunawa isa miir'anu nittoosta aafa kar'anawuza» yi.
35 Es baron yinanneen orfo tusha ephphe zuuttambesiise asi sina Ha'o galattefaat batte muu ephi.
36 Es kabaasik zuuttambesiise chima danere muu ephphe meesete.
37 Merkebiissi fe inno zuuttamniise hep tiirewa naafunasire issune asu.
38 Zuuttambesiise meesere gawusetenneen orfo markabista feche zagooson baariissi ha'uk merkebiisi ba'a kashonak zagsete.

Markabiisi Mesto

39 Wonfana kabaasik hamme kar'ete dimaason aane arsoto. Sinuntano fuutuusi teshta fa baarisi tugo daa biyete. Chimtefaanane merkebiison tugire esta katuk sholsete.

40 Merkebiison yeetifa gaaduuson kotere baariissi gafuksete. Es kabaasik merkebiison kalfa bari gaaduuson kotete. Hangkaloki fa sharaason siruski den teggire baarisi ha'ta kamo aatte kesak hamete.
41 Sinuntano merkebiis tuultera di fuutuusta heephtena boor'a yeet tukna sheligte. Merkebiis sinbaasik fuutuussi kejja diina boor'a shorko beyi. Sinuntano orfobaas ipuwaasi tugutan kabi chowa mestet faar.
42 Taatoni meyaassin isarnu akaassi ichere kesse tishunoynamato taar'oni meya woruk sholsete.
43 Sinuntano tii meeni gaanynyaas Phawulosnin fu'onak sholena boor'a baasso safaraason aane ephphetowe. Es baristan akani ichche fina chimefe baasso merkebiissin kesere baarisi fillefaafe zeemme daasta kessonek ajaje.
44 Fu'te baasso dey merkebiisi zoodanonnawa merkebiisi mestoni kattosi kamona kesonek ajaje. Ekkak zuuttambesiise ma'arik daasta kar'ete.

28

Phawulos Malta Yiste Baarisi Ganesi Kuni Daasta

1 Ma'arik daasta kar'ninneen orfo es baarisi ganesi kuni daas Malta yistefanamato arini.
2 Es daasta fe asuni meya akama diinqi ma'a innok zagsete. Es kabaasik iro ichin koochedifar sinna boor'a geya sookere zuuttamniise besunik zagsete.
3 Sinuntano Phawulos waa'a zuutire geyaassi ha'ifeen geyaasi gumutan kabi chowa ufo kessa kushubaason saar'a here'tera yere.
4 Es daasta fe asuni meya Phawulosni kushuusta ufoos here'tera yerefeen biyeteyse baassotna baassotna wol: «Han asus futok kaa woraat ye asuwa! Baariistaki akani guubosin nagak kesfenaknu ooko Ha'oosi ke'osin aatte kaak foonak aane chimewa» yisete.
5 Sinuntano Phawulos ufooson geyaassi tebire ha'i. Ufoosi saar'a barin isanne aane miir'owa.
6 Asuni meya dey: «Hashtu atubaas wolsuna wedey geregere kitire gandona» yiset oodeset feeseter. Sinuntano akama sa'ati oodesefeknu basaasta isa miir'a aane kar'a sinnamato biyeteyse safarabesiison soolesere: «Han bar ha'owa» yisete.
7 Es faani dimaas tesha baarisi ganesi kuni daasi ha'sinynya Puppeliyosni daa faar. Es asus innotin barki keer ephphe keez wona ma'arik irbasi.
8 Puppeliyosni aba gumtannewa keenni ichne meraan kunfer. Phawulos es asuski keer girire kushubaason ta'ire shiiphen fari.
9 Es bar sinnanneen orfo baarisi ganesi kuni daasta feesefe oom mettanni meya yeesere farisete.
10 Showo ima dey innok ephphe yeesete. Ulfinsubesiison dey innok bessete. Estan kabfeni kabaasik ugunniisik sholsi wuzason merkebiissi kunussete.

Phawulos Maltan Room Hami

11 Keez assa diininneen orfo es yeeshuuson baarisi ganesi kuni daasta neetta Iskindiriyani merkebiissi diira hamni. Es merkebiista Diyosqoros yiste mano ha'oni gito barista faar.
12 Serakuski katamasi kar'a keez wona esta diini.
13 Estan baariison biratera hamma Regiyun katama kar'ni. Estak isa wona aatininneen orfo kawudani sirus sirina boor'a hepsinari wono Putiyolus hamni.
14 Estak ayni meyanon danna baassoneen ane naafun wona duunik innotin shiiphsete. Esseen orfo Room hamni.
15 Roomuk feese ayni meya inno yooson odeseteyse hamma Afiyusni gabaastanawa Keez ha'uni dimaastana kar'ere innotin ephak yeesete. Phawulos baassotin biinayse Ha'ooson galattere nibaas chima dani.

Phawulos Roomuk

16 Room girifeni kabaasik Phawulosnin oodni taar'o imten bar bar foonak fiqadi imte.
17 Keez wonaneen orfo Phawulos esta feese Ayhudni meeni gayma meyanon barki teegsi. Baasso zuuttesefe kabaasik ekka yi: «Aytaasakitono! Ta Israelni daraasatanawa abani meeni tumaastana zagina mangsu isa wuzane aafawa. Sinuntano Yerusalemuk taatera Romanni meeni kushuussi aattera imtengwa.
18 Roomni meya taan tu'nisetenneen orfo kituta katuni mangsu aane danoto sinna boor'a baak kottonek safarsete.
19 Sinuntano Ayhudni meya baak kotnaason tugga'obesiise Qesarnik: ‹Yigibanynyi› unak giddi siniwa. Sinfanaknu darataasin malatonaktawa.
20 Hashnu nittotin teegsinaas nittotin biyanaknawa han baron dey nittok makonaknawa. Ta han shashsharaasik taatenaas Israelni meyak imte abdiisikwa.»
21 Baasso dey ekka yit wollugsete: «Yuudani daastan ne chowaasik tichche ticha aane innok kar'awa. Hanta yeese baassossin oonu ne chowaasik mangu wuza woller aafewa.
22 Sinuntano han ne faata haymanotiison daadaassi asuni meya tugga'sefemato arifeniwa. Es bari boor'a ne safaraas awu sinnamato neekin odonik sholefeniwa.»
23 Wona duusisere showo asu sinere barki keer yeesete. Bar dey e'son kabira hamma waalin kar'ana kabaneen Ha'oosi taatoni chowanon make. Baassotin amansuk Museni tumaassinnawa raajjuni meeni matsafasinna kisire Yesusni chowaason ammanon baassok make.
24 Isa isa asuni meya makena kaamaason amanesete. Sinuntano oomiis aane amanosoto.
25 Baasso dey baassotna baassotna aane isa niba sinoto. Sinfanaknu oor oor kesonoy feeseten Phawulos koi'baasta ekka yi: «Korto Ayyanaas raajju Isayyasniki kamo nitto abani meyak makena bar futowa.
26 « ‹Ek daraaski hamfaat;
odoson odesetir, sinuntano aane yaadatesefeti;
biyason biitir, sinuntano gazgira aane biifeti;;
nibnitiissi dey aane kunsifeti.
27 Han daraasa niba muumiwa;
odobesiis dey oyewa;
aafbesiis dey simewa;
ekka sina shaki sinfaanane aafbesiisik biyere;
odobesiisik odere;
nibbesiissik yaadatesere taaki wolseten;
ta dey baassotin fatuna kabawa› yi.
28 «Ese han Ha'oosi fatuni wosiya Aazabni meyak wostenamato arutiwa. Baasso dey ma'i yisere ephphetoosone»
29 [Phawulos es baron makobaase Ayhudni meya baassotna baassotna akamanon we'niset kesse hamete]*
30 Phawulos kira ephna keyaassi hep wogga di. Barki keer yeesefe asuni meyanon zuutire keebaassi ephet feer.
31 Oonu barin kalnoynaron Ha'oosi taatonon maket Daam Yesus Kiristoosni chowaason diga foontonon assit feer.

* **28:29** «Isa isa Girikni birannani tichaassi faadba hepasire izgineeson aane daysifa»

Wosi Phawulosni Wosiya
Roomki Asuni Meyak
Gachgiru

Wosi Phawulosni wosiya Roomki asuni meyak tichchenaas Phawulos Roomuk fa betekiristaniison mamsuk koppa'ere feer sinna boor'a hoorere oodosonek zagukwa. Phawulosni koppoos Roomuk feese amanynyini meyaneen garo wona wostenanneen orfo baasso argasuusik Ispen hamanakwa. Kiristinnani amantoosik barik gale baronnawa kiristanani meya kaabesiisik wostota feeshusonek zagsefe kiristinnani assusi chowanon isarba isarbaasik tichi. Phawulosni wosiyaas tuumma faanaas han wosiyaassiwa.

Phawulos Roomuk feese amanynyini meyak nagabaason katinanneen orfo dey baassok shiiphet feer sinbaason abdi imnanneen orfo wosibaasi arki safarabaason (1:17) «Ha'ooskin bestefa ooko sinaas amantok; amantoosik sinbaason misirachchuni kaamaassi ammanon kessa faarwa» yifa kaamaas sinbaasontu besifa.

Esseen orfo Phawulos es safaraason taggire tichi. Ayhud sinoto Aazabni meya zuuttere boor'aasi sikalosi ha'iser sinete boor'a Ha'oosneen ane ganok sholsifawa. Asuni meya Ha'oosneen ane ganok chimosonees Yesus Kiristoosnik amanokwa. Es barik Ha'oosneen ane kaputosone gaddo isar sinaasi gaana gaddo kaa sinbaason Phawulos taggire assi. Amanynyiis Ha'oosneen ane nagaba foona; Ha'oosi Ayyanak boor'aassinnawa kituussina birmadumma kisuna. Eddeba 5-8 Phawulos Ha'oosi tumaknawa amanynyini meeni kaassi wostet fa Ha'oosi Ayyanani hugnane asi alamaas awu sinnamato ammanon besuna. Es baristan tusira Phawulos: «Ha'oos asuni zalaasik fa koppobaassi Ayhudnawa Aazabna aakkak isa dima woluk chimonerin» yifa mamsusik wolguba imanak kabedife.

Hepsa dey Phawulos ammanon besinaasimato Ayhud Yesusnin ephphetoosonoy fu'tobesiis Ha'oni alamawa. Es bar dey sinnaas Yesus Kiristoosniki kamo Ha'oos ammanon besina fui'toni otmaason asuni zala zuuttambaase barissi girunak zagukwa. Sinuntano Ayhudni meya Yesusnin ephphetoosone wona yoonamato Phawulos amanefe. Koi'baasta Phawulos Kiristinnani kaason aakkak fook chimtonamato arkiron dey amanynyini meya baassotna baassotna fa uphobesiison keeshtanni ugnaasik zoonustosonek sholsifanamato assi. Ha'oosik wostooson Kiristanani meya daabesiisiknawa baassotna baassotna fa ha'susonek imte baronnawa nibni safaraastan kabuni kabifa mamsusikitonon isarba isarbaasik kotte assi.

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Matsafaas ephna gaanaasi gachgiru *1:1-17*
Faru asuni naanik sholsu sinbaas *1:18—3:20*
Ha'oosi fu'oni ugna *3:21—4:25*
Kiristoosniki kamo bestefa gaddo kaa *5:1—8:39*
Israel Ha'oosi kopposi *9:1—11:36*
Kiristanani amala *12:1—15:13*
Koor'ubaasewa nagani ooshshone *15:14—16:27*

1 Kiristoos Yesusni wostinynya dey wosi sinanak teegtere Ha'oosi misirachchuni kaamanon makonak kortere fe Phawulosnikin woste wosiya.

2 Es misirachchuni kaamaas Ha'oos raajjuni meyaki kamo korto matsafaasikitosi zeemme imna abdini kaamawa.

3 Es misirachchuni kaamaas Ha'oosi Naa ashak Dawitni zalaassin koontobaasontu makefa.

4 Esiisimato dey Daamni Yesus Kiristoos korto Ayyanak akama hugnak kitun
kabubaasik Ha'oni Naa sinbaas arte.
5 Kiristoosni sunaasik Aazabni meya zuuttere amanosoneknawa ajajamosonekna
zaguk barki kamo wosi sinna teegtoni Ha'oni otma danniwa.
6 Nitto dey Yesus Kiristoosnir sinatik Ha'oos teegena Aazabni meyaassin isaaswa.
7 Es bari boor'a Ha'oosik shunterenawa bari korto dara sinatik teegtere fe Roomanki
asuni meya zuuttera:
Abani sina Ha'oos; Daam Yesus Kiristoosni otmaasewa nagaase nittok sinfawung.

Galatni Shiipho

8 Nitto amantoosi wolla han daasta zuuttera odtena boor'a zuuttambaase asiistan
zeemma Yesus Kiristoosniki kamo zuuttamntiise asik Ha'onaason galattefan
9 Wonna wonna shiiphet faanamato Naasa chowanon makefa misirachchuni kaa-
maason makok tuuma nibnaasik wostefana Ha'oos zaalawa.
10 Hash dey koi'baasta nittoki yoonak Ha'oosi fiqadi sinna ugunaas kaananak wonna
wonna shiiphefawungwa.
11 Amantok chimma footik zaguni ayyanani ima nittok haa'anak nittotin biyanak
kalten.
12 Esiis dey ta nitto amantoosik nitto dey ta amantoosik innotna innotna chimanikwa.
13 Aytaasakitono! Oom Aazabni meeni ganeyaassi showo amanynyini dannaysimato
nitto ganeyaassin dey amanynyinin dananak sholet faanar. Sinuntano nittoki yoonak
showo wona hoorera kesna hashneen kar'a sina beynamato arutik sholefan.
14 Girikni asu sina baassotinnawa sinnoy baassotinna, ari baassotinnawa arunoy
baassotinna asik makonak adara tayista faar.
15 Es bari boor'a Roomki feese nittok misirachchuni kaamaason makonak aka-
manontu sholefawungwa.

Misirachchuni Kaamaasi Hugna

16 Ta misirachchuni kaamaasik aafa iichchonawuza. Misirachchuni kaamaas
zeemma Ayhudni meyak dey Aazabni meyaknawa; esiis dey amanesefe baassotin
zuutira fatuk chimni Ha'oni hugnawa.
17 Ookoos amantoktu kaa danana yistera tichchewa. Ha'oosi ooko dey misirachchuni
kaamaasik ammanon bestena boor'a tesustan kabira hamma koi'ba kar'a asu ooko
sinanaas amantokwa.

Asuni meeni mangu

18 Asuni meya mangubesiisik futoos artonoynamato zagsefe. Ha'ooson digo beyobe-
siisiknawa mangubesiisi boor'ana zuuttambesiise asiista Ha'oni gi'a saman yoonawa.
19 Baassotin ke'unaas Ha'oosi chowanon arsonek sholsi baron Ha'oos baassok am-
manon besin arsere feeseter sinna boor'awa.
20 Han daas testenanneen kabira asuni meyak bestonoy Ha'oosi haala koi'ba foonto
hugnabaasewa bar Ha'o sinbaase tesina testooski kamo ammano kessa bestena boor'a
asuni meya mangsisefe mangsuusik teetone wuzbesi aafawa.
21 Baasso Ha'ooson arsere feesefet bar Ha'o sinbaasik sholsu ulfinnewa galatne barik
aane imosoto. Safarabesiisik ke'nor sinete. Yaadatonoy nibbesiis dey talme.
22 «Techumni faar» yisefet gowwa sinete.
23 Koi'ba foonto Ha'ooson ulfinsuustan aatni wuza sina asuni gitok, kasak, acheech
wochoba faana waagak wedey daasta bokotefa testoosi gitok wosuste suuraasik ulfina
imete.
24 Es bari boor'a baassotna baassotna baasso ashaasta iichu wuza zagsonek Ha'oos
kiinak tuuma mangu eenantobesiisik ajajamosonek aatira imiwa.
25 Es bar dey sinaas Ha'oosi futonon eshak soolsere tesi baron beyfaat testooson Ha'o
zagire shiiphsete boor'anawa barik dey wostesete boor'anawa. Sinuntano Ha'oos koi'ba
foontonon galatamtowa. Aamin.

26 Asuni meya es baron zagsete boor'a Ha'oos baassok sinnoy iichu eenantobesiisik
aatira imi. Mashka asubesiisikito artera fa arqasuneen kunuson beyfaat artonoy ugnak
soolsete.
27 Esiisimato arqasuni meya artera fa mashkasuneen kunuson beyye baassotna
baassotna igak kiichchesete. Es bari boor'a arqasuni meya arqasuneen iichu wuza
zagsete. Es mangu wostobesiisik sholsi ke'o baassosta kar'in ephphetoosoner.
28 Asuni meya Ha'ooson aruk sholo beyete boor'a iichu wuza zagsonek Ha'oos ke'noy
kanuk aatira imi.
29 Es bari boor'a miir'ok, mangsuk, tiittanak, nuuruk, koonak, kaani woruk, faassok,
eeshshuk, mangu safarakneen tuumme feer sinete. Esiisimato dey hamater sinone.
30 Asuni suna mangsir; Ha'ooson oomter; asunin ulfinsunor; beeganto; tane fe asu
aafe yir; mangu wuza wosto sholer; aba intobesiisik ajajamonorwa.
31 Yaadatbesi foonto; wuli boker; keeshtambesi foonto keena buduwa.
32 «Es baron zagife baasso zuuttere kitusonek sholsifawa» yifa Ha'oosi tumanon
arsefet es baron zuutire zagsefe. Zagu koi'ba sinnoynaron esiisimato zagsefe baassotin
dey chinisefewa.

2

Ha'oni Mangsuni Kar'a

1 Oom asuniista mangsu kar'fe ne teetneesik teetota wuzne aafawa. Oom asusata
mangsu kar'fata kabaasik teetneestatu mangsu kar'difatwa. Ne asuniista mangsu
kar'faat es asus zagifena barontu zagifatwa.
2 Es baron zagsefe baassosta Ha'oos sholsu mangsu kar'fanamato arifeniwa.
3 Ese han asuso! Ne ekka zagsefe asuni meyaasta mangsu kar'faat baasso zagsefe
baron zagifata kabaasik Ha'oosi mangsuni kar'sin aatta kesatanne faaroso?
4 Wedey Ha'oosi ma'a, fakire oodbaas, fakibaas neek aatamubaason kashshitoso?
Ha'oos ma'baason arkissinaas harmutak neen zoonsunak sinnamato aane aruwenoso?
5 Ese ne harmu beyneesiknawa xiiqi ephneesikna Ha'oosi gi'newa futoni mangsuni
kar'ne yaafana wono neyista kar'ni ke'oos arkunaktu zagifatwa.
6 Ha'oos isarba isarbaasik wostobaasimato imanawa.
7 Ma'a wostooson chimme wostet ulfina; addanewa koi'ba foonto foone sholsefe
baassok koi'ba foonto kaa imana.
8 Sinuntano baasso teetaasik ke'ni wuza sholsefe baassok, futoosik ajajamonoy man-
guusik ajajame baassosta Ha'oni gi'newa Ha'oni mangsuni kar'ne yoona.
9 Mangu wuza zagsefe Ayhudni meyaasta sinun Aazabni meyaasta shananewa
rakkone yoona.
10 Sinuntano ma'a wuza wostesefe baasso Ayhud meyak sinun Aazabni meyak galata,
ulfina dey naga imtona.
11 Ha'o asuni meeni ganesi aane korifa.
12 Museniki kamo imte tumabesi foonto boor'a wostesefe baasso zuuttere Museniki
kamo imte tumbesi aafa sinfanaknu tishiseterwa. Sinuntano tumabesi feen boor'a
wostesefe baassosta es tumaasimato mangsu katona.
13 Es bari boor'a Ha'oosi sinak ooko sinniis tumaason odere wostota feeshife baas-
soteno odere wostota feeshunoy baassotewa.
14 Museniki kamo imte tumbesi foonto Aazabni meya testobesiisik tumaas ajajefana
barontu zagsefe. Es bari boor'a tumabesi tishifanaknu nibbesiissi fa tumaasik zagsonek
sholsi baron arseter.
15 Es bar dey besifanaas tumaas ajajefana bar zuuttera baasso nibaassi faar sinbaa-
sonwa. Dey kanubesiis zaala maker. Isa isa wono kanubesiis baassotin we'er; isa isa
wono dey aane we'efa.

16 Es bar dey ammanon kessa bestonaas han makefana misirachchuni kaamaasik
Ha'oos Kiristoos Yesusniki kamo asuni meya wostesefe aacho wuzaasta mangsu
kar'fana wonowa.

Ayhudni Meenawa Tumabesiise

17 Ne dey: «Ta Ayhudwa» iyaat tumaasik teetefaat. Ha'oosir sinneesik dey ge'fatwa.
18 Ne Ha'oosi fiqadinon aritar. Tumaason aritar sinna boor'a ma'aron zaguuson
aritarwa.
19 Ta: «Aaftishuni meyanon zoonsinar; talmaassi fe baassok dey chaarefwa.
20 Arunoy baassok leejji imnar; daaga naanggotaason assinar» yifat. Esiisimato dey:
«Tumaasi aruknawa futokna tuumma faanarwa» yifatwa.
21 Eeka oomiisin assifat ne teetaason awuni boor'a assu beyisso? Ne: «wiisotiita» yifat
wiisefatoso?
22 Ne: «Gerkesatiita» yifat gerkesfatoso? Ne koo'looson oomtefaat betemeqdesiison
bo'efatoso?
23 Ne Ha'oosi tumanon aruk ge'fat; sinuntano bari tumaason bokok Ha'oosik ulfina
aane imfe.
24 Esiis dey: «Nitto Ayhudni meeni boor'a Ha'oosi suna Aazabni sinak mechefa» yistera
tichchenaasimatowa.
25 Haarkoni kunaas waagba foonaas tumaason zagitar sinfaananewa. Sinuntano
tumaason boketar sinfaanane haarko kunnees haarko kunnoytar sinnatu faadtona.
26 Es bari boor'a haarko kunnoy Aazabni meeni keeniis tumaasi ajajinon zagir
sinfaanane haarko kunu beybaas haarko kuni sinnatanoso faadtonari?
27 Ne tichchera fa tumane feen dey haarko kunar sinfaat tumaason boker sinfaatane
ashak haarko kunnoy sinfaat tumaason zagife Aazabni meeni keeniis neyista mangsu
kar'eterwa.
28 Ese sunak Ayhud sina bar futoni Ayhudtewa. Esiisimato geroki biistefa ashni
haarkoni kunuus futoni haarkoni kunutawa.
29 Futoni Ayhud sikalobaassik Ayhud sina barwa. Futoni haarkoni kunuus
Ha'oni Ayyanak sinfa nibni haarkoni kunutano tumaassi tichchenaasimato ashni
haarkoni kunuustawa. Es effetena asus dey galata ephpheteefenaas Ha'ooskintano
asunikintawa.

3

Ayhudni Meeni Amano Beya

1 Eekin Ayhud sinaas awu ke'nirinso? Haarkoni kunuus waagba aambanso?
2 Futoosik Ayhud sina showo ugnak ke'arwa; arki chowaas Ha'oos kaambaason
Ayhudni meyak adara imbaaswa.
3 Eekin Ayhudni meyaassin isa isa meya amantobesi foonto sinefaatene baasso
amano beyaas Ha'oosi amanamtonon waagba turuksuniroso?
4 Isanne aafa turuksuna wuza!
«Kaamneestan kabi chowa ne futowa;
gumaneesin dey malatera dawotawa.»
yistera tichchenaasimato asu zuuttere eshinynya sinfenaknu Ha'oos futo sinun.
5 Sinuntano inno mangsuus Ha'oosi ookonon besunir sinfaanane awu unirinso?
Ha'oos inno mangsuusi boor'a innotin ke'ifaanane bar futoni mangsu aane kar'fa
unoso? Han baron makefanaas asuni safaranimatowa.
6 Isanne ekkatawa; ekka sinfaanane Ha'oos aakkak han daasta mangsu kar'nirin?
7 Sinuntano ta eshinynya sinaas Ha'oosi futonon ammanon besira ulfinbaasi arkunon
besunir sinfaanane eekin ta boor'inynyanimato awuni boor'a tayista mangsu ka-
tonirinso?

8 Isa isa asuni meya: «Ma'a wuza dananik mangu wuza zaguni» yira assinarne faaron
zagire taan malatesefe. Es bari boor'a es effetena asuni meyaasta katoni mangsuus
likkiwa.

Asu Zuuttere Boor'ba Faar

9 Eekin inno Ayhudiis Aazabni meyaastan denalo sinni unoso? Isanne indaanewa.
Asuni meya zuuttere Ayhud sino Aazab sinefeknu boor'besi faanar sinetematotu
zeemma nittok assiniwa.
10 Matsafaassi:
«Isa ooko asunu aafe; isarnu aafewa.
11 Yaadatba feenar oonu aafe;
Ha'ooson sholefer isarnu aafe.
12 Zuuttambesiise ugnaastan shaatesete;
isarik ke'nor sinete;
ma'aron zagifer oonu aafe; isarnu aafe.
13 Asuni miir'oni mangu kaama makok;
noonobesiis gachchera kuni moogane faarwa;
terumbesiisiktu eeshshisefe;
Terumbesiisi wolla dey zawuni kewanimato asuni miir'er.
14 Noonobesiis erwiyaknawa suqarokna tuumma faar.
15 Wochobesiis asuni woruk tapter.
16 Ugunbesiista tishunewa shaantune faar.
17 Nagani ugnaason aane arsefe.
18 Ha'ooson aane digsefe»
yistera tichchenaasimatowa.

19 Museni tumaasi ajaji makefanaas tumaasi daakalo feese baassotin sinnamato
arifeni. Es bari boor'a asuni meya ephphe maksone wuza tishina boor'a shaakkisefe.
Daa zuuttambaase Ha'oosi mangsuni kar'ni sikalosiwa.
20 Es bari boor'a oonu Ha'oosi sina tumaason zaguk aafa ooko sinanawuza. Tumaaski
kamotu boor'aas artefa.

Ooko Sinaas Amantok

21 Sinuntano hash Ha'oos asuni meyanon ooko zaguna ugnaas tumaas sholsunoy-
naron ammanon bestewa. Esiis dey Museni tumaassinawa raajjuni meyakinna zaala
makte.
22 Es bari boor'a Ha'oos isa koruba foontonon Yesus Kiristoosnik amanefe baasso
zuuttere ooko sinonek zagi.
23 Asuni meya zuuttere boor'a wostesete; Ha'oosi ulfina dey baassostan yo'i.
24 Es bari boor'a asuni meya zuuttere Kiristoos Yesus zagina furiiski kamo baak
Ha'oosi otmaktu ooko sinone.
25-26 Ha'oos Yesus Kiristoosnin maa'a zagira imnaas barik amanefe baasso zuuttere
harinbaasik boor'besiisi fakiyanon danonekwa. Ha'oos es baron zaginaas fakibaasik
zeemoti zagte boor'aason ke'unoy beynaas bari futoni mangsuni kar'aason ammanon
kisira besunakwa. Han neyaassik dey Ha'o teetbaasik ooko sinbaason besinaas Yesus
Kiristoosnik amanefe baassotin zuutira ooko zagubaasikwa.
27 Eekin teetoni wuzni awu faarinso? Isa wuzaknu teetonik aafawa chimani wuza.
Teeto beyaniis awuni boor'anso? Museni tumaason zagifeni boor'anoso? Indaanewa.
Sinuntano amantokwa.
28 Es bari boor'a Ha'oos asu ooko sinanak zagifanaas bar tumaasi ajajinon zagina
boor'a sinnoynaron amantok sinbaasontu yaadatefeniwa.
29 Wedey Ha'oos Ayhudni meenir koi'banoso? Aazabni meyak dey Ha'otanoso?
Futoosik Aazabni meyak dey Ha'owa.

30 Ha'oos isarwa; Ayhudni meyanon sinun Aazabni meyanon amantok ooko zaguniis barwa.
31 Eekin amantoni boor'a tumaason shaaronir unoso? Indaanewa; zaggiratu oodaniwa.

4

Abraham Amantok Ooko Sini

1 Ese ashak abani sina Abraham daniwa uni wuza aambanso?
2 Abraham ooko sinnaas wostok sini sinfaanane teetona wuza danana kabawa. Sinuntano Ha'oosi sina teetok aafa chimanawuza.
3 Korto matsafaas: «Abraham Ha'ooson amante, amantobaas dey ooko sinna faadte» yifatanoso?
4 Wosto wostefe asu barik sholsu wostoni waagaasontu daniteno baak imte imatawa.
5 Wostok dananawa unoy boor'ni meyanon ooko zagifa Ha'oosik amanefaanane amantobaas ooko sinnatu faadtona.
6 Dawit teetbaasik Ha'oos wosto foontonon ooko zagira faadina asus awune faaron suusto sinbaason besuk:
7 «Mangsubesiis ‹feeshun› yistena baassonawa
boor'besiis tishiktena asuni meena suustowa.
8 Daamiis boor'baason faadunoyna asu suustowa» yi.
9 Eekin Dawit makena es suustoos haarko kune baassok koi'bangwa wedey haarko kunnoy baassokneeninso? Haarko kunnoy baassokneengwa. Abraham Ha'oosik amanena boor'a amantobaas ooko sinna faadte yiniwa.
10 Eekin Abraham amantobaas ooko sinna faadtenaas aagenso? Haarko kunnoyfeeningwa wedey haarko kunfaninso? Haarko kunnoyfeentano haarko kunnanneentawa.
11 Abraham zeemme Haarko kunnoyfeen amantobaas ooko sinna faadtenamato aruna mallato sinanaktu haarko kuni. Es bari boor'a Abraham haarko kunnoy amanoni baassoknawa amantobesiis ooko sinna faadtona baasso zuuttambesiise asikna abawa.
12 Esiisimato Abraham haarko kune baassok dey abawa. Haarko kune baassok aba sinnaas dey haarko kunete boor'a koi'ba sinnoynaron bar haarko kunnoyfeena kabaasik fa amantobaasik zoonustesefe baassokwa.

Amantoosik Imte Abdi

13 Abrahamniknawa basa zalaasikna han daason warasonak Ha'oos abdi imnaas amantok danna ookosiktano tumaason zagina boor'atawa.
14 Abdiison warasoniis tumaason zagi baasso sinefaatene amantoos waagba aafa foona wuza. Abdiis dey waagba foontotu sinana.
15 Tumaas Ha'oni gi'atu ephpha yaafa. Sinuntano tuma tishifaanane tumaason zagunoy aata aafa foona wuza.
16 Es bari boor'a abdiis yerenaas amantoostawa. Es abdiis dey Abrahamni zala zuutira Ha'oosi otmak imter sinbaas es barik artewa. Esiis dey tumaasik zoonustefe asuni meyak koi'ba sinnoynaron Abrahamniisimato amane baasso zuuttambesiise asikwa. Esiisik Abraham inno zuuttamniise asik abawa.
17 Abrahamni chowaasik: «Neen showo asuni zalaasik aba zaginwa» yistera tichche. Es abdiis Abrahamnik imtenaas kiti asuni meyanon kitun kabgifa Ha'oosiknawa foontoson faar zagifa Ha'oosikna amanena boor'awa.
18 Abraham zalnees akamanon showona yistera maktenaasimato showo asuni zalaasik aba sinanak abdik amanenaas isa abdi zaguk chimtonoyna wuzaasikwa.
19 Abraham woggabaas tiya kar'a faar sinna boor'a ashbaasik hopire kitune feer sini. Koonuk dey aafa chimanawuza sinnamatonawa asuba Saara dey aafa koonuna wuza sinnamatona arifenaknu amantobaasik aane hopuwe.
20 Amantobaasik zag sinnetu Ha'oosik ulfina imiteno Ha'oos imna abdiisik isanne ek hang aane uwe.

21 Ha'oos bar imna abdiison zagunir sinnamato tuuma nibak amanere feerwa.
22 Es bari boor'atu Abrahamni amantoos ooko sinna faadte.
23 Sinuntano «Ooko sinne faadte» yistera tichche kaamaas tichchenaas Abrahamnik koi'ba sinnoynaron;
24 Innokneengwa; Daamni Yesusnin kitun kabgi Ha'oosik amanefe innok dey amantoniis ooko sinna faadtonawa.
25 Es Daamni Yesus inno boor'aasik kituk aattere imtere innotin dey ooko zaguk kitun kabiis barwa.

5

Amantok Bestefa Naganewa ganone

1 Ese inno ooko sinaason danniis amantok sinna boor'a Daamni Yesus Kiristoosniki kamo Ha'oosneen ane nagani faar.
2 Han amantok zagira faani Ha'oosi otmasi giriniis barik sinna boor'a abdik Ha'oosi ulfinanon haa'er sinniisik teetefeni.
3 Es bar bar sinnoynaron shanaassin chima bester sinnamato arini boor'a ephpha taafeni shanaasik teetefeni.
4 Fakiyaassik fatanaason chima; chimaassin dey abdi bestefawa.
5 Innok imte Korto Ayyanaaski kamo Ha'oosi keeshtanaas nibniissi tuumna boor'a innok imte abdiis aafa iishshuna wuza.
6 Inno hopi sinna faani Ha'oosi wona kar'fana kabaasik Kiristoos boor'ni meyak kitiwa.
7 Ookoni edde kituni asunin dana akamanon rakkowa; Sinfanaknu ma'a asuni edde kituk chimni asu awuzakne bestonak chimana.
8 Sinuntano inno boor'bare yere asu sinna faani Kiristoos inno eddeessi kitiwa. Es bar dey Ha'oos innotin keeshtena keeshtambaas awune fa akama sinnamatotu besifa.
9 Ese inno ooko sinniis Yesus Kiristoosni hannaasik sinfaanane dey daysira Ha'oosi gi'sin fui'tok chimaniis barki kamowa.
10 Inno Ha'oosi guma sinna faani bari Naasa kituk barneen ane ganeniwa. Hash Ha'oosneen ane ganeninneen orfo dey daysira basa kaaski kamo faruni.
11 Es bar koi'ba sinnoynaron; Ha'oosneen ane ganooson danniis Yesus Kiristoosniki kamo Ha'oosik teetoniwa.

Kitu Addamniki Kamo Kaa Dey Kiristoos Yesusniki Kamo

12 Isa asuniki kamo han daasta boor'a ya. Es boor'aaski kamo dey kitu ya. Esiisimato dey asu zuuttere wostena boor'baasik kitu asu zuuttambaase asiista ya.
13 Museni tumaas imtonoyfeen zeemma boor'a han daasta faar. Sinuntano tumaas tishifaanane boor'aas boor'ane faar sinna aane faadtefa.
14 Sinuntano Addamniisimato tumaason aatak boor'a wostonoy asuni meyanonnu fu'onoy kitu Addamniistan kabira Museniki kar'a asu zuuttambaase asiista ha'suni hugnaba dani. Es Addam hanneenti yooni Kiristoosnik besowa.
15 Sinuntano Ha'oosi otmani imaas asusa boor'nimatotawa. Isa asuni boor'aasik showni meya kitisetemato dey Ha'oosi otmaknawa isa Yesus Kiristoosniki kamona beste Ha'oosi ima showoni meyak dayistera imtewa.
16 Esiisimato baak Ha'oos imna bari imaas teshshena otmaasi gaana isa asusa boor'a ephpha yaana gaanaasne faartawa. Isa asusa boor'ak imte mangsuni kar'aas ke'o ephpha ya. Showo boor'aasik baak imte imaas ooko ephpha ya.
17 Isa asusa boor'aasik kitu asu zuuttambaase asiisata ha'suni hugna dannanneen tuumma fu'te Ha'oosi imanon ephphe ooko sine baasso zuuttere isa asu sina Yesus Kiristoosniki kamo merere kaak taattosone.
18 Ese isa Addamni boor'aas ke'oni mangsuni kar'a asu zuuttambaase asiista ephpha yaanamato isa Kiristoosni ooko wostoos showoni meyanon ke'oossin birmadumma kisira kaa imana.

19 Isa asu sina Addamni ajajamto beyaasik showoni meya boor'besi faanar sinetemato isa asu sina Kiristoosni ajajamtoosik showoni meya ooko sinone.
20 Boor'a arkunaktu tuma ya. Sinuntano boor'aas arkinamato Ha'oosi otma dey akamanon arki.
21 Es bar dey sinnaas boor'aas kituki kamo asu zuuttambaase asiista taattenamato Daamni Yesus Kiristoosniki kamo koi'ba foonto kaa bestonak Ha'oosi otma ookooson imanak taattonawa.

6

Kiristoosneen Ane Kitire Barneen Ane Kaak Fo

1 Eeka awu unisso? Ha'oosi otma arkunak boor'a wostet fooniroso?
2 Indaanewa; Inno boor'aasik kitini; eekin aakkak boor'a wostet foonirinso?
3 Kiristoos Yesusneen ane isar sinak haphukte inno zuuttera bar kitinaasimato kitubaason besuk haphuktoniison aane aruwetinoso?
4 Haphuktok barneen ane kabbartefeni kabaasik basa kituuson besiniwa. Es bari boor'a Kiristoos Abaasa ulfinak kitun kabinamato inno dey gaddo kaak fooniwa.
5 Kitubaasik ekkak barneen ane isar sinnineen esiisimato kitun kabubaasik dey barneen ane isar sinaniwa.
6 Innoosta hugna dana boor'aas tishunaknawa boor'aasi boz sinne fooniis feeshanakna kur'u testoniis Kiristoosneen ane suuttenamato arifeniwa.
7 Kiti asu boor'aasi ha'suni sikalosin birmadumma kesiwa.
8 Esiisimato Kiristoosneen ane kitifaanine barneen ane dey kaak foonimato amnefeniwa.
9 Kiristoos kitun kabubaasik hepsa aafa kituna wuza sinnamatonawa kituus dey basaasta ha'suni hugnaba aafa sinnamatona arifeniwa.
10 Bar kitifena kabaasik boor'a basaasta ha'suni hugnaba foonoynamato hepsa dey wolunoynamato zagire isarga kitiwa. Hashnu kaak feena foobaas Ha'oosikwa.
11 Ese nitto kiti asune faaron boor'aassin oor kesetimatonawa Kiristoos Yesusniki kamo dey Ha'oosik kaak faatimatona faaduti.
12 Ese boor'aas kituni atuntiista ha'suni hugnaba foonaknawa ashni eenantosikna ajajamer nittotin zagunak ma'i utiitawa.
13 Esiisimato atuntiisi billitinon mangu wuza wostoni koda zagira boor'aasik ajajamonak zagutiita. Sinuntano kitun kabira hayew sinetimato zagira teetnitiison Ha'oosik imti. Atuntiisi billitinon zuutira ooko sina wuza wostoni koda zagira Ha'oosik ajajamonak zaguti.
14 Hash nitto faaseti foos Ha'oosi otumani sikalositano tumaasi daakalosi sina beyna boor'a boor'aas nittotin ha'sunak aane sholsifawa.

Ooko Sina Wuzaasik Boz Sina

15 Eeka awu unirinso? Museni tumaasi sikalosi sinniis feeshfaan Ha'oosi otumani sikalosi sinni boor'a boor'aason wostoni unoso? indaanewa!
16 Isa asunik bozba sinfaat ajajamok teetnitiison imfeti kabaasik es ajajamefeti asusik basa boz sinnitiison arsefeti. Esiisimato boor'aasik ajajamefaatine kitu nittoosta ephpha yooni boor'aasik bozbaytu sinatiwa. Sinuntano Ha'oosik ajajamefaatine ooko sina wuzason danatiwa.
17 Nitto zeemo sinak boor'aasi boz sinnatu faasetiwa. Sinuntano hash ephpha taati aruuson nibnitiissin kamo ajajamontiisik Ha'oosik galata sinfawungwa.
18 Boor'aasik boz sinaasin birmadumma kessa ooko sina wuzaasi boz sintiwa.
19 Ta han ekka asunik galoni noonok makefanaas nitto safaraasi hopitan kabi chowawa. Zeemo sinak atuntiisi billiti zuuttera kiinnewa mangune asi boza zagira imesetimato hash dey atuntiisi billitinon zuuttira korto sinanak ookoosi boza zagira imtiwa.
20 Boor'ni boz sinna faati kabaasik ooko sina wuzason zagutik giddinti aafawa.

21 Eekin es kabaasik aro ke'ni wuza dantiso? Hash nittotin iichuni wuzatano isa ke'ni
wuza aane danetiwa. Es bari ko'aas dey kituwa.
22 Sinuntano hash boor'aasik boz sinaasin birmadumma kessa Ha'oosi boz sinnitiisik
danati buu'aas korto sinawa. Es korto sinaasi ko'a dey koi'ba foonto kaawa.
23 Boor'aasi wostosin bestoni waagaas kituwa. Sinuntano Ha'ooskin imtoni imaas
Daamni Kiristoos Yesusniki kamo koi'ba foonto kaawa.

7

Tumaassin Birmadumma Kesa

1 Aytaasakitono! Han baron aane aruwetinoso? Makefanaas tumaason arife asuni
meyakwa. Tumaas asuniista ha'suni hugnaba foonaas asu kaak feefena kabaasik
koi'bawa.
2 Isa beso nittok makona; Girira di asu teegobaas kaak feena kabaasik barneen
ane tumaasik taatera diirwa. Sinuntano teegobaas kitifaanane es taatena tumaassin
birmadumma kesiwa.
3 Es bari boor'a teegobaas kaak feen oomniki girifaanane soolewa yistefa. Sinuntano
teegobaas kitifaanane barneen ane taatena tumaassin birmadumma kesi sinna boor'a
oom asuniki girifaanane soole aafa ustona wuza.
4 Aytaasakitono! Nitto chowaas dey esiisimatowa. Nitto Kiristoosni atuni billiti sineti
boor'a kituk oor kesane faaron tumaastan oor kestiwa. Es bari boor'a Ha'oosik wostok
gaana gaananik kitun kabi Kiristoosni keen sinetiwa.
5 Ashni fiqadiisik faani kabaasik tumaas kabgifana mangu eenantoos kituni gaana
gaananik atuniisi billitisi wostet faar.
6 Sinuntano hash innotin taar'a fa tumaassin kitira oor kesni boor'a tumaasi taatosin
birmadumma kesniwa. Es bari boor'a hanneen ekalo wostoniis gaddo sina Korto
Ayyanaasi ugnaktano zeemmati tichche kur'u tumaasi ugnaktawa.

Tumaasewa Boor'aase

7 Ese awu unirinso? Tumaas teetbaasik boor'anoso? Indaanewa; Sinuntano boor'a
awu sinnamato arunak zagiis tumaaswa. Tumaas «Eenantotaata» uu shaki sinfaanane
eenanto awu sinnamato aruni kabatawa.
8 Boor'aas tumaaskin ya ajajiisik ugna danna eenanto tayissi foonak zagi. Sinuntano
tumaas tishifaanane boor'aas kitu wuzawa.
9 Zeemma tumaas imtonoyfeen ta hayew sinnatu faafawungwa. Sinuntano tumaasi
ajaji yaananneen orfo ta kitifaana boor'aas kaa dani.
10 Kaa imanak imte tumaasi ajaji tayista kitu ephpha yawa.
11 Boor'aas tumaasi ajajiiski kamo ugna danna taan eshi. Ajajiiski kamo dey taan
wori.
12 Tumaas kortowa; ajajiis dey korto, futonewa ma'arnewa.
13 Eekin han ma'ar sina wuzaas tayista kitu ephpha ya unoso? Indaanewa! Sinuntano
boor'aas boor'a sinna ammano bestonak ma'a wuzaaski kamo kitu tayista ephpha ya.
Esiisik boor'aas ajajiiski kamo boor'aas awune fa mangu sinnamato arte.

Asuni Kaasi Fa Kabo

14 Tumaas Ha'ooskin yaar sinnamato arifeniwa. Sinuntano ta boor'aasik boz sinanak
kessa waagte asha mayowa.
15 Ta zagifana baron aane arifat. Shunfana wuzason zagu shakaatu oomtefana
wuzason zagifawungwa.
16 Ese ta zagifanaas zaguk sholonoyna wuzason sinnanneen tumaas ma'ar sinbaason
makonawa.
17 Zaguk sholonoyna wuzason zagifaas tayissi fa boor'aastano tatewa.
18 Tayissi wedey ashnaassi fa haalasi isanne ma'a wuza aafa sinnamato arifan. Ma'a
wuzni zaguk sholefanaknu es ma'a wuzason zaguk aane chimfat.

19 Zagunak sholefana ma'a wuzason aane zagifat. Sinuntano zaguk sholonoyna
mangu wuzasontu zagifan.
20 Zagunak sholonoyna mangu wuzason zagir sinnanneen es baron zagifaas tayissi fa
boor'aastano tatewa uwa.
21 Es bari boor'a ooma tuma tayista wostet faanamato biingwa. Ma'a wuzason
zagunak sholefaat mangu wuza zagunak tugtefan.
22 Sikalonaas Ha'oosi tumaktu girefa.
23 Sinuntano kanunaassi fa tumaasneen neebefaafa atunaasi billitisi wostefa
boor'aasi tumak taato taan zagifa ooma testoni safara tayissi faanamato biingwa.
24 Ta awune faaron miir'am asunso? Han kituussi taamfa ashnaassin oo taan fu'onak
chimnirinso?
25 Daamni Yesus Kiristoosniki kamo Ha'oosik galata sinfawungwa.

Ese ta teetnaasi kanuk Ha'oosi tumak ajajamer sinfaat ashnaasi haalak boor'aasik
ajajamer siningwa.

8

Ayyanak Fo

1 Es bari boor'a Kiristoos Yesusnik fe baasso haye aafa baassosta mangsu katona
wuza.
2 Kiristoos Yesusniki kamo bestefa kaa imfa korto Ayyanaasi tuma boor'aassinnawa
kituussinna birmadumma taan kisiwa.
3 Asuni haalani hopitan kabi chowa tumaas zaguk chimnoynaason Ha'oos zagiwa.
Ha'o bari Naasin boor'ba faana asune feer zagira boor'aasik wosi. Ashbaasik dey
boor'aason mangsu kar'e tishki.
4 Es baron dey zaginaas ashni safarak sinnoynaron Ayyanani safarasimato feefe
innoki kamo futo sina tumaasi ajaji wostota feeshanakwa.
5 Ashni safarasimato feefe baasso ashni safarasontu safarsefe. Sinuntano Ayyanani
safarasimato feesefe baasso ayyanani safarasontu safaresefe.
6 Ashni wuza sina baron safaroos kitutu ephpha yaafa. Sinuntano Ayyanani wuza
sina baron safaroos kaanewa naganetu imfa.
7 Ashni wuza sina baron safarefe asu Ha'oosi tumak aane ajajamefe; ajajamonak dey
aafa chimanawuza sinna boor'a Ha'oosi gumawa.
8 Ashni eenantok zoonustesefe baasso Ha'ooson girsuk aafa chimone wuza.
9 Sinuntano nitto Ha'oosi Ayyana sikalontisi faar sinfaanane Ayyanani safarasiktano
Ashni eenantoosimato aafa footi wuza. Kiristoosni Ayyana basaassi foonto asu Kiris-
toosni keentewa.
10 Sinuntano Kiristoos nittoossi feefaanane awune faaronnu atuntiis boor'aastan
kabi chowa kitunir sinfanaknu Ha'oos nittotin ooko zagina boor'a ayyanantiis
hayewawa.
11 Yesusnin kitun kabgi Ha'oosi Ayyana nittoossi faar sinfaanane Kiristoosnin kitun
kabgi Ha'oos nittoossi fa Ayyanabaaski kamo kituni atuntiisik kaa imanawa.
12 Es bari boor'a aytaasakitono! Giddisuni wuza innoosta faarwa; sinuntano es
giddisuni wuzaas ashni safarak fooniktawa.
13 Ashni safarak fafaatine kitutirwa. Sinuntano korto Ayyanaasi hugnak ashni
wostontiison woraatine kaak footiwa.
14 Ha'oosi Ayyanak zoonustefe baasso zuuttere Ha'oosi naanggotawa.
15 Es bari boor'a: «Aabba! Abaniiso!» yira teegoti naawba sinati Ayyanatu ephpha
taatitano digak fook hepsa wolla boz sinni ayyana aane ephphatoowetiwa.
16 Ha'oosi Ayyana inno ayyanaasneen ane sinna Ha'oosi naanggota sinniison innok
zaala makefawa.

17 Ese Ha'oosi naanggota sinfaanine barir sina baron warasoniwa; Kiristoosneen ane
dey warasonir; hash basa shanaason haa'er sinfaanine woli dey ulfinbaason haa'er
sinaniwa.

Yooni Ulfinaas

18 Hashti fa shanaas hanneenti innok ammanon bestonak fa ulfinaasneen ane
hoossifeni kabaasik isa wuzaneennu hoossunik aafa chimani wuza zagiratu faadi-
fawungwa.
19 Testo zuuttera Ha'oosi naanggotni ammanon kesse bestooson akama kaltanaktu
oodtifawa.
20 Testo zuuttambaase ke'nor sinanak mangsu barista katewa. Esiis dey bari teetni
shunak sinnoynaron abdik oodanak zagi Ha'oosi fiqadikwa.
21 Es abdiis dey testo zuuttambaase teetbaasik tishuni bozoossin birmadumma kessa
Ha'oosi naanggotak hoore birmadummanewa ulfinne asin haa'er sinanamatowa.
22 Testo zuuttambaase isarik hawungneen kar'a keektoni merok oottera haanet
foobaason arifeniwa.
23 Sinuntano haanet fa testo bar bar koi'batawa; tesuni ima sina Korto Ayyanaason
ephphete inno dey atuniisi furi sina Ha'oos ammanon kisira besunak fa Ha'oosi naang-
gota sinaason abdik oodet sikaloki atuniissi haanettu faaniwa.
24 Inno fariniis es abdiisikwa; sinuntano abdi zagifeni wuzaas biister sinfaanane abdi
sinbaas feesharwa. Aafak biistefa baron oo abdi zagunirinso?
25 Sinuntano aafak biifeni wuzason abdi zagifaanine fakiyak oodani.
26 Esiisimato aakkak shiiphok chimanimato aane arifeni sinna boor'a Korto Ayyanaas
hopiniison argasuna. Korto Ayyanaas teetbaasik kaamak wollok chimnoyni haanok
innok noonona.
27 Asusa nibanon tu'nira biifa Ha'oos Korto Ayyanaasi safara awu sinnamato arir.
Korto Ayyanaas kortoni meyak noonefanaas Ha'oosi fiqadinimatowa.
28 Ha'ooson shunfe baassoknawa bari safaraasimatona teegte asuni meyakna Ha'oos
zuuttambaase asin ma'arik zagunamato arifeniwa.
29 Es bar dey sinnaas zeemma arina baasso Naasa gitononnawa Naas dey showo ayni
meeni ganeyaassin uuzza sinanak Ha'oos zeemma buggina boor'awa.
30 Zeemma korina baassotin teege; teegena baassotin ooko zagi; ooko zagina baas-
sotin dey ulfinsi.

Ha'oosi Keeshtana

31 Eekin han wuzason awu unirin? Ha'oos innoneen ane sinfaanane oo innotin
tuuga'ok chimnirinso?
32 Ha'oos bari Naasik kenashtonoy innokwa iyaat aatira imnanneen aakkak zuuttam-
baase asin Naasneen ane waagba foontonon ima beynirinso?
33 Ha'oos korina baassotin oo malatok chimnirinso? Ooko zaguniis Ha'ooswa.
34 Oonso baassosta mangsu kar'niri? Kiristoos Yesus baassosta mangsu kar'niroso?
Bar innokwa iyaat kiti; kitun kabire aba Ha'oosi ho'itta di; innok natifees dey barwa.
35 Kiristoosni keeshtanaastan oor kisuk chimniis oonso? Rakko wedey shananoso?
Kabugto wedey makanoso? Atatu sinangwa wedey adagangwa? wedey siifonso?
36 Es dey:
«Ne boor'a wonaason zuutira kitusneen ane neebefeni;
shuktoni fantusiktonimato faadtefeniwa.»
yistera tichchenaasimatowa.
37 Ese innotin shuna Kiristoosnik es wuzason zuutira merera innotin neebera merefa
wuza zuuttambaase asiistan denalo sinaniwa.
38 Es bari boor'a kitunu sinun, kaanu sinun, Ha'oosi wosiyanu sinun, ha'suni
hugnabesi faana baassonu sinoto, hashti fa bar sinun, hanneenti yooni bar sinun,
hugnaba faana bar sinun,

39 Tegaas sinun, daaksoos sinun, aaffa testoosnu sinun Daamni Kiristoos Yesusnikin
danni Ha'oosi keeshtanatan oor kisuni wuza aafa sinnamato gasasiratu fawungwa.

9

Ha'oos Israelni Daraasin Kori

1 Kiristoosneen ane faafaat futooson makefan; Aafa dey eshana wuza. Ha'oosi Korto
Ayyanak zoonustefa kanunaas dey aafa eshana wuza sinnamato taak zaala makona.
2 Akama suumonewa ko'unoy rakkone nibnaassi faarwa.
3 Ashak koonta sina inno meyakwa iyaat ta Kiristoosnistan oor kessa Ha'oosi erwiya
tayista kar'faanane shunana kabawa.
4 Baasso Israelni meyawa; Ha'oos dey baassotin naanggotba zagiwa. Ulfinbaason
baassok ammanon kisira besiwa. Baassoneen ane dey teyya giri; tumaason dey baassok
imi. Futoni Ha'oni shiiphosi sitirinon baassok besi; Abdini kaambaason dey baassok
imi.
5 Baasso koontobesiisik asteserni abani meyakin yeeseterwa. Kiristoos dey ashak
yeenaas baasso zalaassinwa. Bar zuuttambaase asi denalowa; Koi'ba foontonon dey
suusto Ha'owa; Aamin!*
6 Israelni zala zuuttera futoni Israelni meyata sina beyna boor'a Ha'oosi kaama
shaartewa utawa.
7 Esiisimato dey Abrahamni zala zuuttera Abrahamni naanggotawa utawa. Ha'oos
Abrahamnin: «Zalnees teegtonaas Yisaqniki kamowa» yina boor'awa.
8 Es bari boor'a ashak Abrahamnikin koontesete boor'a Ha'oni naanggotatawa. Sin-
untano zala sinna faadtoniis abdini kaamaasi naanggotaas koi'bawa.
9 Es bar dey Ha'oos imna abdini kaamaas: «Hawungti wogga han kabaasta yoona; Saara
dey arqa naanin kophona» yifarwa.
10 Es bar koi'ba sinnoynaron Ribqa asteserni abani sina Yisaqnin mano naanggotnin
naanertefana kabaasik;
11-12 Ha'oosi koru wostok sinnoynaron teegok sinbaason ammanon besunak hep
naanggotiis koontobaasneen zeemma wedey ma'aronnawa mangunonna zagsobesiis-
neen sinak Ha'oos Ribqak: «Arkiis hateesik ha'ir sinanawe» yi.
13 Esiis dey: «Yaqobnin shunin sinuntano Eesawunin oomten» yistera tichchenaasima-
towa.
14 Eekin awu unirinso? Ha'o korir uuk chimaniroso? Isanne Ha'oos korir uuk aafa
chimani wuza.
15 Ha'oos Musenin: «Feeshun unak sholena baassotin feeshun una; kenashtonak
sholena baassotin kenashtona» yiwa.
16 Ese han bar bestefanaas asuni fiqadiknawa wostokna sinnoynaron Ha'oosi
fakiyakwa.
17 Es bari boor'a korto matsafaasi Giphtsini taatoosa chowak: «Neeki kamo hug-
nanaason besuknawa sunnaas dey daa zuuttambaase asiissi artonak zagukna neen
taassingwa» yifa kaama tichchewa.
18 Es bari boor'a Ha'oos fakunak sholena baassotin fakuna; sholena baassotin dey
nibbesiis chimanak zagunawa.

Ha'oni Gi'newa Fakine

19 Es bari boor'a: «Ha'oosi fiqadinon oonu tugga'ok aafa chimanawuza. Eekin bar
asuni meyanon mangu wostobesiisik awuni boor'a wee'efasso?» yira taan mamsutar
sinana.
20 Ne han asuso! Ha'oosneen karakkarotak ne oonso? Kodaas baron hooi'fe barin:
«Awuniron taan ekka zagira wostetso?» unak chimniroso?

---

* **9:5** Ooma ooma tichaasta Ha'oos zuuttambaase asiistan denalo utu yifa.

21 Kodaason hooi'fe bar isa tesa ho'aassin isa kodaason ulfinnir, oomaason dey sinnoy
wostota feeshanak zagire wostonak mabtiba aafanoso?
22 Ha'oos gi'baason besuknawa hugnabaason ammanon kissira besunakna sholefaat
tishuk hoorera fa gi'ni asusakitonik akamanon faki sinfaananekaso?
23 Dey zeemma ulfinak hoossina feeshu yina asuni meyak ulfinbaasi arkunon am-
manon kisira besunak sinfaananekaso?
24 Feeshun yina asuni meya dey Ayhudni meyaassin koi'ba sinnoynaron Aazabni
meyaassin dey teegewa.
25 Es bar dey raajju Hoseniki kamo ekka yistenamatowa:
«Ta dara sinnoy baassotin: ‹Darata› yira teegona;
shuntonoy daraasin dey;
‹Shunto› yira teegona.
26 Baasso ‹Ta darate›
yistere teegtesete dimaasta;
‹Hayewa Ha'oosi naanggota›
yistere teegtosone.»
27 Raajju Isayyas dey Israelni chowaasik ekka yit kaambaason teggire make: «Israelni
naanggotaasi faada baarini fuutunimato arkifanaknu baassossin faruniis garo meya
koi'besiwa.
28 Daamiis woknoy taptak han daasta mangsu kar'ana»
29 Esiisimato Isayyas:
«Zuuttambaase asi denalo sina Daamiis;
innok zala fu'o shaki sinfaanane;
Sodomni katamaasewa;
Gamorani katamaas tishinaasimato;
inno dey tishuni kabawa»
yit zeemme makewa.
30 Eekin awu unirinso? Ooko sina wuzason danak wostonoy Aazabni meya ooko
wuzason danetewa; es ooko wuzaas dey amantok bestefa barwa.
31 Sinuntano ooko sina wuzason dananik zagifa tumaasik zoonustet fe Israelni meya
tumaason oodak aane chimoto sinna boor'a ookooski hamme aane kar'oto.
32 Es bar awuni boor'a ekka siniso? Ooko sina wuzaaski hamme kar'a beyetees baasso
ooko sina wuzason danak sholsetees amantok sinnoynaron wostok sinna boor'awa. Es
bari boor'a tuusa'suni shu'aasik tuusa'esete.
33 Esiis dey:
«Ese asuni meyanon tuusa'suni shu'a Siyonuk duusuna;
Es shu'aas asuni meyanon tuusa'sira gansuni kaa'owa.
Barik amanefe bar aafa iichchona wuza.»
yistera tichchenaasimatowa.

10

Israelni Meya Ha'oosi Ugnak Zoonusto Beyete

1 Aytaasakitono! Nibnaassi fa akama kaltanaasewa Ha'ooskiki tai'sit faana shi-
iphonaase Israelni meya farsonekwa.
2 Aruus likki sina beybaastano baasso Ha'oosik kaambaasimato fooni koona baassossi
faanamato ta teetnaasik zaala sinanawa.
3 Ha'oos asuni meyanon ooko zaguna ugnaason aane arsoto sinna boor'a teetbesiisi
ookoni ugnaasiktu zoonustetetano Ha'oosi ooko ugnak aane zoonustosoto.
4 Amanefe asu zuuttere amantok ooko sinanak Museni tumaas Kiristoosniistak
yerewa.

Faruus Zuuttambaase Asikwa

5 Tumaason oodak bestefa ookoosik Museni matsafaassi: «Tumaason zagife bar zuuttere kaak foonawa» yifarwa.
6 Sinuntano Ha'oos asuni meyanon amantok ooko zagubaas ekka yistera tichchewa:
«Nibneessi oo sama kesnirinso?» utaatawa. Esiis dey Kiristoosnin kessukwa.
7 Wedey nibneessi «Tiir'oni dimaassi oo keronirinso?» utaatawa. Esiis dey Kiristoosnin kitun kabgukwa.
8 Dey ekka yistera tichchewa: «Ha'oosi kaama teshnetu fawa. Dey noononeessinawa nibneessinatu fawa» Es kaamaas dey inno makefeni amantoni kaamaaswa.
9 Yesus Daam sinbaason noononeesik zaala makefaatanenawa Ha'oos barin kitun kabginamato nibneessi amanefaatanena farutawa.
10 Asu nibbaassi amanere ooko sinana; noonobaasik dey zaala makere faruna.
11 Korto matsafaassi: «Barik amanefe bar zuuttere aafa iichchonawuza» yistenaasimatowa.
12 Ese isa Daamiis zuuttambaase asi Daam sinna boor'a Ayhudni meeni ganeyaassinawa Aazabni meeni ganeyasina oor oorba aafawa. Bar; barki shiiphsefe baasso zuuttambesiise asik otumbaason daysire imana.
13 «Daamiisa sunanon teegefe bar zuuttere farunawa» yistewa.
14 Sinuntano barin amanonoy aakkak teegok chimone? Basa chowaason odonoy aakkak amanosone? Assinynya foontonon dey aakkak odok chimone?
15 Assinynyani meya wostere hamonoy aakkak kaambaason assuk chimone? Esiis dey: «Misirachchuni oduuson maksefe baasso yoos aakka girsifaso!» yistera tichchenaasimatowa.
16 Sinuntano Isayyas: «Daamiiso! Makeni oduuson oonso amaneri?» yire makenaasimato misirachchuni oduuson ephpheteese baasso zuuttambesiisetawa.
17 Ese amanto bestefanaas Misirachchuni oduuson odokwa. Es oduus dey Kiristoosni chowaasik maktefa kaamaaswa.
18 Shakaan mamsungwa; eekin kaambaason aane odosoto unoso? Korto matsafaassi:
«Kaambesiis daa zuuttambaase asiissi odte;
makesete kaamaas daasi dilta kar'i»
yistera tichchenaasimato futoosik odesetewa.
19 Shakaan mamsungwa; dey Israelni meya kaambaason aane arsoto unoso? Ekka ustonoynamato Muse zeemme:
«Kashisto daraasin koonotik zagira gaabbisisunawa;
yaadatonoy daraasik dey nittotin haarsuna» yiwa.
20 Raajju Isayyas dey:
«Taan sholsonoy baassok besten;
‹Ha'ooski ayinso?›
yire mamsunoy baassok ammanon besten»
yit digonoy makewa.
21 Sinuntano Israelni meeni chowaasik: «Ajajamonoy daraasnawa nuurife daraasna taaki yoonak wonaason zuutira kushunaason shongen» yifa.

11

Ha'oos Israelni Daraasin Aane Ha'uwa

1 Shakaani dey mamsungwa; Ha'oos darabaasin ha'iyoso? Isanne aane ha'uwawa. Ta teetnaasik Israelni daani asuwa; Abrahamni zala sina Biniyamni keengwa.
2 Ha'oos zeemma korina daraasin aane ha'uwawa. Korto matsafaas Eeliyasni chowaasik awu yinamato aane yaadatowetinoso? Dey Eeliyas Israelni daraasin awu yire malatenamato aane aruwetinoso?
3 Es kabaasik Eeliyas: «Daamiiso! Raajjunesakitonin worsete; sho'aneesikitonon bogesete; ta dey ta ta fui'tengwa, taan dey worsonek sholsedifeer» yire feer.

4 Sinuntano Ha'oos awu yiranso barik wolginari?: «Baal yistefa koo'loosik kaa'nonor
naafun kum asunin taak fui'engwa» yiwa.
5 Han neyaasik dey sinfanaknu Ha'oosi otmak kortere fui'ter garo feeseterwa.
6 Ese bari koruus Ha'oosi otmak sinfaanane wostoktawa uwa; wostok sini sinfaanane
Ha'oosi otma futonir sinana kabatawa.
7 Eekin gaanbaas awu siniso? Israelni meya sholesete baron aane danoto; sinuntano
kortese baasso danete; fui'te baasso dey nibbesiison chinisete.
8 Esiis dey: «Ha'oos nibbesiison muumsi; es bari boor'a hawungneen kar'a aafbesi
biinoynamato; odobesi odonoynamatowa» yistera tichchenaasimatowa.
9 Dawit dey:
«Maddibesiis ephfa eshmiya;
gansuni doo'a sinna baassotin rakkisifawungwa;
zagsete manguus baassosta kar'fawungwa;
10 Aafbesi biinor sinna talmon;
geshobesiis rakkok wonna wonna kuupufawung» yiwa.
11 Shakaani dey mamsungwa; Ayhudni meya gandesetees hepsa wolle kabsonoytem-
atonoso? Indaanewa! Ayhudni mangsuusi boor'a Aazabni meya faru danetewa. Es bar
dey sinaas Ayhudni meya Aazabni meyaasta koonosonek zagukwa.
12 Sinuntano Ayhudni meeni boor'aas han daasik eebba bestonak zagiwa. Baasso
gandoos Aazabni meyak eebba siniwa. Ayhudni meya farsete sinfaanane eebbaas
awune fa akama sinana kabanso!

Aazabni Meeni Faru

13 Ese hash makonaas Aazab sina nittokwa, Aazabni meeni wosi sinnamato woste-
fana wostoos ulfina sinnatu taak bestefawa.
14 Es baron dey zaginaas ta koon sina Ayhudni meyanon koonosonek zagunakwa. Es
barik dey awuzakne baassossin isa isarin fatuk chimana sinana ukwa.
15 Ha'o baassotin ha'ifana kabaasik ooma han daasi daraas Ha'oosneen ane ganenan-
neen Ha'oos baassotin ephpha taafana kabaasik awu sinana sinna nittok bestefaso? Es
bar kitun kabune faarwa.
16 Isa tesa tushoossin tesuni bar Ha'oosik imtera korto sinfaanane, tushoos zuuttera
kortowa; esiisimato isa i'oos tasbaas korto sinfaanane waay'baas dey kortotu sinana.
17 Goorgu di bunaasi* way'animato sina Ayhudni meya katere ha'tesetenneen nitto
buur'u di bunaasi i'oni way'animato sina Aazabiis baasso eddesi girira es tasaas imfana
eebbaason haa'er sinfaatine;
18 Nitto Aazabni meya; waay'asimato katere ha'te Ayhudni meyaasta ge'atiitawa,
Sinuntano nitto ge'efaatine waa'a waa'a sineti boor'a tasaas nittotin wor'anastano nitto
tasaason wor'ak aafa chimati wuza sinnamato yaadatoti.
19 Sinuntano: «Waa'asikito kiitera gandenaas ta bari edde girunakwa» uti sinanawa.
20 Likkiwa! Baasso katere gandesetees amano beyobesisikwa. Sinuntano nitto
chimma yeeretiis amaneseti boor'awa. Ese digotiistano ge'atik aane sholsifawa.
21 Ha'oos testoosik waay'a sina Ayhudni meyak kenashto shakaanane nittok dey aafa
kenashtona wuza.
22 Ese Ha'oosi garamanonnawa deessubaasonna biitwa. Deessubaason besifanaas
gande baassostawa. Sinuntano garambaason besifanaas nittokwa. Es baron dey
zagifanaas bari garamaasik chimma yerefaatinewa. Chimma yero shakaatine nitto dey
katera gandetirwa.
23 Ayhudni meya amano beyobesiissin wolsefaatene zeemoti katesete dimbesiista
wolsonewa. Ha'oos zeemoti dimbesiista baassotin wolgunak chimanawa.

---

* **11:17** Israelni daak fa bunni i'oosi gaana zayiti wosuster.

24 Sinuntano nitto Aazabni meya testontiisik buur'u di bunaasi waa'a sinna faani nitto
goorgu di buna sinnoy dimaasta tokto chimtetinneen han baasso testobesiisik goorguki
bunni waa'a sina Ayhudni meya wolle zeemoti dimbesiista aakkak tokto beyone.

Ha'oosi Asu Zuuttambesiise Asikwa

25 Aytaasakitono!: «Inno aruwa» yit teetotitawa. Ta nittok makona isa aacho chowa
faarwa; Esiis dey Israelni meyaassin isa isaas nibbesiis chimnaas Ha'oos teegena
Aazabni meya zuuttere Ha'ooski wolsone kabaneengwa.
26 Ese es barik Israelni darani meya zuuttere farusonewa. Ekka dey yistera
tichchewa;
«Fatunir Tsiyonun yoonawa;
Yaqobni zala zuuttambaase asiissin manguuson tishkunawa.
27 Boor'besiison tishkifana kabaasik;
Baassoneen ane giruna;
teyyani kaamaas haniiswa.»
28 Israelni meya misirachchuni kaamaason ephphetoo beyobesiisik nitto Aazabni
meyanon ke'ak Ha'oosi guma sinetewa. Sinuntano Ha'o baassotin korubaastan kabi
chowa asteseriisi abani meeni boor'a baasso Ha'oosi zomowa.
29 Ha'oos korira otumbaasi imanon imnanneen orfo zagina wuzaasik safarabaason
aane gaabbefa.
30 Nitto Aazabni meya zeemo Ha'oosik ajajamonor sinna faatir. Sinuntano hash
Ayhudni meya ajajamo beyete boor'a nitto fakiya daneti.
31 Nitto fakiya danesetiisne faaron baasso dey fakiya danonek hash baasso Ha'oosik
ajajamonor sinete.
32 Ha'oos fakibaason asu zuuttambaase asik besukwa iyaat asuni meyanon zuutira
ajajamo beyobesiisi taato sinonek zagiwa.

Ha'oosik Imte Galata

33 Ha'oosi techumnewa arune awune faaron akamanso! Mangsuni kar'baas dey
tu'nustonor; ugunbaas dey aane artefawa!
34 «Daamiisa safaranon arifer oonso?
Barin kiitunir oonso?»
35 «Ha'oosik liqsaat liqsina baron wolgire ephnir oonso?»
36 Zuuttambaase yaanaas barkin, Barki kamonawa bariknawa. Koi'ba foontonon
ulfina barik sinfawungwa; aamin!

12

1 Ese aytaasakitono! Atuntiison Ha'ooson girsuni hayewa imanewa korto maa'ane
zagira Ha'oosik imatik Ha'oosi garamak shiiphfawungwa. Es bar dey ma'a nibnitiissin
kesfa futoni Ha'oni shiiphoswa.
2 Ma'a wuzaasewa girsuni wuzaase dey tuuma sina Ha'oosi fiqadinon aru chimatik
kanuntiison gaddosuk nibnitiisi safarak sooltotitano han daastaki asuni meyane feer
sinatiitawa.
3 Dey isa isarnitiis Ha'oos nittok imna amantoosimato shuphak safarotitano nittok
sholsistan denalo teetnitiisik beegantok safarotiita yira taak imte Ha'oosi otmak make-
fawungwa.
4 Isa atuniista showo billiti faar, Es atuniisi billiti dey teetba teetbaasik ooma ooma
wostoba faar.
5 Esiisimato dey inno showo sinfaat Kiristoosnik isa atu sinniwa. Isa atuusi billiti sinni
boor'a innotna innotna isarwa.
6 Es bari boor'a Ha'oos otumbaasik innok imna showo tesa imaason wostota feeshu-
niwa. Es innok imte imaas Ha'oosi kaamanon awasu sinfaanane amantonisimato
Ha'oosi kaamanon awasuni.

7 Innok imte imaas oomni meyanon argasu sinfaanane chima argasuni. Innok imte imaas asunin assu sinfaanane mai'sira assuni.
8 Innok imte imaas chinu sinfaanane chinuni, Innok imte imaas asunik ima sinfaanane ma'a nibak imani. Innok imte imaas ha'su sinfaanane chima ha'suni, Innok imte imaas kenashto sinfaanane es baron dey girak zaguni.
9 Sinnoy sinna bestoni uba foontonon futoni keeshtananti foon. Mangu wuzason oomtoti, Ma'a sina wuzasneen ane isar sinti.
10 Nittotna nittotna ayna ayna asi keeshtanaasik shunoti. Nittotna nittotna ulfinsuk taptoti.
11 Hopunoy guzu Ayyanaasik zoonustera Daamiisik wostotiwa.
12 Abdiisik girotiwa, Shana yaana wono fakuti. Wonna wonna shhiiphoti.
13 Amanynyi ayni meyanon rakobesisiisik argasuti. Irba sinne ye baassotin ephpha irbasuti.
14 Nittotin kabgife baassotin suusti, suustitano erwutiitawa.
15 Girefe baassoneen ane girsoti, waassefe baassoneen ane waasusoti.
16 Nittotna nittotna isa safarak isar sinna footi. Teetnitiison tegguk beegantooson beyya tukamni meyaneen ane isarik foosoti, Teetnitiisik inno aru utiitawa.
17 Asu zuuttambaase asi sinak ma'ar sina wuza zagutitano asuni meya nittoosta mangu wuza zagsefe kabaasik wolgira mangu wuza baassosta zagutiita.
18 Nittok chimter sinafaanane asu zuuttambaaseneen ane nagak footik nittokin sholsi wuzason zuuttira zagusoti.
19 Koontaasakitono! Gi'ason Ha'oosik beytitano nitto wolla guma kaastotiitawa: «Guma kaastoniisnawa gumani qowaason wolguniisna tawa yifawa Daama Ha'oos» yistera tichchewa.
20 Es bari boor'a gumani kaastostan gumanees maktefaanane maasu iktefaanane dey ushu, Es baron zaguneesik teetbaasta iichchanni geya wotutawa.
21 Mangu wuzason ma'arik merotano mangu wuzaasik mertotaata.

13

Ha'sife Baassok Ajajamo Sholsir

1 Aaffa ha'suusnu sinun imtefanaas Ha'oosi fiqadik sinna boor'anawa hash dey feese ha'sinynyani meya taatesetees Ha'oosik sinna boor'ana asu zuuttere basa denalo ha'sife baassok ajajamonak sholsuwa.
2 Es bari boor'a ha'sife baassotin tugga'efe bar zuuttere Ha'oosi ajajinontu tugga'efewa, Ajajamo beyfe bar dey basastatu ke'o ephphe yeefewa.
3 Ha'sife baasso digtesefees mangu wuza zagsefe baassoktano ma'a wuza zagsefe baassoktawa. Ha'sife baassotin digo beya sholefatoso? Ese ma'a wuza zaguwa, baassokin dey galata danatawa.
4 Ha'sife bar neek ma'a wuza zagunak taate Ha'oni wostinynyawa. Ha'sife bar siifo taar'enaas shimak sina beyna boor'a mangu wuza zagir sinfaatane barin digowa. Bar mangu wuza zagife baassotin ke'uknawa Ha'oosi gumani kaastonon besunakna Ha'oosi wostinynyawa.
5 Es bari boor'a dey Ha'oosi ke'onon digoos koi'ba sinnoynaron, haalantiis nittotin wee'ona boor'a ha'sife baassok ha'u sholsuwa.
6 Girbo kaasifetiis dey es bari boor'awa; ha'sife baasso es wostooson wostesefees Ha'oosik wostokwa.
7 Isarba isarbaasik sholsi wuzason zaguti. Girbo girbotik sholsina barik girbo girboti; karaxa sholsina barik karaxa kaasuti; digotik sholsina barin digoti; ulfina sholsina barik ulfina imti.

Nittotna Nittotna Keeshtosoti

8 Nittotna nittona keeshtosoti tano ooni kowanu nittoosta foonata; Es bari boor'a
asusin zuutire shunfe bar tumaason zagiwa.
9 «Gerkesataata, worutaata, wiisotaata, eenantotaata» yifa ajajisewa ooma ooma ajaji-
isikitone zuuttera: «Asu zuuttambaase asin ne ne teetaason shunfataysimato shungwa»
yifa isa ajajiissi zuuttera giriwa.
10 Asusin shunfe bar es shunna asusata mangu wuza aane zagife. Es bari boor'a
asunin shunfe bar ajajiison zuutire zagiwa uwa.
11 Ese Afay'nitan guzuti wonaas hash kar'namato arutiwa. Zeemoti amaneni wonaas-
tan hashti faruni wonaas mai'sira yaara innoki kar'iwa.
12 Waalaas aatdifarwa; wonaas dey ta'i; es bari boor'a talmaasi wostonon beyya
chaarefaasi neeboni meyaason mayaniwa.
13 Yaahoknawa ushshe zawokna gerkesaknawa wojochokna faassoknawa mangu
koonakna sinnoynaron wonaasi chaarefaassi feefe asuni meenimato ma'arik foosoti.
14 Es bari boor'a Daam Yesus Kiristoosnin maytitano ashnitiisi kaltananon tuunuk
safarotiitawa.

14

Asuniista Mangsu Kar'atiita

1 Nitto ganeyaassi amantobaasik hopi sina asusin ephphatootitano basa teetni sa-
faraasta karakkarotiita.
2 Isa beso biyani: isa asu beste wuzason zuutire muunak chinuni amantoba foona.
Sinuntano amantobaasik zagu beya bar tokte toko bar barontu meefe;
3 Barin Ha'oos ephphata sinna boor'a beste wuzason zuuttire meefe bar muunoy
barin kashshunaatawa; muunoy bar dey meefe basaasta mangsu kar'anatawa.
4 Eekan oom asusa wostinynyanita mangsu kar'fees ne oonso? Bar yerefenak
wedey gandefenak daambaasa girowa; dey Daamiis barin yeetu chimana sinna boor'a
chimme yeronawa.
5 Esiisimato isa wonaas ooma wonaastan denalo ulfinto zagire safarefeer foonak
chimanawa; Oomiis dey wonaas zuuttera isa kixxe ulfinbatu faartano wonaasikitoni
ganesi oorba oorba aafawa yiretu safarefewa. Ese es barne fa wuzaasik asu isarba
isarbaasik nibbaassi safarenaysimato zaguwowa.
6 Isa wonaason ooma wonaastan denalo zagire ulfinsifer feefaanane Daamiisa ulfi-
nakwa iyaatwa. Beste muusonnu zuutire meefe bar Daamiisa ulfinakwa iyaattu meefe,
Meefena muusik dey Daamiisin galattefe. Beste muuson zuutire muunoy bar Daamiisa
ulfinakwa iyaat aane meefe. Es muu beybaasik dey Ha'ooson galattefe.
7 Innoossin teetbaasik kitifer wedey teetbaasik feefer aafewa.
8 Faafaanine Daamiisiktu fooni; kiitifaanine dey Daamiisiktu kiituni. Es bari boor'a
kitifenik kaak faafenik inno teetniisik Daamiisarwa.
9 Es bari boor'a Kiristoos kitire kitun kabinaas hayewni meyaknawa kituni meyakna
Daam sinanakwa.
10 Eekan ne ayneesata awagan mangsu kar'fasso? wedey Awagan ayneesin kashshi-
fasso? Inno zuuttamniise Ha'oosi mangsuni kar'ni kodaasi sinta yeeronirwa.
11 Dey matsafaassi:
« ‹Ta hayewawa› yifawa Ha'oos;
ke'aas zuuttera ta sina kaa'nonawa;
termaas dey;
Ta Ha'o sinnamato taak zaala makonawa»
yistera tichchena boor'awa.
12 Es bari boor'a inno isarni isarniis teetnisi wostok Ha'oosi sina ta'a wolguba
imanirwa.

Asunik Tuusa Sina Aane Sholsifa

13 Es bari boor'a isarniis oomiisata mangsu kar'anita; Sinuntano oonu aybaasa ugunta
gansuni wuza wedey tuusa duusunoynamato teetbaason oodo.
14 Isa wuza zinawa yire safarefe asu es wuzaas bariktu zina sinanatano aaffa wuzanu
teetbaasik kiina sina beynamato ta Daam Yesuniki kamo mai'sira aringwa.
15 Ne maafata muusi boor'a ayneesik tuusa sinatar sinfaanane keeshtanaas neyissi
aafawa; Es bari boor'a Kiristoos barik kitina asusin maafata muusi boor'a tishunak
zagutaatawa.
16 Ese nittokik ma'ar sina wuzason oomni meya kashshusonek zagutiitawa.
17 Ha'oosi taato Korto Ayyanak bestefa ooko, naganewa giranetano muunewa ushne
asi chowatawa.
18 Esiisimato Kiristoosnik wostefe asu Ha'oosontu girsife, asuni sinak dey galatam-
towa.
19 Es bari boor'a nagaas bestefana wuzaasonnawa innotna innotna chimani wuza-
sonna sholoniwa.
20 Muuni boor'a Ha'oosi wostonon boganittawa. Muus zuuttera kaymawa; sinuntano
oom asusin tuusa'suni muuson muus likkitawa.
21 Es bari boor'a ayneesin tuusa'isunoytamato asha muu beya wedey waynini usha
usha beya wedey aaffa tuusa'suni wuza zagu beya ma'arwa.
22 Ese han amantonees neenawa Ha'oose asi ganeyasi sinungwa, Likkiwa yire ama-
nena wuzason zagin kanubaas wee'onoyna asu galatamtowa.
23 Sinuntano awuzakne yifet meefe asus zagina wuzaas amantok sina beyna boor'a
mangsu basaasta katerwa, amantok zagtonoy wuzaas zuuttera boor'awa.

15

Asuni Meyanon Girsu Sholsir

1 Amantok chim sina inno hopini meeni hopiyaason wor'aniktu sholsifatano inno
teetniison girsunik aane sholsifawa.
2 Isarni isarniis oom asusin amantobaasik chimanak barik ke'ni wuzaasewa barin
girsuni wuzaase asin zaguniwa.
3 Kiristoos teetbaason aane girsuwe; sinuntano korto matsafaassi: «Asuni meya neen
me'ete me'aas tayistatu kar'iwa» yifa kaama basaasta kar'i.
4 Korto matsafaassin danfeni fakiyaasewa chinuse abdini foonak zeemma
tichchenaas innotin assukwa.
5 Fakinewa chinune imfa Ha'oos nittotna nittotna Kiristoos Yesusni besosik zoonustok
oomiisneen isar sinne fooson nittok imangwa.
6 Es bar sinnaas Daamni Yesus Kiristoosni Aba Ha'ooson isa nibaknawa isa kaamakna
ulfinsutikwa.

Misirachchuni Kaamaas Aazabni Meyak Makte

7 Kiristoos Ha'oosi ulfinak nittotin ephpheteenamato, nitto zuuttamnitiise isaas oomi-
isin ephphatoosoti.
8 Han ta makefanaas Ha'oos zeema abani meyak girina teyyani kaamaas ko'unak
Ha'oosi futokwa iyaat Kiristoos Ayhudni meeni wostinynya siniwa.
9 Dey Aazabni meya Ha'ooson fakibaasik galattosonekwa. Tichaassi:
«Es bari boor'a Aazabni meeni ganeyaassi neen galattonawa;
sunneesik dey gaamak galata imanawa»
yistera tichchenaasimatowa.
10 Dey:
«Nitto Aazabni meyane!
Ha'oosi daraneen ane girotiwa»
yistera tichchewa.
11 Hepsa dey:

«Aazabni meyane!
Zuuttera Daamiisin galattoti;
daraas dey zuuttera Daamiisin galattoti»
yistera tichchewa.
12 Esiisimato dey raajju Isayyas dey:
«Isseyni zalaassin koontonir yoona;
Aazabni meeni zoonsi sinanak kabuna;
baasso dey abdibesiison basaasta zagsone» yifawa.
13 Nitto abdiis Korto Ayyanaasi hugnak dichet hamanak abdini Ha'ooson amantontiisik giranewa nagane tuunira nittok imangwa.

Phawulos Digaba Foontonon Tichina Wuzaasi Chowa

14 Aytaasakitono! Ma'ak tuuma nitto; tuuma aruk tuumesetiis; isaas oomiisin kiituk chimatik sinnamato ta aringwa.
15 Ha'o taak imna otmaasimato nittotin yadasunak sholefaat isa isa chowa digaba foontonon tichingwa.
16 Han Ha'oosi otma taak imtenaas Ha'oosi misirachchuni kaamanon Aazabni meyak makonak maagnimato sinna Kiristoos Yesusnik wostonakwa. Esiis dey Aazabni meya Korto Ayyanak korteserenawa Ha'ooson dey girsuni maa'a sinerena tai'sosonektu wostedifawungwa.
17 Es bari boor'a Kiristoos Yesusniki kamo Ha'oosik wostonak chimnaasik teetefawungwa.
18 Aazabni meya ajajamer sinonek zagunak Kiristoos ta kaamaasiknawa ta wostoski kamona wostena wuzasontano ooma isa wuzane makonak aafa chimanawuza.
19 Esiisimato dey akama akama biistera artonoy wuzasiknawa diinqi wostoosikitokna dey Korto Ayyanaasi hugnak Yerusalemun kabira Eliwarqoni biratoostana kar'a Kiristoosni misirachchuni kaamaason makengwa.
20 Wonna wonna kaltefanaas dey oom asu kaputna kaptaasta keer'ak sinnoynaron Kiristoosni sunaas teegtonoyna dima zuuttambaase asiissi misirachchuni kaamaason makonakwa.
21 Esiis dey: «Zeemo sinak basa chowaason maktonoyna asuni meya biyone; basa chowaason odonoy baasso yaadatosone» yistera tichchenaasimatowa.

Phawulos Room Hamanak Koppa'e

22 Hashneen kar'a nittoki yoonoynamato showo wona kaltengwa.
23 Sinuntano hash han biratoosta faase daasta wostonaason koi'sina boor'a; dey showo neyaastan kabira nittotin biyanak akamanon kaltet faanar sinna boor'a,
24 Ispen hamfana kabaasik shaatera nittotin biyanak koppa'engwa. Garo wonanon nittoneen ane girak aatinanneen orfo ugunnaasik sinni argasu taak zagutimato abdi zagifawungwa.
25 Sinuntano hash Ha'oni asuni meyak imtoni argasuni waaga ephpha Yerusalem hamnarwa.
26 Esiis dey Meqedoniyaknawa Akiyakna feese Ha'oni asuni meya Yerusalemuk feese tukamni meyak imtoni argasuni waaga wossonek buggire kabsete boor'awa.
27 Es argasuuson baasso fiqadik imetees giddi sinna boor'awa. Aazabni meya Ayhudni meyaneen ane ayyanani eebba haa'er sineteneen Aazabni meya ashni foobesiisik Ayhudni meyanon argasusonek giddiwa.
28 Es bari boor'a han zuutte argasuni waagaason Yerusalem ephpha taamma imnanneen orfo nittoki kamo Ispen hamanawa.
29 Nittoki yaafana kabaasik Kiristoosni eebbaason tuumanon ephpha yoonamato arifawungwa.

30 Aytaasakitono! Taak Ha'ooski shiiphok kabefana kabonaasik taan argasutimato Daamni Yesus Kiristoosniknawa Korto Ayyanaasi keeshtanakna nittotin shiiphefawungwa.
31 Es shiiphotiis dey Yuudani daasta feese amanonoy asuni meeni kushusin fui'tonaknawa Yerusalemuk fa wostonaason Ha'oni asuni meya ephphetoosonematowa.
32 Es bar dey sinnanneen orfo Ha'o iyaanane girak nittoki yaara nittoneen ane halagalfatonak sholefawungwa.
33 Nagani Ha'oos zuuttamnitisneen ane sinfawungwa; Aamin!

16

Nagani Ooshsho

1 Kinkirayasni katamaasi fa betekiristaniissi wostet fa Feeben amanamto eetni sinbaason arutik sholefawungwa.
2 Bar taannawa oom showo asuni meyanonna argasir sinna boor'a amanynyini irbani meyanon ephphetoo sholsifanaysimato Daamiisa sunak ephpha taara barik sholsi wuza zuuttambaase asik argasutik adara yifawungwa.
3 Kiristoos Yesusni wostoosik taneen ane isar sinne wostet feese Prisklaniknawa Aqilakna naganaason maksoti.
4 Baasso dey zeemo sinak ta edde kituknu sinfanak hoorere feeseterwa. Es barik dey baassotin galattefawungwa. Ta ta ta sinnoynaron Aazab sinefaat kiristana sina amanynyini meeni betekiristaniisikitoneen baassotin galattesedifewa.
5 Baassoki keer Ha'oni shiiphok zuuttesefe amanynyini meyak naganaason maksoti. Iisiyani daastak zeemme Kiristoosnik amane bariknawa shunfana Ephenetoosnikna naganaason makotiwa.
6 Nittok akamanon hopi Maaramik naga makoti.
7 Taneen ane taatere feese baassoknawa wosini meeni ganeyaasik arto sina Ayhud koontaasakitonikna dey Andronikosniknawa Yuuniyaasnikna naga makoti. Baasso Kiristoosnik amanoosik tayistan zeemme feeseterwa.
8 Daamiisik shunfana Ampiliyatosnik naganaason makotiwa.
9 Kiristoosni wostoosik innoneen ane isar sina Urbanosniknawa shunfana Istakusnikna naganaason makotiwa.
10 Kiristoosnik fa amantobaas fattantera zaala maktena Aphelisnik naganaason makoti. Aristobulosni keerki meya sine baassok dey naganaason makoti.
11 Ayhud sina koonta Herodiyanik naganaason makoti. Narsiisni keeruk Daamiisik amanere feese meyak naganaason makoti.
12 Daamiisa wostok hopit faase mashka meyak; Tirufayiknawa Tirufosakna naganaason makoti. Daamiisa wostok akamanon hopit fa barewa Kiristoosnik ta baron shunfana Persiisik naga makoti.
13 Daamiisa wostonon wostok akamanon arto sina Rufosnik naganaason makoti. Taan dey nawuba zagira shunfa intobaasik naganaason makoti.
14 Asinkiritosniknawa Felegonnikna, Hermesnik, Patrobasnik, Hermasnik dey, baassoneen ane feese ayni meyak naganaason makoti.
15 Filogosnik, Yuliyak, Neryaniknawa eetbaasikna naganaason makoti. Esiisimato dey Olumpasniknawa baassoneen ane feese amanynyini meya zuuttambesiise asikna naganaason makoti.
16 Korto daamok naga ooshshosoti. Kiristoosni betekiristaniisikito zuuttera naga nittok makse.

Koi'ni Kiito

17 Aytaasakitono! Ephpha taaseti assuuson tugga'er sinere nitto ganeyasi oor oor
kesnewa rakkone ephphe yeesefe asuni meyaastan teetnitiison oodtiwa. Baassostan
dey woktiwa.
18 Es effetena asuni meya teetbesiisirontano Daamni Kiristoosnik aane wostesefewa.
Shupha wollaknawa ge'sire teegokna garamni meeni nibaason eeshshisefe.
19 Misirachchuni kaamaasik ajajamer sinnitiison asu zuuttambaase asi sinak arte
sinbaasik girefanaknu ma'ar sina wuzaasik techum; mangu sina wuzaasik dey garam
sinatik sholefawungwa.
20 Es baron zagifaatine nagani Ha'oos ta'a wonaassi Sexanaason wochontiisi sikalosi
yer'a eesuna. Daamni Yesusni otmaas nittoneen ane sinfawungwa.
21 Taneen ane wostefe Ximotiyos naga nittok make. Esiisimato Ayhud sina koonta
Luqiyos, Iyasonnawa Sosipatrosna naga nittok maksete.
22 Han wosiyaason tichi ta Xertiyos dey Daamiisik naga nittok makefawungwa.
23 Taanawa hantak fa betekiristaniisikitonon zuutire irbasife Gaayos naga nittok
makedifewa. Katamaasi waaganon kunsife Erastos dey ayni sina Qo'artoos naga nittok
make.
24 *Daamni Yesus Kiristoosni otmaas zuuttamnitisneen ane sinfawungwa; Aamin!

Galatni Shiipho

25 Ibeneen aachera fa, hash dey ammanon kesa futoni aacho chowaaski kamo ta
makefana Yesus Kiristoosni chowaasik makefa misirachchuni kaamaasik amantonti-
isik chimma yerotik nittotin zagunak chimanawa.
26 Sinuntano hash es futoos ammanon kessa bestewa, Koi'ba foonto Ha'oosi ajajik zu-
uttambesiise amanere ajajamosonek raajjuni meeni matsafaaski kamo daraas zuuttere
arsonek zagtewa.
27 Bar bar techumba faana isa Ha'oosik, Yesus Kiristoosniki kamo koi'ba foontonon
galata sinfawungwa; Aamin!

* **16:24** Isa isa Girikni matsafaas han baron aane daysifa.

Wosi Phawulosni wosiya
Qoronxoski asuni meyak
Gachgiru

Phawulos Qoronxoski asuni meyak tichina issonsa wosiyaas tichchenaas Qoronxosuk tokna betekiristaniissi kiristinnani kaasiknawa amantoosikna kabi chowaasi rakkok kotba imak safarefaatwa. Es kabaasik Qrontoos show tesa asuni meya feesefe Girikni katama sinbaastan denalo Akayiya yiste Roomni ha'suussi arki katama. Es katamaas akama nagadak; sinnoy ge'ni dubbiyok; akamanon tagit fa mangu amalaknawa haymanotiisikitoni showokna arto.

Wosiis arkiron betekiristaniissi fa oor oor kesaason; zinaason; gerkesni chowaasik; ephne girune asi chowaasik; betekiristanini sitirini chowaasik; Korto ayyanaasi imaasikitonewa kitun kabuni chowaasiknatu makefe. Esiisimato wosiis es mamsusikitok misirachchuni kaamaas wolguba imanamatotu make.

«Keeshtana» Ha'oos daraasik imna imaasikitosin akama sinbaason besifaas eddeba asire keezesta fa bar han matsafaassin arto dima yisteratu faadtefa.

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Gachgiru *1:1-9*
Kiristanani meeni ganeyaassi kabi oor oor kesaas *1:10—4:21*
Gerkesa *5:1—7:40*
Koo'lok shukte ashaason muuni chowak Phawulos imna wolgu *8:1—11:1*
Betekiristanini kaanewa Ha'oni shiiphoni sitirine *11:2—14:40*
Kiristoosnawa amanynyini meeni kitun kabune *15:1-58*
Yuudak feese rakkata kiristanani meyak zagte argasu *16:1-4*
Teetni chownewa matsafaasi koor'une *16:5-24*

1 Ha'oosi fiqadik Kiristoos Yesusni wosi sinanak teegte Phawulosnawa ayni sina Sostensikna;
2 Qoronxosni katamaassi fa Ha'oosi betekiristaniisik; barissi feese Kiristoos Yesusnik korto sine baassoknawa korto sinonek teegte baassokna; esiisimato dima dimaassi baassoknawa innokna Daam sina Daamni Yesus Kiristoosni sunaason teegsefe baasso zuuttambesiise asik;
3 Abani sina Ha'ooskinnawa Daam Yesus Kiristoosnikinna otumnewa nagane nittok sinfawungwa.

Galata Ha'oosik

4 Kiristoos Yesusniki kamo Ha'oos otumbaason nittok imna boor'a wonna wonna Ha'onaason galattefawungwa.
5 Zuuttambaase asik wollak sinun aruk Kiristoos Yesusnik otum sinetiwa.
6 Kiristoosni chowaasik makeni zaalaas nittokik zagiratu fawa.
7 Es bari boor'a Daamni Yesus Kiristoosni ammanon yooson oodet faasefeti kabaasik Ha'oosi Ayyanani imaassin isarnu nittok aafa yo'una wuza.
8 Daamni Yesus Kiristoos wolle yoona wono zinniti foonto sinna koi'baasta kar'ananneen chimma footik nittotin zagawowa.
9 Naaba sina Daamni Yesus Kiristoosneen ane isarniti foonak nittotin teege Ha'oos amanamtowa.

Kiristanani Meeni Ganeyasi Zagte Oor Oor Kesa

10 Aytaasakitono! «Nitto ganeyaassi oor oor kesa foonata; zuuttamnitiise isa nibaknawa isa safarakna chimma footi» yira Daamni Yesus Kiristoosni sunaasik shiiphefawungwa.

11 Aytaasakitono! Nitto ganeyaassi faasso faanamato Kelo'eni keer feese meyakin
odengwa.
12 Esiis dey nitto isa isarnitiis: «Ta Phawulosnir, ta Aphphilosnir, ta Phexirosnir, ta
Kiristoosnir» yisefeti.
13 Eekan Kiristoos bagtewoso? Phawulos nittokwa iyaat suuttewoso? wedey haphuk-
tesetiis Phawulosni sunaasikoso?
14 Ta Qersiposnawa Gayosnatano nittoossin ooninnu aane haphqut sinna boor'a
Ha'ooson galattefawungwa.
15 Es bari boor'a: «Ta Phawulosni sunaasik haphuktengwa» yire makok chimnir oonu
aafe. [
16 Futowa; Isxifanosni keerki meyanon haphqingwa; es baassoneen oom haphqina
asu foobaason aane yaadatotwa.]
17 Kiristoos taan wosinaas misirachchuni kaamaason makonaktano haphqunak-
tawa; Kiristoosni mesqeliis shima sinna fui'tonoynamato misirachchuni kaamaason
makefanaas asuni techmak beste wollaktawa.

Kiristoos Ha'oni Techumnewa Hugnane Sinnamato

18 Mesqeliisi kaama tishuni baassok gowwumma sinnatu faadtefa; sinuntano faruni
innok Ha'oni hugnawa.
19 «Techumni meeni techmaason tishkuna;
aruni meeni aruuson shima zaguna»
yistera tichchewa.
20 Eekan techum ayfeso? Tumaasi aru dey ayfeso? Han neyaasi tu'ninyinya ayfeso?
Ha'oos han daastaki techmaason gowwumma aane zaguwanoso?
21 Han daastaki asuni meya baasso teetni techmaasik Ha'ooson aru chimonoytemato
Ha'oos techumbaasik kulfiwa. Sinuntano gowwanimato faadtefe inno makefeni Misir-
achchuni kaamaasik amanefe baassotin fatunak Ha'oosi fiqadi siniwa.
22 Aagenu sinfaanane Ayhudni meya biistera artonoy wuza biya sholseter; Girikni
meya dey techmatu sholsefe.
23 Sinuntano inno Kiristoos innokwa iyaat suuttobaasontu makefeni; es bar dey
Ayhudni meyak tuusa; Girikni meyak dey gowwumma.
24 Sinuntano teegte baassok Ayhud sinoto Girikni meya Kiristoos Ha'oosi hugnanewa
techumnewa.
25 Esiis dey Ha'oosi gowwumma asuni meeni techmaastan denalowa; Ha'oosi hopiya
asuni meeni hugnaastan denalowa.
26 Aytaasakitono! Ha'oos nittotin teegena kabaasik awune fe asu sinetimato yaada-
totiwa. Asuni safarasimato nitto ganeyaassin showoni meya techum wedey chim
wedey arto asu aafsetiwa.
27 Sinuntano Ha'oos techumni meyanon iishshunak han daastak gowwanimato
faadtefe asuni meyanon koriwa; chim meyanon iishshunak han daasta feese hopini-
mato faadtefe baassotin koriwa.
28 Ha'oos han daastaki asuni meeni sinak ulfinto yiste wuzasikitonon ulfintonor
sinbaason besuk; han daastak daakalo sina baronnawa kashistosonna dey shima sina
wuzason koriwa.
29 Es baron dey zaginaas oonu Ha'oosi sinak basa teetni safaraasik teetonoynama-
towa.
30 Sinuntano Ha'oos nittotin Kiristoos Yesusneen ane isarniti foonak zagi. Es
bari boor'a Ha'oos Kiristoos Yesusnin innok techumni; ookoni, kortoninawa furinina
sinanak zagiwa.
31 Ese matsafaas dey: «Teetefe bar Daamiisik teetowowa» yistera tichchenamatowa.

2

Suutte Kiristoosni Chowaason Mako

1 Aytaasakitono! Ta nittoki yaana kabaasik Ha'oosi aacho chowanon makenaas
wolumni chimak wedey akama techumni besuktawa.
2 Nittoneen ane faana kabaasik Yesus Kiristoosnawa esiis dey mesqeliista suuttere
kitubaasontano ooma isa wuzanu arunoynamato buggira faanar.
3 Es bari boor'a nittoneen faana kabaasik hopi sinna digaknawa akama qorkuknatu
faan.
4 Wolumnaasewa makonaase asuni techmaknawa wollumni kaatuk sinnoynaron
Ha'oosi Ayyanani hugnanon ammanon besukwa.
5 Es baron dey zaginaas amantontiis asuni techumta kaputter sinnoynaron Ha'oni
hugnak teetonakwa.

Ha'oni Techma

6 Sinuntano ayyanak fook chim asuni meyak techmaktu makefeni; sinfanaknu
makefeniis dey han daastaki techma wedey tishuni meeni han daason ha'sisefe baasso
techmaktawa.
7 Sinuntano inno makefeniis Ha'oos zeemma showo neyaneen inno ulfinaasik
hoossina barewa aachera fa Ha'oosi aacho chowni techmanonwa.
8 Han daason ha'sife baasso ganeyaassin han techmaason arir oonu aafe; arisete
sinfaanane ulfinni Daamiisin suutosone kabatawa.
9 Sinuntano Matsafaassi:
«Aafa binoynaason;
odo odonoynaason,
Asuni niba safaronoynaason;
Ha'ooson shunfe baassok hoossiwa»
yistera tichchenaasimatowa.
10 Sinuntano innok Ha'oos Ayyanbaaski kamo aacho chowaason ammanon besiwa.
Ha'oosi Ayyana akamanon aacho sina Ha'oosi chowanonnu fu'onoy zuutira tu'nir.
11 Asuni chowaasik sinar sinfaanane basa teetni ayyanaastano ooma basaassi fa
safaraason arifer oonso? Esiisimato Ha'oosi Ayyanatano Ha'oosi safaranon arunir oonu
aafe.
12 Ha'ooskin imte wuzason arunik Ha'oosi Ayyananontu ephphataani tano han daasi
ayyananon aane ephphatoweniwa.
13 Es bar dey ayyanani wuzason ayyanak feesefe baassok makefeniis asunikin bestefa
techmaasik sinnoynaron Ha'oni Ayyanaaskin bestefa techmakwa.
14 Sinuntano Ha'oosi Ayyana basaassi tishifaan ashak feefe asu Ha'oni Ayyanaaskin
imtefa wuzasikitonon aafa ephphetoona wuza. Es imte imaason tu'untefeniis Ha'oosi
Ayyanaki kamo sinna boor'a es asus yaadatonak aafa chimanawuza.
15 Sinuntano Ha'oni Ayyana basaassi faana bar zuuttambaase asin tu'nir. Sinuntano
bar teetbaasik ooniknu aane tu'untefe.
16 Esiis dey:
«Daamiisa safaranon;
oo aruk chimnirinso?
barin kiituk chimnir oonso?»
yistera tichchenaasimato,
Sinfanaknu Kristoosni nibaas innoossi faarwa.

3

Qoronxosni Betekiristaniissi Oor Oor Kesa Kabi

1 Aytaasakitono! Ta nittotin assifana kabaasik ashni safarak Kiristoosnik hashnu
chimma yeronoy daaga naanggota sinetimatotano Ha'oni kaamak feesefe baassosi-
mato zagiratawa.
2 Chima muuni muuk chimnoy daaga naanggota sineti boor'a ta nittotin shaabotano
chima muu aane maasutwa; Hashnu sinfanak nitto chima muuni muuk chimnorwa.
3 Nitto hashnu ashni safarak fe asuwa; nittotna nittotna wol koononewa karakkarone
faar sinna boor'a ashni safarak feer sinnititanoso? Wostet faaseti wostoos dey baaki
asunimatotanoso?
4 Isar: «Ta Phawulosnirwa» oomiis dey: «Ta Aphphilosnirwa» yifena kabaasik baaki
han daastaki asu sinnitisontanoso?
5 Shakafooti Aphilos aambenso? Phawulos aambenso? Baasso nitto amanotik zagi
wostinynyawa; isa isarbesiis wostesefees Daamiisik baassok imna wostosongwa.
6 Ta tokin; Aphphilos aka ushi; sinuntano dichiis Ha'ooswa.
7 Es bari boor'a wostoosik arkiron sholsu sinaas dichi Ha'oostano toka bar sino aka
ushi bar isa wuzanetawa.
8 Toka bar sino aka ushi bar isa barwa; isa isarbaas wostobaasimato teetbaasi
waaganon ephphetoona.
9 Inno nittoneen ane Ha'oosik woste wostinynyawa; nitto dey Ha'oni foshnewa Ha'oni
shu'uni keyanewa.
10 Ha'oos taak imna bari otmaasimato isa haxxe shu'ni keya keer'fe
keer'inynyanimato kaputta kunsin; oomiis dey ta kaputna kaptaastatu keer'ana.
Sinuntano isarba isarbaas es barista aakkak keer'anamato arunak sholsifa.
11 Isarga kaputte kaptaastan oonu ooma kapta kaputanak aafa chimanawuza; es
kaptaas dey Yesus Kiristooswa.
12 Oonu es kaptaasta warqek wedey birrik; ma'a ulfinto shu'ak wedey i'ok; shaa'ak
wedey agadak keer'ar feefaanane;
13 Asu isa isarbaasa wosto ammanon kessa bestona mangsuni kar'ni wona yoona; es
wono isa isarbaasa wosto awunefaar sinnamato geyak fattantera biistona.
14 Isa shu'ni keya keer'inynyaas kaputna kaptaasta wostena wostoos geyak fattantera
kiichchonoy fu'tefaanane shu'ni keyaason keer'a bar waagbaason danana.
15 Wostobaas geyak kiichchena keer'inynyaas danana waagbaason turkuna; sinun-
tano bar teetbaasik geyaassi kamo aatfaat kiichchonoy fu'te asunimato sinana.
16 Ha'oosi betemeqdesi sintimatonawa Ha'oosi Ayyana dey nittoossi faafanamatona
aane aruwetinoso?
17 Ese oonu Ha'oosi betemeqdesinon boganane Ha'oos barin bogarwa; Ha'oosi bete-
meqdesi kortowa; es betemeqdesiis dey nittowa.
18 Nittoossin oonu teetbaason eshanaatawa; han daastaki techumni gefaasik techum
sinne bester feefaanane Ha'oosi futo techmanon dananak teetbaason gowwa zagire
faaduwowa.
19 Han daastaki techmaas Ha'oosi sinak gowwummawa; esiis dey matsafaasi: «Ha'oos
techumni meyanon mangubesiisik baassotin ephanawa» yistera tichchenaasimatowa.
20 Esiisimato dey: «Daamiis techumni meeni safaraas shima sinnamato arifewa»
yistera tichchewa.
21 Es bari boor'a zuuttambaase nittor sinna boor'a oonu asunik teetonatawa.
22 Phawulos sinfenak Aphilos sinfenak Phexiros sinfenak han daas sinfanak kaa
sinun kitu sinun; hashti fa bar sinun yooni bar zuuttambaase nittorwa.
23 Sinuntano nitto Kiristoosnir; Kiristoos dey Ha'onirwa.

4

Kiristoosni Wostinynya

1 Ese asu zuuttambaase innotin kiristoosni wostinynya sinnimatonawa Ha'oosi aacho
chowanon ammanon kisire makoni ha'suni hugna imtena adara epho asu zagire
faadunak sholsuwa.
2 Adara epha asuni meya amanamto sinne bestosonektu sholsifawa.
3 Ta chowaasik sinfaanane nittonu tayista mangsu kar'efetik wedey oom asu tayista
mangsu kar'fenak isa giddina aafawa. Futoosik ta ta teetaasik tayista mangsu kar'anak
aafa chimanawuza.
4 Ta arifanaasimato sinfaanane kanunaas aane taan waqasefawa; sinuntano tayista
mangsu kar'niis Daamiis koi'bawa.
5 Es bari boor'a wonbaas kar'noyfeen wedey Daamiis mangsuni kar'ak yoonoyfeen
ooniistanu mangsu kar'atiita; bar yeena wono talmaassi aachera fa aacho chowaason
chaarefaasta kisunawa. Asuni meeni nibaassi aachera fa safaraason ammanon kisuna;
es kabaasik asu isa isarbaasik Ha'ooskin sholsu galata dananawa.
6 Ayni meyane! Nittok ke'ni wuzaasikwa iyaat han chowaasik taannawa Aphilos-
ninna beso zagira makengwa; es baron dey zaginaas: «Tichche baristan aatataata» yifa
kiitooson innokin aruti iyaatwa. Es bari boor'a isa asunik teetefaat oomiisin kashshutik
aane sholsifawa.
7 Ne oomiisatan awuk arkutasso? Oomiiskin ephphatoonota wuza aambanso? Eekan
zuuttambaase asin ephpha tataas oomiiskin sinnanneen oomiiskin ephphetoonoy
asunimato awuniron teetefasso?
8 Hashnu nittok sholsi wuzason zuutira dantiwa! Hashnu otum sinetiwa! Innoostan
oor kessa taato sintiwa! Futok taato sineti sinfaanane inno dey nittoneen ane taatonir
sinna boor'a ma'ar sinana kabawa.
9 Es bari boor'a Ha'oos wosi sina innotin kituni mangsuni kar'a baassosta ka'ten
wortosone dima oottere hamefe asuni meeni ganeyaassin koi'niis inno sinnimatotu
taak bestefawa. Es baristan kabi chowa han daa zuuttambaase asiissi Ha'oni wosiyanu
sinfanak asuni meeni sinaknu sinfanak biistoni wuznimato sinna bestefeniwa.
10 Inno Kiristoosnikwa iyaat gowwa sinniwa; sinuntano nitto Kiristoosniki kamo
techumni meya sinetiwa; esiisimato inno hopini meya sinniwa; sinuntano nitto dey
chimni meya sinetiwa; nitto dey ulfinto sineti; sinuntano inno salphater sinni.
11 Es sa'atiis kar'ana kabaneen maktefeni iktefeni; atatu sinfeni; ichchefeni; duuni
keeni turkuk rakkatefeni.
12 Inno teetni kushusik wostok hopifeni; Innotin erwisefen eebbisifeni; kabgisefen
fakifeni;
13 Innotin me'efeennawa sunniison mangsisefeenna ma'ak baassok wolgifeni; esseen
hawung kar'a han daastaki ha'to wuznewa futtera ha'te diimne sinniwa.
14 Ta han baron nittok tichinaas shunto naanggotna sinetimato zagira kiitunaktano
nittotin iishshunak iyaattawa.
15 Awunu sinun Kiristoosniki kamo showo zoonsinti feefenaknu showo abanti
aafewa; sinuntano ta nittotin Kiristoos Yesusni misirachchuni kaamaasik kooningwa.
16 Es bari boor'a ta besosik zoonustotik shiiphefawungwa.
17 Es chowaasik shuntonawa amanamtona sina dey Daamiisik naata Ximotiyosnin
nittok wosingwa. Daa daassinawa showo betekiristaniissina ta assifanaysimato bar ta
Kiristoosniki kamo danna gaddo kaasi ajajinon nittok yaadassunawa.
18 Nittoossin isa isaas nittotin biyak yoo beyanarne faar sinna baassok bestefaan
beegantok tuumesetewa.
19 Sinuntano Daamiisa fiqadi sinfaanane han ta'a wonaassi nittoki yoonawa. Es
kabaasik es beegantefe baasso wollaason koi'ba sinnoynaron hugnabesisonnu arunak
sholefawungwa.
20 Ha'oosi taato wolumni chowatawa; sinuntano Ha'oni hugnawa.
21 Sholefetiis aambanso? Ke'oni haaro ephpha nittoki yoonakingwa wedey keesh-
tanaknawa garamni ayyanakna yoonak sholefetiso?

5

Amanynyini Meeni Ganeyaassi Zagte Mangu Amala

1 Nitto ganeyaassi iichu sooloni zina faanamato wolumtedifarwa. Es effatena sooloni
zinaas Aazabni meeni ganeyaassinu aane zagtefawa. Esiis dey tushni intobaason asu
zagire epha asu feer yistewa.
2 Eekan es effatena iichu chowa nitto ganeyaassi feen awuniron begantefetiso?
Esiistan han chowaasik suumotik aane sholsuwanoso? Es effatena wostooson zagi
asusin nitto ganeyaassin oor kisutiwa.
3 Awune faaron ta ashak nittoneen ane fo beyfanaknu ayyanak nittoneen anetu
fawungwa; nittoneen ane faanarimato sinna es effetena wostooson zagi asusata Daami-
isa sunak mangsu kar'ingwa.
4 Zuuttesefeti kabaasik ta dey Daam Yesusni hugnaasik nitto ganeyaassi ayyanak
faanar sinna boor'a;
5 Boor'ak tuumme fe han asusa asha tishunak Sexanaasik aatira imatik sholsuwa.
Es baron dey zagusotiis Daam Yesus mangsuni kar'ak yeefena wono es asusa kaa
farunakwa.
6 Ese teetontiis ma'artawa; kiisku maso akama tushooson kisifanamato aane ar-
ifetinoso?
7 Hashti sintiisimato masoba foonto ora tushonimato sinatik hajifa di masooson
tishkutiwa. Innok Faasikani fantu sina Kiristoos shuktewa.
8 Es bari boor'a mangunewa begantone tuumma hajira di masoosik sinnoynaron
masoba foonto garamaknawa futokna kixxani eeboson ulfinsuniwa.
9 Zeemoti nittok tichina wosiyaassi soolefe baassoneen ane isar sinatiita yira faa-
narwa.
10 Es baron yinaas zuuti ephpha han daastaki soolsefe meyaneen wedey joorsefe
baassoneen wedey wiisni meyaneen wedey koo'lo shiiphisefe meyaneen ane footiita
unatawa.
11 Sinuntano ta hash tichina Amanynyini meya yistefaat soolesefe baassokin wedey
jooresefe baassokin wedey koo'lo shiiphsefe baassokin wedey asuni suna mangsisefe
baassokin wedey zayesefe baassokin wedey bo'esefe baassoneen ane isar sinatiitawa.
Es effetena asuni meyaneen ane muunu muutiitawa.
12 Kiristanani meeni maabaraasi gerakalo feese asuni meyaasta mangsu kar'niis
ta oonso? Kiristanani meeni keerkalo feese asuni meeni chowaasik nitto teetnitiisik
mangsuni kar'a chimtirtanoso?
13 Gerok feese asuni meeni chowaasik mangsu kar'niis Ha'ooswa; ese matsafaas:
«Mangu asusin nitto ganeyaassin oor kisutiwa» yifawa.

6

Kiristanani Meeni Ganeyaassi Fa Malata

1 Nittoossin isaas kiristana sina aybaasneen ane faassefaanane chowbaason kiris-
tanani meya biyonek zagustan malatonak amanonoy meeni shonggosta hamanak
aakkak chimiso?
2 Ha'oni asuni meya han daasta mangsu kar'onemato aane aruwetinoso? Eekan han
daasta mangsu kar'atir sinfeen han garo wuzason mangsuni kar'a hoputiroso?
3 Ha'oni wosiyaastanu mangsu kar'anir sinnamato aane aruwetinoso? Eekan han
daastaki chowaasik aakkak daysira mangsu kar'a beyanisso?
4 Ese nittotna nittotna wol faassefaatine kiristanani meeni maabaraasneen gerakalo
sina kashisto asuni meeni sina chownitiison aakkak tai'sutisso?
5 Han baron makenaas iishshukwa iyaatwa. Shakafooti ganentiissi ayni meyanon
mangsuni kar'a chimni aruba faana asu aafenoso?

6 Sinuntano ay aybaasin malatere amanonoy meeni mangsu kar'ni keer ephphe hama
sholsunoso?
7 Ese nitto ganeyaassi nittotna nittotna wol malatera karakkaret foontiis teetbaasik
salphinawa. Es baristan nitto miir'amefaatine wayyatanoso? Esiisimato nitto eshtefaa-
tine wayyatanoso?
8 Sinuntano nitto ayniti sina kiristanani meyastanu miir'onewa eeshshune katidife-
tirwa.
9 Jallisife baasso Ha'oosi taatosi aafa girsone wuza sinnamato aane arifetinoso? Es
chowaasik eshtotiitawa; igife baasso; soolefe baasso wedey koo'lo shiiphsefe baasso
wedey gerkesefe baasso wedey arqarna arqarna wol ephefe baasso;
10 Wedey wiisni meya, wedey joortuni meya, wedey zayini meya, wedey asuni suna
mangsisefe meya, wedey bo'inynyani meya Ha'oosi taatosi aafa girsone wuza.
11 Nittoossin isa isaas esiisimato sinna faasetir. Sinuntano hash Daamni Yesus Kiris-
toosni sunaasiknawa Ha'oniisi Ayyanakna boor'nitiissin mastetiwa; Ha'oosik korte
korto dara sineti dey ooko sinetiwa.

Gerkesni Chowa

12 «Zuuttambaase taak faqqadtewa; sinuntano zuuttambaase taak aafa ke'anawuza;
zuuttambaase taak faqqadtewa; sinuntano aaffa wuzaasiknu boza sinna aafa ha'una
wuza.
13 Muu katnirwa; kataas dey muunirwa» eekan; Ha'oos muuson gedda kataason
gedda tishkunirwa. Sinuntano atuniis Daamni Yesusnirwa, Daam Yesus dey inno
atunisir sinna boor'a atuniis gerkesni wosto wostonak aane sholsifawa.
14 Ha'oos Daam Yesusnin kitun kabgiwa; innotin dey hugnabaasik kitun kabgunawa.
15 Atuntiis Kiristoosni atuni bagto sinnamato aritirtanoso? Eekan Kiristoosni atuuson
ephpha taamma soolefa mashkasusi atuneen isar sinanak zagu sholsunoso? Isanne
aane sholsifawa!
16 Soolefa mashkasusneen ane kunfe asu barneen ane isa atu sinbaason aritirtanoso?
«Hepobesiise isa atu sinonewa» yistera tichchewa.
17 Sinuntano Daam Yesusneen ane isar sinfe bar barneen ane Ayyanaasik isar sinfe.
18 Es bari boor'a gerkesaastan wokti; asu zagifena boor'aas zuuttera atubaastan
gerakalotu zagife; sinuntano gerkesfe asus basa teetni atuustatu boor'a wostefe.
19 Nitto atuus Ha'ooskin ephpha taati barewa nittoossi fa Korto Ayyanaasi beteme-
qdesi sinnamato aritirtanoso? Ese nitto Ha'oosirteno nitto nittortewa.
20 Bar nittotin waagaktu waagewa; es bari boor'a atuntiisik Ha'ooson ulfinsuti.

7

Ephne Girune

1 Nitto taak tichiti chowaasik asu mashkasuneen ane kunu shakaanane ma'arwa.
2 Sinuntano gerkesaastan wokak arqasu isarba isarbaas teetbari asuba foongwa;
mashkasu isarba isarbaas teetbari teegobay foowo.
3 Teego asubaasik zagunak sholsi baron kalanaatawa; esiisimato asus dey teegob-
aasik sholsi baron kalanaata.
4 Asus atubaas bar barirtawa; teegosarneengwa; ese dey teego atubaas bar
basartawa; asubasirneengwa.
5 Chimma Ha'oni shiiphok hepontiise nittotna nittotna merkera garo wonniron sina
shakaanane oor kesak isaas oomiisa mabtinon kalanaata. Es bari boor'a teetnitiison
oodda hopira Sexanak fattantonoytimato wolla isarik footi.
6 Han baron yifanaas dey ajajini sinnoynaron kiitowa.
7 Asu zuuttere tayisimato asu ephnoy feefaanane shunana kabawa. Sinuntano isarba
isarbaasik Ha'oos ooma ooma imatu imiwa; isaasik isa tesa ima, oomiisik dey ooma tesa
ima faarwa.

8 Girunoysewa teegobesi kitina mashkasusikitone asik yifanaas dey ekkatu unawa;
girunoytamato sinna faasefaanane ma'arwa.
9 Sinuntano ashni eenantok kiichchoostan epha wayya sinna boor'a teetbesiison
ha'su hopsefaatene ephotowa.
10 Epha baassok dey imana ajajiis haniiswa; es ajajiis dey Daamiisartano taartawa;
giri asu teegobaasatan oor kesanaatawa.
11 Oor kesfaanane girunoynamato teetbak duun wedey teegobaasneen ane ganon;
esiisimato teego asubaason kofkunatawa.
12 Sinuntano oomni meyak Daamiis sinnoynaron ta teetnaasik yifanaas ekkawa; isa
kiristana sina asu kiristana sinnoy asuba faafaananenawa ane foonak sholefaananena
gafkunaatawa.
13 Kiristana sina mashkasu kiristana sinnoy teegobay feefaananenawa ane foonak
sholefaananena barin kofkunaata.
14 Kiristana sinnoy teegoos kiristana sina asubaasi boor'a Ha'oni asu sinana; kiris-
tana sinnoy asus dey kiristana sina teegobaasa boor'a Ha'oni asu sinana; ekka sina
shakaanane nitto naanggotaas Ha'oni naanggota sinanak aafa chimanawuza. Sinun-
tano es barik faasefaatine naanggotnitiis Ha'oni naanggotawa.
15 Kiristana sinnoy bar oor kesanak sholefaanane oor kesowa; sinuntano es barik
kiristana sina teegoos sino kiristana sina asus aaffa chowaknu giddik aafa oodtona
wuza. Ha'oos innotin teegenaas nagak foonikwa.
16 Ne kiristana mashkasuse; kiristana sinnoy teegoneesin awuzakne fu'otatto awu
arifasse? Ne kiristana sina arqasuso! Kiristana sinnoy asuneeson awuzakne fu'otatto
awu arifasso?
17 Isa isarbaasik Daamiis barik imna imaasiknawa Ha'oos barin teegena kabaasik
feena foosikna foowowa. Betekiristaniisikitok imna tumaas esiiswa.
18 Oonu haarko kunnanneen orfo teegter sinfaanane haarko kunnoyne feer sinne
safaronata. Haarko kunnoy teegter sinfaanane haarko kunanak sholonatawa.
19 Haarkoni kuna sinun kunu beya waagba aafawa. Arki wuzaas Ha'oosi ajajinon
oodawa.
20 Es bari boor'a asu isa isarbaasik Ha'oos barin teegena kabaasik feenamato chimme
foowowa.
21 Ha'oos neen teegena kabaasik boz sinna faataroso? Sinfatanewo giddiba aafa
rakkatotaatawa. Sinuntano birmadumma kesni ixa danfaatane es ixaas neyistan
aatanatawa.
22 Boz sinne feen Daamiisik teegte asus Daamiisik birmadumma daniwa. Esiisimato
dey birmadumma kesse feen teegte asus Kiristoosni bozwa.
23 Waagak waagteti boor'a asuni boz sinatiitawa.
24 Es bari boor'a aytaasakitono! Asu isa isarbaasik teegtefena kabaasik feena foosi-
mato Ha'ooseen ane zagire foowowa.

25 Girunoy wedey ephnoy diise baasso chowaasik Daamiiskin ephna ajaji aafawa.
Sinuntano Daamiisa fakiyak amanamto asu sinnamato ta kiitooson imanawa.
26 Hashti faani wonaas rakkoni wona sinna boor'a asu ephnoy wedey girunoy baak
foos ma'arne faarwa.
27 Sinfanaknu asu ephit sinfaatane gafkuk sholotaata; asu aane ephe sinfaatane
ephak shlotaata.
28 Sinuntano ne asu ephaatane boor'a sinar utawa. Esiisimato isa durba nawa
girifaanane boor'a sinar utawa. Sinuntano asu ephfe baasso han daastak showo fooni
rakko baassotin epharwa. Ta safaraas dey es rakkoossin fui'totikwa.
29 Ayni meyane! Ta nittok makonaas haniiswa; wonaas kawuniwa; Hanneen ekalok
asuba feena bar asuba foontonimato sinne foowowa.

30 Waassefe baasso waasunoy baassosimato sinoto; girsefe baasso girosonoy baassone feer sinne foosoto. Koda waagsefe baasso isa kodabesi foonto zagire faadusoto.
31 Han daastaki baassok ke'fa wuzason baassok ke'nor zagire faadusoto. Hashti fa han daastaki wuzaas aatarwa.
32 Es bari boor'a isa safaraknu rakkatonoy foosotik sholefawungwa. Asu ephnoy bar Daamiisin girsuna wuzatu sholefe sinna boor'a safarabaason Daamiisik sholsu wostotatu feeshifewa.
33 Sinuntano asu epha bar asubaason girsuk han daasta fa wuzasontu safarefe.
34 Es barik safarabaas heppik bagtewa uwa. Esiisimato girunoy mashkasus wedey durba nawa ashbaasiknawa kaabaasikna kortera Daamiisar sinak sholefana boor'a safarabaason Daamiisik sholsu wostoostatu feeshifa. Sinuntano girira di mashkasus teegobaasin girsunak sholefana boor'a safarefana safaraas han daastaki wuzasongwa.
35 Ta nittok han baron makefanaas birmadummantiison kalak sinnoynaron nittok ke'ana ukwa. Safaranaas dey nitto ma'a fo footiknawa safarantiis bagtonoynaron tuuma nibak Daamiisik wostotiknawa.
36 Isa asu teegere duusina durba nawaason epha beyanak bugginanneen orfo es baron zagubaas nawaasik ma'aron aane zaguwe sinbaason safarefanane baron ephak fa safarabaas zaga sinfaanane baasso ephne girune zaguus ma'ar sinna barik bestefaanane sholefanaasimato ephanane boor'a aafwa sinanawuza; epho.
37 Sinuntano isa asu nibbaassi zagifaanane giddisuni wuza tishifaanane bar sholena baron yeetuk chimfaananenawa teegena nawaason epha beyanak buggifaanane ma'aron zagi.
38 Es bari boor'a asu ephpha bar ma'arontu zagi; sinuntano ephnoy bar dey akama ma'arontu zagi.
39 Girira di asus teegobaas kaak feenanneen ephne girune asi tumaasik taatera fa. Sinuntano teegobaas kitifaanane bar sholena asuniki girunak birmadummaba faar; sinfanaknu giruna asus kiristana sinanak sholsuwa.
40 Sinuntano ta safaraasik girunoy baak diifanane arkiron girera foona. Ha'oosi Ayyana tayissi faarne faar sinnatu taak bestefawa.

8

Koo'lok Shukte Asha

1 Koo'lok shukte ashni chowaasik sinfaanane futoosik zuuttamniise aruni faarwa; aruus ge'sir; sinuntano keeshtanaas chinir.
2 «Aruna faar» yit safarefe asu feefaanane arunak sholsinaasne faaron hashnu aane aruwewa.
3 Sinuntano Ha'ooson shunfe asus Ha'oosi sinak arto sinanawa.
4 Es bari boor'a koo'lok shukte ashni muuni chowaasik sinfaanane koo'loos teetbaasik kaaba foonto sinnamatonawa isa Ha'oostano ooma Ha'o aafa sinnamato arifeniwa.
5 Awunu sinfanak ha'o sinnoy ha'o yistera teegtefa showo ha'onewa showo daamni meena den samak sinun daastak feeseter yistefa.
6 Sinuntano zuuttambaase asin tesi isa Aba Ha'o ko'iba innok faar; inno dey barir sinniwa. Esiisimato zuuttambaase bariki kamo testernawa inno dey barik faafeni isa Daam Yesus Kiristoos koi'bawa.
7 Sinuntano es baron arsefees asuni meya zuuttambaasetewa; isa isaas hashnu koo'loni shiipho dostesete boor'a ashaason meesefees koo'lo shukter zagirewa. Es bari boor'a kanubesiis hopiya sinna boor'a kiinefe.
8 Ese Ha'ooski tai'suniis muutawa; muubeyfenik innok yo'uni wuzni aafa; maafenik buui'suni wuza aafa.
9 Sinfanaknu han birmadummantiis amantok zagunoy asuni meyak tuusa sinnoynamato teetnitiison oodtiwa.

10 «Aruna faarwa» iyaat koo'lok shukte baron koo'lo shiiphtefana dimaasta maafeen amantobaasik zagunoy asu neen biifanane es wosteta wostonees asus koo'lok shukte baron muunak zagitartanoso?
11 Es bari boor'a ne: «Ta aruwa» uneesik Kiristoos kitina barinnawa amantobaasik zagunoy kiristanaasinna tishkirwa uwa.
12 Esiisik kiristana aynitisakitonin miir'oknawa hopiya kanubesiisonna mazasuk Kiristoosnin miir'efetiwa.
13 Es bari boor'a muus kiristana aytaasin tuusa'sunir sinfaanane aytaasin tuusa'sunasneen isanne asha aafa muuna wuza.

9

Wosi Sina Asuni Mabti

1 Ta birmadummana faana asutenoso? Ta wositenoso? Daamni Yesusnin aane biyutoso? Daamiiski kamo hopinaasi gaana nittotenoso?
2 Daamiisik ta wosi sinnaason besifa maatami nitto sineti boor'a oomni meyak wosi sina beyfanaknu nittok futoosik ta wosiwa.
3 «Wosi sinni mabtine aafawa» yire taan fafessidifer feesefaatene makona wolguus haniiswa;
4 Eekan inno muuniknawa ushanikna mabtini aafanoso?
5 Ooma wosini meenimatonawa Daamiisa ayni meenimatona dey Kefaniisimato amane asu zoonsire kutuk mabtini aafanoso?
6 Wedey wostoni wostok kabet fo sholsinaas Barnabasnawa taakna koi'banoso?
7 Damozaba foontonon teetbari waagak meya taar'o sinne wostonir oonso? Wayini tokke gaanbaason muunor oonso? Miya keemfegedo miibaasi shaabonon ushnor oonso?
8 Han baron makefanaas asuni safaranimatonoso? Tumaas dey ekka aane makefanoso?
9 «Meyaason ichfa gachuwaasi noononon taar'ataatawa» yistera Museni tumaassi tichchewa; eekan Ha'oos es baron yinaas gachuwasikitok safarefaatnoso?
10 Ha'oos es baron yinaas innok safarena boor'atanoso? Bulefe bulinynyaas abdik bulonak meyaason ichfe bar abdik ichanak; zuuttambaase haa'obaason dananak es tichche bar futoosik inno boor'awa.
11 Inno nittoossi Ha'oosi chowanon bukaat nitto ashni eebbaason kar'anine akama wuza sinbanoso?
12 Oomni meya han wuzason nittokin haa'osone mabtibesi faar sinnanneen eekan inno aakkak es baristan denalo mabtini fo beynirin? Sinuntano inno han mabtison aane ephpha ke'eniwa. Es baron zaginiis dey Kiristoosni misirachchuni kaamaasi tagit hamaastan yeronoynamato safarok zuuttambaase asin fakira chimani ukwa.
13 Betemeqdesiissi wostesefe baasso muubesiison betemeqdesiissin danesefematonawa shoo'aasta maa'a imefe baasso dey es maa'aastan haa'ere meesefematona nitto aritirtanoso?
14 Esiisimato dey misirachchuni kaamaason maksefe baasso muubesiison es wostesefe wostoossin danonemato Daamiis ajajewa.
15 Sinuntano ta es mabtisikitosin isaronnu aane ephphatootwa. Han baron tichinaas es mabtinaas awuniron zagtonoy fui'teson uktawa. Asu ta teetena teetonaason shima zagubaastan kitifaanane taak wayyawa.
16 Misirachchuni kaamaason makonaasik aafa teetona wuza; makefanaas giddi sinna boor'awa. Misirachchuni kaamaason mako beyfaanane haybutangwa.
17 Misirachchuni kaamaason asu taan giddisunoynaron shunak makefaanane hopinaas waagba foonawa. Sinuntano giddik zagifaanane taak imte adarasontu koi'sintano ooma zagina wuza faarwa utawa.

18 Eekan, hopinaasi waaga aambanso? Ese hopinaasi waaga misirachchuni kaamaason makonaasik taak fa mabtinaason beyfaat misirachchuni kaamaasi makoni wostonaason kaastoni waaga foontonon baak makonaaswa.
19 Ta ooniknu boz sinnoy birmadumma kesse fe asuwa; Sinuntano taak chimtenaysimato showoni meyanon wolgukwa iyaat zuuttambesiise asi boz siningwa.
20 Ayhudni meyaneen sinfana kabaasik Ayhudni meyanon fu'onak Ayhud sinin; Ta tumaasi daakalo sina beyfanaknu tumaasi daakalo feese baassotin fu'onakwa iyaat tumaasi daakalo feese asuni meenimato siningwa.
21 Ta teetnaasik Ha'oosi tuma feenarnawa Kiristoosni tumaasi sikalosi fe asu sinfanaknu tumabesi foonto Aazabni meyanon fu'okwa iyaat tumaba foonto asunimato sinin.
22 Amantok hopi sina baassotin fu'okwa iyaat hopini meyane feer siningwa. Taak chimtenaasne faaron isa isaasin fu'okwa iyaat zuuttambesiiseneen ane zuuttambaase asin sinin.
23 Es baron zuutira ekka zaginaas misirachchuni kaamaasi eebbanon haa'ak Misirachchuni kaamaasikwa iyaatwa.
24 Aato aato eelaasik zuuttambesiise eelefematonawa es eela baassossin isa bar bar wossumaason ephpheteefenamatona aritirtanoso? Es bari boor'a nitto dey wossumaason ephphetook eeltiwa.
25 Haato haatoni eelak hooresefe baasso zuuttere akamanon faya leejjitu ephefe; Baasso ekka hopisefees tishuni ulfinni wossumaason danonekwa. Sinuntano inno hopifeniis tishunoy koi'ba foontonon fooni ulfinni wossumaason dananikwa.
26 Es bari boor'a ta hamma kar'ana dimaason arunoy asunimato shimanon aafa eelana wuza. Siruson gumme ki'fe asunimato baak aafa kabona wuza.
27 Es bari boor'a oomni meyanon aato aatooski teegenanneen orfo ta teetnaasik ha'ter sinnoynamato atunaason ke'ira taak ajajamonak zagunawa.

10

Koo'looson Shiipho Aane Sholsifa

1 Aytaasakitono! Abaniisakito sharuusi daakalo zoonustesetematonawa zuuttambesiise she'a baariison finetesimatona nittotin yaadassunak sholefawungwa.
2 Museneen ane isar sinak es sharuusinawa baariissina haphuqtesete.
3 Zuuttambesiise isa tesa ayyanani muuson meesete.
4 Zuuttambesiise isa tesa ayyanani ushaason ushete. Ushetees dey baassotin tustet fa ayyanani kaa'oossin kesa barongwa; es kaa'oos dey Kiristooswa.
5 Sinfanaknu Ha'oos showoni meyak aane girowa; es bari boor'a dugnobesiis ichma daassi hai'tera fu'te.
6 Baasso mangu wuza eenantesetesimato inno dey mangu wuzason eenantonoynimato han bar zuuttambaase innok teetnitiison oodti uni beso sini.
7 «Asuni meya muusoneknawa ushonekna diisete; likkineen denalo ushshe surire beceqok kabsete» yistera baasso chowaasik tichchenaasimato baasso koo'lok shiiphsetesimato nitto dey koo'lo shiiphotiitawa.
8 Baassossin isa isa meya gerkesere boor'a wostesetesimato inno dey gerkesni boor'a wostoniita. Baasso es baron zagsobesiisik baassossin isa wonaassi hepasire keeze kum asuni meya kitisete.
9 Baassossin isa isaas Daamiisin fattanesetesimatonawa zawak duptere kitisetematona inno dey Kiristoosnin fattanonitawa.
10 [Baassossin isa isaas unyisete boor'a betto ephpha ya Ha'oosi wosiyak tishisetemato nitto dey unyutiitawa]
11 Es bar zuuttera baassosta kar'naas innok teetnitiison oodti uni beso sinanakwa. Tichchenaas dey neyaasi koi'ta fe innotin ke'ukwa.

12 Es bari boor'a yerene feer sinne bestefe bar gandonoynamato teetbaason oodowa.
13 Asuniista kar'fa fatanastano ooma fatana aane nittoosta kar'awa; Ha'oos amanamtowa; es bari boor'a nitto giidostan denalo sina fatana nittoosta kar'anak aafa faqqadona. Fattantefeti kabaasik dey fakuti hugna nittok imak fatanaassin kesati ugna nittok hoossunawa.
14 Ese koontaasakitono! Koo'looson shiiphoostan woktiwa.
15 Han baron dey nittok makefanaas yaadatniti feenar sineti boor'awa. Es bari boor'a ta makefana baron nitto mangsu kar'tiwa.
16 Inno Ha'ooson galattok haa'efeni eebbani toofoos Kiristoosni hannaneen ane isarba faartanoso? Battera haa'oni kixxaas dey Kiristoosni ashaasneen ane isarba faartanoso?
17 Kixxaas isar sinbaasik inno dey han isa kixxaason haa'onir sinanneen awune faaron showo sinfeniknu inno isa atuwa.
18 Ese Israelni daraas zagina baron biitiwa; imtefa maa'aason meesefe baasso shoo'asneen ane isarbesi aafanoso?
19 Eekan; es baron yifeniis koo'lok shukte ashaas waagba faar unanoso? wedey koo'loos teetbaasik waagba faana wuzawa unanoso?
20 Indaanewa! Aazabni meya maa'a imefees Ha'oosik sinnoynaron kitaasikwa. Es bari boor'a nitto kitaasneen ane isarniti foonak aane sholefatwa.
21 Daamiisa toofosin ushfat dey kitaasi toofosin ushatik aafa chimati wuza. Daamiisa madditan haa'er sinfaat kitaasi madditan haa'er sinatik aane sholsifawa.
22 Eekan es baron zaguk Daamiis koononak zaguniroso? Inno basaastan denalonon chim sinaniroso?
23 Zuuttambaase faqqadtewa; sinuntano zuuttambaase aafa ke'anawuza; zuuttambaase faqqadtewa sinuntano zuuttambaase aane ke'fa.
24 Asu isa isarbaas oomisikneen ke'ni wuza safarowoteno bar barik ke'iniison sholonatawa.
25 Kanuntiissi safaro shakaat gabaasta waagtefa aaffa ashaason laphphebaatonoy muuti.
26 Daasewa barista fa bare zuuttera Daamiisarwa.
27 Amanonoy asu muu nittotin maasunak teegefaanane hamatik dey sholefaatine teshshena aafa muuson kanuntiissi safaro shakaat laphphebaatonoy muuti.
28 Sinuntano isa asu: «Han ashaas koo'lok shukte ashawa» iyaanane es baron make asusa boor'anawa kanuntiisi boor'ana ashaason muutiitawa.
29 Kanu yifanaas asusa kanunon unatano nitto kanuuson unatawa. Eekan oom asuni kanuni boor'a ta birmadummaasta mangsu kar'anaas awuni boor'anso?
30 Ta Ha'ooson galattet muu maafaanane Ha'ooson galattena wuzaasik awuni boor'a waqastonasso?
31 Ese maafeti barik sinun ushfeti barik wedey aafa wuzasonnu zagifeti kabaasik zuuttambaase asin Ha'oosi ulfinak zaguti.
32 Ayhudni meyanon sinun Aazabni meyanon sinun Ha'oosi betekiristaninon sinun tuusa'sutiita.
33 Ta zuuttambesiise fui'tosonek dey oomni meyak ke'nisontano taak ke'ni baron sholonoy asunik zuutira zagifana wuza zuuttambaase asik girsifanaasimato nitto dey esiisimato zaguti.

11

1 Ta Kiristoosni besosik zoonustenamato nitto dey ta besosik zoonustoti.

Ha'oni Shiiphoni Sitiri

2 Zuuttambaase asik taan yaadatefeti boor'anawa ta nittok assina assuuson mai'sira ephti boor'ana nittotin galattefawungwa.
3 Sinuntano arqasu zuuttambaase asi teet Kiristoos; mashkasusi teet dey arqasu; Kiristoosni teet Aba Ha'oos sinbaason arutik sholefan.

4 Teetbaason guufere Ha'o shiiphefe wedey raajini kaama makefe arqasu zuuttambaase teetbaasontu salphisifewa.
5 Esiisimato dey Teetbaason guufonoy Ha'o shiiphefa asu wedey raajini kaama makefa bar bari teetaasontu salphisifawa. Teetbaason guufonoy mashkasus sombaason fiittenarimatotu faadtefa.
6 Mashka asu teetbaason guufo shakaanane sombaason katongwa. Sinuntano sombaason kato wedey fiitto baron salphisuni wuza sinfaanane teetbaason guufongwa
7 Arqasu teetbaason guufonak aane sholsifawa; arqasu Ha'oosi besonewa Ha'oosi ulfinnewa. Sinuntano mashkasus arqasusa ulfinawa.
8 Mashkasus arqarnikintu bestetano arqasu mashkasunikin aane bestowe.
9 Esiisimato mashkasus arqasusiktu testetano arqasu mashkasusik aane testowe.
10 Es bari boor'anawa Ha'oni wosiyaasi boor'ana mashkasu ha'suni hugnani mallato sina guufoson teetbaasta duusun.
11 Daamiisik fa kaaniisik mashkasus arqasu foontonon aafa foona wuza; arqasus dey mashkasu foontonon aafa foona wuza.
12 Mashkasus arqasunikin bestenamato arqasus dey mashkarkintu koontefe. Sinuntano arqasu sino mashkasu dey ooma wuzasnu zuuttera bestefanaas Ha'ooskingwa.
13 Ese nitto teetnitiisik mangsu kar'tiwa; mashkasu teetbaason guufonoy Ha'oni shiiphobaas sholsunoso?
14 Arqasu sombaason dichifaanane salphina sinnamato testoos teetbaasik aane assifanoso?
15 Sinuntano mashkasusik soma dichunak imtenaas teetbaason ukanak sinna boor'a sombaason dichifaanane barik ulfinbawa.
16 Han chowaasik karakkaronak shole asu feefaanane inno sinfenik wedey ooma Ha'oosi betekiristaniisikito sinun es baristan ooma dosteni wuzni aafawa.

Daamiisa Meeta'u
(Mat. 26:26-29; Mar. 14:22-25; Luqa. 22:14-20)

17 Sinuntano zuuttefeti kabaasik miir'anittano ma'ariri sina beyna boor'a han ajajiison imfanaas galattefatwa.
18 Zuuttambaase asiistan zeemma isa kuphamak zuuttesefeti kabaasik nitto ganeyaassin oor oor kessa faanamato odengwa. Es odena wuzaas bagga futo sinnamato amanefawungwa.
19 Futo sina baasso oo sinetemato oor kortere artosonek nitto ganeyaassi oor oor kesa foobaas giddiwa.
20 Isarik kuphifeti kabaasik maafetiis Daamiisa meeta'utawa.
21 Maafeti kabaasik isaas oomiisin oodnoy bar bar meefe; es barik isaas maktefeen oomiis zayefe.
22 Shakafooti diira muuti keenewa ushati keene turkitiyoso? Wedey Ha'oosi betekiristaninon kashshitiyoso? Wedey isa wuzbesi foonto tukamni meyanon ichshutikoso? Ese awu nittok unarinso? Es bari boor'a han chowaasik nittotin galattonaroso? Isanne aafawa galattona wuza.
23 Daamiiskin ephna baron nittok aatira imingwa. Daam Yesus aatere imtena waalaasik kixxaason kabgire;
24 Galatni shiipho shiiphenanneen orfo batte: «Han bar nittok sinni atunaaswa; es baron taan yaadatonir zagutiwa» yi.
25 Esiisimato dey meeta'usneen orfo toofooson kabgire: «Han toofoos harinnaasik sinni gaddo teyyawa; han toofoossin ushfeti kabaasik es baron taan yaadatonir zagutiwa» yi.
26 Han kixxaason maafeti kabaasiknawa han toofoossin ushfeti kabaasikna wonna wonna Daamiis yoonanneen kitubaason makoti.

27 Ese oonu muunak sholsunoyfeen Daamiisa kixxanon meefaananenawa Daamiisa toofosin ushfaananena; Daamiisa ashnewa harinne asin hatessina boor'a mamusterwa.
28 Es bari boor'a aaffe asunu han kixxaason muubaastannawa toofoossin ushbaastanna zeemme teetbaason tu'nuwowa.
29 Aaffe asunu Daamiisa atu awu sinnamato mai'sire arunoy Daamiisa meeta'unon meefaananenawa Daamiisa toofoossin ushfaananena basa teetaasta mangsuni kar'atu ephphe yoona.
30 Nitto ganeyaassin showoni meya hopisetesewa mettesetese dey isa isa meya kitiseteesnu es bari boor'awa.
31 Inno teetaasta mangsu kar'ni sinafaanane mangsuni kar'aasi sikalosi gandoni kabatawa.
32 Sinuntano hanneen han daasneen ane mangsu innoosta katonoynamato hash Daamiis mangsu kar'e innotin ke'ifewa.
33 Es bari boor'a aytaasakitono! Daamiisa meeta'uni muuk zuuttefeti kabaasik nittotna nittotna wal oodtiwa.
34 Zuuttefeti zuuttoos mangsu nittoosta katonak zagunir sinnoynaron nitto ganeyaassin makter feefaanane keebaassik muwo. Fu'te wuzaasik nittoki yaana wono ooma sitiri nittok imanawa.

12

Korto Ayyanaasi Imanikito

1 Aytaasakitono! Hash dey Korto Ayyanani imaason arutimato sholefawungwa.
2 Amantonti foonto sinna faati kabaasik arunoyti wuzaasik zoonustera wolla chimnoy koo'looski hamet faatir sinamato arifeti.
3 Es bar boor'a Ha'oni Ayyanak zoonustefet Yesusnin erwunir oonu aafewa. Esiisimato Korto Ayyanak sina shakaanane oonu «Yesus Daamma» yifer aafe sinamato ta nittok makefawungwa.
4 Oom ooma Korto Ayyanani ima faarwa. Sinuntano Korto Ayyanaas isarwa.
5 Oom ooma Ha'oni wosto faarwa; sinuntano Daamiis isarwa.
6 Wostobaas oom oomawa; sinuntano zuuttambaase asin zuutira zagifaas isa Ha'ooswa.
7 Isarba isarbaasik Korto Ayyanaason ammanon kotte makoni ima imfanaas zuuttamniise asik ke'anawa.
8 Korto Ayyanaas isaasik techmak makoni chima imar; oomiisik dey es Ayyanaas aruk wolloni chima imar.
9 Es isa Ayyanaas isaasik amanto imar; oomiisik dey fatuni ima imar.
10 Esiisimato isaasik biistera artonoy wuza zaguni hugna imar; oomiisik dey raajini kaamaason makoni chima imar; oomiisik dey es imaasikito Korto Ayyanaaskin wedey kiina ayyanaaskin sinbaason korire aruni chima imar; esiisimato dey isaasik ooma ooma noonok wolloni chima imar; oomiisik dey ooma ooma noonok wolumte baron kotte makoni chima imfa.

Isa Asusa Atuta Ooma Ooma Billiti Faar

11 [Sinuntano es baron zuutira zagifaas es isa Korto Ayyanaaswa. Korto Ayyanaas sholenamato asu isa isarbaasik ooma ooma ima imfa]
12 Isa asus showo atuni billitiba faar. Atuusi billiti showo sinna faanaas es isa atustawa. Esiisimato Kiristoos showo atuni billitiba faana isa atunimatowa.
13 Ayhud sinfenik; Girikni asu sinfenik; boz sinfenik; birmadumma kesa asu sinfenik inno zuuttamniise isa atu sinanik Korto Ayyanaasik haphuqteniwa. Zuuttamniise dey es isa Ayyanaaskin ushniwa.
14 Isa atu wosustenaas showo atuni billitiiskintano isa atu bar barkin koi'batawa.

15 Wochoos: «Ta kushu sina shakina boor'a atuni billititawa» iyaanane eekan; ekka
ubaasik atuusi billiti sinbaas feeshniroso?
16 Odoos dey: «Ta aafa sina shakina boor'a atuni billiti aafa sinanawuza» iyaanane;
eekan ekka ubaasik atuni billiti sinbaas feeshniroso?
17 Isa atuus zuuttera aafa aafa sini sinfaanane awuk odtona kabanso? Isa atu
zuuttambaase odo odo sini sinfaanane awuk sawustera biistona kabanso?
18 Sinuntano hash Ha'oos bar sholenamato isa atuus billitiis atuusik sholsi dimbaasta
ephpha duunak zagiwa.
19 Zuuttambaase isa billiti sini sinfaanane tuuma atu ayin bestona kabanso!
20 Sinuntano hash showo billiti faafanaknu atuus isarwa.
21 Aafaas kushuson: «Ne taak aane sholsifewe!» unak aafa chimanawuza. Teetaas dey
wochooson: «Ne taak aane sholsifewe!» unak aafa chimanawuza;
22 Es baristannu akamanon hopiyane faar sinna bestefa atuusi billitisikito oomaastan
denalonon sholsuwa.
23 Garo ulfinba faarne faar sinna bestefa atuusi billitisikitok arkiron ulfina imnirwa.
Biyak iichune faar sinna bestefa atuusi billitisikitok arkiron ulfina imma oodfeniwa.
24 Sinuntano biyak iichonoyni atuusi billitisikitok es bar zuuttambaase aane sholsifa.
Sinfanaknu Ha'oos biyak iichune faar sinna bestefa atuniisi billitinon arkiron ulfinak
oodtonamato zagira atuusi billitisi ke'iwa.
25 Es baron dey zaginaas atuusi billitini ganeyaassi oor oor kesa foonoynaron bare
bare wal safaronakwa.
26 Isa atuusi billiti rakkatefeen ooma atuusi billitisikito zuuttambaase dey anetu
rakkatefawa. Isa atuusi billiti ulfintefana kabaasik ooma atuusi billitinikito dey ane
girefa.
27 Nitto dey Kiristoosni atuni billitiwa; Isa isarnitiis basa atuusi billitiwa.
28 Es bari boor'a Ha'oos asu isa isarbaasin betekiristaniissi ooma ooma wostoba
foonamato zagiwa. Es barik zeemma wosini meyanon; hepsaastak raajjuni meyanon;
keezsastak assinynyani meyanon taatsiwa. Tusira dey biistera artonoy wuza zaguni
baassotin; tusira dey fatuni ima baassok imtena baassotin; asunin argasuni ima baas-
sok imtena baassotin; ha'suni meyanonnawa ooma ooma noonok wolumsoni asuni
meyanon hoossiwa.
29 Zuuttambesiise wosinoso? Zuuttambesiise raajjunoso? Zuuttambesiise
assinynyanoso? Zuuttambaase biistera artonoy wuza zagseteroso?
30 Zuuttambesiise asik fatuni ima baassok faaroso? Zuuttambesiise ooma ooma
noonok maksone arubesi faaroso?
31 Es bari boor'a zuuttambaase asiistan denalo sina imaasikitonon danatik chimma
sholotiwa. Hash dey zuuttambaase asiistan denalo sina ugnaason nittok besunawa.

Hash dey zuuttambaase asiistan denalo sina imaason besunawa.

13

Futoni Keeshtana

1 Asuni meeni noonoknawa Ha'oosi wosini noonokna wollefanaknu keeshtanna
tishifaanane shorukten sikil sikilit giilfa bitta wedey ashshiqe siningwa.
2 Raaji makoni ima taak imtefananenawa aacho wuzason zuutira arifaanane dey aru
zuuttera taak faafaanane aamaason isa dimtan ooma dimta waar'a taamni amantona
faafaan keeshtana tayissi tishifaananena shima siningwa.
3 Taak fa wuzason zuutira tukamni meyak haa'faanane; ashnaasnu fui'tonoynaron
geyak kiichchonak aatira imaat keeshtana tayissi tishfaanane aafa taak ke'anawuza.
4 Keeshtanaas fakir; keeshtanaas ma'aron zagir; keeshtanaas koononik aane zagifa;
keeshtanba faana asu basa teetaasik aane teetefe; keeshtanba faana asu aane beegan-
tefe.

5 Keeshtanaas sitiriba foonto aane zagifa; keeshtanba faana asu barik ke'ni bar
baron aane sholefe; keeshtanba faana asu aane haarefe; keeshtanba faana asu
miir'amefenaknu miir'ambaason aane faadife.
6 Keeshtanba faana asu futo sina wuzaastatu girefeteno futo sinnoy wuzaasta aane
girefe.
7 Keeshtanba faana asu zuuttambaase asin chimar; zuuttambaase asiista amaner;
zuuttambaase asiista abdi zagir; zuuttambaase asiista zagire yerer.
8 Keeshtamba faana asu aagene aagene aane gandefe; raaji makoni imaas aatar;
ooma ooma noonok wolloni chimaas aatar; arusnu sinfaanane aatar.
9 Arifeni bar sinun raaji makefeni bar baggawa.
10 Sinuntano futo isa eshba foonto wuzaas yaafana kabaasik bagto sina bar fee-
shanawa.
11 Daaga nawa sinna faana kabaasik daaga naanimato wollet faanar; dey daaga
naanimato safaret faanar, daaga naanimato tun'nit faanar, Sinuntano gayma asu
sinfana kabaasik daaga naani amalanaason beyingwa.
12 Hash inkaliisik biifenisimato xaqaxaqaassitu biidifeni. Sinuntano es kabaasik
ammanon biyani. Hash arifanaas baggawa; sinuntano es kabaasik Ha'oos taan ari-
fanaasne faaron tuuma aruna foonawa.
13 Ese amanto, abdi, keeshtanaas keezobaase zagira foona; sinuntano han barikitoni
ganeyaassin arkiis keeshtanawa.

14

Ooma Ooma Noonok Wolloni Imaasikito

1 Ese keeshtanaasik zoonustotiwa; Korto Ayyanaasi imanon arkiron raajini makoosi
imanon mai'sira sholoti.
2 Ooma ooma noonok wollefe bar Ha'oosiktano asunik aane makefe. Aacho sina
chowaason Korto Ayyanaasi hugnak maktefana boor'a es makte kaamaason arifer aafe.
3 Sinuntano raajiison makefe bar oomiisin yeetuk, zagguknawa chinukna asuni
meyak makefe.
4 Ooma ooma noonok wollefe asus basa teetaasontu zagife; sinuntano raaji makefe
bar kiristanani meeni maabarasontu zagife.
5 Zuuttamnitiise ooma ooma noonok wollefaatine shunana kabawa. Sinuntano es
baristan mai'sira shunanaas raajiison makefaatinewa. Kiristanani meeni maabaraas
zagunak ooma ooma noonok wollefe asusa wollanon kotte makoni asu tishifaanane
raaji makefe bar denalowa.
6 Ese ayni meyane! Nittoki yaafana kabaasik ooma ooma noonok maket yaafanane
awu nittok ke'nirinso? Es baristan nittok ke'niis Ha'oosi aacho chowanon ammanon
kisire makooson, aruuson, raajini makooson, assuuson ephpha yaafananewa.
7 Ulullenimatonawa kaamanimatona faase kaaba foonto suruni kodaasikitonu ooma
ooma giilni kaama imanak duusto shakaanane imfana teechoni kaama awu sinnamato
aakkak artonirinso?
8 Tuturuus artonoy kaamak fugtefaanane neebok oonso hooroniri?
9 Esiisimato noonok wollefeti kabaasik amma sina kaamak mako shakaatine wollefeti
baron oo aruk chimnirinso? Siruusik makedifetirne faartu sinatiwa.
10 Ese han daastak showo tesa noono faar; kotba foonto noono dey aafawa.
11 Ese ta wollumtefa noonosi kotanon arunoynar sinfaanane wollefe asusik irbatu
sinanawa; bar dey taak irbatu sinana.
12 Nitto dey Korto Ayyanaasi imanikitonon akamanon sholet faatir sinna boor'a
arkiron sholotik sholsinaas betkiristaniison zaggifa imaasikito showonakwa.
13 Es bari boor'a ooma ooma noonok wollefe asu kotte makoni chimba foonak
shiiphphowa.

14 Ta ooma ooma noonok shiiphefaanane Ayyanaastu shiiphefartano kanunaas
gaanba foontowa.
15 Ekka awu zagunak sholsifaso? Ayyanaasik shiiphona; kanunaasik dey shiiphona;
dey Ayyanaasik gaama gaamanawa; kanunaasik dey gaama gaamnawa.
16 Ekka sina shakaanane ne Ayyanak Ha'ooson galattefata kabaasik ne makefata
baron arunoy irba asu galatni shiiphoneesik: «Aamin» uuk aakkak chimnirinso?
17 Futoosik ne shiipheta galatni shiiphoos ma'arikwa. Sinuntano oom asusin aafa
zaguna wuza
18 Ta nitto zuuttamnitiise asiistan denalo ooma ooma noonok wollefana boor'a
Ha'ooson galattefawungwa.
19 Sinuntano ooma ooma noonok showo kaamak faadtoni kaama makonaasneen
oomni meyanon assukwa iyaat betekiristaniisik uuch kaama arto noonok kanunaasik
makonaktu sholefawungwa.
20 Aytaasakitono! Mangu wuzaasik daaga naanggota sintitano safarantiisik daaga
naanggotnimato sinatiitawa. Es baron shakaat safarantiisik aru sinati.
21 Esiis dey:

« ‹Ooma ooma noonok wollefe asuni meenawa;
alaga asuni meeni noonokna;
han daraasik makefawungwa;
es barnu sinfanak aafa taan odosone wuza›
yifawa Daama Ha'oos»
yistera tumaassi tichchewa.

22 Es bari boor'a ooma ooma noonok wollaas mallato sinnaas amanonoy asuni
meyaktano amanesefe asuni meyaktawa. Sinuntano raajini kaama makoos mallato
sinnaas amanesefe asuni meyaktano amanonoy asuni meyaktawa.
23 Ese betekiristanini amanynyini meya zuuttesefe kabaasik isarbesi isarbesiis ooma
ooma noonok wollesefaatenenawa arunor wedey amanonoy asuni meya yeesefaate-
nena es maksefe baassotin: «Han asuni meya nifasesetewa» aafanoso usone wuza?
24 Sinuntano zuuttere raajini kaama makefaananenawa amanonor wedey arunor
asu yeefananena odena kaama zuuttambaasik waqasterwa. Esiisimato dey odena
kaama zuuttambaase asik mangsu basaasta kater.
25 Nibbaassi aachera fa wuzaas ammanon kessa besterwa; sinbaasik gandere: «Fu-
toosik Ha'oos baasso ganeyaassiwa!» yit Ha'oosik sagadonawa.

Maabarak Shiiphoni Kabaasik Foonak Sholsi Sitiri

26 Ayni meyane! Ese awu zagunik sholsifaso? Shiiphok zuuttesefeti kabaasik
nittoossin isaasik gaama faar; isaasik assu faar; isaasik aacho sina wuzason ammanon
kisu faar; isaasik ooma ooma noonok mako faar; isaasik makte baron kotte mako faar.
Es imaas zuuttera kiristanani meyanon zaggunir sinanak sholsuwa.
27 Ooma ooma noonok makoni asuni meya feesefaatene hep wedey arkifanane keez
sinne tara tara maksoto,. Baasso maksete baron oom asu kotte makowo.
28 Sinuntano kotte makoni asu tishifaanane ooma ooma noonok makesefe baasso
zuuttoni dimaastak shaakkusoto. Baasso teetasiknawa Ha'oosikna koi'ba maksoto.
29 Raajjuni meya hep wedey keez sinere maksoto; oomiis dey makte baron odesere
mai'sire maazzansoto.
30 Zuuttoosta diise oom asu isa wuza bestefaanane tesuni maket fe bar shaakkuwo.
31 Isa isarbaas arunaknawa zagunakna zuuttamnitiise tara tara Ha'oosi wosiyanon
mako chimatiwa.
32 Raajjuni meeni raajini Ayyanaas raajjuni meyak ajajamer.
33 Ha'oni dara sina betekiristaniisikito zuuttambaase asiissi zagtefanaysimato Ha'oos
nagani Ha'oostano sasni Ha'otawa.

34 Mashka meya Ha'o shiiphoni zuuttoni kabak shaakkusoto. Tumaas baassotin
ajajefanaaysimato ajajamosonektano maksonek aane makowawa.
35 Isa isa wuza aruk sholsefaatene keebesiissik teegobesiisin mamussoto; shiiphoni
zuuttostak mashkasu wollefaanane iichuwa.
36 Shakafooti Ha'oosi kaama nittokinnoso? Wedey Ha'oosi kaama yaara kar'naas nitto
nittoknoso?
37 Ta raajjuwa wedey Ayyanani ima tayissi faarwa yife asu feefaanane han tichinaas
Daamiisa ajaji sinbaason aruwowa.
38 Es baron arunor feefaanane bar dey aane artefewa.
39 Es bari boor'a ayni meyane! Raajini makooson mai'sira sholotiwa; ooma ooma
noonok wollaason dey kalatiita.
40 Sinuntano zuuttambaase sholsinamatonawa sitirikna sinun.

15

Kiristoosni Kitun Kabu

1 Hash dey ayni meyane! Assina misirachchuni kaamaason yadasunak shole-
fawungwa, Es misirachchuni kaamaas dey nitto ephpha taaseti barewa zagira yeerseti
barewa.
2 Ta nittotin assina misirachchuni kaamaason mai'sira ephaatine bariktu farutiwa,
Ekka sina shakaanane amantontiis shimaasikwa.
3 Ta ephphataana tesuni gefaasta fa baron nittok aatingwa, Ta nittok aatina wuzaas
korto matsafaasi tichchenaasimato Kiristoos inno boor'aasik kiti;
4 Kabbarte; Korto matsafaasi tichchenaasimato keezsinari wono kitun kabi yifarwa.
5 Bar phexiros beste, orfo dey asire hep wosini meyak beste.
6 Uuch tiyaastan denalo sina basa zoonsiisik isarga beste; baassossin showobesiis
hash hawung kar'e kaak feeseter. Sinuntano isa isaas kitisete.
7 Esseen orfo Yaqobnik beste, wosini meya zuuttambesiise asik beste.
8 Koi'astak nasune feer sina taak dey beste.
9 Ta Ha'oosi betekiristaninon betira tishkit faanar sinna boor'a wosini meya zuut-
tambesiise asiissin hater dey wosi yistera teegtonak sholsunoynarwa.
10 Sinuntano ta hash sinna baron sinnaas Ha'oosi otmakwa. Taak imte otmaas gaanba
foontonon aane fui'towa. Esiistan aatta oomiisatan arkiron wostok hopin. Sinuntano
es baron zagiis taneen ane fa Ha'oosi otmatano tatewa.
11 Ese ta sinfanak wedey baasso sinefek assifeniis es barongwa; nitto dey amanetiis
es barongwa.

Kituni Meeni Kitun Kabu

12 Sinuntano Kiristoos kitun kabinamato makeni sinfaanane nittoossin isa isa meya
kitun kabu aafawa aakkak yisefeso?
13 Kitun kabu tishifaanane Kiristoos kitun aane kabuwe uwa.
14 Kiristoos kitun kabu shakaanane inno assus sinun nitto amantoos shimaasik
sinbawa.
15 Dey Ha'oos Kiristoosnin kitun kabgiwa yire assuniisik eshinynya Ha'oni zaal sini
uwa. Ese kiti asuni meya kitun kabu shaksefaatene Ha'oos Kiristoosnin dey kitun aane
kabguwa uwa.
16 Kiti asuni meya kitun kabu shaksefaatene Kiristoos kitun aane kabuwewa uwa.
17 Kiristoos kitun aane kabuwe sinfananane amantontiis shimaasikwa. Hashnu
boor'aassitu faaseti uwa.
18 Kiristoosnik amanere kiti baasso tishisete uwa:
19 Kiristoosnik abdi zagifeniis han daastaki kaak koi'ba sinfaanane asu zuuttambaase
asiissin arkiron innok suumoni asu sinanirwa.
20 Sinuntano Kiristoos kiti baassok kitun kabuni uuzza sinne futok kitun kabiwa.

21 Kitu yaanaas isa asuniki kamo sinnamato kitun kabuus dey isa asuniki kamo siniwa.
22 Addamni boor'a asu zuuttambaase kitifenamato dey Kiristoosni boor'a asu zuuttambaase kaa danana.
23 Sinuntano es bar dey sinanaas isarba isarbaas tarabaasikwa. Kiristoos kitun kabubaasik uuzzawa. Hanneen dey Kiristoos yeefena kabaasik basar sina baasso dey kitun kabsone.
24 Tusire dey bar ha'susonnawa ha'suni hugnaasonna dey giidoson zuutire tishkaat taatooson Aba Ha'oosik imfena kabaasik han daasi ko'a sinana.
25 Ha'oos gumabaasin zuutira ha'subaasi sikalosi zaguna kabaneen Kiristoos taattonak sholsuwa.
26 Mertera koi'baastak tishuniis guma sina kituuswa.
27 «Ha'oos zuuttambaase asin ha'subaasi sikalosi zagiwa» yifar tichchewa. Sinuntano: «Zuuttambaase ha'subaasi sikalosi zagi» uus zuuttambaase asin ha'subaasi sikalosi zagi Aba Ha'ooson aane daysifa.
28 Wuza zuuttambaase Kiristoosni ha'suni sikalosi sinnanneen orfo Aba Ha'o zuutira zuuttambaase asiista sinanak Naas teetbaasik zuuttambaase asin ha'subaasi sikalosi zagi Aba Ha'oosi ha'suni sikalosi sinanawa.
29 Ese kiti asuni meya kitun kabso shaksoner sinfaatane kiti asuni meeni chowaasik haphuqtesefe baasso zuuttere buu'besiis aambanso? Kiti asuni meya isanne aafa kitun kabsone wuza sinfaanane asuni meya baasso edde awuniron haphuqtesefeso?
30 Innonu sinfenik sa'ati sa'atiissik adagata katuni wuzak aattera oodtet faaniis awuni boor'anso?
31 Ayni meyane! Taak wonna wonna kitu upherwa; han baron nittok makefanaas Daamni Yesus Kiristoosniki kamo nittoosta fa teetonaas futo sinna boor'awa.
32 Asuni safarasimato ta Efesonuk gonyoosneen ane kabonaas taak ke'naas aambanso? Kituni meya kitun kabu shaksoner sinefaatene: «Wono kitunir sinna boor'a hani yaani muuni; ushni» yistenaaysimato sinnirwa.
33 Eshtotiitawa; «Mangu zoomoos ma'a amalaason mangsirwa»
34 Hang nibnitiiski woluti; boor'aason dey wostotiita; nitto ganeyaassi isa isa meya Ha'ooson arunor feeseter. Han baron ekka yifanaas nitto iichchotikwa.

Kitun Kabi Atu

35 Sinuntano isa asu: «Kiti asuni meya kabsonees aakkakinso? Kitun kabsefe kabaasik fooni atubesiis awune faarinso?» yire mamsuna sinana:
36 Ne gowwa! Bukta meyaas kitu shakaanane kaaba aafa foona wuza.
37 Ne bukfata kabaasik akakiltiison aane tokewa; sinuntano zalaas awuzakne zago wedey ooma wuza sinanak chimana.
38 Sinuntano Ha'oos sholenamato zalaasik atuba imfawa. Zala isa isarbaasik ooma ooma atu imfawa.
39 Asha zuuttera isa tesatawa; asuni ashaas isa tesa; kaabare yere waagaasi asha dey ooma tesawa; kasasikitoni asha ooma tesa; kurxummiisi asha dey ooma tesawa.
40 Esiisimato dey samaki atu faar; han daastaki atu dey faarwa. Sinuntano samaki atuusi ulfina isa tesawa; han daastaki atuusi ulfina dey ooma tesa.
41 Awaasi ulfina isa tesa; assaasi ulfina dey ooma tesa; baakuraasi ulfina dey ooma tesa; isa baakuraas ooma baakuraastan ooma ulfinba faar.
42 Kitun kabuni asuni meeni chowaas han barne faar. Kuupni atutu buktefar; kuuppa tishunor hayewa atutu sinna kabuna.
43 Salphinak bukte bar ulfinak kabuna; hopiya sinna bukte bar hugnabare yerer sinna kabuna.
44 Ashni atu sinna bukte bar Ayyanani atu sina kabuna. Ashni atu faananneen Ayyanani atu dey faar.

45 Es bari boor'a: «Tesuni asu Addam hayew testo sini» yistera tichchewa. Sinuntano
ko'ni Addam sina Kiristoos dey kaa imni Ayyana sini.
46 Sinuntano tesusta yeyiis asha mayoteno Ayyananirtewa. Ayyananiis yeenaas asha
mayosneen orfowa.
47 Tesuni asus testenaas han daaskin sinna boor'a han daastakirwa; hepsani asu
yeenaas samangwa.
48 Han daastakir sina baasso han daastan teste basasimatowa. Saman sina baasso
saman ye basasimatowa.
49 Han daastaki asusa gitone feer sinnimato dey samaki asusa gitone feer sinanirwa.
50 Ayni meyane! Ta nittok makefanaas haniiswa; ashaasewa hannaase Ha'oosi
taatonon aafa ephphatoona wuza. Esiisimato dey kituni atuus kitunoy hayewa atuuson
aafa ephphatoona wuza.
51 Ese isa aacho wuza nittok makonawa; inno zuuttamniise aafawa kitun wuza;
sinuntano zuuttamniise sooltoni.
52 Sooltoniis dey koi'ni tuturuus fugtefana kabaasik aafni walgaat yipgifeesne faaron
isargakwa. Tuturuus fugtona; kiti asuni meya dey kitunor hayew sinne kitun kabsone;
inno dey sooltoni.
53 Han kuupni bar kuupnoyson han kituni bar kitunoyson mayanak sholsuwa.
54 Es kuupni bar kuupnoyson han kituni bar kitunoyson mayfana kabaasik: «Kituus
tishi dey merte!» yistera tichche bar ko'unawa.
55 Esiisimato dey:
«Kituse! Merere kabunees ayfase?
Kituse! Asuni miir'efata
hugnanees ayfase?» yistewa.
56 Kituusi kejni hugnaas boor'aaswa; boor'aasi hugna dey tumaaswa.
57 Sinuntano Daamni Yesus Kiristoosniki kamo meronik zagifa Ha'oosik galata sin-
fawungwa.
58 Es bari boor'a shunto aytaasakitono! Zagira yerotiwa; isa wuzaknu sinfaanane
shorkotiita; Daamiisa wostok hopifeti bar shimaasik sina beybaason arira yeetunoy
wonna wonna Daamiisa wostonon wostok chimti.

16

Yerusalemki Amanynyini Meyak Zuutte Waagni Argasu

1 Amanynyinik zagtefa waagni kisuni chowaasik Galatiyani betekiristaniisikitok
ajajenaasimato nitto dey ekka zaguti.
2 Ta yaafana kabaasik waagni kisu zagtonoynamato gudda guddaasik wono nitto
ganeyaassin isa isarbaasik danfena waagastan kisire oor kunsuwo.
3 Ta nittoki yaafana kabaasik nitto korira imeti asuni meya kisiseti waagaason ephphe
Yerusalem hamonek geggessuni tichaneen ane wosuna.
4 Sholsifaanane ta dey hamana; baasso taneen ane hamak chimone.

Phawulosni Kopposikito

5 Maqedoniya kamo hamak koppa'ena boor'a esta kamo aatfana kabaasik nittoki
yoona.
6 Hamana dima aafarissinu ugunaasik sinni argasu taak zagutik awuzakne nittoki
esta foona sinana; awuzakne dey yeeshuuson nittoneen ane aatuna sinana.
7 Hash esta kamo aatfana kabaasik nittotin biyanak aane sholot; Daamiisa fiqadi
sinfaanane garonon dicha wona nittoneen ane foonamato abdi zagifawungwa.
8 Sinuntano penxekosteni heebo kar'ananeen Efesonuktu foona.
9 Showo wostoni ugna taak gachche; sinuntano tugga'efe meya showowa.

10 Ximotiyos nittoki yeefena kabaasik digaba foontonon nittoneen ane foonak argasuti. Bar dey tayisimato Daamiisa wostonontu wostefe.
11 Es bari boor'a oonu barin kashshunoynamato bar ayni meyaneen ane taaki wolle yoonak oodet faanar sinna boor'a taaki nagak wolle yoonak ugunbaasik sholsi baron argasuti.
12 Ayni sina Aphphilos oom ayni meyaneen ane nittotin yeesere biyosonek mai'sira shiiphera faanar. Sinuntano bar hash nittoki yook aane sholowe; barik mai'na wono yoona.

Koi'ni Kiitonewa Nagani Ooshshone

13 Guzuti; amantok zagira yeroti; chimti; zaguti.
14 Zagifeti baron zuutira keeshtanak zaguti.
15 Ayni meyane! Isxifanosni keerki meya Akayani daastak tesuni amanynyini meya sinetematonawa amanynyini meyanon wostok teetbesiison aatire imetematona arifeti.
16 Es effetena asuni meyaknawa baassoneen ane wostok hopit feesefe baasso zuuttambesiise asikna ajajamosotik mai'sira yaadatsifawungwa.
17 Isxifanosniknawa Ferdonaxisna dey Akayqosna baasso taaki yoos taan girsi. Nitto taneen ane upho shakuntiisik baasso nitto edde taak yo'i baron tuunisete.
18 Baassonawa nittona asi ayyanaasik beysa imete. Es bari boor'a es baassone fe asuni meya ulfintosonek sholsifawa.
19 Iisiyak fa betekiristaniisikito naga nittok ooshshesete. Aqelanewa Pirisqilane; dey keebesiissi zuuttesefe kiristanani meya dey zuuttere nibbesiissin kabi naga nittok Daamiisa sunak ooshshesete.
20 Hantak feese kiristanani meya zuuttere nittok naga ooshshsesete; korto daamok naga wol ooshshosoti.
21 Ta Phawulos han nagani tichaason kushunaasik tichingwa.
22 Daamiisin shunnor feefaanane erwutter sinowa! Daamniiso! Yowa!
23 Daam Yesusni otmaas nittoneen ane sinfawung.
24 Keeshtannaas Kiristoos Yesusniki kamo zuuttamnitisneen ane sinfawung; Aamin!

Wosi Phawulos Hepsa Wosina Wosiya Qoronxoski asuni Meyak

Gachgiru

Phawulos Qoronxoski asuni meyaki tichina hepsani wosiyaas tichchenaas Qoronxosuk fa betekiristaniis barneen ane fa isar sinaas akamanon rakko sinna faana kabaasikwa. Isa isa betekiristaniissi feese meya Phawulosnin akamanon tugga'et feeseter sinfanaknu ganoni chowa ephphe yook akamanon sholere feer sinbaasontu besifa. Es bar sinfana kabaasik akama gira gironamatotu makefe.

Wosibaasi tesuni kifiliista Phawulos Qoronxosuk fa betekiristaniisneen ane fa isar sinaason makefaat betekiristaniissi kabi me'aasewa tugga'oose asik awuni boor'a chima wolgu imnamatotu besifa. Es barneen ane tusire basa chima ke'oos harmusoneknawa ganoni ugnaasi baassotin zoonsinamato girabaason besife. Tusire dey Yuudak feese kiristanani meyanon argasuk girak imonek baassok kiitit feer. Koi'ni eddeesikitossi dey Phawulos wosi sinbaasik futoni wosi innowa yisefe garo asuni meya tugga'esete boor'a baassok wolguba imi.

Matsafaas Sirki Ephobaas

Gachgiru *1:1-11*
Phawulosnawa Qoronxoski asuni meena *1:12–7:16*
Yuudak feese kiristanani meeni argasu *8:1–9:15*
Phawulos wosi sinbaasi ha'suni hugnaasta kabi tugga'oosik imna wolgu *10:1–13:10*
Koor'uba *13:11-14*

1 Ha'oosi fiqadik Yesus Kiristoosni wosi sina Phawulosnikinnawa ayni sina Ximotiyosnikinna;

Qoronxosuk fa betekiristaniisiknawa esiisimato Akayani daa zuuttambaase asiista feese kiristanani meya zuuttambesiise asikna;

2 Abani sina Ha'oniiskin; Daam Yesus Kiristoosnikin Ha'oosi otumnewa nagane nittok sinfawungwa.

Phawulos Ha'oosik Imna Galata

3 Fakini abaasiknawa innok chimaason zuutira imfa barikna dey Daamni Yesus Kiristoosni aba Ha'oosik galata sinfawungwa.

4 Inno Ha'ooskin danfeni chimaasik shanaassi feese baasso zuuttambesiise asin chinunik Ha'oos innoosta kar'fa shana zuuttambaase asik innotin chinifa.

5 Kiristoosni shanaasi showonon haa'enisimato basa chinuson dey daysira danani.

6 Inno shanaason ephpha taafeni kabaasik nitto chimnewa farune asin daneti. Inno chimfeni kabaasik nitto dey inno ephphataani shanaasne fayiison fakiyak ephpha taara chimatiwa.

7 Innoosta kar'a shanaason haa'etiisne faaron inno chimaason dey haa'otimato arifeni boor'a nittoosta fa abdiniis akamawa.

8 Ayni meyane! Iisiyaki daasta faani kabaasik innoosta kar'a shanaason arusotik sholefeniwa. Es innoosta kar'a shanaas wor'ak chimnoyni faya sinna boor'a kaak fooni abdiisnu innoostan budiratu fa.

9 Esiisimato kituni mangsuni kar'a innoosta katenarne faar sinnatu innok beste, Es bar zuuttambaase innoosta kar'anaas amanefeniis kituni meyanon kitun kabgifa Ha'oosontano inno hugnaasikta sina beybaason yaadatonikwa.

10 Es bari boor'a bar kituta katuni adagaassin innotin fu'e; dey fu'ona; hanneen dey innotin fu'onamato abdiniis basaastawa.

11 Nitto dey innotin shiiphontiisik argasutik sholsifawa. Akama shiiphoosik inno
Ha'oosi argasunon danfeni kabaasik showo asuni meya dey inno boor'a Ha'ooson
galattesefewa.

Phawulos Koppobaason Soole

12 Ese inno teetonik sholsi wuzaas haniiswa; es bar dey futo sinbaason kanuniis innok
zaalawa; oom asuni meyakinnawa arkiron dey nittoneen ane fa isarniis Ha'ooskin
danni kortoosewa ma'aase asiistatu zagira yere. Es bar dey sinnaas Ha'oosi otmaktano
asuni techmaktawa.
13 Feretira yaadatotik chimati wuzasontu tichintano isanne ooma wuza aane
tichuweniwa. Zuuttambaase asin yaadatotik chimatimato abdi zagifawungwa.
14 Hash inno chowaasik arifetiis baggawa; sinuntano orfo mai'sira yaadatotimato
abdi zagifawungwa. Es bari boor'a Daam Yesus yoona wono inno nittok teetefeniisi-
mato nitto dey innok teetoti.
15 Es baron mai'sira arina boor'a hep kushunon nittok ke'anakwa iyaat zeemma
nittotin yaara biyanak koppa'era faanar.
16 Nittotin biyanak koppa'enaas Meqedoniya hamfana kabaasiknawa estan wolla
yaafana kabaasiknawa. Esiisik Yuudani daa hamana ugunnaasik taan argasutik
safarera faanarwa.
17 Es baron koppa'era kabifana kabaasik awu zagunak sholsinamato arunoy ek hang
yit fe asune feer sinna nittok bestewoso? Wedey es baron koppa'onaasik: «Ee! Wedey
Indaane» yit ek hang uuk asuni safarak zaginarne faar sinna nittok bestewoso?
18 Ha'oos amanamto sinna boor'a inno dey nittok makefeniis: «Ee! dey Indaane!» yifa
ek hang uni kaamaktawa.
19 Taanawa Sillaasna dey Ximotiyos Ha'oosi Naa Yesus Kiristoosnin nittok makeniis
wonna wonna: «Ee!» yifa kaamak koi'batano: «Ee! wedey Indaane» yifa ek hang uni
kaamaasik aafa sinanawuza.
20 Ha'oos innok imna abdiis zuuttera: «Ee!» Sinanaas Kiristoosniki kamowa; es bari
boor'atu Ha'oosi ulfinak Kiristoosniki kamo: «Aamin» yifeniwa.
21 Innotinnawa nittotinna Kiristoosnik chimma yeronik zagiis Ha'ooswa; wostok
innotin koriis dey barwa.
22 Basar sinniisik zaala sinni maatamaason innoosta icha barewa hanneen innok
imtoni otmaasik nibniissi Korto Ayyanabaason waasi zagira innok imaas barwa.
23 Ta wolla Qoronxos yoo beynaas nitto suumotik aafa zaguna wuza yira nittok
kenashtefaatwa; es barik dey Ha'oos taak zaalawa.
24 Nitto amantontiisik chim sineti boor'a nittotin girsunik nittoneen ane wostonistano
amantontiisik aafa nittotin ajajoni wuza.

2

1 Ese nitto suumotik zagunoynamato safarok nittotin biyak wolla aafa yoonawuza
yira buggin.
2 Awune faaron ta nitto suumotik zagu beyfanaknu nittoteno oom taan girsunir
oonso?
3 Zeemma nittok ekka tichinaas nittoki yaafana kabaasik taan girsusonek sholsina
baasso ta suumonak zagsonoytemato iyaatwa. Ta giraas nitto zuuttamnitiise asi gira
sinbaason amanefawungwa.
4 Akama suumoknawa nibnaassi rakkaterana dey akama harafa waasit han tichaa-
son tichinaas akamanon nittotin shunnar sinnamato arutik iyaattano nitto suumotik
zagunak yiratawa.

Miir'efe Barin Feeshun Uu

5 Asunin suumonak zagir oonu feefaanane suumonak zaginaas taan taan sinnoynaron zuuttamnitiise asingwa; chowaason arkissinartawa; nitto ganeyaassinnu showoni meyanontu suumosonek zagiwa.
6 Es effe asusik nitto ganeyaassin showoni meya basaasta mangsu kar'ete ke'oos barik hooronawa.
7 Es bari boor'a es asus akamanon suumobaastan kabi chowa abdi buggunoynamato feeshun yira barin chinutik sholsifawa.
8 Esiisimato barin shuntir sinnitiison hepsa wolla barik besutik nittotin shiiphefawungwa.
9 Es wosiyaason dey nittok tichinaas fattantera zuuttambaase asik ajajamer sinnitiison arunak sholefaatwa.
10 Nitto feeshun yiseti asusin ta dey barik feeshun unawa. Feeshun una miir'aba faafaanane ta Kiristoosni sinak barin feeshun unaas nitto boor'awa.
11 Es baron dey zagifeniis Sexanaasi kopponon arifeni boor'a Sexanaas innotin eshnoynamatowa.

Phawulosni Rakko Xiroaddak

12 Esseen orfo Kiristoosni misirachchuni kaamaason makonak Xiroadda hamfana kabaasik Daamiis taga wostoni ugna taak gachi.
13 Sinuntano ayta Tiitonin aane danut sinna boor'a ayyananaas beysa aane dana. Es bari boor'a esta feese kiristanani meyanon maar'o duuti iyaat Meqedoniya hamin.
14 Sinuntano wonna wonna Kiristoos merena barik innotin zoonsira ma'a sawubare yere shittonimato Kiristoosni chowaasik fa aruuson daadaassi katunik zagifa Ha'oosik galata sinfawungwa.
15 Inno faruni baassok sinfanak tishuni baassok ma'a sawuba faanar sinna Kiristoosniki kamo Ha'ooski tai'niwa.
16 Inno isaasik worifa kituni sawa sawunir; oomiisik kaa imfa kaani sawa sawunir; eekan han wostoosik hooro sinnir oonso?
17 Inno Ha'oosi kaamanon nagadni koda zagire shelgire nagadesefe showo meenimatotawa; sinuntano Ha'ooskin woste ma'a wosi sinna Kiristoosniki kamo Ha'oosi sina makefeniwa.

3

Gaddo Teyyaasi Wostinynyani Meya

1 Hepsa wolla inno teetniison galattonik kabuniroso? Wedey isa isa meya zagisefesimato nittok wedey nittokin tichche argasuni ticha innok sholsungaso?
2 Asu zuuttere arifenaasewa feretit feenaase inno nibaassi tichche inno argasuni tichaas nittowa.
3 Nitto dey inno wostoosik yeese Kiristoosni wosiya sinnitiis ammawa. Han wosiyaas tichchenaas hayewa Ha'oosi Ayyanaktano kalamiktawa. Esiisimato asuni danara nibaastatano danara shu'aasta tichchertawa.
4 Es baron makenaas Kiristoosniki kamo Ha'oosta amantoni faar sinna boor'awa.
5 Wostoniison koi'suk chimanik hooro zaguniis Ha'oostano inno teetniisik isa wuzane zagunik chimni aafawa.
6 Gaddo teyyaasi wostinynya sinanik hugna innok imaas barwa. Esiis dey mallatok tichche tumaasik sinnoynaron Korto Ayyanaasi argasukwa. Mallatok tichche tumaas kitu tesher. Sinuntano Korto Ayyanaas kaa imar.
7 Tuma tumtenaas danara shu'aasta malatokwa. Tumaas imtena kabaasik fa chaarefaas tishit hamar sinfanaknu Israelni daraas Museni sinaason mai'sire biyak aane chimoto. Ese kituuson ephpha ya tumaas effatena ulfinak yaananneen,
8 Eekan Korto Ayyanaaski kamo beste wostoos akamanon ulfinba aafano foona wuza?

9 Asuni meya boor' sinete wostoos effatenaron ulfinba faar sinnanneen asuni meya
ooko sinone wostoos aakkak akamanon ulfinba fo beynirinso?
10 Orfoti ulfinaas akamanon arkir sinbaastan kabi chowa aatta ulfinaas isanne aafane
faar sinnatu faadtona.
11 Es xaqxaqit hama bar effatena ulfinba faar sinnanneen koi'ba foontonon chimma
fooni bar aakkak akamanon ulfinba fo beynirin?
12 Effatena abdini faana boor'atu digo beyfeni.
13 Hopit hama Museni sinaasi palpalu tishuna kabaneen Israelni meya biisonoytem-
ato sinbaason uket feer, Sinuntano inno esiisimatotewa.
14 Baasso nibaas futoosik tachiwa, Hash hawungneen kar'a kur'u teyyaasi mat-
safanon feretisefe kabaasik nibbesiis es yinusik geeptobesiisetu feesetewa, Es yinuus
tishunaas Kiristoosniki kamo koi'bawa.
15 Hashneen kar'a tumaasi matsafanon feretisefe kabaasik nibbesiis es yinusik
geeptefawa.
16 Sinuntano asu Daamiiski wolifena kabaasiktu es yinuus kabuna.
17 Daamiis Ayyanawa; Daamiisa Ayyana faana dimaastak birmadummaas faarwa.
18 Inno zuuttamniise geeptonoy sinak faafaat inkaliissi biistefanaasimato Daamiisa
ulfinanon palpalgira besuniwa. Inno Ayyana sina Daamiisa gitonon sinne bestok
ulfinaastan ulfinata sooltoniwa.

4

Amanamto Sinne Wosto

1 Ha'oos fakibaasik han bari wostooson innok imna boor'a abdi aafa bugguniwuza.
2 Aacho sina baronnawa iichu sina wuzasonna beyni, jallisuk aafa wostoniwuza,
Ha'oosi kaamanon dey aafa sooloni wuza, Es baristan futooson ammanon kisiratu
besuni, teetniison asu zuuttambaase asi kanuk Ha'oosi sina amma zagifeni.
3 Inno assini misirachchuni kaamaas awuzakne aacho sinfanaknu aachenaas tishuni
baassokwa.
4 Han daasi ha'sinynya sina Sexanaas amanonoy asuni meeni nibaason taar'i, Es
bari boor'a Ha'oosi gitok ammanon beste Kiristoosni ulfinani misirachchuni kaamaas
chaarsuna chaarefaason biiyosonoytemato zagi.
5 Inno assifeniis Yesus Kiristoos Daam sinbaasonnawa inno teetniisik Yesusni
chowaasik nitto wostinynya sinniisontano inno teetaasi chowanon aafa makoni wuza.
6 «Chaarefaas talmaassin kessa chaaron» yira make Ha'oos Kiristoosni gitoosik chaar-
sifa Ha'oosi ulfinanon aruni chaarefa innok imanak chaarefbaas nibniissi chaaronak
zagi.
7 Sinuntano han zuuttambaase asiistan denalo sina hugnaas Ha'oosirtano innor sinna
beybaason artonak han ulfinto wuzason hoocho kodaassi faarwa.
8 Shanaas daa daassin innoosta kar'fa; sinuntano aafa mertoni wuza; showo wona
zaguniwuza tishifa; Sinuntano abdi aane buggifeni.
9 Gumaniis innotin kalle kofuksefe; sinuntano wadajanin turkira aane biyeni;
ichchera ha'tet faanir; sinuntano aane kitifeni.
10 Yesusni kaas inno atuusta ammanon kessa bestonak Yesusni kituuson inno dey
atuniista wonna wonna wor'aat kutifeni.
11 Yesusni kaas kituni atuniista ammanon kessa bestonak hayew sina inno Yesusni
chowaasik wonna wonna kituk aattera imtenir.
12 Es bari boor'a kituus innoosta wostedifar; sinuntano kaas nittoossi wostedifar.
13 Sinfanaknu: «Amanen; es bari boor'a dey maken» yistera tichchenaasimato inno
dey es isa amantoni Ayyanaas innoossi faana boor'a amanefeni; dey es bari boor'a
makefeni.
14 Daam Yesusnin kitun kabgi Ha'oos innotin dey Yesusneen ane kitun kabgunama-
tonawa nittoneen ane dey bari sina yeetunamatona arifeniwa.

15 Es bar zuuttambaase nittok ke'nir sina Ha'oosi otma tuumma fui'tera showo asuni
meyak kar'fana kabaasik Ha'oosik sinni galataas arkunakwa.

Amantok Fo

16 Es bari boor'a abdi aafa bugguniwuza; awune faaronnu geroki atuniis tishifanaknu
sirki atuniis wonna wonna gaddo sinnatu fa.
17 Han kashosewa hashti kabaasire sina shananiis barik kixxatoni wuzaba foonto
ko'ini akama ulfinaason dananik zaguna.
18 Inno oodet faaniis biistonoy wuzasontano biistefa wuzaasontawa; biistefa bar
hashtirwa; sinuntano biistonoy bar koi'ba foontowa.

5

1 Han durkanisimato hashti kabnir sina han daastaki ashniis bogtefana kabaasik
asuni kushuk keetonor Ha'oni kushuk keete koi'ba foonto fooni keya samak faanamato
arifeniwa.
2 Es kabaneen samaki atuuson mayanik kaltok kabet faanirwa.
3 Es baron mayfeni kabaasik atatu sinna aafa bestoni wuza.
4 Han daastaki durkanisimato sina atuniisik faani kabaasik fayfaan haanet faanirwa;
haanet faaniis kituus kaak sooltonak samaki atuuson mayaniktano han daastaki ashni-
istan oor kesanik sholefaattawa.
5 Es barik innotin hoossiis Ha'ooswa; es baristan denalo innok imtoniwuza zuuttam-
baase asik ooto sinanak Ayyanabaason innok imaas barwa.
6 Han daasta ashak faani kabaasik Daamiisatan wokka fooniison arifeniknu wonna
wonna bariktu amanefeniwa.
7 Inno faafeni foos Daamiisin amantoktano barin biiratawa.
8 Ashniistan oor kessa Daamiiski fa keeniissi foos innok ma'arwa; es bari boor'a
amantoktu faafeniwa.
9 Han ashniisnen faafenik wedey oor kesfenik inno sholeniis Daamiisin girsuwa.
10 Asu isarba isarbaasik han daasta feena kabaasik mangu wosto sinun ma'ar wos-
tobaasik waagbaason ephphetoonak inno zuuttamniise Kiristoosni mangsuni kar'ni
kodaasi sina ta'anirwa.
11 Daamiisin digoos awu sinnamato arifeni boor'a asuni meya ephphetoosonek
zagifeni. Inno oo sinnimato Ha'oos arifawa; nitto dey nibnitiissi inno oo sinnimato
arsefetimato abdi zagifawungwa.
12 Nibesiissi fa barik sinnoynaron biistefa barik teetesefe baassok wolgu ima chi-
matiktu innok teetotik zagunitano hepsa wolla inno innotin nitto sina aafa galattoni
wuza.
13 Nifaso sinfenik Ha'oosik iyaatwa; kanubare yere asu sinfenik nittok iyaatwa.
14 Isarga Kiristoos asu zuuttambaase asik kitubaasonnawa zuuttere kitisetemato
arini boor'ana Kiristoosni keeshtanaas wostonik giddisifawa.
15 Kaak feese baasso kiti bariknawa kitun dey kabi barikna foosonektano hanneen
ekalok baasso teetaasik foosonoytemato Kiristoos zuuttambesiise asik kiti.
16 Hanneen ekalok inno ooninnu ashni safarak aafawa biyaniwuza. Zeemo sinak
Kiristoosnin mazaneniis baaki asunimato ashni aafak sinfaanane yooni wonaasik ekka
aafa mazanoniwuza.
17 Es bari boor'a oonu Kiristoosnir sinfaanane gaddo testowa; kur'u testoos aati es
bari eddeessi gaddo testo giri.
18 Es bar zuuttambaase sinnaas innotin barneen ane Kiristoosniki kamo gansira
gansuni wosto innok ima Ha'ooskingwa.
19 Esiis dey Ha'oos Kiristoosniki kamo han daastaki asuni meyanon zuuttira barneen
ane gansi uwa. Mangsubesiison aane faaduwa; dey asusin Daamiisneen ane gansuni
kaama innok imi.

20 Ha'oos asuni meyanon innoki kamo teegonir sinna boor'a inno Kiristoosni kaamaasi ambasaderiwa. Es bari boor'a: «Ha'oosneen ganoti» yira Kiristoosni sunaasik shiiphefeniwa.
21 Inno Kiristoosniki kamo Ha'oosi ookonon haa'er sinanik Ha'oos boor'ba foonto Kiristoosnin inno boor'aason bar wor'anak zagi.

6

1 Ha'oosneen ane wostet faanir sinniisimato nitto ephpha taati Ha'oosi otmanon ke'nor zagira fu'otiitawa yira shiiphefeniwa.
2 Ha'oos:
«Sholsu sa'atiista neen oden;
faruni wonaasta neen argasin!» yifana boor'a.
«Ese sholsu wonaas hashwa; faruni wonaas dey hashwa.»

Phawulos Ephpheteena Shana

3 Inno wostefeni Ha'oosi wosto kashistonoynamato isa wuzakne ooniknu tuusa aafa siinani wuza.
4 Es baristan shanaasonnawa rakkoosonna dey tiir'oson fakit Ha'oni wostinynyanimato teetniison zuuttambaase asik Ha'oosik tai'sidifeniwa.
5 Ha'oni wostinynya sinniison ammanon kisira besuniis ichchok, taatok, rakkatok, wosto wostere hopuk afay'nin turkuknawa maktoknawa.
6 Esiisimato dey kaymak, aruk, fakiyak, ma'ak, Korto Ayyanaasik zoonustoknawa tane fe asu aafe uba foonto keeshtanakna;
7 Futoni kaamaasiknawa Ha'oosi hugnakna ookooson alda kushuknawa hoi'ta kushukna neeboni meya zagira ephpha;
8 Ulfinaknawa salphinakna, waqastoknawa galatni danaknatu faani. Futonir sinna faani eshar yisteni.
9 Arto sinna faani artonor sinni; kitisetewa yistefenik hayew sinnatu bestefeni, ichchefeniknu aane wortoweni.
10 Suumo innoosta kar'fanaknu wonna wonna giret faanir; tukam sinna faagedo showoni meyanon otum zaginir; isa wuzni foonto sinna faafenik zuuttambaase innokik faar.
11 Nitto Qoronxosuk feese asuni meyane! Ese ammanon nittok makeniwa; nibniison taggira nittok gachniwa.
12 Nittotu keeshtannitiison kaletteno inno keeshtanniison aane kaleniwa.
13 Aba naanggotbaasik makefenaaysimato makefaat kessa inno nibniison taggira sirki safaraniison ammanon gachcha besinisimato nitto dey ekka zaguti.

Amanonoy Asuni Meyaneen Isar Sina Beya

14 Sinnoy ugnak amanonoy asuni meyaneen ane isa waanjosi girutiitawa. Ookonewa boor'ne aakkak isar sinak chimnirinso? Chaarefasewa talmaase aakkak isa daa fook chimnirinso?
15 Kiristoosnawa Dabulosna aakkak isar sinak chimonerinso? Amane baassotnawa amanonoy baassotna aakkak isar sinak chimonerinso?
16 Ha'oosi betemeqdesiis koo'loosikitoneen ane awuni isarba faarinso? Ha'oos dey;
«Foona dimaason darataasa ganesi zaguna;
baassoneen ane foona;
ta baassok Ha'obesi sinana;
baasso dey taak darata sinone.»
yira makenaasimato inno hayewa Ha'oosi betemeqdesiwa.
17 Dey Daamiis:
«Baasso ganeyaassin kortera oor kesti;
zina sina wuzason ta'utiita;
ta dey nittotin ephphatoona;

18 Ta nittok aba sinana;
nitto dey taak arqa naanggotnawa;
mashka naanggotne sinati;
yifawa zuuttambaase asin chimfa Ha'oos» yiwa.

7

1 Ese koontaasakitono! Es abdiis zuuttambaase imtenaas innok sinna boor'a ashasonnawa Ayyanaasonna asin kiinsuni wuzaassin teetniison kayimsuniwa; Ha'ooson digok dey korto sinniison tuuma sinanak zaguni.

Phawulosni Gira

2 Nibnitiissin innotin ephphatootiwa; inno ooninnu aane miir'oweniwa; ooninnu mangussi aane zoonsuweni; oonikinnu ephpha innok ke'anak aane zaguweni.
3 Es baron yifanaas nittoosta mangsu kar'anaktawa; zeemo sinak makenaasimato nitto inno nibaassitu faasetiwa; es bari boor'a kaak sinun kituk nittoostan aafa oor kesani wuza.
4 Nittoosta fa amantonaas akamawa; nittoosta teetefana teetoos inyawa; nittoki kamotu chima danfawungwa; innoosta kar'fa shana zuuttambaase asik akamanontu girefawungwa.
5 Meqedoniya hamma kar'feni kabaasiknu showo ugnan rakko innoosta kar'naastano isa beysa aane daneni; gerok faasso nibniissik dey digatu innoosta kar'ar.
6 Sinuntano suume baassotin chinifa Ha'oos Tiitoni yoosik innotin chini.
7 Chimniis bar yeena bar barik sinnoynamato nitto barin chiniti baron odeni boor'aneengwa. Nitto taak safaret faaseti kaltanaasewa suumoose asin innok makena kabaasik daysira girengwa.
8 Zeemo sinak nittok tichina wosiyaas nitto suumotik zagir sinfanaknu es wosiyaason tichunaasik aafa gaabbona wuza; gaabbefanaknu gaabbenaas tichina wosiyaas nittotin garo wonniron suumotik zagina boor'awa.
9 Sinuntano hash girengwa; es girenaas nitto suumotik zagina boor'a sinnoynamato suumeti suumoosik harmiti boor'awa; ese suumontiis Ha'oosi fiqadinimato sinna boor'a inno isanne aane nittotin miir'oweniwa uwa.
10 Ha'oosi fiqadinimato sina suumoos faruni ugnaaski zoonsifa harmuk bestefa sooltoson teshefana boor'a aane gaabbisifawa. Sinuntano han daastaki suumoos kitutu ephpha yaafa.
11 Han suumontiis Ha'oosi fiqadik sinbaasik aakkane fa mamsuni wolguuson, aakkane fa chimaason, aakkane fa tai'nin gi'tooson, aakkane fa digaason, aakkane fa kaltanaason, aakkane fa koonaason, aakkane fa ke'o nittoosta ephpha yaanamato gasasira biitiwa. Nitto dey zuuttambaase asik es chowaassi aafsetiwa.
12 Es bari boor'a awune faaronnu nittok tichifanak ta nittok tichinaas inno chowaasik fa chimaas Ha'oosi sina amma sinanak iyaattano miir'e asusiknawa miir'ame asusikna iyaattawa.
13 Chima dannistan denalo Tiito danna giraasik daysira gireniwa; es gireniis dey zuuttamnitiise Tiitonin chiniseti boor'anawa ayyanabaas beysa dananak zagiseti boor'anawa.
14 Nittoosta fa teetonaason Tiitonik makera faanar. Nitto dey ta iichchonak aane zaguweti. Inno wonna wonna nittok futooson maket faanir. Esiis dey nitto chowaason Tiitonik makeni teetoniis futo sinbaas artewa.
15 Zuuttamnitiise ajajametir sintimatonawa; digak, korkukna dey ephpha taatimatona Tiito yaadatefena kabaasik nittok fa keeshtambaas akama siniwa.
16 Ta dey zuuttambaase asik nittotin amantok chimnaasik daysira girengwa.

8

Kiristanani Meeni Ima

1 Ayni meyane! Meqedoniyak faase betekiristaniisikitok Ha'oos imna bari otmaason
arusotik sholefeniwa.
2 Baasso showo shanak fattantesetewa. Sinuntano girabesiis akamawa; akamanon
tukam sinefeknu akama imatu imete.
3 Chimeteesne faaronnawa baasso chimaastan denalo fiqadibesiisik imetemato ta
zaal sinanawa.
4 Yuudak feese kiristanani meyanon argasuni hugna kalnoynimato mai'siretu shiiph-
ste.
5 Baasso zagsetees inno oodni baristan denalowa. Zeemme teetbesiison Daamiisik
imete; tusire dey Ha'oosi fiqadik teetbesiison innok imete.
6 Han wostooson zeemme wostees Tiito sinna boor'a hashnu es imni wostontiison
taamme koi'baasta katunak barin shiipheniwa.
7 Nitto amantok, wollak, aruk, chimme wostok, innok dey besiseti keeshtana zuut-
tambaase asi denalo sinti; han imni wostoosik dey denalo sintiwa.
8 Ese han baron makefanaas nittotin ajajonaktawa. Sinuntano oomni meya
imefe imaasewa nitto imefeti imaase asin hoossira nitto keeshtanaas futo sinbaason
arunakwa iyaatwa.
9 Nitto Daamni Yesus Kiristoosni otmaason arsetirwa. Bar awune faaron otum
sinfenak basa tukam sinaasik nitto otum sinatik bar nittok iyaatwa tukam sini.
10 Es chowaasik nittok ma'ar sinna taak beste kiito nittok imfawungwa. Aata
woggaassik ima koi'ba sinnoynaron es baron zeemme zaguk sholees nittowa.
11 Es bari boor'a asunik imak sholeti safarantiis wostota feeshsha koi'baasta kar'anak
nitto chimtiisne faaron es safareti baron hash zaguti.
12 Asunik imanak ma'a fiqadiba faafaanane es asusa ima oodtera taaster sinanaas
basa hugnaasne faaron imananetano barki foontoson imfena kabaasiktawa.
13 Es baro yifanaas nitto zuuttamnitiise isa kixxe sinatiktano nitto imak rakkatefeni
oomni meya beysa danotowa iyaattawa.
14 Nitto rakkatefeti kabaasik baasso otmaas nitto rakkoosik argasunak hash nitto
otmaas baasso rakkooson argasunir sinun; es barik nitto ganeyaassi isa kixxe sina
foona.
15 Esiis dey: «Akamanon zuuti barik aane fui'towa; garonon zuuti barik dey aane
yo'uwa» yistera tichchenaasimatowa.

Tiitonawa Zomobaasakitona

16 Ta nittok safarefanaasne faaron Tiito dey nibbaassin nittok safaronak zagi Ha'oosik
galata sinfawungwa.
17 Tiito nittoki yoonaas basa teetni fiqadik giraktu kabire yeeteno inno barin shi-
ipheni bar barkita.
18 Misirachchuni kaamaason makobaasik betekiristaniisikito zuuttambaase asiissi
galatamto ayiisin barneen ane gafkuniwa.
19 Es baristan denalo es ayiis inno han ma'a wostooson Daamiisa ulfinak wostera
zagifeni kabaasiknawa wostonik fa ma'a fiqadiniisonna makeni innoneen ane hamme
es wostoosi arga sinanak betekiristaniisikitosin korterwa.
20 Han asunik imtonak zuutte waagaason ephpha kunsifeni kabaasik isa wuzakne
inno hamattonoynimato teetniison oodtifenir.
21 Inno alamaas Daamiisa sinak koi'ba sinnoynaron asuni meeni sinak dey ma'ar sina
wuzason zaguwa.
22 Showo wona showo ugnak fattantere chim sinne beste ayniisin Tiitoneen ane
nittoki wosiniis es bari boor'awa, Bar nittoosta fa amantobaas akama sinna boor'a hash
han wostooson argasunak fa safarbaas zeemotiistan akamawa.

23 Tiitoni chowaason aruk sholsifaanane nittotin argasunak taneen ane wostet fe
wostoni zoomotawa, Barneen ane yoosoni oom ayni meeni chowaasik sinfaanane
baasso betekiristaniisikitoni edde sinne Kiristoosni ulfinaasik yerseterwa.
24 Es bari boor'a keeshtannitiison baassok besuti; es barik keeshtannitiisewa nittoosta
fa inno teetoniise ke'nor sina beybaason betekiristaniisikito zuuttambaase asik besu-
tiwa.

9

Kiristanani Meyak Zagte Waagni Kisu

1 Yuudak feese kiristanani meyak zagtefa waagni chowaasik nittok tichunak aane
sholsifawa.
2 «Akayak feese asuni meya aata woggaastan kabgire argasuk hoorere feeseterwa»
yira Meqedoniyaki asuni meyak nitto chowaasik teetefanaas chimnittiison arifana
boor'awa. Nitto chimaas oom asuni meyanon imosonek kabgiwa.
3 Han wuzaasik nittoosta fa inno teetoos ke'nor sinna fui'tonoynamato han ayni
meyanon nittoki wosunawa. Nitto dey zeemoti ta makenaasimato hoorera odoti.
4 Meqedoniyaki asuni meya taneen ane nittoki yeesefe kabaasik hooronoy diifeni
biyefaatene inno nittoosta teetefeni teetoosik iichchenirwa, Nittonu akamanontu iich-
chotiwa.
5 Es bari boor'a imatik maketi kamnitiisimato es imaason zeemma hoossutik nittotin
yaadassusonek han ayni meya tayistan zeemme nittoki yoosone bar sholsu sinna taak
bestewa. Es barik ta yaafana kabaasik imati imaas hoorera foona; nitto dey imatiis
giddik sinnoynaron fiqadintiisik sinbaasontu besifa.
6 «Garonon buka bar garo meyatu zuutife; akamanon buka bar akama meyatu zuutife»
yiste baron yaadatoti.
7 Es bari boor'a Ha'o shunfanaas girak imfe barin sinna boor'a asu isarba isarbaasik
nibbaassi imanak sholena baron girak imoteno ek hang uuk wedey giddik imanaata.
8 Wonna wonna wuza zuuttambaase asik teetnitiison chimma ma'a wosto zuuttam-
baase asiista feeshu chimatik Ha'oos eebbabaason arkissira imanak chimanawa.
9 «Esiis dey tukamni meyak garamak imi;
ookobaas dey koi'ba foontonon foona»
yistera tichchenaasimatowa.
10 Bukfe barik zala; muuni barik tusha imfa Ha'oos bukati zalaason arkissira nittok
imanawa; garamak imti imaasi gaananon dey arkissuna.
11 Nitto imeti imaas innoki kamo imtona asuni meya zuuttere Ha'ooson galattosonek
wonna wonna imatik Ha'oos wuza zuuttambesiise asik otum sinatik zagawungwa.
12 Es imfeti imni wostoos kiristanani meyanon rakkoossin kisubaastan denalo asuni
meya Ha'oosik akama galata imosonek zagirwa.
13 Han nitto imfeti imni wostoos Kiristoosni misirachchuni kaamaasik ajajam-
era amanamto sinfaat baassok sinun oomiisik imetimato besuaasik zuuttambesiise
Ha'ooson galattesedifewa.
14 Baasso dey Ha'oos nittok imna akama otumbaastan kabi chowa nittotin keeshtesefe
boor'a nittok shiiphsonewa.
15 Asuni kaamak wolumtonak chimtonoy bari imaasik Ha'oosik galata sinfawungwa.

10

Phawulos Ha'oosi Wostoni Chowak Imna Wolgu

1 Ta Phawulos nitto sina faana kabaasik iichcher yisten. Sinuntano nittoostan
wokfana kabaasik iichchonor yisten; Kiristoosni garamaasiknawa ma'aasikna nittotin
shiiphefawungwa.

2 Nittotin shiiphefanaas nittoki yaafana kabaasik digonoy makonak taan zagutikwa;
sinuntano ashni safarak kutit faanir zagire safarsefe isa isa asuni meeni sinak digonoy
makonak sholefawungwa.
3 Awune faaronnu han daasta faafenik neebefeni neeboos han daastaki neebosima-
totawa.
4 Es neeboni meeniis dey gosmaason boganik Ha'oni hugnaba faanartano han daas-
taki neeboni meyasne faartawa.
5 Ha'ooson aruni chowaasta tuusa sinna kabifa we'nusewa beegantoose asin bogani;
asusa safaranon zuutira boojera Kiristoosnik ajajamonak zaguni.
6 Nitto ajajamoos tuuma sinfana kabaasik ajajamo beyaason zuutira ke'uk hoorer
siinani.
7 Nitto biifetiis geroki bestefa baron koi'bawa; oonu ta Kiristoosnir yire barik amane-
faanane hepsa wolle safarowowa. Inno dey basaaysimato Kiristoosnir sinnimato
yaadatowo.
8 Daamiis innok imna ha'suni hugnaasik akamanon teetefaanane aafawa iich-
chonawuza. Han ha'suni hugnaas innok imtenaas nittotin chinuniktano boganiktawa.
9 Wosinaasik nittotin deessunarne faar sinna nittok bestonaatawa.
10 Isa isa meya: «Phawulosni wosiyaasikito faya dey chimawa. Sinuntano bar teet-
baasik innoneen ane feena kabaasik hopi wolumbaas dey kashistowa» yiset feeseter
sinana.
11 Es baron yisefe asuni meya inno woksok faagedo wosiyaniisik makefeni barewa
tai'sonon nittoneen ane faagedo wostefeni bare asi ganesi oor oor kesba aafa sinbaason
yaadatsotowa.
12 Sinuntano teetbesiison galattesefe isa isa asuni meyaneen ane faadtonik wedey
hoossunik aafa chimani wuza. Sinuntano baasso teetbesiison wolgire teetbesiisneen
ane maazzanobesiisiknawa hoossubesiisikna baasso yaadatse asutewa.
13 Sinuntano inno nittoki kar'aninneen Ha'oos innok imna wostoosi dilaktu teetefen-
itano teetonik sholsistan denalo aane teetefeni.
14 Nitto dey faatiis inno wostoni dilaassi sinna boor'a Kiristoosni misirachchuni
kaamaason assuk nittoki yaafeni kabaasik es dilaassin aane aatta keseniwa.
15 Es bari boor'a Ha'oos innok dilera imna dilaastan aatta oomni meya wostesete
wostoosik aafa teetoniwuza, Es baristan amantontiis dichanaknawa inno wostoos dey
Ha'oos innok dilena dila nitto ganeyaassi daysira tagunakna abdi zagidifeniwa.
16 Ese oom asusa wostoni dilasi girira zeemoti wosuste wostoosik teetonoy nittoostan
ekalo faase daasikitosi misirachchuni kaamaason mako chimaniwa.
17 Sinuntano: «Teetefe bar Daamiisik teetowowa».
18 Esiis dey asu galata dananak chimfenaas Daamiis barin galattefena kabaasiktano
asu bar barin wolgire galattefena kabaasiktawa.

11

Phawulosnawa Eshni Wosini Meena

1 Garo gowwanaason taak fakusotimato abdi zagifawungwa; adarawa taan fakutiwa.
2 Isa durba nawa durbummabaase feen teegoosik teegetefanaysimato ta dey nittotin
Kiristoosnik teegera duusina boor'a nitto chowaasik ayyanani koona koonefawungwa.
3 Zawaas mangubaasik Hewannon daagsinasimato nitto safaraas dey awuzakne
mangira Kiristoosnik fa ma'a dey kayma sina amanamtontiison beyatitto iyaat dige-
fawungwa.
4 Isa asu nittoki yeere inno nittok makeni baron sinnoynaron oom Yesusnin nittok
makefaanane wedey nitto ephpha taati Ayyanaason sinnoynaron ooma ayyana ephpha
taasefaatine wedey ephpha taati misirachchuni kaamaason sinnoynaron ooma misir-
achchuni kaama ephpha taasefaatine shaakkira mertetiwa uwa.

5 Sinuntano ta han iny iny wosini meeni ganeyaassin isa wuzakne hater sinnaas taak
aane bestefawa.
6 Wolumni techmaasik aru sina beyfanaknu aruna aane hatowa. Es baron dey showo
ugnak nittok ammanon kisira makeniwa.
7 Ta Ha'oosi misirachchuni kaamaason damoza taak kaastonoynaron nittok makon-
aasewa nittotin teggunak ta teetaason hatessunaase awuzakne boor'a sinna tayista
faattetaaso?
8 Nittok wostok ooma betekiristaniisikitokin argasuni waaga ephnaasik baassotin
bo'engwa.
9 Nittoneen ane faana rakko tayista kar'fana kabaasik Meqedoniyan yeese ayni meya
taak sholsu sina wuza zuuttambaase asik argasit feeseter sinna boor'a ooniistanu aane
ba'a sinut. Hash hawungneen kar'a nittoosta isa wuzakne aane ba'a sinut. Hanneennu
nittoosta aafa ba'a sinanawuza.
10 Kiristoosni futoos tayissi foobaasik teetonoynamato taan zaguniwuza Akayaki
daastak oonu aafe.
11 Es bar awuni boor'anso? Nittotin shuna beyna boor'anoso? Nittotin shunfanamato
Ha'oos arifawa.
12 Ese oom wosini meya: «Inno baassosimato wostenir» yit teetesefe chowaason
tishkuk hashti zagit faana baron hanneen dey zagunawa.
13 Es effetena asuni meya Kiristoosni wosini meyane feer sinne bestok teetbesiison
soolsefe eshtu wosinawa eeshshisefe wostinynyani meyanawa.
14 Es bar dey diinqisuni wuzatawa, Sexanaasnu chaarefani wosiya sinne bestok
teetbaason soolerwa.
15 Es bari boor'a han Sexanaasi wostinynyani meya ooko wostinynyani meyanon
sinne bestok teetbesiison soolsefek aafa diinqisisuna wuza. Koi'baastak wostobesiisi
waaganon danone.

Phawulos Wosi Sinna Boor'a Basaasta Kar'a Shana

16 «Ooniknu ta gowwane feer sinna barik bestonaata» yira hepsa dey makefawungwa.
Gowwa sinna nittok bestefanaknu garonon teetonak gowwane feer zagira faadutiwa.
17 Esiisimato teetok makefana kabaasik es makefana bar Daamiisa fiqadinimato
sinnoynamato gowwane feer sinnawa.
18 Showoni meya ashni chowaasik teetesefe boor'a ta dey teetefan.
19 Nitto techumniti faanar sintimato gowwani meyanon girak fakuti.
20 Esiisimato oonu nittotin boznimato zagaanane; oonu nittooson meefaanane;
oonu nittoyson basar zagaanane; oonu nittotin kashshifaanane; oonu gachnitiison
bochaanane fakifeti.
21 Taan iishshunir sinfanaknu han wuzasikitonon zaguk chim sina beynimato nittok
ammanon makonawa.
Sinuntano oonu chimme teetoniir feefaanane ta dey basaasimato chimma teeton-
awa. Es baron yifanaas hashnu gowwanimato sinnawa.
22 Baasso Ibrawini meyanoso? Ta dey Ibrawiwa. Baasso Israelni meyanoso? Ta dey
Israelawiwa. Baasso Abrahamni zalaaskinnoso? Ta dey Abrahamni zalaassinwa.
23 Baasso Kiristoosni wostinynyanoso? Ta dey baassostan denalo Kiristoosni
wostinynyawa. Han baron makefanaas nifasone feer sinnawa. Baassostan denalo
showo wona wostok hopin, Showo wona taaten, Showo wona suusten, Showo wona
kituta kar'in.
24 Ayhudni meya uucha wolle keezasire izgine keezasire izginenon alanggak taan
suusisete.
25 Keeza wolla haarok ichchen. Isarga shu'ak ichchen. Keeza wolla Markabini adaga
tayista kar'i; isa waalnewa isa wonne baariistatu faan.

26 Ugunni kutunaasi aatamatak wor'a akani adaga dey bo'inynyani meeni adaga
tayista kar'i. Ayhud sina ta keeniiskinnawa Aazabni meyakinna adaga tayista kar'i,
Katamaassinawa zaboossina dey baaristan adaga tayista kar'i. Esiisimato dey esh
amanynyini meyakin adaga tayista kar'i.
27 Showo wostonewa hopine tayista faar. Showo wona afay'ni turkin, Makaknawa
akani iktanakna rakkaten. Showo wona muu turkin. Koochonewa atatu kutune tayista
kar'i.
28 Oomasonneen zuutira faadunoy betekiristaniisikito zuuttambaase asi chowanon
wonna wonna safarok rakkatet faanar.
29 Isa asu hopifena kabaasik ta dey ane hopunoyna wona aagenso? Isa asu boor'aasik
tuusa'efena kabaasik ta dey haaronoyna wona aagenso?
30 Teetok sholsir sinfaanane ta teetonaas hopinaason besifa wuzaasikitokwa.
31 Koi'ba foontonon galatba faana Daamni Yesusni Aba Ha'oos ta aafa eshana wuza
sinnamato arifawa.
32 Demaskoni katamaassi faana kabaasik taato Aretaasni ha'suni sikalosi fe
ha'sinynyaas taan ephphe taar'anak sholefaat katamaasi finynyanon tasoni meyak
oodsit feer.
33 Sinuntano asuni meya masasi duusire ojaasi maskotisi kamo kessiseten es
ha'sinynyaasa kushusin aatta kesin.

12

Phawulosni Raa'i

1 Awune faaron teetoos ke'ana wuzba tishfanaknu teeto sholsifaanane Daamiis taak
imna ammanon besina wuzaasewa raa'ise asik teetonawa.
2 Kiristoosnir sina isa asunin arifawungwa, Es asus asire acheechche wogganeen
sinak keessa samaasta oottere hamme kar'i, (Oottere hamnaas dey ashbaasnengwa
wedey aaneto? aane arut, Ha'oostu arifar.)
3 Sinuntano es asus oottere hamnamato arifawungwa. Ashbaasnengwa wedey
aaneto? aane arut, Ha'oostu arifar.
4 Bar genneti oottere hamme asuni kaamak maktoknawa asu wollonakna chimnoyna
wuzason ode.
5 Es effetenasne fe asusiktu teetona, Sinuntano ta chowaasik hopinaastan ooma
teetona wuzna aafawa.
6 Eekan ta futooson makefana boor'a teetonak sholefaanane gowwa aafa
sinanawuza. Sinuntano oonu tayistan biina baristannawa taakin dey odena baristanna
denalonon gimmiti imnoynamatowa iyaat teetoson beyfawungwa.
7 Han taak ammanon kessa beste inya inya wuzasikitotan kabi chowa teetera
ge'noynamato ashnaason ser'nimato kejni shana taak imte, Es bar dey Sexanaasi
wosiya sinna taan kejja rakkisit ge'noynamato zagifa.
8 Han bar tayistan kabunak Daamiiski keeza wolla shiiphen.
9 Sinuntano bar: «Ta hugnaas ma'sira neyista wostonaas ne hopiyaski kamo sinna
boor'a otumnaas neek hooronawa» yi. Es bari boor'a Kiristoosni hugnaas tayissi foonak
aagenu sinfanak hopinaasik giret teetonak sholefawungwa.
10 Ta hugna danfanaas hopifana kabaasik sinna boor'a Kiristoosnikwa iyaat hopifana
kabaasik, mechefana kabaasik, rakkatefana kabaasik; kabugtefana kabaasik; shana
biifana kabaasiknatu girefawungwa.

Phawulos Qoronxosuk Feese Asuni Meyak Safare

11 Gowwanimato sinin! Ekka sinanak zagiis nittowa, Baak sinfaanane ta chowaasik
makoniis nittowa, Ta oo sinnamato artonoy asu sinfanaknu arto yiste wosini meyaastan
isa wuzaknu aafawa hatona wuza.

12 Ta futoni wosi sinnaason assifa wuzaasikito mallatoosewa diinqi wuzaasikitone dey biistera artonoy wuzaase ta nitto ganeyasi faana kabaasik fakiyak wostena wostoosikitowa.
13 Nittoosta ba'a sinnoy foonastano ooma betekiristaniisikitosin nittotin awukinso hatessinari? Es bar dey mangsu sinna bestefaanane taak feeshun utiwa.
14 Nittoki yoonak hoorere kabunaas haniis keezsawa. Ta nittoosta ba'a sinanak aane sholefatwa, Ta nittokin sholefanaas nittotintano waagnitiisontawa. Naanggotbesiisik otma zuuttusonek sholsifanaas kooni abaasnawa intosetano naanggotaas kooni abaasiknawa intoosikna otma aane zuutifa.
15 Nitto chowaasik waagnaason koi'batawa teetnaasonnu aatira imfaanane akamanontu taan girsifawa, Eekan ta effaron nittotin shunnaneen nitto taan shunatiis kiiskunonnoso?
16 Es bar sinun han bar sinfanak ta nittoosta ba'a aane sinutwa, Eekan jallisuknawa eeshshukna nittotin ajajenarne faar sinnatu nittok bestefa.
17 Nittok wosini asusasin isaaski kamonu ephpha taak ke'inoso?
18 Tiito nittoki yoonak shiiphengwa, Es ayniisin dey barneen ane wosin, Eekan Tiito nittokin bo'ewoso? Taanawa barna nittok wosteniis isa Ayyanaasiktanoso? taaruniis dey isartanoso?
19 Nitto zuuttamnitiise hashneen kar'a safaret faasetiis inno nitto sinak inno chowaasik teetniison oodak tugga'et faanir zagiranoso? Inno Kiristoosniissi faafaat makefeniis Ha'oosi sinakwa. Koontaasakitono! Inno han baron zuuttira maket faaniis nittotin chinunik iyaatwa.
20 Ta nittoki yaafana kabaasik awuzakne nitto taak sinatik sholefanaaysimato sinnoytiron, Ta dey nitto sholefetiiysimato sinnoynaron uphonitto iyaat digefawungwa, Esiisimato nittokik faasso, koona, gi'a, manguk kabu, asuni sunni mangsu, asunin hamato, beegantonewa sasne foonitto iyaat digefawungwa.
21 Hepsa wola nittoki yaafana kabaasik Ha'onaas awuzakne nitto sina taan salpisunitto iyaat digefawungwa, Zeemo sinak boor'a wostesere, es wostesete ziinaasik, gerkesete barik, gafo sinobesiisik harmu beya asuni meeni boor'a suumonatto iyaattu digefawungwa.

13

Koi'ni Kiitonewa Nagani Ooshshone

1 Ese nittoki haniis keezsa wolle yoonawa, Aagenu chowa zuuttambaase futo sinnamato artefanaas hep wedey keez zaalnikwa.
2 Hepsa wolla nittotin biyanak yaana kabaasik teetnitiison oodatik makera faanar, Hashnu dey woksok faafaat zeemoti boor'a woste baassoknawa oomni meyakna teetbesiison oodosonek makefawungwa, Hash nittoki wolla yaafana kabaasik ooniknu aafa kenashtona wuza.
3 Esiis dey taaki kamo makefees Kiristoos sinbaason gasasuk sholontiisikwa. Bar nitto ganeyaassi hugnaba feenarteno hopitewa.
4 Bar maskalista suuttere kitinaas hopiyak sinfanaknu hash Ha'oosi hugnak hayew sinne fewa. Inno dey barneen ane hopi sinniwa; Sinuntano nittoneen ane fa isarniisik barneen ane heyew sinna foonirwa.
5 Amantontiisik zag sinnitiison arusotik teetnitiison biitiwa, Teetnitiison fattanoti, Yesus Kiristoos nittoossi feenamato aane gasasuwetinoso? Es bar sina shakaanane fatanaasik gandetiwa uwa.
6 Inno fatanaasik gando beynison gasasutimato abdi zagifeniwa.
7 Mangu wuza zagunoytimato Ha'ooski shiiphefeniwa, Es shiiphefeniis dey awune faaron inno chim sinna besto beyfeniknu nitto wonna wonna ma'ar sina wuzason zagusotiktano inno chim sinniison nittok besuniktawa.

8 Inno futoni chowaasiktu wostefenitano futoosneen ane isar sinnoywuza aane wostefeni.
9 Sinuntano inno hopi sinfaani nitto chim sinefeti kabaasik girefeniwa, Inno shi-iphoos nitto yo'unti foonto sinatikwa.
10 Han wosiyaason nittoostan wokka faagedo tichinaas es bari boor'awa, Es barik ta nittoki yaafana kabaasik Daamiis taak imana ha'suni hugnaasik nittotin aafawa rakkisunawuza, Daamiis ha'suni hugna taak imnaas nittotin chinunaktano nittotin boganaktawa.
11 Koi'baastak aytaasakitono! Maar'ongwa; faati foontiison mai'sutiwa, Kiitonaason ephphatooti, Nittotna nittotna isar sinti, Nagak dey foosoti, Keeshtanni Ha'oosewa nagani Ha'oose nittoneen ane sinana.
12 Korto daamok wol daameset naga ooshshosoti,
13 Amanynyini meya zuuttere naga nittok wosisete.
14 Daamini Yesus Kiristoosni otmaas, Ha'oosi keeshtana, Korto Ayyanaasi isar sina nitto zuuttamnitisneen ane sinfawungwa.

Wosi Phawulosni Wosiya
Galatiyaki Asuni Meyak
Gachgiru

Yesusni fatuni chowaasik makefa Misirachchuni kaamaas dima dimaassi maktet Aazab sina asuni meya dey kaamaason ephpheteeset hamobesiise: «Kiristana sinak Museni tumaason wostota feeshu sholsungwa wedey aanenso?» yifa mamsuus dey es barneen ane kabi; hate Iisiya sina Roomawini meeni ha'suussi fa Galatiyak faase Betekiritaniisikitoni ganeyasi: «Asu Ha'oosi sina Ooko sinanak Yesusnik amanoos bar bar koi'ba sinnoynaron Museniki kamo imte tumaason zagunak sholsifa» uuk Phawulosnin tugga'set feese asuni meya feeseter.

Phawulos han Galatiyani wosiyaason tichinaas han esha assusik ek hang yit fe asuni meyanon futoni amantooskinawa futoni kiristanani meeni fooskina zoonsukwa; Phawulos Yesus Kiristoosni wosi sinbaason mai'sire makoktu jammare. Wosi sinanak barin teegees Ha'oostano asu sina beynamatonawa bar wostere yeenaas Aazabni meyak sinnamato kotte makefe; han matsafaasi koi'ni eddeesikitosi kiristinnani kaas bestefanaas Yesusnin amanok bestefa keeshtanaaskin kesar sinnamatotu kotte make.

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Gachgiru 1:1-10
Phawulos wosi sinnamato besifa ha'suni hugna 1:11—2:21
Ha'oosi otmani misirachchuni kaama 3:1—4:31
Kiristinnani birmadummanewa amantone 5:1—6:10
Koor'uba 6:11-18.

1 Asunikin wedey asuniki kamo woste wosiyak sinnoynaron Yesus Kiristoosniknawa
barin kitun kabgi Aba Ha'oosikna wosi sinne woste ta Phawulosnikin;
2 Dey taneen ane feese ayni meya zuuttambesiise asiiskin Galatiyak faase betekiris-
taniisikitok woste naga,
3 Abani sina Ha'oniiskin Daam Yesus Kiristoosnikin Ha'oosi otumnewa nagane nittok
sinfawungwa.
4 Han mangu neyaassin innotin fu'onak Ha'oniisi fiqadinimatonawa Abaniisa fiqa-
dinimatona Yesus Kiristoos showo boor'niisik teetbaason aatire imi.
5 Koi'baneen koi'ba foontonon Aba Ha'oosik ulfina sinfawung! Aamin.

Futoni Misirachchuni Kaamaas Isarwa

6 Kiristoosni otmaasik nittotin teege Ha'ooskin ekka taptera oor kesnitiisewa ooma
misirachchuni kaamaaski woluntiise taan diinqisiwa.
7 Es baron yinaas nittotin daagsiserenawa Kiristoosni misirachchuni kaamaason
elingsuk sholsefe isa isa meya feeseter sinna boor'atano ooma misirachchuni kaama
aafawa.
8 Sinuntano innonu sinfenik wedey samaki Ha'oosi wosiyanu sinfanak inno makeni
misirachchuni kaamaastan ooma misirachchuni kaama nittok makefaanane erwutto
sinowa.
9 Zeemo sinak makenaasimato hash dey hepsa makefawungwa; nitto ephpha taaseti
misirachchuni kaamaastan ooma misirachchuni kaama oonu nittok makefaanane
erwutto sino.
10 Eekan ta sholefanaas asu taan galattonakoso? Wedey Ha'oos taan galattonakoso?
Wedey asunin girsunak sholenar sinna nittok bestewoso? Asuni meyanon girsunak
sholet faanar sinafaanane Kiristoosni wostinynya sina beyana kabawa.

Phawulosni Wosi Sinne Teegto

11 Aytaasakitono! Ta nittok makena misirachchuni kaamaas asunikin bester sina
beynamato arsotik sholefawungwa.
12 Han misirachchuni kaamaason Yesus Kiristoostu taak ammanon kisire besitteno
aaffe asunikinu aane ephut wedey aaffe asunu taan aane assuwe.
13 Zeemo Ayhudni amantoosik zoonustefana kabaasik aakkak faanamato nitto ode-
setiwa, Ha'oosi betekiritaniison akamanon kabgira tishkunak kabet faanar.
14 Ayhudni amantooson oodak es neyaasik feese Ayhudni meya zuuttambesiise
asiistan ta denalowa; abani meeni dubbiyoosik dey akamanon koonet faanar.
15 Sinuntano koontonasneen zeemma Ha'oos taan kori; otumbaasik dey taan teege.
16 Aazabni meyak Naasa chowani misirachchuni kaamaason makonak Ha'oos
Naabaasin taak ammanon besunak buggina kabaasik geregere ooneennu aane merkot.
17 Wedey tayistan zeemme wosi sina baassotin uphonak Yerusalem aane hamut.
Sinuntano zeemma Arabani meeni daatu hamin. Hepsa dey Demasko wolin.
18 Tusira dey keez wogganeen orfo Keefa yistefe Phexirosnin biyanak Yerusalem
hamin. Estak dey barneen ane asire uuchche wona diin.
19 Daamiisa ay Yaqobnintu biintano oom wosini meyaassin ooninnu aane biyut.
20 Han ta nittok tichifana bar esha sina beybaason Ha'oosi sina nittok chinira make-
fawungwa.
21 Esseen orfo Soriyani daastanawa Qiliqiyani daastana hamin.
22 Yuudani daasta faase Kiristoosni betekiristaniisikito taneen ane aafe aafe biire
aane arsoto.
23 Baasso odesetees: «Es zeemoti innotin kabgit fe asus es tishkunak kabina amantoo-
son hash wolle makedifewa» yifa kaamaason koi'bawa.
24 Ta boor'a Ha'ooson galatteset feeseter.

2

Phawulos Wosi Sinbaas Oom Wosini Meyak Arte

1 Asire acheechche wogganeen orfo Barnabasneen ane hepsa wolla Yerusalem
hamin. Dey Tiitonin ephphatu hamin.
2 Hamnaas dey Ha'oos taak ammanon besinamatowa. Zeemo sinak wostena bar
sinun hashti wostona bar ke'inor sinna fui'tonoynamato uuk Aazabni meyak misir-
achchuni kaamaason akam akam zoonsini meyak maken.
3 Taneen ane fe Tiito awune faaronnu Girikni daani asu sinfenak haarko kunanak
aane giddistowe.
4 Sinuntano inno ganeyaassi aachok aatte giri isa isa eshinynya ayni meya Kiristoos-
nista fa birmadummanison aafoknawa bozosi wolgukna safaresefaatwa.
5 Sinuntano inno misirachchuni kaamaasi futo nittoossi zagira foongwa iyaat garo
kabanonnu baassok aane kushu imeniwa.
6 Sinuntano zoonsi sinetemato arto meyak Ha'oos asuni sina biira aane korifa sinna
boor'a baasso chowaasik giddina aafa; es zoonsini meya yiste baasso taak isa wuza aane
daysusotowa.
7 Esiisimato Ha'oos Phexirosnin Ayhudni meyak misirachchuni kaamaason makonak
wostenasnefaron taan dey misirachchuni kaamaason Aazabni meyak makonak wosi-
namato yaadaten.
8 Es bari boor'a Phexiros Ayhudni meeni wosi sinne wostonak zagi Ha'oos taan dey
Aazabni meeni wosi sinna wostonak zagiwa.
9 Yeeto sinne artesefe zoonsini meya Yaqob, Phexirosnaw Yohannisna Ha'oos otum-
baasik han ooma wostoni ixa taak imtenamato arseteese taaknawa Barnabasnikna isar
sinbesiison besifa mallato sina hoi'ta kushubesiison innok imete. Inno Aazabni meyaki
hamanik; baasso dey Ayhudni meyaki hamonek ma'i yisete.

10 Baasso ganeyasi feese tukamni meyanon yaadatonik adara yisete; es bar dey ta
sholefana wuzaaswa.

Phawulos Ansokiyak Phexirosnin Ke'i

11 Phexiros Ansokiya yeefena kabaasik ammanon daagere feer sinna boor'a sine sine
uphera barin ke'in.
12 Yaqobnikin isa isa asuni meya Ansokiya yoosonoy feeseten zeemma Aazabni
meeni ganeyaassin amane baassoneen ane meet feer; sinuntano baasso yeesetenneen
orfo «Aazabni meeni keen sinefaat amane baasso haarko kunusonek sholsuwa» yisefe
baassotin digefaat orfo wolle aazabni meyaastan oor kesi.
13 Oom Ayhudni meeni keen sina kiristanani meya Phexiros tane feer aafe uusneen
isar sinete; Barnabasnu fui'tonoynaron tane fe asu aafe uussi girire feer.
14 Baasso wostoos misirachchuni kaamaasi futoneen isar sina beybaason biinayse
Phexirosnin: «Ne Ayhudni meeni keen sinna faagedo Aazabni meeni sitiriisik faatarwa;
eekan Aazabni meya Ayhudni meeni sitiriisik foosonek awuniron giddisifasso?» yira
zuuttambesiise asi sina ke'in.
15 Futoosik inno koontoniisik Ayhudwa; inno boor'ni meya sina Aazabni meyatewa.
16 Sinuntano asu ooko sinfenaas Yesus kiristoosnin amanoktano tumaason zaguk
sinnoynamato arifeniwa; inno dey tumaason zaguk sinnoynaron Kiristoosnik aman-
era ooko sinanik Yesus Kiristoosnin amaneniwa. Oonu tumaason zaguk ooko aafa
sinanawuza.
17 Kiristoosnik ooko sinanik sholsinanneen inno teetniisik boor'inynya sinniisontu
besifawa; eekan Kiristoos boor'aasik wostinynyanoso? Isanne indaanewa.
18 Ta teetnaasik bogna tumaasi sitirinon wolgira keer'anar sinfaanane ta wolla
teetnaasik tumaason boga asu siningwa uwa.
19 Ha'oosik foonak tumaaski kamo kitira tumaastan oor kesingwa.
20 Ta Kiristoosneen ane suuttenarne faar zagira faadin sinna boor'a hanneen ekalok
Kiristoos tayissitu foonatano ta ta teetni kaak foonartawa. Hash ashak faana kaas; taan
shuna bariknawa taakwa iyaat teetbaason aatire ima Ha'oosi Naanik amanok bestefa
kaasikwa.
21 Ha'oosi otmanon ke'nor zagira aafa ha'una wuza; asu ooko sinfenaas tumaason
zaguk sinfaanane Kiristoosni kituus ke'nor sini uwa.

3

Ooko Sina Bestefanaas Kiristoosnik Amanokwa

1 Nitto gowwa Galatiyaki asuni meyane! Oonso nittoosta tolfata wosteri? Zeemo
sinak Yesus Kiristoos mesqeliista suuttere sinnitiista ammanon bestet feer.
2 Nittokin arunak sholenaas es baron koi'bawa. Shakafoota; Korto Ayyanaa-
son ephpha taasetiis tumaason zagukingwa wedey misirachchuni kaamaason odere
amanokinso?
3 Nitto Ha'oosi Ayyanak jammarefaat hash ashni kabok koi'suk sholsetiwa. Nitto
estaneen kar'a gowwawa!
4 Misirachchuni kaamaasi boor'a ephpha taaseti shana zuuttambaase ke'nor sinna
fu'te unoso? Ashak zagseti sinfaanane futoosiktu ke'nor siniwa.
5 Ha'oos Ayyanabaason nittok imnaasewa nittokik dey biistera artonoy wuza za-
gtenaas tumaason oodeseti boor'anoso? Wedey Misirachchuni kaamaason odera
amaneseti boor'anoso?
6 Ese Abrahamnin biitiwa: «Ha'oosik amane; amantobaas dey ooko sinna barik faadte»
yistera tichchenaasimatowa.
7 Amanefe baasso zuuttere Abrahamni naanggotawa.

8 Ha'oos Aazabni meyanon amantok ooko zagunamato korto matsafaas zeemma
biyaat: «Daraas zuuttere neeki kamotu eebbistosonewa» uuk zeemma Abrahamnik
misirachchuni kaamaason odsi.
9 Es bari boor'a amanefe baasso zuuttere amane Abrahamneen ane eebbistosonewa.
10 «Tumaas tichchena matsafaassi fa ajaji zuuttambaase asin oodak foonoy barnawa
wostota feeshunoy barna erwuttowa» yistera tichchena boor'a tumaason oodak ooko
siinani yisefe baasso zuuttere erwuttowa.
11 «Sinuntano ooko amantoktu kaa danana» yistera tichchenaasimato tumaason oodak
aaffe asunu Ha'oosi sina ooko sina aafa chimanawuza sinbaas ammawa.
12 Tumaas amantoosta kaputtera yeerertawa. Esiisimato dey: «Asu tumaasik fo
chimanaas tumaasi ajajinikitonon zuuttire zagifaananewa» yistera tichchewa.
13 «I'oosta suuttere kitife asu zuuttere erwuttowa» yistera tichchena boor'a Kiristoos
innok erwutto asunimato sinne tumaas innoosta ephpha yoona erwiyaassin furewa.
14 Es bar dey sinnaas Ha'oos Abrahamnik imna eebbaas Kiristoos Yesusniki kamo Aaz-
abni meyak kar'anakwa; esiis dey inno Ha'oos nittok imanawa yina Korto Ayyanaason
amantok ephphatoonikwa.

Tumaas Abdini Kaamaason Aafa Shaaronawuza

15 Aytaasakitono! Ese han wuzaas asu dostena wuzasneen ane hoossutiwa, Isa
asu girina teyyani kaamaasnu wolumtera budinanneen orfo oonu sharonak wedey
daysunak aafa chimanawuza.
16 Ha'oos Abrahamniknawa basa zalaasikitokna abdini kaama imnaas haniisima-
towa; matsafaas abdini kaamaas Abrahamneen orfo imtenaas showoni meyak sinnam-
ato zagira «Zalneesikitok» aane yifawa, Sinuntano isarik sinnarimato zagira «Zalneesiktu»
yifawa, Es «Zalnees» yiste bar Kiristooswa.
17 Ese ta makefanaas esiisongwa, Acheech tiire keezasire wogganeen orfo zeemma
Ha'oos imna teyyani kaamaason shaarok abdini kaamaason tishkunak aafa chi-
manawuza.
18 Risti warastefanaas tumaaski kamo sini sinfaanane Ha'oos imna abdini kaamaaski
kamo sinbaas feeshana kabawa. Sinuntano Ha'oos Abraham warasonak zaginaas
abdini kaamaaski kamowa.
19 Eekan tumaas imtenaas awuni boor'anso? Tuma dayistenaas Abrahamnik abdini
kaamak imtena zalaas yoona kabaneen mangu wostoos awu sinnamato besunakwa.
Tumaas Ha'oni wosiyaki kamo imten wostota feeshnaas ganeyaassi fe isa asuniki
kamowa.
20 Sinuntano ganeyaasta fe bar hepobesiise asiktano isaasik koi'ba aane wostefewa.
Sinuntano Ha'oos isarwa.

Tumaas Awagan Imtenamato

21 Ese tumaas Ha'oosi abdini kaamanon tugga'eroso? Isanne aane tugga'efawa! Kaa
imfa tuma imte sinfaanane ooko sinaas tumaaski kamo bestona kabawa.
22 Sinuntano Yesus Kiristoosnin amantok bestefa abdini kaamaason amanesefe baas-
sok imtonak korto matsafaas makefanaysimato han daa zuuttambaase boor'ak ha'uk
boor'aasik taatera faar siniwa.
23 Amantoos yoonoyfeen zeemma tumaasi tiishosi oodtera faanir; es bar dey aman-
toos yoona kabaneen tumaasi oodni sikalositu faani.
24 Es bari boor'a amantok ooko sinanik Kiristoos yoona kabaneen inno tumaasik
zoonustet faanirwa.
25 Sinuntano hash amantoos yaana boor'a tumaasi oodni sikalosi fooniis feeshiwa.
26 Kiristoos Yesusnik amanok nitto zuuttamnitiise Ha'oni naanggotawa.
27 Haphuktok Kiristoosneen ane isar sina nitto zuuttamnitiise Kiristoosnin maama
zagira maytiwa.
28 Zuuttamnitiise Kiristoos Yesusnik isar sineti boor'a Ayhudni meeni ganeyaassi-
nawa Girikni meeni ganeyaassina, bozni meeni ganeyaassinawa birmadummaba

feena asuni meeni ganeyaassina dey arqasunawa mashkasuni ganeyaassina isanne oor oor kesba aafawa.
29 Ese Kiristoosnir sinfaatine nitto Abrahamni zalawa, Abdini kaamaasimato dey warasotiwa.

4

Ha'oni Naanggota Sinnimato

1 Hashnu ta nittok makonaas haniiswa, Warasoni bar daag naa sinne feena kabaasik otma zuuttambaase asi aba sinfenaknu boz sinaastan isanne aane oor kese.
2 Sinuntano ababaas barik duusina wonaas yoona kabaneen oodni baasso sikalosinawa barin maasife baassotna asi sikalositu foonawa.
3 Esiisimato inno ayyanani chowaasik daaga naanggotane feer sinna faani kabaasik han daastaki fooni sitiriisik ha'uk boz sinna faanir.
4 Sinuntano es makte neyaas yaara kar'baase Ha'oos Nawubaasin innok wosi, bar mashkasuskin koonte, dey tumaasi sikalosi koonte.
5 Es baron zaginaas tumaasi sikalosi feese baassotin furonaknawa innotin dey Ha'oni naanggota sinanik zagunaknawa.
6 Ha'oni naanggota sinniisik Ha'ooson «Aabba! Aabba!» yit teegefa Nawubaasa Ayyananon inno nibaassi wosi.
7 Es bari boor'a hanneen ekalok ne naateno boztewa. Bari naa sintanneen Ha'oosir sina baron zuutira warasetarwa.

Phawulos Galatiyaki Asuni Meyak Fa Safarabaas

8 Zeemo sinak Ha'ooson aru beyeti boor'a amalabaasik ha'o sinnoy barik boza sinna ha'it faasetir.
9 Sinuntano hash Ha'ooson arsetiwa, Es baristan denalo Ha'oos nittotin ariwa. Eekan es hopiyaskinawa ke'noy han daastaki sitiriiskina aakkak wolsetiso? Aakkak hepsa wolla barikitoni boza sinatik sholsefetiso?
10 kortera kesa wonaasikitoknawa assaasikitokna dey woggaasi bagtoknawa woggaasikitononna oodak; foonto ulfina imefeti.
11 Nitto ganeyaassi wostok hopina hopiyaas zuuttera ke'nor sinna fui'tonitto iyaat digefawungwa.
12 Ayni meyane! Ta nittone feer sinna boor'a nitto dey tane feer sinti yira shiiphefawungwa. Nitto taan isanne aane miir'oweti.
13 Tesuni kabaastak misirachchuni kaamaason nittok makonak chimnaas mettera faana kabaasik sinnamato arsefetiwa.
14 Awune faaron meronaas nittoosta fatana sinfanaknu aane taan kashshuweti, Wedey aane taan oomtoweti. Es baristan Ha'oosi wosiyanon ephpha taafetiisne faaron taan ephpha taasetiwa. Esiisimato Kiristoos Yesusni ephpha taasetimato taan dey ephpha taasetiwa.
15 Zeemo sinati fa girantiis zuuttera ayinso hamnari? Nittok chimtefaanane aafnitisikitononnu kisira taak imatik faatimato ta teetnaasik zaala makonawa.
16 Eekan hash futooson nittok makena boor'a guma sinna nittok bestenoso?
17 Oom asuni meya nitto chowaasik rakkatesere safarseterwa, sinuntano es baron zagsefees ma'ariktawa; baasso sholsefees nitto innoostan oor kesatiknawa baassok mai'sira safarotiknawa.
18 Alamabaas mai'nir sinfaanane ma'arwa, Sinuntano han chimnitiis ta nittoneen ane faana kabaasik koi'ba sinanaatawa.
19 Naanggotnaase! Kiristoos nitto foossi ammanon kesse bestona kabaneen nitto chowaasik ta hepsa wolla kophoni keektotatu fawungwa.
20 Zeemotiistan ooma ugnak hash nitto ganeyaassi faara wollefaanane aakka shunana kabanso? Sinuntano awu zagunak sholsinamato arunak taan daagsaan rakkatengwa.

Aggarnewa Saarane Asi Beso

21 Tumaasi sikalosi ha'ir sinne fook sholefe nitto! Ese taak makebbetiso! Tumaas
makefana baron aane odefetinoso?
22 Korto matsafaassi Abraham hep naanggotba faar, isaas koontenaas bozaaskin
oomiis dey koontenaas birmadummaba faana asubaaskin yistera tichchenaysimatowa.
23 Bozaaskin koonte naas ashni dubbiyoosimatotu koonte, Sinuntano birmad-
ummaba faana asubaaskin koonte bar imte abdini kaamaaskintu koonte.
24 Es hep mashkasusikito hep teyyani kaamaasi besowa, Siinani aamaastan sina
teyyaasi besos Aggarwa, bar naanggotabaasikitonon kooninaas boza sinonekwa.
25 Aggar Arabni meeni daasta fa Siinani aamaasi besowa, es barik hashti fa
Yerusalemneen ane hoosusterwa, bar naanggotbaasneen ane bozositu faafawa.
26 Sinuntano den samakir sina Yerusalem birmadummaba faarwa, bar inno zuuttam-
niise asik intowa.
27 «Ne tanonooy zagiyaase; girowe!
keektera biinoy ne ilisuwe!
teegoba faana mashkasustan teegoba foonto asus showo naanggotba faarwa»
yistera tichchewa.
28 Aytaasakitono! Nitto dey Yisaqnisimato abdini kaamaasi naanggotwa.
29 Sinuntano es kabaasik ashni fiqadik koonte bar Ayyanani fiqadik koonte barin
kabginaasimato hash hawungnu dey esiisimatowa.
30 Sinuntano Korto matsafaas makefanaas awunso?: «Bozaaskin koonte naas birmad-
umma kesa barkin koonte barneen ane aafa warasona wuza sinna boor'a bozaason
nawubaasneen ane keerun kisuwa» yifa.
31 Es bari boor'a aytaasakitono! Inno birmadumma kesa asusi naanggotatano bozaasi
naanggotatawa.

5

Kiristoosnikin Bestoni Birmadumma.

1 Kiristoos innotin birmadumma kisinaas birmadummak foonikwa. Es bari boor'a
chimma yerotiwa, Hepsa wolla bozoni waanjosi kamattotiita.
2 Ese ta Phawulos nittok makonaas haniiswa: «Haarkoni kunu sholsuwa» yira haarko
kunesefaatine Kiristoos nittok isanne aafa ke'anawuza.
3 «Haarkoni kunu taak sholsuwa» yire haarko kunfe bar zuuttere «Tumaason zuutire
oodanak sholsuwa» yira hepsa ammanon makefawungwa.
4 Tumaason oodak ooko sina sholefe nitto zuuttamnitiise Kiristoosnistan oor ke-
setiwa, Ha'oosi otumtan dey akamanon woketiwa.
5 Sinuntano inno Ha'oosi Ayyanak ooko sinaasi abdinon amantok oodet faanir.
6 Esiis dey Kiristoos Yesusnik feefe barik keeshtanaasta kaputtera wostefa amantoost-
ano haarkoni kuna sinun haarkoni kuna beya isanne aafa ke'anawuza.
7 Ma'aron kutit faasetirwa eekan hash futoosik ajajamonoytimato nittotin kalaas
oonso?
8 Es effatena kiitoos nittotin teege Ha'ooskin yaartawa.
9 Esiis dey: «Garo masoos tushooson zuutira kesanak zagirwa» yistefanaaysimatowa.
10 Sinuntano han baristan ooma safaranti aafa foona wuza sinnamato arira Daami-
isik amanefawungwa; nittotin daagsifer oonu feefaanane ke'obaason ephphetoonawa.
11 Aytaasakitono! Ta hashneen kar'a maket faanaas: «Faruk haarkoni kunu sholsuwa»
yit maken sinfaanane awuni boor'a taan kabugsefeso? Ekka sini sinfaanane Kiristoosni
masqaliis asuni meyak tuusa sinbaas feeshana kabawa.
12 Ese han nittotin daagsit feese asuni meya sholsefaatene haarkoni kuna koi'ba
sinnoynaron baasso teetbesiisik arqarbesiison du'ubaassi katosotowa.

13 Aytaasakitono! Nitto birmadummak foosotiktu teegtetiwa. Sinuntano isaas
oomiisin keeshtanak barik wostowoteno es birmadummantiis ashnitiisi eenantonon
zagunir sinanaatawa.
14 Tumaas zuuttera: «Ne neen shunfataasimato asusin shun» yifa isa kaamaasiktu
ko'ifa.
15 Sinuntano nittotna nittotna wol saar'etnawa faassetna faasetir sinfaanane nittotna
nittotna tishunoytimato teetnitiison oodti.

Ayyanak Foonewa Ashak Foone

16 Ese Ayyanaasik zoonustera footiwa; ashaasi eenantonon isanne zagutiitawa yi-
fawungwa.
17 Ashaasi eenanto Ayyanaasi eenantoneen tugga'er. Ayyanaasewa ashaase bare bare
wol tugga'er. Es bari boor'a nitto sholeti baron zagutik aafa chimati wuza.
18 Sinuntano Ayyanaasik zoonustefaatine tumaasik ha'ir aafa sinatiwuza,
19 Ashni wostoos artowa. Es barikito dey gerkesa, kiina, gafo,
20 koo'loni shiipho, tolfata, gumawo, faasso, koona, gi'a, teetni shuna, oor oor kesa,
asunita mangu wuzni wosto,
21 Kiichchana, zayya, gerkesni suru; es effatenasne faaserwa. Zeemo sinak teetni-
tiison oodti yira makenaasimato hashnu dey teetnitiison oodatik makefawungwa. Es
effatena wuzasikitonon zagisefe asuni meya Ha'oosi taatonon aafa warasone wuza.
22 Sinuntano Ayyanaasi gaana: keeshtana, gira, naga, fakiya, ma'a, ma'aron zagu,
amanamto sina,
23 Garama, teetni ha'suwa. Es effatena wuzasikitonon kalni tuma aafa.
24 Kiristoos Yesusnir sina baasso ashaason bari iguusonnawa bari eenantosona
suutesetewa.
25 Ayyanaasik faanir sinfaanane Ayyanaasik zoonustoni.
26 Isaas oomiisin mangu wuzak kabgit innotna innotna wol koonefaafa baak ke'noy
wuzak teetoniita.

6

Innotna Innotna Wol Argasuni

1 Ayni meyane! Isa asu daagere isa mangu wuza wostere bestefaanane ayyanak feefe
nitto garamak wolgutik sholsifa. Sinuntano ne dey es effa fatanaassi gandonoytamato
teetneeson oodwa.
2 Nittoossin isaas oomiisa faya ba'anon wor'owa; es barik Kiristoosni tumaason zagir
sinati.
3 Aaffe asunu isa wuza sinnoy ta denalowa yire bestefaanane teetbaasontu eshd-
ifewa.
4 Asu isa isarbaas teetbaasi wostonon tu'nire teetbaason fattanowowa. Esseen orfo
teetbaason oom asusneen ane hoossuk sinnoynaron teetbaasik teetonawuzba danana.
5 Es bari boor'a asu isarba isarbaas teetbaasi ba'anon wor'anak sholsifawa.
6 Kaamaason arit fe asus assinynyasneen ane ma'a wuzason zuutire haa'onawa.
7 Teetnitiison eshatiitawa; asu bukna barontu kar'fe sinna boor'a Ha'oosta koosawoti-
ita.
8 Ashbaason girsunak bukfe bar ashbaaskin kitutu kar'ana; Ayyanaason girsunak
bukfe bar Ayyanaaskin Koi'ba foonto kaatu kar'ana
9 Abdi buggu shakaanine wonbaas kar'fana kabaasik maaraason kar'anir sinna
boor'a ma'a wostooson wostoostan awujawoniitawa.
10 Ma'a kaba danfeni kabaasik asu zuuttambaase asik arkiron dey amanesefe asuni
meyak ma'a wuzason zaguniwa.

Koi'ni Kiitonewa Nagani Ooshshone

11 Awune fa inya inya mallatok han baron kushunaasik tichinamato biitiwa.

12 Haarko kunatik nittotin giddisisefe baasso gerok ma'ar sinne bestok sholsefe
asuni meyawa. Es baron zagisefees Kiristoosni masqalisi boor'a kabugto baassosta
kar'noynamato koi'bawa.
13 Baasso nitto ashaasik teetokwa iyaattu haarko kunatik sholsetetano haarko kuna
baassonu teetbesiisik tumaason aane zagsefe.
14 Daamni Yesus Kiristoosni masqalistano ooma teetona teetoos tayistan wokungwa.
Han masqaliisik han daas taak suutte; ta dey han daasik suutten.
15 Es bari boor'a haarkoni kunu sinun haarkoni kunu beya isa ke'ana wuzba aafa;
ke'niis gaddo testo sinaaswa
16 Han ajajiisik zoonustesefe baasso zuuttambesiise asiknawa Ha'oni keen sina Is-
raelni meyakna naganewa fakine sinfawungwa.
17 Atunaastak fa ichchoni sakaas Yesusni wostinynya sinnaason besifana boor'a
hanneen ekalok oonu taan rakkisunata.
18 Ayni meyane! Daamni Yesus Kiristoosni otmaas ayyanantiisneen ane sin-
fawungwa! Aamin.

Wosi Phawulosni Wosiya
Efesonki Asuni Meyak
Gachgiru

Phawulos Efesonuk feese asuni meyak tichina wosiyaasi tesuni alamabaas: «Ha'oosi koppo wostota feeshanak samaknawa han daastakna faase testoosikito zuuttera isa daa wolla isa Kiristoosni ha'suusi sikalosi foona wonaas yoonakwa» (1:10). Es baristan daytonon dey Kiristoosneen ane isar sinak asuni zala zuuttera isar sinanak han akama koppooson wostota feeshusonek Ha'oni asuni meyanon yaadatsukwa.

Efesonni wosiya tesuni bagtoostak tichi bar isar sinni chowaason tichunak kabina safarbaason taggire Aba Ha'oos darabaasin aakkak korinamato; Nawuba Yesus Kiristoosniki kamo boor'besiisi fakiyanon aakkak danetematonawa birmadu kesar sinonekna Ha'oosi akama abdini kaamnimato Korto Ayyanaaski kamo aakkak futo sinna artenamato yaadatsonektu zagi. (Edde 1-3).

Hepsani tichaasi bagtosi dey tichi bar han tichaason feretisefe baasso isarik feesete kabaasik Kiristoosnik fa isar sinobesiis futo sinanak aakkak fo chimosonematotu yaadatsife. (Edde 4-6).

Asuni meya Kiristoosniki kamo fa isarbesiisik baassotna baassotna aakkak foosonemato showo tesa besoni kaamak besi. Betekiristaniis atu sinfana kabaasik Kiristoos atuusik teetwa. Betekiristaniis shu'ni keenimato sinfana kabaasik Kiristoos es shu'ni keyaasi kajjani shu'wa. Betekiristaniis keerinynyanimato sinfana kabaasik Kiristoos teegonimatowa. Tichi bar Kiristoosniki kamo ammanon kessa beste Ha'oosi otmanon akamanon diinqok dajefena kabaasik akamanon doo'o safaraba faana yaada imet feer; zuuttambaase asin biifenaas Kiristoosni keeshtanaasik; basa maa'a sinaasik; fakiya zagubaasik; barki kamo beste otmaasewa nagaase asikwa.

Han Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Gachgiru 1:1-2
Kiristoosnawa Betekiristaniise 1:3—3:21
Kiristoosniki kamo bestoni gaddo kaa 4:1—6:20
Koor'uba 6:21-24.

1 Ha'oni fiqadik Yesus Kiristoosni wosi sina Phawulosnikin; Yesus Kiristoosnik amanamto sina Efesonuk feese kortoni meyak;
2 Aba Ha'oniiskinnawa Daam Yesus Kiristoosnikinna ottumaasewa nagaase nittok sinfawungwa.

Kiristoosniki Kamo Bestefa Ayyanani Eebba

3 Den samak fa Ayyanani eebba zuuttambaase asik Kiristoosniki kamo innotin eebbisi Daamni Yesus Kiristoosni aba sina Ha'oosik galata sinfawungwa.
4 Kortonawa zinaba foontona sinanik han daas testonoyfeen zeemma Kiristoosniki kamo innotin kori.
5 Ha'oni ma'a fiqadi sinin Yesus Kiristoosniki kamo bari naanggota sinanik zeemma keeshtanbaasik innotin kori.
6 Es baron dey zaginaas shunto nawubaaski kamo baak innok imna ulfinto otumbaas galatamtonakwa.
7 Es baron dey zaginaas Ha'oosi otumni arkutan kabi chowa innotin shunna Nawubaasa hannak furtera miir'aniisi fakiyanon danni.
8 Techma zuuttambaase asiknawa yaadatakna;
9 Ha'oos alamabaasik Kiristoosniki kamo zeemma koppa'enamato fiqadibaasi aacho chowanon arunik zagi.

10 Wonbaas kar'fana kabaasik wostota feeshuna koppobaas samakanawa han daastakna faase testo zuuttambaase isarik isa Kiristoosni ha'suni sikalosi sinanakwa.
11 Zuuttambaase asin fiqadibaasi kiitonimato wostefa Ha'oos zeemma innok koppa'ena kopposimato Kiristoosniki kamo basa keen sinanik innotin kori.
12 Es bar dey sinnaas Kiristoosnin abdini zaguk tesunir sina innoki kamo Ha'oosi ulfina galatamtonakwa.
13 Nitto dey futoni kaamaason; es bar dey faruni misirachchuni kaamaason odera amaneti kabaasik nittok abdi girte Korto Ayyanaasik maatama ichchetiwa.
14 Es Ayyanaas ulfinbaasik galata sinanak Ha'oos barir sina baassotin zuutira furona kabaneen dananik fa ristiniisik kabdiniwa.

Phawulos Efesonki Asuni Meyak Shiiphe

15 Es bari boor'a Daamni Yesusnik fa amantontiisewa kortoni meya zuuttambesiise asik fa keeshtannitiise asin odera;
16 Shiiphonaasik nittotin yaadatet nitto boor'a Ha'ooson galattoson aane beyut.
17 Ulfinni Aba Daamni Yesus Kiristoosni Ha'ooson mai'sira arusotik techumnewa amma kisire biini ayyanaase nittok imtonak shiiphefawungwa.
18 Esiisimato awune fa abdik teegtesetimatonawa kortoni meya warasonek fa ulfinto ristiis awune fa akama sinnamatona arusotik nibnitiisi aafa gachchonak shiiphefawungwa.
19-20 Hoosustonooy akama hugnabaas amanefe innok awune fa inya sinbaason arutik shiiphefawungwa; es akama hugnaason wostok besinaas kitun kabgira samaki dimaastaki oi'ta teshbaasta duusina Kiristoosniki kamowa.
21 Aba Ha'oos Kiristoosnin samaki oi'ta teshbaasta duusinaas aaffa ha'sutanawa ha'suni hugnaastana dey hugnanewa Daam sinaastan denalone dey esiisimato han daastak koi'ba sinnoynaron yooni daastak sunaneen denalo sina suna immawa.
22 Ha'oos zuuttambaase basa ha'suusi sikalosi ha'unak zagi. Betekiristaniisik dey zuuttambaase asiistan denalo sinanak teet zagi.
23 Betekiristaniis dey bar zuuttambaase asin aaffa ugnaknu zuutire tuunifena basa tuuma atubaaswa.

2

Kituskin Kesse Kaaki Fina

1 Nitto boor'nitiisiknawa mangsuntiisikna kitira faasetir.
2 Es kabaasik han daastaki mangu ugnaasik faat faasetir; esiisimato dey samaastak faase kiina ayyanaasi hugnanon ha'sifa barik ajajamet faasetir. Bar Ha'oosik ajajamo beya asuni meyaasta wostet fa ayyanaaswa.
3 Inno zuuttamniise zeemo sinak baasso ganeyaassi ashniisi fiqadiknawa kanuniisi safarakna zoonustet ashniisi eenantok faat faanir; oom meenimato dey testoniisik Ha'oosi gi'ni sikalositu faani.
4 Sinuntano Ha'oosi fakiya akama sinna boor'anawa innok fa keeshtanbaas akama sinbaastan kabi chowa;
5 Mangsuniisik kitira faafeniknu Ha'oos Kiristoosneen ane foonik zagi; nitto dey farisetiis han Ha'oosi otmakwa.
6 Ha'oos Kiristoos Yesusniki kamo barneen ane kitun kabgira samaki dimaasta innotin duusi.
7 Es baron dey zaginaas Yesus Kiristoosniki kamo innok ammanon besina garambaasewa hoossoba foonto otumbaasi arkunon yooni neyaasik innok besunakwa.
8 Nitto farisetiis amantooski kamo Ha'oosi otmakwa. Es bar dey Ha'oni imatano nitto wostoosik bestertawa.
9 Oonu teetonoynamato faruni otmaas bestenaas wostoktawa.

10 Inno Ha'oos zeemma hoossina ma'a wostooson wostonik Yesus Kiristoosniki kamo
hepsa teste Ha'oosi testowa.

Kiristoosniki Kamo Bestefa Isar Sina

11 Es bari boor'a zeemo nitto koontontiisik Aazab sinna faasetirwa; Ayhudni meya
asuni kushuk haarko kunobesiisik teetefaafe nittotin haarko kunnor yit feeseter sin-
namato yaadatotiwa.
12 Nitto Israelni daraasa keen sinnor; abdini teyyani kaamaasik irba sinna han
daastak dey isa abdinti foonto sinna; Ha'oosneen ane foonor; Kiristoosnistan dey oor
kessa faasetir sinetimato yaadatoti.
13 Sinuntano hash nitto zeemo sinak wokka faaseti baron hash Yesus Kiristoosniki
kamo basa hannaasik tai'tiwa.
14 Innotin oor kisi faassoni sawaason bogge Ayhudni meyanonnawa Aazabni
meyanonna isar zagire nagani sinaas Kiristooswa.
15 Hep daraasin barneen ane isar zagire isa gaddo daranin tesunak tumaasi aja-
jisikitononnawa sitirisikitononna ashbaasik sharere naga zagi.
16 Masqalista kituk guma sinaason tishki. Hepobesiise asin isa billiti zagire
Ha'oosneen ane gansi.
17 Yeere dey wokke fe nittoknawa tai'sere feese Ayhudni meyakna nagani misir-
achchuni kaamaason make.
18 Inno zuuttamniise barki kamo isa Ayyanaasik zoonustera Abaaski ta'aniwa.
19 Es bari boor'a nitto kortoni meyaneen ane isa daani asuwa. Dey Ha'oni keerki
meyateno hanneen ekalok nitto irba wedey oogotewa.
20 Wosini meeni kaptaastanawa raajjuni meeni kaptaastana kaputtera yeretirwa.
Kajjaasta diifa shu'aas dey Yesus Kiristooswa.
21 Shu'ni keyaas zuuttambaase es shu'aasik keetera Daamiisa betemeqdesi sinanak
dichfa.
22 Ha'oos Ayyanabaasik nittoossi foona shu'ni keya sinatik nitto dey ane Kiristoosnik
keetotiwa.

3

Phawulosni Wosto Aazabni Meyak

1 Es bari boor'a ta Phawulos Yesus kiristoosnik taato sinnaas nitto Aazabni meyakwa
iyaatwa.
2 Nittok ke'ungwa iyaat Ha'oos otumbaasik taak imna wostooson futok odesetiwa.
3 Zeemma kawunanon nittok tichinaasimato Ha'oos aacho chowaason ammanon
kisira raa'ik taak besiwa.
4 Han nittok tichina baron feretifeti kabaasik ta yaadatena Kiristoosni aacho chowaa-
son nitto dey yaadatotik chimatiwa.
5 Es aacho chowaas dey Ha'oosi Ayyanak korto sina wosini meyaknawa raajjuni
meyakna hashti ammanon kessa bestenaasne faaron aata neyaassi feese asuni meyak
aane ammanon kessa bestowa.
6 Es bar dey besifanaas Aazabni meya Ayhudni meyaneen ane ristibaason wara-
soneknawa isa atuni billiti sinne Ha'oos imna abdini misirachchuni kaamaaski kamo
dey Yesus Kiristoosniki kamo haa'er sinobesiisongwa.
7 Ha'oos hugnabaasi wostonimato taak imna bari otmaasi imak ta dey han misir-
achchuni kaamaasi wostinynya siningwa.
8 Ta kortoni meya zuuttambesiise asiissin hater sinfanaknu dilba foonto Kiristoosni
otum sinaason Aazabni meyak awasunak Ha'oosi otmak han wostoos taak imte.
9 Esiisimato dey aata neyaasik zuuttambaase asin tesi Ha'ooskik aachera fa aacho
Ha'oosi koppo awu sinnamato asu zuuttambaase asik ammanon kisira makonakwa.

10 Es bar dey sinnaas hashti kabaasik betekiristaniiski kamo samak feese
gaanynyasakitonawa ha'sinynyaasakitona Ha'oosi techmanon gito gitobaasik
arsonekwa.
11 Ha'oos Daamni Yesus Kiristoosniki kamo han baron zaginaas koi'ba foonto kop-
pobaasimatowa.
12 Kiristoosnir sinniisiknawa barik amanoniisikna Ha'oosi sinak diga foontonon-
nawa barik amantokna ta'ak chima danniwa.
13 Ta nitto boor'a ephphataat faana shanaas nittok ulfinniti sinna boor'a abdi bugguti-
itawa yira shiiphefawungwa.

Kiristoosni Keeshtana

14 Ese Aba Ha'oosi sina ke'naasik kaa'nera shiiphefanaas han bari boor'awa.
15 Samaknawa han daastakna feese Ha'oni keerki meya isarbesi isarbesiis futoni
suntosone sunbesiison danetees Ha'ooskingwa.
16 Ha'oos sirki atuntiison chinuni hugna Ayyanabaaski kamo ulfinbaasi otumtan
nittok imanak shiiphefawungwa.
17 Esiisimato dey Kiristoos amantok nibnitiissi foonaknawa nitto dey tasa fokka
keeshtanak chimme yerer sinatiknawa.
18-19 Yo'uba foonto Ha'oosi tuumta kar'a tuumtotik tagbaasewa dichbaase dey
tegbaasewa doo'obaase asuni arustan denalo sina Kiristoosni keeshtanaason kortoni
meyaneen ane yaadato chimatik shiiphefawungwa.
20 Es bari boor'a innoossi wostet fa hugnabaaski kamo mamsifeni baristannawa
safarefeni baristanna denalonon akamanon daysira zagunak chimfa Ha'oosik;
21 Barik betekiristaniiski kamonawa Yesus Kiristoosniki kamona koonto zuuttam-
baase asik koi'ba foontonon ulfina sinfawungwa! Aamin!

4

Kiristoosniki Kamo Isar Sina

1 Ese Daamiisa wostonon wostena boor'a taatere fe ta! Nitto teegteti teegtoosik sholsi
fo foosotik shiiphefawungwa.
2 Keeshtanak nittotna nittotna fakiyak wonna wonna shuphak; garamak chimma
foosoti.
3 Nagak zatera Ha'oni Ayyanaaskin bestefa isar sinaason oodak chimti.
4 Teegtesefeti kabaasik isa abdiisik teegtesetimato isa atunewa isa Ayyanane;
5 Isa Daam, isa amanto; isa haphukto;
6 Zuuttambaase asiistan denalo sina bar; zuuttambaase asiissi wostefa bar; zuuttam-
baase asiissi faafar zuuttambaase asi Aba sina isa Ha'oos faar.
7 Sinuntano Kiristoos imanak sholenasimato isarni isarniisik Ha'oosi otmani imanon
innok imte.
8 Esiis dey:
«Den kesfena kabaasik;
showo boojo booje; asuni meyak dey ima imi»
yistenaysimatowa.
9 Eekan: «Den sama kesi» yifa kaamaas zeemma han daasta dey yeet daassi kere uu
sina shakaanane awu unso?
10 Han yeet kere bar es zuuttambaase asin tuunuk samaasikito zuuttambaase asi
denalo kesa barwa.
11 Bar dey isa isaasin wosi; isa isaasin raajju; isa isaasin misirachchuni kaamaason
maksonir; isa isaasin amanynyini meyanon keemernawa assinynyani meena sinonek
imaasikitonon baassok imi.
12 Es baron dey zaginaas Kiristoosni atu sina betekiristaniisikitonon chinuk;
amanynyini meyanon dey wostok hoossukwa.

13 Esiisimato dey Ha'oosi Naanin aruk; amanok bestefa isar sinnaasta kar'a; Kiristoos
tuum sinnaasne faaron inno dey tuum sinanikwa.
14 Hawungnneen ekalok asuni meeni jallinni eeshshuusiknawa eshasikkna hoore
daagsifa assusi siruk ek hang shorket daaga naanggota aafa sinaniwuza.
15 Es baristan futooson keeshtanak maket wuza zuuttambaase asik teet sina Kiristoos-
niki dichani.
16 Showo atuni billitiis isa barista uphefanaas Kiristoosnikwa. Atuus zuuttambaase
dey isa barista zatenaas ke'oba ke'obaasikwa. Es bari boor'a atu isarba isarbaasi
billiti barik imte wostooson mai'sira wostefana kabaasik atuus zuuttera dichfa; keesh-
tanaasik dey chimma yerefawa.

Kiristoosniki Kamo Bestefa Gaddo Kaa

17 Hawungneen ekalok safarabesi ke'nor sina Aazabni meenimato footiitawa yira
Daamiisa sunak nittotin kiitifawungwa.
18 Baasso kanuus talme; nibbesiisi muumtan kabi chowa aru beybesiisik Ha'oosi
kaastan oor kesetewa.
19 Iichchanni kanubesiis tishina boor'a kiina wuzasikitonon zuutire zaguk teetbesi-
ison ashni eenantobesiisik aatire imete.
20 Sinuntano nitto Kiristoosni chowaason arisetiis ekkatawa.
21 Futoosik basa chowaason odetiwa; Yesusniissi fa futooson barkin aritiwa.
22 Es bari boor'a nittotin eeshshira boor'aassi zoonsifa eenantoosik mangu zeemmati
faati fooson; kur'u testoni amalaason eenantobaasneen ane kisira ha'utiwa.
23 Kanuntiisi Ayyanak gaddo sinti.
24 Futoni ookoosiknawa kortoosikna Ha'oosi gitok teste gaddo atuuson mayti.
25 Es bari boor'a esha wolla wollotiita. Zuuttamniise isa atuusi billiti sinni boor'a
innotna innotna wol futo wuzasontu wolloni.
26 Gi'toti; sinuntano es gi'aasik boor'aason wostotiita; gi'nitiis keronoyfeen awa
girunaata.
27 Dabulosnik dey giruna katto besutiita.
28 Zeemo wiiset fe bar hanneen ekalok wiisonaata. Es baristan tukamni meyak imana
waagba foonak bar teetbaasik ma'a wosto sina baron wostowo.
29 Odefe baassotin girsira zagguni kaamatano noonontiissin isanne mangu kaama
kesanaata.
30 Furtoti wonaasik maatama ichcheti Korto Ha'oosi Ayyana suumonak zagutiita.
31 Suqaro sina, haari, gi'a, sasa mei'newa aaffa mangu wuzaas zuuttera nittoostan
wokun.
32 Es baristan nittotna nittotna wol ma'ar dey asunik safarer; kenashter sinti. Ha'oos
Kiristoosniki kamo nittotin feeshun yinaasimato nitto dey nittotna nittotna wol feeshun
usoti.

5

Chaarefaassi Fo

1 Ese shunto naanggotnimato nitto dey Ha'oosi ugnak zoonustoti.
2 Kiristoos innotin shunaasimatonawa Ha'ooson girsuni sawuba faana mabanewa
maa'ane zagire kaabaason innok aatire imnamatona nitto dey keeshtanak footi.
3 Es effatena wuzaas kiristanani meyak aane mai'fa sinna boor'a gerkesa wedey aaffa
tesa zinanu sinun wedey joortu sinaas wolumbaasnu nitto ganeyaassi odtonak aane
sholsifawa.
4 Es baristan Ha'oosik galata imtitano asu giistonaknawa gowwani meeni wollakna
wedey kanyni wollakna wollotik aane sholsifawa; es effatena wuzaas nittok ma'ba
aafawa.

5 Gerkesa sinun wedey awune fa zina sina wosto zagit fe asu feefaanane wedey
kool'oni shiiphone fa joora sinun Kiristoosnikinawa Ha'oosi taatosina ristiba aafa
sinnamato arutiwa.
6 Han wuzaasikitoni boor'a ajajamonoy asuni meyaasta Ha'oni gi'a yoonir sinna
boor'a oonu ke'noy wollak nittotin eshanaata.
7 Es bari boor'a ajajamonoy asuni meyaneen ane isar sinatiitawa.
8 Zeemo nitto talmasitu faafeti; sinuntano hash Daamiisar sineti boor'a nitto chaare-
fawa. Es bari boor'a chaarefaassi feese asuni meenimato foosotiwa.
9 Chaarefaasi gaana bestefanaas ma'aron zaguknawa ooko sina wuzasiknawa.
10 Es bari boor'a Daamiisin girsuni wuzaas awu sinnamato tu'nusoti.
11 Chaarefaasta ammanon kessa bestonak zagutitano gaanba foonto sina talmuni
wostoosneen ane isar sinatiita.
12 Talmaassi feesefe asuni meya aachonon zagsefe wuzaas wollaknu iichuwa.
13 Zuuttambaase chaarefaasta kesfana kabaasik futoni gitobaas ammanon bestefa.
14 Ammanon kessa bestefa bar zuuttambaase chaarefawa. Es bari boor'a
«Afay'te ne guzuwa!
Kitun dey kabuwa!
Kiristoos dey neek chaarsunawa» yistewa.
15 Ese aakkak footimato mai'sira yaadatotiwa. Techumni meenimatotano gowwani
meenimato footiitawa.
16 Wonaasikito mangu sinna boor'a aagene aagene wonaason wostota feeshuti.
17 Es bari boor'a Daamiisa fiqadi awu sinnamato yaadatotitano gowwa sinatiita.
18 Tishuni ugnaassi nittotin taamnir sinna boor'a waynini ushak zawotiita. Es
baristan Korto Ayyanaasik tuumtoti.
19 Gaamaknawa we'sokna; Ayyanani teechok nittotna nittotna wol wollosoti;
we'soknawa gaamakna tuuma nibnitiisik Daamiisin galattoti.
20 Daamni Yesus Kiristoosni sunaasik wuza zuuttambaase asik Aba sina Ha'ooson
wonna wonna galattoti.

Teegoni Meeni Chownewa Keerinyani Meeni Chowne

21 Kiristoosni ulfinaasikwa iyaat nittoossin isaas oomiisik ajajamowo.
22 Keerinyani meyane! Daam Yesusnik ajajamefetiisimato teegontisakitonik aja-
jamoti.
23 Kiristoos betekiristaniisik teet sinnamatonawa atuba sina betekiristaniison fatunir
sinnamatona teegoos dey asubaasi teetwa.
24 Betekiristaniis Kiristoosnik ajajamefanamato keerinyaasikito dey zuuttambaase
asik teegobesiisik ajajamosoto.
25 Teegoni meyane! Kiristoos betekiritaniison shunnamatonawa teetbaason barikwa
iyaat aatire imnamatona nitto dey keerinyatiisikitonon shunti.
26 Kiristoos es baron zaginaas betekiristniison korto zagunak sholefaatwa. Korto
zaginaas dey kaambaaski kamo akak massewa.
27 Es barik kiina wedey aafsiki karawo wedey es barne fa ooma mangu wuza barista
bestonoynamato korto; mudaba foonto gada zagire barki tai'sunakwa.
28 Esiisimato teegoni meya baasso teetbesiison shunefeysimato keerinyabesi-
isikitonon shunonek sholsuwa. Asubaason shunfe bar teetbaasontu shunfe.
29 Basa teetni atuuson oomtefe asu oonu aafe; es baristan ooma Kiristoos betekiris-
taniisik zagifenaysimato basa teetaason maasir; dey ferer.
30 Inno dey Kiristoosni atuni billitiwa.
31 Es bari boor'a «Asu intobaasonnawa ababaasinna beyye keerinyabaasneen ane
taphtefe; hepobesiise dey isa atu sinefe» yistewa.
32 Han aacho chowaas akamanon inyawa. Es baron yinaas Kiristoosninnawa
betekiristaniisonna beso zagirawa.

33 Sinuntano han wuzaas nittotin dey biyar sinna boor'a teegoos keerinyabaason basa
teettason shunfenaasimato shuno; keerinyaas dey teegobaysin ulfinsun.

6

Abane Intone Asi Chownewa Naanggotni Chowne

1 Naanggotaasikitone! Sholsir sinna boor'a Daamiisikwa iyaat kooni aba intontiisik
ajajamosoti.
2 «Abanesinnawa intoneesonna ulfinsu» yifa ajajiis tesunirwa; es ajajiis dey:
3 «Zuuttambaase neek ma'ar sinana; han daastak dey wogganees dichana» yifa abdini
kaamba faanarwa.
4 Nitto dey kooni abanawa intoni meyane! Daamiisa sitirinon assuk; kaanuknawa
ke'ukna dichutitano naanggotnitiison haarsuk jiina'osonak zagutiita.

Bozni Meyanon Ha'sife Baassotnawa Bozni Meena

5 Nitto bozni meeno! Han daastak nitto daam sina baassok digaknawa korkukna
ajajamosoti; Kiristoosnik ajajamefetiisne faaron ma'a nibak ajajamosoti.
6 Ajajamotiis dey Ha'oosi fiqadinon nibaassin kabi safarak wostesefe Kiristoosni
wostinynyasamatotano asunin girsukwa iyaat biistok zagutiita.
7 Asunin sinnoynaron Daamiisik wostet faatimato zagira girak wostoti.
8 Boz sinfenak birmadu isa isarbaas wostena ma'a wostoosi wossumanon Daamiiskin
ephphetoonamato arifetiwa.
9 Daamni meyane! Asuni sina biire teshshunoy nittor sina Daamiisnawa baassor sina
Daamiisna samak feenamato yaadatok fokkorontiison beyfaat boznitiisakitonik ma'a
wuza zagutiwa.

Ha'ooskin Bestoni Neeboni Meya

10 Ese han baristan fu'te barik Daamiisiknawa basa akama hugnaasikna chimti.
11 Dabulosni mangu wostooson tugga'o chimatik Ha'oosi neeboni meyaason zuutira
mayti.
12 Inno neebefeni neeboos asuni meyaneen ane sinnoynaron han talma daasta wostet
feese ha'sife baasso; ha'sinynyani meenawa han daastaki hugnaasneenna dey den
samak faase kiina ayyanaasikitoni taar'osneengwa.
13 Es bari boor'a mangu wonaasik gumantiisa hugnanon wolguk chimatiknawa
zuuttambaase asin wostota feeshira zagira yero chimatikna Ha'oosi neeboni meyanon
zuutira kabguti.
14 Ese futooson zinnara zagira geshontiista taar'era; ookooson nibbaastaki xiruri
zagira mayti.
15 Nagani misirachchuni kaamaason chaa'manimato zagira yer'a hoorera yeroti.
16 Es baristan denalo geenimato saamma wobawobtet fa Dabulosni manguni yeega-
son zuutira tishku chimati amantooson geebanimato zagira ephti.
17 Faruuson gufta zagira teetnitiista guufoti; esiisimato dey Korto Ayyanaaskin
bestefa siifoson; es bar dey Ha'oosi kaamanon ephti.
18 Wonna wonna Korto Ayyanaasik zoonustok shiiphonewa mamsune asin tai'suti. Es
barik kortoni meyak guzira chimma shiiphoti.
19 Misirachchuni kaamaasi wosi sinnaasik shashsharak taatena bari aacho
chowanon diga foontonon ammanon kisira makonak kaama taak imtonak shiiphoti.
20 Es bari boor'a misirachchuni kaamaason makonak sholsinasimato diga foontonon
makonak taak shiiphotiwa.

Koi'baastaki Nagani Ooshsho

21 Shunto ayniisnawa Daam Yesusni wostoosik amanamto wostinynya sina Tikiqos
ta chowaas aakka sinnamatonawa awu wostet faanamatona zuuttambaase asin nittok
makonawa.
22 Es bari boor'a inno aakkak faanimato arutiknawa nittotin dey chinunakna iyaattu
barin nittoki wosingwa.
23 Ha'o Abaaskinnawa Daam Yesus Kiristoosnikinna naganewa keeshtanne dey
amantoosneen ane ayni meyak sinfawungwa.
24 Maajunoy wedey ko'unoy keeshtanaasik Daamni Yesus Kiristoosnin shunfe baasso
zuuttambesiise asik basa otma sinfawungwa.

Wosi Phawulosni Wosiya
Filiphisiyuski Asuni Meyak
Gachgiru

Phawulos han wosiyaason tichinaas Meqedoniya yistefa Roomni ha'suussi fa Filiphisiyus fa betekiristaniisikwa. Es betekiristaniis Phawulos Awuroppaki daasta tesire toknar. Wosiyaas tichchenaas taatoni keer feena kabaasik oom kiristana wostinynyani meyakin basaasta tugga'o kar'na kabaasik Filiphisiyusni betekiristaniissi kabi eshni assusi boor'a nibbaas suumera faana kabaasikwa. Sinuntano Phawulos Yesus Kiristoosnista fa amantobaas akamanon zaga sinbaasik han wosiyaassi tegira bestefaas giranewa tuuma amantonewa.

Phawulos han wosiyaason tichina tesuni chowaas rakkobaasi wono barin argasuk barik ima imere feeseter sinna boor'a Filiphisiyuski amanynyini meyanon galattokwa. Basaasta sinun baassosta showo tesa rakko kar'a faar sinfanaknu zagusoneknawa tuuma amantone baassok foonak chinidifer. Beegantonewa teetone asin beyere Yesus Kiristoos teetbaason daa ephnaasimato teetbesiison daa ephosonek mai'sire make. Yesus Kiristoosneen ane ayyanak isar sinak danete kaason Ha'oosi otumni imtan kesar dey amantok danetertano tumaason zaguk bestertawa; uuk baassotin yaadatsidifer. Yesus Kiristoosneen ane isar sinne feese baasso zuuttambesiise asik Ha'oos baassok imana naganewa girane asin tichi.

Han wosiyaas artefanaas giraason; amanamtooson; isar sinaason; kiristinnani amantoosiknawa kaakna chimme fooson mai'sira besifa. Daysira dey wosi Phawulos Filiphisiyuski betekiristaniissi fa akama keeshtanaason ammanon besi.

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Gachgiru 1:1-11
Phawulos feena basa teetni chowa 1:27—2:18
Ximotiyosniknawa Ephafiroditusnikna fa koppobaas 2:19-30
Amantooson tugga'esefe baassokin kar'a deessu 3:1—4:9
Phawulos Filiphisiyuski kiristanani meyak imna galatanewa ulfinne 4:10-20
Koor'uba 4:21-23.

1 Yesus Kiristoosni wostinynyani meya sina Phawulosnikinnawa Ximotiyosnikinna
Filiphisiyusni katamaasi feesefe Yesus Kiristoosnik amanere Ha'oni asu sina baasso
zuuttambesiise asik dey betekiristaniison ha'sife kur'uni meyaknawa daaqonynyini
meyakna;
2 Abani sina Ha'ooskinnawa Daamni Yesus Kiristoosnikinna otumnewa nagane nittok
sinfawung.

Phawulosni Galatni Shiipho

3 Nittotin yaadatefana kabaasik wonna wonna Ha'onaason galattefawungwa,
4 Nitto zuuttamnitiise asik shiiphefana kaba zuuttambaase asik shiiphefana shi-
iphonaas girak tuumtowa.
5 Tesuni wonaastan kabira hash hawung kar'ana kabaneen misirachchuni kaamaa-
son makok wostonaason argasir sineti boor'a Ha'ooson galattefawungwa.
6 Han ma'a wostooson wostotik zagi Ha'oos; Yesus Kiristoos wolle yoona koi'ni
wonaasta katunamato mai'sira arifawungwa.
7 Hash taatoni keer faana kabaasiknawa taatoni keer girunoy faana kabaasikna
misirachchuni kaamaasi futonon oodanaknawa es baron dey chinunakna Ha'oos
otumbaasik taak imna ixaason nitto zuuttamnitiise haa'er sineti boor'a wonna wonna
nibnaassitu faasetiwa. Es bari boor'a nitto chowaasik taak bestet fa bar likkiwa.

8 Yesus Kiristoosni keeshtanaasik nitto zuuttamnitiise asin awune faaron kaltet
faanamato Ha'oos taak zaalawa.
9 Keeshtannitiis aruknawa yaadatakna tuuma sinna dichet hamanak shiiphe-
fawungwa.
10 Esiis dey ma'ar sina wuzaas awu sinnamato tu'nira arutiknawa; Kiristoos wolle
yoona wono kayimnawa zinanti foontona sinna bestotikwa.
11 Es barik kaantiis Yesus Kiristoosnikin bestefa ooko sina wuzaasik tuumar sinna
Ha'oosik ulfinnewa galatne imar sinatiwa.

Phawulosni Taatoosik Misirachchuni Kaamaas Tagi

12 Ayni meyane! Tayista kar'a wuzaas misirachchuni kaamaas mai'sira tagunak
zaginamato arutik sholefawungwa.
13 Ta dey taatenaas Kiristoosnik wostena boor'a sinnamato taate meeni masaraason
oodefe tasoni meenawa oom asuni meena zuuttere arseterwa.
14 Ta taatoni keer giruusi boor'a amanere fe ayni meyaassin showobesiis Daamiisik
teetosonek siniwa. Es bari boor'a Ha'oosi kaamanon diga foontonon makok zeemotiis-
tan daysire chima danetewa.
15 Sinuntano isa isa meya Kiristoosni Misirachchuni kaamaason maksefees koon-
akwa; oomni meya dey tayistu mero uni safarakwa; sinuntano oomni meya misir-
achchuni kaamaason maksefees ma'a nibakwa.
16 Han baasso Ha'oosi kaamanon ma'a nibak maksefees keeshtanakwa; baasso dey
ta misirachchuni kaamaasi futo tishunoynamatowa iyaat hanta ha'tenamato arsete
boor'awa.
17 Sinuntano ek baasso Kiristoosni chowaason eelingsire maksefees ma'a nibak
sinnoynaron teetni shunaknawa ta taatoosta ooma rakko daysusonek safarsefaatwa.
18 Ma'a nibak sinun mangu nibak Kiristoos maktobaasik akamanon girefawungwa;
hanneen dey gironar.
19 Es girefanaas dey nitto shiiphoosiknawa Yesus Kiristoosni Ayyanaasi argasuusikna
birmadumma kesanamato arifana boor'awa.
20 Wonaasik isanne aafa iichchonawuza sinnamato abdik oodtifawungwa. Sinun-
tano wonna wonna zagit faanasimatonawa hawung dey kaak faafanak wedey kitifanak
Kiristoos tayissi ulfintonawa yira digonoy makefawungwa.
21 Es bari boor'a taak kaa uus Kiristoosnik foowa. Kituus dey taak buu'awa.
22 Sinuntano hantak kaak foonar sinfaanane gaanbarere wosto wostonak sholsifa;
sinfanaknu kaak foostannawa kituustanna aaffaron korunamato aane arutiwa.
23 Es hep safaraasik rakkatedifan. Isa hamnarik Kiristoosneen ane foos zuuttambaase
asiistan denalo sinna boor'a han kaastan oor kessa Kiristoosneen ane foonak kalte-
fawungwa; esiis dey Kiristoosneen ane foos akamanon ma'ar sinna boor'awa.
24 Ooma ugnak kaak foonaas nittok akamanon sholsuwa.
25 Es barik teetok kitutan fui'tera amantontiisik dichatiknawa gira danatikna nitto
zuuttamnitisneen ane foona baron arifawungwa.
26 Ta hepsa wolla nittoki yaafana kabaasik ta boor'a fa teetontiis Yesus Kiristoosneen
ane foontiisik arkunawa.
27 Ese Zuuttambaase asiistan kaantiisik Kiristoosni misirachchuni kaamaasik sholsu
fo footi. Es bar dey ta yaara biifanak wedey wokfanak isa alamak chimme yeerontiison-
nawa misirachchuni kaamaason isarik katuk kabontiisonna odonawa.
28 Nittotin tugga'sefe baassotin isanne digotiitawa; sinuntano es chimnitiis baassok
tishuni beso sinfana kabaasik nittok Ha'ooskin imte faruni besowa.
29 Kiristoosnik wostotik imte ixaas barik amanotik koi'ba sinnoynaron basa
chowaasik shana ephphatootiknengwa.
30 Es bari boor'a hash taneen ane shanaason haa'er sinetiwa; es shanaas dey zeemo
sinak tayista kar'in biyeti barewa hashnu dey tayista kar'et faanamato odet faati
barewa.

2

Kiristoosni Teetni Daa Ephaasewa Besobaase

1 Nittotna nittotna Kiristoosnik chinit fo faafaanane; keeshtanbaasik dey chimeset
faasetir sinfaanane dey Korto Ayyanaasneen ane isarniti faafaanane; dey nittotna
nittotna ma'a wuza zagunewa kenashtone besisefaatine;
2 Es bari boor'a safarak; keeshtanak; ayyanaknawa alamakna isar sinna ta giraas
tuuma sinanak zaguti.
3 Teetnitiison daa ephpha oom asuni meya nittoostan wayya sinetemato faadutitano
teetniison shunak wedey «Tane fe asu aafe» yifa teetok isa wuzane zagutiita.
4 Esiisimato asu isarba isarbaas basa teetak ke'ni wuzason koi'ba sinnoynaron oom
asusik ke'ni wuzason safarowo.
5 Es barik Kiristoos Yesusniissi fa safaraas nittoossi dey foonak sholsuwa.
6 Bar Ha'oni haalak feefet Ha'oosneen ane isa kixxe sinni;
Ha'oni haalason hugnak ephanak aane sholowe.
7 Es baristan barik fa ulfinaason zuutire beyye;
boznimato sinne beste;
Asunimato dey koonte;
asuni gitok ammanon beste.
8 Teetbaason daa ephi;
kituta kar'ana kabaneen;
es barnu masqalita suuttere;
kituna kabaneen ajajamer sini.
9 Es bari boor'a Ha'oos zuuttambaase asi denalo;
barin den teggi;
suna zuuttambaase asiistan denalo;
sina suna barik imi.
10 Es bari boor'a Yesusni sunaasi ulfinak;
samaknawa daakna;
dey daasi sikalosi faase barikito zuuttera;
ke'baasik barik kaa'nona.
11 Asuni meeni termaas zuuttera:
«Yesus Kiristoos Daamwa»
yira zaalni makok Aba Ha'oosik ulfina imana.

Han Daastaki Asuni Meyak Chaarefnimato Chaaro

12 Koontaasakitono! Ta nittoneen ane faana kabaasik wonna wonna ajajamer
sinetimato hash ta nittoostan wokfana kabaasik es baristan denalo ajajamer sinatik
yaadatsifawungwa. Es bari boor'a isa isarnitiis faruntiison besifa wostooson digak-
nawa ulfinakna chimma wostoti.
13 Es bari boor'a bar sinanak sholefana baron sholotiknawa zagutikna nittoossi
wostet fayiis Ha'ooswa.
14 Aaffa wostoosonnu wostefeti kabaasik unyusotiita wedey karakkarosotiita.
15 Es bar dey sinfaanane han elinga dey mangu koontoosi ganesi zinanewa muudane
foonto kayim Ha'oni naanggota sinna han daastak baakuranimato chaarsutiwa.
16 Es bar dey sinanaas kaa bestefana kaamaason yeetunoy mai'sira ephatinewa. Esi-
isimato eelnaasewa wostonaase ke'nor sinna fui'tonoynamato Kiristoos wolle yeefena
kabaasik teetona wuzna faarwa uwa.
17 Ha'oosik wostontiisewa amanontiise asi maa'aasta ta kaas dey dayistera maa'a
sinna imtefaananenu girefawungwa. Nitto dey ta giraason haa'er sinati.
18 Esiisimato nitto dey girera taan dey girantiison haa'er zagutiwa.

Ximotiyosnawa Eephafiroditusna Asi Wosto

19 Ta nitto chowaason odera gironak Ximotiyosnin taptera nittoki wosu chimanak
Daam Yesusnik abdi zagifan.
20 Nitto chowaasik nibbaassin safarefees Ximotiyosteno oom asu taak aafewa.
21 Sinuntano oom asuni meya baasso teetak ke'ni wuzasontu zaguk eelefetano Yesus
Kiristoosni wostoosik giddibesi aafawa.
22 Ximotiyos amanamto asu sinbaas fattantera zaala makter sinnamato taneen ane
dey abanawa naana asimato isar sinna misirachchuni kaamaason assuk ane wostet
faanimato nitto teetnitiisik arsetirwa.
23 Es bari boor'a ta chowaas ayta hamma kar'nitto arinanneen orfo Ximotiyosnin
taptera nittoki wosunamato abdi zagifanwa.
24 Esiisimatonu ta teetnaasik nittoki yoo chimanak Daamiis taan argasunawa yira
amanefawungwa.
25 Esiisimato taak sholsi wuza zuuttambaase asik taan argasunak wosiseti ayta
Eephafiroditusnin wolgira nittok wosuna bar sholsu sinna taak bestewa; bar taneen
ane taar'ere yere meya taar'onawa wostoni zomotana sinne wostet fe asuwa.
26 Barin nittoki wosunaas bar nitto zuuttamnitiise asin biyanak kaltena boor'anawa
basa mettooson dey nitto odeseti boor'a digere safaret feena boor'awa.
27 Futoosik bar akamanon mettere kitunak kar'iwa; sinuntano Ha'oos barik fakiya
zagiwa. Es bar dey bar barik sinnoynaron suumosta suumo tayista kopuktonoynamato
taakneentu Ha'oos fakiya zagiwa.
28 Es bari boor'a barin biira girotiknawa ta suumoos kashonakna barin nittoki
wosunawa yira akamanon sholengwa.
29 Ese Daamiisin amanere fe asu sinna boor'a girak ephphatootiwa. Barne fe oom
meyanon zuutira ulfinsuti.
30 Nitto tai'sera bestera taak zagu beyeti argasuuson bar taak tuunukwa iyaat Kiris-
toosni wostoosi boor'a kaabaasonnu keeshtonoy kituta katire feerwa.

3

Futoni Ooko

1 Koi'baastak aytaasakitono! Daamiisik girotiwa. Es zeemoti nittok tichina wuzason
hepsa wolgira nittok tichifaanane taan aane oomsuwawa. Es bar dey nittotin eshaassin
oodanak chimanawa.
2 Kannimato haanet feese mangu wuzason zagisefe baassostan teetnitiison oodti;
haarko kunu sholsuwa yisefe baassostan teetnitiison oodti.
3 Inno Ha'ooson Ayyanak shiiphet faaniis geroki biistoni sitiriisik sinnoynaron Yesus
Kiristoos bar barik teetet faanir sinna boor'a futoosik haarko kunniwa.
4 Teetok sholsir sinfaanane ta showo wuzak teetonak chimanawa; geroki bestefa
sitiriisik teetefe asu feefaanane ta basaastan denalonon teetona wuzna faarwa.
5 Ta koontenari nangirinsinari wonotu haarko kunin; koontonaasik dey Biniyamni
asteseriisin sina Israelawiwa. Es baristan kabi chowa ta isa mudaba foonto Ibrawiwa.
Ayhudni tumaasi oodni chowaasik sinfaanane ta Ferisawiwa.
6 Ayhudni meeni haymanotiisi chowak koono sinfaanane betekiristaniison boget
faanar. Tumaason oodde ooko sinni chowaasik sinfaanane zinaba foontonontu
faafangwa.
7 Es zeemo sinak taak ke'nirwa yira amanet faana wuzaasikito zuuttera Kiristoosni
chowaasikwa iyaat ke'noy wuza zagiratu faadingwa.
8 Es baristan ooma Daamta Yesus Kiristoosnin arustan denalo ooma wuza aafa
sinnamato amanefana boor'a zuuttambaase asin ke'nor zagiratu faadingwa; barikwa
iyaat zuuttambaase asin turkin; Kiristoosnin danakwa iyaat zuuttambaase asin diima
zagira faadin.

9 Esiis dey tumaasimato fa ta ookooson beyfaat amantoosimato fa Ha'oosi ookonon
Kiristoosnin amantok dananaknawa barneen ane dey foonaknatu zaginwa.
10 Kiristoosninnawa Kiristoosni kitun kabuni hugnaasonna arunak; dey shanabaa-
son haa'er sinanaknawa kitubaasiknu dey basaaysimato sinanakna kaltefawungwa.
11 Esiisimato dey kitinanneen orfo kabira kaak foonak abdi zagifawungwa.

Koi'baasta Kar'e Eela

12 Han baron zuutira aane ephut wedey han barikito zuuttambaase asin daningwa
uuk aafa chimanawuza. Sinuntano Yesus Kiristoos taan basar zagire taak hoossina
wossumaason dananak ek sina eelanak duudonawa.
13 Ayni meyane! Hashnu ta hamma kar'ingwa yira aafa faaduna wuza; sinuntano
isa wuza zaguna; orfonaki baron daaget sinnaastaki fa barki hamma kar'anak shongo-
nawa.
14 Wossumanaason dananak sinnaasta fa koi'ni dimaasta hamma kar'anak eelana. Es
wossumaas dey Ha'oos Kiristoos Yesusniki kamo taak den samak imana koi'ba foonto
kaaswa.
15 Ese Ayyanani foosik chima inno es effatena yaadata innok foonak sholsuwa;
nittotin oor oor kisuni safara ganentiissi faafaanane es safaraason Ha'oos amma nittok
zagunawa.
16 Aaffarnu sinun Ha'oos innok ammanon besina futoosik ek sina hamani.
17 Aytaasakitono! Ta besina zalfaasik zoonustotik ma'i utiwa; inno besini zalfaasik
zoonustesefe baassotin dey mai'sira biitiwa.
18 Zeemo sinak showo kaba nittok makenaasimato hashnu dey harafnaason wuukit
makonawa; showoni meya feesefe foobesiisik Kiristoosni mesqeliisi guma sinetewa.
19 Katbesiis baassok ha'obesiwa; iichu wuzaas baassok ulfinbesiwa; safarabesiis han
daastakirwa; es bari boor'a baasso ko'aas tishuwa.
20 Sinuntano inno daaniis samawa. Denun yooni fatir sina Daamni Yesus Kiristoosnin
kaltanak oodet faanirwa.
21 Bar han kuupni atuniison soolok basa ulfinni atuusimato sinanak zaguna; es baron
dey zagunaas zuuttambaase asin ha'suni hugnabaasi sikalosi zagunak barin chinifa
hugnabaasikwa.

4

Koi'ni Kiito

1 Shunfana nitto; kaltefana giranaasewa teetonaase sina aytaasakitono! Daamiisik
chimma yerotiwa.
2 Ewodiyanewa Sinxikiyane bare bare Daamiisik eete eete isar sinera foosonak
shiiphefawungwa.
3 Estak fe amanto wostoni zomota sina ne dey es mashkasusikitonon argasutak shi-
iphefawungwa. Es mashkasusikito taneen ane Qelementosneennawa sunbesiis kaani
matsafaassi tichchena oom wostoni zoomotaasakitoneenna ane sinera misirachchuni
kaamaason katuk kabesewa.
4 Daamiisar sineti boor'a wonna wonna giroti. Hepsa wolla dey «Giroti» yifawungwa.
5 Garamnitiis asu zuuttambaase asik arter sinun. Daamiis wolle yoonak tai'se.
6 Es bari boor'a zuuttambaase asik shiiphok; noonere shiiphoknawa galatakna
Ha'oosi sina tai'sutitano isa wuzaknu rakkatotiita.
7 Asuni yaadata zuuttambaase asiistan denalo sina Ha'oosi naga nibnitiisonnawa
kanuntiisonna Yesus Kiristoosneen ane sineti boor'a nittotin oodanawa.
8 Kanuntiis han zuuttambaase asiistan denalo sina bariknawa galatbarere ma'a
wuzaasikitokna tuumar sinun. Koi'baasta dey ayni meyane! Futo sina baron; ulfinba
faana baron; likki sina baron; kayma sina baron; girsu sina baronnawa ma'ar sina
wuzasonna zuutira safaroti.

9 Taakin ariseti baronnawa ephpha taaseti baronna dey taakin odeseti baronnawa
biyeseti baronna zuutira zaguti. Nagani Ha'oos nittoneen ane sinana.

Phawulos Barik Gafukte Imaasik Galatte

10 Showo wonaneen orfo hepsa ta rakkooson safareseti boor'a Daamiisik akama gira
girengwa. Es baron yinaas safareti baron wostok besuk ma'a ugna aane danetiwa
unatano ta rakkooson safaro beytiwa unatawa.
11 Dey es baron yifanaas turkina boor'atawa. Ta: «Taak fa bar hoorona» uuson arira
faanar.
12 Es bari boor'a danaason sinun turkuson arinar. Aaffa dimaastanu sinun aaffa
kabaastak meere gawunewa maktone asin dey dannewa turkune asi aacho chowanon
arin.
13 Hugna taak imfe Kiristoosnik zuuttambaase asin zagu chimanawa.
14 Sinuntano nitto rakkonaason argasir sineti boor'a ma'arontu zagsetiwa.
15 Misirachchuni kaamaason makonak tesira Meqedoniyan kesfana kabaasik nitto
Filiphisiyus feese betekiristaniistano imak sinun ephak taneen ane isar sinne woster
ooma betekiristani aafa sinnamato nitto teetnitiisik arsetirwa.
16 Teselonqek faana kabaasik taak sholsu wuzason arsera heppa heppa wolla argas-
seti.
17 Es baron dey unaas nitto imaason ephanak akamanon sholok sinnoynaron asunik
imnitiisi gaana arkunak sholefaatwa.
18 Taak sholsi baronnawa taak sholsi baristan denalononna wosseti imaason Afirodi-
tusni kushuussin ephingwa. Es nitto imaas ma'a sawuba faana maa'aasimato Ha'oos
ephpha taara dey gironarwa.
19 Es bari boor'a Ha'onaas otumbaasi arkunimato Yesus Kiristoosniki kamo nittok
sholsi baron zuutira tuunu nawa.
20 Abaniisiknawa Ha'oniisikna koi'ba foontonon ulfina barik sinfawung; Aamin.

Koi'ni Nagani Ooshsho

21 Amanynyini meya zuuttambesiise asik Yesus Kiristoosni sunaasik naga katuti.
Taneen ane feese ayni meya dey naga wosisete.
22 Oom amanynyini meya zuuttere arkiron dey Roomni taate meeni taatoosa keerki
meya sina baasso naga wosisete.
23 Daam Yesus Kiristoosni otmaas nittoneen ane sinfawung.

Wosi Phawulosni Wosiya
Qolasiyaski Asuni Meyak
Gachgiru

Han wosiyaas tichchenaas kiisku Iisiya Efesonun awa kesnarki wolla fa Qolasiyaski katamaassi fa betekiristaniisik. Es betekiristaniis keetenaas Phawulosnik sina beyfanak Roomni ha'suussi sina Iisiyani arki katama sina Efesonun misirachchuni kaamaason maksonek gafkina asuni meya feeseter sinna boor'a. Qolasiyasinon dey ha'sunak imtera faar; Qolasiyaski betekiristaniissi: «Ha'ooson aruknawa tuuma faruni danakna asu isarba isarbaas menfesawi hugnaasikitoknawa ha'suni hugnaasikitokna moosonak sholsifa» yisefe eshtu assinynyani meya foosobesiison Phawulos odere feer; es assinynyani meya maksefe ooma wuzaas dey: «Asu isarba isarbaas haarkoni kunuusne fa sitiriisik ha'unaknawa muusonnawa dey ooma ooma dubbiyoosonna oodanak sholsifa» yifarwa.

Phawulos han wosiyaason tichinaas futoni kiristinnani wosiyaason imme baasso esha assuuson tugga'okwa. Imna wolguusikitosin arkiis: «Yesus Kiristoos tuuma faru imar; han ooma amantoosewa wostoose basaastan woksir» yifa barongwa. Ha'oos Kiristoosniki kamo daason tesi; barki kamo barki wolgira teshshona; han daas faruna abdiis foonaas Kiristoosnin nibsin kabira amanok koi'bawa. Esiisik Phawulos han akama assus amanynyini meeni kaassi aakkak biistok chimanamato assi.

Han wosiyaason Phawulosnikin ephphe Qolasiyas katuk woste Tikiqosnen ane fe Anasmos feer sinbaason biya ma'ar. Phawulos es Anesmos yistere teegtefe boziisin kabgire Filmonanik ooma wosiya tichi.

Matsafaas Sir Ephna Ephobaas

Gachgiru *1:1-8*
Kiristoosni amalaasewa wostoose *1:9—2:19*
Kiristoosniki kamo gaddo kaa *2:20—4:6*
Koor'uba *4:7-18*

Wosi Phawulosni Wosiya Qolasiyaski Asuni Meyak

1 Ha'oni safarak Yesus Kiristoosni wosi sina Phawuloskinnawa ayni sina Ximotiyosnikinna.

2 Qolasiyaasuk feese Kiristoosneen ane fook amanamto sina amanynyini meyak abani sina Ha'ooskin otumnewa nagane nittok sinfawungwa.

Phawulosni Galata Qolasiyaski Asuni Meyak

3 Nittok shiiphefeni kabaasik Daamni Yesus Kiristoosni aba sina Ha'ooson wonna wonna galattefeniwa.

4 Yesus Kiristoosnista fa amantontiisewa amanynyini meya zuuttambesiise asik besseti keeshtanaase asin odeniwa.

5 Futoni kaama sina misirachchuni kaamaas zeemma nittoki kar'fana kabaasik es barissi fa abdiison odetiwa; es bari boor'a amantontiisewa keeshtannitiise kaputtera yerenaas den samak hoorera nittotin oodni abdiistawa.

6 Nitto misirachchuni kaamaason odeseti wononeennawa Ha'oosi otma futo sinnamato ariti wononeenna kabira han misirachchuni kaamaas nitto ganeyaassik daa zuuttambaase asiissi gaanba gaanet dey tagitu fa.

7 Esiis dey inno edde amanto Kiristoosni wostinynya sinaasnawa innoneen ane dey wostefe shunto Ephafira nittok make.

8 Esiisimato dey bar Ha'oosi Ayyanak nittok imte keeshtanaasik nittotna nittotna keeshtet faatimato innok makewa.

9 Es bari boor'a inno es baron odeni wonaastan kabgira nitto ayyanani foosi techmaknawa yaadatakna Ha'oosi safaranon gasasuti tuuma arunti foonak nittok Ha'ooson shiipho aane beyeniwa.
10 Esiisimato dey Daamiisik sholsu sina fo faarabarin girsutik dey ma'ar sina wostoni wostok gaana gaanatiknawa Ha'ooson aruk dichet hamatiknatu shiiphefeniwa.
11 Daamiis akama tega hugnabaasik chimbaason zuuttire nittok imowa. Zuuttambaase asin fakiyak chimma girak hoorere feer sinatik nittotin zagawowa.
12 Dey chaarefaasi taatosi kortoni meyaneen ane haa'o danatik nittotin zagi Aba Ha'ooson galattotiwa.
13 Bar talmaasi ha'suni hugnaassin fu'era shunto bari Naasa taatosi girunik zagi.
14 Bar innotin furen boor'nisi fakiyanon danniwa.

Kiristoos Zuuttambaase Asiistan Denalo Sinbaas

15 Kiristoos biistonoy Ha'oosik futoni besowa. Bar teste testo zuuttambaase asiistan denalo dey uzunwa.
16 Den samaknwa han daastakna fayiis biistefa barewa biistonoy bare; samaki hugnaasewa zoonsife baassotna; gaannye meenawa ha'suni hugnabesi faana baassotna zuuttambesiise testesetees barikwa; Ha'oos zuuttambaase asin tesinaas barki kamonawa bariknawa.
17 Kiristoos zuuttambaase asiistan zeemme feer. Sina chowa zuuttambaase wol ephera yerenaas barikwa.
18 Bar basa atu sina betekiristaniisi teetwa. Zuuttambaase asik sina zeemar sinanak kitun kabubaasik dey tesunirwa.
19 Es bar dey Ha'oos bari tumaas Naabaasata foonak Aba Ha'oosi fiqadiwa.
20 Barki kamo den samako sinun han daastak faase wuzasikitonon zuuttire Ha'oosneen ane gansi. Masqalista wuukte Naabaasa hannak naga zagi.
21 Zeemma Ha'oostan wokka faasetir. Nibnitiisi mangu safaraknawa mangu wostontiisikna kabi chowa Ha'oosi guma sinna faasetir.
22 Sinuntano hash nitto kortoni meenawa kayimni meena dey zinaba foonto asu zagira sinba tai'sunak Naabaas ashak kitubaastan kabi chowa Ha'oos barneen ane nittotin gansiwa.
23 Es bar dey sinanaas misirachchuni kaamaaski kamo beste abdiisik amantok zagira yeerefaatine koi'bawa. Es odeti misirachchuni kaamaas han daa zuuttambaase asiista feese asuni meyak maktewa. Ta Phawulos dey han misirachchuni kaamaasiktu wostinynya siningwa.

Phawulos Betekiristanik Wostena Wosto

24 Hash nitto boor'a ephphataana shanaasik girefawungwa. Basa atu sina betekiristaniisik Kiristoos ephpheteena shanasin yo'i baron ashnaasik tuununawa.
25 Ha'oosi kaamanon zuuttira nittok ammanon kotta makonak Ha'ooskin taak imte adarasimato Betekiristaniisik wostinynya singwa.
26 Aata neyaasik Ha'oosi kaama koontoosik aacheratu fawa. Sinuntano hash Ha'oos amanefe baasso zuuttambesiise asik ammanon kissira besiwa.
27 Ha'oos dey kortoni meyak ammanon kisira besuk sholenaas han aacho chowaasi ulfinni otmaas Aazab sina nitto ganeyasi awune fa akama sinbaasongwa. Es aacho chowaas dey abdik oodet faani ulfinaas bestefana Kiristoos nittoossi foobaaswa.
28 Asu isarba isarbaas Kiristoosnik chimme yere asu sinne bestonak zagunik asu zuuttambaase asik techmaason zuuttira assuniknawa ke'uknatu Kiristoosni chowaason makefeniwa.
29 Ha'oos akama hugnabaasik tayissi wostet faana boor'a es hugnaaski kamo es alamabaas ko'unak kabet akamanon hopidifawungwa.

2

1 Nittoknawa Lodoqiyak feese asuni meeni boor'ana esiisimato dey aafe aafe uphera biinoyni asuni meyakneen awune fa akama kabo zagit faanamato arutik sholefawungwa.
2 Kabet faanaas dey nibbesiis chima dananaknawa keeshtanak isar sinonekna dey futoni yaadata danere Ha'oosi aacho chowa sina Kiristoosnin arsonekwa.
3 Techmaasewa aruni otmaase aachera faanaas Kiristoosnissiwa.
4 Es baron nittok makefanaas oonu shima wollak nittotin eshnoynamato iyaatwa.
5 Ashak nittoostan wokfanaknu ayyanak nittoneentu fawungwa. Sitirik foontisewa Kiristoosnista fa chima amantontise asin biyaat girengwa.

Kiristoosnikin Bestefa Tuuma Fo

6 Daam Yesus Kiristoosnin ephpha taasetimato dey barneen ane isarik foosoti.
7 Basaasta kaputteranawa chimmana arseti aruusimato amantontiisik chimma foosoti. Tuumma fui'te galata barik imoti.
8 Kiristoosnista kaputtonoy asuni meeni tumastanawa han daastaki ke'noy siitiristana kaputtana yere dey asu kisina shima eshak oonu nittotin eshnoynamato teetnitiison oodtiwa.
9 Ha'oos oo sinnamato tuumma faanaas Kiristoosnissiwa.
10 Nitto dey tuuma kaa daanetiis testo zuuttambaase asiista ha'sunewa ha'suni hugnaasi teet sina Kiristoosnikingwa.
11 Barik amantontiisik haarko kunetiwa. Es kuneti haarkoos boor'ba faana amalaason tishkuk Kiristoosniki kamo zagte wuzatano asuni kushuk zagte wuzatawa.
12 Haphuktesefeti kabaasik Kiristoosneen ane kabbartesetiwa. Barneen ane dey kitun kabsetiwa; kitun kabsetiis dey Kiristoosnin kitun kabgi Ha'oosi hugnak amaneseti boor'awa.
13 Boor'a wosteseti boor'anawa boor'ba faana ashnitiis Kiristoosnin amanok haarko kunu beyna boor'ana ayyanak kitu sinna faasetir. Sinuntano hash Ha'oos Kiristoosneen ane nittotin hayewa zagiwa. Boor'nitiison dey zuutira feeshun yiwa.
14 Bar es innotin malatet fa barewa innotin tugga'et fa tumaassiki kowani tichanon zuutire ku'e tishki. Masqalista musmarisik ichchere suutere innoostan kabgi.
15 Hugnaasikitononnawa ha'sife baassotinna masqaliisik merere taar'esete meeni taar'oson kotsinaneen orfo kushu imar sinobesiison ammanon kessa biistonak zagi.
16 Ese muuk wedey ushak eeboson ulfinsuk wedey tesira besi assaason wedey beysani wonaason ulfinsuni chowaasik oonu nittoosta mangsu kar'anatawa.
17 Es bar zuuttambaase hanneenti yooni bari yirarawa. Sinuntano futoos Kiristooswa.
18 Sinnoy garamnewa Ha'oosi wosiyanon shiiphok teetefe baasso waagba foonto zagire nittotin fu'onoynamato teetnitiison oodtiwa. Es effe asus biifena raa'isik teetbaason den teggifaat sinnoy shima ashni safarak begantefewa.
19 Es effe asus teet sina Kiristoosneen ane isarba aafawa. Atu zuuttambaase asik ke'oba ke'obaasiknawa tasba tasba tasbaasikna isa daa tusira maasifaas teetaswa. Atu zuuttambaase dichanak Ha'oos zagifanaas esiisimatowa.

Kiristoosneen Ane Kitire Barneen Ane Kaak Fo

20 Kiristoosneen ane kitira han daastaki ke'noy sitirissin oor kesetinneen hash awuni boor'a han daastaki wuzaasin oor kesnoyne feer sinna effatena ajajiisik ha'ifetiso?
21 Es ajajiis dey: «Ephataata, Bechchutaata, Zoogutaata» yifa barwa.
22 Es bar zuuttambaase asu tumena sitirinewa assune asiista kaputtera yerer sinna boor'a wostota feeshnanneen orfo tishunirwa.
23 Es ajajiisikito asuni nibtan kabi shiiphonewa sinnoy garamne dey atuni miir'ok yerer sinna boor'a techumba faarne faar sinna bestonak chimanawa. Sinuntano ashni kaltanaason oodak isarne aane ke'fawa.

3

Kiristoosniki Kamo Beste Gaddo Kaa

1 Ese Kiristoosneen ane kitun kabsetinneen Kiristoos Ha'oosi oi'ta teshta diina dimaasta den samak fa wuzasikitonon sholotiwa.
2 Wonna wonna den samaki faase wuzasikitonon safarotitano han daasta fa wuzasikitonon safarotiitawa.
3 Nitto boor'ba faana ashnitiisik kititiwa; kaantiis Kiristoosniki kamo Ha'ooski aachewa.
4 Kaanti sina Kiristoos yeefena kabaasik nitto dey barneen ane ulfinak ammanon kessa bestotiwa.

Kur'u Kaasewa Gaddo Kaase

5 Es bari boor'a nittoossi faase han daastaki fooni eenantoson zuutira woruti; es barikito dey: «Gerkesa, kiina wosto, Igu, mangu kaltana, kool'oni shiiphone fa eenantooswa»
6 Es wuzaasikitoni boor'a Ha'oosi gi'a Ha'oosik ajajamonoy asuni meyaasta yoonir.
7 Nitto teetnitiisik dey zeemo sinak es wuzasikitonon zagit faasetir.
8 Sinuntano hash gi'ason, haarison, nuuruson, asuni sunni mangsuuson nittoossin tishkuti; iichu wollanu noonontiissin kesanaata.
9 Kur'u amalaason wostobaasneen ane gaa'a ha'seti boor'a nittotna nittotna esha wolla wollotiita.
10 Tesi Ha'oosi gitok aruk gaddo sinet hamfa gaddo amalaason maytiwa.
11 Es gaddo kaassi Girikni daani asu wedey Ayhudni daani asu; haarko kuna asu wedey haarko kunnoy asu; aruba foonto wedey aruba feenar; Ha'o arunor; birmadummaba feenar wedey birmadummaba foonto asusa ganeyasi kortoba aafa. Kiristoos zuuttambaase asikwa; Kiristoos zuuttambaase asiissitu fewa.
12 Ese Ha'oos korina nittotnawa kortoni meena; Ha'oosik shunto sinetisimato kenashtooson, garamaason, teetni daa ephaason, ma'aason fakiyaason maytiwa.
13 Nittotna nittotna wol chimti nittoossin isaas oomiisata gi'tena wuza faafaanane wol feeshun uti. Daamiis nittotin feeshun yinaasimato nitto dey wol feeshun uti.
14 Es baristan denalo zuuttambaase asin zuutira taar'a yo'uba foontonon isar zagifa keeshtanaason mayti.
15 Isa atuni billiti sinna futok teegtetiis han nagaasik sinna boor'a Kiristoosni nagaas nitto nibaassi taatton; Ha'ooson dey galatter sinti.
16 Kiristoosni kaamaas nitto nibaassi tuumma foon; techmak nittotna nittotna ane aruti; dey merkoti; gaamaknawa kaphsukna dey kayma we'sok Ha'ooson futok nibnitiissin galattet gaama gaamosoti.
17 Yesusniki kamo aba Ha'ooson galattet kaamaknawa wostokna zagifeti baron zuutira Daam Yesusni sunaasik zaguti. Es barik aba Ha'ooson galattoti.

Amanynyini Meeni Fooni Sitiri

18 Keerinyani meyane! Amanynyini meyak sholsu sinna boor'a teegontisakitonik ajajamoti.
19 Teegoni meyane! Keerinyantiisikitonon shunti. Baassosta keena budutiita.
20 Naanggotaasikitone! Es bar Daamiisin girsuni wuza zuuttambaase asik kooni abantiisiknawa intontiisikna ajajamoti.
21 Kooni abani meenawa kooni intoni meyane! Abdi buggusonoynamato naanggotnitisikitonon haarsusotiitawa.
22 Bozni meyane! Han daasta feese daamnitiisik sina chowa zuuttambaase asik ajajamoti. Es ajajamotiis dey baasso nittotin biyefe boor'a asunin girsuk sinnoynaron Daamiisin digoknawa ma'a nibakna sinun.
23 Zagifeti baron zuutira asunik sinnoynaron Daamiisik zagifetisne faaron tuuma nibak zaguti.

24 Es barik Daamiis ristiison wossuma zagire nittok imanamato arifeti. Wostet faatiis
Daam Kiristoosnikwa.
25 Ha'oosi sina teshshu aafa sinna boor'a mangu wosto wostefe bar wostena mangu
wostobaasi waaganon ephphetoona.

4

1 Daamni meyane! Nitto dey den samak nitto Daam feenamato arira boznitisakitonin
ma'ariknawa isa kixxekna ha'suti.

Innok Shiiphoti

2 Ha'oosik chimma galattok yeetunoy shiiphoti.
3 Es barneen ane Ha'oosi kaamanon makoni ugna innok gachanaknawa ta basa boor'a
taatera faana Kiristoosni aacho chowaason mako chimanikna innok shiiphsotiwa.
4 Ta dey makonak sholsinasimato kaambaason ammanon makonak taak shiiphotiwa.
5 Aaffa ugnaknu sinun amanonoy asuni meeni ganeyaassi techmak foosoti.
6 Asu isarba isarbaasik sholsu wolgu ima chimatik wonna wonna wolumnitiis ma'a
kaar'a sinun.

Koi'ni Nagani Ooshsho

7 Tikiqos ta chowaason zuutire nittok makonawa. Bar shunto ay dey amanamto
wostinynya; taneen ane dey Daamiisa wostoni zoomotawa.
8 Barin nittoki wosinaas inno chowaason nittok makonaknawa nitto nibaason chin-
unaknawa.
9 Barneen ane dey nitto keen sina amanamto dey shunto ay sina Onesmos nittoki
yoonir. Baasso yeesefaat hanta fa chowaason zuutire nittok maksone.
10 Taneen ane taatere fe Aristirokos naga nittotin oochediferwa. Zeemo: «Nittoki
yeefena kabaasik ephphatooti» yit makena Barnabasni ishni naa Marqos dey naga
nittok oochedifewa.
11 Iyyusxos yistere teegtefe Iyyasu naga nittok oochedife. Ha'oosi taatoni wostonon
taneen ane wostesefe asuni meeni ganeyasin Ayhudni meeni keen sina baasso han
baasso koi'besiwa; taan dey chinisetewa.
12 Nitto keen sina Yesus Kiristoosni wostinynya Ephphafira nittok naga oochedifewa;
kayma foosik chimma yeerotiknawa Ha'oosi safaranon zuutira koi'sutikna bar wonna
wonna nittok shiiphedifewa.
13 Nitto boor'a Lodoqiyani katamaassinawa Yirapolisni katamaassina feese asuni
meyak akamanon hopit foobaason ta zaala makonawa.
14 Shunto Hakimi sina Luqasnawa Deemasna nittok naga ooshshesedifewa.
15 Lodoqiyak feese amanynyini meyak Nifumiya yistefa mashkasusiknawa bari
keyaassi fa betekiristaniisikna naganaason katutiwa.
16 Han tichaason nitto feretitinneen orfo Lodoqiyak fa betekiristaniisi ferettonak
zaguti; nitto dey Lodoqiyan nittoki woste wosiyaason feretuti.
17 Arkiphasnin dey: «Daamiiskin neek imte wostooson koi'sutak chimma» yira
makotiwa.
18 Han nagani tichaason ta kushusik tichiis ta Phawuloswa. Ta shasharak taatera
faanamato yaadatsoti. Ha'oosi otma nittoneen ane sinfawungwa.

Wosi Phawulosni Issonsa Wosiya
Teselonqeki Asuni Meyak
Gachgiru

Teselonqe Meqedoniya yistefa Roomni ha'suussi fa arki katamawa. Phawulos Teselonqeni betekiristaniison toknaas Filiphisiyusnon beyye hamnanneen orfowa. Sinuntano Ayhudni haymanotiison ephphetoosonek tai'sesere feese Aazabni meya Phawulos makefena kiristinnani wosiyaasik zattesere feeseter sinna boor'a Ayhudni meya koonesere Phawulosnin tugga'ok kabugset feeseter. Es bari boor'a Phawulos Teselonqenon gafkire Beriya hamak giddi sini. Garonon feere Qoronxos kar'naase tai'sere feefaat barin argasife Ximotiyos Teselonqe hamme wolinayse betekiristaniissi fa chowaason isarba isarbaasik kotte make.

Phawulos tesuni wosiyaason teselonqeki asuni meyak tichinaas kiristanani meyanon chinuknawa zagguknawa. Baasso amantoosiknawa baasso keeshtanaasikna ma'a wolla odena boor'a Ha'ooson galatte. Phawulos dey baasso ganeyaassi feena kabaasik aro kaak feenamato baassok yaadata imi. Estan kiristoosni wolle yooson biifa mamsusik wolguba imi. Es mamsusikitosin isa isaas:

«Kiristoos wolle yoobaasneen sinak kiti amanynyi Kiristoosni wolle yoos imana koi'ba foonto kaason haa'ok chimniroso? Kiristoos wolle yoonaas aagenso?» yifarwa. Phawulos dey es ya chowaasta kamo kabire «Kiristoosni wolle yoobaasi assunon abdik oodet es kabaneen shaakkira wostontiison wostosoti» uuk baassotin kiiti.

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Gachgiru *1:1*
Phawulosni giranewa galatne *1:2—3:13*
Kiristanani kaani zoonsiya *4:1-12*
Kiristoosni wolle yooni chowaasi assu *4:13—5:11*
Koi'ni kiito *5:12-22*
Koor'uba *5:23-28*

1 Aba Ha'oosonnawa Daam Yesus kiristoosninna amanere Teselonqeki betekiristaniissi feese amanynyini meyak Phawulosnikin; Sillasnikinnawa Ximotiyosnikinna woste wosiya. Ha'oosi otumnewa nagane nittok sinfawungwa.

Teselonqeki Asuni Meeni Amantoosik Makte Galata

2 Inno wonna wonna shiiphoniisik nittotin yaadatefaafa Ha'ooson galattet faanir.
3 Ha'oniisi sinaknawa Abaniisa sinakna amantontiis wostefana wostoos; keeshtanak zagsefeti barewa Daamni Yesus Kiristoosnista fa nitto abdiison fakiyak oodet foontiisik wonna wonna yaadatet faanirwa.
4 Ha'oosik shunto ayni meyane! Ha'oos nittotin korinamato inno arifeniwa.
5 Inno misirachchuni kaamaason nittok makeniis wolla wollak sinnoynaron hugnaknawa Korto Ayyanakna dey misirachchuni kaamaasi chowa futo sinbaason mai'sire arukwa. Nittoneen ane faani kabaasik nittokwa iyaat aakkak faanimato nitto arsedifetiwa.
6 Showo shana nittoosta kar'fanaknu Korto Ayyanaaskin beste giraski kamo kaambaason ephpha taara innotinnawa Daam Yesus Kiristoosni ugnaasikna zoonuster sinetiwa.
7 Es bari boor'a Meqedoniyaknawa Akiyakna feese amanynyini meya zuuttambesiise asik ma'a beso sinetiwa.

8 Daamiisa kaama nittokin kessa odtenaas Meqedoniyaknawa Akiyakna koi'ba sinnoynaron Ha'oosta fa nitto amantoos daa zuuttambaase asiissi artera faarwa. Es bari boor'a han chowaasik inno isa wuzane makonik aane sholsifawa.
9 Nittoki yaafeni kabaasik innotin aakkak ephpha taasetimato hayewa dey futo sina Ha'oosik wostok koo'loni shiiphoossin oor kessa Ha'ooski aakkak wolsetimato es asuni meya teetbesiisik zaala sinonewa.
10 Esiisimato Ha'oos kitun kabgina barin yooni gi'assin innotin fu'oni Nawuba Yesus kiristoosni saman yooson oodet faanirwa.

2

Phawulosni Wosto Teseloqeki Katamaassi

1 Ayni meyane! Inno nittoki yoos ke'noy wuza sina beynamato nitto teetnitiisik arsefetiwa.
2 Nitto arsefetisimato zeemo Filiphisiyus katamaassi faani kabaasik shananewa mei'ne innoosta kar'iwa. Sinuntano akama tugga'o innoosta kar'fanaknu misirachchuni kaamaason nittok makonik Ha'oniis innok hugna imiwa.
3 Inno nittotin kiitiniis daagsuk wedey mangu ugnak zoonusteratawa. Nittotin eeshshunik zagini wuza isarne aafawa.
4 Esiistan Ha'oos innok gireranawa misirachchuni kaamaason innok adarak imnaas innotin amanera sinna boor'atu makefeniwa. Es baron dey zagifeniis nibniison fattanera biifa Ha'ooson girsuni uuktano asunin girsuniktawa.
5 Isa wonaknu eeshshuk wedey waagni keeshtana innotin ephaan makeni wona aafa sinnamato nitto teetnitiisik aridifetiwa. Ha'oos dey innok zaalawa.
6 Nittokin sinun oomnikinnu ulfina aane sholoweniwa.
7 Inno Kiristoosni wosi sinniisimato innok sholsi wuzason nittokin mamsira ephak chimani kabawa. Sinuntano naanggotbaasikitonon mai'sira oodfa intonimatotu garamak nitto ganeyaassi kutiniwa.
8 Esiisimato akamanon nittotin shunfeni boor'a Ha'oosi misirachchuni kaamanon nittok mako koi'ba sinnoynaron kaanisonnu nittok imanik hooreratu faaniwa; nitto inno sinak shunto sinna faatir sinna boor'awa.
9 Ayni meyane! Aakkak wostenimatonawa aakkak hopinimatona nitto arsefetiwa. Ha'oosi misirachchuni kaamanon nittok makefeni kabaasik nittoossin ooniistanu ba'a sinnoynimato wonnewa waalne wostok hopit faanirwa.
10 Nitto amanynyini meeni ganeyasi faani kabaasik inno foos awune fa kortoknawa ooko zinaba foonto kaakna faanimato nitto zaalwa; Ha'oos dey innok zaalawa.
11 Aba naanggotbaasik zagifenaysimato inno dey nitto isarniti isarnitiisik zaginimato nitto arsetirwa.
12 Wonna wonna nittotin kiititnawa chinitna; Ha'oosi taatononnawa ulfinbaasonna haa'osotik nittotin teege Ha'oos girona fo foosotik adara yinimato arsedifetiwa.
13 Innokin odeseti Ha'oosi kaamanon ephpha taafeti kabaasik nittoossi wostet fa han Ha'oosi kaamanon asuni kaamnimato sinnoynaron futoni Ha'oosi kaama zagiratu ephpha taasetiwa. Futoosik dey Ha'oni kaamawa; es barik dey Ha'ooson yeetunoy galattefeniwa.
14 Ayni meyane! Nitto dey Yuudani daasta feese Yesus Kiristoosniki kamo Ha'oosi betekiristaniisikitoni ugnak zoonustesetiwa. Baasso Ayhudni meyaki kamo shana baassosta kar'naasimato nittoosta dey nitto keen sina baassokin shana kar'iwa.
15 Ayhudni meya Daam Yesusninnawa raajjuni meyanonna worsete. Innotin dey kabgire gafuksees baassowa. Baasso Ha'ooson girsunor asu zuuttambaase asin oomte meyawa.

16 Aazabni meya farsone kaamaasonnu makonoynimatotu innotin kalefewa. Es effa
wuza zagit boor'aasta ooma boor'a daysit hameter. Es bari boor'atu koi'baastak Ha'oosi
gi'a baassosta ya.

Phawulos Teselonqeki Asuni Meyanon Hepsa Wolle Biyanak Shole

17 Sinuntano ayni meyane! Inno Ayyanak sinnoynaron ashak garo wona nittoostan
wokfeniknu nittok fa kaltanni akama sinna boor'a showo wona aafe aafe nittotin
biyanik akamanon kabeniwa.
18 Nittoki dey yoonik sholet faanir; es baristannu ta Phawulos showo wona nittoki
yoonak heppa heppa sholen. Sinuntano Sexanaas nittoki yoonoynamato innotin kali.
19 Eekan abdiniis wedey giraniis wedey Daamniis Yesus yeefena kabaasik basa sinak
teetoni akililiniis nittotenoso?
20 Futoosik ulfinniisewa giraniise innok nittowa.

3

1 Es bari boor'a hanneen ekalok fakuk aane chimeni sinna boor'a Atenani katamaassi
inno inno foonik ma'ar sinna innok beste.
2 Amantontiisik chimma yerotik nittotin kiitunak inno ay dey Ha'oosi wostinynya
sinne Kiristoosni misirachchuni kaamaason makok innok wostoni zomo sina Xi-
motiyosnin wosiniwa.
3 Esiis dey nittoosta kar'a shanaasik shorkonoytimato nittotin zaguna. Es shanaas
innok hoorera imter sinbaason nitto teetnitisk arsetir.
4 Esiisimatonu inno nittoneen ane faani kabaasik shana innoosta kar'anamato
zeemma nittok makeniwa. Es shanaas arsefetisimato innoosta kar'iwa.
5 Es bari boor'a hanneen ekalok fakiyak oodanak aane chimut sinna boor'a nitto
amantontiisi chowanon arunak sholefaattu Ximotiyosnin nittoki wosingwa. Es barin
nittoki wosinaas awuzakne Sexana ooma ugnak nittotin fattane sinana dey inno
wostoos dey ke'nor sinna fu'tonirwa yira digena boor'awa.
6 Sinuntano hash Ximotiyos nittokin wolle innoki yeere nitto amantoosi chowanon-
nawa nitto keeshtanaase asik gironi odu innok make. Esiisimato dey nitto wonna
wonna ma'arik innotin safaret faasetimatonawa inno nittotin biyanik kaltet faanisi-
mato nitto dey innotin biyatik kaltet faatimatona innok make.
7 Es bari boor'a ayni meyane! Inno faaniis rakkosinawa shanasina sinfanaknu nitto
amantoosik inno chima danniwa.
8 Nitto Daam Yesusnik chimme foos innok kaaniwa.
9 Ese hash nitto chowaasik galata imfeni. Nitto boor'a basa sina fa giraniisik
Ha'oniison galattefeni.
10 Wonnewa waalne akama chima shiiphok shiiphet faaniis aafe aafe biyaniknawa
amantontiissi yo'i wuzason tuunu chimanikwa.
11 Hashnu Ha'onisewa Abaniise; Daamni Yesus teetbaasik nittoki yoonik uguniison
kaanawowa.
12 Inno nittotin keeshtet faanisimato Daamiis nittotna nittotna dey oomni meyakneen
fa keeshtannitiis dichanaknawa tuumma fu'tonakna zagawowa.
13 Es barik Daamni Yesus kortoni meyaneen ane yeefena kabaasik Ha'oniisi
sinaknawa Abaniisa sinakna nibnitiis mudaba foonto korto sinanak nittotin chin-
unawa.

4

Ha'ooson Girsuni Fo

1 Koi'baastak ayni meyane! Ha'ooson girsutik aakkak footik sholsifanamato innokin
aritiwa; hash dey footiis esiisimatowa; Daam Yesusni sunaasik nittotin shiiphefenisewa
kiitifeniise zeemo sinak zagiti baristan denalonon daysira zagutikwa.
2 Daam Yesusni sunaasik aro ajaji nittok imnimato arsedifetiwa.

3 Ha'oosi fiqadi nitto kortotiknawa gerkesaastan wokatiknawa.
4 Nittoossin asu zuuttambaase asubaasneen ane kortoknawa ulfinakna oodana baron aruwowa.
5 Ha'ooson arunoy asuni meenimato iguni eenantonti foonaatawa.
6 Han wuzaasik oonu aatte oom aybaasin miir'onatawa. Zeemo sinak nittok makeniisimatonawa teetnitiison oodatik zaginisimatona es effatena wuzason zagisefe baassotin Daamiis ke'irwa.
7 Ha'oos innotin teegenaas korto fo fooniktano kiina fo fooniktawa.
8 Es bari boor'a han kiitooson tugga'efe bar tugga'enaas Korto Ayyanabaason nittok imni Ha'oosontano asunintawa.
9 Nittotna nittotna keeshtoni chowaason nitto teetnitiisik Ha'ooskin arseti sinna boor'a han chowaasik oonu tichunak aane sholsifawa.
10 Meqedoniyaki daa zuuttambaase asiista feese ayni meyanon zuutira keeshtesetir; sinfanaknu ayni meyane! Hash nittotin kiitifeniis esiistan denalonon daysira keeshtosotikwa.
11 Shaakkire fook kabotiknawa nitto teetni chowaason safarotik dey zeemo sinak nittotin ajajenisimato nitto teetni kushusik wostotikwa.
12 Es barik amanonoy asuni meeni sinak ulfinter sinatiwa. Ooniistanu teeter aafa sinatiwuza.

Daamiisa Hepsa Wolle Yoo

13 Ayni meyane! Kiti asuni meeni chowaasik abdibesi foonto asuni meenimato suumonoytimato futooson arusotik sholefeniwa.
14 Yesus kitnamatonawa kitun dey kabinamatona amanefeniwa; Es bari boor'a Yesusnik amanere kiti baassotin Ha'oos barneen ane teshonawa.
15 Daamiiskin ephphataani kaamaasimato nittok makefeniis esiisongwa. Daamiis yoona kabaneen hayew sinne fooni inno kiti baassotin aafawa zeemaniwuza.
16 Ajajini kaamak; Ha'oosi wosini gaanynyani kaamak; dey Ha'oni markata odtona; Daamiis dey teetbaasik es baassok geeptere saman kerona. Kiristoosnin amanere kiti baasso zeemme kabsone.
17 Esseen orfo kaak fe inno Daamiisneen ane sirusta uphok baassoneen ane shaarusta den oottoni, koi'ba foontonon dey Daamiisneen ane fooni.
18 Es bari boor'a han kaamaasik nittotna nittotna wol chimoti.

5

1 Ayni meyane! Es bar sinana neyaasewa sa'atiise asin isa wuzane nittok tichunak aane sholsifawa.
2 Daamiisa wona yoonaas wiis waalak yeefenaysimato sinbaason nitto teetnitiisik mai'sira arsefetiwa.
3 Asuni meya: «Zuuttambaase naga dey ma'ar» yisefeen naaner asuson keekto ephfanasimato tishuni wonaas diinqone baassosta yoonawa. Isanne aafa aatte kesone wuza.
4 Sinuntano ayni meyane! Nitto faasetiis talmaassitawa. Es bari boor'a es wonaas wiisnimato aafa nittoosta yoonawuza.
5 Nitto zuuttamnitiise chaarefaassi fe asuwa; dey wonni asuwa. Inno waalaassi wedey talmaassi fe asutewa.
6 Es bari boor'a guzuniwa, Teetniison ha'suk innok fayiis hoorona uuk foonistano oom asuni meenimato afay'toni wuza aafawa.
7 Afay'tesefe baasso waalintu afay'tesefe. Zayesefe baasso dey waalintu zayesefe.
8 Sinuntano inno chaarefaassi fe asu sinni boor'a teetniison ha'suk innok fayiis hoorona uuk fooni; amantoosonnawa keeshtanaasonna Xirurinimato zagira mayani; faruni abdiison teetaastaki bittani guftaasimato zagira guufoni.

9 Ha'oos innotin teegenaas bari gi'aasik tishunik sinnoynaron Daamni Yesus Kiristoosniki kamo inno faru dananikwa.
10 Kiristoos inno boor'a kitinaas kaak faafenik wedey kitifenik barneen ane foonikwa.
11 Es bari boor'a hashti zagit faasetisimato nittotna nittotna chinusoti dey zaggusoti.

Koi'ni Kiitonewa Nagani Ooshshone

12 Ayni meyane! Nitto ganeyaassi Daamiisa wostok hopit feese baassotin, Daamiiski kamo nitto gaannye meyanonnawa nittotin kiitife baassotinna ulfinsusotik nittotin shiiphefawungwa.
13 Wostobesiistan kabi chowa baassotin akama keeshtanak ulfinsusoti. Nitto dey nittotna nittotna nagak foosoti.
14 Ayni meyane! Awujani meyanon ke'uti; digefe baassotin chinuti; hopini meyanon argasuti; asu zuuttambaase asin fakutiwa.
15 Aaffe asunu sinfenak mangu wuzaasi edde mangu wuza wolgunoynamato teetnitiison oodti. Es baristan wonna wonna nittotna nittotnanu sinfanak oom asuni meyak zuuttira ma'a wuza zaguk kaboti.
16 Wonna wonna giroti.
17 Yeetunoy shiiphoti.
18 Sina chowa zuuttambaase asik Ha'ooson galattoti; Yesus Kiristoosniki kamo fa kaantiisik Ha'oos nittokin sholefanaas esiisongwa.
19 Korto Ayyanaasi geyanon uuchutiita.
20 Raajini wosiyaason kashshutiita.
21 Chowa zuuttambaase asin fattanoti; ma'ar sina baron ephphatooti.
22 Mangu sina wuza zuuttambaase asiissin wokti.
23 Nagani Ha'oos bar teetbaasik sina chowa zuuttambaase asik nittotin korto zagawungwa. Ayyanantiis, kaantiisewa atuntiise zuuttera Daamni Yesus Kiristoos yeefena wono zinaba foonto sinna oodtera foon.
24 Es nittotin teege bar amanto sinna boor'a han baron zagunawa.
25 Ayni meyane! Innok dey shiiphosoti.
26 Ayni meyanon zuutira korto sina daamok naga ooshshosoti.
27 Han wosiyaas amanynyini meya zuuttambesiise asik ferettonak Daamiisa sunak adara yifawungwa.
28 Daamni Yesus Kiristoosni otmaas nittoneen ane sinfawungwa; Aamin!

Wosi Phawulosni Hepsa Wosiya
Teselonqeki Asuni Meyak
Gachgiru

Kiristoosni hepsa yooni chowaasta kabi mamsuus shorko kabgit hamna boor'a Teselonqeki betekiristaniissi fa rakkoos arkit hami. Phawulos Teselonqeki asuni meyak tichina hepsa wosiyaas «Daamiis yoona wonaas kar'i» yifa amantoos zaggira maket faar. Phawulos dey Kiristoos yoobaasneen zeemma «Manguni asu» yistefe Kiristoosni tugga'efe basa zoonsiyaasik han daasta mangunewa jallinne arkit hamana yit baasso amantooson kaynuk kabe.

Wosiis feretife baasso shananewa rakkone baassosta arkifanaknu amantobesiisik zagusonek barnawa oom wostoni zomobaasakitona zagsefeesimato foobesiisik sholsiison danak chimme wostosonek; esiisimato dey ma'a wostooson wostet fooson beyonoytemato zaggire kiiti.

Matsafaas Sir Ephna Ephobaas

Gachgiru *1:1-2*
Galatanewa adarane *1:3-12*
Kiristoosni hepsa yoosik imte assu *2:1-17*
Kiristinnani fooni kiito *3:1-15*
Koor'uba *3:16-18*

1 Aba Ha'oosir sina baassotnawa Daamni Yesus Kiristoosnir sina Teselonqeni
betekiristaniisi feese amanynyini meyak Phawulosnik; Silasnikinnawa Ximotiyos-
nikinna woste wosiya;
2 Aba Ha'oniiskinnawa Daam Yesus Kiristoosnikinna otumnewa nagane nittok sin-
fawungwa.

Kiristoos Wolle Yeefena Kabaasik Imtoni Mangsuni Kar'a

3 Ayni meyane! Amantontiis wonna wonna dichet hambaasiknawa nittotna nittotna
asi keeshtanaas dey daysit hamdifar sinna boor'ana Ha'ooson mai'sira galattonik
sholsuwa.
4 Es bari boor'a awune faaronnu akama rakkonewa shanane nittoosta kar'fanaknu
nitto aakkak faksetimatonawa amantonitisik dey aakkak chimesetimatona Ha'oni
betekiristaniisikitoni ganeyaassi faani kabaasik nittoktu teetefeniwa.
5 Es bar zuuttambaase besifanaas Ha'oosi mangsuni kar'a futo sinbaasonnawa shana
ephpha taaseti Ha'oosi taatosi giruk chimme hoorere feer zagukwa.
6 Ha'oos futok mangsu kar'ar sinna boor'a nittoosta shana katisefe baassosta shana
teshok waagbesiison kaasunawa.
7 Hash shana ephpheteese nittok dey innoneen ane beysa imanawa. Es bar dey
sinanaas Daam Yesus akama hugnabesi faana wosibaasikitoneen ane saman yeefena
kabaasikwa.
8 Es kabaasik saamet di geyak Ha'ooson arunoy baassotinnawa Daamni Yesus Kiris-
toosni Misirachchuni kaamaasik ajajamonoy baassotinna ke'una.
9 Baasso Daamiisa sintannawa akama hugnabaasi ulfintanna oor kesere koi'ba foonto
tishuni ke'o ephphetoosone.
10 Es wono Daamiis kortoni meyak ulfintonaknawa barik amanefe baasso zuut-
tambesiise asik diinqostonakna yeefena kabaasikwa. Nitto dey inno makeni zaalaason
ephpha taara amaneseti boor'a kortoni meyaneen anetu faadtosotiwa.

11 Es baron safarok nitto chowaasik wonna wonna yeetunoy shiiphet faaniis Ha'oniis
nittotin teegena teegoosik hoorer sinatiknawa ma'aron zaguk fa fiqadintiisewa aman-
toni wostontiison zuutire hugnabaasik koi'sunakwa.
12 Esiisimato dey Daamni Yesus Kiristoosni sunaas nittok ulfintonaknawa nitto dey
Ha'oni sina Daamni Yesusni otmaasik kaputtera barik ulfintotiknatu shiiphefeniwa.

2

Mangu Wostoni Asu

1 Ayni meyane! Daamni Yesus Kiristoosni yoosewa inno dey barneen ane sinanik
zuuttoni bari chowaasiktu nittotin shiiphefeniis;
2 Raajik wedey kaamak maktenaasimato wedey innokin tichche wosiyane faaron za-
gira: «Daamiis wolle yoona wonaas kar'i» yit kanuntiis shorkonaata wedey nawonaata.
3 Oonu aaffa ugnaknu nittotin eshanaatawa; zeemma mormoos yoonoyfeen; geeni
keer giruni mangu wostoni asus ammanon kesse bestonoyfen es wonaas aafa yoon-
awuza.
4 Es mangu wostoni asus ha'o yistera shiiphtefa barikito zuuttambaase asiistan
denalo teetbaason tegguna. Bar dey: «Ta Ha'o» yit Ha'oosi betemeqdesiissinu dey diire
awastonak zaguna.
5 Nittoneen ane faana kabaasik es wuzason nittok makena baron aane yaada-
towetinoso?
6 Wonbaas kar'in ammanon kesse bestona wona kar'ana kabaneen hash ammanon
kesse bestonoynamato barin awu kalnamato nitto arsedifetiwa.
7 Mangu wostoosi aacho hugna hashnu wostettu fa; sinuntano hash baron kalnir
faarwa; es bar dey sinanaas es baron kalfa bar ugnaastan shaatona kabaneengwa.
8 Esseen orfo Daam Yesus noonobaassin katfena kataasik tishkuna barewa addak
yoobaasik tishikuna mangu wostoni asusna ammanon kesse bestona.
9 Es mangu wostoni asus yoonaas Sexanani hugnak daagsuni biistera artonoy
wuznewa besone dey diinqi wuzakitone asinna zagukwa.
10 Esiisimato es tishuni asuni meyanon eshanaas showo tesa mangu wuzasikitonon
zagitwa. Es asuni meya tishshonees dey farsonek zaguni futooson shunne ephphetoo
beyete boor'awa.
11 Es bari boor'a Ha'oos eshaasik amanosonek daagsuni hugna baassosta wosuna.
12 Es bar dey sinanaas futooson aafa amanoniwuza yisefaat boor'besiisik girsefe
baasso zuuttambesiise asiista mangsu katonakwa.

Farusonek Korte Asuni Meya

13 Daamiisik shunto ayni meyane! Inno wonna wonna nitto boor'a Ha'ooson galat-
tonik sholsifawa; Ha'oos Ayyanabaasik korto zagina boor'anawa futoosik amanera
farusotik zeemma nittotin korina boor'awa.
14 Daamni Yesus Kiristoosni ulfinaason haa'osotiktu inno nittok makeni misir-
achchuni kaamaaski kamo nittotin teegewa.
15 Es boor'a aytaasakitono! Chimma yerotiwa; kaamniisik sinun wosiniisik inno
nittok makeni assuuson zaggira ephotiwa.
16 Daamni Yesus Kiristoosnawa innotin shuna; otumbaasik koi'ba foonto chimaason;
ma'a abdiison innok ima Aba Ha'oniise;
17 Ma'ar sina wuzason zuutira zagutiknawa makotikna nibnitiison chinawungwa;
ma'a wuzason zuutira zagutiknawa wollotikna nittotin chinawungwa.

3

Innok Shiiphsoti

1 Koi'baastak dey ayni meyane! Nittokik sinnaysimato Daamiisa kaama taptera
zi'unaknawa ulfintonakna innok shiiphotiwa.

2 Esiisimato dey kaambaason ode baasso zuuttambesiise amanosonirtewa; es bari
boor'a eling asuni meyakinnawa mangu asuni meyakinna fui'tonik innok shiiphotiwa.
3 Sinuntano Daamiis amanamtowa; bar nittotin chinuna; Sexanaaskin dey nittotin
oodanawa.
4 Nittok ajajeni baron hash sinun hanneen zagsotimato Daamiisik nittotin amane-
feniwa.
5 Daamiis nibnitiison Ha'oosi keeshtanaaskinawa Kiristoosni fakiyaaskina nittotin
zoonsawowa.

Wosto Kotosonoytemato Zaggire Make.

6 Ayni meyane! Wosto kotefe baassostannawa innokin makte assusimato foonoy
kiristana zuuttambaase asisatanna oor kesatik Daam Yesus Kiristoosni sunaasik nit-
totin ajajefeni.
7 Inno besini besosik zoonustotik sholsifanamato nitto teetnitiisik arsefetiwa. Inno
nittoneen ane faani kabaasik wosto kota asu aane sineniwa.
8 Dey aaffe asuni tushanu baak aane muweni; sinuntano nittoossin ooniistanu ba'a
sinnoynimato waalaknawa wonakna hopitnawa kabetna wostet faanir.
9 Es baron zaginiis inno besini besosik zoonustoti uuktano nittokin innok argasu
dananik mabtini tishifaantawa.
10 Nittoneen ane faani kabaasik: «Wosto shunnoy bar muunaatawa» yifa tuma nittok
imma faanir.
11 Es baron yiniis nitto ganeyaassi isa isa meya wostoni kotinynya feeseter sinnamato
odefaatwa; es asuni meya baassotin tiir'onoy wuzaassi girsefaafe oomni meyanon
rakkisutano aane wostesefe.
12 Es effetena asuni meya diire wostosoneknawa foobesiisik sholsuuson danonekna
Daam Yesus Kiristoosni sunaasik baassotin ajajefeni; dey kiitifeni.
13 Sinuntano nitto ayni meyane! Ma'a wostoni wostoosta mikishotiita.
14 Han wosiyaassi nittok makeni kiitooson ephphetoonoy asu feefaanane es asusin
gasasutiwa; wostobaasik iichchonak barneen ane isar sinatiita.
15 Sinuntano ay zagira ke'utitano guma zagira faadutiita.

Koi'ni Nagani Ooshsho

16 Nagani Daamiis teetbaasik wonna wonna zuuttambaase asik nittok nagaason
imawowa; Daamiis zuuttamnitisneen ane sinfawowa.
17 Han nagani ooshshoni tichaason kushunaasik tichiis ta Phawuloswa; ta wosiya
zuuttambaase asiissi fa mallatoos haniiswa; tichifanaas dey ekkawa.
18 Daamni Yesus Kiristoosni otmaas zuuttamnitiiseneen ane sinfawungwa.

Wosi Phawulosni Issonsa Wosiya
Ximotiyosnik
Gachgiru

Ximotiyos yiste na'o kiristana koontobaas hate isiya sinfana kabaasik intobaasik Ayhud; ababaasik dey Girikawiwa. Phawulosni wostoni zomonawa misirachchuni kaamaasi katuk tai'sere argasit feer. Phawulos Ximotiyosnik tichina tesuni wosibaas keez arki arki dimtatu bagtefa.

Zuuttambaase asiistan zeemma wosiyaas betekiristaniissik kabira fa esha assuussin teetnitiison odti yifarwa. Es irba assuus isa kadaasik Ayhudni safara; isa kadbaasik oom oom darani meeni safara epho sinfana kabaasik «Han biistefa daas boor'ak kiinna faar sinna boor'a faruus bestonak chimanaas ora dey aacho sina aruknawa isa isa muutannawa ephnewa girune asiistanna teetni oodakwa» yifa safarata kaputtera yere assuwa. Ooma ugnak dey wosibaas betekiristanini ha'sunewa Ha'oni shiiphoni sitirise asi assuni zoonsinewa; esiisimato dey betekiristanini zoonsini meenawa baassotin argasisefe meena foosonek sholsifa amalani kiito ephowa.

Ko'baastak dey Ximotiyos Yesus Kristoosni ma'a wostinynya aakkak sinanak sholsinamatonawa showo kiristanani meyakik fa giddibaasik Phawulos imna kiitoosontu danfeni.

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Gachgiru *1:1-2*
Betekiristaninnewa wostinyabaasakitona *1:3—3:16*
Ximotiyosnik wostoosi chowak imte assu *4:1—6:21*

1 Innoti fati Ha'oosik; abdini sina Yesus Kiristoosni ajajiisik Yesus Kiristoosni wosi sina Phawulosnikin;
2 Amanok futoni naata sina Ximotiyosnik abani sina Ha'ooskin dey Daamni Yesus Kiristoosni otmaasewa fakiyaase dey nagaase neek sinfawung.

Eshni Assuussin Teetbesiison Oodonek Make

3 Meqedoniya hamfaat neek adara yinamato esta feese isa isa asuni meya esha assu assunoytemato zagutak Efesonuk duwa.
4 Ke'noy tochonewa koi'ba foonto sina koontoni faadaassi wolsere girsonoytemato ajajowa. Es wuzaasikito kirikkiritu ephpha yaafatano amanok zagtefa Ha'oosi wostok aane ke'fa.
5 Han ajajisi alama dey kayma nibsin; ma'a kanusin, futoni amantotan beste keeshtanawa.
6 Isa isa asuni meya han effatena chowaastan oor kesere ke'noy wollaasi wolsete.
7 Es baron zagsefees tumaasi assinynya sinak sholsefaatwa. Sinuntano maksefe baron aane arsefe wedey inno futowa yisefe wuzason aane yaadatesefewa.
8 Asu mai'sire wostefaanane tumaas ma'ar sinbaason arifeniwa.
9 Esiisimato dey tumaas tumtenaas ma'a asuni meyak sina shakinamato arifeniwa. Tuma tumtenaas manguni meyaknawa tumaassi foonto wuza zagsefe baassok; Ha'ooson shiipho beyfe boor'ni meyak; kortobesi foonto Ha'oosi kaamnimato fooson kashshife baassok; aba intooson worsefe baassoknawa kaa worsefe baassoknawa
10 Esiisimato dey gerkesefe baassoknawa arqarna arqarna wol ephefe baassokna; asunin ukke ephphe taamme waagefe naggaddeni meenawa eshtuni meenawa. Eshak teyife baassoknawa futoni assuuson alda zagsefe baassokwa.
11 Futoni assus Ha'oos taak adarak imna ulfinto misirachchuni kaamaasneen isarba faarwa.

Phawulos Ha'oosi Fakini Chowak Imna Galata

12 Taan wostok korire amanamto asu zagire faadire taak hugna ima Daamni Yesus
Kiristoosnin galattefawungwa.
13 Awune faaron sinun zeemo sinak Kiristoosnin me'ar; kabgir; salphisir sinfanaknu
bar taak faki. Bar dey taak fakinaas ta es wuzasikitonon zuutira arunoynawa
amanonoyna zaginar sinna boor'awa.
14 Ha'oniisi otma Yesus Kiristoosnikin sina amantoosewa keeshtanaase ane dayistera
taak imte.
15 «Yesus Kiristoos boor'ni meyanon fatuk han daasta yewa» yifa kaama futonewa asu
zuuttere ephphetoonakna sholsuwa. Boor'ni meyaassin arkiron boor'ba feenaas tawa.
16 Sinuntano taak fakiya zagtewa. Fakiya zagtenaas Yesus Kiristoos koi'ba foonto
fakibaason asu zuuttambaase asiistan arkiron boor' sina tayista besubaasikwa. Esiis
dey barik amanefe baasso koi'ba foonto kaa danosoni baassok beso sinanakwa.
17 Es bari boor'a koi'ba foonto taato; kitunoy barik, biistonoy barik; isa Ha'oosik
ulfinnewa galatne hawungneen kabira hamma koi'ba foontonon sinfawungwa!
Aamin.
18 Naata Ximotiyosno! Zeemo sinak neek raajik maktenaasimato han ajajiison adarak
neek imanawa. Es raajisik zoonustefaat ma'a neebo neebowa.
19 Amanonewa ma'a kanune neek faafawungwa. Isa isa asuni meya kanubesiison
oodonoy merkebiison ipuwaas kalla tishkifanamato amantobesiison tishkisete.
20 Es baassossin Hemenewosnawa Iskindirna feeseter. Baasso Ha'oosta mei'ni kaama
maksonoytemato arsonek Sexanaasik aatira imingwa.

2

Aakkak Ha'o Shiiphonimato

1 Ha'ooson shiiphoknawa ulfinbare yere kaakna mamsu, shiipho, natunewa galatne
asu zuuttambaase asik zagtonak kiitifawungwa.
2 Ha'ooson digoknawa ma'a amalak zoonustokna; nagaknawa koochonon foonik
dey arkiron taatoni meyaknawa ha'suni hugnabesi faana tega dimaasta feese baassok
zuutira shiiphoti.
3 Es effa shiiphoos innotin fati Ha'oosi sina ma'ar dey girsu wuzawa
4 Ha'oosi safara asuni meya zuuttere farsoneknawa futooson arsonekwa.
5 Ha'oos isarwa; ganeyaassi feefaat Ha'oosewa asusna asin gansifees dey isarwa. Es
bar dey asu sina Yesus Kiristooswa.
6 Asuni meyanon zuutire boor'besiissin furok teetbaason furi zagire imaas barwa.
Esiis dey futoni wonba kar'fana kabaasik Ha'oosi fatuni wostooson besifa zaalawa.
7 Ta dey amantoni kaamaasonnawa futoni kaamaasonna makok wosinawa assinynya
sinna Aazabni meyaki wostenaas es bari boor'awa. Es baron dey makefana kabaasik
futosontu makefantano eshanontawa.
8 Ese aaffa dimaastanu fe arqasuni meya gi'newa faassone beyye teetbesiison
Ha'oosik korire kushubsiison kabugsere shiiphosonek sholefawungwa.
9 Esiisimato dey mashka meya sombesiison keeshshuk wedey warqek wedey inquk
wedey waagba chima maamni mayak sinnoynaron digaknawa teetni daa ephakna
baassok sholsu sina maama mayoto.
10 Ha'ooson shiiphefeni yisefa mashka meya zagsonek sholsu ugnak ma'a wostok
teetbesiison keeshshusoto.
11 Mashka asu digoknawa ajajamokna arun.
12 Mashka asu arqasunin assunak wedey arqasusata ha'suni hugnaba foonak ta aafa
ma'i unawuza. Bar shaakkunak sholsifa.
13 Zeemme testees addaamwa; orfotu Hewan dey teste.
14 Dey eshteesnawa Ha'oosi tumanon aataasna mashkaastano eshtees Addamtewa.

15 Sinuntano mashkasu amanoknawa keeshtanakna dey kortok teetbaason oodda
faara naani kophoktu farunawa.

3

Betekiristanini Zoonsini Meya

1 Isa asu: «Betekiristanini kur'u sinanak sholefaanane ulfinto wostotu kaltefewa» yifa
kaamaas futowa.
2 Es bari boor'a betekiristanini kur'u sina asu zinaba foonto, isa asuni teego, ma'arik
feefer, teetbaason ha'sir, sholsu ugnaasik woster, irbani ephar, assuk chimba feenar;
3 zayonor, kirikkiri shunnor, garam, chowa sholonor, waaga keeshtonor;
4 Basa keerki asuni meyanon mai'sire ha'suk chimar, naanggotbaas sholsu ulfina imet
ajajamer sinanak sholsifa.
5 Asu basa keerki asuni meyanon ha'suk chimnor sinfaanane Ha'oni betekiristaniison
aakkak ha'suk chimnirin?
6 Beegantok teetbaason teggire dabulosniista mangsu katenaasimato sinnoynamato
gaddo amanynyiis betekiristaniisi zoonsi sinanaatawa.
7 Zinaknawa sexanani eshmisi girunoynamatona amanonoy asuni meeni sina ma'a
sunba foonak sholsifa.

Daaqonynyini Meya

8 Esiisimato Daaqonynyini meya ulfintonawa wolumbesiisik zagi; akama wayinini
usha ushnor; waaga jooronor sinanak sholsifa.
9 Dey amantoni aacho chowaason kayma kanuk oodar sinanak sholsifa.
10 Baasso dey zeemme fattantosoto; estan zinabesi foonto sinere bestesefaatene
daqonynyi sinne wostosoto.
11 Esiisimato asubesiisikito ulfinto; asunin hamatonor; ma'arik faar; zuuttambaase
asiistak amanamter sinanak sholsifa.
12 Daaqonynyini meya isa isarbesiis isa asuni teego sinonek sholsifa. Naanggotbesi-
isonnawa keerki baassotinna ma'arik ha'susonek sholsifa.
13 Daaqonynyini wostooson ma'arik wostesefe baasso akama ulfina sholsifa. Yesus
Kiristoosnista fa amantobesiisik dey diga foontonon makoni chima danosone.

Akama Aacho Wuza

14 Neeki yoonak abdi zagifanaknu han ajajiison neek tichifawungwa.
15 Es baron dey tichunaas ta wokfanaknu asuni meya Ha'oosi keer aakkak foosone-
mato arutakwa. Keyaas dey hayewa Ha'oosi betekiristaniwa. Bar dey futoni yeetonewa
kaputnewa.
16 Futoni haymanotiniisi aacho chowaas ek hang uba foontonon akamawa. Es bar
dey Ha'oos:
«Asu sinne ammanon beste;
futo sinbaas Ayyanak arte;
Ha'oni wosiyak beste;
dara zuuttambaase asik makte;
han daastaki fe asuni meya amanesete;
ulfinak den sama hami» yifarwa.

4

Eshtu Assinynyani Meya

1 Korto Ayyanaas ammanon: «Orfoostaki neyaassi isa isa asuni meya eshtu daagsifa
ayyanaasonnawa kiinaasi assukna zoonustesere haymanotibesiison mormosonewa»
yifa.

2 Es effatena assusi kor'a tane fe asu aafe uus; eshanon wollesefe kabaasik kiichu
bittak kiichcherne faaron taacha kanubesi faana asuni meyakingwa.
3 Es effetena asuni meya ephne girune asin kalettu feesefe. Amanefe baassonawa
futooson arsefe baassona baron galatteset muusonek Ha'oos tesina muuson: «Muutiita»
yit kalefe.
4 Ha'oos tesina muus zuuttera ma'arwa. Galatak ephpheteesefaatene ha'toni wuza
isanne aafa.
5 Ha'oosi kaamaknawa shiiphokna kayma sinanawa.

Kiristoosnik Ma'a Wostinynya Sina

6 Han aruuson amanynyini meyak assaatane Yesus Kiristoosni ma'a wostinynya
sinatawa. Es futoni kaamaasik zoonustefatane dichneeson ammanon besutawa.
7 Ha'ooson shiipho sinnoy han daastaki tochostan wokwa. Ha'ooson shiiphok teet-
nees dostonak zaguwa.
8 Atu chimanak zagifa assusik teetnees dostonak zagu ke'fanaas garonongwa. Sin-
untano Ha'ooson shiiphok teetnees dostonak zaguus hashti bariknawa yooni kaasikna
abdiba faar sinna boor'a zuuttambaase asik ke'arwa.
9 Han kaamaas asu zuuttere ephphetoonak sholsu futo wollawa.
10 Inno asu zuuttambaase asin arkiron dey amanefe baassotin zuutira fatuni hayewa
Ha'oosik abdi zagir sinni boor'a wostok hopifeni dey kabefeni.
11 Han wuzasikitonon ajajo dey assu.
12 Na'o asu sinta boor'a oonu neen kashshunaata. Sinuntano wollak, fook, keesh-
tanak, amanoknawa kortokna amanesefe meyak beso singwa.
13 Ta yoona kabaneen korto matsafaason asuni meyak feretuk; makoknawa assukna
chimma.
14 Neek raaji maktena wononeennawa betekiristaniisi kur'uni meena neyista
kushubesiison ta'ire shiiphesete wonoti imte Ha'oosi otumni imanon daagotaatawa.
15 Ne dichaason asuni meya zuuttere biyonek es wuzaasta chimma. Es wuzasikitonon
wostota feeshuk atuneeson zuutira baassok imma.
16 Ne teetasiknawa assifata assusikna aruwa. Es wuzaasikitota chimma. Es baron
zagaatane teetneesonnawa odefe baassotinna fu'otawa.

5

Amanynyini Meyak Sholsi Kiito

1 Kur'u asusin aba zagira kiitutano ke'utaatawa. Na'o arqasuni meyanon ayni meya
zagira ephwa.
2 Esiisimato kur'u meyanon into zagira dey na'o mashka naanggotaason eet zagira
ma'a kaymak biwa.
3 Teegobesi kitifaan futok argasu sholsina dicha asusikitonon ulfinsuwa.
4 Aaffa teegoba kitina dicha asus naanggotba wedey naabaasi naanggotba faafaanane
es naanggotaas zeemma keerki meyanon argasunak; kooni baassoknawa aponi
meyakna dichisete kowaason wolgunak Ha'oni kaamnimato sholsu sinbaason aruuson.
Es bar dey Ha'ooson girsu wuzawa.
5 Dicha sinna teetbak faafa asus abdibaason Ha'oosta zagira waalaknawa wonakna
Ha'oni argasu danak shiiphok chimma foona.
6 Sinuntano han daastaki fooni giraason sholefa dicha asu yerobaase faagedo kituwa.
7 Zina foonto sinne foosonek asuni meyanon assuwa.
8 Isa asu basa teetni kooniisin wedey arkiron tai'so basa keerki asuni meyanon ar-
gasunor sinfaanane haymanotibaason morme asuwa; dey amanonoy asusatan denalo
manguwa.
9 Woggabaas issunasireneen daakalo sina teegobaas kitina asuson dicha asusikitoni
faadaassi tichutaatawa. Dey isa teegoniki girira faar sinanak sholsifa.

10 Bar naanggotni dichuk; irbanin ephphetook, amanynyini meeni wocho masak,
rakkoossi feese baassotin argasuknawa ma'a amalakna teetbaason imakna ma'a wos-
tok arto sinanak sholsifa.
11 Baasso ashni eenantoos baassotin merera Kiristoosnista fa keeshtanbesiis yo'ifana
kabaasik teegoniki giruk sholseter sinna boor'a na'o dicha asusikitonon mazgabiis
tichutaata.
12 Es dicha asusikito zeemmeti girsete teyyaason ooda beyeter sinna boor'a baassosta
mangsu katerwa.
13 Es baristan dey wostoni kotak arseter; es bar koi'ba sinnoynaron isa keerun isa
keer hamefaafe baassok sholsunoy wolla wolleset hamatetnawa asuni chowusi girser
sineter.
14 Es bari boor'a na'o sinne feeseten teegobesi kitina mashka meya girsere naanggota
koonusonek; keebesiison ha'susonek kiitifan. Es barik gumaas sunni mangsuni ugna
turkuna.
15 Zeemo sinak teegoba kitina isa isa mashka meya Sexanaasik zoonustesere aman-
toni ugnaastan shaatesete.
16 Kiristana sina isa asu keebaassik teegoba kitina dicha asusikito faasefaanane
betekiristaniisik ba'a sinonoytemato es asusikitonon argasun. Ekkak betekiristaniis
argasuni asuba foonto dicha asusikitonon argasuk chimana.
17 Betekiristaniison mai'sire ha'sife baasso arkiron dey kaambaason makoknawa
assukna hopisefe kur'uni meyak akama ulfina baassok sholsirwa.
18 Korto matsafaassi: «Meya ichfa gachwaasi noononon taar'ataata» yi. Esiisimato
dey: «Wostinynyaasik damozaba kaastonak sholsir» yifa.
19 Hep wedey keez asuni meya zaala makosonoyteron betekiristanini kur'usata kar'fa
malataason ephphatootaata.
20 Oomni meya digsonek boor'a woste asusin asu zuuttambaase asi sinak ke'uwa.
21 Zagfata wuza zuuttambaase asiista isaasin oomiisatan arkissunoy wedey ooninnu
korunoy han kiitifana baron zagutak Ha'oosi sinanawa Yesus Kiristoosnik korte Ha'oosi
wosini sina adara yifawungwa.
22 Kushuneeson asuniista ta'ire taassuk taptotaata. Teetneeson kaymak oodtano oom
asuni meyaneen boor'ni wostoosneen ane isar sinataata.
23 Katneessiki merosiknawa wonna wonna merefa meroneesikna garo wayinini usha
ushtano aka aka ushataata.
24 Isa isa asuni meeni boor'aas amma sinbaasik tai'nin mangsu katonir sinbaason
besifa. Sinuntano oom asuni meeni boor'aas ammanon bestefanaas wokkawa.
25 Esiisimato ma'a wostoos dey ammawa; amma sinnoy bar dey aachera aafa fui'tona
wuza.

6

Bozni Meyak Imte Kiito

1 Ha'oosi sunnewa inno assuse mechonoynamato bozni meya zuuttere Daambesi-
isakitonik sholsifanamato ulfinsusoto.
2 Daambesiis amanynyi sine bozni meya Daam Yesusniki kamo ay sinete boor'a
kashshusosoneetawa. Es baristan wostesefe wostoostan buu'a danefe Daamni meya
amanynyi dey shunto ayni meya sinete boor'a zeemotiistan arkissire baassok wos-
tosoto. Ne dey assutaknawa kiitutakna sholsinaas esiisongwa.

Eshni Assunewa Futoni Otumne

3 Futoni Ha'ooson shiiphoni assusnen ane isar sina baron; Daamni Yesus Kiristoosni
kayma kaamaason beyfaat ooma assu assife bar;

4 Es asus beegantok kitte isa wuzanu aane arife. Sinuntano sinnoy kaamni
karakkaronewa faassonek asi mangu eenanto basaassi faarwa. Es bar dey mangu
koona, faasso, me'a, mangu laphebaatonewa;
5 Es wuzaasikito dey futooson oomte asuni meeni ganeyaassi zagtefa budunoy
kirikkirisontu ephpha yaafa. Es effetena asuni meya Ha'ooson shiiphoos baassok
otumni danni ugna sinnatu bestefa.
6 Sinuntano: «Fayiis taak hoorona» yife asusa Ha'oni shiiphoos barik akama
buu'abawa.
7 Inno han daasta isa wuzane aane ephpha yoweni. Isa wuza dey ephphe han daastan
ephpha hamanir aafa.
8 Es bari boor'a muunewa maamne innok faafaanane hoorona.
9 Sinuntano otum asu sinak sholsefe meya fatanasitu gandesefe. Asuni meyanon
mangsira tishkifa ke'noy akama mangu eenantoni eshmiyaasik oottesefe.
10 Isa isa meya es baron eenantesere haymanotiistan shatesere akama shanasi
gandesete. Es bar dey sinfanaas birrini shunaas mangu zuuttambaase asi tuza sinna
boor'awa.

Phawulos Ximotiyosnik Imna Kiito

11 Ha'oni asuno! Ne es bar zuuttambaase asiistan shaatowa. Ooko sinaason, fu-
toni Ha'oosi kaamnimato fooson, amantooson, keeshtanaason, fakiyaason, chimme
yeroosonnawa garamaasonna sholowa.
12 Ma'a amantoni neebooson neebowa. Showo zaalni meeni sina futoni zaala maketa
koi'ba foonto kaason zaggira ephwa.
13 Zuuttambaase asik kaa imfa Ha'oosiknawa Pentenawi Philaxosni sina ma'a aman-
tok zaala make Yesus Kiristoosni sinak neen ajajefawungwa.
14 Daamni Yesus Kiristoos ammanon bestona kabaneen han ajajiison kiinanewa
zinane foontona sinna oodwa.
15 Es Kiristoosni amma bestoos suustonewa bar bar ha'sinynya sina taatoni meeni
taato, Daamni meeni Daam sina bar duusina wonaasta sinana.
16 Bar bartu kitunorwa; oonu ta'e biyak chimnoyna chaarefaassitu feefe. Barin biyar
isar oonu aafe; oonu dey barin biyanak aafa chimanawuza. Ulfinnewa koi'ba foonto
hugnane barik sinfawung, Aamin.
17 Han daastaki otumni meya tishuni otumbesiisik ge'onoytemato wedey abdibesi-
ison sinnoy otmaasta zagsonoytemato ajajowa. Abdibesiis innotin girsunak zuuttam-
baase asin arkissira imfa Ha'oosta zagsonek ajajowa.
18 Dey ma'a wosto wostosonek baassok fa baron dey haa'e imak ma'i usonek ajajowa.
19 Es barik futo sina kaason danonek yooni neyaasik zaga kaputba faana otma baasso
teetaasik zuutusone.
20 Ximotiyosno! Adarak neek imte baron oodwa; Ha'ooson ulfinsunor baaki wol-
laassinnawa tugga'ok eshni aru sina techmaassin wokwa.
21 Es effatena aruni faar yiset feese isa isa asuni meya es baron zaguk amantoni
ugnaastan shaatesete. Ha'oosi otma nittoneen ane sinfawungwa.

Wosi Phawulosni Hepsa Wosiya
Ximotiyosnik
Gachgiru

Phawulos Ximotiyosnik tichina han hepsa wosiyaas Pawulosnin tai'sonon argasi wostoni zoomobay sina na'o Ximotiyosnik imna kiitooson ephowa. Daysire dey kiitinaas fakiyak chinukwa. Ximotiyos kiitonewa chinuni kaama dannaas Yesus Kiristoosni chowaason amanamtok zaala makonak zaggire ephanaknawa awune faaronnu shanaasewa tugga'oose arkifanaknu assuusiknawa misirachuni kaamaasi makoni wostoosikna duudonakwa.

Ximotiyos arkiron teetbaason oodanak maktenaas gowwumak zagtefa sinnooy kirikiriissin wokanakwa. Es effatena wuzaas odefe baassotin tishkutano ooma ke'fana wuzaba aafawa.

Es wuza zuuttambaase asik Ximotiyos yadatonak sholsinaas Phawulosni kaasewa foose arkiron dey amantobaason; fakibaason; keeshtanbaason; chimbaasonnawa kabugtok basaasta kar'a shanaasi besok zoonustonakwa.

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Gachgiru *1:1-2*
Ximotiyosnik imte kiito *1:3—2:13*
Mormoni kabaasik amanamto sinne besto *2:14—4:5*
Es kabaasik faase wuzaaasikkitonewa sholsu zoonsune *4:6-18*
Koor'uba *4:19-22*

1 Yesus Kiristoosnikin beste kaani abdiisik Ha'oosi fiqadik Yesus Kiristoosni wosi sina
Phawulosnikin woste wosiya;
2 Shunto naata Ximotiyosnik; aba Ha'oniiskinnawa Daamni Yesus Kiristoosnikinna
otumnewa fakine dey nagane neek sinfawungwa.

Ximotiyosnik Imte Kiito

3 Wonna wonna wonne waalne shiiphonaasik neen safarefana kabaasik ta abani
meya zagsetesimato ta dey kayma kanuk barik wostefana Ha'ooson galattefawungwa.
4 Arafneeson yaadatedifawungwa; es bari boor'a akamanon gironak neen biyanak
kaltefawungwa.
5 Neekik fa futoni amantooson yaadatedifan. Effatena amantoos zeemma afane
Loyidniki dey intone Ewunqekiktu fawa. Neekik dey faanamato aringwa.
6 Es bari boor'a kushunaason neyista ta'ifana kabaasik neek imte geenimato sinna
neyissi fa Ha'oosi imanon hepsa wolgira geenimato saamma daysit hamanak yaadatsifawungwa.
7 Ha'o innok imna imaas hugnanir, keeshtannir, dey teetni ha'suni Korto Ayyanatano
digani ayyanatawa.
8 Ese Daamniisa chowanon makooson iichchotaata. Basa boor'a taatere fe taak dey
iichchotaata. Sinuntano Ha'o neek imana hugnaasik misirachchuni kaamaasi boor'a
yooni shanaason ephphatowa.
9 Bar inno zagini ma'a wostok sinnoynamato teetbaasi shunaknawa otumbaasikna
innotin fati. Korto sinna foonik innotin teege. Es otmaason neyaneen sinak Yesus
Kiristoosniki kamo innok imi.
10 Es otmaas innotin fati Yesus Kiristoos yoobaasik ammanon beste. Bar kituusi hugnanon tishkire misirachchuni kaamaaski kamo kitunoy koi'ba foonto kaa ammanon
innok besi.
11 Ta dey es misirachchuni kaamaason makoni wosi; assinynya sinna teegten.

12 Han rakkooson ephphataat faanaas es bari boor'awa. Sinuntano oonin amanenamato arifana boor'a aafa iichchonawuza. Ta imna adaraason Kiristoos wolle yoona kabaneen bar ooda chimanamato arifawungwa.
13 Taakin arita amanamto kaamaason beso zagira Yesus Kiristoosnik fa amantoosiknawa keeshtanaasikna oodwa.
14 Innoossi faafa korto Ayyanaaski kamo neek imte ma'a adaraason oodwa.
15 Iisiyani awurajjaassi fe baasso zuuttere taan beyye hametemato arifatwa. Baasso ganeyaassin Figelusnawa Hermogenesna feeseter.
16 Daamiis Onesiforni keerki meyak fakibaason imawowa. Bar showo wona taan chini. Taatonaasiknu aane iichchowe.
17 Roomki katama yeena kabaasik dey sholefe sholefetu taan dani.
18 Mangsuni kar'ni wono Daamiis fakibaason imawowa. Efesonuk faana kabaasik awune faaron taan argasinamato ne teetneesik mai'sira arifatwa.

2

Kiristoosni Amanamto Meya Taar'o

1 Ese naataaso! Yesus Kiristoosnikin bestefa otmaasik chimwa.
2 Showo zaalni meeni sinak taakin arita aruuson oomni meyanon assuk chimni baassoknawa amanamto asuni meyakna adara imma.
3 Ne dey Yesus Kiristoosni ma'a meya taar'o sinna taneen ane shanaason ephphatowa.
4 Taar'o sinne wostefe asu meya taar'oosa gaanynyanin girsuk hooro sinanaktu sholsifatano taar'oos teetbari wostoossi aane girife.
5 Esiisimato aato aato eelfe asu tumbaasimato eela shakaanane merere es merena bari wossuma aafa danana wuza.
6 Wostok hopife bulinynyaas wostena gaanaassin tesuniison dananak sholsifawa.
7 Daamiis zuuttambaase asik yaadata neek imana sinna boor'a ta makefana baron mai'sira yaadatowa.
8 Kitun kabi barinnawa Dawitni zalaassin sina Yesus Kiristoosnin yaadatowa. Ta makefana misirachchuni kaamaas esiiswa.
9 Es misirachchuni kaamaasi boor'a mangsi asunimato shashsharak taatera shana ephpha taadifangwa. Sinuntano Ha'oosi kaama aafawa taatona wuza.
10 Es bari boor'a baasso dey Yesus Kiristoosnik fa faruuski kamo bestefa koi'ba foonto ulfina danonek Ha'o korina asuni meyakwa iyaat zuuttambaase asin fakifaan.
11 Ekka yifa kaamaas amantowa;
«Barneen ane kitifaanine;
barneen ane dey kaak fooni.
12 Fakiyak chima yerefaanine;
barneen ane taattoni;
mormefaanine bar dey;
innotin mormonawa.
13 Inno amanamto asu;
sina shakaanine;
bar teetbaason;
aafa mormona wuza sinna boor'a;
aagenu amanamto sinnetu foona.»

Chim Wostinynya

14 Han chowaason yaadatsonek zaguwa. Kaamtan kabi chowa karakkarsonoytemato Ha'oosi sina teetbesiison oodosonek zaguwa. Es kaamni karakkaroos odesefe asuni meyanontu tishkunatano isa wuzaknu aane ke'fa.
15 Futoni Ha'oosi kaamanon likkik katife asunimatonawa wostobaasik iichchonoy wostinynya sinna teetneeson Ha'oosi sina tai'sukna dey girsi asu sinatak duudowa.

16 Han daastaki chownewa shima sina wollaastan wokwa. Es effatena wollaas asuni
meyanon Ha'oostan daysire wokosonektu zagifawa.
17 Es baasso assus farunoy mazanimatotu tagit hamfa. Es baasso ganeyaassin
Hemenewosnawa Filtosna feeseter.
18 Es asuni meya: «Kitun kabu zeemo sinaktu siniwa» yit karakkarok futoostan
wokete. Dey isa isa asuni meeni amantooson shorkisefewa.
19 Sinuntano «Daamiis basar sina baassotin arifewa» Esiisimatonu: «Daamiisa sunanon
teegefe baasso zuuttere manguustan wokosoto» yistera tichchera shorkonoy Ha'oosi
kaptaasta maatamak ichchewa.
20 Inya keyaassi warqeknawa birrikna wosuste koda koi'ba sinnoynaron i'okin
wosuste kodanewa ooche kodane faaser. Es barissin isa isaas ulfinto wostok; isa isaas
ulfinba foonto wostotatu feeshfa.
21 Es mangu wuzaassin kortere kesse kayim sinne feefe asus ulfinto wostota feeshfa
kodaasne feer sinana. Ma'a wostok hoore bar Daamiisik korto sinne feere ke'ni koda
sinana.
22 Na'oni meeni mangu eenantoostan wokwa. Kayma nibak Daamiisin teegsefe asuni
meyaneen ane sinna ookooson, amantooson, keeshtanaason, nagaason sholowa.
23 Chowa ephpha yoonamato arira gowwa sinaastannawa ke'noy shima
karakkarostan wokwa.
24 Daamni wostinynya sina asu zuuttambaase asik garam, assuk chimarnawa fakirna
sinanaktu sholsifatano faassonak aane sholsifawa.
25 Bar tugga'esefe baassotin garamak kiitir sinanak sholsifa. Awuzakne futooson
arsonek Ha'oos harmini ugna baassok imak chimana.
26 Esiisimato nibbesiiski wolsere Daabulos basa fiqadiison zagsonek baassotin ephni
eshmiyaassin aatte kesonewa.

3

Koi'ni Wonaas

1 Koi'ni wono rakkisuni wona yoonamato aruwa.
2 Asuni meya teetbesiison keeshter, Waagni danak joorer, ge'eser, beganter, me'eser,
aba intoosik ajajamonor, galatbesi foonto, kortobesi foonto,
3 Keeshtanbesi foonto, feeshun usonor, asuni suna mangsiser, teetbesiison ha'sunor,
keena budu, ma'ar sina wuzason oomteser,
4 Mormeser, teetbesi oodnor, beegantok tuumme feeser, Ha'ooson shunaastan ashbe-
siison girsu shunar sinone.
5 Ha'ooson shiiphediferne feer sinnetu bestesefe; sinuntano Ha'oosi shiiphoni hug-
nanon mormesefe. Es effetena asuni meyaastan wokwa.
6 Es asuni meya keya keyaassi aatte girifaafe showo boor'besi tuultera faana showo
tesa igak zoonustesefa hopiya ayyanabesi faana mashkasuson baasso ha'suussi zagsefe
asuni meyane feeseterwa.
7 Es effatena mashkasusikito wonna wonnatu arsesefe; sinuntano futooson aruta
kar'ak aane chimefe.
8 Iyyanesnawa Iyyanberesna Musenin tugga'sesetemato han baasso kanubesiis man-
giranawa amantoni chowaasik gandesere feeseter sinna boor'a futooson tugga'esefe.
9 Iyyanesnawa Iyyanberesna asi gowwaas ammanon bestenamato han baasso
gowwaas dey asu zuuttambaase asi sina ammanon bestonir sinna boor'a aafa wostota
feeshana wuza.

Koi'ni Kiito

10 Sinuntano ne ta assuuson, ta fooson, ta alamaason, ta amantooson, ta fakiyaason,
ta keeshtanaason, ephna barik chimme yeronaason arifatwa.

11 Esiisimato dey kabugtonaasonnawa ephphataana shananaasonna arifatwa. Ansokiyaknawa Ikoniyokna, dey Listirak tayista kar'a chowaasewa fakiyak ephphataana kabugtoose arifatwa. Sinuntano Daamiis zuuttambaase asiissin taan fu'ewa.
12 Futok Kiristoos Yesusnir sinne Ha'ooson girsire fook sholsefe baasso zuuttere kabugteseterwa.
13 Sinuntano mangu asuni meenawa eshtuni meena asuni meyanon eshetnawa teetbesiisik daagesetna manguusta mangu daysiset hamefe.
14 Sinuntano ne ookin aritamato aritar sinna boor'a es arita bariknawa amaneta futoosik zaguwa.
15 Daagneestanneen kabira Yesus Kiristoosnik amanok faru bestefanamato techma imfa korto matsafaasikitonon aritwa.
16 Korto matsafaasikito zuuttera Ha'oosi Ayyanani zoonsiyak tichcherwa. Es bar dey futooson assuk; daage baassotin ke'uk; daaget fooson kaanuknawa ma'a fook sinni ugna imak ke'arwa.
17 Es ke'fanaas dey Ha'oni asu zag sinanaknawa aaffa ma'a wostooson dey wostok hoorer sinne bestonakwa.

4

1 Ha'oosi sinaknawa dey taatobaason yeetifena kabaasik hayewni meyaastanawa kituni meyaastana mangsu kar'ni Yesus Kiristoosni sina adara yifan.
2 Kaambaason mako; mai'fanak mangifanak aagenu sinun chimma wostowa; assit, ke'itnawa kiititna; fakiyaknawa assukna chimwa.
3 Asuni meya kaa imfa assuuson odok oomtosone wona yoona. Sinuntano baasso sholsefe wuzason makoni assinynyabesirin zuutusone.
4 Es bari boor'a futosi chowanon odo beyefaat raajini odok sholsefe.
5 Sinuntano ne zuuttambaase asiistan teetneeson ood. Shanani ephphetook zagu; Misirachchuni kaamaasi makoni wostooson wosto. Neek imte wostooson zuutira koi'su.
6 Ta maa'a sinanak hooreratu fawa; han daastan dey oor kessa hamana wona kar'i.
7 Neebooson ma'arik neeben; aatatoni eelaason koi'ba kar'a eelin; amantonaason oodin.
8 Hanneen ekalo ookoni akilili taak hoorera faar. Es akililiison futok mangsu kar'fe Daamiis es kabaasik taak imana. Imanaas dey taak koi'ba sinnoynaron basa ammanon bestooson kaltesefe baassokneengwa.

Teetni Chowa

9 Taptera hang taaki yootak duudowa.
10 Deemas han daasta fa wuzason shunne tayistan oor kesse Teselonqe hami; Kerqiis Galatiya hami; Tiito dey Dilmatiya hami.
11 Taneen ane feyiis Luqas koi'ba. Marqos Ha'oni wostok ke'nir sinna boor'a sholera taak ephpha yowa.
12 Tikiqosnin Efeson wosingwa.
13 Yaafata kabaasik Tiroaddak Karpusniki esta kunsina kombortaason taak ephpha yowa. Matsafaasiktonon arkiron dey Birannani matsafaason taak ephpha yowa.
14 Bitta ki'fe Iskindir akama miir'a tayista kati. Daamiis wostobaasimato barik kaasuna.
15 Bar inno makefeni baron mai'sire tugga'er sinna boor'a nenu teetneeson basaastan oodwa.
16 Ta malattena chowaasik tesuni malsiison wolgifana kabaasik zuuttambesiisetu tayistan woketetano taneen ane yerere taan argasir oonu aafe. Es baron dey Ha'oos mangsu zagira baassosta faadunaata.

17 Sinuntano wosiyaas taaki kamo zuuttera maktonaknawa Aazabni meya zuuttere
odosonek Daamiis taneen ane sinne taan chini. Eetoosa noonosin dey fu'ten.
18 Daamiis mangu wuza zuuttambaase asiissin taan fu'ona. Samak fa taatobaasta
taan taamme katuna. Barik koi'ba foontonon ulfina sinfawungwa! Aamin.

Koi'ni Nagani Ooshsho

19 Prisqillaknawa Aqilakna; Onesiforimni keerki meyak naganaason mako.
20 Erastos Qoronxos katama fu'te; Trofomos mettena boor'a Milixin beyya yaan.
21 Yeeshu girunoyfen taaki taptere yook duudowa.
Ewubulus, Phudes, Linos, Kilawudiyanewa amanynyini meene zuuttere naga
maksedife.
22 Daamiis neneen ane sino.
Ha'oosi otma nittoneen ane sinfawung.

Wosi Phawulosni wosiya
Tiitonik
Gachgiru

Tiito aremawi sinaassin kiristinnaaski wolir sinfaat misirachchuni kaamaason makok tai'sonon Phawulosnin argasit fe wostoni zomoba. Phawulos han wosiyaason tichinaas woggabaasik garo sina han wostoni zomo sina Tiitonik sinfaat es kabaasik betekiristanini wostooson biire zoonsit Qerxesuktu diife. Han wosiyaas zaggira besi-fanaas keez arki arki wuzaasta:

1 Betekiristanini zoonsini meya arkiron dey Qerxeski meya mangu amalabesi foobaasik aro amala baassok foonamato Tiitonik assire make.
2 Betekiristaniissi faase showo tesa buduniis esiis dey woggabesiisik wokke feese arqasuni meenawa mashka meyanonna; esiisimato na'o arqasuni meyanonnawa wostinynyani meyanonna aakkak assuk sholsifanamato Tiitonin kiiti.

Koi'baasta dey kiristinnani amala arkiron dey naganewa koontere foone; esiisimato dey betekiristaniissin faasso; karakkaronewa oor oor kesane asin tishkuk; Tiitonik kiitonewa zoonsiyane imi.

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Gachgiru *1:1-4*
Betekiristanini zoonsini meya *1:5-16*
Betekiristaniissi showo tesa wostoni haa'o *2:1-15*
Kiitonewa teetni oodne *3:1-11*
Koor'uba *3:12-15*

1 Ha'oos korina asuni meyanon amantobesiisik chimoneknawa amantoni chowaasi
futoni ayyanak fooson arsonekna zaguk Ha'oosi boznawa Yesus Kiristoosni wosi sina
Phawulosnikin woste wosiya.
2 Es amantoos koi'ba foonto kaani abdiista kaputtera yererwa; eshnoy Ha'oos han
kaason imanak showo neyaneen sinak zeemma teyya innok giri.
3 Es neyaas kar'fana kabaasik innotin fati Ha'oosi ajajinimato taak imte adaraasik
misirachchuni kaamaason makonak Ha'oos kaambaason taak ammanon kisira besi.
4 Innok gaara sina amantoosik futoni naata Tiitonik; Aba Ha'ooskinnawa innotin fati
Yesus Kiristoosnikin otumaasewa nagaase nittok sinfawungwa.

Tiito Qerxesuk Wostena Wosto

5 Neen Qerxesuk footak zaginaas; ma'istonoy wuzasikitonon mai'sutaknawa ta neen
ajajenaasimato betekiristaniisi kur'uni meyanon katama katamaassi taatsutakwa.
6 Betekiristanini kur'u sinni asus kashistonornawa isa asuni teego sinar; gafo siner-
anawa ajajamto beyakna hamattonoy naanggotba faanar sinanaktu sholsifawa.
7 Betekiristanini kur'uus Ha'oosi wostonon adarak ephaat feer sinna boor'a
kashistonor sinanaktu sholsiwa. Esiisimato dey ge'nor, tai'non gi'tonor, zawonor,
faassonor, waagni jooraba foonto sinanaktu sholsifawa.
8 Es baristan ooma keebaassik irbanin irbasuk; ma'ar sina wuzason shunar; teet-
baason ha'sir; ma'ar; Ha'oosi wostok teetbaason korir; foonaas hoore yire fook chimar
sinanak sholsifawa.
9 Futoni assuuson assit; kiituknawa tugga'esefe baassok wolguba ima chimatak ne
arita aruni kaamaasik chimma yerowa.
10 Showo asuni meya Ayhudni keen sina amanynyini meya; haarko kunsuni sitiriisik
hamnor; ajajamonor; shimaasik sasetnawa eshetna feese asuni meya feeseterwa.

11 Es baasso shaakkusonek zaguniktu sholsifawa; baasso sinnoy ugnak danosonek
sholsunoy wuzasikitonon assifaafe asusa keyanon zuuttambaase asin shorkit
feeseterwa.
12 Baasso ganeyaassin baasso raajju sina bar: «Qerxeski asuni meya aagenu sinfanak
eshinynya dey mangu gonyo; wosto kotinynya dey joortuwa» yiwa.
13 Han zaalaas dey futowa; es bari boor'a tuuma amantobesi foonak baassotin ke'uwa.
14 Ayhudni meeni tochooson ephphetoosonoytematonawa futooson tugga'sefe
baasso ajajiison odosonoytematona mai'sira ke'uwa.
15 Kayimni meyak zuuttambaase kaymawa. Sinuntano kiina wuza wostesefe meyak-
nawa amano beyefe asuni meyakna kayma sina wuza isanne aafawa. Esiisimato dey
kanubesiis sinun yaadatbesiis kiinawa.
16 «Ha'ooson arifeniwa» yiseter; sinuntano wostobesiisiktu mormesefe; es baasso
salphattu; ajajamtonor dey ma'a wosto wostok chimonoy asuni meyawa.

2

Futoni Amanto

1 Sinuntano ne futo sina assuuson assuwa.
2 Kur'u arqasuni meya baassok fa foobesiisik feeser; ulfinbesiison oodar; teetbesiison
ha'unor; amantoknawa keeshtanakna dey fakiyak zag sinonek kiituwa.
3 Esiisimato kur'u mashka meya amalabesisik ma'ar; ulfinto sinne foosonektano
asusin hamateset ushni suusik oodtosonoytemato ma'a assuuson assusonek baassotin
kiituwa.
4 Esiisimato dey na'o mashkasusikito teegobesiisinnawa naanggotbesisonna keesh-
tosonek;
5 Teetbesiison oodak kayma; ma'ar dey teegobesiisik ajajamter sinonek assusotowa.
Es baron dey zagsonees Ha'oosi kaama kashistonoynamatowa.
6 Esiisimato dey gayma meya teetbesiison ha'susonek kiituwa.
7 Ne dey ma'a wuza sina baron zagit chowa zuuttambaase asik baassok beso singwa.
Assuneesik dey futooson, amanamto sinneeson baassok ammanon besuwa.
8 Kashistonoy ma'a wolumneeson ammanon baassok besuwa. Es baron zaguk
tugga'sefe baasso innoosta mangu wuza turuksefe kabaasik iichchosonewa.
9 Bozni meya dey daambesiisik ajajamosonek; chowa zuuttambaase asik girsusonek;
mangu kaama wolgusonetawa.
10 Dey daambesiisa waaganon wiisosonoytemato kiituwa; es baristan dey innotin fati
Ha'oosi assunon chowa zuuttambaase asik ulfintonak wonna wonna yoi'uba foonto
amanamtobesiison besusoto.
11 Asu zuuttambaase asin fatuni Ha'oosi otma ammanon kessa beste.
12 Es Ha'oosi otma dey mormosonnawa ashaasi eenantosonna beyya teetniison oodda
Ha'ooson girsuni fo han daasta fooniktu innotin assifawa.
13 Esiisimato eebbisto abdiniison dey arkitto Ha'oniisi; innotin fati Yesus Kiristoosni
ulfinak yooson oodtifenirwa.
14 Kiristoos mangu wuza zuuttambaase asiissin innotin fu'onaknawa ma'a wostooson
wostok chimma barik kortera kessa kayim dara sinaniknatu bar innotin kaynunak
teetbaason aatire imi.
15 Ese; es wuzasikitonon assuwa; tuuma ha'suni hugnak kiitu; dey ke'u; oonu neen
kashshunaatawa.

3

Kiristanani Ma'a Wosto

1 Asuni meya zuuttambesiise baassotin ha'sife gaanynye meyak shuphphe
ha'usoneknawa ajajamosonekna; ma'a wostooson zuuttambaase asin wostok hoorer
sinosonek makowa.
2 Ooniistanu sinfanak mangu wolla wolumsonoytemato zagira makowa. Es baristan
denalo asuneen ane faassonoy garam; futoni teetni da ephaason asu zuuttambaase asik
besir sinoto.
3 Inno dey zeemo sinak yaadatni foonto, ajajamtonor, ugunniison daager, ooma ooma
eenantok ashni girak ha'it manguknawa asuniista mangu wuza safaretna innotna
innotna faasset faanir.
4 Sinuntano innok etni sina Ha'oosi ma'anewa keeshtannek tuuma kenashtobaase
ammanon bestefana kabaasik;
5 Inno wosteni ooko wostoniisik sinnoynaron bar fakibaasik innotin fu'e. In-
notin fu'enaas dey hepsa koontere masoknawa Korto Ayyanaaski kamo beste gaddo
sinaasikwa.
6 Ha'oos garambaasik innotin fu'e Yesus Kiristoosniki kamo Ayyanabaason innok
daysira wuuki.
7 Es baron zaginaas inno bari otmaasik ooko sinna abdik oodet faani koi'ba foonto
kaason warasonikwa.
8 Es bar dey amanamto wollawa; Ha'oosik amane asuni meya ma'a wostooson wostok
chimonek han baron zuutira baassok zaggira makotak sholefawungwa. Es wuzaasikito
ma'ar dey asu isarba isarbaasik ke'arwa.
9 Sinuntano gowwani meeni karakkaroossin; koontoni tuzni faadunon; faassooson;
tumaassi chowak kabifa faassoossin teetneeson oodwa. Es wuzaasikito ke'nor dey
waagba foontowa.
10 Oor oor kesaason ephphe yeefe asusin isarga kiitu; hepsa dey ke'itanneen orfo
basaastan wokwa.
11 Es effe asus eling dey boor'inynyawa. Bar basaasta wolgire mangsu kar'i sinnamato
aruwa.

Koi'ni Kiito

12 Arxemaasnin wedey Tikiqosnin neeki wosifana kabaasik taptera ta faana dima
Niqophiliyon yowa. Ta han yeeshuuson esta aatunak buggingwa.
13 Tumaason arife Zeenasnawa Aphphilosna ugna kutuk kabsonek zaguwa. Baassok
sholsi wuza zuuttambaase asin argasuwa.
14 Inno asus dey gaanbesi foonto sinne fui'tosonoytematonawa fooni rakkooson
chime aatak chimosonekna ma'a wostooson wostosonek arusotowa.
15 Taneen ane feese baasso zuuttambesiise naga neek wossetewa. Amantoosik
innoneen ane haa'er sina innotin shunefe baassok zuutira naganiison katuwa. Ha'oosi
otma zuuttamnitiiseneen ane sinfawungwa.

Wosi Phawulosni wosiya
Filmonanik
Gachgiru

Filmona arto kiristana; Qolasiyasni betekiristaniissi fe baassoneen ane feenamatotu biistefa. Filmona Onesmos yiste bozba feer. Es wostinynyaas daambaaskin kesse hamna kaba taatoni keer fe Phawulosneen uphe. Phawulosniki kamo Onesmos kiristinnani amantooson ephphete. Phawulos Filmonaniki tichina wosiyaas Filmona wolle barki yeere ganonak besifar. Es baristan dey hash Onesmos kiristana sinna boor'a hawungneen ekalo kiristana aynimato ephphetoonaktano boznimato faadunoynamato make.

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Gachgiru *1-3*
Phawulosni galata Filmonanik *4-7*
Phawulos Onesmosni chowaasik zaggire shiiphe *8-22*
Koor'uba *23-25*

1 Kiristoos Yesusni chowaasik taato sina Phawulosnikinnawa ayni sina Ximotiyosnikinna; shunto aynisiknawa innoneen ane wostefe Filmonanikna:
2 Esiisimato dey neeki keer zuuttesefe amanynyini meyak eetni sina Afibiyak innoneen ane Kiristoosni meya taar'o sina Arkiphanik;
3 Aba Ha'oniiskin; Daamni Yesus Kiristoosni otmaasewa nagaase nittok sinfawung.

Filmonani Keeshtannewa Amantone

4 Shiiphonaasik neen safaret wonna wonna Ha'onaason galattefawungwa.
5 Daamni Yesusniista fa amantonesewa amanynyini meyak fa keeshtanneese asin odengwa.
6 Kiristoosnir sinniisik danni ma'a wuzaas zuuttera ammanon arutak amantoneeson oomni meya haa'ak chimatak shiiphefawungwa.
7 Aytaaso! Amanynyini meeni nibaas neyista beysa danna boor'a keeshtanneestan taak akama giranewa chimne daningwa.

Phawulos Onesmosni Chowaasik Wolle

8 Es bari boor'a wostoneeson koi'suwa yira neen ajajok Kiristoosniki kamo chima daningwa.
9 Sinfanaknu es baron zagustan Yesus Kiristoosni chowaasik taato sina ta kur'u Phawulos keeshtanak shiiphosontu sholefawungwa.
10 Ta taatoni keer faagedo danna naata sina Onesmosni chowaasik neen shiiphefawungwa.
11 Zeemo sinak Onesmos neek ke'nor sinne feer; sinuntano hash neeknen taakneen ke'nirwa.
12 Barin neeki wolgira wosingwa; barin neeki wosinaas ta nibaasi safaranon zaguni asunin zagiratu faadifawungwa.
13 Misirachchuni kaamaasi boor'a taatera faana kabaasik ne edde sinne taan argasunak bar taneen ane feefaanane girona kabawa.
14 Sinuntano ne zagifata ma'a wostoos shunaktano giddik sinnoynamato iyaat neneen ane merkonoy isa wuzane zaguk aane sholotwa.
15 Onesmos garo wonniron neyistan oor kesnaas awuzakne hawungneen ekalo neyistan oor kesnoy neneen ane foona sinanawa.
16 Sinuntano hawungneen ekalo bar neneen ane foonaas boznimato sinnoynaron boziisatan denalo shunto ay sinnewa. Bar taak shunto aytawa; sinuntano ashak feena

kabaasik wostefena wostoos neek ke'nir sinna boor'a ayyanabaasik dey Kiristoosniki kamo ayne sinna boor'a neek arkiron shuntowa.
17 Ese taan ay zagira faaditannen barin dey tane feer zagira ephphatowa.
18 Bar neen miir'ena wuza wedey kowa faafaanane tayista faaduwa.
19 Ta Phawulos kowaason neek kaasuna yira kushunaasik neek tichingwa. Sinfanak kaaneesi chowak nenu teetneesik ta kowa neyista faanamato ta neen yaadassunak aane sholsifawa.
20 Ese aytaaso! Han ma'a wuzason taak zagutak Daamiisa sunak shiiphefawungwa. Adarawa Kiristoosniki kamo nibnaasik beysa imaywa.
21 Han baron neek tichinaas ma'i utar sinneeson amanefaatwa. Ta neen mamsinaastan denalo zagutamato arifawungwa.
22 Es baristan denalo Ha'oos shiiphontiison odera nittoki yoonak zagunak abdina faar sinna boor'a beysa ephana keya taak hoossuwa.

Koi'ni Nagani Ooshsho

23 Kiristoos Yesusni boor'a taneen ane taatere fe Ephphafira neek naga wosiwa.
24 Esiisimato dey taneen ane wostesefe meya: Marqos, Aristirokos, Deemasnawa Luqasna naga neek wossetewa.
25 Daamni Yesus Kiristoosni otmaas nittoneen ane sinfawungwa.

Ibrawini Meyaki Woste Wosiya

Gachgiru

Han wosiyaas tichchenaas amanynyini meyaasta akama tugga'o kar'na boor'a amantobesiison beyonoytemato teetnitiison aruti uknawa chinuknawa; han tichaason tichi bar Ibrawini meeni amanynyini meyak Yesus Kiristoos futo dey Ha'ooson ammanon kesire besir sinbaason besunak. Es amanynyini meya amantobesiisik zagusonek baassotin chinidifer. Es baron dey zagifena kabaasik keez futo ammanon kisire besi:

1. Ephpheteena shanaaski kamo Abaasik futok ajajamter sina Yesus koi'ba foonto Ha'oni Naawa. Ha'oni Naa sinbaasik kur'u teyyani kaamaasi raajjuni meya; Museniistannawa Ha'oosi wosiyaasikitotanna bar akamanon denalowa.
2. Yesus kur'u teyyani kaamaasi maagni meyaastan akamanon denalo sina koi'ba foonto maag sinbaason Ha'oos teetbaasik makewa.
3. Yesusniki kamo amanynyini meya boor'aassin, digaassinnawa kituussinna fui'tosone. Yesus maagni meeni maag sinbaasik Ibrawini meeni amantoosiknawa sitiriisikna kaabare yere waagni maa'aas yiraranimato sinna biistet fa faruus futo sinanak zagi.

Han tichaason tichi bar Israelni meeni tochoossik arto sina asuni meeni amantooson beso zagire ke'ak (eddeba 11) feretisefe asuni meya amantobesiisik zagusonek yaadassidifer. Esiisimato edde 12 feretisefe asuni meya aafbesiison Yesusniista zaguk amantobesiisik zagusoneknawa aaffa shanewa rakkone baassosta kar'fana kabaasik fakusonektu kiitife. Koi'baastak dey kiitonewa teetnitiison oodti yifa kaamne makok wosibaason koor'i.

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Gachgiru: Ha'oos Kiristoosniki kamo ammanon bestobaas Edde *1:1-3*
Kiristoos Ha'oosi wosiyanikitotan denalo sinnamato Edde *1:4—2:18*
Kiristoos Museniistannawa Iyyasuniistanna denalo sinnamato Edde *3:1—4:13*
Kiristoos maagiisatan denalo sinbaas Edde *4:14—7:28*
Kiristoosni teyyani kaamaas denalo sinnamato Edde *8:1—9:22*
Kiristoosni maa'a sinnaas arkira beste; Edde *9:23—10:39*
Amantoosi akama sina Edde *11:1—12:29*
Ha'ooson girsu Edde *13:1-19*
Koi'ni shiipho Edde *13:20-21*
Koor'uba *13:22-25*

Ha'oos Nawubaaski Kamo Make

1 Ha'oos zeemoti neyaassi showo ugnak; raajjuni meyaki kamo inno abani meyak showo kaba maket faar.
2 Sinuntano hash orfoti neyaassi zuuttambaase asin warasonir zagina nawubaaski kamo innok make. Han daason dey zuuttambaase asin tesinaas barikwa.
3 Bar Ha'oosi ulfinanon palpalgire besir. Bar haalabaasik Ha'oosneen ane mai'sire isarwa. Kaambaasi hugnak han daason zuutire teebbe ephiwa. Asuni meyanon dey boor'besiissin kayimsinanneen orfo samak hugnaba faana Ha'oosi ho'itta di.
4 Barik imte sunaas Ha'oosi wosiyani suntan denalo sinnamato Ha'oosi Naa Ha'oosi wosiyatan akamanon denalowa.

Ha'oosi Naa Ha'oosi Wosiyatan Akamanon Denalo

5 Ha'oos bari wosiyaasi ganeyasin:
«Ne Naatawa;
hawung neen koonin»

hepsa dey: «Ta barik aba sinana;
bar dey taak Naata sinana»
yinaas oonininso?
6 Ha'oos uuzza Nawubaasin
han daasta wosifana kabaasik;
«Ha'oosi wosiya zuuttera;
barik sagadona» yifawa.
7 Sinuntano Ha'oosi wosiyani chowaasik;
dey: «Ha'oosi wosiyanikitonon Ayyananikito;
Ha'oosik wostesefe baassotin;
dey geeni winonikito zagunir» yifawa.
8 Sinuntano Naasa chowak;
«Ha'oose; zigimunees koi'ba foontonon foonir;
taatonees dey ookoni haaro.
9 Ookooson shunit; manguuson dey oomtet;
es bari boor'a Daama Ha'onees;
omoneesatan denalonon gira;
imfa muudak neen muudi» yifa.
10 Esiisimato dey:
«Daamiiso! Ne zeemma daason tesitwa;
samaasikito dey kushuneesi wostowa.
11 Es barikito zuuttera tishunir;
sinuntano ne footar;
zuuttambaase maamnimato kur'una.
12 Maamnimato zagira biruta;
barikito dey maamnimato sinna sooltona;
sinuntano ne aagene aagene sinfanak;
ne; neneesik koi'ba aafa» yifa.
13 Ha'oos bari wosiyaasikitoni ganeyasin:
«Gumaneesakitonin wochoneesi;
sikalosi zaguna kabaneen;
ta hoi'ta teshaasta duwa»
yinaas oonininso?
14 Eekan Ha'oosi wosiya zuuttera faruni asuni meyak wostonak wostera ya Ha'oni
wostinynya sina Ayyananikitotanoso?

2

Danni Faruuson Mai'sira Oodanik Sholsifa

1 Es bari boor'a odeni chowaastan mor'orera gandonoynimato odeni wuzaasi
chowanon mai'sira oodanik sholsuwa.
2 Ha'oosi wosiyaki kamo makte kaamaas futo siniwa. Es kaamaason aatfe barnawa
han kaamaasik ajajamtonoy barna sholsu ke'ooson ephphetoona.
3 Eekin inno han akama faruuson arifaat beyfaanine aakkak aatta kesak chi-
manirinso? Han faruuson zeemme makees Daamiiswa. Barkin ode asuni meya han
baronnu gasasisere maksetewa.
4 Ha'oos dey mallatoosikitonon; diinqi chowaasikitonon; showo tesa biistera artonoy
wuzasikitonon zaguknawa bari fiqadiisimato imte Korto Ayyanaason imak baasso
zaalaas futo sinbaason besiwa.

Asuni Zala Zuuttambaase Asik Faruni Zoonsi Sinaas Yesuswa

5 Ha'oos hanneenti yooni baron han wollet faani daason Ha'oosi wosiya ha'sunak
aane zaguwa.

6 Esiisimato isa dimta ekka yiste:
«Ne barik safarotak asu aambenso?
Barin dey oodatak asuni naa aambenso?
7 Garo wonniron Ha'oosi wosiyatan hatessit.
Ulfinnewa galatne asi zawudi guufsit.
8 Zuuttambaase asin;
basa ha'suusi sikalosi zagit.»

Zuuttambaase asin basa ha'suusi sikalosi zagifana kabaasik basa ha'suusi sikalosi zagunoy fu'enar isa wuzne aafawa. Sinuntano hashti fa bar zuuttambaase basa ha'suusi sikalosi sinnamato hashnu aane biyeni.

9 Sinuntano hash Ha'oosi wosiyatan garo wonniron hatere fe barin kituni shanaason ephpheteena boor'a ulfinnewa galatni zawudine asin guufe Yesusnin biyani. Bar Ha'oosi otmak inno zuuttamniise asik kitiwa.

10 Wuza zuuttambaase bariknawa basarna sinna testenaas Ha'oos showo naanggota hang ulfinaaski ephpha yoonak baasso faruusi zoonsi sina Yesus shanaassik mai'sire zag sinne yeronak sholsi.

11 Asuni meyanon korto zagifa barewa barik korto sina asuni meya dey isa abani naanggotwa. Es bari boor'a Yesus baassotin: «Aytaasakitono!» yire teegonak aane iichchefe.

12 Esiisik korto matsafaassi:
«Sunneeson aytaasakitonik makonawa;
maabaraasi ganesi teechok galattona» yifawa.

13 Esiisimato dey: «Amantonaason basaasta ha'unawa» yifa.

Hepsa dey: «Ese tanawa Ha'oos taak imna naanggotnaase hanta faani» yifa.

14 Es bari boor'a han naanggotaasikito harinbarewa ashbare faana asu sinete boor'a Yesus dey baassosimato asu sini. Es baron zaginaas kitubaaski kamo kituustak ha'suni hugnaba faana Dabulosnin tishkunakwa.

15 Esiisimatonu kituuson digsete boor'a neebesiison zuutire bozoosi sikalosi feese baassotin birmadumma kisunakwa.

16 Yesus argasunak sholenaas Ha'oosi wosiyanon sinnoynaron Abrahamni zalaason sinbaas ammawa.

17 Es bari boor'a wuza zuuttambaase asik aybaasakitonimato sinanak sholsi. Es barik asuni meeni boor'aason tishkuni maa'ani imak Ha'oosik wostok amanamtonawa faki maagni gaanynye meeni gaanynyana sini.

18 Bar teetbaasik fattantere shanaason ephpheteena boor'a fattantesefe baassotin argasunak chimanawa.

3

Yesus Museniistan Denalo Sinnamato

1 Es bari boor'a samaki teegtooson haa'onir sina korto aytaasakitono! Amantoniisi wosi sina barinnawa maagni gaanynye meeni gaanynya sina Yesusninna safarotiwa.

2 Muse Ha'oosi keya zuuttambaase asiista amanamto sinnamato Yesus dey barin taatsi Ha'oosik amanamtowa.

3 Keyaason keer'fe bar keyaastan denalonon ulfinba faanamato Yesusnik dey Museniistan denalonon ulfina sholsirwa.

4 Futoosik keya isarba isarbaasik baron keer'a asuba feerwa. Sinuntano zuuttambaase asin keer'aas Ha'ooswa.

5 Hanneenti maktoni wuzaasik zaala sinanak Muse Ha'oosi keya zuuttambaase asiista wostinynyanimato amanamto sinne feer.

6 Sinuntano Kiristoos Ha'oosi keeruk amanamto sinnaas Naanimato sinnewa. Es keyaas dey innowa. Bari keya sinaniis amanefeni wuzaasewa teetefeni abdiise asin mai'sira ephfaninewa.

Ha'oni Asunik Imte Ke'oni Kiito

7 Es bari boor'a korto Ayyanaas makefanaasimato:
«Hash hawung kaambaason odefeti kabaasik;
8 Zaboossik fattantefeti kabaasik;
manguk tayista kabseteesimato;
nibnitiison ephphetoo beyar zagutiita.
9 Es kabaasik zeemoti abantiisakito taan fattanesete;
Dey taan tu'nisete;
Acheechasir wogga zagina baron dey biyete»
yifawa Ha'oos.
10 «Es bari boor'a es koontoosta haaren:
‹Nibbesiis wonna wonna daagettu faafa;
ugunnaason dey aane arsoto› yingwa.
11 Dey:
« ‹Ta baassok imanak fa beysani dimaasta;
isanne aafa girsone wuza!› yira;
gi'naasik teyingwa» yi.
12 Aytaasakitono! Nitto ganeyaassin oonu hayewa Ha'oostan woksuni mangunewa amanonoy nibne foonoynamato teetnitiison oodtiwa.
13 Es baristan denalo nittoossin boor'aasik eshtere nibbaason ephpha too beyar zagunoynamato: «Hash hawung» yistera teegte wonaas faana kabaasik wonna wonna merkotiwa.
14 Tesustak fa amantoniison hamma koi'baasta kar'ana kabaneen zaggira ephfaanine Kiristoosneen ane warasertu siinani.
15 Esiis dey:
«Hash hawung kaambaason defeti kabaasik;
es nuurifeti kabaasik zagsetiisne faaron;
nibnitiison ephpha too beyar zagutiita»
yistera maktenaasimatowa.
16 Eeka es baasso kaambaason odesetenneen orfo nuuriis oona oonanso? Es baasso Muse zoonsin Giphtsini daastan kesa baasso zuutteretenoso?
17 Ha'ooson acheechasir wogga tuumanon gi'tonak zagit feesees oona oonanso? Es baasso boor'a woste baassonawa dugnobesiis ichma daassi gandera fu'tena baassotenoso?
18 Dey es ajajamo beya baassotin sina shakaanane: «Beysanaaski aafa girsone wuza» yira teyinaas oona oonanso?
19 Ese giru chima beyetees amanto beyobesiistan kabi chowa sinbaasontu biifeniwa.

4

Ha'oos Darabaasik Imna Beysani Abdi

1 Es bari boor'a bar innok imana beysani dimaassi girunik ephphataani abdiis hashnu zagira faar sinna boor'a nittoossin es beysani dimaassi giruni ixa dannoy fui'tonoynamato inno zuuttamniise teetniison oodaniwa.
2 Ma'a oduuson baasso odeseteesimato inno dey odeniwa. Sinuntano baasso odesete kaamaason amantok aane ephphetoosoto sinna boor'a baassok aane ke'a.
3 Basa wostoos han daas testenanneen kabira koi'ira faar sinfanaknu: « ‹Ta baassok imana beysani dimaassi isanne aafa girsone wuza› yira gi'naasik teyingwa» yinaasimato hashnu amanefe inno es Ha'o innok imana beysani dimaassi giruniwa.
4 Naafunsa wonaasi chowak isa dimta: «Ha'oos wostet faana wostoosikitotan naafunsinari wono beysa ephi» yistewa.

5 Esiisimato han dimaasta hepsa dey: «Ta baassok imana beysani dimaassi isanne aafa
girsone wuza» yiwa.
6 Es baasso ma'a oduuson zeemme odese baasso ajajamto beyobesiistan kabi chowa
aane girsoto. Sinfanaknu ek girsonek faqqadtena isa isa meya feeseter.
7 Es bar dey zeemma maktenaasimato
«Hawung kaambaason odefeti kabaasik;
nibnitiison odo beyar zagutiita.»
yit Ha'oos showo neyaneen orfo Dawitniki kamo makena kaamaas «Hawung» yistera
teegte wonaas budubaasik futo sinnamato arte.
8 Iyyasu beysani dimaason baassok imi sinfaanane Ha'oos hepsa «Hawung» uuk ooma
wonni chowa makona kabatawa.
9 Ese Ha'oos beysa ephnaasne fa beysa daraasik hashnu fui'tera faarwa.
10 Ha'oos wostet faana wostoostan beysa ephnamato dey Ha'oos imana dimaassi
girsoni baasso dey wostet feesete wostobesiistan beysa ephone.
11 Es bari boor'a oonu es asuni meeni ajajamto beyaasik zoonustere gandonoynamato
ek Ha'oosi beysani dimaassi girunik kaboniwa.
12 Ha'oosi kaama hayewa dey wosterwa. Hep kadba faana siifoostan denalonon kaa-
gawa. Kaasonnawa ayyanaasonna; atussiki ribusonnawa go'usonna oor oor kisunan-
neen kar'arwa. Nibaassi aachera fa safaraasewa eenantoose asin tu'nira mangsu kar'ar.
13 Ha'oosi sinan aachoni testo isanne aafa. Bari sinaasta zuuttambaase amma dey
atatu sinnatu bestefa. Inno dey wolguba imaniis es bari sinawa.

Yesus Maagni Gaanynye Meeni Gaanynyasatan Denalowa

14 Ese samaasikitonon aatte den sama kesa akam Maagni gaanynye meeni gaanynya
innok feer sinna boor'a amantoniison zaggira ephaniwa. Es maagni gaanynye meeni
gaanynyaas dey Ha'oosi Naa Yesuswa.
15 Innok fe maagni gaanynye meeni gaanynyaas inno hopiyaasik kenashtok chi-
marwa. Bar zuuttambaase asik innoosimato fattante. Sinuntano isa boor'anu aane
wostowe.
16 Ese fakiya ephphatooniknawa argasu innok sholsifana kabaasikna otumbaason
dananik otumbaas faana ek Ha'oosi zigimoki isa diga foontonon tai'soni.

5

1 Maagni gaanynye meeni gaanynyaas isarba isarbaas asuni meeni ganeyaassin
kortere Ha'oosneen ane uphsuni chowaasik asuni meeni edde sinne mabaasonnawa
maa'aasonna imaktu taattefe.
2 Bar teetbaasik hopiba faanar sinna boor'a arunoy baassotinnawa daagefe baas-
sotinna kenashtok biyanak chimana.
3 Bar teetbaasik hopibaasi boor'a boor'ni fakiya bestonak zagifa maa'aason imanak
sholsinaas daraasik koi'ba sinnoynaron basa teetaasikneengwa.
4 Aaronniisimato Ha'oosik teegter sina shakaanane oonu han ulfinaason basa tee-
taasik ephphetoonak aafa chimanawuza.
5 Esiisimato Kiristoos maagni gaanynye meeni gaanynya sinaason basa teetaason
aane ulfinsuwe. Sinuntano bar maagni gaannye meeni gaanynya sinaasi ulfinaason
dannaas:
Ne taak naatawa:
«Ta hawung neen kooningwa»
yi Ha'ooskingwa.
6 Ooma dimaasta dey Ha'oos:
«Melkesedeqni maag sinaasimato;
ne koi'ba foontonon maagwa» yifa.

7 Yesus asu sinne han daasta feena kabaasik kitun fu'onak chimni Ha'ooski akama chaagaknawa akama harafakna mamsunewa shiiphone zagi. Garamak teetbaason ajajamer zagubaasik Ha'oos shiiphobaason ode.
8 Ha'oni Naa sinfenaknu ephpheteena shanaassin ajajamtoson ari.
9 Yo'uba foonto sinne bestenanneen orfo ajajamefe baasso zuuttambesiise asik koi'ba foonto faruusik ugna sini.
10 Es bari boor'a dey Ha'oos Melkesedeqni maag sinne taattoosne faaron maagni gaanynye meeni gaanynya zagira taatsi.

Asuni Meya Amantobesiison Beyonoytemato Teetbesiison Oodonek Imte Kiito

11 Han chowaasik makoni wuza showo faarwa; sinuntano yaadatoni hugnantiis garo sinna boor'a nittok assus rakkowa.
12 Hashneen kar'a fa effatena wonaasik nitto assinynya sinati kabawa; sinuntano Ha'oosi kaamni tesuni assuuson oom asu hepsa assunak sholsuwa. Es bari boor'a nittok sholsifaas shaabotano chima muutawa.
13 Shaabo keeshtefa bar zuuttera daaga nawa sinna boor'a ma'aason manguustan korire aru aafa chimanawuza.
14 Sinuntano chima muu sholsina baasso ma'a wuzaasewa mangu wuzaase asin korire kisuni arubesi faana asuni meyawa.

6

1 Ese Kiristoosni chowaasik imte tesuni assustan aatta ek chima assuski hamaniwa; kitu wostoossin harmuni chowaasiknawa Ha'oosik amantoni chowaasikna asi kaptaason hepsa wolla kaputaniita.
2 Esiisimato haphuqtooson, kushuk ta'uuson, kitun kabuuson, koi'ba foonto mangsuni kar'aasi assuni chowaason hepsa wolla kaputaniita.
3 Ha'o iyaanane es baron zaguni.
4 Amantobesiison morme asuni meyanon harmire wolsonek zagu aakkak chimtonirinso? Es effetena asuni meya zeemo baassok chaarefa chaarera faar. Samaki imaason bechchire biire feeseter. Korto Ayyanaasneen ane haa'er sinne feeseter.
5 Ha'oosi ma'a kaamanonnawa hanneenti yooni wonaasi hugnanonna bechchire biire feeseter.
6 Es effetena asuni meya amantobesiison mormesefaatene baasso teetbesiisik Ha'oosi Naanin hepsa wolle suutesefe boor'anawa ammanon salphisisefe boor'ana baassotin harmusonek zagu aafa chimtona wuza.
7 Showo wona barista keret fa irooson ushfa barewa bulefe barik dey gaana imfa daase Ha'ooskin eebba danana.
8 Sinuntano seer'newa asewne kaygaanane waagba foontotu sinana; erwuttonak dey ta'i; bari ko'aas dey geesi kiichchowa.
9 Shunto meyane! Han baron makefanaknu nitto faruntiison ephpha yooni ma'a wuzniti faanamato inno futok arifeniwa.
10 Ha'oos futoktu mangsu kar'fa. Es bari boor'a wostontiisewa zeemo sinun hashti fa kortoni meyanon argasuntiise asik bari sunaasik zagseti keeshtanaason aafa daagona wuza.
11 Nitto zuuttamnitiise abdik oodet faaseti wuzason kushuntiissi ephpha gedati kabaneen duudontiison hamma koi'baasta kar'ana kabaneen besutiktu chinira eenantefeniwa.
12 Eenantefeniis amantoknawa fakiyakna zagire yerok imte abdiison warasoni asuni meyane feer sinatiktano awuja sinatiktawa.

Ha'oosi Abdi Amanamto Sinbaas

13 Ha'oos Abrahamnik abdi imfana kabaasik bar teegera tewunak baristan denalo oom oonu aafe sinna boor'a ekka yit bar bari teetaasik teyi:
14 «Futoosik neen eebbisuna; zalneeson dey showosunawa»

15 Abraham fakiyak oodde barik imte abdiison dani.
16 Asuni meya teyisefe kabaasik baassostan denalo sina suna teegseretu teyisefe.
Wolumbesiison teyyak zaggisere baasso ganeyaassi fa kirikkiriison zuutire tishkisefe.
17 Esiisimato Ha'ooskin budi alamabaas sooltonor sinbaason ammanon besunak
sholefaat abdiison ephphetooni baassok teyyak zaggi.
18 Esiisimato Ha'oos han hep sooltonoy bari abdiisonnawa teyyaasonna innok imi; es
bar dey Ha'oos eshak aane chimfa sinna boor'a sinniista fa abdiison zaggira ephak barki
eelle hama inno akama chimatu danniwa.
19 Es abdiis kaaniisik markabiis shorkonoynamato zatta yeetifa bittaasimatowa. Es
abdiis yinuson aatta sirki bagtoossi giri.
20 Yesus Melkesedeqni maag sinne taattoosimato koi'ba foontonon maagni gaanynye
meeni gaanynya sinne innokwa iyaat zeemme sir giriwa.

7

Maagni Gaanynye Meeni Gaanynya Melkesedeq

1 Melkesedeq Salemni taato; dey zuuttambaase asiistan denalo sina Ha'oosi maagwa.
Es Melketsedeq Abraham taate meyanon merere wolifena kabaasik ugnaastak uphere
eebbisi.
2 Abraham dey ephna wuza zuuttambaase asiistan asiriissin isaron kisire imi.
Melkesedeqni sunaasi kota issoonsa: «Ooko taato» Ooma: «Salemni taato» wedey «Nagani
taato» uwa.
3 Melkesedeq tichak arte abanawa intone wedey koontoni tuzba aafa; neebaasi tesu;
kaak foona woggabaasik koi'ba aafa. Es Melkesedeq Ha'oosi Naani besonimato koi'ba
foontonon maag sinne foona.
4 Han asus aakkane fe akam asu sinnamato biitiwa; asteseriisi tuzni aba sina
Abrahamnu boojok danna wuzaassin asiriissin isaron kisire imi.
5 Es baasso maagni meeni wostoosta wostosonek faadtefees Lewini zalaasikito
sina daraasasin abrahamni zalaassin esiisnu dey aybesiisakitonikin asiriissin isaron
ephonek tumaasi baassok ajachchewa.
6 Es Melkesedeq Lewini meeni zala sina beyfenaknu Abrahamnikin asiriissin isaron
ephi. Abdini kaama imtena Abrahamnin dey eebbisi.
7 Garoos arkiisatan eebba ephphetoona bar ek hang uba aafawa.
8 Isa kadbaasik asiriissin isaron ephefees kitunir sina baassowa. Sinuntano ooma
ugnaasik dey asiriissin isaron ephefe bar hayew sinne foonamato zaala maktena
Melkesedeqwa.
9-10 Ese Melkesedeq Abrahamnin uphena kabaasik Lewi ababa Abrahamnikin
hashnu aane koontowe sinna boor'a asiratiison ephanak sholsinaas Lewi teetbak
Abrahamniki kamo asiriissin isaron kaasiwa uwa.
11 Ese daraasik tuma imtenaas Lewini maag sinne wostoski kamowa. Es Lewini
meeni wostoosik tuuma sini sinfaanane Aaronni maag sinne taattos sinnoynaron
Melkesedeqni maag sinni taattoba feena oom maag yoona bar sholsuna kabatawa.
12 Maag sinni tuzaas sooltefana kabaasik tumaas dey ane sooltonak sholsuwa.
13 Han bar zuuttambaase barik maktena maagiis ooma asteserikingwa. Es asteseri-
issin shoo'aasta tai'sere woster oonu aafewa.
14 Daamniis Yuudani meeni asteseriissin sinbaas artowa. Sinfanaknu Museni maag
sinni chowaasik makefena kaba Yuudani meeni asteseriison besira makena wuza
isanne aafawa.

Kiristoos Melkesedeqniisimato Maag Sinnamato

15 Han wuzaas amma sinna foonaas Melketsedeqniisimato oom maag kabifena
kabaasikwa

16 Bar maagni meeni taattooson ephnaas tishunoy koi'ba foonto kaani hugnaasiktano
zalaasi tuzakin ya tumaasi sitiriktawa.
17 «Melkesedeqni maagni taattoosimato ne koi'ba foontonon maagwa» yistera barik
zaala maktewa.
18 Zeemmati ajajiis hopiya dey ke'nor sinna boor'a shaartewa.
19 Museni tumaas ooninnu isanne tuuma zaguk aane chima. Sinuntano hash Ha'ooski
ta'anik akama abdi innok imtewa.
20 Es baristan ooma han maag sinaas Ha'oosi teyya foontonon aane sinawa. Es zeemo
sinak maag sine baasso teyyaba foontonontu sinetewa.
21 Sinuntano Yesus maag sinnaas Ha'oosi teyyakwa. Esiis dey: «Daamiis: ‹Ne koi'ba
foontonon maagwa› yire teyi; es safarabaas dey aafa soolona wuza» yistera barik
maktenaasimatowa.
22 Es teyyaasi boor'a Yesus es baristan denalo teyyani kaamaasik waasi siniwa.
23 Kituusi boor'a isa maag sooltonoyfeen wostefena wostobaastak koi'ba foontonon
fook aafa chimanawuza sinna boor'a zeemoti maagni meya faadbesiis showowa.
24 Sinuntano Yesus koi'ba foontonon foonir sinna boor'a maag sinbaas sooltonorwa.
25 Es bari boor'a baassok natuk koi'ba foontonon hayew sinne foonir sinna boor'a
barki kamo Ha'ooski yeesefe baassotin zuutire fatuk chimanawa.
26 Esiisne fe korto; zinaba foonto, kayim, boor'ni meyaastan oor kesse korto, samastan
denalo teg sina maagni gaanynye meeni gaanynyaas innok sholsuwa.
27 Bar oom maagni gaanynye meeni gaanynyanimato zeemme basa teetni boor'aasik;
orfo dey daraasa boor'ni boor'aasik wonna wonna maa'a imanak aane sholsifawa.
Teetbaason maa'a zagire imna kabaasik han wuzason hepsa wolunoynamato zagire
koi'siwa.
28 Tumaas maagni gaanynye meeni gaanynya zagira taatsifanaas hopi sina asuni
meyanongwa. Sinuntano tumaasneen orfo ya teyyaas koi'ba foontonon tuuma sina
Ha'oosi Naanin taatsiwa.

8

Yesus Gaddo Teyyaasi Maagni Gaannye Meeni Gaanynya Sinnamato

1 Ese wolloni wuzaasikitosin arkiis haniiswa: Samak zuuttambaase asiistan denalo
sina Ha'oosi zigimuni hoi'ta teshaasta di effetena maagni gaanynye meeni gaanynyani
innok feerwa.
2 Bar wostet feenaas futoni durkani sina Meqdesiissiwa. Es durkaniis toktenaas asuni
kushuk sinnoynaron Daamiisikwa
3 Maagni gaanynye meeni gaanynya isarba isarbaasik taattefenaas mabanewa
maa'ane asin imanakwa. Es bari boor'a es maagiis dey imana isa wuzba foonak
sholsuwa.
4 Tumaasimato Mabaason imefe maagni meya feeseter sinna boor'a bar han daas-
takir sini sinfaanane maag sinana kabatawa.
5 Han maagni meya wostesefe durkaniis samak fa bari besonewa yirarane asik
koi'bawa. Es bar dey sinnaas Muse durkaniison wostefena kabaasik Ha'oos: «Aamaastak
ammanon neek besinaasne faaron zuuttambaase mai'sira oodda zaguwa» yira ajaje-
naasimatowa.
6 Sinuntano hash Yesus ganenir dey isar zagina teyyaas kur'u teyyaastan denalo sina
abdiista yerer sinnamato barik imte wostoos dey arkirwa.
7 Zeemmati teyyaas zinaba foonto sinna beste sinfaanane hepsani teyyaas sholsuna
kabatawa.
8 Ha'oos darabaasata zina foobaason besuk ekka yifawa:
«Ese Israelni daraasneennawa Yuudani daraasneenna;
gaddo teyyani kaama; Giruna wona yoonawa»
yifewa Daamiis.

9 «Es teyyaas dey kushubesiison ephpha Giphtsini meeni daastan;
baassotin kisifana kabaasik;
baasso abaasneen girina teyyaasne faartawa.
Baasso ta teyyani kaamaasik aane yerosoto sinna boor'a;
ta dey kashshingwa»
yifewa Daamiis.
10 «Ese han wonaasneen orfo;
Israelni daraasneen ane;
giruna teyyani kaamaas haniiswa;
yifewa Daamiis;
ta tumnaason baasso;
kanuussi foonak zaguna;
nibbesiissi dey tichuna.
Ta dey baassok Ha'obesi sinana;
baasso dey ta dara sinone.
11 ‹Daamiisin aruwa› yire wolkobaasin sinun;
aybaasin assunir oonu aafa foona wuza;
garosatan kabira hamma;
arkiisata kar'ana kabaneen;
zuuttere taan arsone.
12 Mangsubesiison feeshun una;
boor'besiison dey;
aafa wolla yaadatona wuza.»
13 Ese: «Gaddo teyyani kaama» yifana kabaasik sinati teyyani kaamaason kur'u zagiwa uwa. Es bari boor'a kur'i barewa kur'u wuza zuuttambaase tishuna wonaas tai'sewa.

9

Samaki Betemeqdesiis Daastaki Baristan Denalo

1 Tesuni teyyani kaamaas shiiphoni sitiribarewa han daastak dey Meqdesibare faarwa.
2 Hep bagtoba faana durkani hoorera faar; maqrezinewa tarabbezane; dey maa'ani daabboose barissi faana tesuni bagtoos: «Korto» yistet faar.
3 Hepsani yinuusi orfosi fa sirki bagtoos «Kortoosi korto» yistet faar.
4 Es bagtoossi warqeni kirqiddanewa warqe maatto teyyani kaamni taabotabaas sir faar. Es teyyani kaamni tabotaassi mannaba siruk faana warqeni masubi; toshba kotta di Aaronni haaroos; dey asir ajajiisikito tichchera faana kato shu'aas siruk faaser.
5 Taabotaastak dey fa boor'ni kayimsuni ukaason kosobesiisik yinuni ulfinani kirubeliis dey faaser. Sinuntano es wuzasikitonon zuutira hash isarba isarbaasik makok aafa chimani wuza.
6 Zuuttambaase esiisimato hoorenanneen orfo maagni meya kaynuni wostobesiison koi'suk durkaniisi tesuni bagtoossi wonna wonna girsefe.
7 Sinuntano hepsani bagtoossi fa sirki bagtoossi giruniis maagni gaanynye meeni gaanynya sina bar bar koi'bawa. Sir girunaas dey woggaassin isa wona koi'ba. Bar dey teetbaasi boor'aknawa daraas daagak zagina boor'aasikna imana hannaason ephnoy sir aane girife.
8 Tesuni durkaniis faana kabaneen kortoosi korto ephpha hamni ugnaas hashnu ammanon aane kessa bestowa sinnamato korto Ayyanaas besifa.
9 Es bar dey han fa wonaasik besowa. Es effatena wuzaasik imtefa mabaasikitonewa maa'aasikitone shiiphsefe baasso kanuuson koi'ba foontonon kaynunak aane chimfa.
10 Muuni chownewa ushni chowne dey ooma ooma kayimni chowaasikito wostet faanaas han gaddo sitiriis yoona kabaneen koi'bawa.

11 Sinuntano Kiristoos yoonak faase ma'a wuzaasikito maagni gaanynye meeni
gaanynya sinne ammanon kesse beste. Bar girina durkaniis akamanon inya dey yo'uba
foonto. Es durkaniis asuni kushuk wosustonor dey han testooskin sinnorwa.
12 Bar kortoosi kortosi hepsa wolunoynamato isarga basa hannaasontu ephphe
giriteno fizoosikitoni hannanewa zibichchaasikitoni hannane asin aane ephphe
giruwewa. Es effatena wuzaasik koi'ba foonto faruni furiison innok imi.
13 Fizoosikitoni hannanewa omorusikitoni hannane maa'ak kiichche azata miini
bednaas boor'ak kiina asuni meyaasta wir'tefana kabaasik ashni zinaassin baassotin
kaynira korto zagunir sinnanneen;
14 Koi'ba foonto Ayyanaaski kamo teetbaason zinaba foonto maa'a zagire Ha'oosik
imna Kiristoosni hannaas hayewa Ha'oosik wostonik kanuniison kitu wostoossin
awune faaron arkissira kayimsunggaso?
15 Es teegte baasso Ha'oos abdik imna koi'ba foonto ristiison ephphetoosonek Kiris-
toos gaddo teyyani kaamaasi ganeya siniwa. Es bar dey sinnaas asuni meya tesuni
teyyani kaamaasi sikalosi feesefaat wostesete boor'aassin fu'onak kitubaasikwa.
16 Makte faafo faananneen es faafooson make asus kitubaason gasasu sholsifawa.
17 Faafte kaamaas wostota feeshanaas faafe bar kitinanneen orfowa. Sinuntano faafe
asus kaak feen faafena kaamaas waagba aafawa.
18 Es bari boor'a tesuni teyyani kaamaas hanna foontonon aafa zaguna wuza.
19 Tesusta Muse tumaasi ajajinon dara zuuttambaase asik make. Esseen orfo
zibicchani harinnewa fizoni harinne akaneen ane woi'sire tumaasi matsafatanawa
daraasatana zuutire hisoppiknawa she'a fantuni esakna wir'i.
20 Es wir'naas dey: «Ha'oos nittok ajajena teyyani kaamaasi hanna haniiswa» yirewa.
21 Esiisimato durkaniissinawa barissi wosustefa koda zuuttambaase asiistana wir'i.
22 Futok Museni tumaasimato garo wuzatano zuuttambaase hannaktu kayimfa.
Hanna wuuktonoyfeen boor'ni feeshun uu aafa.

Kiristoosni Maa'a Sinaas Boor'aas Feeshun Ustonak Zagir

23 Ese han samaki wuzaasikitoni beso sina bar zuuttera han sitiriisimato kayimsonek
sholsu sinna faar. Sinuntano saman sina wuzaasikito han baristan chaala sina maa'ak
kayimanak sholsifawa.
24 Kiristoos futoni betemeqdesiisi beso sina barissinawa asuni kushuk keete kortoosi
kortosi aane giruwe. Bar hash inno boor'a Ha'oosi sina biistonak sama hamme giri.
25 Ayhudni maagni gaanynye meeni gaanynya sina bar basar sinnoy hannaason
ephphe wogga woggaasik kortoosi kortosi girifenaasimato bar teetbaason showo wona
maa'a zagire imak aane giruwe.
26 Ekka sini sinfaanane han daas testenanneen kabira showo wona shana eph-
phetoona bar sholsuna kabawa. Sinuntano hash neyaasi koi'tak boor'aason tishkunak
teetbaason maa'a zagire isarga ammanon kesse bestewa.
27 Asunik isarga kituus imtera faar; kituneen orfo dey mangsu basaasta katonak
tai'nir.
28 Esiisimato Kiristoos showoni meeni boor'aason tishkunak isarga kiti. Dey
boor'aason wor'anak sinnoynaron barin oodet fe baassotin fu'onak hepsa wolle yoonir.

10

1 Tumaas hanneenti yooni ma'a wuzaasik yiraratano futoni gitobaastawa. Es
bari boor'a wogga woggaasik imtefa maa'aasikitonon ephphe Ha'ooski ta'efe asuni
meyanon koi'sira kayim aane zagifa.
2 Tumaas koi'sira kayimsuk chimar sinfaanane shiiphok ta'efe asuni meya hepsa wol-
gunoy ugnak boor'aassin kayimete boor'anawa boor'besi foonto sinobesiison kanube-
siissi arter sinna boor'a maa'aasi imanon beyone kaba.
3 Sinuntano es maa'aasikito wogga woggaasik boor'aason safarosonek zagirwa.

4 Omorunewa fizone asi hanna boor'aason feeshun uuk aafa chimanawuza.
5 Es bari boor'a Kiristoos;
han daasta yeefena kabaasik ekka yi;
maa'aasikitononnawa mabaasikitononna;
neekin aane sholefat;
sinuntano atuuson taak hoossit.
6 Kiichchoni maa'aasikitoknawa boor'aason feeshun uukna;
dey imtefa maa'aasikitok aane girowe.
7 Es kabaasik ta:
« ‹Ha'onaase! Matsafaassik ta chowaasik tichchenaasimato;
ne fiqadiison koi'suktu yaanwa› » yin.
8 Bar dey tesusta es wuzaasikito tumaasimato awaster sinfanaknu: «Maa'aasikitononnawa mabaasikitononna; kiichchefa maa'aasikitonewa boor'aason feeshun uuk imtefa maa'aasikitone asin aane sholowe. Es barikitok dey aane girowe» yi.
9 Tusire dey: «Ese, ta fiqadineeson koi'suktu yaanwa» yi. Esiisik hepsaniison eddebaassi wolguk tesuniison shaarefa.
10 Es fiqadineesik Yesus Kiristoos ashak isarga maa'a sinne imtena boor'a inno korto sinniwa.
11 Maagiis isarba isarbaas boor'aason tishkuk chimnoy es maa'aasikitonon wolitaafe imet wonna wonna wostefe.
12 Sinuntano Kiristoos boor'aasik isa maa'aason koi'ba foontonon isarga imnanneen orfo Ha'oosi hoi'ta teshta di.
13 Hanneen ekalo gumabaasakito basa wochoosi sikalosi sinonenneen oodana.
14 Es bar dey sinnaas korto sina baassotin isa maa'aaski kamo tuum zagina boor'awa.
15 Korto Ayyanaasnu han chowaasik innok zaala makona. Tesusta:
16 «Es wonaasikitoneen orfo;
baassoneen ane giruna teyyani kaamaas;
haniiswa yifewa Daamiis;
ta tumaason nibbesiissi foonak zaguna;
baasso kanuussi dey tichuna» yi.
17 Tusire dey: «Boor'besiisonnawa nuurubesiisonna;
hanneen ekalo;
aafa wolla safarona wuza» yife.
18 Es bari boor'a boor'aas zuuttera feeshun yistenanneen orfo boor'ni feeshun uuk imtefa maa'aas hanneen ekalo aafa foona wuza.

Ha'ooski Tai'so Sholsu

19 Ese aytaasakitono! Yesusni hannaaski kamo kortoosi kortosi girunik chima danniwa.
20 Giruniis yinuussi kamo; esiis dey basa ashaaski kamo gachna gaddo dey hayewa sina ugnaasikwa.
21 Ha'oosi keeta ha'suni hugnaba faana akam maagni feerwa.
22 Es bari boor'a mangu kanuussin kayimanik nibniison wir'tera; atuniison dey kayma akak masera; kayma nibnewa tuuma amantone ephpha Ha'ooski tai'soni.
23 Abdini kaamaason ima bar amanamto sinna boor'a amaneni abdiison ek hang unoy zaggira ephani.
24 Keeshtanaknawa ma'a wostokna guzira foonik isaas isaasik yaadassuwo.
25 Wonna wonna uphefaafa innotna innotna zaguniistano isa isa meya zagsefeesimato zuuttefeni baron beyaniita; arkissiranu dey Daamiis yoona wonaas ta'baason yaadatefaat es baron mai'sira zaguti.
26 Futoni aruuson ephpha taaninneen orfo arifat sholera boor'a wostefaanine hanneen ekalo boor'ni chowaasik imtoni isa maa'a aafa.

27 Sinuntano hash fu'te bar hanneenti sinni digsu mangsuni kar'aasewa oomtesefe
baassotin muuni digsu geyaasewa.
28 Museni tumaason aata basaasta hep wedey keez asuni meya zaala maksefaatene
fakiya foontonon kitunak zagter.
29 Eekin Ha'oosi Naanin kashshi bar; akorto sinna teyyani kaamaasi hannaason kiinsi
bar; baak imte Ayyanaason me'a bar aakkane fa akama ke'o barik sholsu sinna nittok
bestefaso?
30 «Kooni kaasto taarwa; ta sholsu kowaason kaasuna» yi bar oo sinnamato arifeni.
Esiisimato: «Ha'oos bari daraasata mangsu kar'ar» yife Daamiis.
31 Es bari boor'a hayewa Ha'oosi kushusi gando akamanon digsuwa.
32 Chaarefa nittok chaarenanneen hankalo showo shana ephpha taara fakiseti
zeemoti wonaasikitonon yaadatosoti.
33 Isa isa wono asuni sina mecheti; rakkateti. Isa isa wona dey es effatena shana kar'na
asuni meyaneen ane zomo sineti boor'a shana ephpha taaseti.
34 Nitto ma'ar dey wonna wonna fooni otmanti samak faanamato ariti boor'a taatoni
meyak kenashteti. Nittor sina foontiis oottefana kabaasik fakira es wuzason girak
ephpha taati.
35 Ese akama wossuma danati amantooson ha'utiita.
36 Ha'oosi fiqadinon zagira Ha'oos nittok imanak girina abdini kaamaason danak
fakiyak ooda sholsifa.
37 Es barik dey ekka yistera tichche:
«Es yooni bar garo wonaneen orfo yoona;
aafa dey wokana wuza.
38 Taar sina ooko asus amantok kaak foona;
sinuntano orfo wolifaanane;
barik aafa girona wuza.»
39 Sinuntano inno amanere farsoni baasso keenteno orfo wolsere tishuni asuni meeni
keentewa.

11

Amantoni Chowa

1 Amanto uus abdik oodet faani wuzason han bar futok sinana uuk ephphetoowa.
Aafak biistonoy wuzasonnu biister zagira faaduwa.
2 Ibeti asuni meya galata danetees amantokwa.
3 Han daas Ha'oosi kaamak testenamato aruniis amantokwa. Es bari boor'a biistefa
wuza zuuttera biistonooskin wosustenamato arifeni.
4 Abel Kayelni maa'aastan wayya maa'a Ha'oosik imnaas amantokwa. Ha'oos Abelni
imaason girak ephpha taafana kabaasik Abel amantok ooko sinbaason zaala makte.
Abel kitifenaknu amantobaaski kamo hashnu maktedifewa.
5 Henok kitu basaasta kar'noynamato den sama oodtenaas amantokwa. Ha'oos barin
ephna boor'a aane bestowe. Den oodtobaasneen sinak dey Ha'ooson girsinamato zaala
maktewa.
6 Amanto foonto Ha'ooson girsuk aafa chimtona wuza. Ha'ooski tai'sefe asu Ha'oos
foobaasonnawa baron sholsefe asuni meyak dey wossuma sinbaason amanonak shol-
sifa.
7 Hashnu aafak biistonoy wuzaasi chowak Ha'oos Noohnin teetneeson oodwa yina
kabaasik Nooh Ha'ooson digok basa keerki baassotin fu'ok Merkebi wostenaas aman-
tokwa. Nooh amantobaasik han daas boor'aasik mangsu barista katonak zagi. Nooh
amantok bestefa ookooson warase.
8 Abraham kesse ristiba zagire ephphetoona dimaasta hamanak teegtefena kabaasik
ay hamdifenamato aru beyfenaknu hamanak ajajamenaas amantokwa.

9 Yisaqniisimatonawa Yaqobniisimatona abdini daasta irba sinne durkaniissi diinaas
amantokwa.
10 Es baron dey zaginaas zaga kaptaba faana Ha'oos koppa'ena baronnawa wostena
es katamaasonna oodet feer sinna boor'awa.
11 Saara dey abdi barik ima Ha'oos amanamto sinnamato arina boor'a awune
faaronnu neebaas aatfaan kophok chimnor sinfanaknu naanertonak hugna dannaas
amantokwa.
12 Es bari boor'a kiti asunimato faadtefe isa Abrahamnikin samaki baakuraasimato
arkira dey baarisi tesha fa fuutuusimato faadtonoy zala beste.
13 Es baasso zuuttere amanobesiisetu kitisete. Ha'oos baasso imanak teyyani kaama
girina baron aane danoto. Sinuntano woksok biyaat moosesete. Han daastak irba dey
oogo sinobesiison arsete.
14 Ekka maksefe asuni meya baassor sina daason oodet feesetemato ammanon
besisefe.
15 Es beyye kesete daason yaadatesete sinfaanane ek wolle hamak chimone kabawa.
16 Sinuntano hash baristan denalo sina samak fa daasontu kaltesefe. Es bari boor'a
Ha'oos baassok katama hoossina boor'a «Ha'oni» yire teegsefaatene baron aafa iichuna
wuza.
17 Abraham fattantefena kabaasik Yisaqnin maa'a zagire imnaas amantokwa. Es
abdini kaamaason ephphete Abraham isa naabaasin maa'a zagire shukanak hoorere
feerwa.
18 Esiisik Ha'oos:
«Yisaqni zalaasiktu teegtona» yit makera faar.
19 Ha'oos kitun kabguk chimar sinbaason Abraham amanobaasik kitun kabinanne fa
besok Yisaqnin hepsa dani.
20 Yisaq hanneenti sinni wuzason safarok Yaqobninnawa Hesawuninna suusnaas
amantokwa.
21 Yaqob kituna wona kar'fana kabaasik Yosefni naanggotaasikitonon isarba isar-
baasik suusnaasewa haaroosik gimere sagadenaas amantokwa.
22 Yosef dey kituna wona kar'fana kabaasik Israelni meya Gibtsin kesonemato make-
naas dey megabaasi chowanon awu zagsonemato ajaji imnaas amantokwa.
23 Museni kooni baasso koontefena kabaasik gada naa sinbaason biyete boor'a
taatoosa ajajinon digonoy keez assa aachisetees amantokwa.
24 Muse dichnanneen orfo: «Fere'onni naani naa» yistere teegtooson beynaas aman-
tokwa.
25 Es bari boor'a bar boor'ak bestefa garo wonni giraastan Ha'oosi asuneen ane shana
ephphetooson kori.
26 Hanneenti danana wossumaason biina boor'a Giphtsiki otmaastan denalo muud-
tosa boor'a salphatoos akama otma sinbaason safare.
27 Taatoosa gi'anon dey digonoy Giphtsini daason gafkire kesnaas amantokwa. Aafak
biistonoy Ha'ooson biinanne faaron zagire safarabaasik zagi.
28 Uuzza naanggotaasikitonon worunak ajajamte Ha'oosi wosiya Israelni meeni
uuzza naanggotaasikitonon worunoynamato faasikanewa harinni wir'ne asi tumaason
zaginaas amantokwa.
29 Israelni meya ichma daasta finfeesne faaron sinne she'a baariison finesetees
amantokwa. Sinuntano Giphtsini asuni meya ekka zaguk kabesefeen zuuttambesiise
asin koor'i.
30 Israelni meya Iyyarikoni ojaason naafun wona biratesetennen orfo ojaas bogte-
naas amantokwa.
31 Gerkesfa Rahab aafoni meyanon nagak ephphataana boor'a ajajamonoy baas-
soneen ane kituussin fu'tenaas amantokwa.

32 Es baristan ooma awu unarinso? Gedewonni chowaason; Barakni chowaason;
Samsonni chowaason; Yoftaheni chowaason; Dawitni chowaason; Samuelni chowaason; dey raajjuni meeni chowaasi tochonon makona iyaanane wona aafa hoorona
wuza.
33 Baasso amantok taatoosikitonon mersete. Futok mangsu kar'ete; imte abdiison dey
danete. Eetoosa noononon kulfisete.
34 Geyaasi hugnanon tishkisete; kaaga ichma daassin aatete; hopibesiissin zag sinete.
Neebok chim sinete; betire tishkuk ye gumaasin kalle kofuksete.
35 Mashkasusikito baasso keen sinfaat kiti baasotin kitun kabseten danese. Oomni
meya dey es baristan denalo sina kitun kabuuson danak birmadumma kesaason
beyfaat showo tesa shana ephpheteesete.
36 Oomiis dey kashistere ichchesete; oomiis wochoni ginok taatere taatoni keer
ha'tesete.
37 Shu'ak ichchesete; magazik kalastesete; siifok wortesete; fantunewa fizone asi
koma mayere akamanon shana ephpheteesere kabugter sinere biratesete.
38 Zaboossi; aamaasta; daasi sikalosi fa dugadugiissineen raata'sete. Han daas
baassok aane malowa.
39 Es baasso zuuttere amantobesiisi boor'a baassok zaala makter sinfanaknu imte
abdiison aane danoto.
40 Ha'oos innok akama ma'a wuza koppa'e. Es bari boor'a innoneen anetano baasso
baasso tuum sinonek aane chimosoto.

12

Ha'oos Naanggotbaason Ke'ir

1 Shaarunimato biratoniista fa showo zaalaasikito faananneen innoosta ba'animato
fayya fa wuzason zuutira dey innoosta taphtera fa boor'aason tishkira sinniista fa aato
aatoni eelaason fakiyak zagira eelani.
2 Eelaniis dey inno amantooson kaputte dey koi'ba katunir sina Yesusnin biirawa.
Bar sinbaastaki fa giraasikwa iyaat mesqelistaki kituni salphinaason isa wuzane zagire
faadunoy mesqelistaki shanani kituuson faki. Ha'oosi zigimuni hoi'taasta di.
3 Ese oomtonoynawa abdi buggunoyna han boor'ni meeni tugga'ooson faki Yesusnin
biiti.
4 Nitto boor'aneen ane kabok harinni wuukutaneen kar'a aane tugga'oweseti.
5 Ha'oos naanggotbarimato zagira ekka yit kiitina kiitooson daagetiwa.
«Naataaso! Daamiisa ke'onon kashshutaatawa;
neen ke'ifena kabaasik abdi buggutaatawa;
6 Daamiis shunna barin ke'ir;
naaba zagire biifena barin dey suusir.»
7 Ha'oos naanggotbarimato zagira faadifana boor'a ke'ooson fakuti. Ababaas
ke'unoyna naa aafferinso?
8 Naanggota sina barikito zuuttera ephpha taasefana ke'ooson nitto dey ephpha too
shakaatine oom abanikin koontertano keerki naanggotata.
9 Es barneen denalo innotin ke'uni kooni abani meya feeseter. Baassotin dey ulfinsittu
faafeni. Eekin kaak fook ayyanaasitoni abaniisin akamanon ajajamonik aakkak sholsu
beynirinso!
10 Baassok ma'ar sinna bestenaasimato garo wonanon innotin ke'isesete. Sinuntano
Ha'oos bari kortooson haa'er sinanik innok ke'ni wuzaktu ke'ifa.
11 Ke'oos zuuttera es kabaasik asu suumonaktu zagifatano gironak zagunir sinna
aane bestefa. Sinuntano leejjistere ari asuni meyak naga tuumna ooko sinak bestefa
gaanaason danonek zagifa.

Kiitonewa Ke'one

12 Es bari boor'a goodba shaki kushuntiisonnawa hopi giidosonna zagguti.

13 Engita bar farunaktano dimbaastan shaatera shorkonoynamato wochontiisik
zeephto ugna hoossuti.
14 Korto fook foonoy oonu Daamiisin biyak aafa chimanawuza sinna boor'a asu
zuuttambaaseneen ane nagak footi. Korto fooni fook dey duudosoti.
15 Nittoossin oonu Ha'oosi otma yo'unoynamato teetnitiison oodti. Esiisimato dey
isa suqaroni tasa ganentiissi kayunoynamatonawa rakkisunoynamatona showoni
meyanon dey kiinsunoynamato teetnitooson oodti.
16 Wobeta sinna wedey isarga muuna muusikwa iyaat uzun sinbaason waage Hee-
sawniisimato zinaba feena asu foonoynamato teetnitiison oodti.
17 Orfo dey Heesaw hepsa eebba dananak sholefena kabaasik es eebbaas kaltenamato
arifeti. Waasitnu es eebbaason guzire sholefenaknu danak aane chime. Harmire
woluknu isa ixa aane dane.
18 Nitto kushuk tai'tefa dey kiichchet fa Siinaki aamaaski*; ek ki'naaski; dey ek
talmaaski; ek ipuwaaski aane kar'eti;
19 Ululleni kaama wedey maktet fa kaamaas odtefanaaski aane kar'eti. Es kaamaason
ode asuni meya: «Hanneen ekalo ooma kaama innok maktonaata» yit shiiphsete.
20 «Waaga aamaason ta'ifaanane
shu'ak ichchera kitun.»
yifa ajajiis fayna boor'a wor'ak aane chimoto.
21 Biiste wuzaas akamanon digsu sinna boor'a;
Musenu: «Digen; dey korkin» yi.
22 Sinuntano nitto Tsiiyonki aamaaski tai'setiwa; bar dey hayewa Ha'oosi katama
samaki Yerusalemwa. Girak zuuttese showo kuma faadtoni Ha'oni wosiyaasikitoki
tai'seseti.
23 Sunbesiis samak tichchena; uuzzani meeni maabaraaski; zuuttambaase asiista
mangsu kar'ni Ha'ooskinawa tuum sinaason dane ookoni meeni ayyanaasikitokina
tai'setiwa.
24 Gaddo teyyani kaamni ganeya sina Yesusniki; Abelni hannaastan wayya sina baron
makefa barkinawa wir'te hannaaskina tai'seti.
25 Es baron makefa baron aafa ephphatooni wuza unoytimato arutiwa. Es Ha'o
asuniki kamo daastak makefana kabaasik aafa odoni wuza yise baasso aatte kesa shak-
setennen eekin arutiwa yistera saman makte baron ephpha too shakaanine aakkak
aatte kesak chimanirinso?
26 Es kabaasik kaambaas daason shorki. Sinuntano hash «Daason koi'ba sinnoynaron
isarga hepsa samaason gedda shorkuna» yit teyya giri.
27 Es: «Isarga» yifa kaamaas besifanaas shorkonoy wuzaasikito zagira foonak;
shorkefa bar wedey teste wuzaasikito tishiktonir sinbaasongwa.
28 Ese inno shorkonoy taatooson ephphatoonir sinna boor'a Ha'ooson galattoniwa.
Barin girsuni ugnak ulfinaknawa digak barik wostoni.
29 Futoosik Ha'oniis kiichifa geyawa.

13

Ha'ooson Girsifa Wosto

1 Wonna wonna nittotna nittotna ayna ayna asi keeshtanniti foon.
2 Irbanin ephphe irbasuuson daagotiita. Ekka irbani meyanon ephpheteesere irbasit
feeseten isa isa meya arunoy Ha'oosi wosiyanon ephphe irbasisete.
3 Baassoneen ane taatetine faaron zagira taatoni meyanon safaroti. Nitto dey
baassosimato shana ephpheteerne feer sinna shana ephpheteesefe baassotin safaroti.

* **12:18** «Siinani aamaaski» yifa bar Girikni matsafaassi aafa

4 Ephne girune zuuttambaase asik ulfinto sinun. Wobeta sinefe baassostanawa gerke-
sefe baassostana Ha'oos mangsu kar'nir sinna boor'a abane intone amanto yo'gisere
ephne girune asin kiinsusoneeta.
5 Waagni keeshtanaastan wokti; Nittok fayiis hoorona; Ha'oos: «Aafa ha'una wuza; dey
isanne aafa beyana wuza» yiwa.
6 Es bari boor'a amantok;
«Daamiis taan argasuna;
aafa digona wuza;
asu taan awu zaguk chimnirin?» yifeni.
7 Ha'oosi kaamanon zeemme nittok make zoonsintiisakitonin daagotiita; baasso
foosonnawa wostobesiisi gaananonna safarok amantobesiisik zoonustosoti.
8 Yesus Kiristoos hazo sinun hawung dey koi'baneen kar'e barnurwa.
9 Ora ora tesa assuk oottera hamatiita. Nibniis muuni sitiriison oodak sinnoynamato
Ha'oosi otmak sinfaanine ma'arwa. Es muuni sitiriisik zoonuste asuni meyak aane ke'a.
10 Inno imfeni shoo'a faar. Sinuntano durkaniissi wostesefe maagni meya es maa'a
imtefana shoo'aasta fa muuson ephphe muu aane faqqadtowa.
11 Ayhudni meeni maagni gaanynye meeni gaanynyaas boor'ni fakini dana imfa
waagni hannaason ephphe kortoosi kortosi girife. Sinuntano kiti waagaasi asha
ke'eessin gero kessa kiichchefa.
12 Esiisimato Yesus daraasin basa teetni hannaasik korto zaguk katamaasi finynya-
neen gerakalo shana ephphete.
13 Ese inno dey ke'eessin kessa barki hamani. Bar ephpheteena Salphinaason haa'er
siinani.
14 Inno hanneenti yooni katamaasontu oodtifenitano han daastak zagira fooni kata-
mani aafawa.
15 Ese Yesus Kiristoosniki kamo galatni maa'aason yeetunoy Ha'oosik imani. Esiis dey
sunbaasik zaala makefa noonooskin imtoni galatni gaanaaswa.
16 Ma'a wuza zagusonnawa nittok fayiison oomiisik haa'asonna daagotiita. Ha'ooson
girsifaas es effatena maa'aaswa.
17 Nitto zoonsiisakitonik ajajamoti. Baasso ha'suusi sikalosi sinoti. Baasso nitto
kaasi chowak mamustosone wuza faar sinna boor'a guziretu yersefe. Nitto baassok
ajajamefaatine wostobesiison girak wostosone. Es bar sina shakaanane wostobesiison
suumoktu wostosone. Es bar dey nittotin miir'er.
18 Innok shiiphoti; kayma kanuni faar sinnamato futok ariratu faani. Aaffa ugnaknu
sinun ma'a amalak fooniktu safarefeni.
19 Akamanon guzira shiiphotik zaggira mamsifanaas taptak nittoki wolla yoonakwa.

Koi'aastaki Eebba

20 Fantuusikitoni keemer sina arki Daamni Yesusnin koi'ba foonto teyyani kaamni
hannak kitun kabgi nagani Ha'oos;
21 Fiqadibaason koi'suk chimatik ma'a wuza zuuttambaase asik nittotin tuum za-
gawung. Baron girsuni wuzason dey Yesus Kiristoosniki kamo innoossi zagun. Yesus
Kiristoosnik koi'ba foontonon ulfina sinun! Aamin!

Koor'uba

22 Ayni meyane! Han nittok kawunanon tichina han kiitoni wosiyaason fakiyak
ephphatootik zaggira shiiphefawungwa.
23 Ayni Ximotiyos taatoni keerun kesnamato arutik sholefaungwa. Tai'non hani
yeefaanane barneen ane yaara nittotin biyanawa.
24 Nittotin zoonsife baassoknawa Ha'oni asuni meyakna zuutira naga makoti. Xaliya-
nun sina baasso naga nittok ooshshesete.
25 Ha'oosi otma nittoneen ane sinfawungwa! Aamin!

Yaqobni Wosiya
Gachgiru

Han Yaqobni wosiyaas wonna wonnati fooniisik zoonsiya sinni safaraba epho sinfaat tichchenaas han daasta siktere feese asire heppe asteserisikitokwa. Tichi bar techmaason ammanon wostota feeshuni ugnaason; kiristanani wol irbasit foonewa amalane asik zoonsiya sinni wuzasikitonon amma sina besoba faana wollak makefe. Tukam sinni chowaasewa otum sinni chowaase; fatanani chowa; ma'a amalani chowa; koonani chowa; amantonewa ma'a amalane; termani mai'newa mangune; techumni chowa; wol faassoni chowa; beegantonewa garamne asi chowa; oomiisata mangsuni kar'ni chowa; teetoni chowa, fakini chownewa shiiphone; kiristanani meya zagsonek sholsifa giddine asin isarba isarbaasik kotte tichi.

Wosiyaas kiristinnani kaani amantonewa wostota feeshuni chowaason mai'sira besifa.

Matsafaas Sir Ephna Ephobaas

Gachgiru *1:1*
Amantonewa techumne *1:2-8*
Tukamanewa otumne *1:9-11*
Fatana *1:12-18*
Ha'oosi kaamanon odonewa zagune *1:19-27*
Koru zagtonoynamato imte kiito *2:1-13*
Amantonewa wostone *2:14-26*
Kiristananawa terumbaase *3:1-18*
Kiristananawa han daase *4:1—5:6*
Showo tesa wuza imte kiito *5:7-20*

Yaqobni Wosiya

1 Daasi biratota boktere feese asire heppe asteserisikitok Ha'oosirewa Daamni Yesus Kiristoosni wostinynya sina Yaqobnikin woste wosiya; naga nittok sinfawung.

Amantonewa Techumne

2 Aytaasakitono! Showo tesa fatana nittoosta kar'fana kabaasik nittotin girsuni wuza dantinne faar zagira faaduti.
3 Amantontiisi fattanto fakiyak chimme fooson arutikwa.
4 Fakiyak chimme foontiis isanne yo'unoynamato tuum sinna footik zagir sinungwa.
5 Nitto ganeyaassi techmaba yo'ina asu feefaanane korunoy garamak imfa Ha'ooson shiiphowowa. Bar dey imanawa.
6 Sinuntano hep safaraba feena bar siru tugaan ekna hangna shorket kuni baarini akane feer sinna boor'a ek hang unoy amantok shiiphowowa.
7-8 Hep safaraba feena bar ugunbaastak ekna hangna shorket yerefe bar Ha'ooskin isa wuzane danninne faar sinna barik bestonaatawa.

Tukam Asunawa Otum Asuna

9 Foobaasik tukam sinne fe ayiis Ha'oos barin den teggunir sinna boor'a girowowa.
10 Esiisimato dey foobaasik ottere fe ayiis Ha'o daa kessaanane girowowa
11 Asuni otma kuwani fur'nimato woottonir; awa kiichifana kabaasik kuwaasonnawa fur'asonna ichinsir; fur'aas dey woottera gadabaas tishir. Esiisimato otum asu wostok ek hang yifet tishifewa.

Asuniista Kar'fa Fatana

12 Fatanaason fakiyak chima barik Daamiis abdini kaambaasimato Ha'ooson shunefe
baassok kaani akililiison imana. Es bari boor'a fatana basaasta kar'fana kabaasik
chimme aatfe asus suustowa.
13 Ha'oos mangu wuzak aane fattantefa; esiisimato bar dey ooninnu mangu wuza
zagunak aane fattanefa. Es bari boor'a oonu sinfaanane fattantefena kabaasik: «Ha'oos
taan fattanewa» unatawa.
14 Sinuntano asu teetbaasi mangu eenantok zatterenawa eshtefena kabaasiknatu
fattantefewa.
15 Estan mangu eenantobaas naanertera boor'aason koonifa; boor'aas dey dichcha
kitu teshshefa.
16 Keeshtefana aytaasakitono; eshtotiitawa.
17 Ma'a imaasewa tuuma eebbaase zuuttera den Ha'ooskingwa. Es bar dey yiraranimato shaatonoy wedey sooltoba foonto chaarefni aba Ha'ooskingwa.
18 Ha'o testo zuuttambaase asi uuzza sinanik bari fiqadiisimato futoni kaambaasik
innotin tanewa.

Odeni Baron Wostota Feeshu

19 Keeshtefana aytaasakitono! Asu isarba isarbaas odok tapter sino. Wolloknawa
gi'tokna taptonor sino.
20 Esiis dey asuni gi'a Ha'oos sholefana ooko sinne fooson foonik aane zagifa.
21 Es bari boor'a kiinaasonnawa tuumma fa manguusonna zuutira nittoostan woksaat Ha'oos nitto nibaassi kunsina kaantiison fatuk chimni kaambaason ma'a nibak
ephphatooti.
22 Kaambaason odere wostota feeshir sintitano teetnitiison eshet baak oder sinatiita.
23 Kaambaason odere wostota feeshunoy asu teetbaasi gitonon inkaliissi* biya asune
feerwa.
24 Es asus aafbaassi biire hamfaat geregere dey bar awunefeer sinnamato daagefe.
25 Sinuntano birmadumma kisuni yo'uba foonto tumaason gasasire biire barik
chimme fe bar odere daager sinnoynamato wostota feeshife bar wostefena wostoosik
suustowa.
26 Terumbaason oodnoy: «Ha'oosontu shiiphedifanr» yife asus teetbaasontu eshfewa.
Basa Ha'oni shiiphoos dey waagba aafawa.
27 Aba Ha'oosi sina kiinba foonto shiiphoos: «Aba intobaas kitina naanggotaasikitonon; esiisimato dey teegobesi kitina mashkasusikitonon rakkobesiisik
argasu; teetniison dey han daastaki fa kiina wuzaassin oodawa.»

2

Asunin Koru Aane Sholsifa

1 Aytaasakitono! Ulfinto Daamni Yesus Kiristoosnik amaner sinfaatine asunin koru-
tiitawa.
2 Ese hep asuni meya nitto zuuttera faatiista yoosone; isaas Warqeni gila yeettonawa
gada maya mayo otum asu; hepsaas kiina maya mayo tukam asu;
3 Gada maama mayo asusin ulfinsuk: «Han tega dimaasta duwa» iyaat tukamiisin dey:
«Ne Ekesta yerowa wedey da wochonaassi duwa» yifetiwa.
4 Eekin nitto ganeyaassi asunin koru faanamatotanoso besifanari? Dey asunin korire
mangsu kar'fe daanynyane faatirtanoso?
5 Shunto aytaasakitono! Odotiwa! Ha'oos baron amanok otum sinoneknawa baron
shunefe baassok abdik imna bari taatoossi girsonekna han daastaki fe tukamiisin aane
teegowanoso?
6 Sinuntano nitto tukamiisin kashshitir; nittoosta rakko katifeesnawa mangsuni
kar'ni keer taamefees otumni meyatenoso?

---

* **1:23** Inkal uus mastodi

7 Nitto teegtefeti ulfinto Kiristoosni sunaason me'esefees baassotenoso?
8 Korto matsafaassik: «Asusin zuutira ne teetaason shunfataasimato shunwa» yistera
tichchenaasimato Ha'oosi taatoni tumanon oodfaatine ma'aron zagitiwa.
9 Sinuntano asunin korifaatine boor'a wostetirwa. Tumaason dey aatnitiisik
waqastetirwa.
10 Ha'oosi tumanon zuutire oodaat isaron yo'gaanane zuuttambaase asin oodnor
sinnetu faadtona.
11 «Gerkesatiita» yi Daamiis: «Worutiita» yiwa. Gerkesa beyfaat worifaatine tumaason
aane oodetiwa.
12 Wolumnitiisewa wostontiise birmadumma kisuni tumaas mangsu kar'ana asuni
meenimato sinti.
13 Ha'oosi mangsuni kar'a fakiya zagunoy asusik fakiya aane zagifa. Fakiyaas dey
mangsuni kar'aason mererwa.

Amantonewa Wostone

14 Aytaasakitono! Isa asu: «Amantona faar» iyaat es amantobaason wostok besu
shakaanane basa amantoos awu ke'nirinso? amantobaas barin fatuk chimniroso?
15 Mayone maamnewa muusone muune turukse ay wedey eet faasefaanane;
16 Nittoossin isar: «Maar'on hamoti, nittok gumun; gawuti» iyaat muusone baron
wedey atubesiista mayone baron ima shakaanane baassok awu ke'nirinso?
17 Esiisimato wosto foonto amantoos teetbaasik kituwa.
18 Sinuntano isa asu: «Ne amantone faar; ta dey wostona faar; amantoneeson
wostoneestan oor kisira besuwa» yifer feefaanane ta dey: «amantonaason wostonaasik
besunawa» una.
19 Ha'oos isar sinnamato amanetar; es bar dey ma'ar; kiina ayyanaas dey es baron
amaner; digera korkir.
20 Ne gowwa asu! Wosto foonto amantoos ke'nirne faar sinna neek bestefawoso?
21 Abani Abraham naaba Yisaqnin maa'a zagire shoo'aasta imna kabaasik wostok
Ha'oosi sinak ooko sinne aane bestowenoso?
22 Es bari boor'a amantobaasewa wostobaase isarik hamnamatonawa amantobaason
dey wostok yo'uba foonto zagire besinamato aane biyenoso?
23 Matsafaassi: «Abraham Ha'ooson amane; amantobaas dey ooko sinna faadte» yiste
bar ko'i. Bar dey Ha'oni koon sinne teegte.
24 Ese asu ooko sinne faadtonaas amanto bar barik sinnoynamato wostokneen
sinnamato biyatawa.
25 Esiisimato gerkesa sina Rahab sinfa asus Israelni aafoni meyanon ephpha aachira
ooma ugnak kofkubaasik wostok ooko sinna aane faadtowanoso?
26 Kaa sirun kesna ashaas kitu sinnamato wosto foonto amanto dey kituwa.

3

Terumni Ooda

1 Aytaasakitono! Assinynya sina innoosta akama mangsuni kar'a yoonir sinnamato
arsetir sinna boor'a nittoossin showobesiis assinynya sinoneetawa.
2 Inno zuuttamniise showo wuzak daagenirwa. Wollumbaasik tuusa'onor feefaanane
termabaason dey oodak teetbaason hai'suk chima zag asuwa.
3 Fazaasikito innok ajajamtonak noonobaassi lugama gedfeni; estan fazaason sholeni
daa zatfeni.
4 Merkebiisikitonon dey biitwa; awune faaron akama sinfanaknawa dey akama
hugnaba faana siruk tugter sinfanakna merkebiison kalfe bar kiisku marik bar sholena
daa kalfewa.
5 Esiisimato terma atuussin kiisku sinfaat showo wuza zaginar yittu ge'fa. Akama
buur'us garo kiisku geyak aakkak kiichchera tishifanamato gasasutiwa.

6 Termaas dey geyane faarwa; atuniisi billitiissin bar mangu wuzak tuumma fa han
daasne faarwa. Atuniison zuuttira kiinir. Geeni tir'maassin kesfa geenimato asusa
foonon kiichir; bar dey kiichcher.
7 Han daasta fa gonyo, kasa, nibbaasik zayifa barewa, akaassiki fa testoose zuuttera
leejjiste. Barikitonon dey leejjisiwa.
8 Sinuntano termabaason leejjisunak chimar oonu aafewa. Bar dey kiichira worifa
marzi barissi tuumma faana beysaba foonto mangu wuzawa.
9 Barik Daama Ha'ooson galattefeni. Dey Ha'oosi gitok teste asusin erwifeni.
10 Isa noonoossin galatnewa erwine kesfa; aytaasakitono! Es bar ekka sinanak aane
sholsifawa.
11 Isa kor'aassin mangu akanewa ma'a akane kesak chimniroso?
12 aytaasakitono, Balasini i'oos bunni gaana gaananak chimniroso? Wedey wayinini
i'oos balasini gaana gaanak chimniroso? Esiisimato mangu kor'aassin ma'a aka kesak
aane chimfawa.

Saman Imtefa Techmaas

13 Nittoossin techum wedey gasasuba faana asu oonso? Ese techumaknawa
shuphakna wostena wostobaason ma'a foobaasik besuwowa.
14 Sinuntano mangu koonanewa teetni shunne nibnitiissi faafaanane es techmaasik
teetotiita; futoosta dey eshatiitawa.
15 Effatena techma bestefanaas han daastan; asunikinnawa; sexanaaskinnatano
Ha'ooskintawa.
16 Koonanewa teetni shunne faana dimaasta nagani turkunewa mangu wostone
zuuttera faarwa.
17 Sinuntano den Ha'ooskin yaafa techmaas zeemma kayma, naga shunar, garama,
ajajamer, fakiya zagir, ma'a gaanba faanar, korunewa tane feer aafe uba foontowa.
18 Naga sholsefe baasso naga bukere ooko sinni gaana zuutisefe.

4

Han Daastaki Mangu Wuzason Shunatiita

1 Nitto ganeyaassi fa neeboosewa faassoose ayin yaarinso? Nibnitiissi neebefa
ashnitiisi mangu eenantooskintanoso?
2 Isa wuzni danak eenantetir; sinuntano aafa danati wuza. Dey Koonetir faassetir; es
baristan denalo dey asunin woritir; aane shiiphefeti sinna boor'a aafa danati wuza.
3 Shiiphontiis mangu safarak ashnitiison girsunak sinna boor'a shiiphontiisi wol-
gunon aafa danati wuza.
4 Amanamtonti foonto nittono! Han daastaki wuzaaso shuna Ha'oosneen faasso
sinnamato aane aruwetinoso? Ese han daastaki wuzason shunfe bar zuuttere Ha'oosi
guma siniwa.
5 Eekin korto matsafaassi: «Ha'oos innoossi kunsina bari ayyanaas barik foonik
mai'siratu koonefawa» yira makenaas baaknoso?
6 Esiisimato dey matsafaassi: «Ha'oos ge'fe baassotin oomter; sinuntano shuphefe
baassok otumbaason imana» yifana boor'a Ha'oos imfana otmaas zuuttambaase asiis-
tan denalowa.
7 Ese Ha'oosik ha'uti; sexanaason guwoti; bar dey nittoostan wokana.
8 Ha'ooski tai'soti; bar dey nittoki tai'sona. Nitto boor'ni meyane! Kushuntiison
kaynuti; hep safaranti faana nitto nibnitiison kaynuti.
9 Mai'sira rakkatoti, suumoti, waasuti. Mi'nitiis waasak soolton; girantiis dey suumok
soolton.
10 Daamiisa sina teetnitiison daa ephti; bar dey nittotin den tegguna.

Mangsu Kar'atiita

11 Aytaasakitono! Nittotna nittotna hamatotiitawa. Aybaasin me'fe bar wedey
aybaasata mangsu kar'fe bar Ha'oosi tumani mangunontu makefe; dey tumaastatu
mangsu kar'fe. Ne tumaasta mangsu kar'faatane tumaasta mangsu kar'artu sinatatano
tumaason oodar aafa sinata wuza.
12 Tumaason imniisewa mangsu kar'niise isa Ha'ooswa. Fu'oknawa tishkukna
chimniis dey bar barwa. Eekin asusata mangsu kar'fees ne oonso?

Nitto Teetni Safarantiista Teetotiita

13 Ese odoti: «Hash hawung wedey wono hantan kabira isa katamasi hamaniwa; isa
wogga esta diira nagadera buu'suniwa» yifeti.
14 Sinuntano wono sinni baron aane arifeti; kaantiis aambanso? isarga biistefaat
wolla tishfa furutuusne faatirwa.
15 Es baristan zeemma: «Daamiisa fiqadi sinfaanane han baron wedey ek baron
zaguni» utik sholsifawa.
16 Sinuntano nitto es baron shakaattu teetnitiisik ge'feti dey teetefeti; es effatena
teetoos manguwa.
17 Ese ma'aron zagunak sholsu sinbaason arifet zagu beybaas es bar barik boor'awa.

5

Otumni Meyak Imte Ke'o

1 Ese nitto otumni meya odotiwa! Akama shana nittoosta yoonir sinna boor'a chaagga
waasuti.
2 Otumnitiis zuuttera kuupana; maynitiison dey konymar muuna.
3 Warqentiisewa birrintiise shiira mangiwa. Bari shiyaas dey nittoosta zaalawa.
Ashnitiison dey geenimato kiichuna. Han ko'i wonaassik otma zuutitiwa.
4 Ese odotiwa! Foshnitiison zuuti wostinynyaasa waaga nittoosta kunfaat chaagti-
fawa. Es baasso chaagaason zuuttambaase asiista hugnaba faana Daamiis odewa.
5 Ma'a fooknawa girakna atuntiison shuktonak hoorera yere miinimato kuulsitiwa.
6 Nittotin tugga'onoy kayim mangsubesi foonto meyanon mangsu baassosta kar'eti
dey woritiwa.

Daamiisa Wolle Yoonon Fakiyak Ooda

7 Aytaasakitono! Daamiis yoona kabaneen fakutiwa. Bulinynyaas daabaas begani
iroosewa yeeshuni iroose asin danin ma'a gaana imananneen fakiyaktu foshbaasi
gaananon oodfewa.
8 Daamiis yoonak ta'i sinna boor'a nitto dey esiisimato fakira abdik chimti.
9 Aytaasakitono! Nittoosta mangsu katonoynamato nittotna nittotna unyusotiitawa.
Mangsu kar'ni bar yoona wona kar'iwa.
10 Aytaasakitono! Daamiisa sunak makse raajjuni meya shanaason fakiyak eph-
phetook beso sina baassotin biitiwa.
11 Esiisimato dey fakiyak chimme aata baassotin: «Suustowa» yifeniwa. Iyyob dey
aakkak fakinamato odetiwa. Daamiis dey koi'baasta barik zagina baron biitiwa.
Daamiis fakir dey kenashter sinbaasontu besifa.
12 Aytaasakitono! Zuuttambaase asiistan denalo den samak wedey han daastak
wedey ooma isa wuzakne tewutiita. Wolumnitiis Aa sinfaanane Aa; indaane sin-
faanane indaane uti. Ekka sina shakaanane nittoosta mangsu katerwa.
13 Nitto ganeyaassi rakko basaasta kar'na asu feefaanane shiiphowowa. Giret fe asu
feefaanane bar Ha'oosik galatni gaama gaamowowa.
14 Nitto ganeyaassin mette asu feefaanane betekiristanini kur'uni meyanon barki
teegowowa. Baasso dey Daamiisa sunak zayiti woshshire barik shiiphosoto.
15 Amanere shiiphoos mettaniisin fatir. Daamiis dey es merobaassin fatuna; Boor'ba
faafaanane feeshun ustona.

16 Nittotna nittotna boor'nitiison harmuti. Merontiissin farutik isaas oomiisik shi-
iphowo. Ooko asuni shiipho gaanba faar dey akama hugnaba faarwa.
17 Eeliyas innone fe asuwa; iro ichnoynamato zaggire shiiphen keez wogganewa issun
assane daasta iro aane icha.
18 Hepsa dey wolle shiiphen saman iro kere. Daas dey meya kaygi.
19 Aytaasakitono! Nittoossin isar futoni ugnaastan shaatefaan oomiis es asusin
wolgifaanane;
20 Boor'inynyaasin boor'baassin wolgife bar boor'inynyaasa kaanon kituussin
fu'enamatonawa akama boor'baasi fakiyanon dananak zaginamatona aruwowa.

Wosi Phexirosni Issonsa wosiya

Gachgiru

Wosi Phexirosni tesuni wosiyaas tichchenaas wosibaassi «Ha'oosi korto dara» yistere teegtesefe baassoknawa garo Iisiyani yeeshdaaki dimaassi siktere feese kiristanani meyakwa. Wosiyaas arkiron biifanaas amantobesiisi boor'a kabugtonewa rakkone baassosta kar'faan feretife baassotin chinuknawa zagguknawa. Tichibar es baron zaginaas kitubaason, kitun kabubaason, wolle yoobaasi abdinon makefa Yesus Kiristoosni misirachchuni kaamaason feretife baassok yaadassukwa. Yesus Kiristoosni kaason beso zagisere biyak rakkooson fakiyak ephphetoo sholsifanamato makefe. Es barneen tusire shana amantobesiisi kaymanon fattanonir sinbaason «Yesus Kiristoos wolle yoona wono» baassok sholsi waagbesiison danonemato makefe.

Tichibar shanaassi fakusonek chinubaastan ooma feretisefe baasso Kiristoosni zoonsi foosonek sholsifanaasne faaron foosonek makefe.

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Gachgiru *1:1-2*
Ha'oosi fatuni yaadata *1:3-12*
Korto kaak foosik imte kiito *1:13—2:10*
Rakkoni wono kiristanani ha'su *2:11—4:19*
Kiristanani meeni garamani wosto *5:1-11*
Koor'uba *5:12-14*

1 Yesus Kiristoosni wosi sina Phexirosnikin, Pantos, Galatiya, Kephadokiya, Iisiyanawa Bitaniyana asiissin siketere irba sinere feese Ha'o korina baassok;
2 Aba Ha'oos zeemma arira Yesus Kiristoosnik ajajamtok harinbaasik wir'tera Korto Ayyanaaski kamo korto sina nittok; Ha'oosi otumnewa nagane nittok arkifawungwa.

Hayewa Abdi

3 Yesus Kiristoos kitun kabubaasik hayewa sina abdiison innok imma; akama fakibaasik gaddo koontok innotin bari naanggota zagi Daamni Yesus Kiristoosni Aba Ha'oosik galata sinfawungwa.
4 Bar den samak tishunor; mangunoy dey kur'unoy hoorera fa risti nittok hoossi.
5 Nitto dey koi'ni wonaasta yooni faruuson amantooski kamo Ha'oosi hugnak oodtera faasetir.
6 Hash showo tesa fatanak garo wonniron fattantefetiknu es fatanaasik girotiwa.
7 Es fatanaas nittoosta kar'naas nitto amantoos zaga sinbaason besukwa; tishuni warqeesnu geesi giriratu kesfawa; warqeestan denalo sina ulfinto amantontiis esiisimato fattantonak sholsifawa. Es fattantera kesa amantontiis Yesus Kiristoos ammanon wolle yeefena kabaasik galata, ulfinnewa kaphustone nittok imana.
8 Yesusnin biinoyfaagedo shunfetiwa; hash biya beyfetiknu barik amanesetiwa; ekka yistera makok chimtonoy ulfinto gira girotiwa.
9 Amanera oodfeti kaantiisi farunon danatiwa.
10 Nittok imtoni Ha'oosi otmani raajiison make raajjuni meya han faruusi chowanon mai'sire tu'nit feeseter.
11 Baassossi fa Kiristoosni Ayyanaas Kiristoosnista kar'ni shanaasonnawa es shanaasneen orfo danana ulfinaason besira faar. Baasso dey es wuzaas zuuttambaase aagenawa aakkakna sinanamato tu'nire feeseter.
12 Es raajjuni meya wostet feesetees nittoktano baasso teetaasikta sinnamato baassok ammanon bestera faarwa. Nittok wostesetees saman wostera ya Korto Ayyanaaski kamo misirachchuni kaamaason hashti nittok makse asuni meya maksete baron

ammanon kisire besukwa. Es baron dey Ha'oosi wosiyaasikitonu biyosonak eenantet faaserwa.

Korto Fook Fo

13 Es bari boor'a nibnitiison guzgira hooroti; teetnitiison ha'suti; Yesus Kiristoos
ammanon wolle yeefena kabaasik danati akama faruusi otmanon danatik tuuma
abdinti foon.
14 Ajajame naanggota sintitano arunoy zeemoti faafeti mangu eenantoosik zoonus-
totiita.
15 Sinuntano nittotin teege Ha'oos korto sinnamato nitto dey foonti zuuttambaase asik
korto sintiwa.
16 Korto matsafaassi: «Ta korto sinna boor'a nitto dey korto sinti» yistera tichchewa.
17 Ooninnu korunoy isarba isarbaasik wostobaasimato mangsu kar'ni Ha'ooson:
«Aba» yira teegsetir sinfaanane han daastak irba sinna faafeti kabaasik Ha'ooson digak
footi.
18 Nitto abantiisatan waraseti ke'noy foossin furtetiis tishuni birrik wedey warqek
sina beybaason arsefetiwa.
19 Sinuntano nitto furtesetiis zina wedey mudaba foonto kayma fantu sina Kiristoosni
ulfinto hannaasikwa.
20 Bar kortenaas han daas testonoyfeen zeemma sinfanaknu hash koi'ni neyaastak
nittokwa iyaat ammanon kesse beste.
21 Yesusnin kitun kabgira ulfina ima Ha'oosik amanosotiwa; esiisik amantontiisewa
abdintiise Ha'oosta sinanawa.
22 Amanynyi meyak keeshtannitiis kayma keenak sinanak futoosik ajajamok kaanti-
ison kaynitiwa. Es bari boor'a nittotna nittotna zaggira nibnitiissin keeshtosotiwa.
23 Hepsa koontesetiis hayewa sina koi'ba foontonon zagira faafa Ha'oosi kaamak
tishunoy zalaassintano tishuni zalaassintawa.
24 Matsafaassi maktenaasimato:
«Asu zuuttambaase kuunimatowa;
ulfinbaas dey buur'uni fur'aasimatowa;
kuwaas ichimana; fur'aas dey woottona.
25 Sinuntano Daamiisa kaama;
koi'ba foontonon zagira foona»
Nittok makte misirachchuni kaamaas esiiswa.

2

Hayewa Shu'newa Korto Daraasna

1 Ese mangu wuzason zuutira, eshaason zuutira, sinnoy sinne bestooson, koonaason,
hamatooson zuutira kisira ha'utiwa.
2 Hash koonte daaga naanggota shaabo sholefanaasimato nitto dey faruntiis dichet
hamanak kayma Ha'oosi kaamanon sholoti.
3 Es baron dey zaguk chimatiis: «Daamiis ma'ar sinbaason bechchira biyatinewa»
4 Es bari boor'a hayewa shu'a sina Daam Yesusniki tai'soti; es shu'aas asuni meya
kashshisere ha'seter; sinuntano Ha'oosi sinak ulfinto waagba faanarwa.
5 Daam Yesusniki tai'sosotiis es heyewa shu'aasimato Ayyanani keya sinna kee-
totikwa; esiisik Yesus Kiristoosniki kamo girsuni Ayyanani maa'a Ha'oosik imatik korto
maagni meya sinatiwa.
6 Korto matsafaassi:
«Ese kortonewa ulfintone;
sina kajjaastaki shu'aason;
tsiyonuk duusunawa;
barik amanefe bar;
isanne aafa iichchonawuza»

yistera tichchewa.
7 Ese amanefe nittok han shu'aas ulfintowa; Sinuntano amanonoy baassok mat-
safaassi:
«Shu'ni keyaason keer'efe baasso kashshisete shu'aas;
keyaasik kajjani shu'a sini» yifa.
8 Dey: «Asuni meyanon tuusa'suni shu'a;
dey gansuni kaa'o sini.»
Es tuusa'sonees dey kaambaason ajajamo beyete boor'awa; imtesetees es barikwa.
9 Sinuntano talmaassin diinqi chaarefbaaski nittotin teege Ha'oosi diinqi wostonon awasutik korte koonto; taatoni maag; Ha'oosi korto darawa.
10 Nitto zeemo Ha'oosi daratewa; Sinuntano hash Ha'oosi darawa. Zeemo fakiya aane danoweti; sinuntano hash fakiya daneti.
11 Inno meyane! Han daastak nitto irba dey geroni asu sineti boor'a kaantiison neebefa ashnitiisi eenantoossin wokatik shiiphefawungwa.
12 Awuzakne: «Mangu wuza zagse meyawa» yisere hamatesefeknu Ha'oosi mangsuni kar'ni wono amanonoy asuni meya ma'a wostontiison biisere Ha'ooson galattosonek baasso ganeyaassi faafeti kabaasik ma'a amalanti foongwa.
13 Daamiisikwa iyaat ha'sife meyak ajajamtosoti; es baristan dey nittoostan denalo sinete boor'a taate meyak ajajamoti.
14 Daason ha'sife baassok dey ajajamoti; es baasso mangu wuzason zagsefe baas-
sotin ke'usonek; ma'a wuzason zagsefe meyak suusonek taate meeni taatoos wosina meyawa.
15 Es bari boor'a ma'a wuzason zaguk gowwani meeni ke'noy wollaason shaakku-
sonek zagutik Ha'oosi fiqadiwa.
16 Ha'oosi wostinynyanimato sinna dey birmadumma kesa asuni meenimato foo-
titano birmadummantiison mangu wuzaasi yinu zagusotiitawa.
17 Asu zuuttambaase asin ulfinsuti; ayni meyanon keeshtoti, Ha'ooson digosoti, taatosin ulfinsuti.

Kiristoosni Shanaasi Beso

18 Wostinynyani meyane; Daamnitiisa kitonin ulfinsuk ajajamosotik sholsifa. Es aja-
jamotiis dey ma'a meyaknawa garam meyakna sinnoynaron manguni meyaknengwa.
19 Asu galata danfenaas mangsunoy shana ephpheteefena kabaasik Ha'oosikwa iyaat fakifaananewa.
20 Mangu wuza wostefaani ke'o kar'in fakifaatine aro galata danatirinso? Sinuntano ma'a wuza wostefaat shana ephpha taafeti kabaasik fakifaatine Ha'ooskin galata danatiwa.
21 Nitto teegtetiis es barikwa; basa ugnaasik zoonustotik Kiristoos nittokwa iyaat shanaason ephpheteere nittok beso siniwa.
22 Bar isa boor'a aane wostowe; noonobaassin dey esha wolla aane kesa.
23 Barin me'efe kabaasik wolgire aane me'e; shanaason ephpheteefena kabaasik futok mangsu kar'ni Ha'oosiktu teetbaason aatire imiteno aane fokkorowe.
24 Boor'aassik kitira ookok foonik bar teetbaasik ashbaasik inno boor'aason mesqeli-
ista wor'i. Basa mazaasik nitto farisetiwa.
25 Nitto zeemo tishi fantunimato yoonja'et faasetir; sinuntano hash kaantiison keemer sina barkinawa oodfer sina barkina wolsetiwa.

3

Keeni Abanawa Keerinynyaase Asi Chowa

1 Esiisimato keerinynyaasikitone! Keeni abantiisakitonik ajajamoti; isa isa meya Ha'oosi kaamak amanonor sinefeknu kaambaason maksonoy feeseten asubesiisikitoni amalak wolsonewa.

2 Wolsok chimonees kayma dey asunin ulfinsi kaantiison biyefaatenewa.
3 Nitto gadaas somni shapto; warqeni yeetire keeshshuknawa waagba chima maamni
mayakna gerok biistefa wuzaasta sinanaatawa.
4 Sinuntano nitto gadaas Ha'oosi sinak akamanon ulfinto sina tishunoy keeshshuusik
nibama ayyanak nibnitiissi aachera fa sikaloki atuntiis sinun.
5 Zeemoti kabaasik abdibesiison Ha'oosta ha'se korto mashka meya teetbesiison
keeshshisesetees esiisimatowa; keeni abaasakitonik dey ajajamet feeseter.
6 Saara Abrahamnin: «Daamtaaso!» yit ajajamet faar; nitto dey ma'a wuzasikitonon
zagisefaatinenawa isa diga foontonon sinfaatinena bari naanggotawe.
7 Esiisimato keeni abani meyane! Keerinynyantiisneen yaadatak foosoti; nittoostan
hopiya testo sinete boor'anawa nittoneen ane dey kaani otmaason warasosoner sinna
boor'ana ulfinsusoti. Esiisik shiiphontiisik tuusa'suni wuza aafa foona wuza.

Ma'a Wuza Zagifaat Shana Ephphatoosoti

8 Koi'baastak zuuttamnitiise nittotna nittotna isar sinna foosoti; oomiisa rakkonon
nitto teetnir zagira faadusoti; ayna ayna asi keeshtanak wal keeshtosoti; kenashter dey
garam asu sinoti.
9 Eebbisutitano mangu wuzason mangu wuzak; me'ason dey me'ak wolgutiita; nitto
teegtesetiis es baron zaguk eebba warasokwa.
10 Korto matsafaas makefanaasimato:
«Kaason shunfe barnawa;
ma'a wonaasikitonon;
biyanak sholefe barna;
terumbaas mangu wuza wollonoynamato;
noonobaas esha wuza makonoynamato kalowa.
11 Mangu wuzaassin woko;
ma'a wuzason zaguwo;
nagaason sholowo dey nagaasik zoonustowo.
12 Daamiisa aafa ookoni meyakitu biifa;
odobaas dey;
shiiphobesiison odonak gachchowa;
sinuntano mangu wuzason wostesefe baassosta;
Daamiis gi'ni sinbaasontu besuna.»
13 Ma'a wuzasikitonon wostok kabifaatine oonso nittotin miir'oniri?
14 Ma'a wuza zagifaat shana ephpha taafaatine eebbatu danatiwa; asuni meeni
fokkoraason digotiita dey rakkatotiitawa.
15 Kiristoosnin nibnitiissi ulfinsuti; dey kaantiisik Daamniti zaguti; Nittoossi fa abdiisi
boor'a nittotin mamussefe baassok wolguba imatik wonna wonna hoorere feer sinti.
Sinuntano nitto wolguus garamaknawa ulfinsukna sinun.
16 Kiristoosnir sinna daneti nitto ma'a foontiison mangunon wollesefe baasso es
wolumsete barik iichchosonek ma'a kanunti foon.
17 Ha'oosi fiqadi sinnanneen mangu wuzason wostefaat shanani ephphatoontiistan
ma'a wuzason wostefaat shanaason ephpha taafaatine wayyawa.
18 Kiristoos innotin Ha'ooski tai'suk bar ooko sinne feegedo ookoni foonto inno
boor'aasik hepsa wolunoynaron isarga shanaason ephpheteere kitiwa. Bar ashak kiti;
sinuntano Korto ayyanak hayew sini.
19 Es Ayyanaasik taatoni keer hamme taatera faase kaasikitok Misirachchuni kaa-
maason awasi.
20 Es taatoni keer feese kaani meya zeemoti Noohni neyaasik merkebiis hoosustefana
kabaasik Ha'oos fakiyak oodfeen aafa ajajamoni wuza yise baassowa. Es merkebiissi
girire akaaski kamo fu'te baasso faadbesiis nangirin sinni garo asuni meya koi'besiwa.

21 Es akaas hash haphquni beso sinna nittotin fu'onirwa. Es bar dey atuustaki kiinaason kaynuk sinnoynaron kayma kanuni danak Ha'oosi sina giruni teyyaaswa. Fatunaas dey Yesus Kiristoosni kitun kabuuski kamowa.
22 Bar dey den sama hamme Ha'oosi oi'ta teshaastatu fewa. Ha'oosi wosiyanikitonewa ha'suni hugnabesi faana baasso zuuttambesiise basa sikaloossi ha'isesetewa.

4

Korto Sinne Fo

1 Kiristoos ashbaasik shanaason ephphete sinna boor'a nitto dey es safaraasik chima hooroti. Ashbaasik shanaason ephphete asus boor'aasi wostonon yeetiwa.
2 Hanneen ekalok han daastak fu'te foosik ashni mangu eenantoosi safaranon zaguk sinnoynaron Ha'oosi fiqadinon zagukwa.
3 Aazabni meya zagsefeysimato gafo fook; iguk; ushshe zawok; sinnoy yaahok, hoore uba foontonon ushshe suruknawa iichu sina koo'loni shiiphokna aatiseti neyaas hooronawa.
4 Es iichu wuzasikitonon zaguk baassoneen ane woi'to beynitiisik diinqesefe dey sunnitiison mangsisefe.
5 Sinuntano kaak feese baassostanawa kiti baassostana mangsu kar'anak hoorere fe barik wolgubaason imonerwa.
6 Kiti baassoknen misirachchuni kaamaas maktenaas es bari boor'awa. Es barik ashbesiista asu zuuttambaase asiista mangsu katefanasimato baassosta dey mangsu katonirwa. Sinuntano ayyanabesiisik Ha'oos faafana foosne faaron kaak foosone.
7 Ese zuuttambaase asi ko'aas tai'sewa; guzire shiipho chimatik nibama kanunti foongwa; teetnitiison ha'sir sinti.
8 Keeshtanaas showo boor'aason ukar sinna boor'a zuuttambaase asiistan nittotna nittotna nibnitiissin wol keeshtoti.
9 Unyunoy nittotna nittotna irbani ephphatooti.
10 Showo tesa Ha'oosi otmani imanon amanamto wostinynyanimato sinne isarba isarbaas es barik imte Ha'oosi otmak oomiisik wostowowa.
11 Nittoossin assife bar Ha'oosi kaamanon assuwo; Ha'oosik wostefe bar Ha'oos barik imna hugnaasik wostowo. Esiisik Ha'oos Yesus Kiristoosniki kamo chowa zuuttambaase asik Ha'oos ulfintona. Ulfinaasewa hugnaase koi'ba foontonon barik sinfawung, Aamin.

Shanaassi Chimme Yero

12 Inno meyane! Geenimato nittotin fattanoni shana ephpha taafeti kabaasik artonoy irba wuza nittoosta kar'narne faaron zagira diinqotiitawa.
13 Kiristoos ulfinabaasik wolle yeefena kaba akamanon girotik basa shanaason haa'er sineti boor'a girotiwa.
14 Kiristoosni sunaasik asu nittotin me'faanane ulfinani Ayyana sina Ha'oosi Ayyana nittoosta keronir sinna boor'a girotiwa.
15 Nittoossin oonu shanaason ephpheteefe bar kaa worir wedey wiis wedey mangu wuza woster wedey asuni chowusi girir sinne shana ephphetoonatawa.
16 Kiristana sinna boor'a shana basaasta kar'faanane es barik Ha'ooson galattowoteno iichchonaatawa.
17 Mangsuni kar'aas kabuna wonaas kar'i. Es mangsuni kar'aas kabunaas Ha'oni asusatawa. Eekin es mangsuni kar'aas innokin kabunir sinnanneen misirachchuni kaamaasik ajajamtonoy asuni meeni ko'aas awu sinungaso?
18 Korto matsafaassi makefanaasimato:
«Ookoosnu faruk chimanaas;
rakkok sinnanneen;
nuurife baassonawa;

boor'inynyani meena aakka sinungoso?»
19 Es bari boor'a amanamto sina tesi bari fiqadinimato shana ephpheteesefe baasso
zuuttambesiise kaabesiison amanamto Ha'oosik adara imaat ma'a wuzason zagit
foostan orfo wolsoneeta.

5

Ha'oosi Daranin Ha'sife Baassok Imte Kiito

1 Ese baassoneen ane betekiristanini kur'u sina ta; dey Kiristoosni shanaasi zaal sina
ta; esiisimato dey hanneenti ammanon bestoni ulfinaason haa'oni ta; nitto ganeyaassi
feese betekiristanini kur'uni meyanon kiitifawungwa.
2 Adarak nittok imte wodooson oodti; es wodooson oodatiis giddik sinnoynaron
Ha'oosi fiqadinimato shunaktano; birrini joorak sinnoynaron Ha'oosik wostok fa ma'a
safarantiisik sinun.
3 Esiisimato adarak nittok imte wodoosik nitto baassok ma'a beso sinatiistano baas-
sosta ha'suni hugnantiison besuk sinanaatawa.
4 Ekka zagifaatine keemeriisa gaanynya wolle yeefena kabaasik tishunoy ulfinni
akililiison ephphatoosotiwa.
5 Esiisimato nitto na'oni meyane; gayma meyak ajajamosoti; zuuttamnitiise teetni daa
ephaason maama zagira mayfaat isaas oomiisik wostowo.
«Ha'oos beegantefe baassotin oomter;
sinuntano garamni meyak bari otmaason imar»
yistera tichchewa.
6 Es bari boor'a bar yina wonaastak nittotin den teggunak hugnaba faana Ha'oosi
kushuni sikaloossi teetnitiison daa ephti.
7 Bar nittok safarer sinna boor'a nittotin rakkisifa wuzasikitonon zuutira barista
ha'uti.
8 Innok fayiis hoorona uuk footi; dey guzuti; gumanti sina Daabulos ephphe
koor'anak sholefaat buurife eetoosamato biratontiista biratedifer.
9 Han daa zuuttambaase asiista feese aynitisakito es effatena shanaason eph-
phetoosone baron arifaat amantok chima guwoti.
10 Garo wonniron shanaason ephpha taasetinneen orfo Kiristoosniki kamo koi'ba
foonto ulfinaaski nittotin teege otma zuuttambaase asi Ha'o sina bar ephpha taaseti
shanaassin nittotin fu'ona; teebana; chinuna dey zagguna.
11 Koi'baneen koi'ba foontonon ha'suni hugnaas barik sinfawung; aamin.

Koi'ni Nagani Ooshsho

12 Amanamto aywa yira safarefana Silwanosniki kamo han wosiyaason kawunsira
nittok tichingwa. Tichinaas dey nittotin kiitunaknawa han bar futoni Ha'oosi otma
sinbaason nittok kotta makona iyaatwa; es bari boor'a han Ha'oosi otmak chimma
yerotiwa.
13 Nittoosimato kortera fa Baabilonki betekiristaniis nittok naga ooshshedifa; naata
Marqos dey nittok naga ooshshedifa.
14 Kiristanani meeni keeshtanaasik nittotna nittotna daamet naga ooshshosoti; Kiris-
toosnir sina nitto zuuttamnitiise asik naga sinfawungwa.

Wosi Phexirosni Hepsa wosiya

Gachgiru

Wosi Phexirosni hepsani wosiyaas tichchenaas showo dimta feese ibeti kiristanani meyakwa. Wosiyaas arkiron besifanaas esha assinynyani meeni mangu wostoosewa baasso assusnen ane ya mangu amalani fooson tugga'okwa. Tustera ya rakkoosik kota sinni wuzaas Yesusnin aafak biye baassonawa assifeen odobesiisik ode asuni meya aatisete asuski kamo Ha'oosi chowanonnawa Daam Yesusni chowanonna zaga aruni danawa. Tichi bar arkiron gasasire biinaas «Kiristoos wolle aafa yoonawuza» yifa esha assustawa. Es baron besire makefena kabaasik «Kiristoos wolle yoobaason woksinaas Ha'oos asu zuuttere boor'baassin wolunaktano oonu tishunak aane sholefe sinna boor'awa»

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Gachgiru *1:1-2*
Kiristanani teegto *1:3-21*
Esh assinynyani meya *2:1-22*
Kiristoosni wolle yoo *3:1-18*

1 Yesus Kiristoosni wostinynyanawa wosina sina ta Simon phexiros;
Ha'oniiskinnawa hetni sina Yesus Kiristoosnikinna bestefa ookooski kamo danniisne fa ulfinto amanto dana nittok;
2 Ha'oosonnawa Daamni Yesusninna aruk Ha'oosi otumnewa nagane nittok arkifawungwa.

Ha'oosi Teegonewa Korune

3 Ulfinbaasiknawa mai'baasikna innotin teege baron aruniisik Ha'o sinbaasi hugna kaaknawa Ha'ooson girsuni fo foonikna zuuttambaase asin innok imi.
4 Ulfinbaasiknawa garambaasik ulfinto waagba faana akama inya sina abdiison danni. Es barki kamo mangu safaraastan kabi chowa han daasta fa mangu eenantoossin kessa Ha'oosi haalanon haa'er sinetiwa.
5 Es bari boor'a han wuzaasikito nittok daytonak chimti; amantoosta ma'aason; ma'aasta aruuson;
6 Arusta dey teetni ha'suuson; teetni ha'suusta dey fakiyak chimme fooson; fakiyak chimme foosta dey Ha'oni shiiphooson;
7 Ha'oni shiiphosta dey ayna ayna asi shunooson; ayna ayna asi shunoosta keeshtanaason daysuti.
8 Es barikito arkira nittok faafaanane Daamni Yesus Kiristoosnin arusik ke'nor wedey gaanniti foonto sinnoytimato nittotin oodanawa.
9 Sinuntano es effatena wuzaasikito basaassi tishina asu wokanon fa wuzason biyak chimnoy aaftishuwa; aata boor'baassin kayimbaason daagewa.
10 Es bari boor'a ayni meyane! Teegtontisonnawa kortontiisonna zagguk zeemotiistan arkissira chimtiwa. Ekka zagaatine aafe tuusa'oti wuza.
11 Es barik Koi'ba foontonon fooni Daamniiskinawa het sina Yesus Kiristoosni taatoossina girutik tuumanon nittok imtona.
12 Es wuzasikitonon awune faaron arifetiknu ephpha taati futoosik dey zagira yerefetiknu han wuzasikitonon nittok yaadassuuson aafa beyana wuza.
13 Han daasta kaak faana kabaasik nittotin wonna wonna guzguus likki sinnatu taak bestefa.
14 Daamni Yesus Kiristoos ammanon kisire makenaasimato woknoy kaanaas ashnaastan oor kesanamato arifawungwa.

15 Hash han ta nittotin guzgit faanaas kitinanneen orfo han wuzasikitonon wonna
wonna yaadatok chimatikwa.

Kiristoosni Ulfinaason Biya Baasso Maksete Zaala

16 Daamni Yesus Kiristoosni hugnaasewa hepsa yoona bare nittok makefeni kabaasik
inno teetniisik addabaason aafniisik biini boor'atu zaala makenitano asuni techmak
makte tochok zoonusteratawa.
17 «Barik girefana dey shunfana naata haniiswa» yifa kaama arkitto ulfinaas barik
yaafana kabaasik Aba Ha'ooskin ulfinnewa addane ephphetewa.
18 Inno dey barneen ane kayma aamaasta faani kabaasik es kaamaas den saman ya.
19 Es barikito zuuttambaase raajjuni meya makesete bar futo sinnamato artewa. Es
bari boor'a talmaas wonanakfana kabaasiknawa wonni masko nitto nibaassi chaarona
kabaneen talmaassi fa tonaas tishunoynamato oodtefanasimato nitto dey han kaamaa-
son oodfaatine ma'aron zagitiwa.
20 Zuuttambaase asiistan zeemma es baron arutik sholsuwa; korto matsafaassi fa
raajini kaama zuuttambaase asin oonu basa teetni ugnak kotanak aafa chimanawuza.
21 Aaffa raajiisnu asuni safarak isanne aane yowawa. Sinuntano raajiison Korto
Ayyanak zoonuste asuni meya Ha'ooskin odere makseterwa.

2

Eshni Assinynyani Meya

1 Sinuntano esha raajjuni meya daraasa ganeyasi feesetemato nitto ganeyaassi
dey esh raajjuni meya foosonek chimonewa. Baasso tishu ephpha yaafa esha assu
aachonon zi'unak zagsefe. Baassotin fure Daamiisin mormesere teetbesiista tishu
baassosta teshshesefe.
2 Showobesiis iichu ugnak hamefe boor'a baasso wostoosik futoni ugnaas mechefa.
3 Es eshni assinynyani meya waagni joorabesiistan teetbesiri tochooson wolumse-
faafe nittotin meesefe. Showo wonaneen sinak mangsuni kar'a baassosta hoorera
faarwa; futok tishutu baassotin oodaat faarwa.
4 Ha'oosi wosiyanikitonu boor'aason wostesefe kabaasik Ha'oos kenashtonoy talma
doo'aassi mangsuni kar'ni wonaason oodonek shashsharak taar'a ke'oni dimaassi ha'i.
5 Esiisimato ookoosi chowanon maket fe Noohnin ooma naafun asuni meyaneen ane
fu'efaat Ha'ooson shiiphonoy asuni meya feesete daasta tishuni aka ephphe yaafana
kabaasik keenashtera aane beya.
6 Dey Ha'ooson shiiphonoy baassok ke'o sinonek Sodomnonnawa Gamoranonna
kiichira bedna sinna tishuna kabaneen mangsu baassosta kar'i.
7 Sinuntano tumaassi foonto mangu wostobesiisik diget fe ooko Looxnin fu'e.
8 Es ooko asu baasso ganeyaassi feena kabaasik odet feena bariknawa biyet feena
barikna kaabaas wonna wonna rakkatet faar.
9 Ese han bar zuuttambaase ekka sinnanneen Daamiis barin shiiphet feese
asuni meyanon fatanaassin aakkak fu'onamatonawa boor'ni meyanon dey aakkak
ke'unamatonawa mangsuni kar'ni wonaasik oodde feenamatona arirwa uwa.
10 Arkiron dey kiina sina ashni igubesiisik zoonustet Ha'oosi ha'suni hugnanon
kashshit feese baassotin mangsuni kar'ni wonaasik ooddatu fa. Es esh assinynyani
meya digonornawa beeganteser sinete boor'a den samaki ulfinto testoosikitonon
me'esefe kabaasik aane digesefe.
11 Ha'oosi wosiyanikito hugnaknawa ha'sukna baassostan denalo sinefeknu Daami-
isa sina mei'ni kaamak aane maksoto.
12 Sinuntano es esh assinynyani meya yaadatok chimonoyte wuzason me'esefewa. Es
baasso oodtoknawa wortokna testoni safarabaasik faasefa kanuba foonto waagaasima-
towa. Es waagaasikito tishifanaasimato baasso dey tishusone.

13 Wostesete boor'aasik waagbesiison ephphetoosonewa; ashbesiison girsuk toosta sursefe kabaasik ma'a wuza zagsere faadisefe. Nittoneen ane muusonek teegtesefe kabaasik zinabesi feenar dey kiin sinefe.
14 Wonna wonna gerkesni boor'aason sholet fa aafbesi faarwa. Amantoosik chimme yeronoy asuni meyanon dey esheterwa; dey eenanteseter; waaga jooreseter, dey erwutto meyawa.
15 Baasso ma'a ugnaason beyye daagsesetewa. Mangu wuzni wostok bestefa waagaason shuna Bi'orni naa Bala'amni ugnaasik hamete.
16 Sinuntano Bala'amnin boor'baasi boor'a Ha'oos barin ke'i. Wollok chimnoy hanyaas asuni noonok wollera raajjuusa nifaso wostonon yeeti.
17 Es asuni meya akaba foonto kor'aasne feeseterwa. Ipuwaasik tugtera hamfa sharuusne feeseterwa. Baassotin akama sitiitu talmatu oodaat faarwa.
18 Daagak feesefe asuni meeni ganeyaassin tesire kesa asuni meyanon ge'ni kaama maksefaafe ashak iguni safarak eshesefe.
19 Baasso teetbesiisik boor'aasi boz sinere feefaat: «Birmadumma kesatirwa» yisefaafe ke'noy abdi imefe. Asu mertefena kabaasik es mere barik boz sinne waagtefenaasimato baasso dey boor'aasi bozwa.
20 Daamniisinnawa innotin fati Yesus Kiristoosninna arsere han daastaki kiinaassin oor kesetenneen orfo hepsa wolle es zeemoti kiinaasik oodtesere mertesefaatene zeemotiistan denalonon hepsani bartu akamanon baassosta faynirwa.
21 Ookoni ugnaason arsetennen hankalo baassok imte korto ajajiistan orfo wolsobesiistan ookoni ugnaason aru shaksete sinfaanane baassok ma'ar sinana kabawa.
22 «Kanaas tooshna tooshaason muunak wolla hamfa» Esiisimato dey «Mukoos mastenanneen orfo wolla chamaassi bukalefa» yifa futoni besos baassosta kar'iwa.

3

Daamiisa Yooni Abdi

1 Inno meyane! Hash ta nittok tichunaas han hepsani wosiyaasongwa; han hep wosiyaason nittok tichinaas es wuzasikitonon yaadatok ma'a safaranti foonak nittotin guzgunakwa.
2 Zeemoti korto raajjuni meya maksete kaamaasewa nitto wosini meyaki kamo daneti Daamni dey hetni sina basa ajajiise asin yaadatotik sholefawungwa.
3 Zuuttambaase asiistan zeemma han baron yaadatotiwa; koi'ni neyaastak mangu koosa koosayefe meenawa baasso teetni mangu eenantoosik zoonustoni kanyefe meena yoosonewa.
4 Baasso dey: «Daam Yesus yoonir yistera makte abdiis ayfaso? Zeemoti abani meya kitisetenneen hang testoos testenanneen kabira fa bar eekobaasetu fawa» yisefe.
5 Es baasso showo neyaneen sinak samaas Ha'oosi kaamak testobaason; daas dey testenaas akakinnawa akakna sinbaason arifettu mormesefewa.
6 Es bari boor'a es kabati fa daason aka koor'a tishki.
7 Ha'ooson shiipho beyefe asuni meya; hashti fa samaasewa daase tishuna mangsuni kar'ni wonaasta es kaamaasik geyak hooreratu fawa.
8 Inno meyane! Daamiiskik isa wonaas isa kuma wogga; isa kuma woggaas dey isa wona sinnamato es baron daagotiitawa.
9 Isa isa asuni meyak yoo woknirne feer sinnetu bestefe; sinuntano Daamiis abdini kaambaason zaguk aafa wokana wuza. Oonu tishunoynamatonawa asu zuuttambaase harmusonek sholefaattu nitto boor'a fakire fewa.
10 Sinuntano Daamiisa wona diinqone wiisnimatotu yoona. Es wono han samaasikito akama kaamaktu tishusona. Testo zuuttambaase geyak kiichchera tishuna. Han daasewa barista faase wuzaasikitone zuuttera kiichchona.

11 Ese es wuzaasikito zuuttambaase esiisimato tishunir sinnanneen eekin nittok korto
foosewa Ha'ooson shiiphet foone aakkak sholsu beynirinso?
12 Ese Ha'oosi wonni yoonon kaltanak oodet feernawa tai'nin dey yoonak wostet
feerna sintiwa. Es wono samaas geyak kiichchera tishuna; testoos dey geyaasi kiichuk
faalana.
13 Sinuntano inno bar imna abdiisik ooko foos kaputtona gaddo samaasewa gaddo
daase asintu oodet faani.
14 Es bari boor'a inno meyane! Es wuzaasikito sinana wonaason oodet faatir
sinfaanane Daamiis zinanti wedey mudanti foonto sinna nagak faani dananak guzira
footiwa.
15 Daamiisa fakiya nitto farutik sinnamato aruti. Shunto ayni Phawulos barik imte
techmaasik nittok tichinaas esiisongwa.
16 Bar es wuzaasik basa wosiyaasikitonon haniisimato tichi. Wosibaasikitosin isa
isar galonor faaser. Arubesi yo'ina ek hang yisefe baasso ooma ooma korto mat-
safaasikitonon elingsisefeesimato han wuzasikitonon dey elingsisefe. Es baron dey
zagsefees teetbesiisik tishusonekwa.
17 Sinuntano inno meyane! Es baron zeemma arseti boor'a manguni meeni daagsu-
usik zattera chimma yereti baristan gandonoytimato teetnitiison oodtiwa.
18 Es baristan denalo Daamni dey hetni sina Yesus Kiristoosni otmaasiknawa barin
dey arukna dichchi. Barik hashnu koi'ba foontonon ulfina sinfawung; aamin.

Wosi Yohannisni Issonsa Wosiya

Gachgiru

Wosi Yohannisni tesuni wosiyaas hep arki arki wosiba faar; esiis dey feretisefe baasso Ha'oosneennawa Naasnenna ane fa isarbesi foonak chinuknawa es isarbesiison dey tishkuk chimni esha assuussin wokke teetbesiison oodosonekwa. Es kabaasik ya esha asus manguus kesanaas han inya daasneen fa uphet foosik sinna boor'a Ha'oosi naa Yesus Kiristoos isa asu aafa sinanawuza wedey asu sinni amalaba aafa foona wuza yifarwa. Es asinynyani meya «Faru uus amanonoy baasso foosikwa yit rakkatoossin birmadumma kesawa» yiset feeseter. Es barneen ane «Dilba foonewa oom asusik keeshtana besu faruusnen ane isarba aafa» yiset feeseter.

Tichibar es assuuson tugga'ok Yesus Kiristoos yo'uba foonto asuwa; Yesusnik amanefe baassonawa Ha'ooson shunefe baasso zuuttere baassotna baassotna wal shunosonek sholsifa yit assi.

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Gachgiru *1:1-4*
Chaarefnewa talumne *1:5—2:29*
Ha'oosi naanggotnewa Dabulosni naanggotne *3:1-24*
Futonewa eshne *4:1-6*
Keeshtanni giddi *4:7-21*
Kejera merefa amanto *5:1-21*

Kaani Kaama

1 Zeemmaneen fa kaani chowaasi kaamanon nittok tichifeniwa; es kaani kaamaas
dey odeni barewa aafniisik biini bare; gazgira biini barewa kushuniisik dey ta'ira biini
barewa.
2 Es kaas dey ammanon kessa beste; inno dey biini; biini baron dey zaala makoni.
Abaaskik fa baronnawa innok dey ammanon kessa beste baronna koi'ba foonto kaason
nittok makefeniwa.
3 Innoneen ane isarniti foonak biini baronnawa odeni baronna nittok makefeniwa.
Isar sinniis dey Abaasnennawa Naa Yesus Kiristoosneennawa.
4 Giraniis tuuma sinanak han baron nittok tichifeniwa.

Ha'oos Chaarefawa

5 Barkin odeniis dey nittok makefeni wosiyaas: «Ha'oos chaarefawa; talma dey barkik
isanne aafawa» yifarwa.
6 Es bari boor'a: «Ha'oosneen ane isarni faarwa» yifat talmaassi faanir sinfaanane
eshinynyawa; futoosik dey aane faafeniwa uwa.
7 Sinuntano bar chaarefaassi feenamato inno dey chaarefaassi faafaanine innotna
innotna isarni foonawa. Dey Nawuba Yesus Kiristoosni hannaas boor'a zuuttambaase
asiissin innotin kaynunawa.
8 Boor'ni aafa iyaanine teetnisontu eshdifeni. Futoos dey innoossi aafa.
9 Boor'niison Ha'oosik harmifaanine bar amanamto dey ooko sinna boor'a
boor'niison zuuttambaase asin feeshun una. Mangsuni zuuttambaase asiissin innotin
kaynunawa.
10 Boor'a aane wostoweni iyaanine Ha'ooson eshinynya zaginirwa; kaambaas dey
innoossi aafawa.

2

Kiristoos Inno Wobiwa

1 Naanggotnaase! Han baron nittok tichifanaas nitto boor'a wostonoytimato iyaatwa.
Sinuntano oonu boor'a wostefaanane Abaasa sinak wobini feerwa. Es bar dey ooko sina
Yesus Kiristooswa.
2 Bar inno boor'aasik maa'a sini; inno boor'aas bar bar koi'ba sinnoynaron han daasta
fe asusa boor'aas zuuttambaase kuchera tishunaas barikwa.
3 Ha'oosi ajajinikitonon zaginir sinfaanine baron aruniis futo sinnamato aruniwa.
4 «Ha'ooson arifawungwa» yifet bari ajajiison zagunor feefaanane bar eshinynyawa;
futoos dey es asusasi aafawa.
5 Sinuntano Ha'oosi kaamak ajajamefe bar zuuttere Ha'oosta fa keeshtambaas tu-
umawa. Futok barneen ane fooniis es bariktu artona.
6 Ha'oosik faan yife asu Kiristoos feere aatnaasimato foonak sholsuwa.

Gaddo Ajaji

7 Inno meyane! Han tichifana ajajiis nittokik fa bartano gaddo ajajitawa. Es bar dey
zeemoti odeti kaamaaswa.
8 Sinuntano Kiristoosniissinawa nittoossina futo sinna beste gaddo ajajiison nittok
tichifawungwa. Talmaas tishifaan futoni chaarefaas hashnu chaaredifawa.
9 Chaarefaassitu faangwa yifet aybaasin oomtefe bar hashnu talmaassitu fewa.
10 Aybaasin shunfe bar chaarefaassitu fewa; basaassi asuni tuusa'suni wuza aafa
foona wuza.
11 Sinuntano aybaasin oomtefe bar talmaassitu fewa; Dey talmaassitu kutidife;
talmaas dey aaffaason tishkina boor'a hamdifena dimaason aane arife.
12 Naanggotnaasikitone! Boor'nitiis Yesusni sunaasik feeshun yistena boor'a nittok
tichifawungwa.
13 Abani meyane! Zeemmaneen fe barin ariseti boor'a nittok tichifawungwa. Na'oni
meyane! Sexanaason mereseti boor'a nittok tichifawungwa.
14 Naanggotaasikitone! Abaasin ariseti sinna boor'a nittok tichifawungwa; abani
meyane! Zeemmaneen fa baron ariseti sinna boor'a nittok tichifawungwa. Na'oni
meyane! Chim sineti boor'anawa Ha'oosi kaama nibnitiissi faar sinna boor'ana; dey
Sexanaason mereti boor'a nittok tichifawungwa.
15 Han daason wedey han daastaki wuzason zuuttambaase asin shunatiita. Han
daason shunfe bar Aba Ha'ooson aane shunfe.
16 Han daasta fa bar zuuttambaase ashni eenanto, aafak keeshto, fook teeto han
daastakirtano Aba Ha'ooskintawa.
17 Han daasewa barista feefe asuni meeni eenantoose aatnir; sinuntano Ha'oosi
fiqadinon zagife bar koi'ba foontonon foona.

Kiristoosnin Tugga'efe Bar

18 Naanggotnaasikitone! Han bar koi'ni sa'atiwa; «Kiristoosnin tugga'oni bar yoonir»
yistefeen odetiwa; hashnu showo Kiristoosnin tugga'oni baasso kabsetewa. Es bari
boor'a koi'ni sa'ati sinnamato aruniwa.
19 Baasso kesetees inno ganeyaasingwa; sinnutano zeemmenu baasso inno keentewa.
Inno keen sinete sinfaanane innoneen ane chimme foosone kabawa. Sinuntano
zuuttambesiise inno keen sina shaksetemato artonak ganeniissin kortere kesetewa.
20 Sinuntano nittotin Kiristoos korto Ayyanak muudiwa. Es bari boor'a futooson
zuutira arsetirwa.
21 Nittok tichifanaas futooson aane arsefeti iyaattawa. Nitto futooson arsetirwa;
futoossi dey esha aafa sinnamato arsefetiwa.
22 Ese Yesus muudto sinbaason mormefe barteno oom eshinynya oonso? Kiristoosnin
tugga'efees barwa; Abaasinnawa Naasinna mormefewa.
23 Naasin mormefe bar Abaasin aane ephpheteefewa. Naasik amanefe bar Abaasik
dey amanerwa.

24 Tesustan kabgira odeseti bar nibnitiissi zagira foongwa. Tesustan kabgira odeti bar
nibnitiissi zagira faafaanane Naasneennawa Abaasneenna isarniti foona.
25 Esiis dey Kiristoos innok imna abdiis koi'ba foonto kaawa.
26 Nittotin eeshshisefe meeni chowaasik han baron nittok tichingwa.
27 Kiristoosnikin ephpha taaseti Korto Ayyanaas nittoossi faar sinna boor'a oom
assinynya nittok aane sholsifewa. Bar zuuttambaase asin nittok assunawa. Es assunaas
dey futoosontano eshaasontawa. Es bari boor'a Korto Ayyanaas nittotin assinaasimato
Kiristoosnik footi.
28 Ese naanggotnaasikitone! Bar ammanon yoona wono digonoy chimma barin
biyaniknawa yoona wonaasta iichchonoynimatona barik footi.
29 Bar ooko sinbaason arisetinneen ooko wuzason zagife bar zuuttere Ha'ooskin
koonter sinnamato arsoti.

3

Ha'oosi Naanggotanikito

1 Ha'oosi naanggota yistera teegtonik Aba Ha'oos awune fa keeshtanbaason innok
imnamato biitwa! Futoosik inno Ha'oni naanggotawa; han daas Ha'ooson aru beyna
boor'a innotin dey aafawa aruna wuza.
2 Inno meyane! Hash inno Ha'oosi naanggotawa; hanneen awu sinanimato hashnu
aane artowawa; Sinuntano Kiristoos ammanon wolle yoona wono futoni gitobaason
biyanir sinna boor'a barne feer sinanimato arifeniwa.
3 Es bar sinanamato Kiristoosnik abdi zagife bar zuuttere Kiristoos kayim sinnamato
bar dey teetbaason kayimsuwo.
4 Boor'a uus Ha'oosi tumanon boga sinna boor'a boor'aason wostefe bar zuuttere
Ha'oosi tumanontu bogfewa.
5 Kiristoos asuni meeni boor'aason tishkunak yeenamatonawa bar dey boor'ba
foonto sinnamatona arsetirwa.
6 Es bari boor'a Kiristoosnik fe asu zuuttere boor'aason zagit aane feefewa.
Boor'aason wostefe asus Kiristoosnin aane biyewa wedey aane aruwewa.
7 Naanggotaase! Oonu nittotin eshanaata; Kiristoos ooko sinnamato ooko wuzason
wostefe bar zuuttere ookowa.
8 Daabulos zeemmaneen kabira boor'a woster sinna boor'a boor'aason wostefe bar
zuuttere Dabulosni keengwa. Ha'oosi Naa ammanon yeenaas Dabulosni wostooson
boganakwa.
9 Ha'oosi haala basaassi faar sinna boor'anawa Ha'ooskin koonter sinna boor'ana
Ha'oosi naa sina bar boor'a aane wostefe; wostonak dey aafa chimanawuza.
10 Ha'oosi naanggotaasewa Dabulosni naanggotaase oor kessa artefanaas es barikwa;
ooko wuzason zagunoy barnawa aybaasin shunnoy barna zuuttere Ha'oni naatewa.

Innotna Innotna Keeshtoni Chowa

11 Tesubaastan kabira odeseti wosiyaas: «Innotna innotna keeshtoniwa» yifarwa.
12 Sexanaasi keen sinne aybaasin wori Kaa'elniisimato sinanik aane sholsifawa. Bar
aybaasin worinaas awuni boor'anso? basa wostoos mangu sinfaan aybaasa wosto
ma'ar sinna boor'awa.
13 Ayni meyane! Han daas nittotin oomtefaanane diinqotiitawa.
14 Inno aynisakitonin shunnir sinna boor'a kituussin kessa kaaki aatnimato ar-
ifeniwa. Keeshtamba foonto asu kituni tiishoossitu fewa.
15 Aybaasin oomtefe bar zuuttere kaa wori asuwa; kaa wori asu koi'ba foonto kaaba
aafa sinnamato arsefetiwa.
16 Keeshtanaas awu sinnamato ariniis Yesus Kiristoos kaabaason innok aatire imna
boor'awa. Inno dey kaaniison ayni meyakwa iyaat aatira imaniktu sholsifawa.

17 Asu han daasta waagba feen rakkataasin biire kenashtonoy: «Ha'ooson shunfawungwa» uuk aakkak chimnirinso?
18 Naanggotaase! Keeshtanniis futo dey wostok ammanon kessa bester sinuntano kaamak wedey wollak koi'ba sinanata.

Ha'oosi Sina Fa Amantoniis

19 Es barik inno futoni asu sinniisonnawa Ha'oosi sina digonoy amantok ta'ak chimanir sinniisonna aruniwa.
20 Nibniis innotin wee'efanaknu Ha'oos inno nibaastan denalowa; Bar zuuttambaase asin arirwa.
21 Inno meyane! Nibniis innotin wee'o beyfaanane Ha'oosi sinak tuuma amantoni foonawa.
22 Ha'oosi ajajinon zaginir dey baron girsuni wuzason wostenir sinni boor'a shiiphefeni wuzason zuutira dananiwa.
23 Ha'oosi ajaji Naaba Yesus Kiristoosni sunaasik amanoniknawa Kiristoos innotin ajajenaasimato innotna innotna keeshtoniknawa.
24 Ha'oosi ajajinon zagife baasso zuuttere Ha'oosiktu feesefewa. Ha'oos dey baassossitu faafa. Ha'oos innoossi foobaason aruniis bar innok imna korto Ayyanabaasikwa.

4

Futoni Ayyananewa Eshni Ayyanane

1 Inno meyane! Han daastak showo eshinynya raajjuni meya kabsete boor'a Ha'oosi Ayyanaas tayissi faar yisefe baasso zuuttambesiise asin amanotiitawa. Es baristan Ayyanaasikito Ha'onir sinbaasewa sina beybaase tun'nira biitiwa.
2 Ha'oosi Ayyananon oor kisira arsotiis es barikwa. Yesus Kiristoos asu sinne asha mayye yoobaason amanefa Ayyanaas zuuttera Ha'oni Ayyanawa.
3 Yesus asu sinne asha mayye yoobaason amanonoy Ayyanaas zuuttera Ha'oni ayyanatawa. Es Ayyanaas yoonir yistefeen odeseti Kiristoosnin tugga'efa Ayyanaaswa. Bar dey hashnu han daastak faarwa.
4 Naanggotaase! Nitto Ha'onir; nittoossi fa korto Ayyanaas han daasta fa ayyanaastan denalowa. Es bari boor'a eshinynya raajjuni meyanon mersetiwa.
5 Eshinynya raajjuni meya han daastakirwa; maksefe bar dey han daastaki wuzasongwa. Han daas dey baassotin oderwa.
6 Inno Ha'onirwa; Ha'ooson arife bar zuuttere innotin oderwa; Sinuntano Ha'onir sinna beya bar innotin aane odefe; futoni Ayyanaasewa eshni Ayyanaase asin oor kisira aruniis es barikwa.

Ha'oni Keeshtana

7 Inno meyane! Keeshtanaas Ha'ooskin sinna boor'a innotna innotna wol keeshtoni. Keeshtefe bar zuuttambaase Ha'oni naawa; Ha'ooson dey arirwa.
8 Ha'oos keeshtana sinna boor'a asunin keeshtonoy bar zuuttere Ha'ooson aane arifewa.
9 Nawubaaski kamo kaa dananik Ha'oos isa Naabaasin han daasta wosiwa. Es barik Ha'oosi keeshtana inno ganeyaassi ammanon kessa bestewa.
10 Inno Ha'ooson shunni boor'a sinnoynaron bar innotin shunna boor'niison tishkunak Naabaasin maa'a zagira innok wosiwa. Keeshtana uus dey esiiswa.
11 Inno meyane! Ha'oos ekka innotin keeshtenanneen inno dey innotna innotna wol keeshtoniktu sholsifawa.
12 Ha'ooson biyar oonu aafewa. Inno innotna innotna wol keeshtefaanine Ha'oos innoossi foonawa; Keeshtambaas dey innoossi tuuma sinana.
13 Ha'oos Ayyanabaason innok imna boor'a es barik dey faafenimatonawa bar dey innoossi faanamatona arifeniwa.

14 Abaas han daason fatunir zagire Nawubaasin wosinamato inno biini dey zaala
makoni.
15 Yesus Ha'oni Naa sinnamato amanefe asusasi Ha'oos faafa; bar dey Ha'oosik feefe.
16 Es bari boor'a Ha'oos innok fa keeshtanbaason aruni dey amanefeni. Ha'oos
keeshtana; keeshtanak feefe bar Ha'oosiktu feefe; Ha'oos dey basaassi faafa.
17 Han daastak inno faafeniis Kiristoos feefenamato sinna keeshtanniis tuuma sin-
faanane mangsuni kar'ni wono diga foontonon basa sina ta'anik chimaniwa.
18 Tuuma keeshtana digaason kisira ha'ifatano keeshtanaassi diga aafa. Diga
ke'oosneen ane yaar sinna boor'a digefe asus keeshtanbaas tumatawa.
19 Ha'oos zeemma innotin keeshtena boor'atu inno dey keeshtefeniwa.
20 Ha'ooson shunfan iyaafe aybaasin oomte bar eshinynyawa. Biina aybaasin shun-
nor sinfaanane biinoyna Ha'ooson shunak aafa chimanawuza.
21 Es bari boor'a Kiristoos innok imna ajajiis: «Ha'ooson shunfe bar aybaasin
shunowa» yifarwa.

5

Amantok Han Daason Mero

1 Yesus bar Kiristoos sinbaason amanefe bar zuuttere Ha'oosi naawa. Abaasin shunfe
bar zuuttere Naasin dey shunar.
2 Inno Ha'oosi naanggotanon shunnir sinnamato aruniis Ha'ooson shunna dey aja-
jibaason zagifaaninewa.
3 Ha'ooson shuna uus ajajibaason zaguwa; ajajibaasikito dey fayatawa.
4 Ha'oni naanggota sina bar zuuttere han daason meronawa. Han daason meroniis
dey amantoniisikwa.
5 Yesus Ha'oni Naa sinnamato amanefe barteno oom han daason meroniis oonso?

Kiristoosni Chowaasik Makte Zaala

6 Haphuktobaason besifa akaknawa kitubaason besifa hannaasikna yeyiis Yesus
Kiristooswa. Bar yeenaas akak koi'ba sinnoynaron akaknawa hannaknawa. Es bar futo
sinna boor'a futo sinbaason Korto Ayyanaas zaala makefa.
7 Keez zaalni meya feeseterwa;
8 Es barikito dey Ayyana; akanewa harinnewa; es keez zaalni meya dey isarbesi
faarwa.
9 Asuni meya makesefe zaalaason ephpha taanirwa; sinuntano Ha'oos makena za-
alaas zuuttambaase asiistan denalowa. Ha'oos Nawubaasik makena zaalaas haniiswa.
10 Ha'oosi Naanik amanefe basaassi es zaalaas nibbaassi faarwa. Sinuntano Ha'ooson
amanonoy bar Ha'oos Nawubaasik makena zaalaason amano beyna boor'a Ha'ooson
eshinynya zagiwa.
11 Es zaalaas Ha'oos koi'ba foonto kaa innok imnamatonawa es kaas dey nawubaasasi
faanamatonatu makefa.
12 Ha'oni Naa basaassi feena bar kaaba faar. Sinuntano Ha'oni Naa basaassi foontoos
kaaba aafa.

Koi'ba Foonto Kaa

13 Ha'oosi Naani sunak amanefe nitto zuuttamnitiise koi'ba foonto kaanti faar sin-
namato arsotik han baron zuutira nittok tichifawungwa.
14 Aaffa wuzasonnu sinfanak bari fiqadiisimato shiiphefaanine odonamato amane-
feniwa.
15 Shiiphefeni baron zuuttambaase odonamato arininneen barkin shiipheni baron
zuuttambaase asin ephpha taanimato arifeniwa.
16 Oonu aybaas kituta katunoy boor'a wostefeen biyanane barik shiiphowo.
Boor'baas kituta katunor sinfaanane Ha'oos kaa barik imana. Sinuntano kituta katifa
boor'a faar. Es effatena boor'aasik shiiphowowa aafa unawuza.
17 Mangu wosto zuuttambaase boor'awa; kituta katunoy boor'a dey faarwa.

18 Ha'oosi Na barin oodfena boor'a Ha'oni naa sina bar zuuttere boor'a wostet aane
feefe sinnamato arifeniwa; Sexanaas dey barin aafa zooguna wuza.
19 Inno Ha'onir sinnimato arifeniwa. Sinuntano han daas zuuttambaase Sexanaasik
ha'ir siniwa.
20 Ha'oni Naa yeenamatonawa futoni Ha'ooson arunik yaadatoni niba innok imte-
namatona arifeniwa. Inno futoni Ha'oosneennawa Nawuba Yesus Kiristoosneenna
isarni faarwa. Yesus Kiristoos futoni Ha'o dey koi'ba foonto kaawa.
21 Naanggotaase! Koo'loosikitonon shiiphoostan teetnitiison oodtiwa.

Wosi Yohannisni Hepsa Wosiya

Gachgiru

Wosi Yohannisni hepsani wosiyaas tichchenaas kur'u sina wosi Yohannisnikin sinfaat tichchenaas dey kortera fa keerinynyaasiknawa naanggotbaasiknawa. Awuzakne dey isa atibiya betekiristaniisiknawa barissi feese baassokna sina aafa beyana wuza. Han kawuna wosiyaas tichchenaas wol shunosonek makoknawa esh assinynyani meeni assustan teetbesiison oodosonekwa.

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Zeemma *1-3*
Keeshtana zuuttambaase asiistan denalo *4-6*
Esha assuussin teetni ooda *7-11*
Koor'u *12-13*

1 Kortera fa keerinynyaasiknawa naanggotbaasikna betekiristanini kur'u sina taakin
woste wosiya: ta futoosik nittotin shunfawungwe; ta ta sinnoynaron futooson arsefe
baasso zuuttere nittotin shuneter.
2 Es futoos inno ganeyaassi faar; hanneen dey koi'ba foontonon innoneen ane
foonirwa.
3 Aba Ha'oosewa Naa Yesus Kiristoosni otmaas, fakiyaasewa nagaase futoknawa
keeshtanakna innoneen ane sinfawung.

Futonewa Keeshtanne

4 Naanggotneesikitosin isa isaas Abaas innotin ajajenaasimato futoosik chimma
yersefeen danna boor'a akamanon giren.
5 Keerinynyaase! Hashnu adarawe; han neek tichifana tichaas gaddo ajaji sinna neek
bestonaatawe; han neek tichifanaas: «Innotna innotna wol shunoni» yifa tesubaastan
kabira innok imte ajajiiswe.
6 Futoni keeshtana uus Ha'oosi ajajinon zaguwe. Es ajajiis dey tesustan kabgira
odetsetiisimato «keeshtanak footi» yifa barwe.
7 Yesus Kiristoos asu sinne yoobaason amanonor daagsisefe showo meya han daastak
kabsete. Es effetena asus eshinynya dey Kiristoosnin tugga'efe barwe.
8 Sinuntano nitto tuuma waagnitiison ephphatootik chimtiwe; wosteti wostoos
tishunoynamato aruti.
9 Kiristoosni assusik chimme foonoy barnawa basa assustan wokke hamfe barna
Ha'oba aafawa. Sinuntano Kiristoosni assusik chimme yerefe barneen ane Abaasnawa
Naasna feeseterwa.
10 Han assuuson ephnoy oonu nittoki yeefaanane keentiissi ephphatootita; naganu
dey ooshshotiita.
11 Es asusin naga ooshshefe bar basa mangu wostooson haa'ertu sinana.

Koi'ni Nagani Ooshsho

12 Nittok tichunak sholena showo wuza faar; sinuntano zuuttambaase asin dabd-
abbek tichunak aane sholot; ese baristan giraniis tuuma sinanak nittoki yaara nit-
toneen ane uphera wollonak abdi zagifawungwa.
13 Kortera fa eetneesi naanggotaasikito naga neek ooshshesedifawe.

Wosi Yohannisni Keezsa Wosiya
Gachgiru

Wosi Yohannisni keezsa wosiyaas tichchenaas «Kur'u sina wosi Yohannisnik» sinfaat tichchenaas dey Gayiyos yiste betekiristanini zoonsiisik. Tichi bar isa hamnarik oom kiristanani meyanon argasina boor'a Gayiyosnin galatte. Ooma ugnak dey Diyotrofis yiste jallin asuskin teetbaason oodanak make.

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Gachgiru *1-4*
Gayiyosnik imte galata *5-8*
Diyotrofisni waqasto *9-10*
Dimexirosnik imte galata *11-12*
Koor'uba *13-15*

1 Betekiristanini kur'u sina keeshtefena shunto Gayiyosnik;
Kur'u asu sina taakin woste wosiya;
2 Zomotaaso! Foonees zuuttera ho'itanak fayyane foonaknawa esiisimato dey kaanees ma'arik foonak shiiphefawungwa.
3 Futoni amantonesewa futoosik fooneese asin isa isa kiristana ayni meya yeesere makseten odefana kabaasik akamanontu girengwa.
4 Naanggotnaasikito futoosik kessa girset foobaason odoostan denalo taan girsifa wuza aafa.

Gayiyos Suuste

5 Zomotaaso! Neek irba sinefeknu ayni meyak amanamto wosto wostetarwa.
6 Baasso dey ne zagita keeshtanni wostoosik amanynyini zuuttoosi sina neek zaala maksetewa. Hashnu dey hamone ugnaasik Ha'ooson girsuni wuzason baassok argasifaatane ma'arwa.
7 Baasso Kiristoosnik wostosonek kesefe kabaasik Aazabni meyakin isa argasunu aane ephotowa.
8 Futoni wostooson haa'er sinanik es effetena asuni meyanon argasunik sholsuwa.

Diyotrofisni Waqastonewa Dimexirosni Suustone

9 Zeemo sinak betekiristaniisik dabdabbe tichingwa; sinuntano Betekiristanini zoonsi sinanak sholefe Diyotrofis innotin aane ephphetowe.
10 Es bari boor'a nittoki yaafana kabaasik bar innotin me'fetnawa salphsifetna zagina mangu wostooson zuutira asu zuuttambesiise asik makona; es bar hooro shakaan bar teetbaasik ayni meyanon aane ephpheteefe. Oomni meya dey ephphetoosonoytemato kalfe dey betekiristaniissin kalle kisife.
11 Zomotaaso! Ma'a wuzaasne feer sintano mangu wuzaasne feer sinatatawa. Ma'a wostooson wostefe bar zuuttambaase Ha'ooskingwa. Sinuntano mangu wostooson wostefe bar zuuttambaase Ha'ooson aane arifewa.
12 Dimexirosnik asu zuuttambaase ma'ariktu zaala makedifewa. Futoos dey teetbaasik zaala makedifa. Inno dey barik zaala makefeniwa; zaalniis futo sinnamato arifatwa.

Koi'ni Nagani Ooshsho

13 Neek tichunak sholefana showo wuza faarwa; sinuntano dabdabbek tichunak aane sholotwa.
14 Han ta'anon neen uphonamato abdi zagifawungwa; es kabaasik aafe aafe biira wolloniwa.

15 Naga neek sinfawungwa; zomoneesakito neek naga ooshshesedife; ne dey zomoni-
isakito isarbesi isarbesiisik naganiison baassok makowa.

Yuudani wosiya
Gachgiru

Yuudani wosiyaas tichchenaas amanynyi sinnoy amanynyine feer sinfaat esha assuuson ziigit fe asuni meyakin kiristanani meya teetbesiison oodosonek. Sirki ephobaasik hepsa Phexirosniisne fa han kawuna wosiyaason tichi bar «Hepsa wolunoynamato Ha'oos daraasik isarga imna amantoosik chimme kabosonek» feretife baassok mai'sire make.

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Gachgiru *1-2*
Esh assinynyani meeni assusi amalanewa gandone *3-16*
Amantooson oodosonek imte kiito *17-23*
Eebba *24-25*

1 Yesus Kiristoosni wostinynyanawa Yaqobni ay sina ta Yuudanikin;
Teegte nittok; Aba Ha'oosik shunte nittok; Yesus Kiristoosnin oodere fe nitto zuuttamnitiise asik;
2 Fakiya; naganewa keeshtanne nittok arkifawungwa.

Eshinynya Assinynyani Meya

3 Inno meyane! Zuuttamniise asi faruusi chowanon tichunak akamanon sholera faanar. Sinuntano hash hepsa wolunoyna ugnak Ha'o darabaasik isarga imna amantoosik mai'sira kabotik nittotin kiituni ticha tichunak sholsu sini.
4 Zeemo sinak baassosta mangsu katonir sinnamato tichchena isa isa asuni meya nittoossi aatte girsetewa. Es baasso Ha'oniisi otmanon gafok soolsere Ha'ooson shiiphonoy asuni meyawa. Bar bar inno ha'sinynyanawa Daamni sina Yesus Kiristoosninna mormesefe.
5 Han baron zuuttambaase zeemo sinak arsetir sinfanaknu daraasin Giphtsin kisira fu'enamatonawa amanonoy baassotin dey orfo tishkinamato nittotin yaadassunak sholefan.
6 Esiisimato baassok imte ha'suni hugnaason ooda shaksefaat feesete dimaason gafkise Ha'oosi wosiyanikitonon yaadatotiwa. Es barikito Ha'oos arki mangsuni kar'ni wonaas kar'ananneen koi'ba foonto taatoni keer; sitiitu talmaassi oodtesera foosonak zagi.
7 Esiisimato Sodomnewa Gamorane; dey bari biratoosta faase katamaasikitone wobeta sini. Testoosik imte sitiriistan gerakalo gerkesete. Es bari boor'a tishunoy geyaasik kiichchoni baassok beso sinete.
8 Esiisimato es asuni meya miitobesiisik zoonustesefaafe ashbesiison kiinsisefe; ha'suni hugnabesi faana baassok aane ajajamefe dey samak ulfinbesi faana baassotin me'efe.
9 Ha'oosi wosiyaaskitoni gaanynya sina Mikaelinu Museni dugnoosi chowak Dabulosnen ane karakkarena kabaasik: «Daamiis neen ke'ifawo» utu yittano aane mei'ni kaama makowa.
10 Sinuntano es asuni meya arso hopsete wuza zuuttambaase asik me'efe. Kanuba foonto waagaasimato testobesiisik arsefe wuza faafanaknu es barik tishusone.
11 Haybubesiwa! Kayelni ugnaasik hamesete boor'a; birrini joorakwa iyaat Bala'amni daagaassi girsete boor'a; Qore tugga'enaasimato tugga'esete boor'a tishisetewa.
12 Es asuni meya iichchana foontonon nitto keeshtanni kootaasta yeesere tuusa sinefe kiin meyawa; baasso safarsefees baasso teetaasik koi'bawa; siruk tugtefa iroba foonto shaaruwa. Gaana gaanana assaasta gaanba foonto; tasbaas waatera hepsa wolla ichima i'owa.

13 Es iichu wostobesiisik gusa kar'fa gi'tera kabi baarisi guubowa; sitiitu talma koi'ba
foontonon baassotin oodnir dey beysabesi foonto baakurawa.
14 Addamniistan kabira naafunsa koonto sina Henok makefena kabaasik: «Ese Ha'oos
showo kuma korto wosibaasikitoneen sinna zuuttambaase asiista mangsuni kar'ak
yoonir.
15 Es Ha'ooson shiipho beyefe asuni meyanon zagsete mangu wostobesiisik baassotin
ke'unir. Ha'oos dey futoosik baron shiipho beyefe boor'ni meya barista maksete mangu
wuzaasikito zuuttambaase asik baassosta mangsu kar'nir» yi.
16 Es asuni meya wonna wonna unyiset isa wuzaknu aane girsefe. Baasso mangu
eenantobesiisiktu zoonustesefe; noonobesiis begantoni wollak tuuma; teetbesiisik
ke'ni wuzani sholok asuni eeshshisefe.

Teetnitiison Aruti Uni Kiito

17 Sinuntano inno meyane! Daamni Yesus Kiristoosni wosini meya zeemo sinak
maksete kaamaason yaadatosoti.
18 Baasso «koi'ni neyaassi Ha'oosi fiqaditan wokke Ha'ooson girsunoy teetbesiisi
mangu eenantoosik zoonustesere kanyesefe meya yoosone» yire maksere feeseter.
19 Es baasso asunin korife; ashni eenantok zoonustesefe; Korto Ayyanabesi foonto
asuni meyawa.
20 Sinuntano inno meyane! Korto amantontiisik teetnitiison zagguk chimoti. Korto
Ayyanaasi hugnak shiiphosoti.
21 Daamni Yesus Kiristoos dey fakibaasik koi'ba foonto kaasta katunak teetnitiison
Ha'oosi keeshtanak oodtiwa.
22 Awuzakne yisefe asuni meyak kenashtotiwa.
23 Isa isa meyanon geyaassin zatta kisira fu'oti; oomni meyak digak kenashtoti;
sinuntano boor'ak kiina atubesiison ta'i maambesiisonnen fu'onoy oomtosoti.

Galatni Shiipho

24 Gandonoytimato oodni bariknawa zinanti foonto sinna girak ulfinbaasi sina
tai'sunak chimni barikna;
25 Bar koi'ba hetni sina Ha'oosik; Daamni Yesus Kiristoosniki kamo ibeneen hawung
kar'a hashnu koi'ba foontonon ulfinnewa addane; hugnanewa ha'suni hugnane barik
sinfawung! Aamin.

Yohannisni Raa'i
Gachgiru

Yohannisni raa'i tichchenaas kiristanani meya Yesus Kiristoos Daambesi sinbaason amanesete boor'a kabugtonewa shanane baassosta kar'na kabaasikwa. Tichi bar makok sholenaas feretisefe baasso abdibesiis tuuma sinanak chinuknawa baassosta kar'ni kabugtoosiknawa shanaasikna amantobesiisik zag sinonekwa.

Han Matsafaasi arki sina bagtoos showo tustoba faana raa'isikitononewa ammanon kesse bestone epho. Raa'isikito dey es neyaasik feese amanynyini meyanon yaadassonek chimoner; sinuntano oomni meyak aacho chowa sinna fooni suurani besok makterwa. Gaamaasi zoonsiyanon wolugtefaafa gaamtefanaasimato han matsafaasi eddees showo tesa raa'iiski kamo showo ugnak heppa heppa wolitaafa makte. Matsafaasi kotani chowaasik showo tesa safara faar sinfanaknu arki sina safaraas ammawa. Esiis dey Ha'oos Daam Kiristoosniki kamo hepsa wolunoyna ugnak isarga koi'sira sexanaason gedda gumabaasin zuutire merona; kejere meroos dey ko'inanneen orfo amanamto sina baassok gaddo samaasewa gaddo daase asi eebbanon imana yifa barwa.

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Gachgiru *1:1-8*
Raa'iisi gachonewa naafun betekiristaniisikitok woste wosiyaasikitone *1:9—3:22*
Matsafaasewa naafun maatamaasikitone *4:1—8:1*
Naafun markataasikito *8:2—11:19*
Darboosewa hep gonynyoosikitone *12:1—13:18*
Showo tesa raa'isikito *14:1—15:8*
Ha'oosi naafun gi'ani toofoosikito *16:1-21*
Baabilonni tishu; gonyoos; eshinynya raajuusnawa Dabulosna asi merto *17:1—20:10*
Koi'ni mangsuni kar'a *20:11-15*
Gaddo sama; gaddo daa; gaddo Yerusalem *21:1—22:5*
Koor'uba *22:6-21*

1 Han raa'iis ta'a wonaassi sinni chowaason wostinynyabaasakitonik besunak Ha'oos Yesus Kiristoosnik imnarwa; Yesus Kiristoos dey basa wosiyaason wosire Ha'oosi wostinynya sina Yohannisnik ammanon kisire besi.

2 Yohannis dey Ha'oosi kaamanonnawa Yesus Kiristoos makena zaalasonna; esiisimato dey bar biina wuza zuuttambaase asin zaala make.

3 Es bar zuuttambaase ko'una wonaas ta'a sinna boor'a han raajini kaamaason feretife bar suustowa. Esiisimato dey raajini kaamaason oodesefe baassonawa raajini matsafaassi tichche baron zagsefe baassona dey suustowa.

Iisiyak Fa Naafun Betekiristaniisikitok Woste Nagani Ooshsho

4-5 Yohannisnikin Iisiyaki naafun betekiristaniisikitok; zeemme feyiskin; fe barkinnawa; yooni Ha'ooskin; zigimoosi sina faase naafun Ayyanaasikitokin; esiisimato dey kitun kabubaasik uzun sina han daasi taatoni meeni ha'sinynya; amanamto zaal; innotin shunne harinbaasik boor'niissin birmadumma kisi Yesus Kiristoosni otmaasewa nagaase nittok sinfawung.

6 Yesus Kiristoosni aba Ha'oosik wostinynya sinanik innotin taatosi maagni meya zagi Yesus Kiristoosnik koi'ba foontonon ulfinnewa hugnane barik sinfawung! Aamin!.

7 Ese samaki shaaruusta kamo yoonir; barin keja asuni meyanu fui'tonoy asu zuuttere barin biyanawa; han daastaki darani meya zuuttere basa boor'a waassonewa; es bar dey futowa; aamin!

8 Feyiis, fe bar, yooni barnawa zuuttambaase asin chimfe Daam Ha'oos «Alfanewa oomegane; tesuni barnawa koi'ni barna tawa» yife.

Kiristoos Raa'ik Ammanon Beste

9 Yesus Kiristoosni shanaasonnawa basa taatosonna; esiisimato dey fakibaason nittoneen ane haa'er sina nitto ayta Yohannis Ha'oosi kaamni chowaknawa Yesusni zaalaasi chowakna taatera Fitimo yiste akani ganesi kuni daatatu faan.
10 Daamiisa wonak ayyanak tuumma faana markatani kaamane fa akama kaama orfonaasta:
11 «Biita baron matsafata tichira naafun betekiristaniisikitok esiis dey Efesonik, Semernesik, Pergamonik, Tiyatironik, Serdesik, Filadelfiyaknawa Lodoqiyakna wosuwa» yifeen oden.
12 Taak makefees oo sinnamato arunak orfo yerqen; yerqefana kabaasik warqeni naafun meqireziison* biin.
13 Es meqireziisi ganesi Asuni Naane fe asunin biin; bar wochobaassineen kar'a dicha maama mayo; nibbaasta dey warqeni talfani taar'a taar'o.
14 Teetbaasewa sombaase ironi she'ane fa foro; aafbaas dey geeni winone faar.
15 Wochobaas dey geeni kayosin kesa naasini bittane faar; kaambaas dey akamanon goset kuni akani fuusani kaamane faar.
16 Hoi'ta kushubaassi naafun baakuraasikitonon epho; kadbaas heppik koogto siifo noonobaassin kesdifar; sinbaas zuuttera akamanon palpalit fa awuni chaarefane faar.
17 Biinayse kitu asune feer sinna wochobaassi ganden; sinuntano bar hoi'ta kushubaason tayista ta'ire ekka yi: «Digotaatawa; tesuniisnawa koi'niisna tawa.
18 Ta hayewwa; zeemo kitin; sinuntano koi'ba foontonon ta hayewwa; kituustanawa ke'oni dimaastana ha'suni hugnana faar.
19 Ese es biita wuzason; hash fa baronnawa woliti yooni baronna tichuwa.
20 Hoi'ta kushunaassi biita naafun baakuraasewa naafun warqeni meqireziise asi aacho chowa haniiswa; naafun baakuraasikito naafun betekiristaniisikitok woste Ha'oni wosiyawa; naafun meqireziisikito naafun betekiristaniisikitowa.»

2

Efesonki Betekiristaniisik

1 Efesonki betekiristanini Ha'oosi wosiyak ekka yira wosuwa: «Han naafun baakuraasikitonon hoi'ta kushubaassi epha barkinnawa warqeni meqireziisikitoni ganeyaassi kutife barkinna makte wosiya.
2 Wostoneeson; kaboneesonnawa fakineesonna arifawungwa; dey manguni meyanon beleshki biira aane beye; wosini meya sinnoy inno wosi yisefe baassotin tu'nira eshinynya sineten dantamato arifawungwa.
3 Fakiyak chimneesonnawa ta sunaasik shanaason oomtonoy ephphetooneesonna arifawungwa.
4 Sinuntano ta neen isa wee'ona wuza faarwa; esiis dey zeemoti keeshtanneeson beyitwa.
5 Awune fa tega dimaastan gandetamato yaadatowa; harmira zeemoti zagit faata baron zaguwa. Sinuntano es baron zuutira zagu shakaatane ta neeki yoonar; harmu shakaatane meqirezineeson es dimbaastan kabguna.
6 Sinuntano ma'a wuzne faarwa; esiis dey ta oomtefana Niqolawini meeni wostooson ne dey oomtetwa.
7 «Ayyana betekiristaniisikitok makefana baron odoba feenay odowowa! ‹Neebere meroni barik Ha'oosi gennetiissi fa kaani i'oosi gaananon muunak zaguna.›

* **1:12** Meqirezi uus tona diifana wuza uwa

Semerneski Betekiristaniisik

8 «Semerneski betekiristanini Ha'oosi wosiyak ekka yira tichuwa:

«Han bar tesuniisnawa koi'niisna; dey kitifaat kitun kabire hayew sina barkin makte wosiyawa.

9 Shananeesonnawa tukamneesonna arifan; sinuntano ne otumwa; Ayhud sinnoy inno Ayhud yisefe sexanani maabara sina baasso sunneeson mangsisetemato arifan.

10 Neyista kar'ni shanaason digotaatawa; ese nitto fattantotik nittoossin isa isaasin daabulos taatoni keer gednir; asir wona shana ephphatoosotir; hamma kituta kar'ata kabaneen amanamto sin; kaani wossumaason neek imana.

11 «Ayyanaas betekiristaniisikitok makefana baron odoba feena bar odowowa! Neebere meroni bar hepsani kituusik aafa miir'amona wuza.

Pergamonki Betekiristaniisik

12 «Pergamonki betekiristanini Ha'oosi wosiyak ekka yira tichuwa:

«Han bar kadba heppik koogto siifoson kushubaassi epha barkin makter;

13 Ne sexanani zigimoos faana dimaasta fooneeson arifan; sinuntano sunnaason zaggira ephitwa; taak fa amantoneeson aane mormowe. Amanamto zaalta sina Antiphas sexana faafana nitto katamaassi wortena kabaasiknu taak fa amantoneeson aane beye.

14 Sinuntano neekik isa isa oomtena wuza faaserwa; esiis dey Bala'amni assuuson epho isa isa asuni meya nitto ganeyaassi feeseterwa; es Bala'am Israelni daraas koo'lok imte muuson meesere gerkesere tuusa'sonek Balaqnin kiiti asuwa.

15 Esiisimato Niqolawini meeni assuuson ephpheteese asuni meya nitto ganeyaassi feeseter.

16 Es bari boor'a harmuwa; es baron shakaatane taptera neeki yaara noononaassin kesfa siifone fa kaamaasik baassotin neebona.

17 «Ayyanaas betekiristaniisikitok makefana baron odoba feena bar odowo; neebere meroni barik aachera fa mannaason imana; gaddo suna barista tichchena foro shu'a dey barik imana; es baron aruniis ephni barteno oom oonu aafe.

Tiyatronki Betekiristaniisik

18 «Tiyatronki betekiristanini Ha'oosi wosiyak ekka yira tichuwa:

«Han wosiyaas geeni winone fa aafba faana barkinnawa kawo geesi girira kesa naasini bittane fa wochoba faana Ha'oosi Naanikinna makter.

19 Wostoneeson, keeshtanneeson, amantoneeson, Ha'oosik fa wostoneeson, fakiyak chimneeson arifawungwa; zeemoti wostoneestan hashti bar arkir sinnamato arifawungwa.

20 Sinuntano neekin isa isa oomtena wuza faarwa; Esiis dey ‹Ta raajju› yifa mashkasu Eelzabelnon beleshki biyaat beyneeswa; bar ta wostinynyaasakito gerkesoneknawa koo'loosik imte muuson muusonekna assira baassotin daagsi.

21 Harmunak barik wona imin; sinuntano bar gerkesbaassin harmira wolunak aane sholowa.

22 Es bari boor'a shanani kuphoosta ha'una; barneen ane gerkesefe baasso es mangu wostobesiissin harmu shaksefaatene akama faya shana baassosta teshshona.

23 Naanggotbaason dey kituk ke'una; betekiristaniisikito dey zuutira asuni meeni nibaasonnawa safaraasonna tu'nifees ta sinnamato arsona; isarniti isarnitiisik wostontiisimato kaasuna.

24 «Tiyatronuk feese nittoknawa es mangu assuuson ephphetoonoy nitto zuuttamnitiise; esiisimato dey isa isa meya: ‹Sexanaasi chima aacho chowawa› yisefe baassok zoonustonoy nittok ooma ba'a aafa wossuna wuza.

25 Sinfanaknu ta yoona kabaneen nittokik fa baron mai'sira ephti.

26 Neebere meroni barik; wostonaason wostere koi'ba kar'ni barik darani meyanon
ha'suna hugna imanawa.
27 ‹Bittani haaroosik baassotin ha'suna; hoocho kodanimato zagire ki'e eesuna› Es
ha'suni hugnaas ta Abataaskin ephna barne faarwa.
28 Wonni maskoosin dey barik imana.
29 «Ayyanaas betekiristaniisikitok makefana baron odoba feena bar odowowa.»

3

Serdeski Betekiristaniisik

1 «Serdeski betekiristanini Ha'oosi wosiyak ekka yira tichuwa: Han Ha'oosi naafun
ayyanaasikitononnawa naafun baakuraasikitononna kushubaassi epha barkin mak-
ter. Wostoneeson arifan; sunak ne hayew; sinuntano kitit.
2 Es bari boor'a guzuwa; kituk kar'a baronnawa fu'te garo hugnaneesonna zagguwa;
Ha'onaasi sina wostonees tuumin aane biyut.
3 Ese aro assu ephpha taatamatonawa odetamatona yaadatowa; dey ood; harmu;
guzu shakaatane wiisnimato neeki yoona; aaffa sa'atiista neeki yoonamato aafa aruta
wuza.
4 Sinuntano maambesiison kiinsunoy faadbesi garo asuni meya Serdesuk neneen ane
feeseter. Baasso foro maya mayonek sholsu sinna boor'a foro maama mayere taneen
ane hamosonerwa.
5 Neebere meroni bar es baassoosimato foro maama mayana; sunbaason Abataasa
sinaknawa Ha'oosi wosiyanikitoni sinakna artonak zaguna; hayewni meeni sunaas
tichchefana kaani matsafaassi barin aafa ku'a tishkunawuza.
6 Ayyanaas betekiristaniisikitok makefana baron odoba feena bar odowowa.

Filadelfiyaki Betekiristaniisik

7 «Filadelfiyaki betekiristanini Ha'oosi wosiyak ekka yira tichuwa: Han Korto sina
barkinnawa futo sina barkinna; Dawitni keyaasi gachonon kushubaassi epha barkin
makter; bar gachna baron oonu aafa kulfuna wuza; bar kulfina baron oonu aafa
gachana wuza.
8 «Wostoneeson arifawungwa; ese oonu kulfunak chimnoyna gamala ne sinaasta
gachingwa; hugnanees garo sinbaason arifawungwa; sinuntano kaamnaason oodit;
sunnaason dey aane mormowewa.
9 Ese Ayhud sinnoy inno Ayhud yisefe es sexanani maabarassin sina eshinynyani
meya neeki yeesere wochoneessi gandosonek zaguna; dey ta neen shunnamato ar-
sonek zagunawa.
10 Fakir singwa yit makena kaamnaason oodta boor'a ta dey han daasta feese baas-
sotin fattanonak han daa zuuttambaase asiista yooni shanani sa'atiistak neen oodana.
11 Ese taptera yoona; aklilineeson oonu neyistan ephnoynamato neeki fa baron
mai'sira ephwa.
12 Neebere meroni barin Ha'onaasi betemeqdesiisi yeeto zaguna; essin isanne
aafa kesana wuza; Ha'onaasi sunanonnawa Ha'onaasi katamani sunanonna basaasta
tichuna; es katamaas dey samaki Ha'onaaskin keroni gaddo Yerusalemwa; ta gaddo
sunaason dey basaasta tichuna.
13 «Ayyanaas betekiristaniisikitok makefana baron odoba feena bar odowowa.

Lodoqiyaki Betekiristaniisik

14 «Lodoqiyaki betekiristanini Ha'oosi wosiyak ekka yira tichuwa: Han aamin sina
amanamto dey futo zaal sina barkin; Ha'oos tesina testoos zuuttambaase barki kamo
bestena barkin makter.
15 Wostoneeson arifawungwa; koocho wedey kiichu aane sine; Koocho wedey kiichu
sinit sinfaanane ma'ar sinana kaba.

16 Koocho wedey kiichu sina beyfaat bor'a sinta boor'a noononaassin kisira tujonarwa.
17 ‹Ta otum; akama otumna faar; taaki yo'i wuzna aafa› yifat. Sinuntano ne miir'am, rakkattu, tukam aaftishu dey atatu sinneeson aane aruwe;
18 Otum sinatak geesi faalla kesa warqeeson taakin waagotak; atatu sinna iichcheta baron geepatak foro maama waagotak; biya chimatak aafni eta waagera wochutak neen kiitifawungwa.
19 Ta shunfana baassotin zuutira ke'inar dey kaxxasinar. Es bari boor'a guzu; harmu.
20 Ese ta finynyaasta yerefaat ki'ana; oonu kaamnaason odere gamalaason gachfaanane barki keer girira barneen ane muu muuna; bar dey taneen ane muuna.
21 Ta neebera merera abataasneen ane zigimoosta diinaasimato dey neebere meroni bar taneen ane zigimonaasta duunak zaguna.
22 Ayyana betekiristaniisikitok makefana baron odoba feena bar odowowa.»

4

Samaki Ha'oni Shiiphoni Sitiri

1 Esseen orfo samaastak gachcho gamala biin; zeemma odenaas markatani kaamane fa kaamaas: «Hang yowa; hanneenti sinni wuzasikitonon neek besuna» yi.
2 Geregere ayyanak tuumin; samaastak dey zigimo biin; es zigimoosta dey isar diifen biin.
3 Es zigimoosta di basa gitoos dey Iyyasphidni inqunewa Serdinonni inqune faar; zigimoosi biratota Mergidni inqune fa amshiishone faar.
4 Esiisimato zigimoosi biratota hepasire acheechche zigimo diisefar; es zigimoosikitota foro maama mayere teetbesiista dey warqeni akliili guufse hepasire acheechche kur'uni meya diisefer.
5 Es zigimoossin kawunaneen dedoni kaamanen kesdifar; zigimoosi sinta saamet di naafun tona faaser; es barikito dey Ha'oosi ayyananikitowa.
6 Zigimoosi sinta woshshifa palpalu inkaline fa baari faar; zigimoosi ganetanawa biratobaastana; sinaknawa orfokna showo aafba faana acheech kaabarere wuza faaser.
7 Tesuni kaabarere wuzaas eetone faar; hepsani bar dey gachwane faar; keezsani bar dey asuni sinane fa sinba faar; acheechsani bar dey fulit hama armane faar.
8 Kaabarere wuzaasikito acheechobaase isarba isarbaas issun kosoba faanar; gerakalosewa sikalobaassina aafak tuumma faar; waalaknawa wonakna:
«Korto, korto, korto;
Zuuttambaase asin chimfa Daama Ha'o;
fayiis faabarewa yooni bare» uustan aane yeetisefa.
9 Es kaabarere wuzaasikito zigimoosta di bariknawa koi'baneen koi'ba foontonon fooni barikna arkitto, ulfinnewa, galatne imesefe kabaasik:
10 Hepasire acheechche kur'uni meya koi'baneen koi'ba foontonon fooni barik; zigimoosta di basa sina sinbesiisik sagadosone; akililibesiison dey zigimoosi sina kunsaat:
11 «Daamniisnawa Ha'oniise;
zuuttambaase asin tesita boor'a;
zuuttambaase testenaasewa kaa dannaase;
dey ne fiqadik sinna boor'a arkitto;
ulfinnewa hugnane ephphatootak neek sholsirwa»
yit feeseter.

5

Matsafaasewa Fantuusna

1 Zigimoosta di basa hoi'ta kushuussi siruknawa tukakna tichcho naafun maatamak
kulufto birannani birto matsafa biin.
2 Isa hugnaba faana Ha'oosi wosiya akama kaamak: «Maatamaason gachanaknawa
birannani birto matsafaason wowanakna sholsinaas oonso?» yit awasifen biin.
3 Sinuntano samak sinun daasta wedey daasi sikalosi birannani birto matsafaason
gachanaknawa sikalobaason biyanakna chimar oonu aafe.
4 Birannani birto matsafaason wowanaknawa siruk fa baron biyanakna sholsinar
besto beyna boor'a akamanon waasin.
5 Es kabaasik kur'uni meyaassin isar: «Waasutaatawa; Yuudani zalaassin sina Dawitni
koontoosi tuzasin kesa eetoos merewa; bar birannani birto matsafaasonnawa naafun
maatamasikitononna gachanak chimarwa» yi.
6 Esseen orfo zigimoostanawa acheech kaabarere wuzaasikitoni ganeyaassi dey
kur'uni meeni ganeyasi dey shukto fantune feer yerefeen biin; es fantuus naafun
kalabanawa naafun aafbana faar; es barikito daa zuuttambaase asiista wostera hama
Ha'oni naafun ayyanaasikitowa.
7 Fantuus yeere zigimoosta di bari hoi'ta kushuussin birannani birto matsafaason
ephi.
8 Birannani birto matsafaason ephfena kabaasik acheech kaabarere wuzaasiki-
tonewa hepasire acheechche kur'uni meena fantuusa sina sinbesiisik gandesete; is-
arbesi isarbesiis kushubesiissi kama ephere feeseter; esiisimato kortoni meeni shiipho
sina ixana kiichchefana warqeni kirqiddaason ephere feeseter.
9 Ora gaamak ekka yit gaamesete:
«Harinneesik asteseriisikitosin;
wolumtefa noonosikitosin;
keena keenaassin, dara daraasasin;
asuni meyanon Ha'oosik furotak ne shukteta boor'a;
Birannani birto matsafaason ephataknawa;
Maatamaasikitonon gachatakna sholsinar sintiwa.
10 Ha'oniisi taatoni maagni meya sinonek zagit;
han daastak dey taattosone.»
11 Estan dey biina zigimoosewa kaabarere wuzaase dey kur'uni meeni biratoosta
showo Ha'oni wosini kaama oden; showobesiis dey akama kumaknawa akama miliy-
onikna faadtonir.
12 Akama kaamak:
«Shukte fantuus;
Hugna, otma, techma, chima;
arkitto, ulfinnewa galatne;
ephphatoonak sholsuwa» yisete.
13 Den samaknawa han daastakna; daasi sikalosinawa baariissina fa testoos zuuttera:
«Zigimoosta di bariknawa fantuusikna
galata, arkitto, ulfinnewa hugnane;
koi'baneen koi'ba foontonon sinun»
yisefeen oden.
14 Acheech kaabarere wuzaasikito dey: «Aamin!» yisete. Hepasire acheechche kur'uni
meya dey sinbesiisik kaa'nere sagadesete.

6

Maatamaasi Gachcho

1 Esseen orfo fantuus naafun maatamaasikitosin tesuni baron gachchefeen biin;
acheech kaabarere wuzaasikitosin isaas dedoni kaamane fa kaamak: «Yowa» yifeen
oden.

2 Dey foro faza biin; es fazaasta di bar kushubaassi yegani sokma ephaat feer. Barik
dey akliili imte; bar dey neebere mere asu sinne neebere meret hamak kesi.
3 Fantuus hepsani maatamaason gachfena kabaasik hepsani kaabarere wuzaas:
«Yowa!» yifeen oden.
4 Ooma she'a ishshifa faza kesi; es fazaasta di barik nagaason daastan tishkunaknawa
asuni meya baassotna baassotna wal ko'usonekna zaguna ha'suni hugna barik imte;
inya siifo dey barik imte.
5 Fantuus keezsani maatamaason gachfena kabaasik keezsa kaabarere wuzaas:
«Yowa!» yifeen oden. Kara faza dey biin; es fazaasta di bar miizana kusubaassi ephaat
feer.
6 Acheech kaabarere wuzaasikitoni ganesin yaarne fa kaama oden. Es kaamaas:
«Kiiloni gimmashi sinni zagoos isa wonni damoza; isa kiiloni gimmashi sinni hagewa
isa wonni damoza sinun; sinuntano wayini tuzaasonnawa buur'uni bunaasonna
miir'otaata» yifeen oden.
7 Fantuus acheechsa maatamaason gachfena kabaasik acheechsa kaabarere wuzaasi
kaama «Yowa!» yifeen oden.
8 Dey woshu faza biin; es fazaasta di basa sunaas kitu yisteratu teegtefa; ke'oni
dimaas dey orfobaase hamet faar; kitunewa ke'oni dimaase daasi acheech kushuussin
isa kushuus neebok, makak, bettoknawa buur'uni gonyokna worunak ha'suni hugna
imte.
9 Uushsha maatamaason gachfena kabaasik Ha'oosi kaamni chowaknawa imete
zalaasikna worte asuni meeni kaanon shoo'aasi sikalosi biin.
10 Baasso akama kaamak: «Korto dey futo; zuuttambaase asi denalo sina Ha'oose; han
daasta fe asuni meyaasta mangsu kar'a beyataysewa harinniisi chowak kowa kaasto
beyatayse aageneeninse!» yit chaagesete.
11 Isarbesi isarbesiisik foro dicha maama baassok imte; baassosimato hanneen
wortoni; baassosimato wostinynya sina zomobesiisakitoni faadnewa aybesiisakitoni
faadne tumana kabaneen garo kaba beysa ephonek baassok makte.
12 Esseen orfo fantuus issunsa maatamaason gachfena kabaasik barki biin; dey
akama daani shorko sini; awaas suumoni maamnimato karaye; dey assaas harinni-
mato she'i.
13 Yeeshuni assak chima siru belesini i'ooson shorkin gaanbaas i'oostan wootte-
fanaasimato samaastaki baakuraas wootte.
14 Samaas dey birannanimato birtera tishi; aamaasewa akani ganesi kuni daase
zuuttera faana dimaastan oottera shaate.
15 Han daasta fe taatoni meya; ha'sife baasso; neeboni gaanynyani meya; otumni
meya; hugnabesi faana meya; bozni meenawa daamni meena zuuttere dugadugiissi-
nawa gawuussina aamaassi kaa'osi aachesete.
16 Aamaasewa kaa'oose asin «innotin yinu! Zigimoosta di basa sinan; dey fantuusa
gi'sin innotin aachutiwe!
17 Arki gi'ni wonaas ya; oo yerok chimnirin?» yisesete.

7

Tiire Acheechasire Acheechche Kum Israelni Asuni Meya

1 Esseen orfo acheech Ha'oni wosiya daasi acheech fashta yerefeen biin. Baasso han
daastak sinun baariissi wedey i'oosta siru sirunoynamato acheech fashaassin yaafa
daasi sirunon ephete.
2 Hayewa Ha'oosi maatamanon epho ooma Ha'oni wosiya awakesna daan yaafeen
biin. Daasonnawa baariisonna miir'onak Ha'suni hugna imtena Ha'oosi acheech
wosiyaki kaambaason teggira:

3 «Ha'oniisi wostinynyani meeni sinaasta maatama ichani kabaneen daason sinun
baariison wedey i'ooson miir'otiita» yira chaagi.
4 Maatamaasikito baassosta ichchena asuni meeni faadaason oden. Israelni asteseri-
issin tiire acheechasire acheechche kuma.
5 Yuudani asteseriissin asire heppe kuma; Robelni asteseriissin asire heppe kuma;
Gaadni asteseriissin asire heppe kuma;
6 Aaserni asteseriissin asire heppe kuma; Niftalemni asteseriissin asire heppe kuma;
Minaseni asteseriissin asire heppe kuma;
7 Simonni asteseriissin asire heppe kuma; Lewini asteseriissin asire heppe kuma;
Yisakorni asteseriissin asire heppe kuma;
8 Zabiloonni asteseriissin asire heppe kuma; Yosefni asteseriissin asire heppe kuma;
Biniyamni asteseriissin asire heppe kuma.

Foro Dicha Maama Mayo Showo Darani Meya

9 Esseen orfo akama showo asuni meyanon biin; es baasso dey daraasasinnawa
asteseriissinna; keena keenaassinnawa showo tesa noono wolumsefe baassossin kesa
asuni meyawa; es baasso foro dicha maama mayere deyani tosha kushubesiissi ephere
zigimoosi sintanawa fantuusa sintana yersefeer.
10 Akama kaamak chaageset:
«Fatuus zigimoosta di;
Ha'oniisirewa fantusarnawa!»
yit feeseter.
11 Ha'oosi wosiyanikito zuuttera zigimoostanawa kur'uni meeni biratoostana dey
acheech kaabarere wuzaasikitoni biratotana yersefar; zigimoosi sinta sinbesiisik
kaa'nesere Ha'oosik sagadesete.
12 Dey:
«Aamin! qaphsu, arkitto, techma;
galata, ulfina, hugnanewa chimne;
koi'baneen koi'ba foontonon;
Ha'oniisik sinun. Aamin!»
13 Kur'uni meyaassin isaas hang taaki wolle: «Han foro dicha maama mayo baasso
oonotnaysinso? Ayin yeeseterinso?» yisete.
14 Ta dey: «Daamiiso netu ariferwa» yin; bar dey: «Han baasso akama shanaason aatte
yeeserwa. Maambesiison dey fantuusa hannak me'isere foro zagsete.
15 Es bari boor'a Ha'oosi zigimoni sina feesefaat waalinnawa wonakna betemeqdesi-
issi wostesefe; zigimoosta di bar dey baassok durkani sinana.
16 Hanneen ekalo aafa maktosone wuza; aafa iktosone wuza; awaas aafa kiichuna
wuza; tooni noi'saas dey aafa kiichuna wuza.
17 Zigimoosi ganesi fe fantuus baasso keemer sinana; kaani akani kor'aas faana
dimaassi baassotin zoonsuna; Ha'oos harafbesiison aafbesiissin ku'ana» yi.

8

Naafunsa Maatamaasi Gachcho

1 Fantuus naafunsa maatamaason gachfena kabaasik ikkuli sa'ati sinniron samaastak
shaakku sini.
2 Ha'oosi sina yersefa Ha'oosi naafun wosiyanon dey biin; barikitok naafun markata
imte.
3 Warqeni kirqidda epho ooma Ha'oni wosiya yaara shoo'aasi tesha yere; zigimoosi
sina fa warqeni shoo'aasta kortoni meeni Ha'oni shiiphoosneen imanak showo ixana
barik imte.
4 Ixaanaasi chuwa kortoni meeni Ha'oni shiiphoosneen Ha'oosi wosini kushusin
Ha'ooski sina kesi.

5 Esseen orfo Ha'oosi wosiya kirqiddaason ephpha shoo'aastan geya kolla tuunira haat daasta ha'i; estan Dedo, naftoni kaama, kawuna dey daani shorko sini.

Markataasikitoni Fugto

6 Naafun markata epho Ha'oosi naafun wosiya markatabesiison fugak hooresete.
7 Tesuni Ha'oosi wosiya markataason fugin ironi she'newa harinne woi'to geya sini; haat daasta dey ha'te; daasi keez kushusin isa kushu sinni bar kiichche; i'oosikitoni keez kushusin isa kushu dey kiichche; boodera di kuwaas dey zuuttera kiichche.
8 Hepsani Ha'oosi wosiya dey markataason fugin inya aamane fa wuza saamet yeet baariissi ha'te; baarisi keez kushusin isa kushuus hanna sini.
9 Baariissi faase kaabarere testoosikitoni keez kushuussin isa kushuus kiti; markabiisi keez kushuussin isa kushu tishi.
10 Keezsani Ha'oosi wosiya markataason fugin tonnimato saamet fa akama baakuraas saman kere wor'i; kere wor'naas dey akaasi keez kushutan isaastanawa akaasi kor'atanawa.
11 Es baakuraasi suna dey Irretto yisteratu teegtefa; akaasi keez kushuussin isa kushuus suqaro sini. Akaas suqaro sinna boor'a showo asuni meya kitisete.
12 Acheechsa Ha'oosi wosiya markataason fugin awaasi keez kushusin isar; assaasi keez kushusin isar; baakuraasi keez kushusin isar kiichche; es bari boor'a es barikitoni keez kushusin isar talme; esiisik wonaasi keez kushusin isaasewa waalaasi keez kushusin isaase chaarefa foonto sini.
13 Esseen orfo dey biina isa arma samaasi ganeta fulit akama kaamak: «Fu'te Ha'oosi wosiya keeziis markatabesiisi kaamanon odsisefe kabaasik han daasta fe asuni meya haybubesingwa! haybubesingwa! haybubesingwa!» yit chaagfeen oden.

9

1 Uushshani Ha'oosi wosiya markataason fugin den saman daa kere wor'a isa baakura biin; tir'maasi doo'ni gacho barik imte.
2 Bar dey tir'maasi doo'anon gachi; chuwaas inya te'asin kesfanasimato sinna tir'maasi doo'sin kesi; es doo'aassin kesa chuwaasi boor'a awaasewa samaase talme.
3 Es chuwaassin choo daasta kere; daasta fa gamzatosikitoni hugnane fa hugna barikitok imte.
4 Daasta fa kuwaason sinun boodera fa wuzason wedey aaffa i'oosonnu miir'osonoynamato makte; sinuntano miir'onaas sinbesiista Ha'oosi maatami tishina asuni meyanon koi'ba.
5 Baassotinnu sinun uuch assa shimsunaktano worunak aane fiqadi imtowa; choosikito katina shanaas gamzato asunin dupfaan seekfanaasne faar.
6 Es wonaasikitosi asuni meya kitu sholsone; sinuntano aafa danone wuza; kituk sholsone, sinuntano kitu baassostan wokana.
7 Choosikito neebok hoorera yere fazasikitone faar; es barikitoni teetaasta warqeni akililine fa wuza faar; sinbaasikito dey asuni sinane faar.
8 Mashkasuni somane fa somba faar; ha'baasikito dey eetoni ha'ane faar.
9 Bittak wosuste nibni geepoba faar; kosobaasikitoni giila dey neebosi eelet hama showo faznewa seregellane asi tuzone faar.
10 Gamzatoni unyune fa unyunewa dupfana wuzne faar; unyubaasikitosi asuni meyanon uuch assa miir'ona hugnaba faar.
11 Taatobesi dey feer; bar tir'maasi wosiyawa; sunbaas dey Ibrawini meeni kaamak Abadon*; Girikni meeni kaamak Apholiyon yisteratu teegtefa.
12 Tesuni haybuus aati; dey han barneen orfo ooma hep haybu hanneen yoonir.
13 Issunsa Ha'oosi wosiya markataason fugin Ha'oosi sina fa warqek wosuste shoo'aasi kalasikitosin kaama kesfeen oden.

* **9:11** Abadon uus Tishkir uu

14 Kaamaas dey markata epho issunsa Ha'oosi wosiyanon: «Arki Efiraxis akaassi
taatera faase acheech wosiyaasikitonon kot!» yi.
15 Es sa'atiisiknawa es wonaasikna; es assaasiknawa es woggaasikna hoorese acheech
wosiyaasikito asuni zalaassin keez kushusin isa kushu worsonak kotte.
16 Fazaason eelsisefe taar'oni meeni faadaas hep tiya miiliyoni sinnamato oden.
17 Fazaasikitononnawa fazaasta di asuni meyanonna raa'ik biinaas haniiswa: Nibbe-
siistaki fa bittani mayaas geeni kayone fa she'a samani gitone faar; salferine fa sheeru.
Fazaasikitoni teeta eetoni teetane faar; noonobaasikitosin geenewa chuune dey geeni
kayone keset faar.
18 Noonobaasikitosin kisisena geyaasik; chuwaknawa geyaasi kayokna es keez bet-
toosik asuni meeni zala keez kushusin isa kushuus worte.
19 Fazaasikitoni hugna faanaas noonobaassinawa unyubaassinawa; unyubaasikito
zawane faar; zawani teetba dey faaser; asunin dey miir'esefanaas es barikwa.
20 Es bettosikitok kitunoy fu'tese asuni meeni zala kushubesiisi wostosin wolle
aane harmusoto; kiina ayyanaason, warqek, birrik, naasini bittak, shu'aknawa i'okna
wosuste biyak wedey odok wedey kutuk chimnoy koo'loosikitonon shiipho aane be-
yosoto.
21 Esiisimato dey kaani woruustan, tolfatoossin, gerkesaassin, dey wiisoossin aane
harmusoto.

10

Ha'oosi Wosiyanewa Birannani Birto Matsafaase

1 Esseen orfo shaaru mayo ooma chima Ha'oni wosiya saman kerefeen biin; teet-
baasta amshiisho faar; sinbaas awanimato; wochobaas dey geeni yeetone faar.
2 Kushubaassi gachcho garo birannani birto matsafaason ephaat faar; hoi'ta wo-
chobaason baariista; alda wochobaason dey daasta yer'i.
3 Buurife eetoni kaamane fa akama kaamak chaagi; chaagfena kabaasik naafun
dedosikito kaambaason odsi.
4 Naafun dedosikito kaambaason odsifana kabaasik ta tichunak hooren. Sinun-
tano: «Naafun dedosikito maksena baron aachira nibneessi ephtano tichutaatawa» yifa
kaama saman oden.
5 Esseen orfo baariistanawa daastana yerefeen biina Ha'oosi wosiya hoi'ta kushubaa-
son den sama kabgaat;
6 koi'baneen koi'ba foontonon faafa; samaasonnawa barissi faase wuzasikitononna;
daasonnawa barissi faase wuzasikitononna; baariisonnawa barissi faase wuza-
sikitononna tesi Ha'oosi sunak teyira: «Hanneen ekalo aafa wokana wuza!
7 Sinuntano naafunsa Ha'oosi wosiya markataason odsuna wonaasikitosi bari
wostinynya sina raajjuni meyak assinaasimato Ha'oosi aacho chowa ko'una» yi.
8 Esseen orfo saman odena kaamaas: «Baaristanawa daastana yere Ha'oosi wosini
kushusi fa gachcho birto matsafaason hamma eph» yit hepsa taak make.
9 Ta dey Ha'oosi wosiyaki hamma: «Garo birannani birto matsafaason taak im» yin;
bar dey: «Ephpha muu; katneessi suqaro sinana; Sinuntano noononeessi eesnimato
kaar'ana» yi.
10 Ta dey garo birannani birto matsafaason Ha'oosi wosiyani kushusin ephpha maan;
noononaassi dey eesnimato kaar'i; sinuntano maananneen orfo katnaas suqare.
11 Esseen orfo: «Showo asuni keen sina baasso chowaasik; darani meeni chowaasik;
showo tesa noono wolumsefe asuni meeni chowaasiknawa taatoni meeni chowaasikna
hepsa raaji makotak sholsifa» yistera taak makte.

11

Hep Zaalni Meya

1 Esseen orfo hoossire biyak sinni haarone fa isa sobboqo taak imte; taak ekka yiste:
«Hamma; Ha'oosi betemeqdesinonnawa shoo'aasonna hoossira bi; estak Ha'o shiiphet
feese baassotin dey faadu.
2 Sinuntano betemeqdesiisi gerakalo fa fuchcha dimaason hoossira biyataata; es bar
Aazabni meyak imter sinna boor'a; Aazabni meya korto katamaason acheechasire
heppe assa yer'osone.
3 Hep zaalni meya suumoni maama mayere isa kumnewa hep tiire issunasire wona
raaji maksonek ta baassok hugna imana.»
4 Es baasso han daasi Daamiisa sina yeroni hep bunni i'oosewa hep meqireziisewa.
5 Oonu baassotin miir'ok sholefaanane geya noonobesiissin kessa gumabesiisin ki-
ichuna; baassotin miir'ok sholefe bar kitunaas esiisimatowa.
6 Baasso raaji maksone es wonaasikitosi iro ichnoynamato samaason kulfuk ha'suni
hugnabesi faar; esiisimato akaason hanna zagire soolok sholsefe kaba zuuttambaase
asik aaffa bettoknu sinfanak han daason ichak ha'suni hugnabesi faar.
7 Zaala maksere koi'sisetenneen orfo inya doo'aassin kesni gonyoos baassoneen ane
neebera merona dey woruna.
8 Dugnobesiis dey besoni wollak sunba Sodom wedey Giphtsi yistefa arki katamaasi
yaboosta kunana; es katamaas baasso Daamiis suuttena dima.
9 Showo tesa keena, asteser, showo tesa noonok wollesefe baassonawa darana keez
wonne ikkuline dugnobesiison biyone; dugnobesiis dey kabbartonoynamato kalosone.
10 Es hep raajjuni meya han daasta fe asuni meyanon shana besit feeseter sinna boor'a
daasta fe asuni meya es raajjuni meya kitisete barik girsone; Girani heebo dey zagsone;
ima dey baassotna baassotna wal imosone.
11 Sinuntano keez wonne ikkuline aatnanneen orfo kaa imni kaani ayyana Ha'ooskin
yaara dugnobesiissi giri; wochobesiisik dey yersete; biya asuni meya dey akamanon
digsete.
12 Esseen orfo hep raajjuni meya «Hani haden kesti!» yifa akama kaama saman
odesete; gumabesiisakito biyefeen shaaruussi kamo den sama kesete.
13 Es sa'atiista akama daani shorko sini; katamaasi asir kushusin isa kushuus bokte;
es daasi shorkok naafun kum asuni meya kitisete; kitun fu'te asuni meya akamanon
digsete; dey samaki Ha'ooson ulfinsisete.
14 Hepsani haybuus aati; dey keezsani haybuus tai'nin yoonir.

Naafunsa Markata

15 Ha'oosi naafunsa wosiyaas ululleeson fugi; den samak: «Han daastaki taatoos
Daamiisarnawa basa Muudtosarna sini; bar koi'baneen koi'ba foontonon taattona» yifa
tega tega kaamaasikito odte.
16 Ha'oosi sina zigimobesisikitota di hepasire acheechche kur'uni meya dey sinbesi-
isik gandesere Ha'oosik sagadesete.
17 Dey:
«Fa barewa fooni bare;
zuuttambaase asin chimfa;
Daama Ha'oniise!
arki ha'suni hugnaneeson;
ne kushuussi ephta boor'anawa;
taatteta boor'ana galattefenwe.
18 Aazabni meya gi'tesete;
ne gi'aas dey ya;
kiti baasso mangsuni kar'aason danone wona kar'i.
Ne wostinynya sina raajjuni meyaknawa;
kortoni meyakna dey sunneeson ulfinsisefe,

garo garosiknawa arki arkisikna,
waagbesiison imata wonaas kar'iwa;
daason mangsisefe baassotin;
tishkuta wona kar'i.»
19 Den samak fa Ha'oosi betemeqdesi dey gachche; teyyani taabotaas betemeqdesiissi
beste; kawuna, kaama, dedo, daani shorkonewa akama ironi she'ane sini.

12

Mashkasusewa Darboose

1 Esseen orfo akama dey diinqi mallato den samaasta biiste; awa mayo, assaason wo-
chobaasi sikalosi yer'o asire heppe baakuraasikitonon akililinimato zagira teetbaasta
guufo isa mashkasu biiste.
2 Bar dey naaner asu; kophonak dey kophoni keekto ephaan shana biira chaaget faar.
3 Esiisimato ooma mallato den samaasta biiste. Naafun teetnewa asir kalane faana
inya she'a darbo biiste. Teetbaasta dey naafun zawudi duusira faar.
4 Unyubaasik baakuraasikitoni keez kushusin isa kushunon saman zatta daasta ha'i;
asus kophefana kabaasik darboos naabaasin koor'anak sholefaat kophonak tai'se asusi
sinaasta yere.
5 Asus dey daraasin zuutire bittani haarok ha'suni arqa naanin kophe; sinuntano
naabaas den Ha'ooskinawa zigimooskina oodtere hami.
6 Asus dey eella ichma daa hami; estak isa kumnewa hep tiire issunasire wona ma'arik
oodtona dima Ha'oos barik hoossi.
7 Den samaastak dey neebo kabi; Mikalinewa bari wosiyaasikitone darbosneen ane
neebe; darboosewa bari wosiyaasikitone wolgira neebe.
8 Sinuntano darboosewa bari wosiyaasikitone merte; esseen hang samaastak dima
aane danoto.
9 Arki darboos dey yeet ha'te; bar daa zuuttambaase asin daagsifa Daabulos wedey
Sexana yistera teegtefa zeemoti zawaaswa. Bar yeet daasta ha'te; bari wosiyaasikito
barneen ane ha'te.
10 Esseen orfo isa tega kaama den saman: «Ese fatuus; hugnaasewa taatoose Ha'onisir
siniwa; ha'suni hugnaas dey Muudtosar siniwa; ayniisakito Ha'oniisi sinan wonaknawa
waalakna ayniisakitoni malatet fa bar ha'tewa.
11 Baasso fantuusa hannaknawa maksete zaalni kaamaasikna neebere mersete;
kaabesiison keeshtonoy teetbesiison kituk aatire imete.
12 Es bari boor'a samaasewa barissi faase nitto zuuttera giroti! Garo wona koi'ba
fu'tenamato arifaat Daabulos akama gi'ak nittoki kerena boor'a daasewa baariise
haybuntiwe» yifeen oden.
13 Darboos han daasta ha'tobaason biinaase arqa naanin tane asuson kabgira kofki.
14 Asus ichma daassi barik hoorera fa dima fulira hamanak arki armani kosone fa
hep koso barik imte; estak zawaasi sinan wokka keez wogganewa issun assane ma'arik
oodtet faar.
15 Asus omarak oodtera hamanak zawaas wor'a akane fa aka noonobaassin tujera
orfobaasta wuuki.
16 Sinuntano daas noonobaason gachcha asuson argasuk darboos noonobaassin
wuukina akaason ushi.
17 Darboos mashkasusta gi'tera fui'te bari zalaasneen ane neebok hami; baasso dey
Ha'oosi ajajinon oodfe baassonawa Yesus makena zaalaasik zagire yere baassonawa.
18 Darboos dey baarisi tesha fa fuutuusta yere*.

* **12:18** Girikni matsafaassi bar yerefer; oomaasta dey ta yerenar utu yifa

13

Hep Gonyoosikito

1 Esseen orfo isa gonyo baariissin kesfeen biin; asir kalabarewa naafun teetbare faar;
kalabaasta asir zawudiba faar; teetbaasta dey mei'ni sunba faar.
2 Biina gonyoos mewune faar; wochobaas dey dibi yistefa gonyoosi wochone faar;
noonobaas eetoni noonone faar; darboos bari hugnaasonnawa bari zigimoosonna dey
akama ha'suni hugna gonyoosik imi.
3 Gonyoosi teetasin isaas kituta katuni mazaba faanamato biin; sinuntano es kituta
katuni mazabaas fari; han daas zuuttera diinqet gonyoosik zoonuste.
4 Gonyoosik ha'suni hugna imtena boor'a asuni meya zuuttere darboosik sagadesete;
dey: «Gonyoosne feer oonso? Barneen ane oonso neebok chimniri?» yit gonyoosik dey
sagadesete.
5 Beegantonewa mei'ni kaamne wollona noono gonyoosik imte; acheechasire heppe
assa ha'suni hugnak wostonak fiqadi barik imte.
6 Ha'oosonnawa Ha'oosi sunanonna; fooni dimbaason dey samaastak faasefa
barikitonon me'a ephi.
7 Kortoni meyanon neebonaknawa neebera meronakna ha'suni hugna barik imte.
Asteseriistanawa keena keenaastana; showo tesa noonok wolumsefe baassostanawa
dara zuuttambaase asiistana ha'suni hugna barik imte.
8 Han daas testena wononeen kabira sunbesiis shukte fantuusa kaani matsafaassi
tichchonoyna han daasta fe asuni meya zuuttere gonyoosik sagadosone.
9 Odoni odoba feenay odowowa!
10 «Boojchere hamni bar boojchona; siifok wortoni bar siifok wortona» Ese kortoni
meeni fakiyaasewa amantoose sholsifanaas esiisikwa.
11 Ooma gonyo dey daassin kesfeen biin; fantunimato hep kalaba faar; wolumbaas
dey darboosimato.
12 Tesuni gonyoosa sunni ha'suni hugnaasik wostet feer; han daasewa barista feesefe
baassotna zuuttere tesuni gonyoosik sagadosonek zagi; es gonyoos dey kituta katifa
mazabaas farina tesuni gonyooswa.
13 Sinuntano han hepsani gonyoos asuni meeni sina geya saman kessunanneen
akama akama biistera artonoy wuza zagit feer.
14 Tesuni gonyoosa sunak biistera artonoy wuzason zagunak barik fiqadi imtena
boor'a daasta feesefe asuni meyanon daagsit feer; siifok mazayere fari gonyoosik
ulfinak suura wostosonek han daasta fe asuni meyanon ajajona.
15 Hepsani gonyoos tesuni gonyoosa suura kaa katanak zaguni ha'suni hugna
barik imte; kaa katanak ha'suni hugna imtenaas suuraas wollo chimanaknawa barik
sagadononoy baasso zuuttere wortosonekna zagunakwa.
16 Hepsani gonyoos garo garoosin sinun akam akamiisin; otumni meyanon sinun
tukamni meyanon; daamni meyanon sinun; bozni meyanon zuuttambesiise hoi'ta
kushubesiissi wedey sinbesiista taka ephosonek giddisi.
17 Esiisik gonyoosa sunanon besifa taka wedey sunbaasi faada tishina bar oonu sino
geron waagok sinun kisire waagok aafa chimanawuza.
18 Ese techma sholsifanaas haniistakwa; kanuba feenaas gonyoosa faadanon faadire
aruwowa; faadaas dey besifanaas asusingwa; faadaas dey issun tiire issunasire is-
sunewa.

14

Fantusnawa Tiire Acheechasire Acheechche Kuma Asuni Meena

1 Esseen orfo es fantuus Siyonki aamaasta yerefeen biin; barneen ane basa
sunaasewa ababaasa sunne sinbesiista tichchena tiire acheechasire acheechche kum
asuni meya feeseter.
2 Den samak akama akani fuusni gosone fa kaamnewa akama dedoni kaamane fa
kaamne oden; es odena kaamaas dey kama ichesefe baasso icheseten odsifa kaamane
faar.
3 Zigimoostanwa acheech kaabare waagaasikitoni sintana dey kur'uni meeni sina
tiire acheechasire acheechche kuma asuni meya gaddo gaama gaamete; es gaamaason
daastan furte tiire acheechasire acheechche kum asuni meyateno oom oonu arunak
aane chime.
4 Baasso mashkasuki hamere teetbesiison kiinsunoy kayimwa; fantuus hamfena
dima zuuttambaase asiissi barneen ane hamefe; baasso Ha'oosiknawa fantuusikna
asuni meeni ganeyaassin uzun sinne imter.
5 Noonobesiissin esha wolla aane kesfa; dey zinbesi foonto.

Ha'oosi Keez Wosiyanikito

6 Esseen orfo daasta feese asuni meyak, asteseriisik, showo tesa noono wollesefe
asuni meyaknawa oom asuni keen sina baasso zuuttambesiise asik makonak koi'ba
foonto misirachchuni kaamaason epho ooma Ha'oni wosiya samaasi ganeta fulifen
biin.
7 Tega kaamak: «Ha'ooson digoti! Baron ulfinsuti! Bar mangsu kar'ana sa'atiis kar'i.
Samaasonnawa daasonna; baariisonna akaasi kor'anonna tesi Ha'oosik sagadoti» yi.
8 Ha'oosi wosiya hepsaas: «Bari zaysifa gerkesni wayinini ushanon dara zuuttam-
baase asik ushi es arki Baabilon gande! Gande!» yit Ha'oosi wosiya tesuniisi orfone
hami.
9 Ha'oni wosiya keezsaas dey tega kaamak: «Gonyoosiknawa suurasikna sagadesefe
baasso; takaason sinbesiista wedey kushubesiissi epha baasso zuuttere;
10 Ha'oosi gi'ni wayinini ushanon ushonerwa; es wayinini ushaas woi'tonoy gi'ni
toofoossi tuuntowa; esiisimato korto Ha'oosi wosiyani sintanawa fantuusa sintana
geyaknawa geeni kayokna shana biyone.
11 Baassotin shana besit fa geyaassin kesfa chuwaas koi'baneen koi'ba foontonon den
kesana; gonyoosiknawa suurasikna sagadesefe baasso; sunbaasi takanon epha baasso
zuuttere wonaknawa waalakna beysabesi aafa» yit orfobesiise hami.
12 Ha'oosi ajajinon oodesefe baassokinnawa Yesusnin amanok zagire fe kortoni
meyakinna sholtefa fakiyaas esiiswa.
13 Den Saman: «Han baron tichuwa; hawungneen ekalo Daam Yesus Kiristoosnir
sinere kitisefe asuni meya suustowa!» Dey Korto Ayyanaas: «Aa! Hopibesiissin beysa
ephosonek baasso wostoos orfobesiise hamana» yifa kaama oden.

Daamiisa Gi'a Han Daastak

14 Esseen orfo foro shaaru biin; sharuustak Asuni Naane feer diifer; teetbaasta dey
warqeni akilili guufo; Kushubaassi dey kaaga magada epho.
15 Ooma Ha'oni wosiya betemeqdesiissin kessa shaaruusta di barik tega kaamak:
«Daasta fa meyaas kati! Kar'ni wonaas dey tai'se! Kar'ti»
16 Shaaruusta di bar dey magadaason daasta gafki; daas dey kate.
17 Ooma Ha'oni wosiya dey samak fa betemeqdesiissin kesi; bar dey kaaga magada
epho.
18 Geyaasta ha'suni hugnaba faana ooma Ha'oni wosiya shoo'aasi teshan kessa kaaga
magada epho Ha'oosi wosiyak: «Wayiniisi gaana katna boor'a kaaga magadaneesik
daasta fa wayiniisi gaanni hor'otonon kar'a zuutu!» yit tega kaamak chaagi.
19 Ha'oosi wosiya dey magadaason daasta gafki; daasta fa wayiniisi gaanni hor'otonon
kar'i; akama Ha'oosi gi'ni ti'uni dimaassi ha'i.

20 Katamaasi gerakalo fa wayinini ti'uni dimaassi ti'te; ti'uni dimaassin hannaasi tegu
fazni lugamaasta kar'o dey dichbaas keez tiya kiilo meetiri sinni dima kessa wuukte.

15

Koi'ni Bettoosikitonon Epho Ha'oni Wosiya

1 Ooma akama dey diinqi beso samaastak biin; Ha'oosi gi'a ko'unak zaguni koi'ni
naafun bettooson epho Ha'oni wosiya naafunon biin.
2 Esseen orfo geya woi'to burchuqone fa baari biin. Esiisimato gonyoosonnawa
gonyoosi suuranonna; dey sunbaasi faadanon neebere mere baassotin biin; Ha'oos
baassok imna kaamaason ephaat burchuqone fa baarisi tesha yersefeer.
3 Ha'oosi wostinynya sina Museni gaamaasonnawa fantuusa gaamanonna:
«Zuuttambaase asin chimfa Daama Ha'oose!
Wostonees akama dey diinqiwe;
Darani meeni taatono!
Ugunnees likki dey futo;
4 Daamiiso! Neen digonor;
sunneeson dey ulfinsunor oonso?
Ne netu kortowa;
futoni mangsuni kar'nees ammanon kessa bestena boor'a;
daraas zuuttere yeere neeki sina sagadosonewa»
yit gaamet feeseter.
5 Esseen orfo dey biin; zaalni durkani sina betemeqdesiis den samak gachche.
6 Naafun bettooson epho Ha'oosi naafun wosiyanikito betemeqdesiissin kesi; kayma
foro palpalu laylonini maama mayo. Nibbesiison dey warqeni talfak taar'era feeseter.
7 Acheech kaabarere wuzaasikitosin isaas Ha'oni naafun wosiyaasikitok koi'baneen
koi'ba foontonon kar'a fooni Ha'oosi gi'a tuumma faana naafun warqeni toofooson imi.
8 Betemeqdesiis dey Ha'oosi ulfinatannawa hugnatanna kabi chowa chuwak tuumi.
Ha'oosi naafun wosiyanikito ephena naafun bettoosikito ko'unanneen oonu betemeqdesiissi girunak aane chime.

16

Ha'oosi Gi'anon Epho Toofoosikito

1 Esseen orfo Ha'oosi naafun wosiyak: «Hamoti! Ha'oosi gi'anon epho naafun toofoo-
son daasta wuukuti!» yifa akama kaama betemeqdesiissin kesfeen oden.
2 Tesuni Ha'oosi wosiya hamma toofooson daasta wuuki; gonyoosi taka faana baas-
sotanawa gonyoosi suurak sagadesefe asuni meyaastana mangu dey shana besit fa
maza baassosta kesi.
3 Ha'oosi wosiya hepsaniis toofoossin baariista wuuki; baariis dey kiti asuni harinni-
mato sini. Baariissi faase kaabarere wuzaasikito zuuttera kiti.
4 Ha'oosi wosiya keezsaas dey toofooson wor'a akaassinawa akaasi kor'asina wuuki;
es bar dey hanna sini.
5 Akaasta ha'suni hugnaba faana Ha'oosi wosiya ekka yifeen oden: «Feyiis fooni Korto
Daamiiso! Ekka mangsu kar'ta boor'a ne likkiwa.
6 Asuni meya kortoni meeni hannaasonnawa raajjuni meeni hannaasonna wuuksete
boor'a baassotin hanna ushit; es bar dey baassok sholsu»
7 Shoo'aasta: «Aa! Zuuttambaase asin chimfa Daama Ha'oose! Mangsuni kar'nees futo
dey likki» yifa kaama oden.
8 Ha'oosi wosiya acheechsaas toofooson awaasta wuuki; awaas dey geebaasik kiichu-
nak hugna barik imte.

9 Asuni meya es akama kiichuusik kiichchesete; es bettoosikitota ha'suni hugnaba faana Ha'oosi sunanon me'esete; aane harmusoto; baron dey aane ulfinsusoto.
10 Ha'oosi wosiya uushshaas toofooson gonyoosi zigimota wuuki; gonyoosi taato dey talma sini; asuni meya shanabesiistan kabi chowa terumbesiison tar'et feeseter.
11 Shanabesiistannawa mazabesiistanna kabi chowa samaki Ha'ooson erwisete; mangu wostobesiissin aane harmusoto.
12 Ha'oosi wosiya issunsaas toofoossin akama wor'a aka Efratesniista wuuki; awakesna diman yoosoni taate meyak ugunni hoossuk es wor'a akaasi ichimi.
13 Darboosi noonosinnawa gonyoosi noonosinna dey eshtu raajjuusa noonosin machune fa keez kiina ayyana kesfeen biin.
14 Es barikito dey biistera artonoy wuza zaguni kiina ayyanawa; es ayyanaas zuuttambaase asin chimfa Ha'o arki wonak zagtoni neeboosik asuni meyanon zuutuk han daasta feese taate meya zuuttambesiise asiiski hamonirwa.
15 «Ese! Ta wiisnimato diinqone yoona; atatu sinnoynamatonawa iichu atubaason asuni meya biyonoytemato guzire maambaason oodfe asus suustowa!»
16 Kiina ayyanaasikito dey taatoni meyanon Ibrawini meeni kaamak Armegedon yistefa dimaasta zuutisete.
17 Ha'oosi wosiya naafunsaas toofoossin sirusta wuuki. Betemeqdesiissi fa zigimoossin: «ko'iwa!» yifa tega kaama kesi.
18 Estan dey Kawuna, kaama, dedonewa akama daani shorkone sini; es barne fa akama daani shorko asu daasta testenanneen hang sinna aane biya.
19 Arki katamaas keezik bagte; aazabni meeni katamaasikito bogte; Ha'oos arki katama Baabilonnon yaadate; chima gi'baas tuumma faana toofoosi wayinini ushanon ushanak zagi.
20 Akaasi ganesi kuni daasikito zuuttera eella shaate; aamaasikito dey aane bestowa.
21 Isarba isarbaas acheechasire uuchche kiilo maazzanoni ironi she'a saman asuni meyaasta kere; es bettoos dey akamanon kiicha sinna boor'a asuni meya es iroosi she'ni bettoosi boor'a Ha'ooson me'esete.

17

Arki Gerkesfa Mashkasu

1 Naafun toofooson epho Ha'oosi naafun wosiyaassin isaas taaki yaara: «Yaafan showo akaasta di arki gerkesfa mashkasusta kar'ni mangsuni kar'aason besungwa.
2 Han daastaki taate meya barneen ane gerkesete; han daasta fe asuni meya dey gerkesbaasi wayinini ushak zaysete» yi.
3 Esseen orfo Ha'oosi wosiya ayyanak zaboossi taan ephpha hami; atuba zuuttera mei'ni suna tichchena naafun teetbarewa asir kalaba faana she'a gonyoosta di isa mashkasu biin.
4 Asus karanchiro maamnewa she'a maamne mayya faar; warqeknawa waagba chima shu'akna dey inquk ge'a faar; kushubaassi dey oomsu wuznewa gerkesbaasi kiinak tuumma faana warqeni toofo ephaat faar.
5 Sinbaasta dey «Aacho, gerkesefe baassonawa daastaki kiinaasikitone asi into, arki Baabilon» yifa suna tichchera faar.
6 Es asus kortoni meeni hannaasiknawa Yesusnikwa yaat kiti asuni meeni hannaasikna zayera feen biin; ta dey baron biinaase akamanon diinqen.
7 Sinuntano Ha'oosi wosiya taak: «Awuniron diinqefat? Mashkasusi aacho chowanonnawa bar diina naafun teetbarewa asir kalaba faana gonyoosi aacho chowanonna ammanon besunawa.
8 Biita gonyoos zeemo sinak faar; hash aafa sinna boor'a hanneentu tir'maassin kesana, tishuk dey hamana; daas testenanneen kabira sunbesiis kaani matsafaassi

tichchonoyna han daasta fe asuni meya gonyoos zeemo faar hash foonto hanneen yoonir sinbaason biyefe kabaasik diinqosone.
9 «Techumba faana kanuus sholtefanaas hantakwa; naafun teetaasikito mashkasus diifana naafun aamaaswa.
10 Uuchiis gandesete; es baasso dey naafun taate meyawa; isaas hash faar; oomaas hashnu aane yowa; yaafana kabaasik garo wona koi'batu foonak sholsifa.
11 Nangirinsa taatoos zeemme feer; hash dey foonto gonyooswa. Bar naafuniissin isaas; tishuk dey hamnir.
12 «Biita asir kalaas taato sinne taattonoy asir taatoni meyawa; sinuntano isa sa'atiniron gonyoosneen ane taato sinne taattoni ha'suni hugna danone.
13 Es asir taatoni meya isa safarabesi faar; baasso giidobesiisonnawa ha'suni hugnabesiisonna gonyoosik imone.
14 Baasso fantuusata neebo gachosone; sinuntano fantuus Daamni meeni daam; taatoni meeni taato sinna boor'a merona; barneen ane feese teegte baasso; korte baasso; amanamtoni meya dey ane mersone.»
15 Ha'oosi wosiya dey taak ekka yi: «Gerkesa asus diifen biita akaasikito, daraasakito, keena keenaasewa showo tesa noono wollefe asuni meenawa.
16 Gonyoosewa biita asir kalaase gerkesfa asuson oomtosone; atatu fui'tonak zagsone; ashbaason muusone; geyak dey kiichusone.
17 Koppooson zagsonek es safaraason baasso nibaassi kunsiis Ha'ooswa; es bari boor'a Ha'oosi kaama ko'una kabaneen baasso isa safarak isar sinone; taattosone ha'suni hugnabesiison dey gonyoosik imone.
18 «Biita asus dey han daastaki taatoni meyaasta taattoni arki katamaaswa.»

18

Baablonni Gando

1 Esseen orfo akama ha'suni hugnaba faana ooma Ha'oni wosiya saman kerefeen biin; ulfinbaasi palpalutan kabi chowa daas chaare.
2 Tega kaamak ekka yit chaagi: «Arki baablon gande! Gande! Kiina ayyanaas foona dima sini. Kiina ayyanaasi ha'uni dima sini; shootunor dey oomsu kasaasikito foona dima sini.
3 Zaysifa gerkesni wayinini ushbaason daraasik zuutira ushi; han daastaki taate meya barneen ane gerkesete; han daasta fe naggadeni meya dey akama ma'a foobaastan kabi chowa otum sinete»
4 Ooma kaama dey saman ekka yifeen oden:
«Datataaso! Boor'baassi girira isar sinatiita;
bari bettooson haa'er sinatiita;
barissin eella kesti!
5 Boor'baasi tuulto hamma den sama kar'i;
Ha'oos bari mangsuuson yaadate;
6 Bar imnaasne faaron koobaason wolguti;
zagina wostobaasik;
hep kushunon barik kaasuti;
bar showo tesa usha woi'sina toofoossi;
hep kushu zagira woi'suti.
7 Bar bari teetaasik ulfinnewa;
Ma'a foone imnaasne faaron;
shananewa suumone imtiwa.
Bar nibbaassi:
‹Mashka taatone faanar sinna diinar ta dicha asuta;
suumo isanne tayista aafa kar'anawuza› uuk beezfa;
8 Es bari boor'a bettoosikito zuuttera;

Isa wonak barista yoona;
kitu, suumonewa makne barista kar'ana;
geyak dey kiichchona;
barista mangsu kar'ni;
Daama Ha'oos chimawa» yi.

9 Barneen ane gerkesefe baassonawa ma'a fook feese han daastaki taate meena bar
kiichchefeen kesfa chuwaason biyefe kabaasik barik chaaget waasusone.
10 Bari shanaason digak woksok yersefaat: «Ne arki katama; Ne chima katama
Baablonne! Neyista kate mangsuni kar'aas isa sa'atiissi yaana boor'a haybunewe!
Haybunewe» usone.

11 Baasso merkebiis fe'ena ba'aason hanneen ekalo waagonir aafe sinna boor'a daasta
fe naggaddeni meya barik waasusone; dey suumosone.
12 Baasso merkebiista feche warqees, birriis, waagba chima shu'aas, inquus, lay-
lonini maamaas, wantajji; harrini maamaas, she'a maamaasewa ma'a sawuba faana
i'oose zuuttera, zaknoni ha'aassin, waagba chima sina i'oossin, naasini bittakinnawa
imneberedikna wosuste koda zuuttera;
13 Qerefaas, kimamiis, sawufa i'oos, kumbiis, ixanaas, wayinini i'oos, buur'uni bunni
zayitiis, buwaas, zagoos, miyaas, fantuus, fazaas, seregellaas bozni meenawa oom
asuni meenawa.
14 Naggaddeni meya dey: «Ne eenanteta ma'a wuzaasikito zuuttera neyistan wokka
hami; otumneesewa gexineesikitone dey zuuttera tishi; Hanneen ekalo han baron
zuutira isanne aafa danata wuza» usone.
15 Es wuzasikitonon zuutire waagsefaafe otum sina naggaddeni meya bari shanaason
digsefaat woksok yersone. Waassetnawa suumetna:
16 «Layloninewa wantajjini maama dey she'a maamaneen mayya warqeknawa waagba
chima shu'akna dey inqukna ge'a fa arki katama haybunewe! Haybunewe!
17 Es effatena otmaas isa sa'atiissi tishi!» usone.

Merkebiison ajajefe baasso zuuttere; merkebik kutife asuni meya zuuttere; merke-
biista wostesefe asuni meya zuuttere; baariista nagadesefe baasso zuuttere woksok
yersone.
18 Bar kiichchefana kabaasik kesfa chuwaason biisere: «Han arki katamaasne fa
katama isanne ooma faartaaso?» yit chaagone.
19 Teetbesiista tulo wootiset waasisetnawa suumesetna ekka yit chaagete: «Baariista
merkebibesi faana baasso zuuttere bari otmaasik otum sina es arki katama isa sa'atiissi
tishina boor'a haybunewe! haybunewe!»

20 Samaase! Barik girowe! Ha'oos nitto boor'a barista mangsu kar'na boor'a nitto
kortoosnawa wosini meya dey raajjuni meya girsosoni!

21 Esseen orfo isa chima Ha'oni wosiya akama baaburani shu'ane fa isa shu'a kabgira
ekka yit baariissi ha'i: «Arki katama Baablon effa hugnak tugtera gandona; hanneen
ekalonu isanne aafa bestona wuza.
22 Kama ichefe baassonawa surife baassona asi kaamaas; ululle fugefe baassonawa
markata fugefe baassona asi kaamaas hepsa neyissi aafa odtona wuza; awune fa
kushuni wosto wostesefe techumni meya hanneen ekalo neyissi aafa bestosone wuza.
Baaburani kaama dey hanneen ekalo neyissi aafa odtona wuza.
23 Tonni chaarefa hanneen ekalo neyissi aafa chaarona wuza. Mariisa kaamnewa
mariyaasi kaamne hanneen ekalo neyissi aafa odtona wuza. Naggaddeneesakito han
daasi arto arto asuni meyawe; tolfatneesik daraasin zuutira daagsit.

24 «Barissi raajjuni meeni hannaasewa kortoni meeni hannaase dey han daastak worte
asuni meeni hannaas zuuttera beste.»

19

1 Esseen orfo ekka yifa showo asuni kaamane fa tega kaama saman: «Haleluya!
Fatunewa ulfinne dey hugnane Ha'oniisirwa!
2 Mangsuni kar'baas futo dey likkiwa; daason gerkesbaasik kiinsi arki gerkesfa baron
mangsu kar'a ke'i. Baron ke'uk wostinynyani meeni hannaasi gumanon kaaste» yifeen
oden.
3 Hepsa dey: «Haleluya! Barissin kesfa chuwaas koi'baneen koi'ba foontonon kesana!»
yiset chaagesete.
4 Hepasire acheechche kur'uni meenawa acheech kaabarere wuzaasikitone zigi-
mobaasta di Ha'oosik sinbesiisik gandesere: «Aamin; Haleluya!» yiset sagadesete.

Fantuusa Sargini Koota

5 Esseen orfo: «Baron digefe wostinynyani meya zuuttamnitiise: garo garoosnawa;
arki arkiisna Ha'oniison galattosoti!» yifa kaama zigimoostan kesi.
6 Showo asuni meeni kaama; wor'a akani kaama; akama dedoni kaamane fa kaama:
«Haleluya! Zuuttambaase asin chimfa Daama Ha'oniis taattewa!
7 Fantuusa sargi kar'na boor'anawa basa mariyaas teetbaason hoossina boor'ana
yaani gironiwa! Dey gira zaguni; dey Ha'ooson ulfinsuni.
8 Palpalifa kayma keeshu maama mayanak barik imte; sesa maamaas kortoni meeni
ooko wostooswa» yifeen oden.
9 Esseen orfo Ha'oosi wosiya: «Fantuusa sargisi teegte baasso suustowa» yira tichuwa
yi. Tusira dey «Es bar Ha'oosi futoni kaamawa» yi.
10 Ta dey Ha'oosi wosiyani wochosi sagadonak sinnaasik ganden; sinuntano bar:
«Beywa! Ekka zagutaatawa! Ta dey neeneennawa Yesusni zaalaason ephphe feese
ayneesakitoneenna ane wostinynyawa; Ha'oosik sagadowa! Yesus makena zaalaas
raajini ayyanawa» yi.

Foro Fazaasta Di Bar

11 Esseen orfo sama gachchen biin; estan foro faza dey biin; fazaasta di bar amanam-
tonawa futona yisteretu teegtefe; bar likkik mangsu kar'ar dey neeber.
12 Aafbaas geeni winone faar; teetbaastak dey showo zawudi faaser. Barneen ooma
oonu arunoyna suna basaasta tichchera faar.
13 Bar hannak haphukto maama mayo; Sunbaas dey Ha'oni kaamawa.
14 Foro foro fazaasikitota diise foro kayma keeshu maama mayo samaki meya
taar'osikito dey orfoose hamet faaser.
15 Daraasakitonin ichana kaaga siifo basa noonoossin kesi; bittani haarok dey
ha'suna; bar zuuttambaase asin chimfa Ha'oosi deessu gi'anon besifa wayinini ushaasi
ti'uni dimaason yer'ana.
16 Maambaastanawa chikabaastana: «Taatoni meeni taato; daamni meeni Daama»
yifa suna tichcho.
17 Esseen orfo awaassi yere isa Ha'oni wosiya biin; bar samaasta fulifa kasaasikitok
tega kaamak chaagga: «Arki Ha'oosi kootaaski yooti! Dey zuuttoti!
18 Taatoni meeni ashaason; meya taar'oni meyanon ajajefe baasso ashaason; chim
neeboni asuni meeni ashanon; Fazasironnawa fazaason eelsife baasso ashaason
birmadummabesi faana asuni meeni ashanonnawa bozni meeni ashaasonna; garo
garoosa ashanonnawa arki arkiisa ashanonna; aaffe asusa ashanu sinun yaara zuutira
muuti!» yi.
19 Esiisimato gonyoos; han daastaki taate meyaneennawa baasso meya
taar'osakitoneenna foro fazaasta di barneennawa basa meya taar'osakitoneenna
neebok zuuttesere feeseten biin.
20 Sinuntano gonyoos ootte; barneen ane sinba showo biistera artonoy wuzason
zagit fe eshinynya raajjuus dey ootte; bar gonyoosi taka faana baassotinnawa gonyoosi

suurak sagadet feese baassotinna biistera artonoy wuza zaguk daagsit feer; es heppiis kiichifa kawo geeni baariissi kaabesiise ha'tesete.
21 Fu'te baasso dey foro fazaasta di basa noonoossin kesfa siifoosik wortesete; kasaasikito zuuttera ashbesiison maara gawse.

20

Isa Kuma Woggani Taatoos

1 Esseen orfo akama doo'aasi gachononnawa inya shashsharaasonna kushubaassi epho Ha'oni wosiya saman kerefeen biin.
2 Bar dey Darbooson ephpha isa kuma wogga taar'i; es Darboos Daabulos wedey Sexana yistefa zeemoti zawaaswa.
3 Isa kuma wogga ko'una kabaneen daraasin daagsunoynamato Ha'oosi wosiya darbooson akama doo'aasi ha'i; kulfira maatama ichi; esseen orfotu garo wonniron kottonak sholsifa.
4 Estan zigimoosikitonon biin; es zigimoosta mangsuni kar'ni ha'suni hugna imtena asuni meya diisefeen biin. Yesusni chowaasik zaala maksobesiisiknawa Ha'oosi kaamni chowak teetbesiison katese asuni meeni kaasikitonon biin. Baasso gonyoosiknawa bari suurasikna sagadonor dey takaason sinbesiistanawa kushubesiistana ephnoy asuni meyawa; baasso kitun kabsere Kiristoosneen ane isa kuma wogga taattesete.
5 Es bar dey tesuni kitun kabuwa; sinuntano fu'te kituni meya isa kuma woggaas ko'una kabaneen kitun aane kabsoto.
6 Tesuni kitun kabuuson dana baasso suusto dey kortowa; hepsani kituus baassosta hai'suni hugnaba aafa; baasso Ha'oni maagnawa Kiristoosni maagna sinone; kiristoosneen ane dey isa kuma wogga taattosone.

Sexanaasi Merto

7 Isa kuma wogga ko'inanneen orfo Sexana taatoossin kottona.
8 Han daa zuuttambaase asiista fe asuni meyanon esiis dey Goognawa Maagogna asin daagsuknawa neebok kabsonekna zagunak kesana; faadbesisi showo dey baarisi ha'ta fa fuutuusne feeseter.
9 Baasso han daa zuuttambaase asiissi siktesere kortoni meeni ke'esonnawa shunto katamaasonna kephisete; sinuntano geya den saman kerera kiichira tishki.
10 Baassotin daagsi Daabulos; gonyoosewa eshinynya raajjuusna feesete kayo geeni baariissi ha'tesete; estak waalaknawa wonakna koi'baneen koi'ba foontonon shana biyone.

Koi'ni Mangsuni Kar'a

11 Esseen orfo akama foro zigimonewa es zigimoosta di barinna biin; daasewa samaase basa sinaastan shaate; isa dimanu baassok aane bestowa.
12 Kiti garo garo meyanonnawa arki arki meyanonna zigimoosi sina yersefeen biin; matsafaasikito dey gachche; kaani matsafa sina ooma matsafa dey gachche; Kituni meya dey matsafaassi tichchera kuni wostobesisimato mangsuni kar'a ephpheteesete.
13 Baariis dey sikalobaassi fe kituni meyanon kisira imi; kitunewa ke'oni dimaase dey barikitoniissi feese kituni meyanon kisira imi; isarba isarbaas wostobaasimato mangsu kate.
14 Kitunewa ke'oni dimaase geeni baariissi ha'te; es geeni baariis dey hepsani kituuswa.
15 Sunbaas kaani matsafaassi tichchera bestoonoyna bar zuuttere geeni baariissi hai'te.

21

Gaddo Samaasewa Gaddo Daase

1 Esseen orfo gaddo samaasewa gaddo daase asin biin; tesuni daasewa tesuni
samaase aati; baariis dey hanneen ekalo aafa foona wuza.
2 Korto katamaas; gaddo Yerusalem teegobaasik ge'istera fa mariyanimato hoorera
samaki Ha'ooskin kerefeen biin.
3 Dey ekka yifa tega kaama zigimooskin kesfeen oden: «Ese! Ha'oos foona dimaas
asuni meeni ganesiwa; bar dey baassoneen ane foonir; baasso dey bari dara sinone;
Ha'oos teetbaasik baassoneen ane foona; Ha'obesi dey sinana.
4 Harafaason zuutira aafbesiissin ku'ana; sinati sitiriis aatna boor'a kitu wedey
suumo wedey waasa wedey shana hanneen ekalo aafa foona wuza.»
5 Zigimobaasta di bar dey: «Ese! Ta zuuttambaase aisn gaddo zaguna!» yi. Estan dey:
«Han kaamaas amanamto dey futo sinna boor'a tichuwa» yi.
6 Esseen orfo taak ekka yi: «Ko'i! Alfanawa Oomegana; tesuni barnawa koi'ni barna
tawa; ikte barik kaani akaasi kor'asin kaastoni waaga foontonon baak imanawa.
7 Neebere meroni bar han baron warasona; ta dey barik Ha'oba sinana; bar dey taak
naata sinana.
8 Sinuntano digsefe baasso; amantobesi foontoni meya; kiinaasikito; kaa wori asuni
meya; gerkesefe baasso; tolfattuni meya; koo'lo shiiphsefe meya; eshinynyani meya
zuuttere ixabesiis geeni kayoossitu sinana; es bar dey hepsani kituuswa.»

Gaddo Yerusalem

9 Koi'ni naafun bettoosikito tuumna naafun toofoosikitonon epho Ha'oosi naafun
wosiyaassin isaas yaara: «Yaafan fantuusa asu sina mariyanon neek besungwa» yi.
10 Ayyanak taan isa inya dicha aamaasta ephpha taamma korto katama Yerusalem
samaki Ha'ooskin kerefeen besi.
11 Katamaas Ha'oosi ulfinak chaaret faar; chaarefbaasi chaarsu akama waagba chima
shu'a; birillene fa kayma Iyyasphidni inqune faar.
12 Asire heppe finynyiba faana akama dicha gimbini ojba faar; asire heppe finynyiissi
asire heppe Ha'oni wosiya yerefaat oodet faar; finynyibaasta dey asire heppe Israelni
zalaasikitoni suna tichchera faar.
13 Awukesdak keez finynyi; yeeshdaak keez finynyi; kawudak keez finynyi; aw-
girunidak keez finynyiba faar.
14 Katamaasi gimbini ojaas asire heppe kaputba faar; es kaptaasta asire heppe
fantuusa wosini meeni sunaas tichchera faar.
15 Taak maket fa Ha'oosi wosiya katamaasonnawa finynyibaasonna dey gimbiisi
ojanon hoossuna warqeni haaroba faar.
16 Katamaas dey dichbaasewa tagbaase isa kixxe acheech kajjaba faar; Ha'oosi
wosiya katamaason hoossuni haaroosik hoossin dichbaas hep kumne acheech tiire
kiilo meetiri sini; tagbaasewa tegbaase dey esiisne faar sini.
17 Ha'oosi wosiya dey gimbiisi ojanon hoossi; Ha'oosi wosiya arto hoossusik hoossin
tiire acheechasire acheeche woriya sini.
18 Gimbiisi oja wosustenaas Iyyasphidni shu'aasik; katamaas dey burchuqonimato
kayma warqek wosuster.
19 Katamaasi gimbini ojani kaptaas showo tesa waagba chima shu'ak keeshira keeto;
tesuni kaptaas Iyyasphidni shu'ak; hepsaniis Senperni shu'ak; keezsaas Kelqedonni
shu'ak; acheechsaas Meregidni shu'ak;
20 Uushshani shu'aas Serdonkisni shu'ak; issunsaas Serdiyonni shu'ak; naafunsaas
Kiristilobeni shu'ak; nangirinsaas Birelleni shu'ak; izginsaas Werawureni shu'ak; asir-
saas Kirisphirasisni shu'ak; asire issees Yakintini shu'ak; asire heppees Ametesxinosni
shu'akwa.
21 Asire heppe finynyaasikito asire heppe Inquba faar; finynyaba isarba isarbaas isa
Inquk wosuster; katamaasi ari ugna burchuqonimato chaarefa aatifa kayma warqek
wosusto.

22 Zuuttambaase asin chimfa Daama Ha'oosewa fantuusna bari betemeqdesi sinete
boor'a katamaassi betemeqdesinon aane biyut.
23 Ha'oosi ulfina chaarsifana boor'anawa fantuus bari tona sinna boor'ana es kata-
maasik awa wedey assa chaarsunak aane sholsifa.
24 Darani meya bari chaarefaasik ek hang kutusone. Daasta fe taatoni meya ulfinbe-
siison barki teshshosone.
25 Es katamaassi waala aafa sinna boor'a gamalabaas aagenu aafa kuluftona wuza.
26 Darani meeni arkittoosewa ulfinaase barki yoona.
27 Oomsu sina wuzaas isanne baariissi aafa giruna wuza; kiina wuza zagife barnawa
esha wolla wollefe barna barissi aafa giruna wuza; barissi giruniis sunbesiis fantuusa
kaani matsafaassi tichchena baasso koi'besiwa.

22

1 Esseen orfo Ha'oosi wosiya Ha'ooskinnawa fantuusa zigimukinna kesfa woshshu
burchuqone fa kaani wor'a akaason taak besi.
2 Es wor'a akaas katamaasi ari ugnaasi ganesi kamo wor'et faar; wor'a akaasi
aldaastanawa hoi'taastana assa assaasik gaanet woggaassin asire heppe wolla gaana
gaanfa kaani i'o * faar; es i'oosi tosha dey asuni meyanon fatir.
3 Hanneen ekalo isa erwiya aafa foona wuza; Ha'oosewa fantuusna asi zigimu
katamaassitu sinana. Wostinynyani meya dey Ha'ooson shiiphsone.
4 Baasso dey sinbaason biyone; Sunbaas dey sinbesi sinbesiista foona.
5 Hanneen ekalo waala aafa foona wuza; Daama Ha'oos baassok chaarsuna sinna
boor'a chaarsuni wuza wedey awuni chaarefa aafa sholsuna wuza; koi'baneen koi'ba
foontonon taattosone.

Yesusni Wolle Yoo

6 Esseen orfo Ha'oosi wosiya ekka yi: «Han kaamaasikito amanamto dey futowa;
raajjuni meyanon wolumsifa Daama Ha'oosi Ayyana ta'a wonaassi sinni wuzason
wostinynyani meyak ammanon besuk wosibaason wosi.»
7 Yesus dey: «Ese! Ta tai'nin yoona; han matsafaasi raajini kaamanon oodfe bar
suustowa!» yi.
8 Han wuzasikitonon odeesnawa biyaasna ta Yohanniswa; han wuzasikitonon ode-
naaysewa biinaase es wuzasikitonon taak besi Ha'oosi wosiyak sagadonak wochobaasi
sikalosi ganden.
9 Sinuntano Ha'oosi wosiya: «Beywa; han baron zagutaatawa! Ta neeneennawa
ayneesakitoneenna dey raajjuni meyaneen ane han matsafaasi kaamanon zagsefe
asuni meyaneen ane wostinynyawa; Ha'oosik sagadowa!» yi.
10 Tusira dey: «Wonaas ta'i sinna boor'a han matsafaasi raajini kaamanon maatamak
ichcha kulfutaatawa.
11 Hanneen ekalo manguus mangit hamo; kiinfe bar dey kiinet hamo; ookoos dey
ooko sinet hamo; kortoos dey korto sinet hamo» yi.
12 «Ese! Ta tai'nin yoona! Isarba isarbaasik wostobaasimato imana waagaason
kushunaassi ephaatu faan.
13 Alfanewa oomegane; sinati barnawa orfoti barna; tesuniisnawa koi'niisna tawa.»
14 Kaani i'oosi gaananon muuknawa finynyibaassi kamo katamaassi girukna
mabtibesi foonak maambesiison mei'fe baasso suustowa.
15 Kannimato koogutfe baasso; tolfattuni meya; gerkesefe baasso; kaa worife meya;
koo'lo shiiphsefe meya; esha wuzason shunefe baassotnawa eshni ugnaasik hamefe
baassotna katamaasi gerakalo sinone.
16 «Ta Yesus han zaalaason imanak Ha'oosi wosiyanon showo betekiristaniissi wosin;
ta Dawitni koontoni tuznewa zalnewa; dey chaarsife wonni maskoos tawa.»

* **22:2** Isa kaani i'o ugnaasewa akaase asi ganesi diifar.

17 Korto Ayyanaasewa mariyaase «Yowa!» usone. Odefe bar dey «Yowa!» uwo; ikte bar dey yowo; Shole bar dey kaani akaason isa waaga kaasunoy baak usho.
18 Ese; han matsafaassi tichche raajini kaamaason odefe barin zuutira teetnitiison aruti yifawungwa; oonu han kaamaasta isa wuza daysifaanane; han matsafaassi tichchera fa bettooson Ha'oos basaasta dayisuna.
19 Oonu han raajini matsafaassi tichche kaamaasikitosin isaron yo'gifaanane; han matsafaassi makte kaani i'oosi gaansinnawa korto katamaassinna Ha'oos basa haa'ooson yo'guna.
20 Han wuzaasikitoni zaal sina bar: «Aa; tai'nin yoonawa!» yife.
Aamin; Daam Yesusno tai'nin yowa!
21 Daam Yesusni otmaas nitto zuuttamnitisneen ane sinfawung!! Aamin.